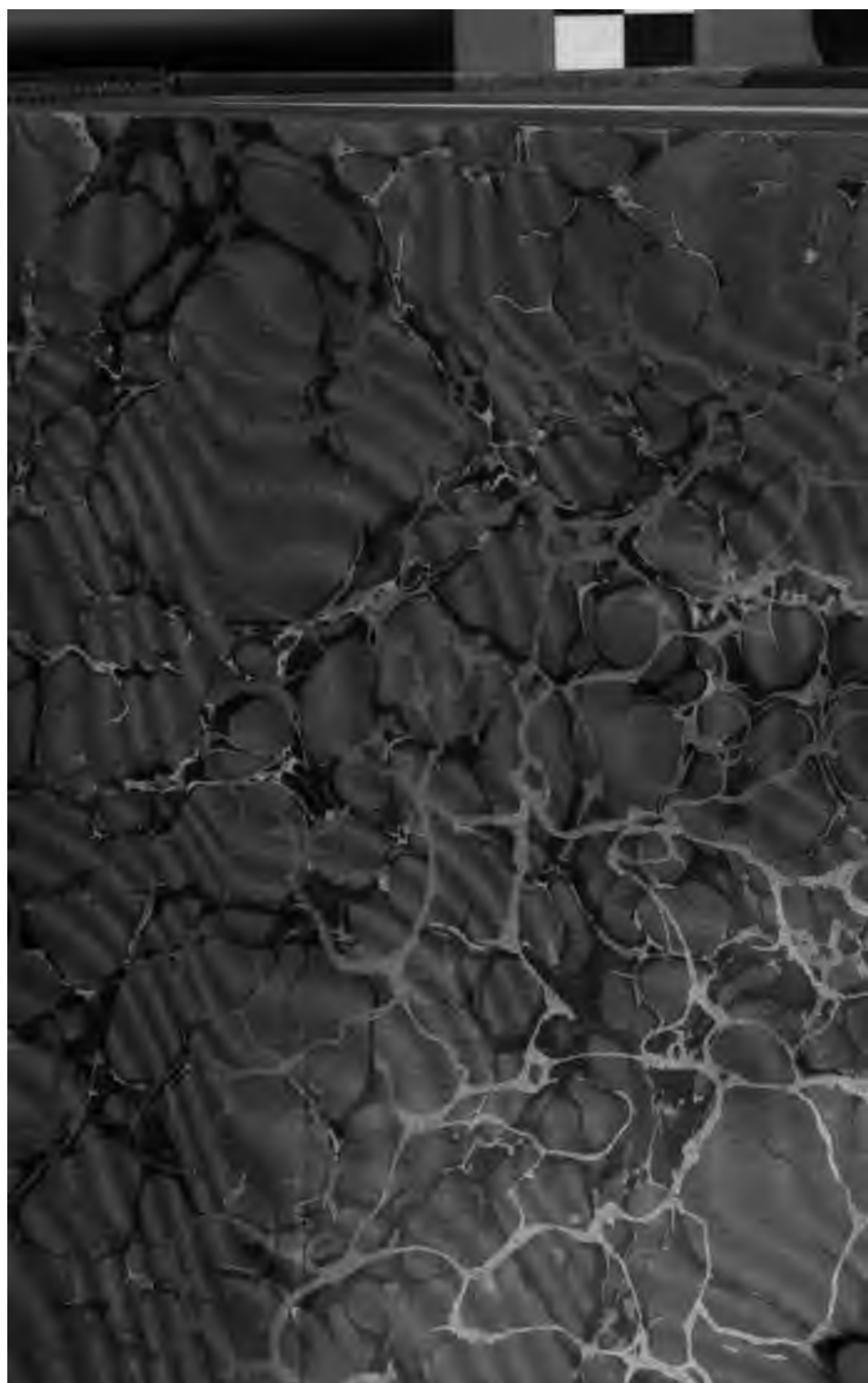
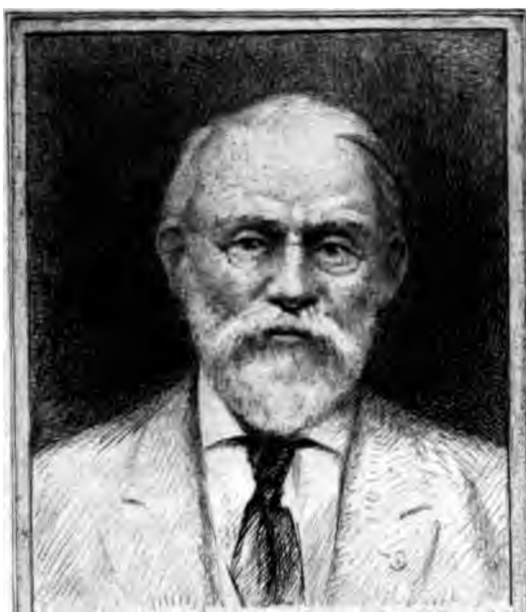

EX LIBRIS
C·J·A·O· JENSEN

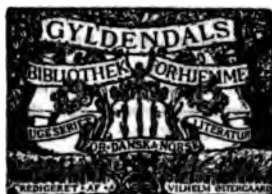

[redacted]

YNGRE DANSKE DIGTERE

1880—1890

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1905

Dansk Literatur har siden Gennembruddet i Syvtierne af det 19de Aarhundrede været kendetegnet i ligesaa høj Grad ved sin Forskelligartethed, sin Mangfoldighed af Afskygninger, som ved sin overordentlige Frodighed, og dette gælder fornemmelig paa Novellens og Lyrikens Omraade. Fra Begyndelsen af Firserne søger Gennembrudsliteraturen ud i utallige nye Spor, og der fremstaar en Mængde Forfattere, som hver især gaar sine egne Veje og søger sine egne Maal.

Med nærværende Antologi, der i Bibliothekets næste Aargang vil blive efterfulgt af en ny Samling „*Yngre danske Digtere*" (efter 1890), og hvori de forskellige Retninger indenfor lyrisk og novellistisk Digtning ville findes repræsenterede, har det været *Gyldendals Bibliotheks* Hensigt at yde et Bidrag til Kjendskab og Forstaaelse af yngre dansk Skønliteratur.

Red. af Gyld. Bibl.

Fr. Bagges Kgl. Hof-Bogtrykkeri
København

ANTON ANDERSEN

[f. 1856. Udgivet: „Fra Planternes Verden", kulturhistorisk-botaniske Skitser (1885) — „Historikeren Vedel Simonsen", en litterærhistorisk-biografisk Skildring (1887) — „Danmarks Bregner", en populær Monografi (1890) — „Fra stille Skove", Digte og Sange (1890) — „Skuffede Haab", Fortællinger og Skitser (1894) — „Danske Forfatterinder", Biografier og Karakteristiker (1896) — „Dyrebeskyttelsen i Opdragelsens Tjeneste", et Prisskrift (1899) — „Linda", en Fortælling (1901) — „Fyen", Digte (1901) — „Juledæmring", smaa Fortællinger og Skitser (1904)].

GRÆVLINGEN

(Af „Juledæmring", smaa Fortællinger og Skitser, 1904.)

Herdrup! Hvilket Mylder af Minder kalder dette Navn ikke frem hos mig! Fra alle Kanter hilser de mig i Møde. Lyslevende ser jeg atter for mig denne gamle „uforanderlige" Landsby, klemt inde i den trange Dal mellem de høje lermuldede Bakker.

Jeg husker saa grant alle Skikkelserne fra Barndommens glade Aar. Jeg kender hver og en af disse prunkløse, sortstolpede Bøndergaarde, der som lavstammede Gamlinger i bred fynsk Magelighed dukker frem under evigt skælvende Popler.

Paa Skraaningerne ned mod den lille, vandfattige Aa, der snor sig gennem Lavningen, strækker sig de gamle Haver, hvor Skyggerne ligger dybe og sorte under de

Du lille uberørte Verden midt i Skovens perleblanke Øje, du var en Gang mit Paradis! Dig tyede jeg til ikke alene i Barndomsaarene, naar jeg vilde drømme uforstyrret, men ogsaa senere i Ynglingealderen, naar jeg dasede derhjemme i Ferierne. Jeg elskede at dvæle her i denne store, forunderlig dybe Ensomhed.

Du fredsæle Plet, du har baaret mine dristigste Morgendrømmes Eventyrslotte. Du kendte min Ungdoms stolte Higen, du fik mine første pippende Kvad! Paa dig fødtes de næsten ubevidst i den gribende Stilhed.

Denne Ø var mit Rige. Jeg var dens Konge. Paa den lærte jeg tidlig at gøre Iagttagelser og lytte til Naturens hemmelige Røster. Her aabenbarede den sig for mig i al sin Nøgenhed ...

I Ly af Graapilenes tætte Grenenet strakte jeg mig mageligt paa de silkegrønne, bløde Mospuder, over hvilke den lille rødlige Soldug bredte sine perleduggede Blade, der som Fangearme krummede sig sammen om de nysgerrige Insekter. Vidt og bredt slyngede Tranebærret sine fine, svaje Ranker med de pommeransfarvede Kuglebær. Sommerkonvallens matrøde Klokker hang og nikkede til mig fra deres krummede Stilke, og mægtige, flere Fod høje Ørnebregner slog deres brogede Vifter sammen over mit Hoved.

* * *

Men aldrig glemmer jeg, hvilken Forbavselse, der med eet greb mig, da jeg en Sommerdag, som sædvanlig, vilde gaa i Land paa mit Ørige og opdagede, at en anden havde taget det i Besiddelse.

I uforstyrrelig Ro, magelig og selvbevidst, bredte Grævlingen sig paa min Yndlingsplads.

Brat standsede jeg og fæstede Øjet skarpt og mønstrende paa denne uventede Prætendent.

Men man maa bare ikke tro, at han lod sig forstyrre.

Med sine smaa, spidsvinklede Øjne plirede han ligefrem drilsk til mig og gjorde ikke fjerneste Mine til at ville lette paa sig ...

Altsaa fortrak jeg selv, harm i Hu!

— — —

Da vi imidlertid, en halv Maaned igennem, havde holdt i det mindste eet saadant stumt Møde om Dagen og grundigt nidstirret paa hinanden, blev vi til sidst enige om, at Paradiset, lige saa godt nu som fordum, kunde rumme to. Og efterhaanden tyede vi da nærmere og nærmere sammen paa den lille idylliske Ø, blev endog saa gode Venner, at jeg stundom fulgte med Grævlingen hjem til hans skumle Hule, hvor vi da i al Fortrolighed tilbragte en Times Tid sammen.

Nu sàa jeg forleden i Avisen, at vedkommende Grævling var død, og der fortaltes i flere Blade adskillig mere og mindre paalidelige Krøniker om ham.

Det stemte mig vemodigt, at han var død, uden at jeg havde faaet talt med ham paa det sidste. Thi i Grunden holdt jeg af ham. Han var en trofast, uegennyttig Ven.

Da det jo ikke er enhver Grævling, der, naar den lægger sig til at dø, bliver omtalt i Aviserne, vil man straks være paa det rene med, at denne var af en egen Art, hvad da ogsaa var Tilfældet. Han hørte, trods Navnet, til den menneskelige Slægt, var en af disse i vore Dage temmelig sjældne Eneboere, der, havarerede paa Skæbnekysten, afsondrer sig fra hele den øvrige Verden.

Grævlingen var en Særling, en rigtig udpræget Original.

Han var en lille, lavstammet Fyr med et alt for stort Hoved paa en meget for kort Hals. Den brede Mund, et mægtigt Vildmandsskæg, et næsten hvidt Pjuskhaar, et Par smaa skraatsiddende Øjne og en lang, spids Næse, der altid var blaa i Enden, gav ham et yderst snurrigt, men unægtelig meget karakteristisk Udseende.

Dertil kom en højst afstikkende Klædedragt, hvis mest iøjnefaldende Del var en uhyre islandsk Uldtrøje, som han bar hele Aaret igennem, og som navnlig om Sommeren i stærk Varme tog sig grundkomisk ud. Spurgte man ham om, hvorfor han paa en saa hed Dag gik i Vintertrøje, fniste han paa en egen lun Maade og gav altid det samme Svar:

„Det er for, at Bremserne ikke skal stikke mig."

Paa et Par korte, tykke Stolper spankede den lille, bredladne Skikkelse omkring i Herdrup og Omegn, overalt af Mødrene nyttet som Bussemand for hver en opsætsig Unge.

For øvrigt førte Grævlingen en yderst kummerlig Tilværelse. Han boede i en Mellemting af en Rønne og et Skur, som han selv havde klinet op mod en høj, stejl Lerskrænt lige uden for Lindholms Storskov. Bagsiden dannedes af selve Skrænten, medens Forsiden bestod af ujævne, forfaldne Vægflader, hvis pilraadne Risfletninger og hensmuldrende Lermasser hvert Øjeblik truede med at falde fuldstændig sammen. Taget var kun et Halvtag, bestaaende af Moserør og gammel Halm, der maadeligt skærmede det indvendige mod Regn og Sol. Et Par smaa Vinduesglugger med flaskegrønne, halvblinde Ruder tillod kun i sparsomt Mon Dagslyset at falde ind i Hyttens eneste beboelige Rum, hvis fugtige, ujævne Lergulv og faa Stykker klodset Bohave gjorde et fattigt og ligefrem nedslaaende Indtryk.

Der fandtes ikke en Gang en ordentlig Skorsten; men

Røgen trak paa gammel nordisk Vis op gennem en Aabning i Taget, efter at den længe havde bredt sig skytyk inde i Stuen. Saaledes i hvert Fald, naar Grævlingen havde Ild for at koge sig et Maaltid Mad paa det meget primitive Arnested. Fyrede han derimod — som om Vinteren — i den skrøbelige, gamle Bilæggerovn, han engang havde erhvervet sig paa en Auktion, gik Røgen til Vejrs gennem en Kanal af sammennittede Drænrør.

„Jeg har jo ikke saadan megen Luksus," plejede han at sige, naar en eller anden en sjælden Gang slap over hans Tærskel, „men et Par Ting har jeg da."

Og de Luksusgenstande, han fremviste, var et Skilderi, et meget stort, antikt Sølvur og én gammel Violin.

Skilderiet bar ikke sit Navn med Rette, thi det bestod kun af et skident, røgbrunt Papir, hvorpaa blandt andet saas to løvomkranste Søjler, hver bærende en Engel med smørgule Vinger. Øverst prangede et Par kongelige Kroner mellem svævende Engle. Alt var koloreret med de mest skrigende og mest umulige Farver.

Grævlingen kaldte dette Skilderi for sit „Dokument", og det bar for oven følgende Titel: „Nogle nyttige og for alle Mennesker, der elsker den hellige Skrift, tjenlige og derhos kort forfattede bibelske Spørgsmaal med Gensvar."

Dette „Dokument" kunde give Svar paa lignende Spørgsmaal som de, Erasmus Montanus i sin Tid fik forelagt af Per Degn, og det oplyste blandt andet, hvem det var, som slog den fjerde Del af Verden ihjel, hvem, der var født, men ikke død o. s. v.

Violinen, der var grim af Ælde og støvet som en Ulykke, ejede dog skønnere Toner, end man maatte formode, og Grævlingen evnede at aflokke den Klange saa sælsomme, smertelige og stundom vilde, at enhver, som lyttede dertil,

maatte gribes deraf. Der boede en vingestækket Kunstner i ham ...

*   *
*

Hvorfra Særlingen stammede, var der ingen, som ret vidste Besked med. Selv plejede han at sige:

„Jeg er ingensteds fra, hører ingensteds til, har ingenting lært, men kan noget af hvert!"

Og denne Karakteristik var, om ikke dyb, saa dog betegnende.

Som en halvgammel Mandsling var han en skønne Dag kommen hjulende til Herdrup i sin islandske „Nattrøje", midt i Høstens Tid. Han vilde dog ikke hjælpe til med Markarbejdet, men var ellers flittig nok. Han bandt Koste, flettede Maatter, lavede Skeer, Børster, Medetøjer og andre Træsager. Men han holdt ikke af at slide for Bønderne. Desaarsag blev han aldrig populær i Herdrup. Der havde de ingen Brug for en Husflidsmand.

Han var den største Dyreven, jeg har kendt. Og i Vintertiden samlede han om sin Rønne alskens forsultne og forskræmte Fugle, med hvilke han delte sine fattige Smuler. Alverdens herreløse Hunde og Katte fandt Ly hos ham. Han kaldte dem sine Plejebørn, og de kostede ham stundom ikke saa lidt.

Det kunde de snusfornuftige ikke forsone sig med. Man sagde om ham, at han holdt mere af Dyr end af Mennesker, og noget var der om det.

„Dyrene er i det mindste mer trofaste," sagde han, „og mer taknemlige."

Da han en Gang havde fundet en forkommen Grævlingehvalp paa Skrænten uden for sit Skur og opfostret den, saa den blev fuldstændig tam, gav man ham Øgenavnet „Grævlingen", som han fik Lov at beholde. Han yndede det jo

ikke; men var der en og anden, som gjorde ham opmærksom paa, at Folk kaldte ham med dette Øgenavn, svarede han altid muntert:

„Det bryder jeg mig ikke om,
dittelom, dittelom, dittelom.“

Længe varede det, før jeg efter vore første Møder vandt hans Tillid og fik lidt Indblik i hans Liv. Men saa var det en Aften i Julen, at jeg gik ud til ham med lidt Sul fra min Moder og med lidt Tobak fra mig selv. Tobak elskede han og brugte det efter en større Maalestok ... Da tøede han op. Der var jo kun saa yderst faa, som tænkte paa ham, eller strakte en kærlig Haand ud imod ham. Og trods den store Forskel i vor Alder, fortalte han mig hin Aften hele sin vemodige Livssaga.

Det ejendommelige Sprog, hvoraf han betjente sig, og de mange Djærvheder og Pudsigheder deri, vil det næppe efter saa mange Aars Forløb lykkes mig at gengive helt igennem. Det kan kun blive rent lejlighedsvis, at jeg lader ham selv føre Ordet. Jeg vil fortælle om min gamle Ven fra de unge Dage paa min egen Maade.

* *
*

Grævlingen, hvis egentlige Navn var Lars Dueborg, fødtes som Proletarbarn i et ulykkeligt Hjem, hvor han, saa langt hans Minde rakte, havde haft det ondt. Forældrene var Herregaardstrælle og flakkede om fra Sted til Sted, mest i Fyn. Smalhans dækkede Bordet; thi Armoden holdt til Dag ud og Dag ind. Stuen stank af Finkelos og genlød af raa Tale og evigt Skænderi. Faderen var Dranker, og til de fleste Tider en Rædsel for Børnene. Men særlig gik det ud over Lars, der under Opvæksten fik en umenneskelig

Mængde Prygl og ofte var Genstand for de raaeste Mishandlinger.

Han havde altid været Faderen en Torn i Øjet, thi han var et stakkels Udenomsbarn, som Moderen ikke evnede at skærme mod Stedfaderens Vold, sløv og svag, som hun var. Forholdet mellem Forældrene blev stadigt mere elendigt, og Ægteskabet opløstes omsider, da Lars var i en Alder af elleve Aar.

Saa kom han ud i Verden som Vogterdreng. Det var i 1836. Han fik en slet Husbond, stegtes brun af Sommersolen og gennemblødtes til Skindet af Efteraarsregnen.

Kosten var knap og sløj, Klæderne daarlige. Han saa ud, saa man maatte ynkes over ham. Dog den Slags Smaafyre er ikke Genstand for megen Medynk, og han fik Lov at gaa derude blandt fremmede: et ensomt Skumpelskud, som han havde gaaet derhjemme.

I Skole kom han kun en sjælden Gang.

„Og kom jeg der," sagde han, „havde Skolemester travlt med at banke Balles Lærebog ind i mig. Men ret langt ind fik han den rigtignok heller ikke."

Omsider blev han jo da konfirmeret og voksede til. Han vedblev at tjene i den Egn, han var opvokset i, og skikkede sig, saa vidt jeg skønner, godt.

Moderen døde, da han var fjorten Aar. Alle hans Søskende sattes af Sognet ud til forskellige Folk som Plejebørn; og Lars var ensommere end nogen Sinde, nu da han ikke havde Moderen at ty til.

Der havde ikke været ødslet megen Kærlighed paa ham. Som oftest følte han som en knyttet Næve løftet imod sig, og skønt Forholdene førte det med sig, at der nødvendigvis maatte avles Bitterhed, ja ligefrem Had paa Bunden af hans unge Sjæl, saa fortæredes han dog af en stedse voksende Trang til Ømhed. Han strømmede over af varme Følelser,

og det var ret naturligt, at han blev dødelig forelsket i den første Pige, der viste ham en Smule Venlighed og stoppede hans Hoser.

Sytten Aar gammel havde han sig da en reglementeret Kæreste, der var lige saa fattig som han selv, men køn af Ansigt — et stort, kraftigt, livssundt Menneske, i hvis Favntag den bitte Lars rent forsvandt. Men hun blev snart hans Afgud, hvem han kunde ofre alt. Trods Fattigdommen havde hun altid Hovedet fuldt af store Planer og højtflyvende Drømme. Fin vilde hun være, og fin skulde hun blive. Det svor den skikkelige Ungersvend, der jo i hende med Undren for første Gang mødte Kærlighedens Aabenbarelse. Hun blev derfor Lars en kostbar Brud, og tit maatte han selv undvære, for at kunne give hende. Lønnen var i hine Tider kun lille, og den Smule, Lars kunde forhverve, fik snart Fødder at gaa paa. Hans Kæreste *skulde* være pæn, ja, hun skulde have det som en Prinsesse, saa kærlig og god hun havde været imod ham!

Til sidst indsaa han dog nok, at skulde de nogen Tid kunne tænke paa at sætte Foden under eget Bord, maatte han et Sted hen, hvor han kunde tjene flere Penge; og da han blev kasseret paa Sessionen, besluttede han at drage bort som Sømand.

* * *

To og tyve Aar gammel rejste han da ud i den vide Verden, for som en Jason at vende tilbage med det gyldne Skind. Han lod sit eet og alt, den bedrøvede Tine, grædende tilbage. Selv var han dybt rørt ved Afskeden. Men han mandede sig op. Det var jo for *hendes* Skyld, han rejste, for en Gang at kunne gøre hende lykkelig, og gensidig lovede de hinanden evig, ubrydelig Troskab.

Men naar man i hine Dage med Sejlskibene gik paa de

lange Rejser, vendte man ikke saa hurtigt eller let tilbage igen. Og samfulde otte Aar gik hen, før Lars atter satte Foden paa sit Hjemlands Kyst. Hverken han eller Tine var videre stive i at føre Pennen; det var ogsaa da vanskeligere end nu at brevveksle paa lange Afstande. Der havde derfor saa godt som ingen Tankeudveksling fundet Sted imellem dem i alle disse Aar.

Men Sømanden stolede trygt paa sin Pige. Hun stod jo for ham næsten som et højere Væsen, og aldrig var der gaaet en Dag eller en Nat, uden at Lars havde tænkt varmt og længselsfuldt paa hende, han arbejdede for ...

Og endelig stod han da atter som trediveaarig livserfaren og livsmodig Mand i den kendte gamle Landsby, hvor han for tretten Aar siden, halvvejs Dreng endnu, havde fæstet sin Brud. Det var en solfyldt Vaardag med Stærefløjt ved alle Gavle og Biers travle Summen i aabne Blomsterkalke fjern og nær.

Det var saa underligt at se disse Huse og Gaarde igen, at mærke sig hver lille Forandring, der var sket. Men Lars stod der saa tryg og frejdig, med de møjevundne Spareskillinger i Lommen og de pæne Klæder paa Kroppen. Det var ikke fri for, at han følte sig som en hel Karl, ja, næsten som en Velhaver. Hjertet sang i hans Bryst om Kap med Vaarens Fugle ...

Men Lars var som saa mange af Datidens Sømænd lidt overtroisk, og han betragtede det derfor som et ondt Varsel, at den første, der mødte ham, da han hin Foraarsdag kom vandrende ind i Hjembyen, var en gammel Kælling, der langsomt humpede frem ved en Stok. Dog, da han kom nær til hende, opdagede han, at det var ingen anden end Ane Maren, hende, som havde rimpet Kludene sammen for ham, mens han tjente der i Byen. Hun var Specialist i Nyheder, og skønt hun var bleven meget aflægs, siden han

sidst havde set hende, var dog Munden i uskadt Stand; og da han havde standset hende og tilkendegivet, hvem han var, fik han snart al den Besked, han ønskede, om Forholdene i Landsbyen.

„Hvad var der saa bleven af Tine?" spurgte jeg utaalmodig, „traf De hende?"

„Traf hende, lille Ven, jo pyt! Nej, hun havde for længst glemt mig og alt, hvad jeg havde ofret paa hende, og hun havde brudt alle sine dyre Løfter."

„Havde hun faaet sig en anden Kæreste?"

„Jo, jo! Og det endda ganske kort efter, at jeg var gaaet ud paa Rejse! Hun var bleven gift med en halvfin Indiot af en Forkarl, der vilde kaldes Forvalter. Jeg kendte ham godt, en løs Person med en Kæreste i hvert andet Pigekammer. Fint og stort skulde hun jo ha' det, Tine, og grovt fint blev det startet. De kom til at bo til Leje i det gamle Skovfogedhus, hvor hans Forældre ha'e boet. Hun fik ikke blot Klude for Vinduerne og Hynder paa Stolene, men hun fik Sofa og min Sandten en Spille af de hersens Portefianer. Ja, det var vel ikke saadan det hed, men no'e lignende i Kadillen, eller hit for dat, hvad de kalder det, det er lige meget ... Men den skar bare ikke. Hvert Aar kom der en ny Skraalesak i Vuggen, og mange ha'e han jo i Forvejen at skatte til. Saa en skønne Dag kørte Hr. Forvalter galt i en Mose og gik lige bardus paa Hovedet i en dyb Tørvegrav. Saadan hed det sig da ... Nu sad Tine Enke med f e m smaa! ..."

„Traf De ikke sammen med hende mer?"

„Traf sammen med hende, bitte Mand! Aa nej, det gjorde jeg dog ikke, skønt „hun vilde saa gerne se mig og snakke med mig," mente Ane Maren. Ja, jeg vilde gerne tro det. Se mig, h u n! ... en andens Enke med en Redefuld Børn! Jeg ved ikke, hvad De gi'er mig! Ingen i Verden var

mig saa kær som hun, da jeg forlod hende, men hun spolerede alt i mig. Jeg saa ikke til noget Kvindfolk mer, for de er alle af samme Surdej.

„De Kvindfolk vil ha' Kys og Klap
ved Dag og Nat,
aa ja!
Men Pokker tro det falske Pak
og deres Pjat,
aa ja!"

* * *

Lars formelig rendte ud af Byen, da han havde hørt Ane Marens Meddelelser, forsikrede han mig. Han stak først i at le. Det hele forekom ham latterligt. Men snart mærkede han, at der var noget, som truede med at kvæle ham, noget som en fortvivlet Hulken ...

„Og jeg lo ikke mer," sagde han, „ikke i lange Tider."

Nu lod han staa til, saa længe der var en Øre tilbage af Spareskillingerne.

„Den sidste Hvid skulde springe, og det var ikke saa vanskeligt," sagde han. „Jeg ligefrem hadede de Penge."

Grævlingen drak Glemsel og søgte Trøst i alskens vaade Varer.

„Man var jo ikke kræsen," ytrede han.

Han slog sig ned i den lille Kystby, i hvilken han sidst var kommen i Land, og tog Arbejde, hvor han kunde faa det, mest ved Havnen og Skibene, som laa der for at losse. Hvad han fortjente, satte han straks til i en af de mange Sjappebeværtninger, Smaabyen havde Overflod paa. Den bar det forhaabningsfulde Navn „Sømandens Havn", men var ellers en af de værste Buler, nogen Søstad kunde opvise.

Efter et Par Aars Forløb var han næsten kun Vrag. Men det var underligt nok; naar han saadan sad og drak, Aftener og halve Nætter, kunde der undertiden møde ham et Blik, der sàa saa forunderligt sorgfuldt og næsten ømt paa ham, ja, stundom bragte ham helt ud af Fatning ... Det kom fra en tarvelig, men net lille Opvartningspige i Beværtningen. Hun hørte hjemme der i Byen og havde kun tjent en kortere Tid i „Sømandens Havn", hvor hun nærmest var kommen af en Fejltagelse og øjensynligt slet ikke befandt sig vel. Hun hed Marie Lyders og var en køn og alvorlig Pige med et Skær af Vemod over Ansigtets Drag. Hun fattedes ikke Bejlere. Næsten daglig var der en Stab, som meldte sig. De formelig sloges om hende; men med en egen Værdighed forstod hun at vise de alt for nærgaaende Vintervejen.

Da en Aften et Par svenske Letmatroser alligevel vedblev at besvære Marie med deres grovkornede Paatrængenhed, sprang Lars pludselig op, slog dem i Gulvet og satte dem til Døre. Fra det Øjeblik af vogtede hendes Blik deltagende paa Drukkenbolten, der snart efter blev syg og ussel, fuldstændig slaaet i Kvag af den stærke Kong Alkohol.

Saa var det en Aften, at Lars havde sjappet i en anden Beværtning og næsten utilregnelig naaede til „Sømandens Havn", hvor han kom styrtende næsegrus ned ad den stejle Trappe til Kælderen, hvis Skænkestue var fyldt af lystige Gæster.

Blodig og ynkelig forslaaet blev han sanket op. Hvad skulde man gøre med ham? Han var jo fuldstændig blottet for Penge. Der var intet andet for end at overgive ham til Fattigvæsenet, at der kunde drages Omsorg for at faa ham plejet og passet.

Men da traadte den sølle fattige Sjæl, Marie Lyders, til.

„Paa Fattiggaarden skal han dog ikke," sagde hun, „ det mindste ikke endnu. Lad saa mine Par Skillinge „ryge" først. Kør ham ned i Kobberstræde til min Mor, saa skal jeg tage mig af ham."

Baade Værten og Stamgæsterne fniste og sendte hver andre meget sigende Blikke.

„Jeg troede ikke, at det var saadan fat med j e r," sagd Værten, „men for min Skyld ingen Alarm."

„Lad m i g passe det," svarede Marie, „sørg blot fo en Droske, I ser jo nok, at Manden er mere død en levende."

„Ja, Ulykken var ikke større, om han skulde himle, bemærkede en, „han er saamænd ikke denne Verden tjenli mer."

„Hvem ved," ytrede Marie, „bær ham nu lempelig ud.

— — —

Som en barmhjertig Søster ofrede hun sig nu helt fo Lars. Hun forlod sin Plads og veg saa at sige ikke fr ham, skønt han i Maaneder var fængslet til et svært Syge leje. Det ene efter det andet stødte til, og flere Gange va Haabet ved at glippe. Efter det Liv, Lars havde ført, va det jo kun smaat med Modstandsevnen. Men Marie hold ud med ham, skønt det tit var svært. Moderen havde ku en eneste Stue, som hun i al den Tid maatte dele med de to der saa uformodet var faldet ind til hende uden mindst Varsel. Marie lod Lars ligge i sin egen Seng og redte ti sig selv paa Gulvet, dækkende sig, saa godt hun evnede, gamle Tæpper og Klædningsstykker.

Efterhaanden som Lars kom sig, og alt stod ham klart blev han inderlig rørt over Maries Opofrelse, og han svo at blive et andet Menneske. Han skulde ikke alene gengæld hendes Godhed imod ham, men han skulde ogsaa redeli tilbagebetale hende det gjorte Udlæg — — —.

Allerførst vilde hun dog vænne ham af med at nyde Spiritus, og han gik villigt ind derpaa. Men Gang efter Gang blev han dog svag overfor Fristelsen, og hun maatte bestaa mangen haard Kamp med ham, før hun mærkede virkelig Fremgang.

Det Gode havde Ulykken imidlertid ført med sig, at han atter havde faaet et Menneske kær, atter havde skimtet en lille Straale af Kærlighedens varme Sol, den, han ikke i Aaringer havde troet var til. Han havde jo mødt saa lidt deraf i sit Liv.

Samfundet peger paa en saadan Stakkel, og man udbreder sig over, at han er, som han er, men man spørger ikke nær saa nænsomt om, hvordan han er bleven saaledes.

Marie Lyders havde faaet Indblik i hans kærligheds-fattige Liv; hun forstod, at der hos ham var en Tørst og Trang efter menneskelig Ømhed. Den var aldrig blevet stillet, og saa meldte Bitterheden sig i Stedet — og Menneskehadet ...

Nu forvandlede Kærligheden ham. *Hendes* store, aldrig trættede Kærlighed ligesom tvang ham i Knæ og gjorde ham blød og myg.

Han lejede sig et lille Kammer inde i en skummel Baggaard nær Havnen. Han satte sig for at ville arbejde og føre et regelmæssigt Liv. Og det gik bedre end forventet. Han følte, at Marie Lyders havde frelst ham, hun havde været hans gode Engel, uegennyttig og opofrende som ingen anden. Hende kunde og vilde han aldrig slippe mer, for han *elskede* hende, ja, levede kun for hende.

Overalt, hvor han gik og stod, saa han hendes fine, milde Aasyn, de gode Øjne og den tungsindigt smilende Mund. Hun havde gengivet ham Troen paa Kvinden og paa kvindelig Troskab.

Og hvor højt stod hun ikke over alle de Skænke- og Opvadskningspiger, han kendte baade fra „Sømandens Havn" og andre Beværtninger af samme Rang. Hvor ren og elskelig var hun dog ikke i Sammenligning med alle de Tøjter, han hidtil var kommen i Berøring med, og hvoraf de fleste solgte sig til billigst Køb.

Kunde det virkelig lykkes ham at vinde *hende*, da var der endnu Redning for ham, da var der kanske endnu Livsværdier at vinde.

Ja, hun *maatte* blive hans, skulde han komme helt op over Afgrunden, han havde været nedsunken i.

Dog, kunde *han* tænke paa at sætte Bo, stifte Hjem? Ingen af dem ejede jo det mindste; og nu var alt, hvad hun havde sparet sammen, medgaaet til hans Kur og Pleje. Desuden havde han fra sin „Løsheds-Periode" adskillige „Bjørne", som han maatte have betalt. Alt, hvad der fandtes i det usle Kammer, han havde taget i Besiddelse, var lejet. Kunde han byde Marie at blive hans under disse Omstændigheder? Nej! Han maatte først for alt slide, slide, tjene Penge, saa maaske ...

Han arbejdede fremdeles mest ved Skibenes Losning, og mange Gange døjede han ondt. Men Lønnen, der ydedes, var kun tarvelig; og skønt han hang i fra Morgen til Aften, var der stadig Ebbe i Kassen. Han skulde jo dog leve; og lidt gik der til Marie Lyders ogsaa. Han vilde saa gerne glæde hende, saa gerne afbetale lidt paa sin store Gæld.

Hans Kærlighed til hende øgédes Dag for Dag; hun blev ham uundværlig til sidst.

At han dog ikke kunde tage hende ind til sig og dele Armoden med hende! At det skulde være nødvendigt med Giftermaal og alt Tilbehør, som vilde koste Penge. Han bandede Samfundet, Loven, og alt, som stod hans Lykke i Vejen ...

Koldt og stygt var der, naar han om Aftenen kom hjem og træt slængte sig paa den lille, umalede Bænk under Vinduet; og hyppigere og hyppigere meldte sig Fristelsen til at drive bort fra dette usle Hummer og blande sig mellem de lystige Kammerater og ved natlige Orgier i Knejperne ryste Dagens Tynge af sig.

Nogle Gange gav han ogsaa efter. Livet bød ham jo ingen ædlere Nydelser, og Viljen var endnu kun saa slap ...

Men Marie blev vred og talte ham haardt til Rette, da hun erfarede det. Det kunde han ikke bære. For *hendes* Skyld skulde han staa imod. Men hun maatte hjælpe ham.

— — —

Saa var det, at han tog hende hjem til sig.

Og hvor blev der lyst og varmt i det snævre, lille Bo! Nu evnede han at leve Livet og at holde ud i Kampen for Fattigmands triste Tilværelse, syntes han.

Men en skønne Dag mødte Lovens Haandhævere og satte Marie paa Porten.

Der var intet at sige dertil. De havde jo været fælles om Bord og Seng, havde kun dette ene trange Kammer. Det var ulovligt.

Lars var rasende. Han forstod det ikke. Herre Gud, han elskede jo Marie Lyders saa højt, saa inderligt, som nogen Sinde en Mand har elsket en Kvinde! Men Marie indsaa det godt. Hun havde en Følelse af, at hun var stemplet i Verdens Øjne og i Folks Bevidsthed stod som en brødefuld. Af sit hele Hjerte ønskede hun nu, at de kunde blive lovformelig viet, thi det var en stor Sorg for hende, at hun ikke vedblivende kunde hygge om den Mand, hun havde knyttet sin Skæbne til for stedse; og *det* følte hun, at aldrig i Verden kunde hun skille sin Sag fra hans,

komme, hvad der vilde. De hørte nu engang sammen, de maatte blive sammen ...

Altsaa maatte de gifte sig.

Og en vakker Dag i Vaaren, da Haabet rakte sin grønne Gren til alle, der vilde gribe efter den, gik det fattige Brudepar til Kirken for at blive viet. Stadsen var kun tarvelig, og ingen nysgerrig Skare strømmede sammen for at overvære Handlingen. Ingen Klokker kimede, ingen elegante Vogne rullede op foran Hoveddøren. Men oppe i Luften under Guds blaa Himmel sang Lærkerne og lod deres klare Klokkeslag lyde ned over dem. Solen dryssed Guld i Brudens lysblonde Haar og varsled Parret lyse Dage trods Armods Kaar.

„Saadan saa Marie paa det," sagde Grævlingen — — —.

I lidt over to Aar blev de boende i den lille Baggaardsstue, saa fattig den var. Det forekom Lars, at Livet endda havde givet ham meget mer, end han nogen Sinde havde turdet ønske. Han var lykkelig.

Vel kunde han til enkelte Tider istemme Kammeraternes højlydte Klager over Skæbnens onde Tykke og over den saa ulige Fordeling af Rigdom og Fattigdom. Men aldrig saa snart havde han sat Foden over den hjemlige Tærskel, hvor Marie smilte ham i Møde som et Barn, før alle Klager forstummede, og alt Misnøje var glemt.

Marie var altid lige mild og øm imod ham, ,,det gode Menneske", som han vedblev at kalde hende. Og naar han var hos hende, tændte Tilfredsheden og Kærligheden en Glædesstraale, der lued højt op over al Samfundsbitterhed.

* * *

En stormfuld, mørk Oktobernat vendte Lars sent hjem til Bagstuen. Han havde i nogle Dage været fraværende fra Byen med en Smaaskipper.

Da han satte Nøglen i Døren og drejede rundt, skreg den saa stygt, og hans Indtræden gav usædvanlig stærk Genlyd i det gamle Hus, hvori hans Hummer fandtes. Og der var saa underlig koldt og tomt i Stuen. Lugt af Muggenhed slog ham i Møde. Den firkantede Bilæggerovn var kold. Marie var der ikke.

Det var en Aftale imellem dem, at hvis hun under hans Bortrejse følte sig ilde tilpas, skulde hun gaa hjem til sin Moder og bo hos hende, indtil han kom tilbage. Hendes Tilstand var nemlig paa den Tid saadan, at hun ikke godt kunde være ene.

Det var ham altsaa ikke egentlig paafaldende, at hun var borte. Men han vidste nu tillige, at hun ikke havde følt sig rask. Og en uforklarlig Angest kom over ham. Han var lige ved at skælve lidt. Hun var maaske alvorlig syg og lidende. Hun havde jo ikke været ude af hans Tanker i de sidste Dage.

„Hun ligefrem *plagede* mig," sagde Lars. „Der var noget, som uophørligt tvang mig til at tænke paa hende. Det er virkelig sandt, at to Menneskesjæle *kan* mødes, skønt de er skilt ad. ... Ja, det smiler *De* kanske vantro af, men det tror nu *jeg* paa ... Det er vel kun saadan en *Anelse*, men Anelser *er* der til ..."

Og han fortalte videre for mig — — — Resten af sin vemodige Lykkesaga — — —.

Det tyktes ham næsten umuligt at gaa til Ro her uden at faa Rede paa, hvorledes Marie havde det. Men paa den anden Side var det ikke nogen heldig Tid at vække hende og den gamle paa. Klokken var lige ved tolv. Og desuden skulde han hele Byen igennem for at naa Svigermoderens Bopæl.

Omsider gik han da til Ro. Men det var ham ikke muligt at falde i Søvn. Underlige Tanker holdt ham

vaagen. Ængsteligheden voksede; og til sidst mærkede han hvorledes den kolde Sved sprang frem paa hans Pande Hans Hjerte hamrede som efter et hæftigt Løb ...

Men han forsøgte at trøste sig selv med, at han maatt have forkølet sig paa Hjemturen. Det var jo strengt o stormfuldt Vejr. Han følte sig syg, krøb tæt ind i Dynern og kneb Øjnene sammen for at sove fra det hele. Han va hed og træt og et Par Gange „lige ved at dumpe hen".

Da lød der tre haarde Slag mod Ruden. De fik har til at fare op og sætte sig over Ende i Sengen ...

Nok et Slag, og han hørte en underlig klangløs, ligesor sprukken Røst ængstelig spørge:

„Er du derinde, Lars? ... Er du kommen hjem, Lars?

Aa, han genkendte saa vel denne Stemme og vidste, a det var Maries Moder, der stod derudenfor.

„Ja, ja, jeg er," raabte han, „tøv bare et Minut Johanne."

Og op fo'r han, havde i et Nu Vinduet oppe, og spurgte

„Er der noget galt med Marie?"

„Ja, desværre," svarede den gamle, „det er kun smaa med Marie nu ..."

Røsten blev næsten uhørlig under en utæmmet Graad.

„Men for Guds Skyld, Johanne, hvad er der dog?"

„Nu har hun været i Barnsnød i tre Dage, og jeg tænker, at det er mod det sidste. Vi har jo haft saa mange Bud hernede efter dig, men du var stadig ikke kommen til· bage ... Men hun vilde saa gerne se dig, førend hun gik bort, og saa maatte jeg afsted og se, om du skulde være her ... Det har Hastværk, Lars."

Han rev nogle Klædningsstykker paa sig og fo'r ud af Døren. Han glemte rent den gamle skrøbelige Kone, som ventede paa ham, han formelig sprang hende forbi ...

Og som et galt Menneske jog han fort i Natten, først

langs Havnen, saa ind gennem Stræder og Smøger, til han aandeløs stod udenfor sin Svigermoders Hjem, der, som hans eget, kun var en fattig, skummel Baggaardsstue, et Par Trapper oppe. Disse var oplyst af laante Lamper, og da han vilde ile op ad den førstes pilraadne Trin, standsedes han i Farten af en pelsklædt Herre, der forsigtig reddede sig ned.

Lars var straks paa det rene med, at det var Lægen; men han havde hverken Mod eller Mæle til at spørge ...

I Døren til Johannes Stue stod der en Nabokone, som han kendte. Hun saa forgrædt ud og var ved at byde Farvel til en myndig Matrone, hvis Bestilling han ikke kunde være i Tvivl om.

Hun vilde gaa ham tavs forbi. Men saa sagde Nabokonen:

„Aa, Herregud, der kommer han, Skindet! ... Det er Manden, Madam Holgersen."

Denne fæstede et Par kolde, stikkende Øjne paa ham, men talte ikke.

Selv var han saa forpustet og fortumlet, at han næsten ikke evnede at faa et Ord frem. Men endelig fik han da stødt ud:

„Hvordan har hun det?"

„Godt," svarede den myndige, „for hun er død."

Han vidste ikke, om der var bleven talt mere til ham; det var for ham, som om Bevidstheden et Øjeblik forgik ham. Stum og stille blev han staaende paa Afsatsen uden for Døren, med Ryggen støttet mod den kalkede Væg, saa hvid som denne.

Som gennem en graa Taage skimtede han den skikkelige Nabokone, der medlidende saa paa ham, mens hun blev ved at viske Øjnene med Forklædet.

„Barnet?" stammede han omsider; nær ved at synke sammen, „hvordan gaar det med det lille Barn?"

„Det var saamænd dødt født," sagde hun. „Det var jo da godt, at det lille Pus ikke blev tilbage."

Var *det* ogsaa godt? Aa, han sansede intet mer, samlede ikke Tankerne heller. Han blev vist gal ...

Nu hørte han, at Johanne slæbte sig op ad Trapperne, hvert Øjeblik standsende for at hive efter Vejret. Det gjorde ham ondt for den gamle, som han var løbet fra. Dette stakkels svage Væsen var nu ladt ene tilbage, havde, som han selv, mistet alt, hvad der knyttede hende til Livet.

Endelig naaede hun op. Der paakom ham en Trang til at sige hende et godt Ord, til at trøste hende. Men han kunde ikke. Tungen nægtede at lystre. Saa greb han næsten mekanisk hendes gamle, brunskællede Haand, der sàa saa vissen og kraftløs ud, trykkede den og søgte at kvæle den Hulken, der truede med at tage Magt over ham ... Og hun fattede godt, hvilken Smerte der knugede ham ...

Hun takkede Nabokonen og lod hende gaa hjem til sit, fik saa Lars med ind i Lejligheden, efter at have slukket Lamperne paa Trappen. Stille, næsten lydløst gik de ind, hvor den blege Moder laa i Sengen med det lille Barn hvilende i sin kolde Favn.

De talte ikke. Tavse dvælede de ved de døde, rugende over Sorgen, for hvilken de i denne Stund ingen lindrende Balsam kendte.

Marie var virkelig død! Lars var ude af Stand til at fatte det, ude af Stand til at forsone sig med Bevidstheden derom. Han syntes, at dette Slag var *for* haardt ...

Der var rige Mennesker, som havde saa meget at miste af. De taalte at miste det, thi Livet bød dem Erstatning

paa saa mangfoldige andre Maader ... Men han var kun en arm Stodder, der intet ejede igen. Hun var Solen, der lyste og varmede over hans trange Sti. Og han havde intet at miste, for han ejede kun alene hende. Alt andet havde han taget paa Borg. Nu da hun var borte, havde han tabt alt — — —. Men inderst inde var han opfyldt af Tak til hende, som var gaaet bort, og som havde draget ham op af Skarnet, forvandlet ham, lært ham at leve under Ansvar ... Ja, Lykkens Morgenhilsen havde han mødt. Den havde straalet til ham fra hendes unge Kind, leget i Smilet om hendes gode Mund, tindret i de trofaste Øjne ... Han maatte tænke paa Lignelsen om den fattiges eneste Faar, som den rige Mand voldelig tog. Herefter vilde Haabløshedens Mørke ruge i hans Baggaardshummer.

— — —

Til sidst faldt Maries Moder i Søvn. Trætheden overmandede hende. Hun drog sin Aande saa tungt, nu og da med et stille Suk. Lars fæstede Blikket paa hende ... Der sad hun: gusten og vissen, træt og udlevet, et Billede paa selve Døden, der havde holdt saa rig en Høst i dette fattige Rum. Godt, at hun kunde sove, tænkte han; selv evnede han det ikke. Som en ordløs, men vaagen Vagt dvælede han hos de døde, indtil en matgraa Lysning trængte ind gennem det hvide Stykke, de havde fæstet for Vinduet. Han løftede en Flig og skimtede Dagrandens første blege Blussen over de røde Hustage.

* * *

Fra den Tid af var han som en knækket Stamme, der ikke mere vilde ranke sig opad. Hans Tanker taagedes, og helst flyede han bort fra de glade Menneskers Kreds. Og da han atter skulde tage sin Dyst med Livet, var hans Kræfter alt for vege.

Det var for Resten først efter at have tilbagelagt mange bugtede Veje, at han havnede i Herdrup, hvor han indrettede sit tarvelige Enebo. Den lille Stump Have, han havde lejet, gold og mager Grusjord, oparbejdede han i Aarenes Løb til en Mønsterlod, der for længst burde have været præmieret; og paa den avlede han det meste af, hvad han brugte i sin nøjsomme Husholdning.

„Men det „Dokument", hvad er det egentlig for et Papir?" spurgte jeg.

„Det skal jeg sige Dem," svarede han, „det er saadant et rart gudeligt Stykke. Det hang over Maries Seng, den Nat hun døde, og da jeg ikke har noget Billede af hende, gemmer jeg dette som en Helligdom. Det er dog altid et Minde ..."

„Men saa Violinen?"

„Ja, Violinen er der ikke saadan noget mærkeligt ved, bitte Mand. Jeg købte den paa en af mine første Søfarter af en sortøjet Satan nede i Spanieland. Han spillede i Zigeunerlejrene. Jeg fik ogsaa fat paa lidt af hans Tryllemusik. Det var navnlig Strøgene, det kom an paa, sagde han. Men jeg næmmede aldrig Kunsten rigtig, jeg har bare kunnet kludre lidt ..."

„Kludre! Nej, ved De hvad, Lars, De har kunnet spille vidunderligt. De var en ægte Naturkunstner. *Jeg* vil aldrig glemme Deres Musik."

„Tror De, jeg kunde have drevet det til noget?"

„Ja, det er jeg vis paa. Der var *Smerte* i Deres Spil."

„Tak for de gode Ord. Det var ogsaa først efter, at jeg havde fristet den store Sorg, at jeg lærte lidt. Men jeg har aldrig duet noget. Jeg har været en Kludrer til det som til alt andet. Men jeg har da kunnet klare for mig, og naar jeg ikke kan det mere, saa dør Lars."

„Aa, der blev nok nogen til at hjælpe Dem. Her er megen Hjælpsomhed her i Egnen."

„Kanske. Jeg har ikke mærket meget til den. Men det forstaar sig, naar Folk ikke kan have nogen Fordel af en, saa værs'go ..."

„De er bleven noget bitter, Lars."

„Aa, ja. Det kan være, De har Ret. Men jeg skal sige Dem noget, bitte Mand, det er hverken Penge eller Klæder eller Mad, jeg har tryglet Folk om her i Herdrup ... Det har jeg da kunnet skaffe mig selv i al Tarvelighed. Nej, hvad jeg hele Livet igennem har higet efter, det har været en Smule Venlighed, et lille Stænk af Kærlighed. Jeg har trængt til det. Jeg er nu født saadan. Men det er desværre ikke faldet i min Lod at vinde ret meget deraf. Jeg har maaske ogsaa selv stødt Mennesker fra mig. Jeg har jo *mine* Kanter, der kan være haarde og skarpe nok. Der er altid blevet taget paa mig med Stenhænder, og vi formes jo til sidst af dem, vi lever imellem."

— — —

Nu er han død, den gamle Særling. Kun faa anede, at der inde bag den tykke, islandske Uldtrøje, der altid dækkede hans Bryst, bankede et Hjerte, som rummede en mægtig Hengivenhedstrang. Der skulde bare et blødt lille Ord til for at mildne alt det, der hos denne gamle syntes haardt. Han blev en ensom Mand. Han søgte Forstaaelse, men fandt den aldrig. Han var ikke god til at klynke, tog ikke søde Ord i Munden, men gik lige paa. Han bad kun een Gang og var let at vise af. Følte han sig krænket eller saaret, var han ikke nem at faa i Tale igen. Ydmyg overfor Mennesker blev han aldrig ... *Ogsaa faar saadan en jo ligge, som han har redet!* ... Det er Verdens Dom — — —.

Han døde uden forudgaaende Sygdom. Man fandt ham

siddende paa Sengekanten med den gamle spanske Violin i Armene. Han blev otte og halvfjerds Aar gammel.

Hans Jordfæstelse var tarvelig. Ingen venlige Hænder flettede i Tak og Kærlighed Mindets Kranse til hans sorte, fattige Baare. Intet Øje duggedes. Kun en herreløs Hund, han en Gang havde taget til sig, var hans fuldtro Ven til det sidste. Den laa sørgende for hans Fod, da man fandt ham, og den fulgte vaklende og med ludende Hoved efter hans Kiste, da man bar ham bort.

Oppe i de gamle Popler, der susede om Grævlingens mørke Skur, sad i mange Dage efter hans Død nogle forpjuskede Krager og skræppede efter Mad, og rundt om hopped en Skare af alle Skovens Fugle, der forgæves søgte de Smuler, den gamle Eneboer saa trofast havde delt med dem.

Det var lige i Julen, at han døde, just da Vinteren med Larm og Lurlyd holdt sit Indtog. De vingede smaa havde i denne strenge Tid mistet en Ven ...

Uret og hans Ejendele solgte Sognet.

Jeg arvede Violinen og Dokumentet.

PAA TOMTEN

(Af „Fyen", Digte, 1901.)

En Askehob, en øde Tomt,
ej mer et Hjem jeg finder!
Tavs sidder jeg paa svedne Sten,
ombrust af dyre Minder!

Ja, overalt, hvorhen jeg ser,
de glimter mig i Møde
som Perlelys i dugget Græs,
som Stjerneblus, der gløde.

Mit Barnely, mit Ungdomslæ,
din Luft var Sundhedsstrømme!
Mildt skærmed du min Vaarbrudstid
og mine Morgendrømme!

Nu for mit Blik de dæmrer blødt
de gamle, kendte Steder.
Den svundne Tid en Kerteglans
af Mildhed om dem spreder.

Her var det, Moder græd og sang,
her har hun ømt os vugget,
her modervarm hun til os saa
med Øjespejlet dugget.

Her sysled hun og samled os
og Hyggeblomster fletted,
her Fader træt af Dagens Id
sin Ryg til Hvile retted.

Her mødtes jeg den første Gang
med Livets lyse Lykke,
og her det første Pust jeg fik
af Sorgens mørke Skygge!

Jeg siden fòr saa viden om
af Rejselængsler baaren;
alt har paa Kind jeg Sommerlød,
og længst forbi er Vaaren!

Men Hjemmets Aand mig fulgte tyst
saa langt om Land paa Veje,
alt fint og skært og ømt og kært
blev trofast i mit Eje!

Mit gamle Hjem, mit Fædrebo,
for evig lagt i Støvet!
Dit Minde du i Flammer skrev
højt i Kastanjeløvet!

Hav da Farvel! ... En moden Mand
jeg over Tomten træder,
og dog, ... hvordan? Dybt i mit Bryst
er der et Barn, som græder!

P. E. BENZON

[f. 1857. Udgivet: „Døberen Johannes", et Digt (1880) — „Kornmod" Digte (1883) — „Svovl", to Fortællinger (1894, 2. Oplag 1895) — „Det sjette Bud", Fortælling (1896) — „Landsmænd", Fortælling (1898) — „Gerda Rossen", Fortælling (1900) — „Husvild", Roman (1902) — „Mariamme" Skuespil i 5 Akter (1904)].

SVOVL

(Indledningskapitlet.)

Der herskede en højtidelig Stilhed i Povl Hansens Sovekammer. Morgenlyset, der faldt ind gjennem de smaa Vinduers bulede Ruder, farvedes grønt af Elmeløvet, som vuggede udenfor paa Gjærdet. Enkelte Solpletter dirrede paa det sandstrøede Gulv og fandt Vej op ad Dobbeltsengen i Hugget skraas for Vinduet, hvor de netop naaede at skinne paa et Par magre Hænder, som krammede med Salmebogen over Dynen. Hænderne var Povl Hansens, og det var svært, saa de var faldne af, disse en Gang saa arbejdsføre Næver, der havde styret en Plov og holdt en Tømme saa sikkert som de dygtigste i Byen og trumfet Kortene i Krostuens Bord mangen Aften til sent paa Natten. Gule og udtærede, saa hvert Ben kunde tælles, krøb de nu frem af de blaa Skjorteærmer, og det Arbejde, de syslede med, syntes at være dem uvant: kejtet famlede de ved Bogens

Blade uden at kunne finde Numret, som Degnen i Gaar havde lagt et mægtigt Æselsøre ved.

Hovedet, som hørte til Hænderne, var en gammel Mands. Ansigtet var stort og opdunstet, og de smaa lyse Øjne, hvis Blik fôr raadvildt op og ned over Salmebogens storstilede Skrift, brændte af Feber. Haaret var vaadt endnu efter Vandkæmningen og Kinderne søndagsbarberede, skønt det var Onsdag Morgen.

Den Syge skottede hen mod Døren, da den lempeligt blev skudt op. Det var hans Kone, som kom, i sort Kjole og med nystrøget Kappe. Hun stillede Bordet til Rette under Vinduet og lagde en Dug derpaa. Saa tog hun fra Skatollet ved Døren et Par anløbne Messingstager med lange skjævtsiddende Spiddelys i og anbragte dem klos paa hinanden paa Dugen op mod Vindueskarmen. En Lysesaks og en Æske Tændstikker fulgte efter.

Hun satte sig med sit Strikketøj i Armstolen ved Sengens Hovedgjærde; lydløst talte hendes Læber Maskerne. Mandens Øjne var faldne til; hun troede, han sov. Strikkepindenes Klirren og hans pibende Aandedræt var de eneste Lyde.

„Maren," lød det en Stund efter.

„Hvad er der, Povl?"

„Hvad skal de Lys?"

„Saadan vil han jo ha'e det, Præsten, naar han beretter."

Der kom et Glimt af Ivrighed i Povls Øjne. „Læg ogsaa Testamentet og Hannes Koffermationsbog frem," sagde han, „En kan aldrig vide, kanske kan han lide det."

Lidt efter kom det forsigtigt — Fingrene gik nervøst over Lagenet —: „Hvad tror du, han vil sige?"

„Ikke andet end godt," og hendes rynkede Haand strøg

kjærtegnende hen over Dynen; „hvad skulde han ellers sige til et sygt Menneske? Vær nu ikke forknyt, bitte Povl; du har jo ikke været af de værste."

„Tykkes du ikke, Maren?" Øjnene fik et spændt Udtryk og blev fugtige. „Tykkes du ikke, saa kan jeg da ikke tænke, at Præsten skulde være saa meget streng. For det er da nok dig, det er gaaet ud over, alt det Nattekommers."

„Ja Povl, det kan nok være, at jeg mangen Nat er faret angst op i Sengen, naar du kom fuld hjem. Naa det var jo da kun, den Gang Børnene var smaa. Jeg var bange for, at de skulde vaagne og græde, for saa slog du dem. Siden hen vænnede En sig jo til det, Mandfolk skal jo da ogsaa have noget at forlyste sig med. Mig slog du aldrig."

„Maren, Maren, du var alt for taalle. Hvorfor sagde du mig aldrig, at jeg var et Svin?"

„Du vidste det vel selv, Povl."

„En enlig Gang forstod jeg det, og jeg tyktes den Gang, at jeg aldrig skulde glemme det — og dog glemte jeg det lige til i Dag."

„Jeg kan ikke vide, naar det var."

„Jo — det er nu mange Aar siden. Jeg husker ikke, hvordan det kom sig, men jeg kom den Aften tidlig hjem fra Marked, og jeg var klar i mit Hoved. Du sagde ingenting, men mens jeg sad ved Bordet og fik min Nætter, hørte jeg Hanne — hun var kun en bitte Tøs — sige til Per: i Dag er Far ikke fuld. Og saa saa' hun saa glad ud. Det kan ellers være, det gjorde ondt: at en uskyldig treaars Unge vidste saa god Beskeden om Ens Fejler."

„Ja Hanne var et fremmeligt Barn, det var kyvsomt, vi skulde miste hende. Og saa stor og kjøn hun var bleven."

„Præsten sagde, det var Guds Straf — tror du saa ondt om Vorherre, Maren?"

„En kan ikke vide det."

„Den forrige Præst, han Hansen, var ikke af det Slav. Han gav mig ikke et ondt Ord for, at jeg havde solgt ham den topattede Hjelmede."

Mindet om den heldige Handel drog et Smil hen over hans Ansigt, men det stivnede øjeblikkelig i maabende Højtidelighed, da i det samme en Vogns Rullen lød ude paa Vejen og tabte sig i en Skramlen paa Gaardens Stenbro.

Maren skyndte sig ud, og den Syges Fingre gav sig igjen i Lag med Salmebogen.

Præsten stod allerede paa Trappestenen. Det var en høj ung Mand med mørkt Fuldskjæg; et hvidt Slips stak frem under Sommerfrakkens Opslag.

„God Dag og velkommen, Vandborre, og Tak, at De kom. Ja han venter efter Dem."

Der gled et uvilligt Drag over Pastor Vandborgs Ansigt ved denne fortrolige Tiltale. Fra Marens Side var den iøvrigt ment i dybeste Ærbødighed: hun tiltalte altid Folk udenfor Bondestanden med deres Efternavn.

„God Dag, Povl Hansens Kone — er det ikke Maren, De hedder? Naa hvordan har Manden det?"

Og uden at vente paa Svar, fortsatte han, da Konen søgte at skubbe sig forbi ham ud til Vognen: „Nej, der er ingenting at hente ind, jeg har ikke Berettetøjet med mig."

„Da vilde han dog saa gjerne til Herrens Bord," sagde Maren og saa' skræmt paa Præsten. Og med en langsom Drejning mod Sønnen, der endnu sad modfalden i Agestolen og svippede med Pisken, spurgte hun: „Sagde du ham det ikke, Per?"

„Jo Deres Søn har rigtigt forrettet sit Ærinde," skyndte

Præsten sig at sige, „men jeg turde ikke forsvare det, saadant et Liv, som Deres Mand har levet."

„Aa Herregud," klynkede Maren, „han er endda saa sølle, nu bliver det da rent galt med ham."

„Ja lad mig nu selv sige ham det."

Og gjennem Opholdsstuen, hvor Svigerdatteren, Pers Kone, havde givet Møde med et savlende Barn paa Armen og stod forlegent smilende og rakte Haand, gik Præsten, fulgt af den snøftende Maren, ind i Sovekamret.

„God Dag, Povl Hansen."

„God Dag og velkommen, Hr. Pastor,værsgo' og kom nærere."

Den Syge rakte Haanden ud, og hans Øjne gled forbi Præsten og hvilede spørgende paa Marens forknytte Ansigt.

„Naa, hvordan har De det saa i Dag?" spurgte Præsten.

„Det er grumme ringe, er det, men vi skal jo se at finde os i det, aa Gud ja."

„Herren har fundet sig i meget med Dem, Povl Hansen; ser jeg ret, er nu hans Langmodighed til Ende."

„Det har Præsten Ret i, ja vi er alle Syndere. Nej, jeg har vist ikke længe igjen, saadan som det staar mig op for Brystet. Men det er jeg da ogsaa godt fornøjet med, dersom det er Guds Vilje; jeg er jo en gammel Mand og har levet min Tid. Nu vil jeg blot saa svært gjerne til Herrens Bord."

Efter denne lange Tale, under hvilken Stemmen var bleven svagere og svagere, maatte han lægge sig udmattet ned, mens et Hosteanfald gjennemrystede hans Legeme. Maren skyndte sig hen og løftede hans Hoved op.

„Saa, Povl, saa — er det nu bedre?"

Præsten gav ham Tid til at komme sig; saa sagde han: „De vil til Herrens Bord, siger De. Deri kan jeg ikke føje

Dem. Jeg tør ikke tage det Ansvar paa mig at lade Dem æde og drikke Dem selv til Dom."

Den Syges Læber bevægede sig, men han kunde ikke faa Ordene frem. Han var bleven askegraa i Ansigtet; Præsten ænsede det ikke.

„De har jo været en Dranker, Povl Hansen, alle Deres Dage: hele Sognet véd det." Der var en fløjtende Blidhed i Præstens Stemme, Ordene kom lavt og bestemt.

„Det vil jeg ikke nægte, Hr. Pastor; jeg har været slem," kom det efter et Ophold; Øjnene søgte Hjælp hos Maren — „men nu er det ovre; Præsten maa tro mig: jeg har ikke smagt Brændevin i min Mund i de sidste fjorten Dage."

Præsten vendte sig til Konen: „Sig mig, hvorlænge har Deres Mand været syg?"

„I Morgen bliver det to Uger," hulkede Maren; hun var krøbet sammen i Armstolen.

„Ja, jeg tænkte det! Nej, Povl Hansen, De lyver for Dem selv til det sidste, De er endnu midt i Deres Synder."

Maren saa' op. „De maa tro, Vandborre, han har altid været et fredeligt Menneske. Mig har han aldrig slaaet." Hun græd højt over dette rørende Træk af ægteskabelig Hensynsfuldhed. „Kom han ogsaa engang imellem hjem og gjorde lidt Mirakler, saa fortrød han det altid bagefter, naar han havde sovet paa det."

Præsten studsede lidt over det theologiske Ord i denne profane Forbindelse, men sagde ikke noget.

„Og saa har han ogsaa faaet saadan en urimelig Lyst til Guds Ord paa det sidste. Der gaar ikke en Dag, uden at Per eller Dorthe maa læse for ham."

„Fly ham Prækensbogen," indskød Povl ivrigt. „Her skal Præsten se, den fik vor Hanne til sin Koffermation af

den forrige Præst, fordi hun var saa flink til at svare igjen."

Præsten tog Bogen. „Hostrups Prædikener — hm. Véd De, at den Mand har skrevet Komedier? Det ene er vel Gjøgl saa vel som det andet."

„Han, der har skrevet de Guds Ord — var han en Komediantspiller? det kan jeg da aldrig vide." Povl saa' mistroisk interesseret ud.

„Han har *skrevet* Komedier til Verdens Børns Forlystelse, og de stakkels Mennesker har lét og moret sig, mens Herren og Frelseren" — disse to Ord udtaltes med skarpt e — „vendte sig bort og græd."

„Det var da slemt." Povls Ansigt antog et Præg af dum Forstenethed, som kunde antages at udtrykke en from Misbilligelse af det forfærdelige, den Mand havde gjort. „Jaja, Maren, læg saa Bogen hen."

Præsten stod henne ved Vinduet og trommede paa Ruden; han overvejede, hvad han skulde sige til denne formørkede Sjæl.

„Aa Gud ja," lød det fra Sengen.

Præsten vendte sig. „Sagde De noget?"

„Jeg ligger og beder Gud om, at han vil være mig naadig. Det gjør jeg den hele udslagne Dag. Præsten kan tro, det er svært at faa Ende paa den lange Tid."

Stakkels Povl Hansen vilde ikke have sin Bøn opfattet som en Tidsfordriv; men maaske forstod Præsten ham bedre, end han selv gjorde. Hans Ord vakte en Bølge af Harme i Præstens Sind, og med hvasse Øjne traadte Vandborg hen til Sengen.

„De beder til Gud, siger De. Hvad er det for en Gud, De beder til? Nu skal jeg sige Dem noget, Povl Hansen; De har bedet til Satan i al den Tid, De har ligget syg. Og han løser ogsaa snart op for Dem."

„Ja hvis det er Guds Vilje," stønnede den Syge mekanisk, han forstod slet ikke.

„Naar jeg dør," vedblev Præsten, „bliver jeg af Englene henbaaret i Abrahams Skjød, men véd De, hvor en Dranker kommer hen? I Helvede kommer han."

„Vi maa se at finde os deri, hvis det er Guds Vilje," mumlede Povl. Han var nu halvt bevidstløs, Kinderne blussede, og Øjnene brændte i Feber.

„Og hør nu mit sidste Ord" — Præsten var helt ude af sig selv af Harme over den forstokkede Synders formentlige Spot — „hør nu mit sidste Ord: lige saa vist som jeg inden fjorten Dage kommer til at kaste Muld paa Dem, lige saa vist gaar De fortabt. Nu er Herrens Langmodighed til Ende."

Povl Hansen hørte intet af, hvad Præsten sagde; han var faldet hen i en Halvslummer med snorkende Aandedræt. Men i Maren gav det et Sæt, da han nævnede Fortabelsen. Hun havde aldrig tænkt synderlig paa, hvad der ligger paa den anden Side af Døden, men i de sidste Par Uger var hun bleven tvunget ind i en Forestillingskreds, som hendes Fantasi befolkede med truende Skikkelser fra den Billedbibel, hun som Barn havde set hos sin Gudmoder. Saalænge Povl havde ligget, havde Huset nemlig modtaget hyppige Besøg af Sognets Vakte, en ganske lille, men meget ihærdig Flok af saavel mandlige som kvindelige Prædikanter i den sorteste Genre. Til daglig holdt disse Mennesker sig udenfor alt selskabeligt Samkvem med „Djævelens Børn" ɔ: alle, som ikke deltog i deres Søndagsforsamlinger hos Smeden; men saa snart der var Sygdom et Sted, kom de dryssende den ene efter den anden og fyldte Huset med Salmesang, saa det klirrede i Ruderne. Var den Besøgende alene med Husets Folk, kunde det hænde, at han eller hun manglede Mod til at bryde den forlegne Tavshed,

som afløste Sangen, og derfor listede af efter nogle Bemærkninger om Vejr og Vind. Men kom der Undsætning af „Vennerne", eller var der flere i Følge, var det sjældent, at ikke En fik Naade til at aflægge et lille Vidnesbyrd, hvor Satan og Helvede vare meget yndede Hvilepunkter i Foredraget.

„De lugter Lig," havde Dorthe sagt, da de første holdt deres Indtog i Povl Hansens Gaard. Og hver Dag, mens Sygdommen skred frem, var Povl med stigende Hyppighed bleven opfordret til at komme sin Synd i Hu og omvende sig, saa han havde vænnet sig dertil som til Miksturen, Maren hver anden Time rakte ham i den bulede Tinske.

Men Maren havde følt sig trykket ved Besøgene. Hun vidste, at hun burde føle sig taknemmelig: det kortede jo dog altid Tiden for Povl at se Mennesker. Men hun aandede altid friere, naar hun efter en passende Tids Forløb kunde smutte ud i Kjøkkenet og se til Kaffen. Maren var en gjæstfri Kone, og Kaffetøjet kom altid paa Bordet, inden Gjæsterne gik. „Gudsfolket", som Vennerne kaldte sig selv indbyrdes, kunde ikke staa for to Kopper Kaffe; men de gjorde dem ikke mildere i deres Tale, kun mere højrøstede.

Hun havde slet ikke noget sammen med de Mennesker, hun forstod dem komplet ikke. Deres Ord bragte Bud til hende fra en Verden, hun ikke havde færdedes i, siden hun gik til Præst, fraregnet de Svinkeærinder, hun siden havde gjort derind de to Gange om Aaret, naar hun og Povl gik til Alters, og saa ved Højtiderne, naar hun fulgtes til Kirke med Povl, der maatte være paa Pletten for at ofre. Kjendt Klang havde jo Ordene imidlertid, og uformærket pløjede de op et Bevidsthedslag, som havde ligget overgroet af Hverdagstanker og Hverdagssyssel gjennem mange Aar. Hun saa' for sig den lavloftede, hvidkalkede Stue, hvor hun

havde hørt de samme Ord for snart halvhundrede Aar siden af den tykke og godmodige gamle Provst, som havde forberedt hende selvsyttende til Konfirmationen. Men underligt var det, saa Ordene havde skiftet Mening: Provsten havde anvendt dem anderledes, end Smedestine og de andre gjorde, naar de snakkede om Omvendelse og Fortabelse. Hun kunde endnu huske, at Provsten havde sagt, de skulde omvende sig til at blive gode Mennesker og lydige Børn og nyttige Borgere, og han havde haft Taarer i Øjnene, da han gjentog det for dem paa Konfirmationsdagen; men Stine sagde, at En skulde omvende sig til Troen paa Jesu Blod. Jesu Blod havde den gamle Provst vist ikke talt meget om: for Marens Fantasi stod den Jesus, hun den Gang havde hørt om, som alt andet end blodig: en blond, renvasket Mand i Hvidt, der gik omkring og talte blonde Ord om at være gode og dydige. Bleg havde den Jesus altid været, og blegere stod han nu for Erindringen; ogsaa lidt kjedelig ja, men det gudelige var jo da heller ikke til Forlystelse. Og Fortabelsen var kun for de onde Mennesker, havde Provsten sagt: stræber I at gaa paa Dydens Vej, vil Gud gjøre Jer salige. Men Stine sagde — og det var ikke frit, hun jo havde sat Haanden lidt haardt i Bordet derved — at alle var Fortabelsens Børn, til de lagde sig ned i Jesu Skjød, og at for den, der døde uden at være tvættet ren i Jesu Blod, brændte Helvedes hede Pine.

Maren var helst fri for at tænke over de Sager. Hun ærede sin gamle Provst, og med ham i Ryggen havde hun været fast besluttet paa ikke at tro saa ondt om Vorherre. Rigtignok turde hun ikke paastaa, at Povl havde været saa meget dydig — men et ondt Menneske! nej, hun vidste da bedst, hvor godsindet han i Grunden var. Det var hende i disse Dage en Trøst at tænke paa den en Gang saa overvældende Sorg med Hanne, som de mistede, da hun stod i

sin fejreste Ungdom. Præsten havde vist haft Ret: at det var Vorherres Straf. En gjør jo meget galt i et langt Liv, og to gjør mere; det havde *de* to vist ogsaa gjort, fra den Gang de kom hinanden for nær, og Per blev født, inden de kom sammen. Men saa havde Vorherre taget Hanne; saa havde han vel faaet *sit*, saa Regnskabet var i Orden: det ene gik vel op imod det andet.

Men nu sprængte Vandborgs truende Ord al hendes Sikkerhed i Stumper og Stykker. Den uhørte Skam, der vår overgaaet Povl: at blive afvist fra Herrens Bord, havde rystet hende dybt. Og nu denne Bestemthed, hvormed Præsten omtalte Povls Fortabelse som en Ting, der var sikker og vis. Stod han ikke dér pegende med den udrakte Haand og med Vredesrynkerne i sin Pande livagtig som Moses i Gudmoders Bibel!

„Lige saa vist som jeg inden fjorten Dage kommer til at kaste Muld paa Dem, lige saa vist gaar De fortabt" — Ordene rungede i hendes Øren, som om hun havde hørt en Profets Varselsrøst. De knuste hende. Hun sank hulkende sammen som en Bylt i Stolen.

Inde fra Dagligstuen hørtes Dorthes Snøften; hun havde nok ogsaa hørt Præstens Ord.

Fra dette Øjeblik stod det ganske klart for Maren, at hvis Povl døde en af de første Dage, var der ingen Redning for hans arme Sjæl. Og anderledes blev det ikke, Gud bedre det! I Gaar havde Doktoren sagt, at det ingen Nytte var til at hente ham igjen: det længste, Manden kunde leve, var tre Dage.

Præsten stod allerede i Døren. Hun fik hastigt tørret sig under Næsen og kom efter ham.

„Maa jeg byde Vandborre en Kop Kaffe?" spurgte hun og prøvede at gjøre Stemmen fast; den klikkede ynkeligt.

„Tak, jeg skal ingen Kaffe have; nu kan De have andet at tænke paa."

Han saa' ned i hendes rynkede Ansigt, som Graaden havde dækket med røde sortrandede Skjolder. Hendes matte brune Øjne saa' saa gode og jammerfulde ud. Han fik ondt af hende.

„Ja dette er tungt, meget tungt," sagde han, „ydmyg Dem under Guds vældige Haand, at han maa i sin Tid ophøje Dem. Dersom De kjender til at tale med Herren, skulde De betro Deres stakkels Mand — — i hans Frelserhaand," vilde han have sagt, men han brød hastigt af, da han kom til at tænke paa, at denne Anvisning ikke passede rigtig sammen med, hvad han havde udtalt inde ved Sygesengen. Glatte over og tage tilbage hverken kunde eller turde han; han stod i dette Hus som Herrens Tjener, udrustet med den ansvarstunge Myndighed til at foreholde de ubodfærdige deres Synder.

Pastor Vandborg havde et menneskeligt Hjerte i sit Bryst under det Panser af Dømmesyge, hvormed han havde omgjordet det, som det sømmede sig en Indehaver af den eneste af Guds Børn i Danmark patenterede Kristendomsbetragtning. Da han for fire Aar siden som grøn Kandidat var kommen til Sognet, havde de Vakte straks tilegnet sig ham som deres retmæssige Ejendom. I Begyndelsen havde han ikke altid villet lystre Parolen, kunde ogsaa undertiden en Søndag Eftermiddag, naar han kom træt hjem fra Udsognet, foretrække sin lille kjøbenhavnske Hustrus Klavérspil for Smed Jensens ildelugtende Stue, hvor „Vennerne" samledes; men Smeden havde saa en og anden Gang, som han selv sagde, „maattet tale Vandborg til Samvittigheden". Og snart tog denne afgjort sit Stade „midt iblandt de Hellige" ɔ: han fulgte den lille Kreds i tykt og tyndt, og det var en Lise for den uselvstændige unge Mand at være

sluppet saa let til et „fast" Standpunkt. Rigtignok blev derved hans Virksomhed overfor Størstedelen af hans Sognefolk ham betydelig vanskeliggjort, og han prædikede for næsten tomme Kirker. „Smeden skriver hans Prædikener," sagde de vittige Hoveder. Men desto klarere straalede hans Lys udensogns; i tætte Skarer flokkedes „Vennerne" til hans Forsamlinger, naar han gjorde sine Strejftog til fremmede Pastorater. Han var bleven en ivrig Rejsepræst, som aarlig i Partiets Tidende, naar der aflagdes Beretning om Virksomheden, glimrede med Snese af holdte Møder. Han var under alt dette bleven en Del af en Talemaskine, temmelig stor i sine egne Tanker, en Mand med snævert Syn og haarde Domme, men inderst inde slet ikke saa slem, som han gjerne vilde synes for Verdens Børn.

Da han saa' ind i Marens forknytte Ansigt, følte han en stærk Lyst til engang at tale menneskeligt til et Menneskebarn. Han havde allerede Haanden løftet for at klappe Konen paa Skuldren og sige hende et Par jævne hjertelige Ord. Men Haanden sank ned igjen: han var kommen for højt op til, at de jævne Ord kunde føje sig for ham. Det var meget almindeligt for Vandborg at komme temmelig højt til Vejrs. Maaske var denne bløde Bølge i hans Sind en Satans Indskydelse. Nej, her kunde han ikke trøste: denne Kvinde kunde kun tage imod Verdens falske Trøst, og den vilde han ikke bringe.

Saa sagde han kort Farvel og gik.

Per var ved at spænde for. Dorthe stod hos ham og tørrede sine Øjne i det stivede Forklæde.

„De behøver ikke at kjøre mig tilbage," sagde Præsten, „jeg gaar lige saa gjerne."

Mens han staaende paa Trappestenen knappede sin Frakke, kom Maren nølende ud efter ham. Hun havde

aabenbart endnu noget paa Samvittigheden, men havde svært ved at komme frem med det.

„Der var en Ting," sagde hun og holdt Haanden for Øjnene imod det skarpe Formiddagslys, „en bitte Ting endnu, som jeg gjerne vilde tale med Præsten om."

„De maa ikke bede mig om at tage Deres Mand til Herrens Bord, for det kan jeg ikke."

„Nej, det kan De vel ikke. Det er ogsaa noget andet. Han er grumme simpel, han gjør det ikke mange Dage."

„Det tror jeg heller ikke," sagde Præsten og borede utaalmodig i Stenbroen med sin Stok.

„Nej, han gjør saamænd ikke. I Gaar Morges, da han vækkede mig, var det da saa rent skidt med ham; det var, ligesom jeg saa' den lede Død glo ud af hans Øjne. — Kors, hvor du er falmet, siger jeg — du lever vist ikke, siger jeg. — Det har jeg selv tænkt, siger han, og naar jeg dog skal dø, siger han, saa vilde jeg lige saa godt, siger han —"

Hun holdt inde og saa' forskende ind i Præstens Ansigt.

„Hvad vilde han?"

„Han vilde — ja nu maa De ikke blive vred, Vandborre, for sært er det — han vilde —"

Præsten var træt af at hjælpe hende paa Gled, han bare borede.

„Han vilde se sin Kiste."

„Hvad for en Kiste?"

„Den han skal jordes i."

„Sin Ligkiste?"

„Sin Ligkiste ja." Da hun havde faaet det vanskelige Ord sagt, kom det i en ustandselig Ordstrøm, hvordan han i Gaar, saa snart han var ved sig selv, og nu til Morgen

havde plaget hende for den Kiste, og nu vilde hun da saa gjerne vide, om det gik an at føje ham.

„For Skroget faar den jo ellers ikke at se saadan som vi andre. Og det er jo *hans* Kiste. Det bliver ligegodt hans sidste Fornøjelse paa denne Jord," sluttede hun.

Præsten var uventet medgjørlig. „Naar De tror, at det kan glæde ham," sagde han, „saa lad ham bare se sin Kiste. Han faar snart Brug for den."

Marens Ansigt straalede, og al hendes Hjerteangst var glemt for en Stund. Hun havde ventet et lynende Forbud i Kirkens Navn, som om hun havde tænkt paa at krænke Gravfreden.

Hun takkede og takkede, til Præsten var langt ude af Gaarden, og skyndte sig saa over til Per, som var ved at sætte Hestene ind. Da han hørte, at han skulde til Kjøbstaden efter Kisten, var han ikke meget for den Forretning: det var aldrig værd at give Folk noget at snakke om, hele Sognet vidste jo, at Faderen ikke var død endnu. Men her kom Dorthe Svigermoderen til Undsætning.

„Du kan da sagt' vise din Far den Villighed, ingen behøver jo at faa det at vide. Du kommer jo tæt om ved vor Hede, saa du kan nemt kjøre det Par Skridt af Vejen. Tag saa og stop noget af den Lyng, du slog i forrige Uge, omkring Kisten og læg et godt Lag ovenpaa, vi skal jo dog snart bage til Begravelse. Kom saa bare ganske roligt kjørende, saa er der ikke en Kat, der griner."

„Det bliver da første Gang, jeg kjører Lyng i mit Stadstøj," indvendte Per grublende. Men han beundrede sin Kone ved denne Lejlighed som ved mange tidligere, og det varede ikke mange Minutter, før han rullede ud af Gaarden.

BLÆSTEN OG MØLLEN

(Af „Kornmod", Digte, 1883.)

Blæsten, han er en uartig Dreng,
Han farer saa vidt omkring,
Han leger den hele lange Dag
Og bestiller slet ingen Ting.

Møllen staar saa fornuftig
Paa Bakken ved Vejens Sving,
Den passer sin vante Gjerning,
Mens Vingen gaar evigt omkring.

Blæsten, han er nu saa grulig ung,
Slid og Slæb kan han daarligt forstaa,
Han kjender ej andre Vinger end dem,
Som løfte tilvejrs mod det Blaa.

Rask slaar han an i en vilter Galop,
I hans Spor staar det knygende Sand —
Møllen den skifter sit Tempo
Og drejer saa stærkt som den kan.

„Hør, Mølle! du slaar din Vinge saa tungt,
Du kan lige saa godt sige Stop:
Man lærer dog aldrig at flyve,
Naar man ikke er andet end Krop.

Du vil ud og søge saa vide
Den Skjønhed, du higer imod,
Men her maa du staa baade Nat og Dag
Og faar aldrig løftet din Fod.

Jeg kjender til Skjønhed og Glæde,
Som du kjender Frost og Slud:
Den hele dejlige Verden
Er min yndige rødmende Brud.

Hør, du! jeg sætter mig stille hen
Og synger en Kjærlighedssang,
Jeg synger om Livets Glæde,
Saa faar du dog smagt den engang."

I Grunden er han en skikkelig Fyr;
Men Møllen svarer ham mut:
,,Behold kun din Sang om Glæde,
Og stem ej den rørende Luth!

Du tror, at jeg staar og længes
Efter det, som jeg aldrig har set —
Nej, du! har man noget at gjøre,
Faar man hurtigt gjort Længslerne Bét.

Du aander i Skjønhed og Glæde,
Du trykker en Verden i Favn;
Jeg skaffer Bonden Brød paa hans Bord —
D u morer dig, j e g gjør Gavn.

Nej, vil du som jeg, saa syng mig
En rungende, vældig Sang,
Som puster mig Kraft i runkne Arm,
Saa gjør du lidt Gavn dog engang."

Blæsten brummer lidt gnavent derved:
,,Hør, Mølle, du snakker saa sært,
Synge min Sang paa Kommando —
Den Kunst har jeg aldrig lært.

Jeg morer mig, det har du Ret i:
Jeg gjør jo kun alt, hvad jeg vil,
Og dog gjør jeg Gavn vel paa min Manér,
Gjør Gavn ved min Sang og mit Spil.

Jeg synger for dem, som vil lytte dertil,
For Skov og for Hegn og for Krat;
En Vrimmel af vilde Blomster
De ryste som Tak i min Hat.

Jeg synger dem friske og sunde,
Men Takken forlanger jeg ej:
Jeg synger min Sang kun for Sangens Skyld,
Og fordi der er Lys paa min Vej.

Se, Du har en anden Gjerning,
Og den er vel god for sig:
Men nødigt dog vilde jeg bytte,
Thi, Kjære! jeg fatter dig ej.

Er det sandt, som du siger saa roligt,
At hver din Længsel er død,
At aldrig du kræver af Livets Haand
Den Rigdom, det bær' i sit Skjød —

Nej, saa er dog tusindfold rigere jeg:
Har end aldrig jeg blivende Sted,
Jeg har jo mit Hjertes Glæde
Bestandig paa Vejen med."

Saa jager han bort med en Fløjten,
Foran ham Skyerne gaa —
Møllen, den falder i Staver,
Saa Vingen gaar rent istaa.

Blæsten, han er en uartig Dreng,
Han farer saa vidt omkring,
Han leger den hele lange Dag
Og bestiller slet ingen Ting.

AXEL E. BETZONICH

[f. 1852. Udgivet: „Juleaften paa Kvisten", Skitser og Stemningsbilleder (1884) — „Skibbrudne Folk", Fortælling fra Overdrevet (1888) — „Under aaben Himmel", Skitser (1891) — „Myrrha", to Fortællinger (1892) — „Peter Jensen", et Afsnit af en Udviklingshistorie (1893) — „Don Juans Efteraar", Fortælling (1895)].

PAA JAGT EFTER LYKKEN

(Af „Under aaben Himmel". Skitser. 1891.)

Det kan være trist at bo ved en Landevej. Rumlende Køretøjer kommer jagende, og vandrende Svende kommer syngende, — og alle gaar de forbi. „Her har vi ikke hjemme," synger Svendene. „Afsted maa vi." Og Vinden synger paa sin klagende Maade gennem Poplens og Bævreaspens Blade noget nær den samme Vise: „Her har jeg ikke hjemme. Afsted maa jeg. Dér — langt, langt borte — finder jeg min Lykke!" Men aldrig finder Vinden sin Lykke. Den søger og søger, evig og altid, men altid forgæves. De fattige vandrende Svende derimod finder dog altid noget; lidt Lykke maaske — og Døden ganske sikkert. — Ja, det kan være trist at bo ved en Landevej!

Men der er Forskel paa Landeveje. Nogle skyder sig frem i blaalige Skygger fra høje Buske og Træer; det er de mest hyggelige. Andre ligger i bagende Sollys, med tomme-

tykt Støv paa Ryggen, med Spillerum for den farende Vind; og de er slet ikke hyggelige ... Og det var netop ved saadan en Landevej, at Hans og Grethe i sin Tid byggede deres lille fattige Hus.

De havde en Ko til at begynde med, og det varede ikke længe, før de ogsaa fik et Barn, en lille lyshaaret Pige.

„Ser vi dét!" sagde den forslidte, godmodige Hans. „Ja ja — nu kommer Lykken bestemt. Det fejler ikke."

Koen giver Mad i Huset, men det gør en ganske lille Pige ikke. Hun kræver Mad, saadan en spæd, vrælende Skabning, og derfor maatte Hans strenge sig an og slide haardt for Gaardmændene, baade med Høstarbejde og Arbejdskørsel og meget andet.

„Arbejde er Lykke," sagde Hans. „Men vi maa nu alligevel lade det blive ved denne ene. Ikke sandt, Grethe?"

„Som du vil, Hans," svarede Grethe.

Men Kærligheden lader sig ikke kommandere, og Elskov er ogsaa en stædig Tingest, der sjeldent tager mod Raison. Grethe fik da to Børn til, velskabte, blaaøjede Drengebørn, i Løbet af to Aar.

Havde de nu ogsaa faaet en Ko for hvert Barn, saa kunde det have gaaet i Huset ved Vejen; men den gamle Gud er intet Intendanturvæsen, der sidder og vejer og beregner og giver hver Moders Sjæl sin behørige Ration af Smør, Ost, Mælk og Brød. Nogle faar baade i Pose og i Sæk, som man siger, og andre faar ikke det bitterste; nogle faar Smørret og Brødet blot ved at gabe, andre maa slide Ryggen krum, og saa faar de endda kun Fedtebrød, — som jo forresten ogsaa kan være ganske velsmagende.

Grethe maatte slaa Kompagni med Hans og slide som et Bæst hos Gaardmændene. Børnene havde hun med. De

fik altid lidt Vandgrød i skummet Mælk paa Gaardene, og saa forresten sled de i Moderens Bryst baade til Davre, Middag og Vesperkost.

Naar saa Solen gik ned langt borte bag den store Skov ude i Horisonten, kom Hans og Grethe hver fra sin Side ad den støvede Vej: og begge var meget trætte, men uhyre glade ved at se hinanden.

„Det skal gøre godt at komme hjem," sagde Hans og lettede paa Skuldrene.

Grethe lo over hele det solbrændte Ansigt: „Det skal det rigtignok, for træt er jeg. Men véd Du hvad, Hans, sunde Børn og nok af Arbejde er Lykke!"

„Det er netop dét, jeg siger," mumlede Hans.

Naar Søndagen kom, gik Hans og Børnene hen ved Mosen, som laa en halv Fjerdingvej fra Huset; og her sad han og tyggede Skraa og glædede sig over de smaa Popler og Pile, der saa' ned i det brunlige Vand. Han skar Fløjter til Drengene og smaasnakkede uafbrudt med Pigebarnet.

„Ser Du de hvide, uldne Blomster dernede i Vandet?" sagde han. „Se, hvor de staar og nikker og vrikker! Synes Du ikke, de er kønne? De hedder Kæruld, man bruger dem til at lave Hovedpuder af, — og saa faar Ligene dem under Hovederne."

„Hvad er Lig?" spurgte Pigebarnet.

„Det er døde Folk, Ane Marie. Folk, som er trætte af det haarde Markarbejde, og som saa lægger sig til at sove."

Ved Middagstid kom Grethe med Maden; og saa sad de her ved Mosen og spiste og drak og talte om Fremtiden. Hans havde store Planer med Huset der henne ved Vejen. Det skulde baade tækkes og males; og saa vilde han have himmelblaa Vægge:

„Det er saa godt for Øjnene, — og saa pynter det."

„Ja — det gør 'et," svarede Grethe.

... Saaledes levede de i Kærlighed og Troskab flere Aar.

* * *

En Eftermiddag, da Støvet stod i hvide Skyer over Vejen, kom der en underlig farende Svend til Huset. Det var en bleg Mand med store, hule Øjne, og han havde Hastværk. Han tog den lille Pige og førte hende ad de lange Veje, bort fra Støvet.

Grethe græd og jamrede sig.

„Ja, ja — det var haardt. Men hun døde saa velsignet stille!" mumlede Hans og gned Øjnene med Bagen af Haanden. „Det er bedst, hun faar en lille Pude af Kæruld under Hovedet."

„Det har jeg selv tænkt," sukkede Grethe.

Hver evige Morgen stod Grethe ved Vinduet og saa' hen ad Vejen. Hun troede fuldt og fast, at den underlige farende Svend atter vilde komme. Og det gik, som hun troede. Manden med Skyggerne om Øjnene kom, og tog den ældste Dreng.

Fra den Dag rystede Hans og Grethe i deres fattige Hus ved Vejen. Naar Stormen, som havde været indeklemt oppe i den store, sorte Skov, rasede hen over Sletten, hvor den rigtig havde Fripas, og jog hen ad Vejen, ... troede de fuldt og fast, at Svenden var med.

De lagde deres Hænder paa Drengens Hoved og saa' paa hinanden.

„Aa ja — aa ja! Lad os blot beholde ham! Det er vores eneste Lykke!" sukkede Hans.

„Ja, det er 'et!" græd Grethe.

Og om Natten, naar Stormen kastede Kviste og Grene op mod deres Ruder, lagde de sig begge tæt op mod

Drengen. De troede, at det var den farende Svend, som bankede. Og Stormen hylede hele den lange Vinter, og det var kun sjelden, de havde Nattero.

Der kom mange farende Svende hen ad Vejen, glade og grædefærdige Folk, retskafne Fyre og durkdrevne Slyngler, som stjal, hvor de kunde komme til det; men Svenden, der stjæler Livet, kom ikke. Han gik paa andre Veje.

Og Hans og Grethe blev trygge og stolede paa deres Lykke.

Men saa — netop som de var mest trygge — kom den forslugne Svend og nappede deres Ko.

Da Hans kom ud paa Marken og saa' det døde Dyr, blev han baade glad og bedrøvet. „Kedeligt var det," mumlede han, „hun var et godt Dyr! Men alligevel — vi havde Lykken med os denne Gang. Drengen fik vi Lov at beholde, og saa er alt godt! — Men det vil knibe svært med Udkommet."

Ja, det kneb svært. Naar Hans kom hjem fra Markarbejdet, satte han sig strax til at skære og høvle, for fingernem var han. Hele Natten kunde han sidde og lave Strygespaaner og Høstleer. Grethe og Drengen laa i Sengen og sov, og Hans glædede sig i al Stilhed ved at betragte de sunde, kære Ansigter.

Men som han bedst sad, kunde Frygten komme over ham.

„Jeg faar vist ikke Lov at beholde Peter!" tænkte han. „Det tror jeg ganske bestemt."

* * *

En Morgenstund klagede Drengen sig. Han havde Smerter i Brystet.

„Jeg tænkte det nok," mumlede Hans.

Hvor nødig han vilde, maatte han dog hen paa den store Gaard og arbejde. De havde nemlig ingen Penge i Huset, og nu skulde de baade bruge Doktor og Medicin.

„Pas godt paa ham, Grethe!" sagde Hans, da han gik.

Da han ved Solnedgang kom gaaende ad Vejen, mødte han Grethe. Hun holdt Tørklædet for Øjnene og hulkede: „Peter er død!"

„Herregud!" græd Hans, og tog Grethe ved Haanden.

„Aa Herregud — aa Herregud!" sagde de begge, og gik med bøjede Hoveder ned mod Mosen, hvor de plukkede Kæruld ...

Der gik Aar og Dag, og aldrig havde Hans og Grethe Lykke i deres lille Hus ved Vejen. Der var trist og øde indenfor de fire Vægge. Kun yderst sjeldent kom Hans med en kort Sætning, og Grethe genmælede kun med Enstavelsesord. Den ene vilde ikke bedrøve den anden, og aldrig blev der talt om de døde Børn. Men hver Nat drømte hver især om den stille Landsbykirkegaard, hvor Ane Marie, Kristoffer og Peter sov.

En Aftenstund kom der en munter farende Svend og bankede paa Døren.

„Hør, Godtfolk, gi'er I mig en Drik Vand? Jeg er saa tørstig. Jeg har gaaet fem Mil i Dag."

„Vil I have Øl?" spurgte Hans.

„Tak den, som byder!" sagde Svenden og gik ind i den lille Stue, hvor han bænkede sig med fremstrakte Ben.

„Øllet er lovlig tyndt, men det slukker," lo han.

„Hvor skal I ellers hen?" spurgte Hans.

„Til Brasiliens Land — dér langt borte. Ser I, jeg er paa Jagt efter Lykken, og Lykken har hjemme i Brasiliens Land. Det er umuligt andet! Der er baade Sol, Guld og kønne Piger. Hvad behøver man saa mer?"

„Hvorledes kommer man til Brasiliens Land?" spurgte

Hans og stirrede hen paa Grethe, som sad ved Vinduet og saa' ud paa Vejen.

„Lige ud, Kammerat — og saa tilhøjre! Man kan aldrig tage fejl."

„Alvorlig talt," sagde Hans.

„Naa — alvorlig talt," lo Svenden: „man gaar til Kongens København, og dér indskiber man sig. Og saa gaar det — fut, fut, fut — lige til Brasiliens Land. Naturligvis skal man helst have lidt Penge med." Han slog sig paa Lommen, hvor Kronestykkerne raslede.

„Naa, farvel, Godtfolk, og tak for Drikken. — Vi ses kanske derovre."

„Kan være!" mumlede Hans.

„Kom blot!" lo den lystige Svend og dansede hen ad Vejen. „Mig finder I altid derovre — og Lykken — hva' behager —?"

Det gjorde formelig godt at høre lidt Lystighed.

„Hvad mener Du, Grethe, om vi solgte Rub og Stub og tog til Brasiliens Land?" sagde Hans.

„Værre end vi har det her, faar vi det vel neppe dérovre," sukkede Grethe. „For min Skyld kan vi godt sælge, hvad vi har, og saa rejse. Men ellers døde jeg helst, Hans."

„Ja jeg egenlig ogsaa!" sukkede Hans. „Men saa længe man har Livet, maa man vel slide det ud til sidste Trævl."

„Ja vist maa man."

„Og — Lykken, Grethe — det kan jo være, den kommer ...!"

Sommeren derpaa var Hans og Grethe rejsefærdige. De havde solgt Huset og stod nu ude paa Vejen, hver med en Bylt Klæder paa Ryggen. Grethe slæbte desuden paa en stor Lærredstaske.

De stod og saa' hen ad Vejen i Retning ad Kirke-gaarden.

„Farvel, Ane Marie, Kristoffer og Peter!" mumlede de. „Lig blødt — sov sødt!" Og saa gik de hen ad Vejen.

Da de havde gaaet et langt Stykke, stod de stille og saa' hen mod Huset, som nu kun var en lille, hvid Prik.

„Hvad har Du i Din Taske, Grethe?" spurgte Hans.

„Kæruld fra Mosen, Hans. Der er nok til os begge."

„Aa ja — aa ja!" sukkede Hans og trykkede Grethes Haand. „Finder man ikke Lykken — Døden finder man altid ...!"

Og saa vandrede de ad Vejen til Brasiliens Land.

EDVARD BLAUMULLER

[f. 1851. Udgivet: „Saul", Tanker og Billeder (1886, 2. Udg. 1899) — „Pastorale" (1887, optr. 1900) — „Agnete og Havmanden", et Digt (1894, 4. Opl. 1902) — „Hellig Jord", Rejsebilleder fra Palæstina (1897—98) — „Manddom", blandede Digte (1900) — „Dronning Hjærteløs", en Krønike (1900) — „Sibylle", et Digt (1—2. Oplag 1901) — „Skilderier" (1903) — „Ovenlys", Digte i Manuskript (1904)].

VISION

(Af „Manddom", blandede Digte, 1900.)

Jeg så, og se: En uendelig Steppe,
bar som en Fælled, intet Krat, ingen Træer;
som Muldvarpeskud under Grønsværets Tæppe
af nedtrådte Tuer en talløs Hær ...

Der svam et køligt Perlemorsskær
bebudende under den bleggrå Himmel;
ti Morgnen gryde, men uden en Strimmel
blånende Luft under Skyhvælvets Tag ...

Det var Natten før den yderste Dag.

Langt ude i Heden på en af de lave,
prunkløse Tuer — de dødes Grave —
dvæled en Kvinde, ene, glemt.

Hun var sortklædt og sad med Ansigtet gæmt
i de koblede Hænders Blomsterbæger,
som drak hun en Lidelsens Kalk, en bred
og bundløs, der ej noget Hjærte kvæger ...

Jeg så hende sidde — Minutter led —
og syntes, hun sad dér en Evighed.

Så kom der nogen. En Skikkelse dukked
op ved den vestlige Himmelrand,
hvor Natten endnu skygged og lukked ...

Der nærmed sig langsomt en nøgen Mand
med et flammende, tveægget Sværd ved Låret.
Han lyste af Bleghed, lyste som skåret
i Gloriesølv på den mørke Grund ...

Et Rædselens Veråb undslap min Mund!
Nu så jeg det først: Han var dødelig såret,
bedækket med Vunder fra Isse til Fod ...
De Spor, han trådte, løb fulde af Blod ...

Han vandred — jeg måtte mit Åasyn vende —
med slæbende Skridt, der aldrig fik Ende.

Så stod han dér, hvor den ensomme sad.
Hun løfted Hovedet, slog et Par blide,
forvågede Øjne op og bad
den sårede tage Plads ved sin Side.

„Du bløder, Broder?"

„Det må jeg vel "

„Har Kampen da fundet dit Værge sløvere
end dine Fjenders?"

„Jeg faldt iblandt Røvere,
hvis Hu kun stod til at slå mig ihjæl."

„Ja, ja, jeg forstår. Men, Broder, fortæl!
Hvor færdedes du? Hvor var du tilhuse?"

„Først stævned jeg did, hvor Folkene bruse
som Brændingen, lænket til Klippens Kam,
i Trældom og Mørke, i Last og Skam.
De råbte til mig, jeg hørte dem kalde ...
Umuligt kunde jeg gå dem forbi!
Jeg var jo Sandheden, gjorde dem fri,
fik alle Lænker og Bånd til at falde.

Men da de så mig, skifted de Sind;
den nøgne Sandhed vendte de Ryggen.
Langt hellere prøve at friste Lykken
så godt, man formåde det, døv og blind,
end under Sandheds-Opklaringens Trusel
kun beholde tilbage sit Ansigts Blusel."

„Og så?"

„Så stak jeg mit gode Sværd,
Befrielsens Mærke, påny i Balgen.
Det bider Stene, det kløver Trær —
men sidder uhjælpelig fast i Talgen ...
De var for fede, de trængtes for tykt,
de Mænd fra Torvet, som alle forlod mig,
jeg søgte andre, der bedre forstod mig,
de enkelte Sjæle, som uden Frygt

for Sandhedslyset, i Mørket jamrende,
beråbte sig på mig omkring i Kamrene.
Men da opløftede Mængden et Skrål,
de dømte mig både til Bål og Strikke —
jeg følte Tråddet af Tusinders Sål ...
De tog mig, de slog mig og lod mig ligge."

„Men se, du leved!"

„Jeg levede som
den blodige Sandhed og fandt mig Venner,
trofaste Venner, hvorhen jeg kom —
men oftest blandt dem, hvem Verden ej kender.
Forfølgelsen vedblev, den vexled blot.
Den nøgne Sandhed slog man tildøde,
den blodige Sandhed drog man imøde
med Gadeviser, med Latter og Spot."

„Tung var din Skæbne, tung som en Kvindes,
der fremmed bærer sin Ensomheds Gru."

„Der er da også de Trængsler, du mindes?"

„Ingen. Jeg kommer ingen ihu.
Ti fremmed, det kunde jeg aldrig blive;
min Gærning var det at ofre og give,
og se, jeg fandt overalt på min Vej
forladte Stakler at holde i Live ...
Deres Trængsler var mine. Men egne? Nej.
Om en eller anden jeg bragte Lindring,
så meget desbedre. Jeg ved det ej.
Barmhjærtigheden er uden Erindring."

**Hun tav. Han også. Så sad de en Stund,
Barmhjærtigheden med sorgfulde Miner,
og Sandheden rank, med tillukket Mund —
en Mand, gennemstungen af tusind Piner.**

Da steg der i Øst et luende Skær,
men ikke med Dæmrings-Rosernes Sødme,
det brændte og sved — en Vredesrødme ...
Den nøgne sprang op med dragent Sværd
og pegede ud: „Se Tegnet dér!
Nu strækker jeg Seglen. Timen er inde."

Så førte han gennem Luften et Hug!
Det klagede bag ham, der lød et Suk,
en Stønnen som fra en døende Kvinde ...
Han vendte sig brat. For Gud, det var hende,
Barmhjærtigheden, hans Sværd havde ramt!

Hun lå på Graven med lukkede Øjne,
den højre Arm hviled i Græsset lamt,
den var som splintret, og frem ved den nøgne
Benpibe trængte en Strøm af Blod ...

Bestyrtet knæled han ved hendes Fod,
så løfted han hende fra Tuekammen
og trykked et Kys paa Søsterens Mund.

Men Bålet blussed ved Kimingens Grund,
der sivede blodige Pletter fra Flammen
op over Himlens morgengrå Bund.

De to blev stående Mund imod Mund —
det var tilsidst, som om de flød sammen ...

HANS BRØCHNER

(Af „Manddom", blandede Digte, 1900.)

På Frueplads, med Blikket vendt
ærbødigt mod den gamle Ørn,
hvis Øje skuer Himlens Lys,
en Skare Russer — rene Børn.

De havde sovet mange År
på Skolebænke trindt omkring
i Landet over Pen og Bog
og kunde nærmest ingenting.

Nu stod de her — de fleste kom
fra en og anden Købstedby —
og drømte under Huen med
Kokarden på — den var så ny ...

Men Timen slog. Den tunge Dør
til Visdoms Tempelhal gled op.
Beklemte op ad Trappen steg
Novicerne i sluttet Trop.

Det store Avditorium
blev hurtig fyldt til sidste Plads,

og her, hvor alting syntes kendt,
her følte man sig vel tilpas.

Thi her var atter Skolens Bænk,
af Buxers Bag poleret glat,
og Skolens Bord forskåret, just
som det, man havde nys forladt.

Med gamle Kammerater kom
en munter Passiar istand —
da pusled det ved Dørens Lås,
den åbnede sig for en Mand ...

Og alle tav. Han skred forbi.
Han var af Middelhøjde, slank,
med gullig Teint, Moustache, Fip,
lidt skulderkrum, men ellers rank.

På Skolebænkene en Flok
Studenter, Russer — rene Børn.
Men på Katedret, stolt og klog,
i Blikket Himlens Lys — en Ørn.

* * *

Han var en Ørn med Næb og Klør
og skåned ikke Skovens Vildt.
På denne grønne Ungdom lå
hans mørke Øje varmt og mildt.

Måske lidt fjærnt. En fremmed Fugl.
Han ligned ikke nogen dansk.
Hans strænge Holdning, mørke Lød
var ganske sydlandsk, næsten spansk.

Han førte sig med afmålt Ro,
tog fornemt hver en Form iagt,
var kræsen ej, men altid højst
pertentlig med sin Klædedragt.

På Talerstolen stod han stram,
var lutter Tanke, lutter Ånd,
og skjulte, ellers gestusfri,
en Hoste i sin højre Hånd.

Og Foredraget selv var tungt,
abstrakt i Formen, armt på Blod.
Hans Ord lød mere læst end sagt —
en Tale uden Talens Mod.

Tiltrods for alt, tiltrods for den
Jargon, der efter Hævd blev brugt,
hans Sætnings lange Åndedræt
bevinged Ordet, gav det Flugt.

De unge skrev. Og deres Pen
kom ikke hurtig nok afsted.
Jo mindre de forstod, desmer
nødvendigt at få alting med.

Der var da dem, der daglig hang
i Høresalens fjærne Krog,
og hvem dens dunkle Visdom blev
bestandig kun en lukket Bog.

Men der var andre, som med Held
af Talens Kilder havde øst,

for hvem han havde, denne Mand,
Tilværelsens Problemer løst.

* * *

Hvad bragte vel de ganske få,
der slog sig ved hans Fod til Ro
og lytted til hans kloge Ord,
så lyst et Syn, så stærk en Tro?

Besad han den Geniets Magt,
der løser Tidens bundne Trang,
der dræber gammelt, avler nyt
og baner Vej for Slægters Gang?

Så var det ej. Han ejed vel
Talent, men endnu mere Flid.
Som Tænker kun en Epigon,
han bunded i en svunden Tid.

I Hegels Skole fik han lært,
hvad aldrig af hans Tanke veg;
og derfor blev hans Ånd abstrakt,
hans Udtryksform forældet, bleg.

Dog viste denne stille Mand,
der rolig prøvede sin Dont,
til hver en Tid, i al sin Færd
en skarp Personlighedens Front.

Ti fra sin første Ungdom vant
at stævne frem i Trods og Tål,
han hærdedes, blev stærk og fast,
hans Hjærte trygt, hans Vilje Stål.

Og aldrig kneb han udenom,
som mange andre, når det gjaldt;
han stod urokkelig på sit —
en Mand, hvem Sandhed gik for alt.

Og er der anden Tro end hans,
blev andre større Sandhed vår,
Sandheden selv, den blev ved ham
de unges Hjærter dyrebar.

* * *

En bitterkold Decemberdag
på Grænsen af et gammelt År
var Gravkapellet jævnt besat
på Stadens gamle Kirkegård.

I Midten red en Kiste højt
på Katafalkens Saddelspænd,
og rundt om stod en lille Flok
af gamle, unge — lutter Mænd.

En Tæringssot, der År og Dag
den stille Tænkers Sundhed brød,
men ikke tog hans Arbejdskraft,
den havde sejret — han var død.

Nu lå han under Kistens Låg,
som under blege Blomster kvalt,
mens efter vanlig Sæd og Skik
ved Båren der blev sunget, talt.

Så tog de unge — de på hvem
den døde havde dybest Krav —

hans Kiste op og bar den ud
på Kirkegården til en Grav.

Og der var én, som ikke slap,
som hele Vejen holdt sig rank,
skønt mange andre bød sig til
og vilde gribe Kistens Hank.

Først da hans Mesters dyre Støv
var sænket ned i Gravens Skød,
fornam han sår sin højre Hånd
og fandt, den sad i blodigt Kød.

Ti ned om Kistens Sidefjæl
i brede Buer, tung og lang,
af Kristtjørnblade sammensat,
en vintergrøn Guirlande hang.

Og den, som bar sin Mesters Lig,
og fra hvis Hånd der pibled Blod,
han stirred i den åbne Grav
og smilte bittert, men forstod:

Kun Kristtjørn, ikke Lavrens Blad
omkring hans Lok, den Stund han fór,
kun Kristtjørns stive, stinde Torn
til Bolsterdun i Gravens Jord!

JULE-EVANGELIUM

(Af „Manddom“, blandede Digte, 1900.)

Der ganger en Sol i Natten at stå;
ti blegner nu alle de Stjærner små.

Det suser fra Vinger, gyldne og lange;
ti stækkes alle Småfugle i Vange.

Der springer en plaskende Lovsangs-Røst,
som aldrig randt af et Menneskebryst.

Der fødes så fagert et Barn med Smerte,
som aldrig har drømt ved en Kvindes Hjærte.

Og Barnets Moder, selv fager og fin,
hun river i Strimler sit Hovedlin.

Og svøber den Skat, i Skødet hun gæmmer,
den liden Pusling hans Legem og Lemmer.

Hun vikler Svøbet, hun knytter dets Bånd
med Moderfryd, men med skælvende Hånd.

Ti om hans Hoved, det signede, søde,
hun ser i Ånden en Guldkrone bløde .

Der ganger i Natten en Sol at stå;
ti blegner nu alle de Stjærner små.

Der skinner et Barn mellem Krybbens Fjæle;
ti sortner nu alle Menneskesjæle.

De sortner i Synd, de blegner i Skam,
de famler ved Svøbet med Hånden lam ...

Men Barnet med Kronen ler fra sit Klæde —
det fødtes og døde for Verdens Glæde.

J. BLICHER-CLAUSEN

[f. 1865. Udgivet: „Digte" (under Pseudonymet John Bentsen) (1885) — „Olaf Trygvason", Dramatisk Digt (1887) — „Ebba Brahe og andre Digte" (1888) — „Christian den anden", Skuespil (1889) — „Fra Markvejen", Digte (1890) — „Excelsior", et Sagn fra Hebriderne (1891) — „En Bryllupsrejse", Nutidsdigt (1894, 3. Oplag 1902) — „Fugleviser" (1895) — „Inga Heine", Nutidsfortælling (1898, 4. Oplag 1905) — „Violin", 1. Del (1899, 9. Oplag 1904) — „Gyldenregn", Digte (1901, 4. Oplag 1902) — „Farbror Frans", en stilfærdig Historie (1902, 8. Oplag 1904) — „Den sidste Hauge", Violin 2. Del (1903, 4. Oplag 1904) — „Kjeld", en Gademalers Historie (1903, 2. Oplag 1904)].

NEHLS HOLTE

(Af „Gyldenregn", Digte. 1901.)

Uden for Vridsløselilles Mur,
hvor Kragerne skreg paa Tofte,
stod i en raakold Efteraarsdag
en Mand i en luvslidt Kofte.

Sulten og fattig, tvungen af Nød
og tidligt lært til det onde
havde han stjaalet sit daglige Brød
og mere til, om han kunde.

Værst var det, da „Gamle-Mor" blev syg,
og Sulten var haard at stille:
Han kunde ej trygle sig Arbejde til,
hvor gærne han ogsaa vilde!

Saa gjorde han Indbrud en Vinternat,
blev fangen og maatte bøde.
Nu havde han siddet et helt Aarstid
i Cellen og sonet sin Brøde.

Med en Bylt Klæder under sin Arm —
et Minde om Fangedragten —
var han just lukket af Porten ud
med et „Lykke paa Rejse!" fra Vagten.

Hvor havde han længtes i Cellens Bur
mod det frie Liv i Naturen!
Hvor havde hans Øjne tindret af Fryd
ved en Solstraales Glimt paa Muren!

Hvor havde han tænkt sig god og glad,
naar Straffens Tid var tilende!
og nu — gik hans Længsel tilbage igen
til den skumle Bygning derhenne —!

Den syntes ham dog et Værnested
mod spottelystige Blikke;
Verden var ham saa fremmed og kold,
og Kærlighed kendte han ikke.

En gammel Kvinde, som kom forbi,
stirrede mistroisk paa ham
og hasted forbi, som frygted hun for
til Følge paa Vejen at faa ham.

Saa vendte han sig og gik mod Vest,
hvor Aftentaagen sig sænked;
han gik med tunge, mødige Skridt
og Panden mod Jorden sænket.

Hans Hjemsted var næppe en Mil derfra,
et Stykke udover Sletten;
og pludselig gik han med dobbelt Hast —
Før Aften naade han Pletten.

Fra Smedens Esse glødede det rødt,
Ildfunkerne sprang i Skæret,
og udenfor stod Ænder og Gæs
paa Ho'det i Gadekæret.

Hestene redes med Sang til Vands
under Smaabørns Støjen og Snakken,
og vejrbidte, arbejdstrætte Mænd
kom hjem med Spade paa Nakken.

Han omfatted alt med sit tavse Blik
og tænkte paa nu og førend —
Dèr laa det Hus, hvor hans Mor havde bot,
— nu stod der en fremmed i Døren!

Han kendte igen den knudrede Pil
og Pladsen til Blegetøjet —
alt saa forandret og dog saa kendt,
at Taaren stod ham i Øjet!

Der stod et Par unge Knøse og drev
med Hænderne dybt i Lommen;
den ene gav den anden et Puf
med et: „Det er Nehls, der er kommen!"

Og Rygtet fløj som en Løbeild frem
fra Smedjen til Andegangen:
snart lød det hviskende rundt omkring:
„Det er ham! Det er Straffefangen!"

De sved i hans Øren, de saarende Ord,
de gik ham som Gift gennem Blodet.
Han følte sig pludselig røvet alt Mod,
al Selvtillid sammen med Modet.

Der var end ikke en eneste Mund,
som bød ham et mildt Velkommen!
Da gik det op for Nehls Holtes Sjæl,
at n u først mødte han Dommen!

Dèr havde han siddet i Cellen gemt
de lange Nætter og Dage
og trot, at han havde sonet sin Synd,
og saa var det værste tilbage.

Han havde gjort op med sig selv og Gud,
trot Gælden betalt med Takken, —
nu saa han, der var en Efterstraf,
som nok skulde kroge ham Nakken.

Der fødtes et bittert Smil om hans Mund,
og der blev det ved at ligge — —
„Gud have Lov, at min Mor er død:
Det værste saa hun da ikke."

Han vendte sig om, gik i Kroen ind
og saa sig om, som han søgte —
Bedstebønderne sad som før
om Bordet og drak og spøgte.

De flytted sig lidt, da han satte sig ned —
en nysgærrig Stirren og Hvisken —
saa tav de — der hørtes ej anden Lyd
end Skraben af Kort mod Disken.

Den Tavshed var nærved at gøre ham gal!
Og Inger, var hun ikke hjemme? —
Endelig rejste han sig da op
og spurgte med dirrende Stemme:

„Er der ingen hjemme i Kromandens Hus,
som hører, naar Dørklokken ringer?
Har I ikke set min Kæreste her:
Kromandens lille Inger?"

Da kigged en Pige bag Døren frem:
„Det er ikke saa vist, vi er Venner:
Du har været for længe borte, Nehls,
jeg ved knap, om jeg dig kender."

Men da var Nehls Holtes Taalmod forbi;
han slog med Næven i Bordet,
saa Øllet spildtes paa Disken ud,
og Kortene flød i Sporet:

„Jeg tvinger dig ikke til Venskab, Tøs!
Du tror vel, jeg skulde dig tigge?
Men om Du saa trygled paa dine Knæ,
til Hustru tog jeg dig ikke!"

Saa vendte han sig til den maabende Flok,
som halvfulde sad om Bordet
og stirrede paa ham og gabende lod
den vrede Mand have Ordet:

„Ingen af Jer tør være bekendt,
  at vi har haft Venskab sammen!
Ser I da ikke, hvor fejge I er?
  Og brænder Jer ikke Skammen?

Tror I da ikke, I agtede Mænd,
  som stolt i Forsædet trone,
I velansete, tykmavede Folk,
  at I har noget at sone?

Fordi Eders Synder kom ej i Strid
  med Loven og Politiet,
er I vel derfor bedre end jeg
  og mere for Skyld befriet?"

Han slog i Bordet, saa Pladen brast,
  og Blodet sprang af hans Negle·
„Jeg skal Jer huske til Dommedag,
  I usle, krybende Snegle!"

Saa stormed han ud af den aabne Dør.
  Han løb, som den Onde var efter,
Byen igennem, til Kirkens Port,
  dèr svigted omsider hans Kræfter.

Der sov han den Nat, til Morgenen kom
  og vækked ham med sin Kulde,
— saa rejste han sig og søgte det Sted,
  hvor hans gamle Mor laa i Mulde.

Han satte sig ned, med Hovedet gemt
  i Haanden og Frakkekraven —
Der gled noget underlig varmt og vaadt
  mellem Fingrene ned paa Graven.

Saa rejste han sig og skød Huen frem —
over Skikkelsen laa noget bøjet; —
dèr stod han og saa over Landsbyen ud
med det bitre Haanglimt i Øjet.

Dèr laa jo den gamle Smedje endnu,
den stakkels forfaldne Kasse,
hans Moders eneste Ejendomssted,
som ingen forstod at passe.

Den var jo dog hans, saa ussel den var,
saa raakold den laa dernede;
den kunde vel altid bruges endnu
som en Tilflugt — en hullet Rede.

Saa tog han den gamle Smedje i Brug,
og snart saas Essen at skinne;
han havde ej Dreng, han havde ej Svend,
Selvhersker var han derinde.

Han havde sig kun en sulten Ven:
en herreløs Kat uden Hale;
den spandt om hans Ben, den strøg mod hans Knæ,
den kunde blot ikke tale —.

Og Arbejde fik han, men ingen Ven,
slet ingen røved ham Freden:
man trak kun Hesten til Smedjen hen,
med sky'de at tale med Smeden.

Og mer og mer blev han folkesky,
og haardere slog han Staalet,
og glødende steg i gnistrende Flok
de røde Funker af Baalet.

* * *

Saa var det en Dag i den aarle Vaar,
at Klokkerne kimede glade,
og Bryllupsgæster i sluttet Trop
drog gennem Landsbyens Gade.

Fra Kromandens Hus kom Toget ud
i stive Frakker og Kjoler:
skrattende Horninstrumenter først
og siden falske Fioler.

Brud og Brudgom gik Haand i Haand,
og parvis kom Mænd og Kvinder;
Vinden leged med Brudens Krans,
og kyssed de friske Kinder.

Smaabørn stredes om Mønt i Grams,
og Trængselen var helt broget.
Paa Kirkegaardsdiget laa en Mand
og stirrede ned paa Toget.

Klokkerne kimede, Lærkerne sang,
alt jublede med i Fryden.
Nehls Holte laa paa Diget og lo,
saa selv han skræmtes af Lyden.

Solen skinnede, Skoven sprang
med Knopper i Løvspringstiden —
Nehls Holte laa paa Diget og lo,
saa ingen glemte det siden.

Følget forsvandt bag Kirkens Dør
med Puffen, Hvisken og Sukken —
Bruden var bleg som et Lig — men den Dag
da drak Nehls Holte sig drukken.

* * *

Aarene gik, og saa meget blev glemt,
tavse blev alle de sladrende Tunger,
men Nehls var til evig Ihukommelse bestemt,
Landsbyens Mødre brugte ham bekvemt
til Bussemand for deres uartige Unger.

Og han, som i Grunden havde Børnene saa kær,
holdt længe med Sukkergodt Mødrene Stangen;
men legede de Smaa rundt om Landsbyens Kær,
hvisked de dog bange, naar h a n kom dem nær:
Det er ham, I vèd nok, — Nehls Holte — Straffefangen!

Den Gang var han nær bleven svirende og gal;
da var det, at der hændte noget mærkeligt paa Egnen,
som fik ham til pludselig at ændre Signal —
Han glemte med det samme sin egen Hjærtekval
for at tænke paa en andens: en ung Søn af Degnen.

Fyren havde levet saa vildt som kun faa,
haanet Nehls Holte saa godt som hver anden,
nu havde han alene sin Gæld at leve paa —
saa brændte han to Gaarde, som i Landsbyen laa
og stjal, hvad han kunde, af Penge under Branden.

Men da han omsider fra Fængselet slap ud,
da stod der en Mand under Murkantens Skygge
med vejrbidte Træk og med vindbarket Hud,
ventende i Byger af Hagl og af Slud,
rystende hans Haand og blev ved den at trykke:

„Velkommen ud i Frihed! Ja ret kun din Ryg
og se mig ind i Øjnene — Du kender mig ikke,
men Du kan lide paa mig, for mig er Du tryg —

Nehls Hofte er ikke saa slem, som han er styg,
og ingen ser ham mer hverken spille eller drikke.

Siden Du blev fangen, har han svoret sig selv,
fordi — ja, fordi at han ikke *kunde* andet:
Det skulde ikke gaa dig saa galt, som det gik ham:
Du skulde ikke knækkes af Mistro og Skam,
men sejle klar af Stormen og faa Skuden paa Landet.

Se her er min Haand, og her er mit Ord!
Jeg er din Ven, og paa mig kan Du stole.
Du maa aldrig fortvivle, forstaar Du, min Bror?
Du maa tro, at Du kan rejses, om end Brøden var stor,
og ikke være ræd for den haardeste Skole.

Jeg ved — og her i Aften kan jeg sige det frit,
at om jeg havde mødt, da jeg selv kom fra Fængsel,
en eneste, som blot vilde agtet mig lidt
og trot paa det Fremtidens Liv, jeg kaldte mit,
saa var jeg bleven sparet for megen, megen Trængsel.

Der føres nuomstunder saa mangen Tale frem
om kristelig Mildhed og Naade mod en Synder —
Jeg kender mange pæne Folk fra kristnede Hjem,
men — straffet, det er „straffet" ogsaa for dem —
og ser Du, her er det, min egen Tvivl begynder.

Jeg siger kun saa meget: Har Du angret, som jeg tror,
saa bare Respekt for din Livskamp herefter!
Hatten af for den, som har Nøden til Mor!
Hatten af for dig, min foragtede Bror!
Jeg rækker dig min Haand. Naa! Vorherre gi' dig Kræfter!

Nej, Du skal ikke takke, Kammerat! for din Sag
er fælles med min egen —: Gaar Du frem til det gode,
saa dør dog Nehls Holte ikke helt som et Vrag!"
Han rettede sig aldrig — det er sandt — han var svag;
men han hjalp dog en anden stakkels Djævel paa Fode!

SPRING, MIN SKAT.

(Af „Gyldenregn", Digte, 1901.)

Spring, min Skat, paa bare Ben!
  Hop, min Pip, min egen!
Øjet lyst og Sjælen ren —
endnu nænner ingen Sten
  at saare dig paa Vejen.

Hop, min Pip, paa bitte Sko
  trøstigt henad Vejen!
Altid frejdig, altid fro!
Falder Du en Gang og to,
  hvad gør det, min egen!

Aldrig lade sig gaa paa —
  op igen at bene!
Dans Du kun, hvor vi maa gaa,
spring paa Pusselanker smaa
  over Vejens Stene!

Syng, om nogen gør dig Tort —
  Sang er til for Trøsten —

alt, hvad der kan synges blødt,
gør ej bitter, slaar ej haardt,
  bring da frejdig Røsten!

Syng ud af din hele Sjæl,
  til i tusend Minder
Barnet med den bløde Hæl,
Barnet med den rene Sjæl
  frem i Øjet skinner!

Da staar bitte Ben paa Vagt
  mellem Torneranker:
Mørket ejer ingen Magt,
naar i Kvindens Sjæl er lagt
  Lys af Barnets Tanker.

Spring, min Krøltop, med din Hund!
  Hop, min Skat, min egen!
Leg dig glad og stærk og sund —
tidsnok kaster Sorgers Stund
  Alvor ind i Legen — — —

  hop, min Skat, min egen!

MIN FALK DU UNGE HVIDE —

(Af „Inga Heine", Nutidsfortælling, 1898.)

Stands din Flugt, min rappe Falk – – min Falk Du unge hvide!
Sæt dig paa min Skulder ned og se, hvad jeg maa lide!

Ser Du mig i Hjærtet ind, hvor haardt mig Savnet tærer,
aldrig mer at flyve bort Du over Hjærtet bærer.

Sæt dig paa min Skulder trygt, min Falk Du stærke unge!
Du skal mine Tanker faa, de mørke og de tunge.
Lodded Du mit Hjærtes Bund og Dybet af min Kvide,
aldrig gav Du mig paa Jord en Time mer at lide!

Hvil dig her, min unge Falk Du stærke, varme, fine!
Lyt kun til mit Hjærtes Slag, thi alle er de dine!
tæl Du dem kun hvert og et indtil de sprænger Brystet,
sving dig saa med Tak mod Sky, thi da først er jeg
trøstet —!

GIV MIG STILHED —!

(Af „Violin", 1. Del, 1899.)

Kender Du, naar Sjælens Understrøm
gaar med evig Uro, evig Vildhed,
og det hulker dybest fra dit Bryst:
Giv mig Stilhed!

Giv mig Stilhed, naar jeg er til Fest,
Lykkens Fest, som ingen Grænse maaler, —
Stilhed til at samle i min Sjæl
alle Straaler!

Giv mig Stilhed, naar det stormer vildt,
til at dømme alle bittre Tanker,
Stilhed til at lodde dybt — og dybt
kaste Anker —!

Og naar Døden [illegible] Bryst
med et Genfærds [illegible] Vildhed,
naar min Sjæl ved Grænseskellet staar,
giv mig Stilhed —

— Stilhed til at lodde Hjærtets Dyb,
til en Gang at fatte Livets Mening,
Maalet for de fine Traades Løb
og Forgrening!

Da — naar alle Spørgsmaal faar et Svar
og naar Bitterheden blir til Mildhed,
giv mig Evighedens dyre Guld —:
giv mig Stilhed!

INTERMEZZO

(Af „Den sidste Hauge", 1903.)

Der stod mellem Romas Mure,
nær Forums marmorne Krans,
en Billedhugger og skabte
i lysende Nætters Glans.

Der hang højt over hans Hoved,
som paa en fredlyst Plet,
en gammel, fin Kremoneser
og under et Kvinde-Portræt. —

Med halvtillukkede Øjne,
som naar en Søvngænger ser,
bored han sine Fingre
dybt ind i det vaade Ler.

Han følte, hvordan det bæved,
blev levende under hans Haand —
Og pludselig skabte han noget,
som undrende greb hans Aand!

Thi det, som hans blinde Øjne
aldrig mer skulde se —
og det som han *kunde* levet
det rejste sig hvidt som Sne!

Og dette Liv, som han skabte,
der sang ham i Blod og i Marv,
blev skinnende Marmorstøtter
til sene Slægters Arv.

Han sank i Knæ, da han saa det,
saa levende som det var tænkt,
sprang op og styrted imod det
med hver en Nerve spændt!

Han rendte Panden mod Væggen,
hvor Violinen hang — —
Det lød i den dybe Stilhed,
som Kremoneseren sang —!

LAURIDS BRUUN

[f. 1864. Udgivet: „Historier" (1886) — „Emma Jonsson", en Historie (1890) — „Antonius", en Historie (1892) — „Svend Felding", Roman (1894) — „Rejsefærd", Historier i Ramme (1899) — „Renæssance", en Historie (1900) — „Kronen", en Historie i tre Dele (1902, 2. Oplag 1903) — „Historiens Dom", smaa Historier (1902) — „Alle Synderes Konge", Roman (1903, 2. Oplag 1903) — „Det store Hjærte", en lille Bog om Julen (1903) — „Absalons Saga", Første Del (1904) — „Absalons Saga", Anden Del (1904) — „Den sidste Fribonde", historisk Fortælling (1905)].

FOR GOD

(Af „Historier", 1886.)

I Landskrona var hun født og héd Emma Jonsson. Hendes Fader var ansat paa en Fabrik, en stor, stærk Mand med en mærkelig Passion for Hunde og en stærkt udviklet Stolthedsfølelse.

Ogsaa Moderen var stor og stærk, men i aandelig Henseende det modsatte af sin Mand: svag og eftergivende, let til Taarer, som han var let til Vrede.

Dette Barn elskede de begge over alt i Verden.

De havde haft to ældre. Den ene, Sønnen, havde gjort gale Streger, stjaalet af Kassen i den Butik, hvori han stod. I Graad havde han bedt om Tilgivelse paa sine Knæ. Men Faderen havde sparket til ham i ubønhørlig Vrede. Ved Laan hist og her og utrolige Anstrængelser havde Moderen

skaffet Penge til ham til at komme til Amerika for. Det maatte Faderen ikke vide.

Dengang var hun ganske lille; hun havde siddet i Kakkelovnskrogen, da han bad om Forladelse; hun havde følt Sparket, som om det var hende selv, der havde faaet det, og siden den Tid nærede hun en uovervindelig Angst for Faderen. Naar han paa sin tavse Maade vilde kæle for hende, kunde hun pludselig give sig til at græde, skjønt hun dog var saa inderlig lykkelig.

Faderen forstod ikke dette, vænnede sig derfor lidt efter lidt til ikke at beskæftige sig meget med hende; men naar han troede sig ubemærket, kunde han sidde og stirre paa hende, og selv om hun sad med Ryggen mod ham, kunde hun altid mærke det, næsten som en sviende Smærte — og hun kunde faa en saadan forunderlig Lyst til at gaa hen og sætte sig paa hans Skød og putte sig op under hans Skæg; men hun turde ikke.

Der var det mærkværdige ved det, at trods Angsten, den usynlige Skillemur, var Faderen dog den, hun kom nærmest i sine Tanker, og i Grunden holdt mest af.

Moderen var altid god og eftergivende, og med hende kunde hun faa det, ligesom hun vilde — og naar hun var uartig, saa bare græd Moderen, og saa kyssede hun hende; saa var det godt igen. Derfor skulde det ogsaa altid være Moderen, hun skulde have Lov af, naar hun vilde noget, der gik udenfor det tilladte.

Dette mærkede Faderen; der kom noget haardt og koldt mellem ham og Moderen, ligesom en stille og stadig Bebrejdelse, fordi hun røvede al Barnets Kærlighed, saa der intet blev til ham — og paa saadan en nem Maade, bare ved at være mild, hvor hun burde være stræng. —

Han var en af Fabrikens mest betroede Arbejdere, og da han engang havde faaet Forhøjelse i Lønnen, var det

første, han gjorde, at gaa hen og kjøbe sig en stor, ækel Køter af dansk Race, naturligvis ikke ægte. En sort Pudel havde han i Forvejen. De blev skrapt dresserede, med Halsbaand og Hundepisk, der hang paa Væggen, men ikke blev meget brugt, for saa snart han saa' til dem, luskede de af med Halen mellem Benene. Ogsaa hun havde en uvilkaarlig Respekt for den Hundepisk; naar hun havde gjort noget, hun ikke maatte, og gik omkring med en ond Samvittigheds Forventning, kunde det formelig ryste i hende, naar den tilfældigvis faldt hende i Øje; for hun vidste, at han altid var retfærdig. For Resten holdt hun meget af Hundene og plejede at søge Trøst hos dem for sine smaa Hjærtesorger og tørre sine Taarer af i Pudelens lange Øren.

Naar hun om Morgenen vaagnede i sin lille Træseng, hørte hun gerne Moderen rumstere i Køkkenet. Saa laa hun en Timestid i halvvaagen Tilstand, og denne Tid var næsten den behageligste i Døgnet. Hun sov ikke; hun var heller ikke vaagen; som fra en anden Verden naaede Lyden i Køkkenet hendes Øre og fremkaldte Billeder af forunderlig æventyrlig Natur.

Saa blev hun vækket af Moderen, klædte sig hurtig paa, trykkede sig ved at vaske sig i det kolde Vand, og slentrede med store Øjne hen ad Gaden, indtog sin Plads i Skolestuen og hørte paa, hvad Almuelærerinden fortalte om Guds Naade og Barmhjærtighed; men mest holdt hun dog af at høre om Josef og hans Brødre.

Naar hun kom fra Skole, gik det afsted foran alle de andre i vildeste Løb med Hatten bag i Nakken, dinglende i Baandet, og naar de paa deres Vej traf nogle Drenge, der spillede Klink op ad et Plankeværk, kunde det hænde, at hun fór midt ind i Spillet og sparkede til Skillingerne, saa man slet ikke kunde finde Rede i dem. Saa galdt det om

at løbe fra Drengene i den vildeste Tagfat langs med Stakittet, helt ud paa Byens Marker. —

Hun udviklede sig hurtigere end efter hendes Alder at vente. Medens hendes Klassekammerater næppe var begyndt at voxe ud og faa Blegsot og se ud i Ansigterne som Fotografier, der ikke er retoucherede, var hun allerede stor. Skuldrene var traadt frem, Barmen bleven fyldig, Haaret mørkere og kraftigt, Trækkene udprægede med store, klare Øjne, Gangen sikker, Hofterne brede — ogsaa Kjolen var voxet.

Men hendes Aand og hendes Væsen var et Barns. Hun legede med Dukker, Sjippetov og Tøndebaand, naar hun kunde komme til det, slikkede af sin Moders Sukker, rakte Næse ad Butiksdrengen omme paa Hjørnet, naar hun var vred paa ham, og bad om Slikkerier, naar de var gode Venner.

Hun blev betragtet halvvejs som en Naturmærkværdighed i den Gade, hvor de boede; de andre Pigebørns Mødre plejede at rakke ned paa hende og kalde hende en uopdragen Tøs. —

Hun havde sin Faders Stolthedsfølelse. Engang var der en af hendes Skolekammerater, der i et Skændsmaal sagde til hende:

— Du skulde hellere rejse over til din Broder, den Tyveknægt, i Amerika! —

Saa fór hun i hende som en Kat i en Mus og pryglede hende, indtil Lærerinden skilte dem ad, og saa gik hun hjem, græd hele Dagen og vilde ikke sige hvorfor.

Hun havde ingen egenlig Veninde, eller rettere: alle de smaa Piger var hendes Veninder; dem tog hun sig af og beskyttede dem mod de store. I sin egen Klasse havde hun kun Legekammerater. Der var dog én af dem, som hun gik

en hel Del med om Eftermiddagen, naar de havde læst deres Lektier. --

Paa disse Ture havde de flere Gange mødt nogle unge Løjtnanter, der havde et fint Væsen og smukke Uniformer.

Hun og hendes Kammerat betragtede dem med stor Respekt, saadan fine Herrer, som de var: blandt dem var der navnlig én, som skænkede hende særlig Opmærksomhed. Hun lo over hele Ansigtet, naar hun saa' ham, og kunde slet ikke forstaa sin Kammerat, der skændte paa hende, naar de var gaaet forbi.

En Dag kom han gaaende ganske alene imod dem, da de var ude at spasere. Men i Stedet for at gaa forbi som sædvanlig, standsede han, hilste og spurgte, om de vilde besørge et Brev for ham, og skjønt hun da var konfirmeret og lige fyldt femten Aar, var hun strax villig dertil, fordi det morede hende at gøre den smukke Mand en Tjeneste, maaske ogsaa i Haab om en lille Indtægt; og skjønt hendes Kammerat stred imod, fulgte de dog med Løjtnanten til hans Bopæl.

Han var rig. Hans Moder boede i Stockholm. Han beboede tre elegante Værelser og holdt Oppasser.

De maatte gaa med ham op, for han skulde først skrive Brevet.

Veninden vilde ikke, og saa sagde han, at hun kunde gaa sin Vej. --

Da Emma kom op ad Trappen, blev hun aldeles blændet af alt det fine. Inde i Korridoren en Mahognikommode med to store Sølvlysestager, og paa Døren var der malet Blomster, og Listerne var forgyldte. Hun turde næsten ikke røre sig.

Han førte hende ind i et meget fint Værelse med nogle underlig lange Stole og højryggede, bredarmede Lænestole

af det bare Fløjl og et fint, fint Tæppe paa Gulvet, som hun syntes, hun sank ned i, saa det næsten tog Vejret fra hende. Og saa var der et stort Skrivebord af brunt Træ, der glinsede!

Hun stod henne ved Døren, og efter at have betragtet det altsammen, saa' hun op paa ham, der levede i al denne Herlighed, og selv var saa smuk og fin, og hun følte en uvilkaarlig Angst klemme sig om Hjærtet.

Han stod først lidt urolig, saa' paa hende og smilede næsten genert, medens han snoede et tyndt, lille Overskæg og puttede Spidserne af det i Munden.

Med en rask Beslutning gik han saa hen, lagde sin Arm om hendes Liv, drejede hendes Hoved lidt bag over og gav hende et Kys lige paa Munden.

Hun fik slet ikke Tid til at tænke paa det uartige i det; det bare løb rundt for hendes Øjne, og hun svimlede, saa at hun kom til at hvile i hans Arm, og saa maatte hun hele Tiden se paa ham.

Hun hørte ham sige en Mængde Ord — at det med Brevet kun havde været et Paaskud for at faa Lejlighed til at sige hende, at han elskede hende over alt i Verden, — at han lige siden han første Gang havde mødt hende om Eftermiddagen, havde elsket hende, — at han altid vilde elske hende, — at han aldrig vilde elske nogen anden end hende.

Hvordan det var gaaet til, at hun kom til at sidde i Sofaen ved Siden af ham, at han stadig holdt hende om Livet og kyssede hende flere Gange, vidste hun ikke selv.

Hun vidste bare, at han sad der, med sit Ansigt tæt ind imod hendes, saa hun stadig mærkede hans Aande, og at han saa' paa hende med saadanne Øjne, at hun maatte vedblive at se lige ind i dem, — og hun vidste, at hun aldrig før havde kendt en saadan Salighed, — og da han spurgte

[illegible] sagde hun ja, fordi det [illegible] være noget andet Svar.

Da hun [illegible] efter atter [illegible] paa Gaden, hvor de [illegible] Huse stod graa og [illegible], syntes hun, at hun [illegible] af en Forurydelse, der havde varet i lang Tid. Saa kom der lidt efter lidt en overvættes Skamfuldhed over hende; hun listede sig stille og langsomt ned ad Gaden, holdende sig tæt ind til Murene. Men paa Bunden af hendes Hjærte laa urokkelig den Salighedsfølelse, som hun aldrig før havde drømt om.

Hun gik en lang Omvej, sagde, at hun var syg og gik strax i Seng; men om Natten laa hun i Graad, angst og dog saa usigelig fortrøstningsfuld til Mode. —

Hun forandrede sig betydelig. Smaapigerne kunde ikke længer forstaa hende.

Hun gik stille omkring med Hovedet let bøjet og forsigtig Gang. Der kunde komme Rødme i hendes Kinder, tilsyneladende uden Grund; og al Løben paa Gaden og barnagtig Tøseleg var hørt op.

Moderen saa', at der var foregaaet noget. Men hun havde nu aldrig rigtig kunnet blive klog paa det Pigebarn. Faderen var glad over, at hun endelig engang begyndte at blive voxen. Hans Opførsel mod hende blev mildere; men for Resten fik hun Lov til at gaa ene om i sine egne Tanker. —

En skøn Dag forbavsede hun dem begge med at ønske at komme ud at tjene for Føden. Det havde hun altid tidligere været bange for. Nu var hun ikke til at faa fra det, skjønt Moderen græd og sagde, at hun ikke kunde undvære hende.

Saa kom hun da i Tjeneste hos en Embedsmandsfamilje der i Byen for ikke at være for langt hjemme fra.

Hun og Løjtnanten mødtes om Aftenen udenfor Byen og spaserede lange Ture; naar hendes Herskab troede, at hun var i sit Hjem.

Da der var gaaet nogen Tid, vendte hendes gode Humør tilbage, og alle hendes Tanker drejede sig om ham. Med ham og for ham kunde hun gøre alt.

I Hjemmet saa' de hende sjældnere og sjældnere. Hun undskyldte sig med, at hun havde saa travlt om Aftenen med at vaske op, og at hendes Herskab ikke gerne saa', at hun gik hjem uden om Søndagen. Men Moderen havde stadig en Følelse af, at Grunden ikke var sikker, og med inderlig Sorg vænte hun sig til den Tanke, at Datteren havde glemt sit Hjem for de nye Omgivelser.

Faderen var altid venlig; men undertiden saa' han stille bebrejdende paa hende, og saa mærkede hun, at hun fik Taarer i Øjnene. —

I Forholdet mellem hende og Løjtnanten kunde der af og til komme Rivninger og Smaabrud. Naar han ikke beskæftigede sig tilstrækkelig med hende, eller der af og til kunde falde en Ytring, der viste hende Afstanden imellem dem, kunde hun pludselig fare op og sige, at hun vilde afsted; han skulde bare overlade hende til sin Skæbne. Men det endte altid med Forsoning og inderligere Kærlighed end før.

Engang var hun nær gaaet for Alvor; for aldrig havde hun følt sig saa ulykkelig.

Hans Moder i Stockholm havde af velvillige Venner faaet Nys om Forholdet. Hun havde skrevet til ham derom, udtalt sit sikre Haab om, at der intet sandt var deri og sluttet med at bede Gud bevare ham for alle syndige Kvinder.

Dette Brev viste han hende.

Da hun havde læst det, blev hun blodrød i Hovedet;

derpaa rakte hun ham det med et stort, højtideligt Blik, der paa én Gang var fuldt af Kærlighed og Sorg, som om hun med Brevet for evig gav Afkald paa ham og al Lykke i Verden.

Brevet havde givet hende et Syn paa deres Forhold, som hun aldrig før havde tænkt sig, og Indtrykket var overvældende. Hun var den, for hvem han maatte vogte sig, for hvem hans Moder bad Gud skærme ham.

Efter at han længe havde talt til hende om, hvorledes han vilde svare for at skjule det hele for Moderen, og sagt, at hun slet ikke skulde bryde sig om det: hans Moder skulde intet faa at vide, — spurgte hun ham pludselig med et fast og alvorligt Blik:

— Vil Du gifte Dig med mig? —

Han blev aldeles forbavset. Det Spørgsmaal havde han aldrig drøftet, i hvert Fald aldrig med hende.

Naturligvis vilde han gifte sig med hende, — det havde han jo sagt — hvis han kunde. Men hun kunde jo nok forstaa, at han ikke kunde — det vil sige, hans Moder var jo saa stræng. Men naar hun engang var død, og han var sin egen Herre, saa vilde han aldrig bryde sig om, hvad saa Alverdens Slægtninge sagde. Skjønt hun maatte jo huske paa, at de var opdragne paa helt forskellig Vis, og hun jo i Grunden var en lille Gaas — en rigtig sød lille Gaas — i saa meget; men det skulde de nok komme ud over, naar hun bare selv vilde. Nu skulde de ikke tænke paa alt det kedelige Vrøvl, men kun huske paa, hvor meget de holdt af hinanden.

Hun gik hjem, ulykkelig og forladt.

Nu først saa' hun sin Lykke som en Brøde; — denne Lykke, som hidtil var forekommet hende saa naturlig, som noget, hun næsten havde Krav paa, viste sig nu for hende i den ny Belysning af hans Moders Brev som en Brøde —

ikke mod ham, men mod hende selv. Hun var forfærdelig klar paa, at hun aldrig maatte se ham mere, baade for sin egen og sine Forældres Skyld, og to Nætter laa hun i stille Graad og kæmpede for at finde sig til Rette.

Der gik kun fem Dage; saa mødte hun ham en Aften, da hun skulde hjem — og saa opdagede hun, hvor løst hendes Forsætter sad om hendes Kærlighed.

Hun fulgtes med ham — og da hun om Aftenen gik hjem, havde hun en alt besejrende Følelse af, at det var unyttigt at kæmpe imod. Hun tilhørte ham, hun kunde intet andet. — —

Der gik et Aarstid, og hun begyndte at føle sig ilde tilpas, blev nervøs og bleg og forstod sig ikke paa sig selv. Hun blev meget angst, og da hun en Aften havde betroet sig til ham, omfavnede og kyssede han hende heftigt og fortalte hende, at hun skulde være Moder. Da hun rigtig havde forstaaet ham, brast hun i Graad.

Det maatte være noget forfærdeligt, noget, som ikke kunde skjules og vilde aabenbare alt for hendes Forældre.

Han kaldte hende med de kærligste Navne; hun skulde faa det saa godt og være hans egen søde lille — og meget, meget mere.

Som Dagene gik, blev hun mere og mere ængstelig. Hun kom sjældnere og sjældnere hjem; hun kunde ikke træde ind i de gamle Stuer, hvor hun havde leget som lille, uden at tænke paa, at hun selv skulde blive til to, og at et andet lille Væsen maaske vilde komme til at løbe om paa de samme Steder; saa paakom der hende en unævnelig Angst for Faderen.

Hun turde intet sige. Hun lod Tiden rykke frem ganske langsomt, indtil Opklarelsen kom af sig selv. —

Det var en Søndag Formiddag. Hun havde været i

Kirke med sine Forældre og følte sig saa glad og fredelig i Sindet. Hun sad henne ved det ene Vindue og syede; ved det andet lige overfor sad hendes Fader med en gul Hanhund, som skulde lære at apportere, mellem Knæene. Hunden var stridig og vilde slet intet gøre. Først skændte han og gav den nogle Slag paa Siden af Hovedet; men det hjalp intet.

— Tag mig Hundepisken! — sagde han derpaa til hende.

Den hang paa Væggen bag ved. Hun maatte række sig op for at naa den.

— Naa skynd dig nu lidt! — sagde han gnaven; han havde Besvær med at holde Hunden.

Hun stod og rakte sig efter Pisken; han saa' op paa hende — og som et Lyn slog en Anelse ned i ham, som i samme Øjeblik blev til Vished.

Da hun, rød i Ansigtet af Anstrængelsen, vendte sig for at række ham Pisken, havde han rejst sig, og Armene, der lige havde sluppet Hunden, hang slapt ned.

Han stod for hende, kridhvid i Ansigtet med et mærkeligt, graat Blik, og hans Læber rystede svagt.

Da hun saa' ham, tvivlede hun intet Øjeblik om, hvad det galdt. Hun læste Spørgsmaalet, der dirrede i hele hans Legeme, og rødmende endnu dybere, bøjede hun Hovedet som til Svar.

Hun saa' ham et Øjeblik bevæge Læberne krampagtig, som om han anstrængte sig for at sige noget, der ikke vilde frem fra Brystet, — saa rev han hende Pisken ud af Haanden; hun følte sig greben med Voldsomhed ved Haaret, tvungen ned mod Gulvet, og Slag i Slag faldt Pisken mod hendes Ryg. Hun udstødte et langt, smærteligt Hvin! — Hunden, der først havde sét sit Snit til at retirere henimod Døren, nærmede sig atter krybende — og idet den krøb

om bag hende, saa' den bønlig paa sin Herre og tudede dæmpet. —

Da Moderen kom hjem fra et Besøg hos en Bekendt, fandt hun hende liggende paa Gulvet, besvimet, med Ansigtet nedad.

Da hun kom til sig selv igen, nærede hun ingen Uvilje mod Faderen. Hun havde en Følelse af, at der fra hans Side var sket Retfærdighed og dog — hvad havde hun gjort, at hun skulde behandles saaledes?

Men med Angsten for Faderen voxede ogsaa Kærligheden til ham, og helst af alt vilde hun — hvor umuligt det end var — have faldet ham om Halsen og kysset ham.

Moderen tog hende mildt i Forhør; men det varede længe, inden hun vilde sige, hvem han var. Da Faderen havde faaet at vide, hvor længe Forholdet havde varet, var det ligesom der var brudt noget inden i ham.

Det var det andet mislykkede Barn — og det kæreste! Hvori kunde det ligge? Var han ikke selv en hæderlig Mand, og havde han ikke strængt opdraget dem til at blive hæderlige? Men hans Kone havde altid været svag og eftergivende, og hos hende havde de altid haft Medhold. Og uden rigtig at være sig det bevidst, kom han til at kaste en stor Del af Skylden paa hende, og Forholdet imellem dem forandrede sig noget.

Han blev tavs og mørk hjemme; Hundene blev hans eneste Trøst; han pryglede dem aldrig mere, for Hundepisken havde han brændt; men de lystrede alligevel. —

Hun besøgte stadig Løjtnanten; men hendes Besøg var ikke længer nogen Glæde for ham. For hun var saa urimelig, syntes han. Hun plagede ham med Bebrejdelser og Beskyldninger. Han brød sig ikke mere om hende til Trods for alt, hvad hun maatte lide for hans Skyld. Han blev

gnaven, og en Dag gjorde hun ham saa opfarende, at han bad hende sejle sin egen Sø, naar hun ikke vilde andet end plage Livet af ham. Men næppe var Ordene undslupne ham, før han fortrød dem, og gjorde en Bevægelse for at holde hende tilbage; til hans største Forbavselse havde hun slet ikke tænkt paa at gaa sin Vej i Vrede, og var slet ikke vred, men faldt ham pludselig om Halsen og bad grædende om Forladelse. Han maatte ikke støde hende bort! Han var hendes alt, hendes eneste! Fader og Moder vilde hun forlade for hans Skyld, bare hun fik Lov til at blive hos ham, eller, naar hun ikke kunde det, saa at besøge ham hver evige, eneste Dag! Saa talte de om Barnet.

Det skulde være en Søn, og han skulde hedde ligesom han og have langt, gult Haar og store, blaa Øjne.

Men saa kom Bekymringerne igen. Den lille uskyldige, blaaøjede Stakkel! hvad skulde der dog blive af ham her i Livet?

Han vilde jo gifte sig med hende, naar hans Moder var død, havde han sagt!

Vilde han virkelig det? —

Ja, naar han vilde det! — aa, han var dog saa god, saa god, han, hendes eneste! —

Da Tiden kom, flyttede hun hjem.

Den sidste Maaned forinden følte hun en heftig Længsel efter Løjtnanten, efter at se paa ham og holde ham i Haanden; men han turde ikke komme hjem til hende for Faderen.

Da det var overstaaet, var det ligesom han var forsvunden af hendes Hukommelse; ja der kunde endog komme Vrede op imod ham. For naar hun fattede Medynk med sig selv og spurgte, hvorfor skulde jeg dog lide alle disse Smærter, gennemgaa alt dette, traadte Løjtnantens Skikkelse naturlig frem ved dette Spørgsmaal, og

det kom derved ganske af sig selv, at han var Skyld i det hele.

Saadanne Kvaler som dem, hun havde gennemgaaet, havde hun ikke troet, at Livet kunde rumme. Hun vidste godt, at hun havde ligget for Døden; og saa kom hun i Tanker om hin Aften, da han havde sagt hende, at hun skulde være Moder.

Disse Kvaler havde hun lidt for hans Skyld, og han havde kendt dem, han havde jo forklaret hende alt!

Og disse Tanker gik videre. De vedrørte ikke længer ham og hende alene. Saa uendelig meget, hun havde hørt og set, som tidligere havde været hende dunkelt, blev nu pludselig skærende klart.

Kvinderne forelskede sig, Mændene forlystede sig; men Forlystelsen gik ud over Kvinderne. De fik Smærterne, de fik Skammen, medens Mændene gik fri omkring; — og saa blev de oven i Kjøbet vrede, naar Kvinderne beklagede sig, naar de til Gengæld for alt, hvad de maatte lide, blot forlangte, at de skulde holde rigtig meget af dem.

Men Barnet var hendes! hun havde lidt for det, og det var en Dreng med gult Haar og store blaa Øjne.

Der var ogsaa noget andet, som hun halvt tænkte, halvt følte. Det var, at han havde taget hendes Ungdom fra hende; i de tre lange Uger, hvor hun intet andet havde at bestille end at tænke, beskæftigede hun sig meget med denne Tanke og græd meget over sig selv.

Det forekom hende, at det kun var saa kort siden, at hun havde leget med andre Børn; og da hun havde lært ham at kende, havde hun i Begyndelsen ogsaa syntes, at det var en Leg, den dejligste, hun kendte, indtil hun lærte, at det var Alvor, — og saa var hun, der næppe selv var færdig, pludselig bleven til to. Og hun havde en Følelse af, at der var gjort en stor Synd mod hende, at hun havde

faaet Livets tunge Sorger, førend hun rigtig havde mærket sin Ungdom, at hun var bleven Moder, før hun var bleven voxen; og hun følte, at der et eller andet Sted maatte ligge et tungt, tungt Ansvar, sandsynligvis paa ham, for han havde kendt alt og alligevel gjort dette.

Løjtnanten havde af al Ævne søgt at undgaa hendes Fader, efter at hun dengang havde lidt den haarde Behandling, og dog havde han indset, at det kun var Galgenfrist; en Gang maatte de mødes og tales ved; men skjønt han selv syntes, at han burde gaa til Faderen, ventede han dog med Angst paa, at denne skulde komme til ham.

Faderen nærede ikke noget særligt Had til Løjtnanten efter hvad der var passeret. Han var vant til og opdragen i sin Kreds til at tænke, at naar en Pige kommer galt afsted, er Skylden hendes egen. Desuden kendte jo enhver de Herrer Militære, som nu i saa mange Aar havde været Byens moralske Underholdningsstof.

Men var han end ikke værre og mere skyldig end saa mange andre Herrer af hans Stand — saa maatte han i alt Fald ikke haabe paa at slippe billigere end efter yderste Fordringer, som Loven og en ulykkelig Pige og hendes Familje kunde gøre, og medens hans Stolthed forbød ham at beklage sig overfor denne Mand, hans Datters Forfører, skælde ham ud eller paa anden Maade at indlade sig med ham uden rent forretningsmæssig, saa bød den samme Stolthed ham personlig at kræve ham for alt Besvær, al Udgift og mindste Bagatel i Sagens Anledning, uden derfor at give ham den ringeste Faderrettighed.

Saa gik han altsaa en Morgenstund, da der ingen Feltøvelse var, og han af den Grund var temmelig sikker paa at træffe ham, op i hans Bolig.

Løjtnanten var ikke staaet op. Oppasseren meldte, at der stod en ældre Herre udenfor, som sagde, at han ikke

kunde vente. Løjtnanten lod ham derfor komme ind i Sovekammeret. Han laa magelig i den fint udstyrede Seng med en Cigar i Munden og en Bog ved Siden af paa Stolen.

Han kendte strax paa Ansigtstrækkene, at det maatte være hendes Fader. Han blev rød i Hovedet, rejste sig halvt op i Sengen og havde en uhyggelig Følelse af Værgeløshed.

Han bad ham tage Plads; men den anden blev staaende, og i en Tone, der ikke var fri for Spot og som løb Løjtnanten koldt ned ad Ryggen, begyndte han tørt og forretningsmæssig at afgøre Sagens praktiske Side.

Undskyldninger, Selvbebrejdelser og Beklagelser laa Løjtnanten paa Tungen; men det var ham ikke muligt at faa et Ord frem. Saa nikkede han til Svar.

Faderen nævnede alle Udgifter til den mindste Detail, medens Løjtnanten stadig nikkede og ved hver ny Post følte ligesom et elektrisk Stød og et Glas koldt Vand ned ad Ryggen.

Han forelagde ham tilsidst et Dokument til Underskrivning, hvorved Løjtnanten forpligtede sig til indtil Barnets tyvende Aar at forsørge det langt rigeligere, end Loven fordrede, og iøvrigt frasagde sig al Ret over det.

Han betænkte sig ikke et Øjeblik paa at skrive under.

Det var selvfølgelig ikke Faderens Agt at beholde disse Penge. De skulde sættes ud for Barnet hver Skilling og med Renters Rente tilfalde ham, naar han blev myndig.

Barnet skulde blive hos ham, Bedstefaderen, og han vilde opdrage det.

Heller ikke troede Løjtnanten, at hendes Fader vilde gøre sig en Indtægt deraf; men naar han omtalte denne Historie for sine Venner, lod han altid, som om han troede det. —

Hun fik atter en Tjeneste ude i Byen, og Barnet blev hos hendes Forældre. Men hun var langt fra lykkelig.

Om Natten kunde Tankerne falde over hende, saa hun ikke kunde falde i Søvn. Hun laa og vendte sig paa sit Leje og følte sig saa ulykkelig og forladt. Det var hende en Vederkvægelse at komme til at græde; men det vilde ikke altid lykkes hende. Det var stadig de samme Tanker fra hendes Sygdom, som hun tærede paa.

Hun havde ikke den samme Følelse for ham som tidligere; men selv naar hun i sit Hjærte var vred paa ham, kunde hun dog ikke undvære ham. Hun følte, at nu hørte hun selv til dem, for hvem Kærligheden er en Nydelse; hun var nu af samme Slags som han; men hun følte tillige, at det var det værste for hende, en ubodelig Skam, at hun kunde sige sig selv dette og dog tilhøre ham. Saa trøstede hun sig med, at det jo altsammen kom til at hvile paa ham; hun havde ingen Skyld. Hun havde været saa ung, saa uskyldig, saa barneren; saa kom han, og hvad var hun nu?

Naar han undertiden skændte paa hende, naar han bebrejdede hende, at hun havde forandret sig, at hun ikke var den, han havde lært at kende, at hun var heftig og saa underlig hidsig, — saa kunde hun undertiden med en kort, skarp Latter, der skar ham i Hjærtet, svare, at det vidste hun godt; men hun brød sig ikke om det; han havde jo Skylden; for Resten beklagede hun sig ikke; var hun ikke ung? hun vilde more sig, saa længe hun kunde. Hun vilde ikke tage de Sorger og Pligter op, som han havde givet hende med Barnet. Saa kunde hun give sig til at danse rundt i Stuen med ham, le ad ham og drille ham.

Men det kunde ogsaa hænde, at hun efter et saadant Ordskifte pludselig kastede sig i Sofaen eller paa Gulvet og græd, græd ustandselig, samtidig med at hun anklagede

sig selv; men det endte altid med Forsoning, det hændte aldrig mere som tidligere, at hun gik bort i Vrede. —

Saa havde hun faaet saadan en Lyst til at danse.

Hun vilde have ham til at gaa med sig til Dans paa et offentligt Sted, der laa i Byens Anlæg.

Det vilde han ikke. Han kunde og turde ikke for sin Uniform. Saa kunde han jo være civil. Nej, alle kendte ham i Byen. Det kunde paa ingen Maade gaa an. —

En Søndagaften tog hun Mod til sig og gik alene derud.

De mange Lys blændede hende. Hun var ellevild, gjorde stormende Lykke og stiftede en Mængde Bekendtskaber.

Der var en ung Styrmand, hvem hun gjorde stærkt Indtryk paa. Hun syntes ogsaa bedst om ham af alle dem, der var der, og dansede næsten udelukkende med ham, og da han engang efter en hurtig Galop trak hende med ud, for at de kunde afkøles, trykkede hun sig i overstrømmende Livslyst saa tæt og fast op til ham, at han slog Armen om hendes Liv og kyssede hende.

Hun viklede sig ud af hans Arm og saa' helt rød i Hovedet, baade kærlig og bedrøvet paa ham og sagde:

— Fy skam Dem! jeg troede ikke, jeg behøvede at tage mig i Agt for Dem, De, som ellers er saa god! —

Saa blev han rød i Hovedet, gjorde en Mængde Undskyldninger, bad hende inderlig om Forladelse og sagde, at han vidste ikke, hvorledes det var kommet, og bandte paa, at han ikke kunde gøre ved det. Han *maatte* gøre det.

Saa saa' han saa sød og inderlig god ud, at hun ikke kunde lade være at se paa ham og smile; men da han saa kyssede hende igen, løb hun afsted, alt hvad hun kunde, og han bag efter; da han havde fanget hende, var hun vred og næsten grædefærdig. Det maatte han aldrig gøre mere,

sagde hun; for ellers vilde hun ikke komme der og aldrig danse med ham mere.

Saa ofte der var Dans, kom hun derud. Hun sagde det ikke til Løjtnanten; men for Resten kunde hun slet ikke finde, at der var noget ondt i det.

Hver Gang traf hun Styrmanden, og hver Gang dansede de næsten hele Tiden med hinanden, saa at de andre lagde Mærke dertil og lavede alle Slags Rygter om dem.

Kun én Gang til kyssede han hende; men da kom hun der ikke de næste to Gange; han var meget angergiven, og for Fremtiden havde de intet at skjule. —

En Gang havde en Ven af Løjtnanten været derude og truffet hende dansende med Styrmanden og havde hørt, hvad der blev hvisket om dem.

Den næste Dag fortalte han Løjtnanten, hvad han havde set og hørt.

Hun havde ogsaa i den senere Tid forekommet ham at være noget adspredt og ikke saa livlig som ellers, — hyppig ogsaa umedgørlig og heftig, saa han ikke havde kunnet blive klog paa hende.

Dér var altsaa Forklaringen. Han udmalede sig strax det hele, og saa fordærvet var Forholdet mellem ham og hende allerede, at han næsten troede, hvad der blev fortalt.

Han blev rasende. Hun, der saa tit havde beklaget sig over ham, havde nu selv den Frækhed, ikke alene at danse offentlig med, men endog ligefrem staa i Forbindelse med en anden end ham.

Saa skrev han et ganske kort Brev til hende — for at forskrække hende, hvori han meddelte hende, at da han havde erfaret hele hendes skændige Opførsel, var alt forbi imellem dem, med mindre hun strax kom op til ham og

aflagde en fuldstændig Forklaring om Forholdet mellem den anden og hende.

Dette Brev bragte hans Oppasser hende.

Da hun havde læst det første Gang, forstod hun ikke rigtig, hvad han sigtede til, saa lidt ond Samvittighed havde hun med Hensyn til Styrmanden. Men da det saa gik op for hende, hvad han mente, havde hun vanskelig ved at holde Graaden tilbage, medens Oppasseren stod der.

Aldrig nogensinde i sit Liv, syntes hun, at hun var bleven saaledes fornærmet — og det af ham, hvem hun havde ofret saa meget. Dertil kom, at han uden at vide det kastede Smuds paa et Forhold, hvis Uskyldighed havde været hende til saa megen Glæde og Trøst i den sidste Tid.

Der kom en saadan Harme op i hende, at hun et Øjeblik rystede af Vrede og tilbagetrængt Graad.

Saa tog hun en Beslutning, gav Oppasseren det aabne Brev og bad ham levere det til sin Herre og sige ham, at han for Fremtiden ikke skulde gøre sig nogen Ulejlighed med at faa hende i Tale. Hvad Forklaringen angik, kunde han tro, hvad han fandt for godt.

Men da hun havde gjort det, kastede hun sig paa Sengen og græd, som om hendes Hjærte skulde briste.

Det var ikke, fordi hun havde brudt Forholdet; det var ikke af Harme over ham eller over, at han havde troet saa slet om hende. Det var over sig selv, over sit Liv.

Det steg op for hende med dets utallige skiftende Øjeblikke, baade mørke og lyse, — da hun legede som Barn, da hun saa' ham, da han kyssede hende første Gang, da hendes Fader tabte Troen paa hende og behandlede hende som en af sine Hunde, da hun laa og kæmpede med Døden,

og hendes Moder plejede hende saa kærligt — aa saa kærligt!

Hendes Forældre! deres Sorg stod klar for hende.

Med Hovedet i Puden, som hun knugede med sine Arme, bad hun om Forladelse og hviskede saa ømt: Mo'r, Mo'r!

Saa dukkede den gamle Tanke op, at det jo var hans Skyld altsammen. Derfor var hun ulykkelig; og nu stødte han hende bort fra sig paa en løs Formodning, paa Snak af Venner.

Hun rejste sig.

Det skulde ikke lykkes ham at faa al hendes Livslykke tilintetgjort. Endnu var der Redning. Styrmanden elskede hende; han var ærlig og god Han vilde ikke bedrage hende, og han tilhørte hendes Stand.

Og han elskede hende. Derom tvivlede hun ikke. Flere Gange havde hun med Vilje forhindret ham fra at fri til hende.

Med ham skulde hun endnu blive lykkelig! —

Der gik nogle Dage.

Løjtnanten blev angst. Dette havde han ikke ventet. Og saa hendes Hævn med at give hans Oppasser det aabne Brev tilbage. Han maatte have gjort hende Uret, ellers var hun kommen op og havde bedt om Forladelse.

Denne Stolthed — denne forbandede Stolthed, som det slog ham, at hun havde fra Faderen — tydede stærkt paa en god Samvittighed og et krænket Sind.

Tilsidst kunde han ikke vente længer; det pinte ham mere og mere, at han havde saaret hende saa dybt uden Grund.

Saa skrev han atter et Brev.

Hvorfor hun dog ikke kom op til ham? han længtes saa usigelig meget efter hende. Hun kunde da nok vide, at det

ikke havde været saa slemt ment. Hun maatte jo vide, at hun paa en Maade var hans virkelig Forlovede. Naar hans Moder var død, vilde han gifte sig med hende. Det havde han jo lovet hende saa mange Gange. Jeg venter Dig Klokken fem, sluttede det.

Hun kom ikke.

Derimod kom der en lille Dreng med et Brev.

„Alt er forbi mellem os. Siden jeg fik Barnet, har jeg ikke elsket dig, og jeg skammer mig over, at jeg alligevel er bleven ved med at besøge dig. Det første Brev, Du sendte mig, tilgiver jeg dig aldrig. Farvel!

Emma Jonsson."

Andet stod der ikke. Ikke saa meget som en Hilsen eller et Løfte om at ville mindes ham.

Hun slog altsaa ligefrem op med ham. Hvad mon hun bildte sig ind? Han, en rig Mand, der stod langt over hende.

Dog bedrøvede det ham mere, end det krænkede hans Stolthed. Han holdt meget af hende, og Barnet var da ogsaa hans. Han gjorde flere Forsøg. Han tiggede hende endogsaa i flere Breve om ikke at forstøde ham. Men alt var forgæves. —

Hun klamrede sig fast til sit sidste Haab — til sin ny Kærlighed. For Bruddet havde aabnet hendes Øjne og renset hendes Sind.

Hun fordømte nu virkelig sit Forhold til Løjtnanten, og hendes Forhold til Styrmanden havde altid haft Renhedens Tillokkelse.

Hun tænkte sig ind i Fremtiden som hans Kone; han vilde bære hende paa Hænder, og hun vilde være ham saa god og tro.

Hvor vilde hendes Forældre ikke blive glade. De vilde tilgive hende al den Sorg, hun havde gjort dem.

Og saa vilde hun kysse sin Fa'r: hun fik saadan en Længsel efter sin Fa'r. Siden den Dag, da han behandlede hende saa haardt, havde han ikke haft en Spøg eller et mildt Ord tilovers for hende.

Alt skulde blive saa godt, saa godt.

Hun længtes efter den første Aften, der skulde være Bal igen derude. Saa vilde han komme: det havde han sagt sidst; saa skulde han faa Lov at tale ud. —

Balaftenen kom endelig.

Hun havde taget sin bedste Kjole paa og pyntet sig med nogle Sløjfer, ja havde endogsaa sat en Blomst i Haaret. Og hun vidste, at hun saa' godt ud. Det havde i saa lang Tid været én af hendes bedste Glæder.

Som sædvanlig gik hun alene derud.

Lysene straalede hende i Møde fra Vinduerne, og hun mærkede en Følelse saa ren og salig, som hun længe ikke havde haft. —

Han var endnu ikke kommen.

Hun gik omkring og saa' paa de dansende. Der blev flere Gange inklineret for hende; men hun vilde ikke. Hun syntes ogsaa, de maatte kunne se paa hende, at hun havde noget bedre i Vente end Dans. —

Han var endnu ikke kommen.

Hun satte sig paa Bænken langs Væggen og begyndte at blive utaalmodig.

Saa kom der én ind i Salen, som hun kendte og havde danset nogle Gange med, en anden Styrmand, der var en god Ven af hendes.

Han kom hen imod hende, saa' hun.

Skulde der være tilstødt h a m noget, siden han ikke var med? —

Da han var naaet hen til hende, hilste han — saa meget høflig, syntes hun, og med et underligt Smil — og saa gav han hende et lille Brev „med Hilsen til Jomfruen fra hans Ven Styrmanden".

Han drejede sig om paa Hælen og uden at oppebie noget Spørgsmaal, gik han den Vej, han var kommen.

Hun tog sig til Brystet. Det var, ligesom hun tabte Vejret.

Der var sket noget, det vidste hun. Men hvad?

Hun turde ikke læse Brevet inde i Salen, for hun følte, det var intet godt.

Saa gik hun ud bag Pavillonen og begyndte at læse Brevet ved Lysskæret fra Vinduerne.

Kl. 2. Ombord paa „Haabets Anker".

Ærede Jomfru!

Undskyld den Dristighed, som jeg har, at skrive til Dem. Men Sagen er den, at jeg syntes, at jeg skyldte Dem at forklare min pludselige Bortrejse. Lige fra den første Gang, jeg havde den Ære at byde Dem op til en Svingom (det var en Masaarka med 2 Spring, som jeg aldrig glemmer), til den Aften, da jeg ikke fik sagt Dem, hvad jeg vilde have sagt Dem sidste Gang, jeg havde den Ære at være sammen med Dem, har jeg — undskyld min Dristighed — elsket Dem, maaske mere end De troer. Den Gang at jeg uden Forlov tillod mig at tage fire Kys fra Dem, som De nok husker — dengang gik det som et Vindstød igennem mig, at De var den Pige, jeg vilde gifte mig med og ikke med nogen anden Pige i hele Verden. Naar jeg nu skriver til Dem og beder min Ven, som De nok husker, om at give Brevet til Dem egenhændig for ikke at indkalde nogen Fejltagelse, da jeg nemlig ikke kender Deres Adressering, da De jo aldrig vilde have, at jeg maatte besøge Dem, som De

nok husker, hvad De ikke havde behøvet at være bange for; — for det vil jeg sige Dem, at aldrig har noget Mandfolk ment en Pige det riælere og bedre, end jeg mente det med Dem. Men medens jeg elskede Dem, saa godt jeg kunde, saa bedrog De mig og holdt mig for Nar; og det er det, som jeg aldrig kan glemme Dem. Den Gang, jeg kyssede Dem for første Gang, og aldrig har jeg følt en saadan Salighed — havde De et Barn med en anden; men ikke skulde det have bekymret mig; der er saa mange, som kommer galt afsted, og det synes jeg slet ikke, der er nogen Skam i — og havde De slaaet til, saa havde jeg giftet Dem, om De saa havde haft hundrede; — men medens De lod mig kysse Dem og dansede med mig alle de mange Gange, saa at jeg maatte tro, at De vilde, som jeg vilde — og saadan en Glæde, De forvoldte mig derved — saa, jeg skammer mig næsten ved at sige det paa Deres Vegne, var De ogsaa Kæreste med Løjtnanten, som De ogsaa narrede, og saadan blev De ved. Jeg var saa glad. Jeg havde fast bestemt, at jeg vilde spørge Dem, om det skulde blive det faste for hele Livet mellem os to; — og da jeg ikke fik sagt det sidste Gang, saa var det min Agt, at jeg vilde have sagt det til Dem i Aften, hvis ikke Forsynet og andre uforudsete Omstændigheder havde lagt sig imellem; — og jeg hører ellers ikke til dem, som sviner omkring paa Knejper; men jeg var travrig anbelangende den ny Livsbestemmelse; for jeg havde jo ikke farlig meget at gifte mig paa; — og saa sad jeg en Eftermiddag inde i Kælderen paa Hjørnet af Strandgaden, og der kom jeg i Snak med saadan en Oppasser, og han fortalte mig bare for Grineri en Historie om hans Løjtnant; men da han saa nævnede Deres Navn, blev jeg flintrende gal og bandte paa, det var Løgn. Men saa beviste han mig over ved Udskriften paa et Brev, som han skulde bringe Dem fra sin Herre. Og da var det, som om

én havde sparket mig i Ansigtet, da jeg fik det at vide, og det var kun med stor Møje, at jeg holdt mig fra at slaa et Øje ind paa Oppasseren til det Asen af en Løjtnant — undskyld jeg siger det; men det mener jeg. Og aldrig har jeg været saa bedrøvet. Jeg drev op ad Gaden og kom ned ved Havnen, uden at jeg véd af hvordan. Der mødte jeg en Kaptejn, som jeg kendte. Han slog Klo i mig, og saa lod jeg mig hyre som anden Styrmand paa „Haabets Anker", der farer paa Ostindien — og naar De i Aften faar dette Brev, er „Haabets Anker" ikke mere her.

Nu er jeg færdig, og da De vel skal op til Løjtnanten, kan jeg sagtens tænke, saa vil jeg ikke længer spilde Tiden for Dem — dog det mener jeg ikke, at jeg gør.

Naar jeg tænker paa de glade Timer, da jeg troede at have fundet det Sted, hvor to kunde blive lykkelige ved hinanden i Ærbarhed, saa sidder det mig lige som paa tværs oppe i Halsen af Sorg — og ikke skal De tro, at det er Storsindethed af mig, naar jeg siger, at det ikke er for min egen Skyld, men for Deres Skyld.

For naar jeg tænker paa dine Øjne — saa har jeg aldrig set noget saa rart. Og derfor vil jeg ønske, at Gud vil bevare Dig — og skulde jeg nogentids høre, at Du er kommen paa de rigtig galeste Veje, saa tror jeg, at jeg tager min Død derover, for hvad Du end har gjort mod mig og Dig selv, saa siger dit Ansigt mig, at dertil er Du meget, meget for god.

Farvel og Tak for den Tid, som jeg aldrig kan glemme.

Jacob Anderson.

Tænk en Gang imellem paa mig, hvis Du kan have Glæde deraf.

* * *

Styrmanden og en anden Sømand fandt hende liggende udenfor Vinduet med Hovedet ud fra Muren og Brevet fast knuget i Haanden.

De fik hende rejst op og bar hende ind i Køkkenværelset bag Estraden. De hældte Brændevin i hende; saa kom hun til sig selv.

Hun kyssede Brevet og græd stille; saa puttede hun det i Lommen og faldt hen i en underlig Sløvhedstilstand.

Styrmanden gav hende Kognak at drikke for at stramme hende op. Det brændte hende i Halsen; men det var, ligesom det derved døvede de smærtelige Tanker.

Hun greb begærlig efter Glasset og drak det helt ud.

Musiken og de dansendes Trin, Livet og Lyset skinnede og lød ind fra Pavillonen.

Hun forlangte mere af den stærke Drik, der dulmede og lindrede.

Hun rejste sig op. Øjnene skinnede med en egen tinagtig Glans. Hun slog ud med Armene; saa greb hun Styrmanden i Armen, saa' ham ind i Ansigtet og sagde med et underligt, halvt fjollet, halvt opmærksomt Blik:

— Jeg er meget, meget for god! ikke sandt? —

Og da han saa' forundret paa hende, slog hun en høj Latter op, tog hans Arm og trak ham med ind for at danse.

Hendes Bevægelser var slingrende. Der stod et Smil midt mellem Latter og Graad om hendes Mund. Øjnene var ualmindelig skinnende, og alle saa' forundret paa hende.

Hun dansede vildt og slog med Hovedet fra den ene til den anden Side i Takt med Musiken.

Imellem Dansene forlangte hun hele Tiden det samme, som de havde givet hende at drikke for lidt siden, hun vidste ikke, hvad det var.

Hun talte meget højt og nynnede uafladelig. —

Da Dansen var forbi, aftalte de to Mænd, der havde fundet hende, at følge hende hjem, da hun ikke var ædru. Men hun vilde intet have med dem at bestille, og medens de betalte, hvad de havde nydt, var hun forsvunden. De ledte, men fandt hende ikke. Saa blev de kede deraf. —

Hun var gaaet bag om Anlæget, hvori Pavillonen laa, ad en lille Sti langs med en Grøft.

I Begyndelsen gik hun og talte højt med sig selv, gjorde Dansetrin og nynnede dertil.

Men lidt efter lidt blev hun mere stille; og tilsidst gik hun med bøjet Hoved, medens Taarerne trillede ned ad hendes Kinder.

Nu var alt forbi!

Og nu var der stængt for Lykken!

Det kunde han aldrig glemme hende! — aldrig —!

Var hun da saa vidunderlig slet?

Ja det var hun!

Hvor skulde hun gaa hen?

Hjem? og lægge sig ulykkelig og forladt i det mørke, kolde Kammer hos de fremmede Folk, som imorgen vilde skænde paa hende?

Hun havde ikke et Sted, hvor hun kunde støtte sit Hoved til i Kærlighed — ikke et Sted!

Hun kom til at tænke paa alle de Smaapiger, der laa indenfor disse kolde, graa Mure, og som alle havde en kær Haand til at klappe dem paa Kinden.

En kær Haand til at klappe paa Kinden!

— Lille Mo'r! — hviskede hun og spidsede Munden til Kys som et lille Barn.

Og Fa'r, hvor længe var det siden, at han havde kysset hende! over to Aar.

Kære, gode, lille Fa'r! hun ønskede, at han vilde prygle

hende, piske hende, gøre alt, naar han bare vilde kysse hende, bare ganske fint, eller lægge sin Haand paa hendes Hoved.

Uden at tænke derover var hun slaaet ind paa den Gade, der førte til hendes Forældres Hus, i Stedet for til det Hus, hvor hun tjente.

Hun huskede, hvor mange Gange hun som lille Pige var gaaet denne Vej fra Skole, og hun fandt intet mærkeligt i, at hun befandt sig her paa denne Tid.

Med usikker Gang skraaede hun over Gaden:

— Bare et lille Kys! — hviskede hun frem for sig.

Kun et lille bitte Kys! — eller blot et venligt Blik.

Gennem Revnerne i Skodderne kunde hun se, at der endnu var Lys i Stuen.

Saa bankede hun paa. Intet Svar.

Hun bankede tre Gange. Saa hørte hun, at Inderdøren blev aabnet.

— Nu kommer han, nu kommer han! — tænkte hun, og Salighed gennemstrømmede hele hendes Legeme.

Saa blev Yderdøren lukket op.

Hun kunde lige skimte hans Ansigts Omrids, belyst af Sneen paa Gaden, og hun syntes, at han saa' mildt paa hende.

Hun hørte hans Stemme:

— Hvad vil Du? — sagde han.

Hun syntes, den lød saa mildt.

Og idet et saligt Smil lagde sig over hendes Ansigt, løftede hun Armene i overstrømmende Glæde for at lægge dem om hans Hals, trykke sig op til ham og kysse ham for alt i Livet, Medgang og Modgang.

Han saa' hende hæve Armene, hendes Hoved komme ham nærmere. Hendes varme Aande berørte hans Ansigt — Herre Jesus! hun havde drukket — —!

Ogsaa han havde været mildt stemt. Nu blev alt ham saa skærende klart: hans Datter — beruset!

Sorg, Kærlighed, Modgang — alt hvad han havde lidt for hendes Skyld, samlede sig og blussede op i én stor Indignation. Det svulmede i hans Hjærte, saa han knap kunde holde sig oprejst.

— Forbandede Tøs! — hviskede han med bævende Stemme, stødte hendes Arme voldsomt tilbage og smækkede Døren i.

Hun vaklede; med Armene halvt løftede faldt hun langsomt bag over.

Maanens hvide Skin lagde som en Glorie om hendes lyse Hoved.

Og Sneen laa op til hendes Ansigt som en blød Haand, der klapper paa Kinden.

EINAR CHRISTIANSEN

[f. 1861. Udgivet: „Lindows Børn", Skuespil i 4 Akter (1880) — „En Egoist", Lystspil i 2 Akter (1882) — „En Audiens paa Slottet" (1884) — „Nero", Skuespil i 5 Akter (1885) — „Broder Rus", Komedie i 4 Akter (1888, 2. Oplag 1889) — „Joppe", en ung Kvindes Historie (1889) — „Generationer", Skuespil i 3 Akter (1889) — „Peter Plus", et Eventyr i 4 Akter (1890, 2. Oplag 1890) — „Folkesnak", Dramatisk Bagatel (1891) — „Letizia" (1891) — „Annette", Skuespil i 3 Akter (1893) — „Cleopatra", Opera i 3 Akter, med et Forspil (1893) — „Oluf", Opera i 4 Akter (1894) — „Hjarl", en Ungdoms Historie (1894) — „Den trekantede Hat", komisk Opera i 3 Akter (1894) — „Frøken Bodil og hendes Broder", Lystspil i 3 Akter (1895) — „Mellem Brødre", Skuespil i 4 Akter (1896) — „Mine Sange" (1896) — „Modne Mænd", Komedie i 4 Akter (1897) — „Cosmus", Drama (1897) — „Vifandaka", Opera i 3 Akter (1897, 2. Oplag 1897) — „Dyveke", tragisk Opera i 3 Akter, med et Forspil (1899) — „Skjøn Karen", Folkevise-Drama i 1 Akt (1899) — „Vikingeblod", Opera i 4 Akter (1900) — „Saul og David", Opera i 4 Akter (1902) — „Det kgl. Teater", Betænkning over mulige Ændringer i Statens Forhold til Nationalteatret (1902)].

HJARL
EN UNGDOMS HISTORIE
(2det Kapitel.)

„Bedstefaer, kan Du synge?"

„Nej, min Dreng — hvorfor?"

„Jo, for jeg vil være Spillemand, og saa kunde Du synge."

„Snak, Du skal være Jurist."

„Hvad er d e t ?"

„Det er det Samme som Bedstefaer."

„Jeg vil hellere være Spillemand."

„Hør nu en Gang, Vigant, og hør nu godt efter. Først skal Du i en l i l l e Skole, og saa skal Du i en s t o r Skole. Og saa skal Du være Student. Og saa skal Du være juridisk Candidat, og saa kan Du engang komme til at gaa i Retten ligesom Bedstefaer. Vil Du ikke gjerne gaa i Retten? Du veed nok, oppe paa Christiansborg Slot."

„Jo, det vil jeg gjerne."

„Naa ja, der kan Du selv se. — Kan Du saa gjentage for mig, hvad det var jeg sagde —? først —"

„— i en lille Skole."

„Rigtig. Og saa —?"

„— i en stor Skole."

„Godt, og saa? — Naa, tænk Dig om. — Stu — Stu — —"

— — „dent."

„Og saa? — Ju—ri—disk — Can—di—dat."

„Can—di—dat."

„Og saa —?"

„Og saa vil jeg være Spillemand."

„Snak," det klang saa vredt, at Drengen trak op til Graad; „og saa i Retten ligesom Bedstefaer." —

Det var Assessoren og hans lille sexaarige Dattersøn, der talte sammen.

Bedstefaderen sad i sin Lænestol ved det smaarudede Vindue. En nysgjerrig Ranke af vild Vin med stærkt rødkantet Løv hang i en bred Bue ned foran den øverste Rude og kiggede ind i Stuen.

Lyset faldt sitrende og grønligt ind over den gamle Mands Ansigt og gjorde de fine, stramme Træk mere blege og stuegjemte end sædvanlig. I Haanden holdt han en

Bog, der under Samtalen med Drengen var sunket ned i hans Skjød, men som han nu efter det sidste afgjørende Punktum atter løftede op mod Lyset og tæt hen til de nærsynede Øjne. Underlæben var krænget en Smule nedad, den højre Haand laa fastklemt om Hagen, og det ene Ben vippede i smaa Sæt, slaaet hen over det andet.

Vigant, som sad i en Gyngeskammel ved hans Fødder, lurede ham Stillingen af — krængede Underlæben nedad, lagde Haanden om Hagen og slog Benene over hinanden. Forleden Dag havde nemlig det samme Kunststykke faaet Bedstefaderen til at le. Og nu, da han godt mærkede, at den Gamle var vred, nu maatte han jo se at faa ham god igjen paa en eller anden Maade.

Men Assessoren vendte Blad paa Blad uden at sende Drengen et Blik. Vigant kunde ikke engang se hans Udtryk, for Bogen var imellem.

Han ventede et Par Minutter; saa blev han træt af Stillingen, trak Benet ned og Læben op. Men Noget maatte han finde paa; den Tavshed var altfor trykkende.

„Bedstefaer," sagde han saa med tilkæmpet Kjækhed, „nu kan jeg dem allesammen."

„Hvad for nogen?"

„Billederne," sagde Vigant og pegede paa Familieportraiterne over Sofaen.

„Naa, lad mig da høre" — Assessoren lod atter Bogen synke ned paa sit Knæ.

Rap som en Hundehvalp krøb Vigant paa alle Fire op i Sofaen, stillede sig ret op og støttede sig til et af Endeskabene, der befæstede det store Meubel som et Par Taarne.

„Det er Oldefaer," sagde Drengen og gned sin lille Finger helt hvid og flad paa Glasset over et stort Lithografi,

der forestillede en gammel Mand med fintskaarne Træk, en stram Overlæbe, en bred Pande og buskede Bryn over skarpe, mønstrende Øjne.

„Det er rigtigt — det er Oldefaer," sagde Assessoren, som havde rejst sig og nu stod og holdt Vigant i hans Bluse. „Kan Du saa huske, hvad han var?"

„Han var ogsaa i Retten."

„Han var — Ju—sti—ti—arius."

Vigant gjorde et klodset Tilløb til det svære Ord, men blev stikkende i en lang S-lyd. For at slippe for yderligere Tiltale pegede han hurtigt paa et lille Daguerreotypi, der hang under Lithografiet.

„Og det er Oldemoer."

„Stop, stop! — vi er ikke færdige med Oldefaer endnu. Hvad var han mere? Naa? — Mi — —"

„Mi—nister," sagde Vigant med en uhyre Kraftanstrengelse.

„Og hvad hed han? — Naa, hvad hedder Du selv?"

„Vigant Hjarl Møller."

„Snak, din Oldefaer hed ikke *Møller*," snerrede Assessoren vredt; — „han hed bare Vigant Hjarl." Og han kneb den Lille i hans buttede Kind og drejede hans Ansigt om imod sig. Jo, der *var* nogen Lighed — navnlig i den Maade, hvorpaa Drengen trak Brynene sammen.

„Har Oldefaer ogsaa været en lille Dreng?" spurgte Vigant, da Bedstefaderens Blik begyndte at genere ham.

„Ja, og en flink Dreng, kan Du tro — saa flittig og saa artig og saa pligtopfyldende. Det maa man være, hvis man vil blive til Noget i Verden."

„Oldefaer boede hos Kongen," sagde Vigant med et henrykt Smil, stolt over sin gode Hukommelse.

„Snak, han *boede* ikke hos Kongen, men han kjendte

[illegible] — — Frederik Sen [illegible]

[illegible]

[illegible] han Haand [illegible]

[illegible]

[illegible] Fjedre. [illegible] Pandekager [illegible]

[illegible] ham der."

[illegible] Det er Onkel [illegible] han fra sig [illegible] Line?"

[illegible] ham ned fra [illegible]

Line var ikke i Spisestuen. Hvad saa? Vigant stod et Par Minutter og betænkte sig. Skulde han gaa ned i Køkkenet, eller skulde han vove det alene — s k u l d e han

vove at kigge, blot kigge ind i den røde Stue? Han havde aldrig før været derinde uden i Selskab med Bedstefaderen eller en af Folkene, men han vidste ikke noget Dejligere i Verden: Billederne og de hvide Figurer og Spejlet, hvor han kunde se sig selv fra Top til Taa! — Han *vilde* probere.

Sagte smuttede han ud i Entréen, og derfra — — naar nu Laasen blot ikke sad saa højt, at han ikke kunde naa at dreje den om! — Nej, han kunde, han kunde akkurat, naar han stod paa Taaspidserne. Og i det Samme var Døren sprunget op, blot ved et Tryk paa Haandtaget.

Ja, der laa hele Herligheden.

Vigant lod Døren staa paa Klem og gik ind. Hvor der lugtede fint, og hvor Billederne stirrede besynderligt paa ham! Hvad var nu det for En, hende der i den lange, hvide Kjole, der saae ud, som om hun svævede —? sikken hun var svajet i Ryggen, og hvor mon hendes Hoved var blevet af?

Billedet forestillede et Vandfald i en mørk Bjergegn.

Og hende der, den lille rødmussede Pige, som laa og sov ved Siden af sin Kurv med Jordbær! — hvor kunde hun dog det? hvor var det muligt? hvorfor spiste hun ikke af dem? — Det skulde bare være ham! Men hendes Moder havde maaske forbudt hende det; og hun var sagtens en artig lille Pige, der vilde blive til Noget i Verden —!

— Uh, ham der, ham kunde han ikke lide, med de blanke, stive Øjne, med det lange, sorte Haar om de blege Kinder og med Bloddraaberne i Panden under den stikkende Krans. Men han maatte se paa ham alligevel; og jo mere han blev bange, des mere maatte han se. Han stampede i Gulvet, truede ad Billedet med sin lille knyttede Haand og løb tilsidst fra det.

God Dag, Vigant — god Dag! Det er rigtignok en fin

Bluse, Bedstefader har foræret Dig; bare Du maatte gaa med den hver Dag! — men det er ikke hver Dag, Du kommer i Ny Kongensgade. Og Støvlerne kan man ogsaa se — og sikken Du kan hoppe! een Gang til!

Han gik helt hen til Spejlet og pressede Maven mod Maven derinde.

Med Et fik han Øje paa Oldefaderens Buste henne i Krogen. Det skulde være morsomt at staa lige saa ubevægelig som den. Saa stillede han sig op med fremskudt Hage og vrede Bryn, og stirrede sig selv stivt ind i Øjnene, stirrede en hel Minut — indtil han pludselig blev bange for sin egen og Værelsets Højtidelighed og i smaa rappe Trin løb ud i Entréen igjen, uden at turde sende et Blik tilbage til denne døde, forgyldte Herlighed, der syntes ham at raabe hans Navn med klaprende Tænder uden en Lyd. —

Nu fandt han Line i Spisestuen, hvor hun dækkede Bordet. Hun var et halvgammelt, fregnet Fruentimmer med et Par stikkende Øjne og med en næsten tandløs Mund, som altid gjorde ham fugtig helt ned paa Hagen, naar hun kyssede ham. Vigant drejede og vendte sig, som han bedst kunde, for at undgaa disse besværlige Kjærtegn, men hun tog ham med Magt, og naar han skreg op og strittede imod, tyssede hun paa ham ved at sige: „nu skal Prinsen være en god Dreng, nu skal Prinsen elske gamle Line."

Dette, at blive kaldt Prinsen — det kunde han ikke staa for. Bedstefaderen var Konge, og han selv var Prins — naturligvis, saaledes skulde det være. Og alle Husets Herligheder, de var hans, og Niels var hans Tjener, og Line var hans Stuepige, og Christoffer, som løb Byærinder, var hans Bydreng, og Lotte var bare til for at lave hans Livretter. Naa ja — Line kunde jo gjerne faa sine Kys som sædvanlig, men saa skulde hun ogsaa give ham Lov

til at kigge ind i Væggeskabet, hvor alle de dyreste Skatte laa gjemte.

Ja, se bare!

Der var store fem- og sexarmede Sølvlysestager, tunge Opsatser til Blomster og Frugt og et blomstret Meissen-service med baadformede Sauceskaale og Terriner med Engle paa Laaget; der var Glas i alle Størrelser: klare Rødvinspokaler, som sang den reneste Discant, naar man knipsede til dem, og grønne og gule Smaabægre paa høje, rosetprydede Fødder; der var Kurve fulde af Sølvtøj, Sukkerskaale og Flødekander til mange Familier, og riflede Theskeer med fint ciseleret Arbejde paa Bagsiden; og der var forgyldte gammeldags Caffekopper, somme med buede Maver og snørklede Hanke, andre slanke som Cylindre med smaa Malerier paa Siderne.

Vigant kunde aldrig blive træt af at røre ved denne kongelige Taffelpragt. Han elskede at sætte den største Sukkerskaal paa sit Hoved som en Hjelm og bruge Potage-skeen som Spadserestok.

Idag, til en Afvexling, fandt han paa at rede sit Haar med to Dessertgafler. Men han havde nær af Forskrækkelse stukket sig i Øjnene med dem, da Line gjorde ham den ubehagelige Meddelelse, at han skulde have Klipfisk til Middag: Klipfisk, Cotelet og Pandekager.

„Assessoren har selv ordineret det," sagde Line, „skjønt baade Lotte og jeg bad for vores lille dejlige Susse-lam." Og saa var den tandløse Mund der igjen med sine savlende Læber.

Men Vigant havde ikke Kraft til at værge sig mod deres Angreb, saa lynslaaet var han af den forfærdelige Efterretning.

„Jeg kan ikke," sagde han, og Munden blev bred og firkantet som paa en tragisk Maske, „jeg kaster op."

Det var med Villie, at Assessoren havde forlangt Klipfisk paa Bordet den Dag, Vigant kom — for det Første fordi han selv holdt af Retten og var stolt af sin spartanske Smag, men ikke mindre fordi han ønskede at vænne Vigant af med en Last, der, naar den ikke blev kuet i sin Spire, kunde have uberegnelige Følger for hele Livet.

„Et kræsent Menneske bliver aldrig til Noget," docerede han for Drengen, da de siden efter sade sammen ved Bordet, og Vigant under Smaagylp og hyppig Vanddrikken forsøgte at nedsvælge nogle Stykker af det skrækkelige Havuhyre, der laa og svømmede paa hans Tallerken i smeltet Smør, „man maa være nøjsom, man maa overvinde sig. Først gjør man, hvad man ikke vil, saa maa man, hvad man vil; Du kan være glad, om Du hele dit Liv kan faa saa god Mad. — Jo vist saa, eet Stykke til. Du vil jo gjerne ligne Bedstefader, — naa ja — han holder meget af Klipfisk. Man bliver stærk af Klipfisk. Kræsenhed er en Rod til alt Ondt. Man maa begynde med at skole sit Legeme, ellers lærer man aldrig at skole sin Aand, skal Du vide. Se saa, der kan Du se — det smagte jo dejligt."

„Aa, det lille Skind," sagde Line i en Tone, der ikke var fri for en vis uærbødig Snerren mod Assessoren, „han er jo blevet ganske nerveus."

„Tag bort." Assessoren skubbede sin Tallerken fra sig og vendte sig til Vigant. „Du skal ikke høre efter, hvad Line siger. Her i Huset er det en Forbrydelse at være nerveus."

Alligevel sad Vigant og hixtede en Stund endnu under smaa generende Mindelser af den nedslugte Fjende. Han faldt først rigtig til Ro, da Pandekagerne kom paa Bordet. —

Efter Middagen drak Assessoren Caffe i Dagligstuen. Han sad i Sofaen og Vigant paa en højt opskruet Taburet

henne foran Claveret, hvor han med sprællende Fingre accompagnerede sin egen brægende Sang. Line laa under Instrumentet og fik hele den gamle Mahognikasse til at dure ved at trykke paa Pedalen, som Vigant ikke selv kunde naa. —

Tusmørket faldt; man tændte Gaslygten udenfor. Og i Løbet af en halv Time blev dens usikre Skin, der i Begyndelsen knap var til at skelne, skarpt og gult og laa tilsidst, gjennembrudt af Vindueskorsets spinkle Skygge, som et grelt Lys henover Sofaen, hvor Assessoren i Halvsøvne tyggede paa sin Havaneser, medens Drengen, som var krøbet op til ham, laa og sov, saa lang han var, med Hovedet paa hans Ben. Assessorens gule, aarede Haand laa let paa Vigants Haar, som han klappede med en uophørlig, men næsten umærkelig Bevægelse.

Klokken syv kom Line ind med en høj, hvid Olielampe, som hun satte paa Bordet. Den lyste knap saa meget som Lygten udenfor.

„Veed Herren,. at de andre Herrer er kommen," sagde hun.

Det var Assessorens Spilleaften. Hver Lørdag saae han tre af sine Colleger i Retten hos sig til et Whistparti. De kom præcis Klokken syv, fik Klokken ni skaaret Smørrebrød, The og smaa Tvebakker og gik præcis Klokken halv elleve.

— Men Assessoren rejste sig ikke.

„I maa undskylde," sagde han, da hans Gjæster traadte ind, „men jeg vil ikke vække Fyren. Kom, skal I se."

Og de tre gamle Herrer, alle med hvide Bomulds Slips og med sorte, tætknappede Frakker, der posede lidt ud over Brystet, rykkede lydløst hver sin Lænestol hen til Sofaen og sad og saae paa Drengen med smaa beundrende Nik til Bedstefaderen.

„Nu er det ellers bedst, at Line følger ham hjem," sagde denne, da Vigant gjorde Tegn til at vaagne. „Han har været her fra Klokken to. Jeg har ikke faaet det Mindste bestilt; men Dagen er alligevel ikke spildt. Jeg maa jo gjøre Mit til at faa en nyttig Borger ud af ham."

ERINDRER DU VOR FØRSTE STUND —

(Af „Mine Sange", 1896.)

Erindrer Du vor første Stund?
— i Præstegaardens Elmelund,
hvor Vingefrøet dryssed;
der spired Sange af min Mund,
da din den havde kysset.

Og husker Du vort Sommerliv?
vor Elskovs glade Tidsfordriv,
— hver Dag hver Dag det samme!
et rosenfarvet Perspektiv
med Tusindfryd til Ramme.

Jeg husker hvert et Ord, hvert Nik,
jeg husker hvert et Kys, jeg fik,
selv om de ej kan tælles;
— den Sommer var et Øjeblik,
hvis Skjønhed aldrig ældes.

JEG HUSKER DINE KJOLER, HVER ENKELT ISÆR —

(Af „Mine Sange", 1896.)

Jeg husker dine Kjoler, hver enkelt især,
jeg tog dem jo alle i Favn.
Du bar en hvid med Blonder den Dag, jeg fik Dig kjær,
den kaldte jeg Eva ved Navn.

Jeanne d'Arc hed den mørke, der sad, som den var støbt,
om Hals, om Bryst og om Knæ.
Og Balkjolen — husker Du? — dens kyske Flor blev døbt
den kjække Charlotte Corday.

Men skjønnest af dem alle var den fordringsløse graa,
den kaldte jeg min Hustru, min Viv.
Saa tidt som Du bar den, det var, som om jeg saae
vor Fremtids det daglige Liv.

SOPHUS CLAUSSEN

[f. 1865. Udgivet: „Naturbørn“, Digte (1887) — „Unge Bander“, Prosafortælling med et lyrisk Forspil „Frøken Regnvejr“ (1894) — „Kitty“, Fortælling (1895) — „Antonius i Paris“, Rejseskildring (1896) — „Valfart“, Rejseskildring (1896) — „Arbejdersken“, Skuespil (1898) — „Pilefløjter“, Digte (1899) — „Mellem to Kyster“, Prosanoveller (1899) — „Junker Firkløver (Byen)“, Fortælling (1900) — „Trefoden“, et aristofanisk Digt (1901) — „Mina“, et Digt om Byen (1902) — „Djævlerier“, Digte (1904)].

DE TO SØSTRE PAA MONTMARTRE
(CONTE CRUEL)
(Af „Antonius i Paris“, 1896.)

Atter blev det Aften, Lysene tændtes. Og Vognene rullede i alle mulige Retninger over det hele Paris.

Over det hele Paris, som den Gang var næsten saa forunderligt, som det er endnu. Over det hele Paris og Montmartre! Og Montmartre var — som endnu — en eneste stor Østersbanke, hvorhen et Par Gange hver Maaned Parisere fra de andre Kvarterer, sultne Ganer, lette Hjærter, i Flokke paa to og paa tre og paa fem og paa syv søgte for at stikke portugisiske Østers til 80 Centimer Dusinet — store som Baade og fulde af Hav. Aa disse Ture, da man spiser til Aften paa Montmartre i Selskab med indfødte Børn af Paris og finder, at Værten, der udskænker Cidre fra Normandiet, bor tre Minuter fra Konen, der sælger Snegle fra Bour-

gogne, og sex Minuter fra Huset med den bedste Bordeaux og ni Minuter fra Spisestedet med Strasburger Pølserne, saa at man gennemvandrer alle Frankrigs nuværende og fortidige Provinser og drømmer en dejlig Drøm. — Men min Historie tildrog sig i fjærnere, mere enkelte Tider! fulde af Klokkespil og gammeldags Urskiver: den Gang, som der staar i Folkevisen, den smukke Barbererske tog Prinsen ved Næsen paa mer end en Maade; den Gang, i Følge en anden Folkevise, en Pige i Boulogneskoven gik og sang saa højt, at de kunde høre det over hele Paris; den Gang den misantropiske Gargantua efter en saadan Frokost i Montmartre stod op paa Toppen af Notre-Dame, vis-à-vis Ludvig den helliges Statue, og druknede Byens samlede Bestand af Mennesker og Dyr, og den Gang Møllersken paa Montmartre endnu var en ung, livsglad Enke, som gærne bad Folk, der havde spist til Aften i Kvarteret, om at blive til en Svingom i røde Mølle. Siden er hun jo bleven gift, hvad Sangen melder om:

. . . . Passé par devant
j'épous' la meunière
du moulin à vent.

Altsaa boede der i disse Tider paa det Ny Foundland, der hedder Montmartre, to Søstre, en ung og en lidt ældre, der i fælles Arv efter deres Moder havde faaet et Traktørsted, saa godt som en hel, lille Østersbanke. Stedet trak vel knap Kunder som før. Moderen havde været en stor Kone, saa tyk og bred, at det kunde berolige en sulten Mand, mens den ældste Søster, om hun saa aad Dagen igennem, ja stod op midt om Natten og nødte nogle Bidder ned, aldrig kunde blive saa fed, at man i Glæden over hendes Huld vilde glemme hendes Fornuftighed. Og den yngste, hun kunde eller vilde ikke andet end staa i en Krog

bag Sølvdisken og lukke sine Øjne op og i paa en hemmelig Maade, saa med hende gav man sig ikke i Tale, selv om man nok tænkte paa hende. Der var dog tilstrækkelig Velstand til de to. Men den ældste, som stod for det hele og var den klogere og mere forretningsdygtige, begyndte i Venlighed at pønse paa at faa Søsteren gift og blive ene paa Banken. Unge Piger, som man evig og altid tænker paa at gifte, bliver let lidt vage i Kanterne; men den hemmelige Sylvia holdt sig, midt i dette svævende, ganske rank, et Hoved højere end sin Skæbne og tillod uden Indvending Søsteren at handle med hendes Anliggender; thi det var to blide Søstre.

Af et grønt Stykke Pap paa en Pind midt i en Opdyngning af Skaller læste den forbivandrende uden for Døren, at han her kunde faa Østers, og naar han bankede paa Døren, kom den forretningsdygtige, ældste Søster ham i Møde og spurgte:

Ønsker du friske Østers,
Snegle og nylagret Vin,
eller min unge Søsters
Dejlighed fager og fin?

Saaledes gik Dagene for Søstrene paa Montmartre. Eller Gud ved, hvorledes de gik? Men i alt Fald syntes de at være gaaet saaledes hidtil — den Gang han, den fremmede Prins uden Provins, en Aften steg ned fra et Omnibustag tæt ved og blev nysgærrig efter at træde ind, thi han hørte en Stemme — Sylvias — som nynnede:

On dit qu'il arrive ici
Une compagnie
Meilleure que celle-ci
Et bien mieux choisie.
Va-t-en voir' s'ils viennent, Jean,
Va-t-en voir' s'ils viennent.

Prinsen, der var oprømt efter at have set saa mange Lys og Vogne paa Vejen gennem Paris, slog strax tre stærke Slag paa Døren. Og da den ældste Søster øjeblikkelig lukkede op og sagde sit vante Vers —

Søger du friske Østers,
Snegle og nylagret Vin
eller min unge Søsters
Dejlighed fager og fin?

blev han endnu mere oprømt.

„Naa, her synes jo at herske udmærkede Familieforhold," sagde han. „Jeg kan godt lide, at Søster bekymrer sig om Søsters Vel — saa føler man sig ikke mere fremmed selv i Paris, men bliver hensat til borgerlige Livsomstændigheder —"

Og derefter gav han sin Ordre:

„Allerførst to Dusin Østers,
Châblis ... jeg tømmer en Rhin!
Siden din unge Søsters
Dejlighed bedre end Vin."

Da smilte den ældste, forstandige Søster og tænkte, at den, der var saa god en Gæst, ogsaa maatte være et udmærket Parti for hendes Moders yngste Datter. Og da det var en fugtig Aften, og den fremmede baade i den ene og den anden Retning syntes at eje en i Sandhed prinselig Appetit, som jo var en Fornøjelse, dækkede hun for ham med det fineste, Huset havde, og paatog sig selv at varte ham op, var snart henne ved Disken hos Søster Sylvia, som jo ikke kunde andet end lukke Øjnene op og i paa en hemmelig Maade, og snart atter tilbage hos Gæsten, med sagte Ord, venlige Lader og ømme Blink hen i Retning af det unge Blod. Prinsen nød denne Agtværdighedens og

Søsterlighedens Luft som det allerbedste Krydderi til Maden og følte sig allerede omtrent som et Lem af Familien.

... Kvinde i dit rige, rummelige Hus, i Salen med den lune Fajanceovn og med de høje, oplyste Vinduer, du, som uantastet nyder dit Hjærtes Velhavenhed, sover i en god Samvittigheds rene Lagner og har dine Kister og Skabe fulde af Linned, hvormed du kan gøre Almisse mod en fattig — Kvinde med det fyldige, smukt ordnede Haar, med Huden naturlig hvid som din egen Skyldløshed og med de rolige Øjne, man kan se i som i et kostbart Maleri, mens du selv stirrer ud gennem Natten mod det, der er rent og straalende — Kvinde, forfriskes og røres du ikke, røres virkelig over denne velbænkede Gæst, denne hvide Dug og denne venlige, ældre Søster, som baade hjælper de blufærdige unge til rette og med sin beskyttende Nærværelse holder ethvert Skær af Tvetydighed borte fra Huset —?

Prinsen var en brav Fyr. Han havde tømt det første Glas for Sylvia og det andet af Tørstighed. Men ved det tredje var han allerede saa henrevet af denne Hjemmets Hygge, at han tømte det for Fornuftigheden — ja han bestyrkede det med en lille, frisk Ed: rent ud for Fornuftigheden, for de ældre Søstres Fornuftighed!

„Sylvia, allersomdejligste Askepot mellem Søstrene," raabte han saa og sprang fra sin Stol og lige hen til Sølvdisken. „Dine Ynder har overmandet mig, saa at jeg ikke kan modstaa dig, unge Pige. Din Alvor, der smiler, og din Lydløshed, som paa én Gang er saa fuld af Løfter og saa foruroligende — din ranke Væxt, Skuldrene, Midjen, alle disse Lemmer og Led, som ikke er runde og heller ikke netop spinkle, ikke for bøjede og dog ingenlunde altfor lige. Jeg har studset, jo mere jeg tænkte over dette forunderlige, saa jeg til sidst knapt ved, om du er den Fé Poesien eller

en anden Hex, paa hvilken man ikke kan stole. Men din tilforladelige Søster (hun er af dem, jeg hidtil har paaskønnet altfor lidt) beroliger mig med Hensyn til din kristelige og ærlige Oprindelse. Hendes Fornuftighed, som — jeg ser det nu — kun er Slægtsfølelse og blid Retsindighed i en anden Form, er mig den fuldeste Borgen, Sikkerhed og Garanti for din Troværdighed, saa at jeg tør kysse dig, Askepot, uden Frygt for at skære Læberne itu som paa et skaaret Glas. Jeg bejler, Jomfru Sylvia, jeg bejler."

Den ældste Søster smilte og saa til, som om hun selv havde skrevet det hele Skuespil og nu lod det opføre. Og hun hviskede opmuntrende til Sylvia:

„Det er en rig Englænder. Kunde han dog blive her og dele sit Guld med os!"

Prinsen var selv saa ildfuld i sin Fremfærd, at Sylvia sødt maatte smile.

„Som Prinsen vil?" sagde denne faamælte og foruroligende Pige.

Og saa lo hun igen, fordi han stormende omfavnede hende og raabte:

„En Brudevogn! Det er Aften i Paris, Lysene flammer. Og Droskerne kører i alle mulige Retninger over den hele Stad. Vi vil ikke vente længer."

Der var nu en Haand, som blidt rykkede Prinsen i Ærmet og en lidt dadlende Stemme, som fraraadede ham Hastværk. Det var den ældste Søster, der til Prinsens Forundring lagde sig imellem med en Mine som den, Sagen allermest kom ved; Sagen var jo slet ikke ordnet endnu, paastod hun, og i hendes Ansigt stod at læse om titusende opdukkende Vanskeligheder, som hun (hvis det var muligt) vilde gøre sit yderste for at rydde af Vejen.

„Der maa skrives Kontrakt," sagde hun.

„Kontrakt!" Prinsen studsede.

Ja — smilte den ældste — der maatte sættes noget ud for Sylvia. Det unge Blod tænker kun paa sin Glæde, naturligvis. Men naar saadan en Udlænding kommer løbende lige herind i Landet og vil vente at kunne faa en god, fransk Pige, ikke sandt, saa maa han sikre hende (han kan jo være væk i Morgen den Dag), at hun ikke staar der med tomme Hænder og falder sin Familie til Byrde.

Dernæst var der Skadesløshed. Den ældste og milde Søster forlangte ti Slags Skadesløshed.

„Smukke, kære Prins, det er min gode, eneste Søster, og det falder mig saa ondt at undvære hendes Bistand ... men du holder mig vel skadesløs?"

„Ja," sagde den fremmede.

Den ældste gik og puslede omkring Sølvdisken og om Sylvia, som hun hvert Øjeblik trak til Side for at give Raad. Saa kom hun tilbage med Hovedet ømt paa skraa:

„Smukke, kære Prins, se hvor yndigt jeg har pyntet hende med Blomster, skønt det slet ikke er Aarstiden ... Hyacinter er saa dyre. Men du holder mig vel skadesløs?"

Prinsen lovede at betale Blomsterne.

„— og for min gode Mening med Blomsterne" — indskød hun — „Du holder mig vel skadesløs?"

Prinsen betalte for den gode Mening og for al den anden Fortæring, og saa var Vognen for Døren. Prinsen sprang utaalmodig ind. Men endnu paa Vogntrinet holdt den ældste sin unge Søster tilbage og hviskede:

„Aa kunde han dog blot bevæges til at blive her, saa vilde vi lettere faa Guldet fra ham."

„Hvorom taler I?" spurgte Prinsen.

Men Svigerinden svarede med stor Venlighed:

„Ak, vi taler om, at det gør mig saa ondt at skilles fra min lille Søster. Bliv her i Montmartre hos min Søster og

nærved mig. Smukke Prins, du skal ikke fortryde det." Og der blinkede noget sødt og sælsomt i den ældstes Øje.

„Nej." Prinsen rynkede Brynene.

Det var et uendeligt Hviskeri.

„Husk nu paa, at du nøje gør, som jeg har sagt dig, Sylvia. Aa kunde jeg blot rejse med og vejlede dig med at dreje Guldet fra ham."

„Hvorom hvisker I?"

„Kære, smukke Prins, jeg vil gaa jer begge til Haande. Tag mig med!"

„Kusk, kør for den Lede!"

Nu slap den ældste Søster den unge.

„Kære, smukke Prins, nu kører min Søster bort til sit Bryllup, mens jeg bliver her bedrøvet og ene. Giv mig i alt Fald til et Par Sølvspænder, saa jeg kan gaa i Møllen og danse ... Nu Hjærtens Tak, du velsignede Prins, lev vel, vær god mod min lille Søster. Sylvia, husk mine Formaninger, vær god mod Prinsen." Men hemmelig hviskede hun: „Ikke et Kys, før du har Guldet! ikke et Kys, Sylvia!"

Naa, Bruden er i Vognen, Vogndøren lukket. Tiop—tiop—tiop—tiop pjasker Hestens Hove paa den vaade Gade. Den tiloversblevne Søster lukkede sin Østersbanke, købte Sølvspænder til sine Sko og gik i Møllen for at danse.

Der er det, at næppe er det Vinter, saa bliver det Foraar igen i Paris. Tiop—tiop—tiop—tiop lød Hovslagene. Skønt Natten var sort og fugtig, kun plettet af sparsomme Lygter, hvor Prinsen kørte med sin nyvundne Brud, mærkede han af en vis Muldjordslugt alle Vegne Vaaren, Befrielsen. Og saa var der det, at næppe var Vogndøren smækket i for Sylvia, før denne hemmelighedsfulde tænkte lige saa lidt paa Formaninger og ligevægtige Søstre som

Foraarsbækken paa den Sne og Is fra i Fjor. Tiop—tiop—tiop—tiop klappede Hestehovene derude gennem Fugtigheden. Der sang vel ingen Fugle i Parc Monceau. Men tænk at føre Foraaret med i sin Vogn, et Foraar fra Montmartre, bort fra alle de Gasflammer, Spejle og Sølvdiske, igennem det milde, muldne Mørke, helt ud til en rødelig og uforstyrret Udkant af Staden. Raske Hovslag, uendelige Avenuer. Det er, som om en Kongedatter har dækket den brede og lige Chaussé med sit lange, udslagne Haar — et Sejerstog! Den unge Søster med sine hemmelige, lukkede Øjne hænger ved hans Hjærte. Han kysser hendes Pande, og den foruroligende Pige rækker ham ogsaa sin Mund. Han løser for hendes Skulder og kysser den; og den foruroligende Pige er uden Svig, da han ogsaa kysser hendes Barm. Det er Fuldkommenheden. Derude i Mørket, hvor de kører frem, falder, viger alle Grænser. (Tænk Overraskelsen hos en Mand, som hidtil gik i en Have, hvor Frugterne var efterlignede og sad fast paa Træerne, men som nu pludselig, idet han rækker Armen op mod en Gren, beholder Frugten i Haanden, og det er en stor og saftig Blodappelsin. Dette er Fuldkommenhed.) Prinsen kyssede da sin udvalgte, som var stilfærdig og smykket med bleggule Hyacinter. Og hun kyssede ham endda meget mere. — Som de jo nu begge havde Lov til.

I en fjærn Krog af Paris, uoverstigelig langt borte, i en Gade, hvis venlige Ensomhed gør to Menneskebørn endnu mere fortrolige, bragte han hende under Tag i et lille Hus, hvor der var godt at bo og morsomt at være og mere at se, end hun den Aften havde Øjne til. Og saa varede Fuldkommenheden videre til Hanegal.

Vi kan alle for en smuk Prins glemme vor Søsters Raad nogle Timer. Og altsaa galede Hanen, før den skønne Sylvia med store, mørke og vaagne Øjne begyndte at tage

nærmere Kending af Stedet, hvor hun var, og af sine forsømte Pligter. Hanen galede, og Erindringen om givne Løfter blev des mere levende, jo tryggere hun havde sovet fra dem, saa det var den unge Kone ganske umuligt at tænke paa noget andet. Hun syntes næsten, at hun hørte sin ældre Søsters Gnaveri i Montmartre, og før hun vidste af det, ruskede hun sin sovende Mand.

„Hvad er der, Askepot?"

„Aa jeg tænker paa min gode Søster, som længes efter mig, og som ikke bliver rolig, før hun har set mig. Jeg tror, jeg vil staa op og løbe til Montmartre."

Det lød saa kraftigt, som havde hun allerede iført sig Skønhedens Flitter og Baand og var paa Vej med det længste Ben foran.

„Din Søster er jo ogsaa min Søster," svarede Prinsen, søvnig som en Melsæk. „Elskede, slaa dig til Taals."

Og saa søvnig var han, at der strax paakom hans unge Kone en lille Gaben, og hun lagde atter Øret til Puden.

„Men saa lover du mig, at vi begge tager derhen i Aften. Prins."

„Alt hvad du vil ... i Karet med fire Heste!"

Aftenen efter Brylluppet kørte altsaa Prinsen og hans Brud hjem til Montmartre for at besøge den tiloversblevne Søster. De fandt hos hende et Selskab sjældne og lystige Gæster, hvoraf hver havde mindst to Bestillinger: en Maler, som kunde trykke paa Sten, en Digter, som havde Raad til at forære sin elskede en ny Kjole, endvidere to Digterhustruer eller Modeller, paaklædte som merovingiske Dronninger, og en Magiker, som i al Hemmelighed var Apoteker om Dagen, og som betalte, hvad de andre vilde spise og drikke. Gæsterne var godt kendte med Huset; saa snart Fru Sylvia viste sig paa Tærskelen med sin Prins,

udstødte de et Genkendelsens Udraab af Hjærtets Glæde og vilde alle trykke den unge nygifte i Haanden.

„Se til den lille! er hun ikke sød?" (Voilà la petite, n'est-ce pas qu'elle est gentille, dis-donc?) sagde de alle baade Mænd og Kvinder, og saa lo de højt og fornøjet.

Men den ældste Søster kyssede sin Svoger paa begge Kinder, hyggede om ham og satte sig ofte nærved ham, stilfærdig som for at antyde, at hun var en lykkelig Svigerinde, ja hvem ved: maaske kunde have været lykkelig ogsaa som Brud!

Saa holdt de nygifte Fest sammen med Selskabet, og man drak og sang Visen om de sjældne Gæster (Va-t-en voir' s'il viennent, Jean).

Man siger, der er nær
en Skare sjældne Gæster,
langt bedre end de her
og udsøgt af en Mester.
Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
Gaa dog og se, om de kommer!

En Bretagner, som ej drak,
et Guds Ord fra Picardiet,
en Normanner uden Snak,
en Gascogner, som hakker i 'et.
Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
Gaa dog og se, om de kommer!

En Domprovst, som kastede Vrag
paa Druernes mørke Oktober,
en Digter, som Ros gjorde spag,
en Musiker, som var sober.
Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
Gaa dog og se, om de kommer!

En Nonne fra Longchamps,
(Venus ej skønnere fostred),

som fri paa den aabne Vang
brænder endnu efter Klostret.
Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
Gaa dog og se, om de kommer!

En Ægteviv og Ægtepér,
hvis Troskab ej har Mage:
hun finder kun hos ham Plaser,
han kysser kun sin Drage.
Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
Gaa dog og se, om de kommer!

Den ældste Søster havde ført den unge bort til en Krog og talte hemmeligt med hende og smilte paa Afstand til Prinsen.

„Naa, fandt du saa Guldet?" hviskede den ældste. „Fortæl, fortæl! Eller har du glemt, hvad jeg paabød dig?"

„Jeg har ingen Ting glemt," smilte den unge Søster. „Du sagde: det er en rig Englænder; naar du har sørget for, at han sover godt, da læg din Haand under hans Hovedgærde og føl efter hans Guld; saa snart du finder det, staa op og flygt og bring mig det. — Du ser, jeg husker godt. Men for det første holdt Prinsen hele Natten begge mine Hænder som en rigtig Prins sin rigtige Prinsesse, og desuden ... tro ikke, at jeg var bange for at fjærne Guldet, aldeles ikke! ... men hvad jeg slet ikke kunde bringe mig over var det, at naar jeg skulde flygte, maatte jeg ogsaa flytte mig selv."

„Du er et Tossehoved, lille Søster, som kun tænker paa Letsindighed, og som aldrig lærer noget ordentligt. For det første har du jo kysset Prinsen (hvad har du vel for det?). Og for det andet er du sovet fra din Pligt. Du ved, jeg har aldrig kunnet fordrage det Syvsoveri ... Har Prinsen Guldet med?"

„Hele to Poser fulde," smilte den unge Søster. „Hvorfor skænder du paa mig? Jeg bringer ham jo til dig, som jeg lovede at gøre, hvis det andet skulde slaa fejl ... Saa prøv du din Lykke!"

„Søster, lille Søster, læg da Mærke til mine Ord og forsøg denne Gang at handle fornuftigere. Hvis du kan hjælpe mig med at faa Halsen drejet om paa denne fremmede, til hvem jeg har solgt dig, og som du bringer mig tilbage baade købt og solgt, da vil du faa en evig Berømmelse som en Judith fra Montmartre. Se, hvor hans Øjne lyser paa dig. Da jeg i Aftes bad ham blive her hos dig og nærved mig og fik Afslag, tænkte jeg: vi venter lidt; naar Familiens Vin først er steget ham til Hovedet, drikker han Bærmen med. Og da — naar han efter Familiens Rakel tager ogsaa dens Lea — er hans Time visselig slaaet. Søster, lille Søster, nu ingen Sentimentalitet. Se jeg vil opofre mig, for at vor Slægt kan vinde denne rige Englænders Guld. Naar han, saaledes overlistet, sover dybt og drømmer, at han er en Hane, der har to Høns i Kurven, da holder du blidt begge hans Hænder, som han i Nat holdt dine, og jeg træder til og skærer Halsen over paa ham. Er det aftalt?"

Da rejste den unge Søster sig med en vis Kulde og svarede:

„Ja kan du faa ham til alt det, du der siger, skal jeg ogsaa staa dig bi!"

Imidlertid sang Selskabet paa det sidste Vers:

Og til vor Opbyggelse
kommer der en Monacus
udi Kødets Fristelse
stærk som Sankt Antonius.
Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
Gaa dog og se, om de kommer!

Hvorefter man tog Afsked og lod Søsteren og de nygifte alene tilbage.

Nu er der at fortælle, hvorledes den ældre Søster opofrede sig for Familiens Skyld, bragte Prinsen mere Vin at drikke og satte sig tæt hen hos ham med ømme Lader, medens Bruden — den unge Søster — rolig blev siddende paa den anden Side af Bordet og saa til.

„Kære, smukke Prins," sagde den ældste, mens der lyste noget sødt og sælsomt i hendes Øje, „bliv her i Aften i Montmartre, hos min Søster og nærved mig!"

Prinsen lukkede Øjnene vidt op, fornam den sære Kuldegysning, som gennemløber én, naar det umulige, det altfor utænkelige med ét bliver muligt.

„Lea efter Rakel!" sagde han og glemte at drikke.

Og da han kun saa to rolige, blidt opmuntrende Ansigter, er det sket, at han livsalig løftede sit Glas, at han, rørt over alt det gode, han havde fundet i Familien, endog fik Søsteren kær, skønt hun var ældre, at han, beruset af Vinen, ikke modstod Bærmen, og at han efter sit Bryllup med Skønheden ogsaa drømte, at Fornuftigheden havde et hvidt Bryst. Han skottede vel til sin Brud; men hun sad uden mindste Mine af at berøres eller være krænket, stolt som en Judith fra Montmartre.

„Jeg vil altid blive hos Søstrene paa Montmartre," sagde han.

Men det skete ikke. — Alle Kvinder kan vel for en smuk Prins glemme deres Søsters Raad, men hvis de opdager, at han ikke er Prins (og ingen er altid Prins) ... da bøder han for Brøde.

Søstrene stængede Dørene under Smil, fulgte ham begge til Brudekamret under sælsomme Smil. Der lukkede de sig inde med Prinsen ... begge ... (thi de havde ham begge

saa kær) og tilstod ham med smilende Taalmodighed alle hans sidste Ønsker.

Omgivet af to saa elskværdige Søstre, der smilte og intet Øjeblik gav Grund til Mistænksomhed, laa Prinsen blødt og sov omsider trygt som en Hane, der har to Høns i Kurven.

Men den ældste Søster rejste sig, greb en skarp Kniv, og skjult bag et Gardin ventede hun paa Øjeblikket.

„Nu Mod, lille Søster, lille, søde Søster," sagde hun. „Hold hans Hænder og luk hans Mund med Kys, saa vil han ikke skrige. Kun ingen Vaklen.

„Hvorfor skulde jeg vakle?" smilte den unge, hvide Søster. „Jeg har solgt dig min Hane. Saa kan du gærne slagte ham."

Og det dejlige, halvnøgne Barn trykkede lempeligt begge hans Hænder ned med sine egne og bed hans Læber til Blods, mens Søsteren snittede ham i Struben.

GRAVE

(Af „Djævlerier", Digte, 1904.)

Der findes Asner, som vil have,
at Nattergale med en Sæk
hver Morgen skal til Mølle trave.
Jeg kalder denne Fordring fræk,
da ingen Nattergal forlanger,
at noget Asen bliver Sanger.
(Efter Bürger, se tilforn.)

Og før vi ved af det, er det forbi,
alt Livets livsalige Djævleri ...

Paa Kirkepladsen St. Clara,
hvor et Par Elme hælde,
der ligger Carl Michael Bellmann
og har ikke mer at fortælle.
Akademiet har rejst ham
en Sten, den største i Haven,
hvorunder Carl Michael Bellmann
er ... altsaa ... begraven.

Her hviler nu Stockholms Digter
maaske og befinder sig vel.
Den tæt tiltrampede Jordbund
ernærer end ikke en Nælde.
Naar Nabogyderne gjalder
af Sværm og af Sange ved Kvæld,
da ryster kun Elmenes Kroner
skæmtende med deres Bjælde.

Og jeg har set et Under
ved Graven en Sommernat:
et Pigebarn kyssed Medaljen,
som Akademiet har sat.
Halvt lod hun sig løfte, halvt klatred
hun op paa den kolde Sten,
mens fyrige Ungersvende
holdt fast ved Mamsellens Ben.
Der drak hun fra Sanggudens Læbe
en Rus, som var dobbelt sød,
fordi hun selv var saa ildfuld,
hans iskolde Mund saa død.

Hvor hviler en Digter vel bedre
end mellem sine egne ...

paa den snævre Plads ved St. Clara,
hvor Livet er nær alle Vegne —?
Man smuldrer allertryggest
i Fædrelandets Skød.
Der gør man de største Undere
— efter sin Død.

Og Elmen begyndte at smælde
og hviske og svinge sin Bjælde,
som vilde den gøre bekendt:
„I Aften har Bellmann omsider
sit rette Monoment."

Hvem var hun? En Datter af Ulla?
hvis Uskyld (en skøn Ruin)
var styrtet ... maaske i Aften,
til Valdhorn og Violin —?

De fleste er bange for Graven,
men hun tog Døden med Trumf —
hun var som et Billed paa Livets
evige unge Triumf.

* * *

Jeg dvælede længe ved Stenen
den lyse Stockholmernat
og husked en anden Digter,
den kække, landflygtige Heine,
som fjærnt fra de tyske Alkover
og hjemlig dryppende Regne
et Sted paa Montmartre sover
saa fornemt og dybt forladt.

Der saa jeg en Gang den Ligsten,
hvorunder han lagdes ned,
en Sten, hvis taalmodige Flade
var strakt paa den vandrette Led,
som skulde den lave Tavle
forraade med spøgefuld Viden,
at det, man med Flid holder nede,
des bedre vil staa imod Tiden.

Men ingen nordtysk Pige
kan over hans Gravsted sprede
sit fattige Knippe Violer,
en blid og beskeden Resede.
Ak Vejen er lang — saa lang.
de tyske Blomster vil falme.
Maaske vil en Kejserinde
dog sende sin Digter en Palme
og dø for en Snigmorders Dolk
som Tak fra det skønsomme Folk.
Og dette er just i sin Orden;
thi han lo ad de Bjørne i Norden,
og med Spøg holdt han Mismodet nede
og spared ikke Ømhed og Vrede,
Og som der er ingen Retfærdighed til
af højere Art end i Handel og Spil,
hvor det gælder, at 2 plus 2 er 4,
det er Daarskab at spille paa Lire,
og „kom os ej nær med dine Harper,
her slaas vi som de røveriske Karper,"
og „der gives paa Jord ej Suveræner,
vi har hver vore egne smaa Domæner"
(Journalister, Pietister og Hyæner)
„det gælder kun at regne med Tabellen

— med den lille — ellers gaar du strax i Fælden",
saa blev Heinrich Heine jævnet med Jorden,
og han ler endnu af Bjørnene i Norden.

... Han var fra sin Ungdom en Mester,
hvis Navn blev kastet fra Hav til Hav
som en drivende Palmestamme,
som Maanesølv eller Rav.

BERTEL ELMGAARD

[f. 1861. Udgivet: „Tøbrud", Fortællinger og Friluftsstudier (1883) — „Stille Egne", Fortællinger og Skitser (1885) — „Hjemstavns-Billeder fra Jylland i Sommeren 1885—87" (1888) — „Under Straatag", smaa Landsbyhistorier (1891) — „I Marken", Fortællinger og Studier (1894) — „Sommer i By", smaa Landsbybilleder (1896) — „Skattegraveren" (1898)].

SKOLEMESTEREN

(Af „Stille Egne", Fortællinger og Skitser, 1885.)

Hede var der, fattig, regnsort Lyng i vide Flader, saa langt Øjet rakte. Timevis kunde man gaa her, og bestandig havde man den samme Haabløshedens triste Farve at stirre paa. Forgæves vilde man lede efter en Haandfuld kvægende grønt, efter et Par Revlingeris eller en Tyttebærbusk, der var kun Lyng, kort, graa Lyng med blaahvide Mosstænk iblandt.

Her var lige ensomt Vinter og Sommer; man mødte ingen, hørte ingen. Paa de sandede Rester af en Vej saas kun trippende Spor af de smaa Hedefaar, der lydløst gik og puslede om i Lyngen. Traf man stundum et Vandløb, rislede det dybt nede mellem Lyng og Mos med en sær hulkende Lyd som af rindende Blod. Og Luften, der laa tung herover, syntes aldrig at have bølget under Raab,

Larm eller Sang, saa gennemaandet den var af knugende Stilhed.

Man blev mod i Hu ved at strejfe om her.

Sørgmodige Tanker om Livets Intethed rejste sig fra den mørke triste Slette og strømmede ind over Sindet, halvglemte Syner af fattig Lykke og ensom Savn kom og blev staaende, slet ikke vilde, men saa underlig vemodigt og bange.

Træt og misstemt saa man sig omkring, aa, ikke andet end Hede, nær ved i smaa tætte Buske, hvor man saa Vinden fjerlet hoppe om, langt borte i vide ensomme Flader — og oven over kunde der saa staa en Himmel med lavt drivende Regnskyer. Man kom uvilkaarlig paa den Idé, at her altid maatte være Graavejr, og spurgte for Alvor ved sig selv: mon Solen nogen Sinde har skinnet her, en Fugl flagret op fra sin Rede, en menneskelig Tanke dukket frem ...?

Og saa bedst som det var, kunde en Tone dirrende fin som fra en gammel Sølvklokke, bryde Stilheden, og oppe i den graa Luft saas to hurtig vippende Smaavinger, medens langt inde paa Heden en skinnende hvid Mur med sort Tag over pludselig lyste den fremmede i Møde.

Var der en fremmed, studsede han altid, og der kom et varmende Skær i hans Blik. Naar han naaede Huset, der laa saa klart og hvidt midt i alt det mørke, kunde han atter studse ved at høre Sang der inde, saa muntert stigende, saa liflig blød som Fuglens udenfor, eller han kunde se henved en Snes Børn, Drenge og Piger i graa, lappede Klæder stimle ud af Døren og i travl, fornøjelig Gang sprede sig over Heden for i smaa Klynger paa to, tre Stykker at forsvinde under en Bakke eller i en Hulning.

Thi Huset, som laa der saa frit for alle Vinde og synede lyst ud over Heden, var ikke det eneste der i Egnen. Hist

og her, hvor der var Læ under en Skraaning, laa flere, lutter smaa, næsten firkantede Vaaninger, sorte som selve Heden, for Taget var af Lyng, og Væggene overalt fra Sokkel til Tagskæg beklædte med Hedetørv.

En Gang havde Hedens fattige Børn set en ganske lille Smule skævt til det rummelige, hvidkalkede Hus der oppe, men en Vinterdag fik de alle paa en Vis Lod og Del deri, og nu var det deres Stolthed — maaske den eneste de havde.

Naar den fremmede havde set dette, og han havde talt med en af de fattige Mænd eller Koner, der stilfærdig gik og slog Lyng eller syslede i Kaalgaarden, eller han ogsaa havde set en graaskægget Mand paa et Træben komme ud af Huset der oppe, sladrende og leende, med de to sidste Børn ved Haanden — saa glemte han altid for en Stund sit melankolske Spørgsmaal om Solen og det andet.

Og Folkene fortalte ikke ugærne, hvorledes det gik til, at de fik en Skole og en Skolemester — ja somme Tider var der halvvejs en Kirke — her ude i denne halvglemte Hedekrog.

Thi det havde ikke altid været, som det nu var. Før havde Børnene over en Mil til Skole, og de gamle omtrent to til Kirke. Man kom sjælden nogen af Stederne om Vinteren. Men i de raa, kolde Efteraarsmorgener saas Børnene, Drenge og Piger, indhyllede i alle de store og smaa Tørklæder, der var til at opdrive, at trippe afsted ind over Heden. Søvnen sad dem i Øjenvipperne, den vaade Lyng piskede dem op ad Benene, og hos de mindste iblandt dem brød Taarerne løs, naar de løftede Blikket ud over den sorte, uendelige Hede, de skulde igennem, og de saa tillige tænkte paa Moder, der gik ene der hjemme, paa Kakkelovnen og den varme Seng.

Og Moderen stod i Husdøren, endnu kun halvt i Klæ-

derne, og saa sine Unger trimle afsted der nede i Lyngen, indtil de blev mindre og mindre og til sidst blev helt borte, og hvor hun om Dagen gik og stod, saa hun de smaa forknytte Ansigter og den lange triste Vej for sig. Saa om Aftenen kom de, nogle grædende og klynkende, fordi de havde slaaet sig, alle tykke og blaa af Kulde og med Frost i Hænder og Fødder.

Endnu mere lang og træls var Vejen til Kirken. Der gik lange Tider imellem, at Folk her ude fra kom der, men stundum blev Ensomheden dem for trykkende, de fik Trang til at se andre Mennesker, og saa i det aarle Gry saa man et Par Husmænd i tykke, blaa Vadmelsklæder, der farvede af paa Hænderne, og kønrøgsværtede Træsko stampe afsted; medens deres Koner kom en Snes Skridt bag efter, indhyllede i de samme Tørklæder, som Børnene brugte til Hverdags, og med en gammel mishandlet Salmebog i Haanden.

Det var tunge, triste Tider, som Folk her ude endnu tænkte paa med et Suk. Ikke saaledes at de slet ikke besøgte Guds Hus nu, men siden de havde faaet Skole og Forsamlingssted oppe i det hvide Hus, paakom dem aldrig denne uafviselige Trang til at gaa i Kirke, til at se andre Mennesker som før, og Daab og Altergang kunde opsættes til Sommertiden.

— Det var en Vinterdag med sviende Frost og dryssende Sne, at han var kommen, Skolemesteren, Manden med Træbenet. Med en Lirekasse paa Hjul kom han stolprende ind gennem Heden og saa alt det sorte efterhaanden forvandle sig til blændende hvidt. Men i en heldig Stund havde han faaet Øje paa det hvide Hus, og mod det stilede han sit Køretøj, paaskyndet af en stærk indre Drift, der rigtignok mindre gjaldt kunstneriske Præstationer og Interesser end rent materielle Ting saasom Mad og Drikke.

Men Dagen veg, og et hvirvlende, fygende Snehav spærrede aldeles Udsigten. Manden satte sig ned paa en Lyngknold formodentlig for i Ro at undersøge, hvor omtrent han befandt sig. Det var ved et rent Held, han fik det at vide, og at han i det hele fik mere at vide i denne Verden, thi paa et hængende Haar nær var den næste bleven Genstand for hans Orientering.

Det kom ikke saa vidt. Ma' Knuds, en ældre, brav Kone, netop Ejerinden af det hvide Hus, kom forbi og fandt ham saa hensunken i en Slags hemmelige Drømmerier, for hvilke hun vidste, at vi alle tidlig eller sent faar en farlig Tilbøjelighed, at det krævede et formeligt Krafttag af hendes solide Næver, før han kunde bekvemme sig til at vende tilbage til den Virkelighed, der for ham betegnedes blandt andet ved et Træben, en Lirekasse og et Sæt Klæder, som noget nær var de ringeste selv her ude paa Heden.

Da han imidlertid hverken kunde støtte eller staa, løste Ma' Knuds resolut en af sine mange Uldklokker og svøbte den om ham, medens hun løb ned til sin Nabo Kræn Smed, der fulgte med hende tilbage. Ved forenede Anstrængelser fik de nu Invaliden bragt hjem til Ma' Knuds, og medens han — stadig under Paavirkning af den korte Drømmetilstand i Lyngen — fablede om gode Mennesker og et Leje i Faarestien eller paa Loftet, blev han puttet ned i Enkekonens bedste Seng.

Derpaa kogte hun Øl til ham og varmede en Teglsten, som han fik under Fødderne.

Da han næste Dag vaagnede op i Konens tykke Ulddyner, mindedes han sin korte Hvilestund i Heden som en blid Vederkvægelse, og da han havde ligget lidt og lyttet til Vinterstormens Hylen omkring Huset og Snefnuggenes Svirren mod Ruden, ønskede han i sit stille Sind, at han ikke var bleven afbrudt i sin Lur der ude. Aabenlyst be-

gyndte han at snakke om de Fordele, det i saa Fald havde været baade for ham og Kommunen; man havde sparet Kiste med Tilbehør, endvidere Ligvogn; Begravelsen havde ogsaa omtrent besørget sig selv, og dette burde ikke lades ude af Betragtning, da det nu i Frosttiden var vanskeligt at komme i Jorden.

Ma' Knuds sunde rødmussede Ansigt var to Gange vendt imod ham, medens han fremsatte sine Overvejelser, men hun lod for Resten ikke det mindste overrasket. Hun kendte sin Hede, kanske ogsaa de Tanker, den saa let lokkede frem.

„Nu er det nok bedst, du faar din Øllebrød," sagde hun ganske sindig; „bliv kun i Sengen, du har godt af at hvile Lemmerne ud."

Manden spiste og kastede imens sky Blik til Vejret udenfor, som stedse rasede vildere.

„Med Forlov," sagde Konen, „hvem er du ellers?"

„Jeg hedder Ole, Ole Hansen, af Stilling er jeg Invalid," lød Svaret.

„Hvor er du fra?"

„Ingensteds; jeg er saa hjemløs som Jerusalems Skomager; naar jeg rejser mig om Morgenen, ved jeg ikke, hvor jeg skal lægge mine Ben om Aftenen."

„Ja, nu kommer du da til at blive her i Dag," sagde Ma' Knuds, „for i det Guds Vejr kan en da ikke jage en Hund ud."

Trods Sammenligningen følte Ole sig lettere om Hjærtet, end han havde været længe. Den trivelige, føre Huskone, der smilte saa smaat og talte besindigt, medens hun syslede ved Ovnen og Maden, antog i hans Øjne lidt efter lidt et moderligt Anstrøg, skønt han vel omtrent var paa Alder med hende. Men Ole, der var bleven gammel i

Logiser og paa Landeveje, følte sig altid i et underordnet Forhold til Folk med Hus og Hjem.

Ole var — som han havde sagt — Invalid. Havde man udspurgt ham nøjere, havde han oplyst, at han var et Vrag. Det troede han fuldt og fast, og han laa just og tænkte dels paa det, dels paa en hel Del andet, som for Resten stod i Forbindelse dermed.

Han huskede sig selv som en fattig Husmandsdreng i Skolen, hvor han læste, regnede og skrev, saa der gik Ry af ham over hele Sognet. Han skulde holdes frem, sagde man. — Ja, til en Møggreb og en Svenskharve, svarede hans Fader, Husmanden. Han gik med sin Fader i Skoven og Mergelgravene, det gik sædvanlig trøgt med Arbejdet, men en Gang imellem kunde han tage fat og rykke og slide i Sav og Skovl; som vilde han fra sine tunge Kaar vriste Guldet til at komme frem for.

Hans Ry fra Skolen naaede helt op paa Herregaarden, hvor der levede en gammel Kammerherreinde. Hun gav ham en Dag Løfte om at tage sig af ham, hvis han vilde være Præst. Det vilde Ole nok, for Sagen var, at han kom til Vejrs, og en Prædikestol var altid noget. Men desuagtet gik der flere af hans bedste Ungdomsaar hen i Tilløb og Vaklen, halv Lediggang, før hendes Naade rakte ham en hjælpende Haand.

Han fik fine Klæder, kom til Studeringerne, ja mere end det, han kom til Middag paa Herregaarden i Ferierne, holdt Taler og skrev Sange til Ære for hendes Naade. Kun et Øjebliks Vægring saa lærte han alle Buk og alle underdanige Tiltaleformer, thi hans Sind var let og letnemt.

Da kom Krigen. Han bød sig til som frivillig, og da han atter fremstillede sig for sin Velgørerinde, var det paa et Træben. Nu kunde han ikke blive Præst, og hendes Naades velgørende Midler var nu en Gang for alle et theo-

logisk Fond — han kunde gaa. Det var et haardt Slag for Knøsen med de higende Tanker, der alt havde fundet sig hjemme ved Middagstaler og i fine Omgivelser.

Saa kom der atter en Tid med Tilløb til alle Haande, han levede mest i Byerne, der faldt man rigtignok lettest, men der fik man ogsaa lettest Hold i Livet paa ny. Og han faldt; det gik fra Tilløb til Fald, hver Gang dybere — og da han endelig brød af, kunde han kun samle Stumperne om en Lirekasse, og med den og sin Foragt for sig selv var han nu skyllet op i den ensomme Hedekrog.

Og her nødte Vejret og Ma' Knuds ham til at blive baade den Dag og de følgende Dage. Der var et knygende Snefog og en bidende hvas Frostvind. Ole krøb sammen ved Ovnen med en bitterlig tung Følelse af at være tilovers, ja helt i Vejen for andre. Den gode Ma' Knuds strammede sit venligste Humør op for at sætte lidt Mod og Munterhed i ham, men alt prællede af mod Oles Sørgmodighed.

Ma' Knuds kunde knap tro sine egne Øjne, da hun en Dag kom ind og fandt ham siddende med Smil og Fortælling hos sine to Børn, en Dreng og en Pige. Og da hun saa nøjere til, havde de Tavle og Regnebøger fremme.

Ma' Knuds studsede og satte et tvivlende Ansigt op, medens hun listede omkring i Stuen, og hun studsede endnu mere, da hun saa dem lægge Regnebøgerne til Side og tage fat paa Skrivning, men efterhaanden blev Tvivlen mindre, og Respekten for den fremmede større.

Han saa en hel Del mere vindende ud end ellers. Smilet og Forklaringen til de smaa livnede op i hans haarde, graaskæggede Ansigt. Han pludrede og lo med dem, viste dem smaa Kunststykker iblandt og rettede, hvad de skrev. Da Ma' Knuds hørte dem sagkyndigt drøfte Brøksregning, Kommafejl, Bogstavering og sligt, greb hun sig selv i en tavs, stirrende Beundring.

„Forstaar han sig ogsaa paa den Slags Ting?" spurgte hun med et Nik til Skrivebøgerne.

Aa ja. Saa fortalte han, at han en Gang skulde have været Student og Præst.

Ma' Knuds Respekt for sin Gæst steg kendeligt.

„Ja, jeg forstaar mig nu aldrig en Gryssen paa det," sogde hun halvt sukkende, „men to derfor vilde en jo gærne, at Børnene lærte lidt. Kan han tage sig lidt af dem, — og det kan han vel, er han præstelærd — saa kan det trænges, for om Vinteren er der Maaneder imellem, at de ser Skolen.

Ole sad halvt forlegen og rømmede sig. Han vilde gærne hjælpe til, mens han var her.

Ja, han kunde jo da blive, til den værste Vinter var forbi; hun skulde nok sørge for, at der kom flere Børn.

„Saadan en Tingest smider vel heller ikke videre af sig?" føjede hun til og saa hen til Lirekassen.

„Nej, det er et Hundeliv," indrømmede Liremanden.

Næste Dag bragte Ma' Knuds flere Nabobørn hjem til sit, næste Dag endnu flere. Husets største Rum blev varmet op og forvandlet til Skolestue og af den flinke Ma' Knuds fuldstændig stillet til Oles og Børnenes Raadighed. I en Haandevending kom en virkelig Skole i Gang. Den begyndte uden Plan, halvt i Spøg, halvt for Tidskort, men efterhaanden fandt Spøg og Alvor hver sin Plads, der kom flere Børn og flere Fag, en vis Orden klarede sig over det hele, og i Løbet af en Uge var det til en rigtig alvorlig Skoledag, at alle de Smaabørn skyndte sig, man om Morgenen saa trippe ud fra de smaa forknytte Huse, der stod og duvede under Lyngbakkerne.

Den graaskæggede Mand blev saa ængstelig som en ung Debutant, naar han i Førstningen saa de smaa Rollinger travlt hoppe ind over Bænken, og Rækken af blus-

røde, tindrende Børneansigter tættes ned langs Bordets Sider. Og alle disse Ansigter stod forventningsfuldt spørgende vendt mod ham.

Det laa saa langt, saa uendelig langt borte, det han skulde have frem; det var nemlig Minder, hvorpaa han maatte bygge sin Undervisning, og et helt langt Tidsrum i sit Liv maatte han springe over som en øde Mark for at naa til Kilden, hvor de gode Minder sprang. Saa kom det ogsaa alt, Regning og Sproglære fra hans Studereaar, Bibelhistorien og Danmarkshistorien fra hans Drengeaar, og det hele gik saa fornøjeligt, som hverken han eller Børnene nogen Sinde havde drømt om, at en Skole kunde gaa.

Ole begyndte i disse Dage at føle sig som et nyttigt Menneske, ligesom den Gang han stod hos sin Fader med Økse eller Skovl; men ikke des mindre havde han Skrupler; de stak frem som smaa uforskammet drillende Nissehuer, især naar han havde nydt af Ma' Knuds sunde Kost, eller naar han fra en Krog var Vidne til hendes Omhu for at stoppe hans Klæder og forsyne ham med rent Linned og tørre Strømper. Men Ma' Knuds var en letsindigere Skabning, end man skulde have ventet at finde i denne Hedekrog; hun lagde ikke den ringeste Vægt paa rene Skjorter og Strømper og bad blot Ole om at tænke paa Skolen, for Beboerne var enige om at lade den gaa hele Vinteren i det mindste — hvis han da ikke var ked af den.

Det var Ole ikke. Han følte sig, som sagt, som et bedre og nyttigere Menneske, og det var ham en sand Rædsel, naar Tanken om Lirekassen grinte ham i Møde mellem alle de rødkindede Børneansigter.

Efterhaanden fik Ma' Knuds Ole til at meddele lidt om hans tidligere Forhold, og naar hun om Eftermiddagen gjorde et Smut hen til Naboerne, kunde hun altid fortælle

et og andet om Skolemesteren, der saa kært var kommen dumpende ned til dem, og om hans Skolehold, som hun ikke noksom kunde rose. Hvor hun kom omkring og krammede ud med sine Nyheder, sad Folkene, lyttende med stor Deltagelse, og snakkede saa smaat om, at de nok kunde have Lyst til at tage Skolemesteren nærmere i Øjesyn.

En Dag da Ma' Knuds med sin Bindehose var listet ind i Skolen i Bibelhistorietimen, sagde hun til Ole: „Hør, Ole, da du nu saadan er halvt præstelærd, kunde du saa ikke sige et Par Ord til os gamle, jeg mener saadan fortælle og udlægge et eller andet ... Vi sidder jo her og er næsten lige saa ildefarne som Børnene, for vi kommer jo hverken til Kirke eller Forsamling, hvor vi kan faa en Bett' at høre ... Vi har nu tænkt, at du kanskesens kunde have noget at fortælle os, du har jo da lært noget og altid set dig en Del om i Verden, og hvad har vi andre vel?"

Det blev saa Bestemmelsen, at næste Søndag Aften skulde Beboerne samles i Ma' Knuds Skolestue.

I Mellemtiden satte hun Mod i Ole, hos hvem hun nok mærkede, at Ængstelse og Kejtethed lurede.

Ole tog ogsaa Mod til sig. Han overvejede Situationen og fandt, at det gjaldt om at gøre Indtryk, første Gang man saadan traadte op for en Forsamling, og han troede ogsaa nok, han kunde føje sine Ord smukt, naar han fandt et passende Emne. Og medens han sad og tænkte, fik han mere Mod paa et rigtigt Foredrag, maaske lidt af gammelt Overmod var med.

Han mindedes, at han en Gang i sine Studereaar havde talt ved en Folkefest, som Kammerherreinden aarlig lod afholde i sin Skov; han havde talt for Kongen og Fædrelandet eller saadan noget og høstet rigt Bifald ikke blot af Bønderne og Daglejerne, men da især af Kammerherre-

inden og alle hendes fornemme Gæster. De mange smigrende Ord huskede han endnu, og Hurraraabene.

Hvad om han begyndte med den Tale, han troede nok, han ogsaa huskede det meste af den. Det havde jo været en af hans faa Triumfer i Livet.

Søndag Aften kom, og Ma' Knuds Skolestue var fejet saa ren og hvid, at det var en Lyst. Stole og Bænke var sat til rette, to Lys brændte paa Bordet, og i Ovnen brummede Hedetørven og Ilden deres gamle hyggelige Melodi.

Og saa kom de, Mænd og Kvinder der ude fra Hedehusene, nogle saa gamle og krogede, at de maatte stavre sig frem baade ved Krykke og Stok, andre unge og lidt mere ranke, men alle bar de Fattigdommens Mærker i de grove Uldklæder med Skindlapper og i de tunge, strængtvemodige Ansigter.

Langsomt og med en vis Ærbødighed havde de nærmet sig det hvidkalkede Hus, der laa saa frit og trygt i Vejr og Vind, og med virkelig Ærefrygt listede de ind over Tærsklen og tog besindig Plads i Ma' Knuds pyntelige Stue.

Og Ole mødte med sin vel studerede Tale, som han en Gang havde faaet Ros for af Kammerherreinden og mange flere. Han var sikker paa, den maatte gøre Lykke.

Og medens de gamle og unge Ansigter, røde, vejrbidte, skjoldede Ansigter stirrede ham forventningsfuldt i Møde, begyndte han sin Tale. Han dvælede ved vort lille Lands velsignede Frugtbarhed, vor fredelige Hygge i Modsætning til de store Verdensbyers Ufred og Elendighed, han priste det skønne Baand, der omslyngede alle Samfundsklasser, og som siden Oldtidens Dage havde bestaaet mellem Fyrste og Folk. Det var en Tale om Naturskønhed og Kongedyd og højbaarent dansk Heltemod, der gik gennem Ild og Kugleregn, naar Fanen kaldte.

I Begyndelsen saa Mændene til hinanden, nu og da

med en Grimace, der skulde ligne et Smil, saa rømmede de sig, tog en frisk Skraa og sad for Resten og saa paa Ilden, paa Lyset og paa Loftet eller ned paa deres Træskostøvler, medens Talen vedblev at dryppe ned over dem.

Mod Slutningen blev Ole en Smule forlegen, thi Virkningen sporedes aldeles ikke. Da han omsider tav, var Stuen som lydløs; nogle sad med en egen lun Trækning ved Mundvigene, Kvinderne saa lidt fortrædelige ud, og en gammel Mor sov. Der blev ikke sagt stort, de fleste bød Godnat i al mulig Stilhed og listede bort.

Den eneste, der sagde noget, var Ma' Knuds.

„Du forstaar ikke rigtig Smaafolk, Ole; — ellers kan Meningen jo være grumme god," sagde hun.

Disse Ord mødte en Tvivl, der var dukket op i Oles Sind, og Tvivlen fik Næring. Han forstod, at det var et Nederlag paa den Tale, som Kammerherreinden havde rost, og laa og grundede paa Sagen det meste af Natten. Desuden tænkte han ogsaa paa en hel Del mere, og efterhaanden ordnede Talen, Kammerherreinden og alle hendes fine Gæster sig hen som noget for sig, og Ole tænkte paa sin fattige Fader, der vilde beholdt ham ved Daglejerarbejdet, og han tænkte videre paa, hvad han havde oplevet fra den første Gang, han holdt Talen, til den Dag han sad ude i Lyngen med Ma' Knuds Uldklokke om Hovedet, ja lige til sidste Gang, han holdt Talen, og han kom til det Resultat, at der i hele Talen ikke var et Ord, en Tanke, som havde Rod enten i hans ellers Folkenes Liv — Usandhed det hele.

Han undrede paa, at gamle Drømmerier og gammel Forfængelighed endnu havde Magt til saaledes at lokke ham, et Vrag som han ellers var; men sandt var det.

Et Par Dage efter sagde han til Ma' Knuds, at han

næste Søndag gerne vilde tale igen og meget bede Naboerne komme sammen. Hun lovede at faa dem til det.

Han vilde holde en ny Tale. Han vilde vinde Menneskene, som han havde vundet deres Børn, disse Mennesker, hos hvem han fandt noget af det forkrøblede, der prægede ham selv — men hvorledes?

Han søgte ud i Heden for at tænke over sin Tale. Og medens han nu vandrede om i dens store Ensomhed, Ansigt til Ansigt med dens vinterlig mørke Strænghed, holdt d e n en lille Tale til ham. Ved denne Tale spirede noget frem i hans Sind, som fyldte det paa en egen varm, fortrøstningsfuld Maade: Vilje til Sandhed og Forstaaelse af de fattige Husmænds Liv her ude.

Næste Søndag Aften varede det lidt længe, før Skolestuen fyldtes, men omsider blev Stole og Bænke besatte. Da Ole tog Sæde, saa han, at alle havde trukket sig længere tilbage i Stuen, saa der var bleven en rum Plads mellem ham og Tilhørerne.

Det var om sit eget Liv, af sin egen Erfaring, han talte, ikke ordnet som et Foredrag, men i ligefrem, jævn Tale. Det var om Hverdagskummer og menneskelig Svaghed, om Haab og Skuffelse, Minder fra Livet i Krigen, i Byerne og paa Landevejen, tunge Minder om Uret og Nød, om Kamp og Fald, om Arbejdets Trøst. Der blev mindre — meget mindre af Dyd og Tapperhed end før, men der bankede et varmt, sitrende Menneskehjærte bag Ordene, og Sandheden slyngede sine fine Baand gennem Minderne.

Da Ole sluttede med et gammelt Salmevers, sad Folkene sammenrykkede og pressede tæt op imod ham. Alles Ansigter var bevægede og lyttende rettede mod hans, i fleres Øjne glinsede en Taare. Saa rejste de sig langsomt, Mænd og Kvinder, og rakte ham en for en Haanden til et inderligt Tryk.

„Du hører alligevel os til her ude," sagde en af Mændene, „saadan vilde vi tale, hvis nogen af os kunde tale."

„Ja, vi har tænkt saa smaat paa, om vi ikke kan beholde dig," sagde en anden.

„Den Skole har længe staaet i Hovedet paa os," tilføjede en tredje.

En Stund talte ingen; alle saa tavs og dog talende paa hverandre.

Saa blev Ma' Knuds brede, runde Skikkelse skubbet frem i Kredsen, og hun var saaledes i al mulig Korthed udnævnt til Ordfører.

„Ja, som Lavst Nørbæk sa'e," tog hun Ordet, „saa vilde vi gærne beholde dig, Ole. Det Landstrygerliv med Lirekassen er der jo ikke svær Stads ved, og vi tror nok, vi kan bruge dig baade for os og Børnenes Skyld. Den Skole har vi tænkt paa længe, men Sognet gør ingen Ting, inden vi selv tager Haand i Hanke ... Nu giver jeg Husly og Skolebrændsel og en Del af Kosten, de andre enes om Resten og lidt Skillinger til Klæder og Tobak og saadan. Vi kommer nok ud af det; maaske Sogneraadet siden skyder lidt til ... Naa, hvad siger du saa?"

Ole gik glad og taknemmelig ind paa Forslaget og humpede helt bevæget omkring paa sit Træben, i det han forsikrede, at han skulde gøre sin Flid baade i Skolen og uden for samme.

„Ja, nu kender vi jo hinanden," sagde Lavst Nørbæk.

Da Folkene søgte hjem, skinnede Fuldmaanen ned paa Heden. De gav sig god Tid i det smukke lyse Vejr og gik næsten som Børnene om Dagen: dukkende sig i Smaagrupper, fortroligt snakkende om de Ting, som en slig stille Aftentime kunde lokke frem mellem gode Naboer. En varm, trohjærtet Stemning fulgte dem fra det kønne hvide Hus, som de fra nu af alle ønskede godt over.

— Saaledes fik de fattige Hedeboer deres Skole, og saaledes fandt de deres Skolemester. Og nu ligger Huset, deres bedste Stolthed, der oppe paa den aabne, vindfri Slette, lysende med sin hvide Mur vidt ud over Heden — som en klar og venlig Tanke.

GUSTAV ESMANN

[f. 1860. Udgivet: „Gammel Gjæld", to Noveller (1885) — „I Stiftelsen", Skuespil i 1 Akt (1886) — „Pebersvende", Lystspil i 1 Akt (1886) — „Den kære Familie", Lystspil i 3 Akter (1892) — „Magdalene", Skuespil i 4 Akter (1893) — „Den store Maskerade", Skuespil i 5 Akter (1895) — „Theatret", Skuespil i 4 Akter (1897) — „Det gamle Hjem", Lystspil i 3 Akter (1899) — „Alexander den store", Lystspil i 5 Akter (1900) — „Livet er --!" Fortællinger (1904)].

GRETE

(Af „Livet er --!" Fortællinger, 1904.)

Hvor det altsammen nu er fjærnt og længe siden. At man virkelig har levet saa mange Aar paa Jorden. Disse Erindringer har fulgt mig lige fra jeg begyndte at skønne, tænke og huske. De har svævet over mig, hvor jeg gik og stod, siden jeg var lille. Venligt er de dalet ned til mig i ensomme Timer, dukket smilende og trøstende frem i bedrøvede Øjeblikke. Hvor smaa og almindelige de end maa forekomme, for mig har de dog dannet Baggrunden for hele mit følgende Liv. Gang paa Gang har jeg kaldt dem til mig, ladet dem gentage, hvad de allerede saa ofte havde fortalt mig, læsket mig ved dem, som ved Drag af min Oprindelses-Kilde.

Grete hed min Barnepige, den eneste jeg har haft. Hun kom til mine Forældres Hus, da jeg var sex Uger, som et

ganske ungt Blod og blev hos mig og mine Søskende i samfulde fjorten Aar, til hun var en halvgammel Pige. Som et trofast Husdyr, paalidelig, venlig og taalmodig, gav hun sin bedste Ungdom hen til en Flok fremmede Unger. Modtog med Glæde og Ømhed hver ny lille, der kom til, og græd sine Taarer med over dem, der gik bort.

Vi holdt af hende med Børns sorgløse Egenkærlighed, fordi vi følte, at hun nyttede og beskyttede os, at hun var der kun for vor Skyld, for at klæde os af og paa, bade, made og lufte os og passe, vi ikke kom noget til. Men hun legede ikke med os og blev aldrig vor Kammerat og fortrolige. Hun holdt paa Myndigheden og sit Ansvar, og vi lystrede hende mere end vore Forældre, fordi vi frygtede den kolde Glans i hendes graablaa Øjne og den haardnakkede Tavshed om hendes smalt sammensluttede Læber, hvormed hun, ubarmhjærtig overfor alle bedende Spørgsmaal og snedige Tilnærmelser, straffede os, naar vi havde været uartige.

Nu lever hun som gammel Kone i en lille jysk Provinsby, og jeg har ikke sét hende i de snart 30 Aar, der er gaaet, siden jeg var nede og sige Farvel til hende paa Nyborg Banegaard, da hun rejste til sit Bryllup, som hun Aar efter Aar havde opsat for vor Skyld. Opløst i Graad trak hun mig Gang paa Gang ind til sig. Jeg var jo den ældste, den hun først var kommet til. Med mig tog hun Afsked med fjorten Aars Troskab og Opofrelse, og jeg halvvoxne Dreng skammede mig for Folk, der stod omkring os, over hendes Kys.

Hvis jeg saa hende igen, vilde jeg sagtens ikke kunne kende hende, men hendes Træk fra den Gang husker jeg tidligst og klarest af alle de Ansigter, der omgav min Barndom. Hun var en Hedebopige og gik med Landsbydragten al den Tid, hun var hos os. Hendes fint skaarne, fint fregnede Ansigt med det glatte, brune Haar dybt ned over

Tindingerne, omsluttedes af den gyldentpuldede Hue med hvidt Kantlin og brede Hagebaand af højrødt Atlask. Over den sorte Kjole med Fløjlsbredden bar hun et hvidt, knipplingsbesat Forklæde med stor Sløjfe bagpaa; dertil hedebosyet Krave og Manchetter og blanke, udskaarne Sko. Et pynteligt hvidt Lommetørklæde holdt hun sammenlagt i Haanden. Med det blev vore Næser og Øjne tørret, grundigt, om ikke altid lige blidt.

Sammen med Grete oplevede jeg alle de Begivenheder, jeg kan huske fra mine tidligste Barndomsaar. Hun holdt mig i Blusen, da jeg stod i Vindueskarmen og saa paa Frederik den 7des Ligtog, som i den graa Decemberdag drog forbi ad Vesterbrogade paa Vejen til Roskilde. Jeg saa Hestgarden med dragne Pallasker og Flor om Kyrasserne, og Kongens hvide Vallak „Perle", der blev trukket med i Toget. Grete fortalte mig, at Perle skulde skydes efter Begravelsen, for at ingen skulde ride paa den efter Kongen, og dette gjorde dybest Indtryk paa mig af hele Højtideligheden.

Kort Tid efter vaagnede jeg sent om Aftenen i Barnekamret, hvor min Søster og jeg laa i vore smaa Senge; der lød Støj og Stemmer i Huset. Jeg hørte tunge Trin i Gangen og min Faders korte Befalinger til Soldaterne, som bar hans Kufferter ned. Lidt efter kom han selv hurtigt gennem Stuen med Pels over Uniformen. Han gik ind i det næste Værelse, hvor min Moder laa til Sengs med min lille nyfødte Broder i Vuggen ved sin Side, og trak Døren til efter sig. Jeg hørte dem længe hivske derinde og min Moders grædende Stemme. Saa kom han ind til os, bøjede sig over vore Senge, kyssede os heftigt og gik. Entrédøren smældede. Der blev paa en Gang saa underligt stille. Natlampen brændte, jeg hørte stadig min Moders sukkende Graad. En Følelse af Forladthed og Uhygge greb paa en

Gang min Søster og mig. Vi rejste os begge paa Knæ i Sengen, kastede os ind til hinanden og græd højt. Saa kom Grete stille ind, lagde os og dækkede os til, satte sig hos os, sang lidt for os og fik os snart til at falde i Søvn.

Hele den følgende Vinter kom der sortklædte Damer og besøgte min Moder i hendes Dagligstue. De tog lange, tæt skrevne Breve op af Lommen og læste højt med bristende Stemmer. Lommetørklædet var aldrig ude af deres Hænder. Ved Afskeden omfavnede de min Moder længe og trak Sløret tæt for Ansigtet, naar de gik. Ordene „de faldne", „de saarede", „Prøjserne", Navne som Dannevirke, Slesvig, Dybbøl trængte sig efterhaanden frem i min Bevidsthed, saa jeg selv begyndte at bruge dem i mine Lege, eller paa vore Spaseresture, hvor jeg ustanseligt spurgte, mens jeg smaatravende holdt Grete i Skørtet, spurgte hende, hvad de besød. Og Grete fortalte mig, mens hun agtpaagivende skød Barnevognen frem ad Fortovet, at min Fader var i Krigen for at slaas med Prøjserne, der vilde tage Slesvig fra os. -- Hvad var Slesvig?

— Det er jo ovre hos Onkel Sigvard, hvor Du var i Sommer. Kan Du ikke huske?

-- Jo, men hvem er saa Prøjserne?

-- Det er de Mænd dér med Pikkelhuerne, sagde Grete og viste mig Krigsbillederne fra Illustreret Tidende i en Boghandlers Vindu. Saa forstod jeg udmærket det hele. Hvis Prøjserne tog Slesvig fra os, kom vi aldrig mere over og besøgte Onkel Sigvard. Derfor var min Fader ovre og slaas.

Men da Foraaret kom, gik jeg mellem Grete og Kokkepigen, den tykke, brunøjede Marie, med Mad til de saarede paa Frederiksberg Slot. Hver af Pigerne bar en stor tildækket Blikspand fuld af varm Suppe. Jeg husker, da vi

fra Solskinnet paa Pladsen udenfor Søndermarken drejede ind i den kølige, hvidkalkede Slotsport, hvor Skridtene gav Genlyd og en ensom Humlebi højtideligt summede. De mange Trapper, vi arbejdede os op ad, og tilsidst den store Sal, hvor jeg nysgerrigt stod i Døren og kiggede ind paa de lange Rækker blege, skæggede Ansigter, der laa i Sengene med underligt klare Øjne. Men da jeg saa op paa Pigerne, stod de hver med sin Spand og græd i deres Forklæder, saa Taarerne flød dem ned ad Kinderne.

Saa sluttedes Freden, og Soldaterne kom hjem. Om Bordet i vor Spisestue samlede min Fader sine Kammerater fra Felten. Solbrændte og frejdige, overvundne, men ikke kuede sang de med stolte Røster om Aarøes flyvende Korps. Min Moder smilede. Vi Børn gik fra Favn til Favn. Og Grete gled stille ud og ind med Glassene. Grete med de hvide og røde Baand.

Næste Aar fulgte hun mig første Gang i Skole, fulgte og hentede mig hver Dag, til jeg kunde finde Vejen alene. Jeg begyndte nu at føle mig større. Fik ogsaa Lov til at lege i Gaarden paa egen Haand, ja til at smutte tværs over Gaden og samle Kastanier langs et Stykke Plankeværk udenfor en Have. Jeg begyndte ogsaa at samle nye Indtryk og gøre mig Regnskab. Studsede for første Gang ved den sødlige brændte Cikorielugt, der den Dag i Dag svæver over det yderste Vesterbro, fulgte med Interesse Anlæget af den første Sporvognslinje til Frederiksberg, saa Jernporten blive revet ned og skottede nysgerrig og lokket til Alhambras gyldne og brogede Maurerkupler, der skinnede mellem Træerne i Alléen. Jeg saa min Fødeby voxe og strække sig udenfor Voldene. De sidste Tredsers blegtsmilende, atterhaabende, rekonvalescentagtige Kjøbenhavn.

Saa blev min Fader forflyttet til en jysk Garnison og med ét Slag hele min Synsverden omvæltet. Hvilken For-

andring i et Barneliv fra Vesterbro og Frederiksberg til den gamle Herregaard, Asmildkloster, lige udenfor Viborg, hvor vi kom til at bo. I Stedet for Omnibusserne og Trommesalen, Stalde fulde af Heste og Køer, som jeg kunde gaa hen til, røre ved, ride paa og trække til Vands. I Stedet for Søndermarken og Alléen, en Have udstrakt som en Park, der igen skraanede ned i en Skov, og ved Foden af Skoven, Søen, fra hvis modsatte Bred Viborg By malerisk løftede sig med Domkirkens gamle Taarne. En Baggrund af Historie, en ny Himmel. Og udenfor Gaardens Klosterkirke og Bygninger, Lader, Møddinger og Stakke: Markerne med Kæmpehøje og Mergelgrave, en Aa med Sluser og Enge, en harpixduftende Plantage og tilsidst Heden, den jyske Rygs sorte, brune, violette og gyldenrøde Banker.

Hvilken Marv i alt dette for en otteaarigs Øjne og Hjærne. Hvormeget lærte jeg ikke i disse Aar, hvor jeg levede mellem Dyr og Planter, den største Velsignelse for et Barn. Jeg blev fortrolig med Naturen. Som en lille Maaler indsugede jeg Vejrets, Dagens, Aarstidens og Landskabets Stemninger. Jeg saa Dyr parre sig, komme frem af Ægget eller af Moders Liv, blive dræbt. Dræbte selv, efterstræbte, lurede. Smagte paa Frugter, Spirer og Grøde. Et lille Menneske, der gjorde sig Jorden underdanig. En lille Frihedsdyrker, der gik egne Veje. Jeg brød mig nu sjældent om at spørge og hadede at blive spurgt, elskede kun selv at lede mig frem, henrykt ved at skelne og opdage. Jeg gennemgik hin den tidlige selvstændige Iagttagelses frugtbare og trodsige Udvikling, som ingen Opdragelse faar Bugt med. Hin lykkelige Indøvelse af Hukommelse, Instinkt og Skarpsindighed, som ingen senere Kundskab, Forklaring eller Erfaring kan veje op.

— Fra Grete var jeg jo omtrent gledet væk. Allerede paa Rejsen kom jeg ligesom udenfor hendes Vinger. Vi

sejlede fra Kjøbenhavn til Aarhus. Vejret var sommerligt, Søen stille. Men Grete satte sig, saa snart hun kom om Bord, paa Bønders Vis hen med Ryggen mod Maskinruffet, hvor der lugtede værst af Olje og Røg, med Hovedet indbundet i Tørklæder, og begyndte strax at lide og kaste op. Hendes syge, røde Øjne fulgte mig hjælpeløst, mens jeg løb omkring og gjorde Bekendtskab med Søfolk og Rejsende, var rask og følte mig overlegen. —

Nu, mens hun deltog i Udpakning og Indflytning, befæstede jeg snedigt min Uafhængighed. Her paa Gaarden behøvede jeg jo heller ikke hendes Opsigt. Karlene blev mine Venner og Beskyttere. Hos dem levede jeg i Stalden og kørte med dem i Marken, blev kun hentet ind til Maaltiderne, og naar jeg skulde i Seng.

Jeg husker den første Søndag, da vi havde striglet, vandet og fejet, stod vi alle paa Række op ad Vognporten og nød Hvilen. Karlene glinsede paa Hals og Ører efter Sæbevasken, havde rene Skjorteærmer, frisk Halm i Træskoene og Stadspiben i Munden. Gennem den aabne Staldder lød Hestenes fredelige Gumlen og Staldkarlen Per Gabriels brægende Stemme. Han sad foran sin opslaaede Kiste med det mærkelige „Himmelbrev" klistret fast indvendig paa Laaget og læste højt for sig selv af Testamentet. Jeg holdt min Ven Mathis i Haanden.

Saa kom Grete paa sine blanke Sko trippende over Stenbroen hen imod os for at kalde mig ind til Frokost. I Frastand, i det blændende Solskin, straalede hun med Sløjfer og Farver som den nydeligste Dukke. Karlene stirrede og strakte Hals, det var første Gang, de saa hende i hendes Glans. Og jeg løb hende i Møde med Mathis og gjorde dem bekendt med hinanden. Saa tog hun min anden Haand, og vi fulgtes alle tre tilbage mod Herskabshuset. Jeg gik imellem dem. De talte om mig. Grete spurgte om

jeg var artig, Mathis sagde, jeg var en rask Dreng, og han skulde nok passe paa mig. Jeg var stolt over at have bragt dem sammen.

Men næste Søndag havde Forkarlen, den lange Kræsten, faaet fat paa mig og klemte min Haand saa fast i sin store Næve, at jeg ikke kunde slippe. Han havde ogsaa trakteret mig med en Smørbasse fra Brødkonen, og da Grete kom, traadte han frem med mig og fulgte os til Dørs. Jeg vendte mig om efter Mathis. Han smilte nok saa lystigt. Og saadan blev det Skik hver Søndag, at Mathis og Kræsten skiftedes til Turen og begge to gjorde Haneben til Grete og mig.

Mathis var dog min rigtige Æbleven. Han var en smidig, zigeuneragtig Knøs med kaffebrune Øjne, hvide Tænder, tyndt sort Dun paa Hagen og tykke Krøller ved Ørerne. Han var uforknyt til at prale, og naar jeg sad hos ham paa Agebrættet og fik Lov til at holde Tømmerne, mens vi skrumplede hen ad Markvejene, bedaarede han mig med de pragtfuldeste Løgne. Hestene, vi kørte med, en brun og en sort, kaldte han Dragonen og Ulanen. De havde begge været med i Krigen. Dragonen havde han selv redet paa, men Ulanen havde han taget fra en østrigsk Kaptejn, som han havde slaaet ihjel. Per Gabriel, den gamle kloge Staldkarl, der gik med Briller og blæste Klarinet om Aftenen, lo smørret, da jeg kom til ham med Historien. Han troede ellers, Forpagteren havde købt begge Bæsterne paa Auktion ved Regimentet i Randers, og Mathis havde aldrig været i Krig. Men Mathis viste mig den indbrændte Krone paa Dragonens Hals og Dobbeltørnen paa Ulanens Laar. Og da Dragonen fik et tykt Bagben og maatte staa med det i mange Dage, omviklet med Halmsimer, fortalte Mathis mig, at det var efter et Stik, den østrigske Kaptejn havde givet den under Kampen med sin Sabel, og hvert Aar

paa samme Tid svulmede Bagbenet op. Saa maatte jeg jo tro Mathis.

Han pralede ogsaa af sine Kræfter og sit Mod. Fortalte hvordan han havde grebet en undvegen Tugthusfange ude mellem Hedebakkerne og en anden Gang taget en gal Tyr ved Hornene og vredet dens Hoved om. Men en Middag ovre i Stalden saa jeg lange Kræsten tage Mathis i begge Buxelinninger og verfe ham som en Bold hen paa et Knippe Halm, der laa i en tom Baas. Mathis fløj op, bleg og rasende, snappede en Høtyv og vilde gaa løs. Jeg skreg, et Par af de andre Karle sprang imellem. Saa satte Mathis rolig Høtyven hen og smilede paa sin sædvanlige sorgløse Maade, som det hele havde været Spøg. Og da vi bagefter kørte i Marken, fortalte han mig, at lange Kræsten gik og var gnaven, fordi han havde faaet Tvillinger med en Pige nede fra Møllen. Den ene var ovenikøbet pukkelrygget. Det var det, han havde drillet ham med. Men havde det været Alvor, skulde han nok have tumlet den Bondeknold. Historien fortalte jeg Grete, da hun om Aftenen klædte mig af, som det var blevet Vane, at jeg hver Aften berettede hende alt, hvad jeg oplevede mellem Karlene, især om Kræsten og Mathis.

Ved Rughøsten fik Grete Lov at gaa med i Marken. Hun kiltrede Skørtet op, tog Træsko paa og satte et stort hvidt „Solsæt" paa Hovedet. Hun var Høstpige hos Mathis og mig, bandt Neg og kørte med paa Læsset. Den strænge, dameagtige Grete var som forvandlet. Landsbypigen fra hendes tidligste Ungdom kom op i hende. Hun lo og sang paa Toppen af det gyngende Læs, kildrede Mathis med Straa i Nakken og væltede mig om i Halmen. Jeg kendte hende ikke igen. Men lange Kræsten saa ikke mere til den Side, vi gik.

Den Lørdag, Rugen saa var i Hus, fik Høstfolkene som

Belønning en lille Dans. Hver Karl indbød sin Hjælperske, Mathis naturligvis Grete og mig. Jeg fik Lov til at overvære Aabningen af Ballet og stod i et Hjørne af den med Løv og Georginer pyntede Lo og saa Parrene dreje sindigt rundt i Støvet og det matte Lygteskær til gamle Per Gabriels hjærteskærende Klarinet. De tunge Karle i Vadmel og Transtøvler med Piben hængende i de ubevægelige Ansigter klemte Pigerne, der dansede med tæt nedslagne Øjne. Kun Mathis var der Fart i. Han havde en broget Vest og et kulørt Silkeklæde om Halsen. Han sprang og trampede, viste sine hvide Tænder og svingede Grete, saa de højrøde Nakkebaand fløj. Saa var det Sengetid, og jeg blev hentet. Jeg vidste ikke, det var sidste Gang, jeg saa min Ven.

Da jeg Søndag Formiddag kom over i Stalden, var han borte, og af gamle Per Gabriel fik jeg at vide, hvad der var foregaaet. Hen paa Natten, da Punschen virkede, var der blevet Klammeri om Grete mellem Kræsten og Mathis. Historien om Pigen fra Møllen var kommet op, og den forholdt sig nok ikke rigtig som Mathis havde fortalt. Saa var Grete flygtet hjem, mens Karlene gik løs paa hinanden, Mathis havde trukket Kniv, og Forvalteren havde jaget ham paa Porten. Tidligt om Morgenen havde han faaet sin Løn, pakket sin Kiste og var rejst uden at sige Farvel. Da jeg kom ind, sad Grete paa sit Kammer og græd.

Hun græd hver Dag i lang Tid og hørte intet fra Mathis. Først en Søndag mange Uger efter bragte Brødkonen det Rygte, at han ogsaa var blevet jaget fra sin ny Plads paa en Gaard nogle Mil borte. Men det nænnede jeg ikke at fortælle Grete, og vi talte aldrig om ham mere. Ogsaa for mig var Sommer, Ferie og Glæde for denne Gang forbi. Det gik mig daarligt i Skolen, jeg kom ned i Klassen og blev holdt borte fra Stalden. Der var heller ikke rigtig morsomt mere. En svær Husmand havde afløst Mathis,

og midt under Efteraarspløjningen svulmede Dragonens Bagben op igen, og den maatte skydes. Det blev tidligt mørkt og regnede næsten bestandigt. Alting var snavset, uhyggeligt og sørgmodigt. Hver Morgen, før jeg gik i Skole, løb jeg ned i den taagede, øde Have og kastede med Sten og Kæppe efter to Pærer, der sad tilbage i Toppen af det store Kejserindetræ. Jeg ramte dem aldrig, men en Dag, det havde blæst, laa de begge paa Jorden, raadne og uspiselige.

Saa blev det pludselig skingrende Vinter. Isen lagde sig alentyk paa Viborg Sø, og Bønderne kørte over med Vogne og Slæder. Hver Nat frøs det flere og flere Grader, tilsidst saa mange, at min Broder og jeg ikke maatte gaa i Skole. Vi legede inde, skrantede, fik Levertran, og stirrede tungsindigt gennem de frosne Ruder ud paa Kragerne, der flokkede sig og søgte Varme paa den snedækte, svagt dampende Mødding. Hele Gaarden laa knuget og død. Men en Dag hen mod Jul skræmmedes alle Sind op af Dvalen. Det hed sig, at en Tyv havde skjult sig i en af Længerne.

Der var sket Indbrud og stjaalet Fødevarer nogle Nætter i Træk i Landsbyen tætved, men da Bønderne havde sluppet Lænkehundene løse, var Tyverierne holdt op. Nu vilde Gaardens bedste Ko pludselig ikke give Mælk, og Malkepigen mente sikkert, at det var, fordi den om Natten blev malket eller pattet af Tyven, formodentlig en omstrejfende Vagabond, der paa den Maade holdt Livet oppe. Og ganske rigtigt, næste Middag kom Røgterdrengen farende og meldte, at han havde set et Par Ben smutte op ad Stigen, der fra Stalden førte op til Høstænget. Der blev strax sat Vagt og sendt Bud efter Politiet. Og i Skumringen ankom Sognefogden med en Betjent. Bevæbnet med Forke

havde saa lange Kræsten og et Par af de andre Karle stanget omkring i Høet, men hidtil uden Held.

Alt dette blev berettet os af Forvalteren, der, ligesom vi skulde gaa til Middagsbordet, bankede paa og bad min Fader, om de ikke maatte laane Pollo, hans store Hønsehund, for ved dens fine Næse mulig at opsnuse Tyven. De vilde gerne fange ham, inden det blev mørkt. Det var farligt at have saadan en Gæst Natten over. Han kunde maaske stikke Ild paa Gaarden.

Pollo fik naturligvis Lov. Den laa og varmede sit spættede Skind ved Ilden, mens den ventede paa Bordets Glæder. Da den hørte sit Navn, løftede den sit brune Hoved og blinkede venligt, men røbede absolut ingen Lyst til at rejse sig. Paa min Faders gentagne Kommando luskede den dog af med Forvalteren, og Maden blev bragt ind. Men et Øjeblik efter blev der banket paa igen. Pollo var strax løbet tilbage til Køkkenet. Suppeterrinens Duft havde været for fristende. Der stod den i Døren og smiskede.

— Saa lad Grete gaa med den derover, sagde min Fader. Hende følger den.

Og Grete gik med Pollo, fulgt af mine lange Blikke. Men jeg vidste, det var unyttigt at bede, og med bankende Hjærte tog jeg fat paa min Suppe. Der gik en halv Snes Minutter under forventningsfuld og større eller mindre Spænding hos os alle. Det var jo dog en Begivenhed.

Saa hørte vi, de kom tilbage. Døren gik op, Pollo sprang muntert ind, og bagved viste Grete sig. Hun var dødbleg og gik underlig stift et Par Skridt frem i Stuen.

— Naa, fik de ham, spurgte min Fader.

Grete nikkede, stod stille og aabnede Munden. Men i Stedet for Svar kom der et kort Hvin, og i samme Nu faldt hun som et Neg strakt om paa Gulvet.

— Hvad er der at fortælle mere? Da Grete var bragt til Sengs, kom Forvalteren ind og meldte, hvad der var sket, og hvad jeg strax havde gættet. Tyven var Mathis. Han var kommet ned ad Stigen af sig selv, da han hørte dem raabe til Hunden.

— Her behøves ingen Hunde, havde han sagt. Værs'god, her er jeg.

Og da han saa Grete staa der, havde han smilet paa sin gamle Maade og sagt: — Saa du skulde være med til at fange mig, lille Grete.

Forkommen, laset og forsulten havde han set ud.

— Nu sidder han ovre i Vognskuret, stakkels Fyr, sluttede Forvalteren og rejste sig. Kræsten og Betjenten passer paa ham, mens der bliver spændt for, og Sognefogden faar sig en Bid Brød.

— Ja, vi skulde vel se at faa spist færdig, sagde min Fader og begyndte at skære Stegen for.

Men hvem havde nu Lyst til at spise? I hvert Fald ikke jeg. Jeg sad og stirrede paa min Tallerken. Mon ingen tænkte paa at lade Mathis faa lidt at spise? Blot jeg maatte have bragt ham min Portion, ja blot den varme Fedtklump, der i det samme forsvandt i Pollos røde Gab!

Saadan oplevede jeg det første lille Drama mellem Mennesker, jeg fik at se Livet.

Men hvor det dog er drømmeagtigt fjærnt og altsammen længe siden. —

London, April 03.

CARL EWALD

[f. 1856. Udgivet: „Smaa Fortællinger" (1882) — „Æventyr I" (1882, 2. Oplag 1902) — „Regel eller Undtagelse" (1883) — „Smaalandske Fortællinger" (1883) — „Faarene og Bukkene" (1883) — „En Udvej" (1884) — „Lindegreuen" (1886) — „Erotik" (1891) — „Fru Johanne" (1892) — „Æventyr II" (1893, 2. Oplag 1902) — „Æventyr III" (1894, 2. Oplag 1902) — „Æventyr IV" (1895, 2. Oplag 1903) — „Den gamle Stue" (1895, 2. Oplag 1899) — „Cordts Søn" (1896) — „Børnekorstoget" (1896) — „Makra" (1897, 2. Oplag 1897) — „James Singletons store Udenlandsrejse" (1897, 2. Oplag 1897) — „Pastor Jespersens Juleaften" (1898) — „Sulamiths Have" (1898, 2. Oplag 1898) — „James Singleton: Glæde over Danmark" (1898) — „Æventyr V" (1898, 2. Oplag 1903) — „Min lille Dreng" (1899) — „Æventyr VI" (1899, 2. Oplag 1903) — „Crumlin" (1900) — „Døgnværk" (1900) — „Æventyr VII" (1900, 2. Oplag 1904) — „Canta" (1901) — „Ferie" (1901) — „Æventyr VIII" (1901) — „Historier" (1902) — „Æventyr IX" (1902) — „Skottefruen" (1903) — „James Singleton: Systemskiftet" (1903) — „Æventyr X" (1903) — „Min store Pige" (1904) — „Mogens Heinesen" (1904) — „Æventyr XI" (1904) — „Karl Peter Ulrik" (1905) — „Jep Akelej og hans Kæreste (1905)].

VINEN

(Af „Historier", 1902.)

Nu vil jeg fortælle Historien om VINEN, saadan som den er.

Den Mand, om hvem Historien gaar, var ikke større end de fleste og ikke meget mindre.

Hans Haar var lyst og uden Glans, hans Øjne blaa og

blege. Hans Pande var som et Barns, hans Mund stor og al Tid en Smule aaben, undtagen naar han tænkte tungt. Men det gjorde han kun ved Nytaarstid, og saa naar en af hans Venner blev forfremmet i Embedet.

Han talte ikke tit, men tog nødig et Ord tilbage, naar han havde sagt det. Han holdt ikke stift paa sin Fortovsret, men lod sig sjælden træde to Gange paa Tæerne. For Resten gjorde han i alle Ting som andre Folk, ærede Gud og Kongen og betalte sin Skat, Dagen før Skatteopkræveren kom med Rettens Folk.

Han havde en Virksomhed, som hans Fader havde sat ham til, før han kom til Skels Aar og Alder, og saa mange Penge, at han og hans aldrig sultede. Men der gik heller ingen Dag, hvor han ikke maatte nægte sig en Glæde.

Saa havde han en Hustru, som han havde valgt sig, da han var meget ung, og som var hans Fæstemø i mangfoldige Aar, forinden de kom sammen. Hun var god og tro og bar sit Kors med Taalmodighed. Men hun var meget mager og trættede ham stundom med sin Kærlighed, som det er Hustruers Vane.

De havde to Sønner, som syntes dem mere lovende end nogen, de havde sét, og voldte dem mange Bekymringer.

Hvad Manden hed, har jeg glemt. Men han er død forlængst, og hans Hustru hed Henriette.

Nu hændte det en Dag, da han kom hjem fra sit Kontor, at Bagen var reven ud af den ældste Drengs Bukser. Og efterdi Drengen skulde formanes med Riset, og Bukserne øjeblikkelig bødes, saasom han ingen andre havde og skulde paa Danseskole, saa var Maden kold, da de satte sig til Bordet.

Herover blev Manden ilde til Mode, og da han efter Maaltidet gav sig til at stoppe sin Pibe, gjorde han det saa uagtsomt, at Hovedet faldt paa Gulvet og gik i Stykker.

Tung om Hjertet lagde han sig paa sin Sofa, bredte Avisen over Ansigtet og tænkte, han vilde sove det bort. Men just som han var slumret ind, kom hans Hustru og satte sig hos ham og græd.

Han rejste sig over Ende, klappede hende paa Hovedet og spurgte med blid Røst og Bitterhed i Sjælen, hvad det vel var, som gik hende saa nær.

Det kom da frem, at det var Pigen, der ingenlunde gjorde Gavn for Føden, hun aad, end sige da for Lønnen. Ingen Ting kunde hun huske, og ingen Ting gjorde hun ret. Hver Dag slog hun noget i Stykker, hendes Køkken lignede et Svinehus, og al Tid sad der et Mandfolk og hang over hende. Der var saa sandelig ikke andet for end at opsige hende Tjenesten.

Han hørte hendes Klage til Ende, og den var lang. Saa nikkede han og gav hende Lov til at gøre, som hun vilde. Og da hun var gaaet ind til sit og græd endnu, fordi det var saa sørgeligt, stillede han sig med Ryggen mod Kakkelovnen og Frakkeskøderne under Armen og sagde til sig selv, at Pigerne maatte være et ledagtigt Folkefærd, efterdi det havde været saadan med alle dem, de havde haft, siden de indtraadte i Ægtestanden.

Imens han stod og funderede paa det, kom hans Hustru igen og sagde, at det havde hun glemt, men Skomageren var der i Morges med Regningen og paastod sin Ret saa stærkt, at hun ikke oftere turde afvise ham.

Da Manden hørte det, sagde han intet, men saa saadan ud, at hans Hustru tav forknyt og gik hen for at kærtegne ham.

Men han slog ud med Haanden, tog sin Hat og sin Stok, lukkede Munden fast i og gik ud i Byen.

* * *

En Stund krydsede han i Gaderne og undredes paa, saa Vejret var slet og Staden grim og Menneskene modbydelige. Saa stod han stille, satte Stokken fast i Stenbroen og stirrede mod et Hjørne, hvor der hang en Klase Gulddruer over en bred og mørk Dør uden Tærskel.

Han drog Vejret dybt og gik videre.

Der kom en Regn og gjorde ham vaad, og han mødte to, han ikke kunde lide. Saa løb han sin foresatte paa Ærmet og maatte smile og vende om og være venlig. Saa var der en snavset Tiggertøs, som fulgte ham Gaden igennem og bad om en Skilling.

En Tid efter stod han atter, hvor han stod før, og stirrede mod Gulddruerne og Døren. Druerne funklede i Solen, Døren gik op, og der kom en ud, hvis Øjne skinnede.

Han saà langt efter ham, trak saa ned i sin Vest og skred gennem Døren.

Luften var saa tung af Vindunst, at det stemmede ham for Brystet, og han maatte staa stille et Øjeblik. Tilmed var der saa dunkelt i Stuen, at han kendte ligesom en Angst. Men han overvandt det, hilste paa en bred Mand, der stod bag Disken og bukkede med Øjnene, og gik videre gennem to Rum, der var større end det, han kom ind i.

I det første sad en, som var skuffet i Politik, og fire, hvem det var gaaet ilde i Kærlighed. De sad stille og krumryggede og lugtede til Glasset og drak. Det samme gjorde en, der en Gang havde haft en stor Sorg, som han nu ikke længer huskede, uden naar han sad ved Flasken.

Men i det næste Rum sad syv Tosser og pokulerede med stort Spektakel.

Han gik forbi uden at give Agt paa dem og stod nu i en Stue, som var meget mindre end de andre og endnu mere mørk. For der var ikke uden én Rude, som var blændet til Hælvten og vendte ud til Snæverstræde.

I Stuen stod ikke andet end et Bord, som var rent, men saà ud, som om det ikke var det, to krumbenede Stole og en Sofa med Læder, som var meget slidt. Over Sofaen hang et Billede af et smukt Skib i høj Sø.

Da Manden saà, der var ingen Gæster, hængte han Hatten paa sin Stok og stillede dem hen i Krogen. Med sagte Stemme gjorde han sin Bestilling hos Kyperen, hvorefter han satte sig i Sofaen og ventede med Hænderne foldede over Maven.

Kyperen kom med en tykmavet Flaske og et Glas, som var meget stort og af smukt Krystal. Han trak Flasken op, og det fór i Gæsten, da Proppen svuppede. Saa spurgte han, om der var mere, hvormed han kunde være til Tjeneste, og Manden bød ham drage Døren til, da han vilde være ene.

* * *

Han ledte i sin Lomme og lagde en Daler paa Bordet.

Men da den laa dér, var der en Røst inden i ham, som sagde:

„Denne Daler giver du for Vinen, og Daleren er ikke din."

Han vred sig og dukkede sig i Sofaen. Ude i Strædet rumlede Vognene og mørknede Ruden og fyldte Stuen med Larm. Men gennem Larmen lød Røsten stærkere:

„Daleren er ikke din. Skomagerens er den med Rette. Skræderens er den, som skal gøre nye Bukser til din Søn.

Pigens er den, som skal rejse til Fardag og har sin Løn til gode. Din Hustrus er den, som ikke har en Hat, hvormed hun kan vise sig i Kirken."

Manden sank helt sammen. Men saa greb han Flasken med skælvende Haand og skænkede i til Glassets Rand. Han stirrede i den mørke, røde Vin og kendte sig svimmel.

„Vinen er smuk," sagde han stille.

Og som han havde sagt det, tog han Glasset og tømte det til Bunden. Han smækkede med Tungen og lagde sig helt bag over med lukkede Øjne.

„Vinen er god," sagde han saa og strakte Haanden ud efter Flasken.

Men i det samme fór han forfærdet tilbage og blev meget bleg.

„Gud bevare min Forstand," sagde han.

Op af Flasken steg en Skikkelse, hvis Mage han aldrig havde sét.

Det var en Mandsling i graa og gode Klæder og med stort Skæg og rare Øjne. Til at begynde med var han ganske lille og tynd, men alt som han gled op af Flaskehalsen, blev han bestandig større og bredere. Urimelig høflig var han, for han begyndte at bukke, saa saare han fik Hovedet op. Da saa han fik Armene fri, slog han ud med dem og hilste paa den ærbødigste Maade.

Manden i Sofaen rystede paa alle Lemmer og stirrede med stive Øjne.

Men den graa Mand gled og gled og voksede. Nu var han kommen helt op og stod paa Gulvet med sine Fødder, mens hans Isse rørte ved Loftsbjælken. Og saa havde han endda sin Hat i Haanden og stod med bøjet Hoved.

Nu bukkede han tre Gange dybt med stor Anstand og Haanden paa Brystet.

„Herre," sagde han — „jeg er kommen for at lette dig Livet."

„Ærbødigst Tak," sagde Manden i Sofaen og gjorde sig saa lille, han bare kunde. „Det er overmaade smukt af Dem, og jeg véd sandfærdig ikke, hvormed jeg har forskyldt Deres Venlighed. Men vil De gøre mig en Tjeneste, saa sæt paa Hovedet og gaa Deres Vej."

Kæmpen smilede og slog ud med Haanden.

„Herre," sagde han — „om du tillader det, vil jeg tage dine Pengesorger fra dig, for at du kan gøre dig en glad Dag."

„Med Fornøjelse," svarede Manden, som ikke for nogen Pris vilde sige Kæmpen imod. „Men tror De ikke, de vil trætte Dem. Ja ... undskyld ... jeg har gaaet med dem, saa længe jeg kan mindes, og de har gjort min Ryg baade brudden og rund."

„Vær kun ikke bange for det, Herre," sagde Kæmpen. „For mig er de som en Fjer. Jeg har baaret ganske anderledes Byrder."

I det samme var det, som om en tung Vægt blev lagt paa hans Skuldre. Man kunde tydelig sé, hvorledes han tumlede med den for at lægge den til Rette. Men det varede kun et Øjeblik. Saa bukkede han atter tre Gange dybt og gik bort, tværs gennem Væggen, som lukkede sig efter ham uden Spor.

Tavs sad Manden i Sofaen og stirrede. Han saà paa Væggen, gennem hvilken Kæmpen var forsvunden, og han saà paa Flasken, hvoraf han var stegen op.

„Gud være lovet, at han gik," sagde han saa.

Og mens hans Hjerte ræddedes endnu, fornam han ligesom en Lettelse og en Glæde.

Han fyldte Glasset paa ny og løftede det mod Lyset.

„En sælsom Vin," sagde han.

Og mens han sad saadan — og han var rankere end før og mere modig, trods den Angst han havde udstaaet — randt det ham i Hu, hvad den graa Kæmpe havde sagt.

„Sandelig," sagde han og satte Glasset fra sig uden at drikke, — „den graa Herre, hvem det behagede at stige op af Flasken, havde Ret."

„Jeg var en Daare, at jeg tog mig det usle Mammon saa nær. Er jeg mon fattigere end andre? Har jeg ikke alle Dage svaret enhver sit? Har jeg ikke Venner, som vil borge for mig? Er der ikke andre Skomagere i Staden, om ogsaa denne gør sig vred?"

Han lo fornøjet og snurrede Daleren rundt paa Bordet.

„Har jeg ikke Daleren, som købte mig denne kostelige Vin?"

Saa løftede han atter Glasset i Vejret og saà kærlig paa det. Men pludselig mindedes han noget, som gjorde hans Pande mørk. Han satte Glasset fra sig og foldede Armene over Brystet.

„Det var min Hustrus Skyld," sagde han. „Hun jamrede over det og gjorde mig ilde til Mode. Hun græd over Bukserne og Pigen og Skomageren."

Han lænede sig tilbage i Sofaen og stirrede hen for sig med sammentrukne Bryn.

„Hun græder al Tid, er al Tid bekymret. I Julen sørgede hun, fordi hun ikke vidste, hvorfra hun skulde tage sit Pinsetøj. Og da saa Pinsen kom og Tøjet, havde hun ikke en rolig Time, fordi hun ængstedes for Nyaarsregningen. Kvinden er ikke anderledes. Naar Pungen er tom, saa græder hun."

„Hun bryder sig heller ikke om, hvordan hun sér ud. Hun har jo ikke Tid til at tænke paa det for Børnene og Huset. Men lidt kunde hun dog hæge sig. En Kvinde skal gøre sig smuk for sin Mand."

Han sad og blev bestandig mere mørk og sørgede inderlig over sin Skæbne.

„Hun er ikke køn i den stribede Nattrøje."

„Hun er gammel og træt, og det er ilde. Naar man kommer mødig fra Kontoret, trænger man til Venlighed."

Saa greb han Glasset med rystende Haand og drak det ud.

„Jeg kunde haft det som Blommen i et Æg. Men jeg var altfor ung, da jeg trolovede mig. Det er Sagen. Hun er gammel nu og forbi, og jeg en Mand i min bedste Alder. Manden skal have en ung Kvinde, som kan glæde ham med sin Skønhed og smykke hans Bord og drage hans Venner til Huse."

„Ak ja. Ak ja."

Han tog Flasken for at skænke paa ny, men slap den med et Raab.

Op af Halsen steg en Mand, som paa et Haar lignede den anden.

Han var ligedan graaklædt og tynd og lille til at begynde med, men gled og voksede endnu hurtigere. Knap havde han stukket Hovedet op, før han stod paa Gulvet stor og bred, og bukkede og svingede ærbødigt med Armene.

„Herre," sagde han og bøjede sig tre Gange dybt — „jeg er kommen for at lette dig Livet."

„Gud være mig Synder naadig — er De dér igen," sagde Manden i Sofaen.

Men Kæmpen rystede paa sit store Hoved og saà uendelig mild og venlig ud, da han svarede:

„Jeg har ikke været her før, Herre. Kan hænde, det var en af mine Kammerater. Men har hans Tjeneste været dig til Behag, saa benyt nu min. Om du tillader det, vil

jeg tage dine ægteskabelige Sorger paa mine Skuldre, for at du kan gøre dig en glad Dag."

Manden saà lidt paa ham og var ikke mere bange.

„Jeg er Dem meget forbunden for Tilbudet," sagde han saa. „Men det er vist lettere sagt end gjort. Jeg har været trolovet i elleve Aar og gift i ni. Det løber man ikke saadan fra."

„Lad mig om det, Herre," sagde Kæmpen, og saà paa ham med sine rare Øjne. „Jeg har baaret større Ulykker end din. — Tillader du?"

Han tog noget paa sine Skuldre og tumlede med det, ligesom den anden havde gjort. Manden saà paa det og syntes, det var rimeligt. Saa bukkede Kæmpen tre Gange dybt og gik bort gennem Væggen, der lukkede sig efter ham uden Spor.

Manden i Sofaen glemte ham i det samme.

Han saà en svag Taage for sine Øjne, men det var rart, for Taagen gjorde al Ting blødt og smukt. Han syntes aldrig, han havde haft det saa godt. Med et Smil skænkede han det sidste af Vinen i Glasset, skød Albuerne frem paa Bordet, lagde Hovedet i sine Hænder og saà med blanke Øjne ud i Rummet.

„En livsalig Vin," sagde han.

„Den gør mig ung og glad, som i gamle Dage. Jeg er tyve Aar og knap det — — det er Sommer — — jeg er i Besøg i den lille By ved Vandet — —"

Han rettede sig i Sædet, stak Haanden ind paa Brystet og kastede Hovedet tilbage.

„Den lille By ved Vandet."

„Jeg gaar ned ad Gaden med Onkel Peter. Ha, ha, ha ... de kigger bag hver en Rude, de søde, smaa Glutter. Saa stive Flipper, saa fin en Frakke, saa blank en Hat saà de nok ikke hver Dag."

„Saa kommer Ballet ... i Lunden ... den lyse Sommernat."

„Dansen er i fuld Gang, Musiken toner, kulørte Lamper lyser mellem Løvet. Jeg triner ind og bliver forestillet for de fornemste Damer. Jeg valser rundt — jeg konverserer ... da falder mit Øje paa dig."

Han rejste sig op og stod med udbredte Arme og straalende Øjne.

„Min Henriette ... du Perle blandt Kvinderne ... jeg var din, i samme Nu jeg saa dig."

„Erindrer du vor Vandring i den dunkle Skov? Ærbar gik du ved min Side med nedslagne Øjne. Forsigtig satte du Foden med de sorte Korsbaand over den hvide Vrist. Jeg spurgte dig, hvorfor du vel var saa tavs. Du svarede ikke. Jeg trykkede din Arm og spurgte igen. Da slog du dine skønne Øjne op og sagde, og din Stemmes søde Klang toner endnu i mit Hjerte: Véd De da ikke, min Herre, at det er Deres Pligt at konversere Deres Dame? — — Du lille Skalk."

„Dagen efter bragte jeg dig en Buket. Du var ikke opstaaet, men din Moder tog vel imod mig."

„Min Henriette -- Du blev min — —"

„I elleve lange Aar biede du paa din Elsker. I elleve lange Aar sømmede dine flittige smaa Fingre dit Brudeudstyr, imens du sad og sang ved Karmen med din Rosenbusk og fodrede Fuglen, jeg havde givet dig."

Han greb det fulde Glas og løftede det højt.

„Din Skaal, min Henriette! ... Du tog mig uværdige, som staar her for Guds Aasyn, og en Prins havde ikke været for god til dig."

Han standsede, ligesom han vilde føre Glasset til Munden, og stirrede frem for sig.

„Jagtjunkeren paa Liljenfeldt havde kastet sine Øjne

paa dig. Du kunde kommet i Rangen, om du havde villet det. Du kunde været Frue paa Liljenfeldt i denne Time."

Han satte Glasset fra sig, skød Bordet til Side, saa Vinen flød over Randen, og gav sig til at vandre op og ned i Stuen med Armene foldede over Brystet.

„Du kunde været Frue. Og hvad er du nu? Hvad har jeg gjort af dig — jeg, som staar her for Guds Aasyn?"

„Er jeg i Rangen? Er jeg rig?"

Han sank om paa en Stol, lagde Hovedet paa Bordet og græd bitterlig.

„Min Henriette — hvad har jeg gjort af dig? Jeg tog dig bort fra den lille By ved Vandet — fra din gode Moder og din fornemme Bejler. Jeg førte dig ind i Sorg og Savn, jeg brød din Ungdoms Blomst og gjorde dig evig ulykkelig."

Han løftede sit vaade Ansigt, greb Glasset og tømte det.

„Hvad var vel jeg, at jeg turde løfte mine Øjne til dig? Jeg er et Udskud blandt Menneskene, ikke værd det Brød, jeg æder. Jeg er din Morder, Henriette!"

Med taareblindede Øjne tog han den tomme Flaske. Men han kunde ikke holde den fast. Den dansede fra ham hen over Bordet, og op af dens Hals steg en graaklædt Kæmpe, nøjagtig lig de andre. Nu stod han paa Gulvet og bukkede og slog ud med Armene.

„Herre," sagde han. „Jeg kommer for at lette dig Livet."

Manden lænede sig tilbage i Stolen og saà stift paa ham. Denne Gang var han aldeles ikke bange.

„Er det Dem igen, min Herre?" sagde han rolig. „Træd kun nærmere. De sér for Dem en ulykkelig Mand, for hvem alt Haab er ude. Jeg takker Dem for, hvad De har gjort for mig, men jeg staar ikke mere til at redde. Jeg beder Dem gaa Deres Vej og lade mig være ene."

Kæmpen bukkede og saà ærbødigt ud af sine gode Øjne, men sagde ingen Ting. Tavs gik han hen til Manden, rørte ved hans Skulder og tumlede saa med en svær Byrde, ganske saadan som de andre havde gjort. Straks efter bøjede han sig tre Gange dybt og gik bort gennem Væggen.

Men Manden rejste sig med megen Værdighed og følte sig større og rankere end nogen Tid før. Han stak den ene Haand i Lommen og pegede med den anden paa Væggen, hvorigennem Kæmpen var forsvunden.

„Jeg véd ikke, hvem den graa Herre var, og hvad han vilde mig," sagde han. „Lad ham søge mig, hvor jeg er at træffe — paa mit Kontor eller i mit Hjem."

Han skred op og ned ad Gulvet med stolte Skridt.

„En Mand er det, han er. Hans eget Værd — — hans Arbejde i Kongens og Fædrelandets Tjeneste — —"

„Her," sagde han og slog sig for sit Bryst, saa det drønede — „er mit Adelsdiplom. Og her" — han bankede med Pegefingeren paa sin Pande — „er min Rang."

„Hvem véd, om ikke min Konges Naade en skønne Dag hænger Korset paa mit Bryst? Gud bevare hans Majestæt — han har ikke trofastere Undersaat i alle sine Riger og Lande. Og jeg kan blive Sekretær endnu, forinden jeg dør."

Da han havde sagt det, knappede han sin Frakke, satte Hatten paa og slog vældigt i Bordet med sin Stok.

„Der ligger en Daler for Vinen," sagde han til Kyperen, der traadte ind. „Og her —" han ledte i sine Lommer — „her — her er en Daler til Dem."

Han kastede Daleren paa Bordet og skred med løftet Hoved gennem Døren. Da de syv Tosser saà ham, brød de ud i et Raab og omringede ham og vilde alle trykke hans

Haand. Han drak med dem og holdt en Tale til dem, og alle otte dansede de om Bordet. Derefter satte han sig hen til ham med den store Sorg og hørte opmærksom paa Begyndelsen af hans Historie. Men saa gik han fra ham igen, haanede Kvinderne med de fire, hvem det var gaaet ilde i Kærlighed, og bandede Regeringen med ham, der var bleven skuffet i Politik.

Til sidst gav han Haanden til den brede Mand bag Disken, klappede ham paa Skulderen og vilde sige noget, som han ikke kunde huske.

Saa gik han.

Det var Aften, og Lygterne skinnede skønt. Han syntes, Gaden var uhyre bred, og gik midt ned ad den uden at bryde sig om Vognene, der kørte. Kuskene skældte ham ud, men han raabte muntert Gensvar til dem, og der skete ham intet.

Aldrig havde han sét saa mange Mennesker.

Han mødte alle sine bedste Venner og gik ind og ud med dem i Huse, hvor han aldrig havde været. Han blev forestillet for en Mængde fornemme Herrer og talte frimodig med dem. Han gik hen til en Politibetjent og viste ham et Hus, der hældede stærkt. Betjenten lo, men Manden gjorde ham højtidelig ansvarlig for den Ulykke, der kunde ske, og tog Vidner paa det. Det kom til Klammeri, men en af de fornemme Herrer bilagde Tvisten og stillede Betjenten tilfreds.

Saa var han inde paa et Sted, hvor de gav Musik. Det var saare skønt, og der var mange Folk i Salen. Til sidst sang han selv og vandt meget Bifald. Han var ogsaa med sine Venner i et Hus, hvor der sagtens var Fest, for der var mange smukke og pyntede Damer. Han bevægede sig iblandt dem med stor Frihed og Artighed, fortalte dem om sin Henriette og glædede sig over deres Munterhed.

Det var sent paa Natten, da han gik hjem. En Mængde Folk fulgte ham til Huset, hvor han boede, og hilsede ham med et højt Hurra til Afsked. Han holdt en Tale til dem og indbød dem alle til Frokost næste Dag. Saa raabte de igen og gik bort.

* * *

Hans Hustru stod øverst paa Trappen, da han kom op.

Hun var i Underskørt og Slæber og den stribede Nattrøje, som hun holdt sammen over Brystet med den ene Haand. Med den anden løftede hun Lampen højt i Vejret. Hun var meget bleg og havde røde Øjne.

„Jøsses, hvor har du da været henne?"

Han bredte Armene ud imod hende og stod paa Afsatsen og skinnede.

„Min Henriette" — sagde han — „min Perlehøne — min Rosenblomme — —"

Hun tog ham ved Armen og drog ham indenfor.

„Min Hjertensfryd — — min Æbleblomst —"

Hun hængte hans Hat paa Knagen; han lænede sig mod Væggen og stod og sparkede med Fødderne mod hinanden.

„Hvad er det dog, du gør?" spurgte hun.

Men han bøjede sig henimod hende og hviskede med et underfundigt Ansigt:

„Jeg tager mine Galoscher af, Henriette."

„Du har jo ingen paa," sagde hun og tørrede sine Øjne.

De kom ind i Stuen, og hun gik hen og lukkede Døren til Børnenes Kammer. Derover blev han meget vred og bød hende øjeblikkelig aabne Døren igen.

„Jeg vil sé mine Børn," sagde han. „Tag Lampen, Henriette, og gaa foran."

Hun gjorde det, og da han stod derinde og saà paa

Drengene, der sov i deres Senge, blev han mægtig bevæget og slog sig paa sit Bryst. Men straks efter lyste hans Ansigt i et stort Smil. Han løftede advarende Haanden og sagde:

„Tys, Henriette, væk ikke· de smaa Sekretærer."

„Hvor har du da været henne, lille Mand," sagde hun, da de igen var komne ind i Dagligstuen.

Han stak Haanden ind paa Brystet, saà dybt paa hende og sagde med stærk Røst:

„Henriette — jeg har været ude."

„Aa Gud, aa Gud, hvad er det dog med dig?"

Hun satte sig paa en Stol og græd og snøftede og pudsede sin Næse. Men han skred rundt i Stuen med stolte Skridt.

„Sæt dig, Henriette. Sæt dig ned. Sæt dig derhenne i Sofaen. Og giv saa nøje Agt paa, hvad jeg siger."

Han stirrede paa et Hul i Sofaens Betræk.

„Det gaar ikke — det gaar sandelig ikke," sagde han og rystede misfornøjet paa Hovedet. „Vi maa have Sadelmageren herhen. Kanske vi ogsaa bør købe nye Gardiner. Hvorledes er det egentlig med Spisestuemøblerne, Henriette?"

Han marcherede med store Skridt og fægtede med Armene.

„Vi maa indrette os paa en anden Maade herefter — — hører du, hvad jeg siger, Henriette? Vi lever altfor indgetogent. Til sidst vil man oversé os og glemme os. Vi maa vise os mere blandt Folk, gaa i Teatret og til Koncert og om Søndagen paa Promenaden. En Gang imellem vil vi sé nogle Venner hos os — — ja, jeg har allerede indbudt nogle fornemme Herrer af mit Bekendtskab til Frokost i Morgen."

Hun hulkede højt.

„Bryd dig aldrig om det, Henriette," sagde han og klappede hende paa Haaret. „De fornemme er ingenlunde vanskelige at omgaas, og hverken du eller jeg er da kommen af Skarnsfolk. Stol paa, at jeg skal drage Omsorg for, at Huset er i Stand. Der skal intet mangle. Og du skal faa dig en Silkekjole, Henriette, af de stiveste — — af de stive-ste — —"

Hun rejste sig og tog Lampen.

„Lad os gaa til Sengs," sagde hun.

Men han stampede i Gulvet og strakte Haanden bydende ud imod hende.

„Henriette — lad mig sige dig det en Gang for alle. Det er bedst, vi forstaar hinanden. Du kan gaa til Sengs, naar som helst det synes dig. Du har din Frihed, Henriette, din ful-de Frihed. Men *jeg* gaar ikke, før *jeg* vil."

Han stod med løftet Hoved og hikkede og talte med tykt Mæle. Uden at sige noget gik hun ind i Sengekamret, og han fulgte med. Han satte sig paa Sengekanten saa tungt, at den knagede, kastede Frakke og Vest paa en Stol og skubbede Støvlerne af sig.

„Her skal en Himmel over vor Seng, Henriette," sagde han. „En Himmel med Snore og Kvaster. Min Henriette — min Perlehøne — — min Rosenblomme — — Denne Seng, hvor du har sovet i mine Arme — —"

Hun samlede hans Tøj sammen og tog Uret.

„Hvad er det, du gør, Henriette?" spurgte han mistroisk.

„Jeg trækker Uret."

„Min Tusindfryd — — du trækker Uret — — Uret trækker du — — du trækker Uret — —"

Han lagde sig tilbage i Sengen med Armene under Hovedet.

„Henriette — — kender du Sangen — — I Ro-o-sen-lund, hvor Fuglene by-y-gger — —"

Saa sov han ind i det samme.

Hun drog Bukserne af ham, børstede omhyggelig Skarnet af dem forneden, hjalp ham op og dækkede ham til. Derefter gik hun i sin Seng og græd længe.

Næste Morgen vaagnede hun til sædvanlig Tid og satte sig over Ende og saà paa ham.

Han sov urolig og tungt med feberhede Kinder. Dynen havde han kastet af sig og svedte stærkt. Hun dækkede ham til og græd lidt over det, men stod saa op og kaldte paa Pigen. Derefter gjorde hun Huset i Stand, fik Børnene i Skole og sendte Pigen paa Torvet.

Da hun atter kom ind i Sengekamret, laa Manden og sov som før. Saa tog hun paa sig og gik til Kontoret for at melde, at han var syg og kunde ikke komme.

Men da hun havde været borte en Stund, og Pigen var kommen hjem og gaaet igen, da vaagnede Manden ved en saadan Helvedes Larm, som han aldrig havde hørt i sine Dage.

Han fór op i Sengen og holdt sig med begge Hænder for Ørerne, for Larmen var saa stærk, at han frygtede, hans Hoved skulde springe. Saa kom han under Vejr med, at det var Dørklokken, der kimede, og lagde sig igen, efterdi han tænkte, der var vel nok nogen, som kunde lukke op.

Men der var ingen. Det ringede bestandig stærkere, og der var nogen, som slog og dundrede i Døren, saa han blev bange for, at han skulde slaa den i sønder. Rystende paa alle Lemmer stod han op og gik paa bare Ben ud i Korridoren.

„Hvem er det?" spurgte han.

Det slog igen i den lukkede Dør, saa Huset rystede. Han turde ikke spørge mere og ikke gaa, men aabnede Døren paa Klem med skælvende Hænder.

I det samme tumlede han tilbage med et Skrig.

Derude stod en vældig graa Mand med et stort og hæsligt Skæg og onde Øjne. Paa Skulderen havde han en tung Byrde, som han uden videre Forklaring lagde over paa Manden.

„Min Herre — De tager vist fejl," sagde Manden, der sank i Knæ under Vægten.

Den graa Mand svarede ikke, men nede paa Trappen lød der en vældig Tummel.

Op kom nok en graa Kæmpe og en til af samme Slags. Begge to saà de vrede ud, begge to bar de store Byrder, som de uden at sige et Ord væltede over paa Manden, der segnede under dem og jamrede og bad for sig.

Men Kæmperne saà ikke til ham. De kom i Klammeri og sloges og styrtede ned ad Trapperne under saa mægtigt et Bulder, at Manden i Rædsel løb ind i Sengekamret og lod Døren staa aaben.

Lidt efter kom hans Hustru hjem.

„Har her været nogen?" spurgte hun og løste sin Hat.

Han gøs, da hun sagde det, men fortalte intet.

„Saa har Pigen igen ladet Døren staa aaben," sagde hun. „Gud være lovet, at jeg sagde hende op, den Sluske."

Han rejste sig og greb sine Bukser, stak i det ene Ben, men frøs og følte sig saare ilde til Mode.

„Det gør saa ondt i mit Hoved," sagde han.

Men hun slog Armene om hans Hals og kyssede ham og græd Glædestaarer.

„Gud ske evig Tak, at du er kommen til dig selv, lille Mand," sagde hun. „Aa — Gud ske Lov. Læg dig kun

igen. Jeg gik i Morges til Kontoret og sagde, du var syg og kunde ikke komme."

„Nej, nej," sagde han forskrækket. „Det gaar aldrig an."

Han klædte sig paa, og hun hjalp ham og var saare lykkelig.

„Jeg var i Aftes hos Faster," sagde hun saa, „og fik af hende de tretten Daler til Skomageren, saa nu kan du være uden Sorg."

„Tak, Henriette," svarede han mat.

Saa tog han sin Hat og kunde ikke finde sin Stok og gik ad Bagveje til Kontoret.

OG LUNDEN LØVES, OG LØVET FALDER.

(Af „Min store Pige", 1904.)

Og Lunden løves, og Løvet falder,
og Fuglen flyver sig under Ø.
De blaa Violer, de smaa Konvaller,
saa sødt de dufter, de maa dog dø.
Men lad det blegne, og lad det blaane,
og lad det dufte, og lad det daane —
jeg glemmer aldrig den Morgenstund
din Fruemund ...

Og Længsel kommer, og Længsel farer,
som Gud i Himlen dens Vej har lagt.

Mod Elskovs Vilje sig ingen varer,
om Elskovs Lykke staar ingen Vagt.
Men lad det komme, og lad det fare,
og lad det briste, og lad det vare —
jeg glemmer aldrig den Morgenstund
din Fruemund ...

OTTO C. FØNSS

1853. Udgivet: „Ad slyngede Stier" (1885) — „Stemninger og Studier"
l9) — „Trækfugle" (1892) — „Angelina", romerske Akvareller (en
clus) (1894) — „Hinsides Bjærgene o. a. Digte" (1896) — „I lyse
tter", et Sommereventyr (1898) — „Septemberdage" (1900) — „I de
ge Aar", to Fortællinger (1902) — „Ung Lykke", en Hverdagsidyl
)4)].

BEBUDELSE

(Af „Septemberdage", Digte, 1900.)

Sort er Natten, ingen Stjerne lyser,
ikke een af Himlens mange Tusend.
Alt er tyst. Som fra en mægtig Konka
lyder hult og dæmpet Havets Brusen.

Ved min Side staar min unge Hustru
I sin hvide Natdragt, skær og tugtig.
Fra det aabne Vindve strømmer Luften
mod os kvægende og bløđ og fugtig.

Bagved i den vinterlune Stue
lyser Amplen med sit Skær det milde.
Udenfor er Nattens dybe Mørke.
Alting stille — saa utrolig stille.

Og da siger sagte min Veninde
— hun har staaet tavs og lyttet længe —:
„Hvad er det for Toner, jeg kan høre,
Som af bløde Buestrøg paa Strænge —

Hvad er det for underlige Toner,
dæmpet klingende fra fjerne Egne?
Mod den mørke Bas af Havets Brusen
ret som lyse Solstrejf de sig tegne."

Og jeg svarer: „Disse sære Toner,
der igennem Nattens Stilhed trænge,
— rene, overjordiske og blide —
er den første Klang af Vaarens Strænge.

Det er Træk af Skovens vilde Fugle,
sønden fra paa stærke Vinger baaren
i usynlig Flugt højt over Jorden,
— som forkynder: Se! nu kommer Vaaren!"

Og da siger hun, den unge Kvinde,
lysende i Sundheds fagre Sommer:
„O, hvor dejligt dog de Toner lyder!
— Ja, jeg føler det, at Vaaren kommer!

Jeg kan føle, hvordan disse Toner
tyst indvæve sig i Nattens Drømme.
Jeg kan høre Livets Pulse banke,
Safterne til alle Knopper strømme.

Jeg kan høre Havets fjerne Brusen
svare som et Kor de klare Stemmer;

jeg kan føle — Kære! ja h e r i n d e
tydeligt jeg Vaarens Bud fornemmer."

Og min Haand hun lægger til sit Hjerte,
mens den unge Barm bag Linet stiger.
Og saaledes staar vi længe stille,
indtil Lyden fjernt i Natten viger.

— Og da saa den Lille træt og mødig
har søgt Hvile i sin Seng omsider,
staar ved Vinduet jeg længe ene,
tænker drømmende paa svundne Tider —

paa Studenterlivets glade Dage,
Ynglingaarenes den lyse Mythe,
da, som nu, jeg mangen stille Aften
kunde staa ved Vindvet taus og lytte —

lytte til de samme sære Toner,
og med Hjertet fuldt af Foraarslængsler
se i Natten Paradisets Porte
aabne sig for mig paa gyldne Hængsler.

Ak! — og nu! — O mine lyse Drømme,
en for en som Stjerneskud I slukkes.
Og vemodig bøjer jeg mit Hoved,
smiler dog, skønt mine Øjne dugges — —

Thi endda — nu, Trækkene er skarpe,
Furer sig igennem Panden drage,
— ved det første Greb i Vaarens Harpe
svulmer Hjertet som i gamle Dage.

Og jeg ser et Syn af Pløjemarker,
saftigrønne Enge, brune Banker,
solblankt Vand og nys udsprungne Bøge,
Anemoner, unge Brombærranker.

Og langs Krattet i den klare Morgen
vandrer jeg de kendte Stier atter.
Under Foraarssol og Lærkejubel
fører jeg ved Haand min lille Datter.

Gøgeurt, Aurikler, Anemoner
samler vi med ufortrødne Kræfter,
og jeg frydes naar den spæde Stemme
siger deres søde Navne efter.

— Og jeg skimter bag de grønne Høje
Landsbykirkens Taarn, det hvide, lave,
søger under Digets brune Hasler
Pladsen med de kære kendte Grave.

Gad nok vidst, om Vedbendranken trives,
om der vel er Knopper paa Violen,
og om Rosen, som i Fjor blev plantet,
har sat unge Skud i Foraarssolen — —

O, men helst gad jeg dog vidst, om Vaaren,
fuld af Haab og vemodsfuld Erindring,
finder i mit eget Bryst en Kime,
som kan spire efter Overvintring.

AFSKED

(Af „Septemberdage", Digte, 1900.)

Bladfalds blinkende Dukater
eller luende som Kobber,
dunkelt Purpurløv, som Solen
gød et fugtigt Guldskær over —

Blade som af hamret Bronce
og som Ertsen grønlig irret —
Løv i alle Høstens Farver
lydløst ned omkring os svirred;

dryssede som svedne Emmer,
hang som døde Sommerfugle
i din Kjoles uldne Folder
og i Haarets Purr, det gule;

bredte over Mossets Hynde
sit Brokades Gyldenstykke
og sit Purpur om den bitre
Afsked fra vor Ungdomslykke.

Ak! hvor bleg den lyste under
denne Farveregn af Blade,
skælvende og syg til Døden
midt i Høstens Maskerade. —

Yppig, ung, fyrstindedejlig
folded den sig ud med Bøgen — —
Plyndret nu, en Tiggerpige,
stod den frysende og nøgen.

Stærk og sommergrøn som Egen,
dunkel, skyggefuld som Almen —
Nu en gusten kuldskær Plante,
viet ind til tidlig Falmen. —

O, I stærke Ord og Drømme,
Løfter, tusindfold besvorne —
ak! hvor skrumpne nu at skue,
og hvor hule og forlorne!

Kval jeg følte kun og Lede
mellem Høstens Elverskatte.
Mine Tanker blev saa tomme,
mine Ord saa haabløst matte. —

Da — hvor kærligt, mildt og stille
Armen om min Hals Du lagde,
løftede dit Blik og saa' mig
ind i Øjet, mens Du sagde:

Elskte! det er Afskedsstunden,
og vort Hjerte lider ilde.
O, men husk, at hvad der leved,
det kan aldrig gaa til Spilde.

Disse Blade, en Gang friske,
som nu fældes maa og gulne,
de skal tjene nye Slægter
og om Vaarens Spirer muldne.

Disse Haab og lyse Drømme,
der som visne Blade falder,

er en Klædning kun, der skiftes —
Elskov selv har ingen Alder;

er et Dække kun, der luner
over Hjertets skjulte Kime,
hvoraf Lykken, dobbelt frodig,
spire vil i Vaarens Time!

VIGGO VALDEMAR HOLM (WOLDEMAR)

[f. 1855. Udgivet: „Drilske Smaarim" (1884) — „Fra Hexernes Tid", en Samling kuriøse Historier (1887) — „Gregers", Skuespil i 4 Akter (1891) — „Præsidenten", Skuespil i 3 Akter (1894) — „Varulven", Skuespil i 2 Akter (1894) — „Kuriøse Historier fra Hexernes Tid" (1896) — „Tre kuriøse Historier" (1899) — „Morten Jaques", Fortælling (1900)].

UDI LINNEHUSET

(Af „Fra Hexernes Tid", kuriøse Historier, 1887.)

Motto: *El amor hace la niña entregada que el perro é astuta que el cazante gatillo ... é animosa é gruesa que el buffalo — é todo esto en el mismo instante.*

Moens Kiøgemester fortællede nyssens udi Baarstuen: „Huorledis ded tillgick med dend Jaord, som herstedis effen holdis skall med Stoer stattz och Ædelse anlangendis woris Naadigfrøyken, Karen, och Juncker Otte Nielssøn? — io ded kan ieg heel well fortælle, for ded kinner iegh net*). Høerer kuns till: Ded er io plat ud gemeent**), att Strengge och wellbyrdige Herre Holger Galt till Tryggewoll wor Hart

---

*) nøje.
**) almindelig bekendt.

efter woris Naadigfrøyken — liigerwiis som een Katunge effter fæd Fløøde, hehe, — och Naadigherren och Naadigfruen undfanghede heel well hands Anholdning och wor ded intet Mirakel helder, for Herre Galt, hand, ia han wor — och er enddaa — een deyelig Mand, ia, een hiertens deyelig Mand, som Tryggewoll er ungefæhr dend meest fædeste Bidd udaff disse Lænder, — ia, huad dér er for ærlie, welltrivende Karpe och Karutze och honorable Brasen och rettskaffene Giedde och trofaste, heftig sva-are Aale, ded kand ett Mennisk gandske intet forstændige sig! Och er der derforuden Fuele och Diur och Hiorter och Stoere Willbasse och andere Guds runde*) Welsignelse, saa ded wor Wunt och Ugudeligt, om een Møe intet annammede hannem med Tacksijgelse.

Hand wor harrt efter hinner, Karen; men wor hun oxaa een Himmerigis *tresor* liigerwijs som — ia — Killebened hoss een from Calcune, søed som Canarisect, och berusendis som een syywer Lutendranck, — ach ia, — ach hi-a-ja-a!

Men hun, Karen, ville hannem intet undfanghe, derudofver att hun hafde io fæst hinners Houw till hannem, Juncker Otte, kand iegh tencke; och er io hand, Juncker Otte, oxaa een braf Karl, ia, ret een fræk**) Suenn och Stoer och Starck, men saa goed som Herre Holger! — ach ney, intet i all Ævihied.

Naa, men saaledis gick hen een Tijd med *Parlamente*, for ded, som de wille, ded wille intet hun, och wore de baade Parter haarde Steene.

Wor ded saa en Dagh forgangen, — ia ded er nu three Uger saa well, for ded wor effen Sancte Medardus, och i Thiisdaghs wor ded Sancte Hans, — och iegh stoed efter

---

*) rundhaandede.

**) modig.

Herskabbens Ædelse och rørede, wed Sprinckelet*), nouen Dey til Klumpene dend neste Dagh, og hoss dend andere Siiden aff Sprinckelet stoed Herre Holger, som io hafde ædet herstedis och hafde siden verret ett Lob neede for hands *Commoditetes* Orsage.

Och som hand wor een vittig och lært Mand, saa komme wi snart udi een *subtile* Disput anlangendis Egg och een Krydder, hedde Muss-Katt, — ded er nu hellers ett gandske narrisk Nefnelse; thii huad rører Muss helder Katt derhoss? men dem Hollennere helder Laalænnere — (helder huad dem andere Amaghere hidde) — skall nu verre alltijd saa høymodige**).

Hand, Herre Holger, meenede, att iegh wor for rund med dem Egge och spentede***) dend Parten paa Muss-Katter (saasom de kostede dyre) — huorudofver miine Klumpe smaghede fast uddaff Veyret.

Men enddog Herre Holger er en Studeret Mand, saa han kune moxen passere for Kiøgemester, saa blef iegh hastig wed dend Sijgelse; thii att hand skiemmede miin Ampt! hand maatt' lijgere tredde miine Lightorner, och derudofver suarede iegh hand Hart: „Ney, Strengge och wellbyrdige Herre Holger, Ded meen' I doeg wisst intet; thii, anlangendis Deyen daa, naar som att hun bekommer intet saapass hinners Egg, daa blifver hun forarget och gandske mottstridig och icke will formere ærlie Klumpe, men henfaller i en gandske bedrøfvett†) Grøeddl" Ja, see Ded suarede iegh! Och Herre Holger skulle effen dertil suarre, der Stuedørren till ded høye Loft blef slait opp, och ud

*) Gitterværket.
**) hovmodige.
***) sparede.
†) bedrøvelig.

fahrede Herre Otte Nielssøn med stoer Suellhied paa Ganngen, och fluxen stoed Frøyken Karen derhoss, saa wentelien hadde hun fordullt der biet efter hand, och der hand, Otte Nielssøn, hinner saa, sprang hand till och mælede: „Nu hafver Jeris Forældere gienned mig fort med Skiendsord, som iegh er dem intet anseelig Nok, och maa nu Saghen gribbes an med Hurtighied*). Hafver nu Jeris Smiile och Lader och faure Øinesproeg verrit intet pure Ganteratz men Stoer alwoer lijgerwijs som hoss mig, — da møeder I mig lønlien inatt ved Linnehused udi ieris Lusthauge ved tolf Slætt, att wi kand tales wed."

Hun suarede: „Wisserlig kommer iegh!"

Hand suarede: „Nu, Gud hafve Lof, at I D e d suarede! daa er iegh Fro igien, og skall Saghen wel worde medieret. Altsaa inatt, miin Lieve**).

Och gick hand neder; men derstedis stoed io Herre Holger Galt, som hafde ded Allt høeret, doeg talede de desanlangendis intet, men hand, Herre Holger, bydede Herre Otte paa een Drick for dend suare Hitze och forlangede hand udaff mig dend Nøgel till dend frammerste Wiinkielder, saaledis som io hands gemeene Sedd er***), och som iegh aff woris Naadigherre er ordinered att lavere hinner till hand, saa bekom hand hinner, och ginge saa de baade, Herre Holger och Herre Otte tillige till dend frammerste Kielder, och hafde de der braf poculeret, kand iegh tencke, for førsten wed ded Lagh halfgaaen elleve Slætt, der ded wor meestendeels dunkel, saa iegh Herre Otte gaa fort, — iegh kinnede hands thre Fiære och dend siide Kappe, — och wor ded intet fritt for, att man aff hands „Seylatz"

*) Snildhed.
**) min Kære.
***) almindelige.

een Skallmeye, saa siuntes mig, ded wor for Jer een Stoer Ulycke, och iegh løbede fort och graad wæmodelien, — iegh maatt' saa, endog iegh wisste gott, ded wor dend puure Galenskabb. Ach ia, kand henne, ded er baade Sorrig och Gammen att bere Elskow; men intet will iegh verre dend foruden, ney, ney! — Ach, Otte Nielssøn, ramme Runer hafver thu risted for mig, ded times fast mig, som udi dend der Wiise om Wendrelands Grævens Søn anlangendis hun, dend runetvungede stollt Isalt.

... „Saa gick hun sig saa sørgelig neder till dend Strand,
Hun satt' sig udi dend lidle Baad, hun styred den ud fraa Land,
hun bad till Gud udi Himmerig, hand maat' unde hinner wel i Haun."

— (Och der hun anlangede till hannem)

— — „Hun laghde sit Hovet opp til hands Bryst, hun sucket, hun sørget saa saare:
„Her er iegh kommen till fremmed Land och lider paa Eders Naade."
Hun lagde sit Hovet opp till hands Bryst, saa hiertelig monne hun græde:
„Nu er iegh gaalt fraa miin Raad, som unne Børn pleger att giøre.""

Ach ia, ded siiger oxaa iegh, for iegh kand mig intet andet; — men huad will nu thu, min hierte Otte?"

„Iegh will — kand henne — gifte Jer, Frøyken Karen."

Hun ropede: „Jesus! ded er intet Otte, ded er Holger Galt!"

(Och wor ded nu oxaa wahrhaftien Herre Holger, men hand hafde tait Herre Otte hands Hatt och Kappe, och wor han saaledis formummen). Hand suarede: „Ja ded er effen Holger Galt; iegh hørede Jer io bestefne — paa Gangen — Tijd och Stæd."

Karen: „Och huad will I nu herstedis, Herre Holger Galt?"

Herre Holger: „Huad iegh will! — hehe — huad skulle iegh wille — uden Ett."

Karen: „Daa roper iegh Gehualdt!"

Holger Galt: „Hyss! h-y-ss! min Lewe, betenck doeg, om de komme och funde oss och gribede an at spørret — hveden*) I kom herstedis paa dend Tijden, hehe!"

Karen: „Ah, Otte Nielssøn kom well fremst och iaghede Jer fort, dend Reff I er, och daa wor allt well."

Holger Galt: „Otte Nielssøn, hehe, ney, *Hand* kom doeg intet, saasom hand licker udi dend frammerste Wiiinkielder rystendis, rafwendis beruused, hehe!"

Her hørede iegh, att hun spranng till och ropede: „Thu lyywede!" (Och med eet snell Greeb fanghede hun hands Hirsfinger och suanng dend och ropede): „Nu skallst thu wisserlig døe Døeden."

Men Herre Holger nederfallt paa hands Kne och ropede: „*Qvarteer*"!**)

Karen: „Saa flux hid med Otto Nielssøn."

Herre Holger: „Ded *Kand* iegh intet, for dend Nøgel, som iegh annammede aff Moens Kiøgemester, hun licker paa een Tynne udi Kielderen, och dér iegh gick fort, hafver iegh *slait* Dørren till."

Karen: „Och ded kand intet luckis opp forinden fraa, och kand man helder intet høere Rop deriffraa; ah, thu Hund hafver hannem willet omkomme."

Herre Holger: „Wisserlig: ia! om iegh hafde ded Macted! Høerer, Karen, I nefner mig ett Widunder***) och gandske null och nichtig, I weed intet, huad for Sorrig och Drøfvelse iegh hafver for Jeris Orsage; — men se: Allt ded

*) hvorfra.

**) Naade!

***) en Skændsel.

som I mælede nys, som I menede, i e g h wor Otte Nielssøn, ded Allsammens kand ieg suarre Jer igien; der er intet dend Natt, uden iegh io hafver wanderet opp och neder uden Afladelse for Sorrig och Forlængsel."

Karen: „Jo-o, iegh kand formercke ded, at I hafver Tancke till mig."

Herre Galt: „Well saa gott som Otte Nielssøn."

Karen: „Thu lyyver, Hund, Otte hafde intet sliiger ... ney, ney, flux hid med Otte Nielssøn."

Holger: „Jegh K a n d io intet, weedst thu! hand er udi Hecte i Kielderen."

Karen: „Saa skallst thu døe Døden, ded suær iegh."

(Men seer well till: daa roopede iegh, Moens Kiøgemester, fraa Tynnen): „Hey, hey, gifver Stunder lidet, iegh hafver io dend andere Nøgel!" Saa løebede hun Karen till, och, doeg hun wor io een Hoben forrasket*), saa mælede hun: „Suær dig neder udi Helvete, att thu er intet een Geyst helder Nisse helder Underiordsk — eller iegh stinger Dig ihjell." Jegh soer, och hun hielpede mig opp, och, meden Herre Holger saa hands Pas och løbede fort, saa funde wi Herre Otte fram, och wor hand ædendis gall ofver dend Skielmstycke: att stiele hands Hatt och Kappe och løebe fort; (thi hand, Herre Otte, wor intet mere rusig, end som ieg her nu), och fortellede de daa dend gandske Sagh till Herskabben, och wor der saa intet meere Hinder for Trolofwelse meere.

Jens Hansen, Skosuennen, suarede: „Men — huor gick ded till, att thu intet f ø r ropede?"

Moens suarede: „Hæ, thu Snollebeuw, iegh wille io anse ded førsten!"

*) overrasket.

ALFRED IPSEN

[f. 1852. Udgivet: „Ad grønne Stier" (1883) — „Sonetter og Sange" (1884) — „Mephistopheles", et dramatisk Digt (1887) — „Fortællinger" (1889) — „Holland", Rejseindtryk og Studier (1891) — „Hexen" (1892) — „Flores og Blanseflor" (1892) — „Ekko", Digte (1894) — „Fra Fantasiens Land" (1898) „Fri Horisont", nogle Bidrag til Øjeblikkets Diskussion" (1901) — „Georg Brandes", en Bog om Ret og Uret. Bidrag til dansk Aandslivs Historie i de sidste Decennier af det 19de Aarhundrede I—II (1902), III (1903) — „Under Korsets Tegn", Nutidsfortælling fra den store By (1903) — „Jydske Strejftog" (1905)].

SONETTER

(Af „Ekko", en Samling Digte, 1894.)

Et Alter.

Hvor dyb en Fred der er i denne Stue,
et Efterskær af gode Timers Ro,
og opad Væggen Vedbend tæt sig sno
og hvælve sig om Vindvet til en Bue.

Her brænder Dagens Sol med dæmpet Lue,
her kan i Skyggen Andagtstanker gro,
her er endnu et Alter for en Tro,
der ikke spænder altfor højt sin Bue.

Og, ikke sandt, til Altre kan vi trænge,
vi, som i Tvivl og Mismod længe famled,
vi, som fra Dagens tusind Veje kom.

Vi trænger til en Gang at faa os samlet
fra alt det meget, som gør Sjælen tom,
og vi har ikke knælet længe, længe.

Diamanter.

Nu lister Skumring frem fra alle Kanter,
og Ruden dækkes af et Perleslør,
mens Dagen i en sidste Blussen døer,
og Natten alt Halvmaanemærket planter.

Nu komme de i taagede Gevandter
de hvide Skikkelser fra Skov og Søer,
det suser dæmpet i de tætte Rør,
mens Himlen sliber sine Diamanter.

Men, hvordan Du, o stille Nat, kan slibe
saa blanke Stjernens skinnende Façetter,
hvoraf dit gyldne Diadem Du fletter.

Det mægtede jeg aldrig at begribe,
skjønt jeg har tænkt derpaa i Stjernenætter
med Blikket fast paa Mælkevejens Stribe.

Tilbageblik.

Naar Hjertets unge Flyvelyst er mattet
og stilnet af i magelige Vaner,
mens Foden slentrer trygt ad jevne Baner,
og Lidenskabens vilde Sø er glattet.

Og, naar Fornuften rolig staaer ved Rattet
med vantro Smil ved Tanken paa Orkaner,
og al den Bitterhed, som Freden raner,
af ligegyldig Sløvhed er erstattet.

Da vil fra Sjælens vinterfrosne Spejl,
der stundom liste sig en sagte Klage,
et Vemodssuk ved Mindet om en Tid,

da Livet var en Fart for spændte Sejl,
og I vil ønske eder den tilbage
med al dens Tungsind, Jubel, Storm og Strid.

Ligfærd.

Skarpt skærer Dagen gennem bløde Drømme
med flammetunget, damasceret Sværd,
gøglende Fjender synke fjærn og nær,
mens Blodet rinder bredt i Purpurstrømme.

Natten er død, og Nattens Herredømme
er brudt, nu tændes Dagens varme Skær
om Sarkofagen, hvor han hviler dér
bag Tæppet med de gyldne Silkesømme.

Og medens Taagen løfter sig fra Kyst,
det mørke Skyggetog sig langsomt fjerner,
og Himmeløjet smiler atter lyst.

Snart slukker Vindens Pust de sidste Stjerner
som Lys, der pustes ud af travle Terner,
og alle spæde Blomster græde tyst.

Granitstudier.

Jeg træder paa Granittens Grund den faste
og læser her som i en aaben Bog
Urverdnens og Granittens Guddomssprog,
en simpel Visdom, ingen Mand skal laste.

Hvad er vi Mennesker? En Trællekaste!
Vi trælle under Tidens tunge Aag.
Hvad hjælper det at være nok saa klog,
naar Klogskabs Herre ej faaer Tid at raste?

Hans Øje glider til, hans Fod bli'er træt,
han er som Klippens hvidblaa Blomsterspæt,
ej som Granittens faste, haarde Dysser.

En flygtig Fugl med flygtig Gæsteret,
snart Vintrens Sne omkring hans Tinding drysser,
og Solens Straale til Farvel ham kysser.

Bornholm 1893.

Julestemning.

Nu ringes Julen ind med sejge Tove,
det runger over Byen af Metal,
mens Sneens Fnokker fortne deres Fald
og brede Tæppet blødt for Hestens Hove.

Men ude i de vinterhvide Skove
der ringer det med Klokker af Koral,
med Sølverklang fra Grenenes Krystal,
mens Blomsterne er gemt i Sne og sove.

Jeg ser mig om i denne hvide Kirke,
blandt denne Menighed af mørke Graner
og af jomfruelige, unge Birke, —

og uden at jeg Sammenhængen aner,
saa ringes uvilkaarligt i mit Sind
den store, tavse Julestemning ind.

Hjemtanker.

Jeg staaer og stirrer paa den regngraa Schelde,
det ruller tungt dernede for min Fod,
som Acheron, som Underverdnens Flod,
mørk som vort Liv, med sølvgraa Stænk af Ælde.

Den Gang, da jeg mit Fædreland forlod,
skinnede Solen i sin sidste Vælde,
nu kan de blanke Dage let man tælle,
nu males der med Regn og Rust og Sod.

Men, naar jeg tænker paa mit Hjem tilbage,
ser jeg, skønt Tanken véd, det er Bedrag,
det ligge end som paa min Afskedsdag.

Med Sollys bølgende om røde Tage,
fortonende i lange Bakkedrag,
det er som skjulte Hænder hjemad drage.

Antwerpens Promenoir 1889.

BØRGE JANSSEN

[f. 1867. Udgivet: „Mulm", Fortællinger (1888) — „Mosekonen brygger", Æventyr og Legender (1891) — „Masaniello" (I. L. Nyrop) (1892) — „Morild", Studier og Stemninger (1894) — „Spanske Nætter" (1898) — „Fatme", Roman fra Østerland (1900) — „Troldhede", jysk Julehistorie (1902) — „Niels Grubbes Eventyr" (1904) — „Jomfruen fra Lucca", en Bog om Frederik den Fjerdes Ungdomskærlighed (1904)].

ENE

(Af „Morild", Studier og Stemninger, 1894.)

Jeg gik i Sæby Skove, jeg gik langs den rindende Aa, men ene var jeg; hun var langt borte — hvor jeg dog længtes.

Over den store Hede er det godt at være ene, ved det store Hav er det godt at tænke ene; men i grønnende Skove, ved en blinkende Aa under bøjede Bøge, dér længes man mod Kærlighed, dér føler man sig ene.

I Bukkarens Duft, i Fuglenes Sang, i det spirende grønne, i det alt er der Kærligheds Længsel; Fuglene flætter Rede, Myrerne bygger Tue, her er Hjem ved Hjem i Træernes Kroner, i Skovbundens Dyb, ved Aaens Bred og i Aaens Vande; den usseligste Orm, der kryber gennem Skovmuldens Dyb, ogsaa den har en Løngang, der fører

til dens Mage; her er ingen ene, uden jeg. Hvor jeg dog længes!

Og som jeg saa gik, saa' jeg langt dér fjærnt i Skoven en Skare unge Piger; men heller ikke de var ene; ferieglade Studenter fulgte dem, og de sang en gammel hyggelig Vise:

Nu Aftnens Timer lide,
Og Dagen gaar til Ro.
Han gaar ved hendes Side,
Nu er de ene to,
Mens Skyggerne sig sænke over Lunden.

Nu bøjer han sig stille
Saa tæt mod hendes Kind
Og ser i Øjets milde
Og dybe Skønhed ind.
Mens Skyggerne sig sænke over Lunden.

Nu fæster han paa Munden
Det første Elskovspant.
Mens ude fjærnt bag Lunden
Det sidste Dagskær svandt,
For Skyggerne har sænket sig om Lunden.

Aa, havde hun dog været imellem dem, havde hun med ét staaet for mig — men hun var der ikke — langt borte var hun!

Tonerne svandt, og al Lyd, der lød, kom fra Aaens Boblen og en Fugls Raslen blandt Grene.

Jeg gik langsomt langs Aaen, kom forbi Skovpavillonen, hvor der ellers paa Sommeraftener kan være Sang og Klang, naar Klubben holder Bal, og Købmændene tager sig en L'hombre til den stive Toddy og Cigaren, mens Kommis'erne, Postmedhjælperen og Amtsskriveren faar sig en Svingom til de lokkende Toner, der klinger langt

gennem Skoven og maaske naar til et enligt Par, der, hede efter Dansen, gaar Side om Side for at suge Nattens Kølighed.

Men i Aften var her stille, Pavillonen var lukket og slukket; en enlig Krage sad paa Tagryggen og holdt Forelæsning, men da ingen gad høre dens Præk, udstødte den et Par gnavne Hyl, bredte Vingerne og baskede sig frem over Skovens Kroner— hvor fløj den hen? — tys! — et Krageskrig svarede langt borte, nej — heller ikke den var ene.

Jeg gik ned ved Aaen, dér stod en Bænk.

En Bænk for et Par — om hun dog var her — hvor maatte vi to dog kunne sidde her Time efter Time og se mod den rindende Aa, der spejled de duvende Grenes Billed igen; hvor maatte vi dog kunne sidde her og bygge Luftkasteller og male Billeder af Tiden, som svandt, og Tiden, som kommer.

Hvert Blad, der langsomt sejler forbi, er som en Gaade; hvor kom det fra, hvor gaar det hen, se dér, dér kommer et stort, gult Ahornsblad, Strømmen tager Fart — det er Ungdommens Tid, der hvirvles rundt, det blinker, vil op mod Strømmen, kastes tilbage — om igen — kastes atter tilbage, og det lyser i det dybe, sorte Vand; nu kommer det ud i den brede, jævne Strøm, langsomt, sindigt snegler det sig frem; det er tynget af et Par store Vanddraaber, det fik i Ungdommens Ilterhed, men fremad gaar det, jævnt og sindigt — det er Manddommens Dage.

Saa gaar det en Tid endnu, da har en Gren lagt sig over Aaløbet; det tørner, svinger, tager mere Vand over, tørner igen, svinger udenom og kommer forbi.

Men Vanddraaberne tynger, det gaar langsommere — langsommere, Vandet trænger ind i alle Porer og Fuger; det er halvt under Vand, men endnu glider det med Strømmen.

Saa møder det en styrtet Træstamme, Strømmen hvirvler det rundt, det vil udenom, men det er saa tungt og træt, naar kun Halvvejen, fanges af Blade, der kom forud for det, tynges ned, ligger under, synker — det er Døden —

Ja, man bliver trist, naar man er ene; var hun her blot, var vi kun to, saa vilde vi i Aftenens stille Fred nyde al Skønhedens stille Lykke og bygge os lyse Billeder af Bladene derude i Strømmen, af de store, stille Bøge, af Rønnebærrenes røde Koraller mellem Ahornenes gule Silkehæng — men hun er her ikke, ene gaar jeg frem gennem Skoven.

Og Skoven er saa stille, og Gangen bliver let; hvem nænner vel at bryde den vidunderlige Fred —

Men da Skovbrynet var naaet, gled Øjet langt, langt over det aabne Hav.

Derude fo'r en Gang et Skib; to var der om Bord, hun og jeg; det var just en Aften som denne. Solen sank bag jyske Aas; jeg lagde min Arm om hendes Liv, mens jeg bøjed mig over hende og nynned:

Flaget i Mast og Sejlet i Raa
Ud over de salte Vande,
Himlen lyser saa tindrende blaa,
Mod Fremtiden lader vi Kursen staa,
Men hvor skal vi én Gang lande?

Bagbord med Roret, derinde er Land
Med Fjord og smilende Sunde,
Fra vildende Sø vi styrer mod Strand,
Hvor et Paradis lyser i Solens Brand
Bag skyggende Bøgelunde.

Solen synker bag gylden Bræm,
Al Ting er tyst og stille,

Dérinde ligger vort nye Hjem.
Nu styrer vi Kursen mod Landet frem,
Hej, Spillemand, nu maa du spille!

Ja, den Gang — men nu var jeg ene; om hun dog var er — hvor jeg længtes — —

ERNA JUEL-HANSEN

[f. 1845. Udgivet: „Sex Noveller" (1885) — „En ung Dames Historie" (1888) — „Da de vare unge", berømte Personligheders Ungdomsliv (1889) — „Terese Kærulf", to Afsnit af en ung Kvindes Liv (1894) — „Kærlighedens Veje" (1895, 2. Oplag 1895) — „Vore Bedsteforældres Sange" (1897) — „Helsen & Co." (1900)].

TØBRUD

(Af „Sex Noveller", 1885.)

En stor, trist Stue, mørk i Farverne, tung i Stilen, uden andet Lys end Gaslygtens usikre Skjær gjennem Ruderne. Fra det graa Filtdække ovenover Skorstenene falder Sneen nu paa tredje Dag i fine Drysser. Foroven og forneden raakold, smudsig-hvid Ensformighed.

Stueuret slaar otte Slag.

„Vil Fruen ha'e Lys?" Det er Stuepigen, som i Døren til Spisestuen med mørkeblinde Øjne spørger ind i Værelset i modsat Retning af den, hvorfra Svaret kommer: „Ja."

Et Øjeblik efter sætter hun en tændt Lampe paa Bordet midt i Stuen. Saa rejser en høj Skikkelse sig fra en Lænestol ved Vinduet, søger et Haandarbejde ud i Kurven paa Cybordet og sætter sig tilrette ved Lampen.

Pigen ruller ned, trækker Fløjlsgardinerne for og ordner dem i stive, lige Folder, fulgt af Fruens strænge Blik. Saa gaar hun.

Damen strikker. Regelmæssig, med svagt klaprende yd bevæger Pindene sig mellem hendes smalle, hvide ingre. De hvælvede Laag er sænkede dybt over Øjnene, nsigtet er blegt med smukke Linjer, Udtrykket stivnet i 'æt Tungsind. Hun er fyrretyve Aar. Men i hendes ragts stive og umoderne Snit, som fremhæver snarere end lhyller, hvad Skikkelsen har tabt i Fylde, — i Haarets ald, glatkæmmet dybt ned over Kinden, og i de tunge older af det sorte Kniplingstørklæde, som skjuler Flætingernes tykke, blonde Knude, er der en tydelig Bestræ-ır at synes ældre. Hun har unge Øjne.

„Hva', ta'er du ikke med til Soiréen?" spørger hendes Ægtefælle, som fra et Sideværelse er kommen ind i Stuen, joleklædt, med Diamantknapper i Brystet. Han gaar hen ıran Spejlet, retter paa Halstørklædet og glatter med et lle Klap de stramme Benklæder over den fyldige Mave. 'ed øjensynligt Behag betragter han sin velkonserverede ersonlighed. Han har graasprængt Haar og Skjæg, nalle Læber med dybe Mundfurer og slugne Øjne, korte de Hænder i hvide Handsker. Hans lakerede Støvler ıiber lidt.

„Nej, jeg har sendt Afbud," svarer hun uden at se op a Strikketøjet.

I Mandens Øjne plirer et fornøjet Glimt. Med kunstlet eltagelse spørger han, endnu med Blikket i Spejlet:

„Er du syg?"

„Jeg har Hovedpine."

„Hm!' Gjør mig ondt, *ma chère* — mon da Drengene færdige?"

Før end hun kan svare, gaar Døren op, og Aage, deres ngste Søn, en blond, kjøn Fyr, endnu lidt drengeagtig, ommer ind og bukker anstandsfuldt for Moderen. Møntrende glider hendes Blik over ham, uden Glæde, uden

Stolthed. Holdningen er korrekt, den elegante sorte Dragt uden et Støvgran, Linnedet skinnende hvidt — Resten véd hun intet om, bekymrer hende ikke.

„Hvor bliver Henrik af? Vognen er for Døren," siger Faderen utaalmodig og føjer til: „Din Moder har Hovedpine, vil ikke med —"

Ogsaa over Sønnens Ansigt gaar en Trækning som af Lettelse, men han behersker den og lægger Ansigtet i beklagende Folder, i det han stammer: „Jeg véd ikke — han er nylig kommen — han —"

„Saa kjører vi s'gu uden ham. Den Døgenigt er heller aldrig færdig i rette Tid."

Da Døren har lukket sig efter dem, gjør Sønnen en Pirouette og skynder sig ud til Vognen. Nynnende en Knejpemelodi følger Faderen efter. Med et frivolt Kjærtegn til den buttede, stramtsnørte Stuepige, som aabner Døren for ham, stiger han til Vogns.

„Gesandtskabshotellet paa St. Annæ Plads!" er Kuskens Ordre. Og saa vandrer den ældre Herres Tanker til Klubbens Spilleværelse, hvor han nu kommer en hel Del tidligere end formodet, medens den unges Sind vakler i Valget mellem „Boulevardens" og „Ligkistens" Tillokkelser.

I det Vognen ruller gjennem Porten, bliver Dagligstuedøren hastig reven op. Henrik stikker Hovedet ind og spørger ilsomt: „Er de kjørte?" Da Moderen nikker, tøver han et Øjeblik i Døraabningen — usikker, om han vil gaa frem eller tilbage — og gaar saa ind i Stuen. Midt over Gulvet op og ned — op og ned.

Ufravendt hviler hendes Øjne paa Strikketøjet; men hans hastige Gang generer hende, og under de sammentrukne Øjenbryn ser hun med en betegnende Gebærde til hans Fødder.

Det trækker et Par Gange i hans Ansigtsmuskler, som vilde han sige noget — „saa hun blot op —"

Hun ser intet. Hun strikker: slaa om, en ret Maske, slaa om, syv rette, to sammen, to sammen og syv igjen —

Han er standset foran hende.

„Vil du noget?" kommer det endelig haardt, tørt som med et Slag.

„Nej!" Han vender sig pludselig med noget smerteligt i Øjnene og løber ud.

For et Øjeblik dvæler Moderens Tanker ved dette Ansigt, der nylig er forsvunden, saa blegt, slapt og med rødkantede Øjne uden Blik. Hans uregelmæssige Vaner forstyrrer Husets retlinjede Gang, ubehagelige Optrin og højrøstede Trætter bag den lukkede Kontordør mellem ham og Faderen bryder dets stille Dekorum.

Hvad har han for? Hvor færdes han? Hvad skjuler hans usikre Skulen og Kindernes hule Bleghed, som næsten uden Overgang har afløst Barneansigtets aabne, bløde Træk?

Hendes flygtige Ængstelse finder kun et enkelt Svar paa disse Spørgsmaal:

„Nattesvir," sukker hun — og er der mere, hvad vedkommer det saa hende? Hvad mangler de? Er ikke Huset et Mønsterhus, Maden udsøgt, Tjenestefolkene vel afrettede? Har hun ikke altid gjort sin Pligt, givet dem hver Time af sin Dag, hvert Aar af sit Liv, vaaget over dem, naar de var syge, plejet og passet dem, da de var smaa — ak ja, den Gang var det ikke saa tomt om hende, da tog de mere af hendes Tid, flere Tanker. Siden — aa, siden gik de deres Faders Veje, og de fører bort fra hende — ja bort — bort. Hver sørge saa for sig — og med et Skuldertræk banlyser hun Fader og Sønner fra sin Erindringskreds.

Slaa om, en ret Maske, slaa om, syv rette, to sammen, to sammen og syv igjen.

Vellugtmættet bølger Luften om hende i lune Strømme — de Hyazinther dèr i Vinduet, hvor de dufter stærkt — aa, saa stærkt — hvorfor er ikke ogsaa alt anderledes — hvorfor tog de hendes Lykke, rev hende fra den, hun elskede, og tvang hende ind i al denne Styghed og Ulykke? Var hun dog hans — hun har aldrig glemt ham, intet Øjeblik — var hun dog hans! Hvad Liv vilde da ikke leves, hvad Lykke ikke blomstre!

Og hendes Tanker drager ham nær, ikke bly og bange, som da den første Kjærligheds Frygt og Bæven lukkede deres Læber og stængede for deres næppe vakte Sansers anelsesfulde Hvisken. Savn har hedet hendes Kjærlighed, Længsel holdt hendes Hjærte ungt. Under skiftende Elskovsstemninger, i tusend drømte Møders Lykke er hans Kjærlighed vokset med hendes. Hans Stemme taler en dristig Elskers ømme Magtsprog, hans Arme er saa stærke og Munden varm. Og hendes Hjærte banker, hendes Bryst hæver sig — aldrig udtalte Elskovsord trænger sig til hendes Læber.

Slaa om, en ret Maske, slaa om, syv rette, to sammen, to sammen og syv igjen — hvor hun færdes, hvad hun foretager sig, sovende, vaagende er den samme glødende Drøm hendes Skinlivs Indhold.

I Selskab med andre er hun stiv og kjedelig at se til, men han læner sig til hendes Stol, hun driller ham med paataget Koketteri, surmuler under hans skinsyge Bebrejdelser, svælger i Forsoningens Lykke.

Han følger hende ind i hendes Soveværelse, hvis stive Hvidhed minder om en Nonnes Celle, og de taler sammen som elskende, som Ægtefæller. Hun lægger sig til Hvile ved hans Bryst, sover ind i hans Arme til søde Drømme og

stirrer, naar hun vaagner, livsled Tomhed ind i de hule Spøgelseøjne.

Slaa om, en ret Maske, slaa om, syv rette, to sammen, to sammen og syv igen, Maske følger Maske, Pind efter Pind, ensformigt, kjedeligt som selve Livet — og lige saa unyttigt.

Hed og svimmel rejser hun sig for at gaa til Ro. Det er silde. Hendes Fingre har strikket sig trætte i det endeløse Arbejde. Hendes Hoved værker. Hun aabner Vinduet i sit Soveværelse. Paa sine Steder har Filtet ovenover sneet sig tyndt og lader et mat Skjær af hvidgraat Lys sive igjennem. Langs Tagrender og Vinduesrammer, over Bagdøre og Gaardenes Skillerum har Sneens Kunstnerhaand tegnet Vrangsidens Konturer efter, rundet Hjørner af, brudt de lige Linjer, dækket Smuds og Pletter med slørfin Hvidhed.

Kulden er af Luften. Der er Omslag i Vejret. Da hun hælder sig ud af Vinduet, stryger Blæstens lune Pust hende over Pande og Kinder.

Det er Sovesiden af Huset. Bag nedrullede Gardiner og mørke Vinduer soves der fra Kjælder til Kvist.

For nogle Øjeblikke tier de klagende Munde, og den enkelte, der vaager, faar Plads for sin egen Klage, føler sin Nød vokse, sin Stemme skille sig ud fra det store menneskelige Veraab og synes med bitter Nyden sig selv den ulykkeligste af alle.

Men endnu én er vaagen. Thi dèr ovre i Sidefløjen er der Lys. Hun tæller Fagene i den lange Række. Det er i Henriks Værelse. Men han er borte. Hun har ikke hørt ham komme hjem. Hvem kan have noget at gjøre dèr paa denne Tid? Skulde Stuepigen? Blodet skyder hende op i Kinderne. Hvem kan vide? Han slægter sin

Fader paa. Nu, det er Brud paa Husordenen, den er det hendes Pligt at opretholde, at straffe, og hun gaar.

Gjennem Dagligstuen og Spisestuen, lydløst ned ad den lange Gang i Sidefløjen, forbi Mandens Soveværelse, med en fornærmet Husmoders glædeblandede Vrede i Sindet over at kunne gribe sit Tyende paa fersk Gjerning.

Med et haardt Tag drejer hun Laasen. Da lyder et Knald, et Brag — og fra den aabne Dør ser hun Henrik vaklende gribe sig til Hovedet, noget tungt falder ham ud af Haanden, og saa ruller han om paa Gulvet for Fødderne af hende.

Straks kan hun ikke røre sig. Rædslen gaar hende som en fysisk Smerte gjennem Legemet. Saa frigjør hendes Vilje de stivnede Lemmer. Hun bøjer sig over ham og forsøger at løfte hans saarede Hoved.

Det bløder stærkt. Blodet løber i en smal Stribe ned ad hans blege Kind, forbi Øret og bliver borte under hans Halslinning. Dette Blod kan hun ikke taale at se. Hun tørrer og tørrer, til hendes Tørklæde er gjennemblødt. Saa besinder hun sig. Saadan bløder ikke en Død. Der maa Hjælp. Han er falden i Nærheden af Sengen. Uden at slippe ham, trækker hun nogle Puder ud og lægger højt under hans Hoved. Saadan bløder han mindre.

Saa gaar hun og kalder Pigen op. Mens denne kaster Klæderne om sig, skriver hun med rystende Hænder nogle Linjer og sender hende bort.

Hun har kun været faa Minutter om det. Men Henrik har rørt sig. Da hun kommer ind, mødes deres Øjne, og fra dette skrækstive Blik stirrer Forbrydelsen hende i Møde.

„Har du Smerter?" Hun har taget et Fad med koldt Vand og bader hans Tinding.

Han virrer svagt med Hovedet til Nægten.

„Kan du rejse dig, naar jeg hjælper dig?"

„Jeg tror det." Hun understøtter ham, og det lykkes.

En Dør smækker i det samme. Den Bleghed, som gustner hans Træk, er uudholdelig at se. Hans Øjne stirrer vildt mod Døren, og han synker skjælvende sammen. Hun forstaar — og uvilkaarlig griber hun fastere om ham, mens Angstens Iskulde kryber gjennem hendes Aarer. For første Gang føler hun Moderinstinktet kalde — Hundyrets Drift at forsvare sin Unge.

Saa lægger hun sin Haand paa hans Skulder og siger med en Stemme, hvis Ro ikke længere er ligegyldig Kulde — et ukjendt Tonefald i hans studsende Øre:

„Det er ingen anden end Lægen — vær ikke bange."

For hans Nervers spændte Tilstand er dette nok til at bringe Reaktionen. En Hulken ryster hans Legeme, kraftløs giver han efter for Graaden, mens hans Hænder krampagtig griber om hendes, og han stønner tyve Gange i Træk: „Hjælp mig, skjul mig."

Saa kommer Lægen. Han bliver forbunden og bragt i Seng. Der er ingen Fare. Hendes pludselige Greb i Laasen har sandsynligvis frelst hans Liv. Hans Haand har rystet, og Kuglen er løben langs Pandebenet og har taget et godt Stykke Hud med sig. Et Ar, som Haaret skjuler, vil blive hele Følgen.

Saa er Lægen gaaet, Pigen sendt i Seng.

Mat af Blodtab og Sindsbevægelse døser han uden at sove, skræmmet op hvert Øjeblik saa af én Lyd, saa af en anden.

Hun sidder midt for Sengen. Naar han farer sammen, lægger hun sin kolde Haand paa hans feberglødende, og forklarer som for et mørkerædt Barn Lydens Aarsag: det var en Drosche, der holdt ved Siden af, det var Sneskred fra Taget, der var Vindens Rusk i Porten, det var, og det var ...

Hun véd det værste. Af hæse, forskræmte Svar paa sine Spørgsmaal har hun erfaret nok til at se Ulykken helt i Øjnene. Han har spillet og tabt, laant og atter tabt og dækket Gjælden med falske Veksler til saa betydelige Beløb, at det svimler for hende. Hendes Mands forstyrrede Pengeforhold umuliggjør enhver mindelig Afgjørelse.

I Dagens Løb har Henrik udtømt ethvert Forsøg til Redning. Ved Daggry Rettens Folk og saa — Arrest, Domfældelse, Vand og Brød — maaske ... Ordet dør usagt i hendes Tanker.

Hendes Bryst kan ikke rumme Smerten — hun presser Læberne sammen for ikke at stønne højt, mens hans angstfulde Øjne spørger, spørger — — og hun maa svare, mekanisk oversætte Nattens Lyd i Ord.

Endelig sover han. En uhyggelig Søvn. Tænderskærende, som skulde Kjæverne af Led, hans Træk fordrejede til et Vrængebillede af hans vaagne Ansigt, vælter han sig i søvnbunden Afmagt, kæmpende mod indbildte Fjender.

Og dette hæslige, dèr foran hende paa Sengen, er hendes Søn? Gysende vender hun sig bort.

Et Skrig, vildt og skingert af dirrende Gru: „Mo'er!" — og i næste Nu sidder hun paa Sengekanten, trykker ham til sig, tyssende, kjælende med gode Ord. Angstsveden risler i kolde Draaber over hans Legeme, kuldegysende kryber han sammen ved hendes Bryst, varmet, trøstet i Øjeblikket, sky og dog hjærtegreben af denne nye Ømhed.

Hendes Søn, hendes Søn! En at trøste, én at hjælpe, én, der klynger sig til hende — hende alene. En at frelse — for de maa ikke tage ham fra hende, de maa ikke — maa ikke! Og saa falder det over hende, at det er for silde, at der er ingen Redning.

Og nu er hun Moder. Hun véd det, hun føler det; en Fødsels Smerter har gjennembævet hende, hans Skrig har sprængt de snærende Hinder. Hun har delt hans Kval, hun har lidt hans Angst, hver Draabe Blod, der flød, har hendes Hjærte indsuget i Smerte, hans Lemmers Skjælven har gjennemsitret hendes Legeme. Og nu vil de tage ham fra hende — nu — nu! Hendes forpinte Hjærne kan ingen Planer lægge — men de faar ham ikke — faar ham ikke.

Rettergang, Domfældelse — Ord, hvis blotte Lyd forfærder hende; hun véd intet derom, ikke hvad der vil ske i Morgen, ikke, hvor hun kan finde Hjælpen, blot at den maa findes. Og om saa alt andet slap, er der saa ikke noget, der hedder Kongens Naade? Kongens Naade! et Glimt i Mørket, en aaben Dør. Dèr søger Haabet ind.

Listende Trin gjennem Korridoren. Det er Aage. Han har sét Lys i Broderens Værelse og aabner famlende Døren med et højrøstet: „Hvor Fanden blev du —?" og standser studsende, da han ser Moderen ved Sengen.

Hun har rejst sig og stiller sig tyssende i Vejen for ham. Hans Sanser er for omtaagede, til at han straks kan klare for sig, hvad han ser. Men dette Bind om Broderens Pande? og hendes Ansigt — hvad betyder det? hvad er her sket?

Hun skyder ham lempelig udenfor og hvisker blot: „Din Broder er syg; forstyr ham ikke — i Morgen —", saa brister Stemmen, og Døren lukkes. Sagte lister han af igjen, forskræmt, urolig og pludselig ædru.

Hendes Tanker følger ikke ham — endnu ikke. Angsten har sat sig fast som et klemmende Tryk under hendes Hjærte. Kvalm og syg ænser hun intet uden den sovende Skikkelse i Sengen. Hans Søvn er roligere nu, drømmeløs synes det. Stille pusler hun om i Værelset, lægger tilrette

om ham, varlig, skjærmer for Lyset, ordner hans Klæder, som er kastede i en Hob, da han blev afklædt.

Og i denne dagligdags Syslen, ny og uvant for hende, finder hun en besynderlig Lise, en aldrig kjendt Tilfredsstillelse. Hvor har hun dog saa længe kunnet lade fremmede, kolde Hænder røre ved alt dette, der er hendes? Hvad har hun ikke tabt? En Gang, da var der dog Smil i de smaa Ansigter, Kjærlighed i Øjnene, naar de saa paa hende — — men hun skændte saa tit og slog i Utaalmodighed — Slagene svider nu hendes eget Hjærte — slog saa haardt de buttede Hænder, de runde Kinder, hvor kunde hun, hvor kunde hun! Og de græd, bitterlig græd de, og saa med hjælpeløse Øjne op til hende. Men dette rædde Blik, fejgt var det, det kjendte hun — det var Faderens, naar hun greb ham i en Udskejelse, og det hadede hun — og hadede næsten dem, fordi de lignede ham. Og saa tav de, naar hun kom ind i Stuen; o Gud, denne opirrende Tavshed, ogsaa den kjendte hun igjen. Og Skjuleriet, og Knebene, der fulgte, da de blev større og sammensvor sig med Faderen mod hende. Saa gled de fra hende — og hun drømte sig bort — længere og længere bort, lige til dette -- dette — Aa, at hun havde vidst, havde tænkt — —.

Hvert Minde, hvert Billede tynger hendes Bevidsthed med en Byrde af Skyld — Skyld? Og kan hun for det? Blev hun ikke tvungen, med Hjærtet fuldt af Kjærlighed til en anden, kastet i Armene paa denne aandstomme Vellystning?

Er ikke Kulden og Stivheden, hvormed hun har skindræbt sin oprindelige Naturs livsvarme Instinkter, et nødtvungent Selvværge mod den Mands brutale Ret, hvis Hustru hun er — hun Hustru, et Haansord over hendes besudlede Tilværelse, og Moder — indtil i Nat kun det tomme Navn paa hendes Skjændsel, indtil i Nat — og nu, nu da

hendes Sind rækker ud i Længsel efter at elskes af dem, hun har stødt fra sig, og elske dem — sørge for dem, tjene dem, værne om dem, bære dem i sit Hjærte, altid, altid — have sit Liv i dem; nu kommer dette truende, forfærdelige og rejser en Mur af Skyld mellem hende og Lykken, den, hun har spildt i selviske Drømmes løjede Glemsel — — stønnende synker hun sammen.

Henad Morgenstunden kommer Manden hjem. Hun hører ham famle sig usikkert frem gjennem Korridoren. Han er beskjænket af fin Vin; han støder an imod Møblerne i Stuen ved Siden af, indtil han med et tungt Bump lander i Sengen.

To Gange er hun paa Vej der ind — han maa dog vide. — Men med uovervindelig Væmmelse vender hun om igjen.

Mens han sover Rusen ud, og endnu inden det er rigtig lyst, føres Henrik bort.

I sin uvidende Angst har hun ventet sig noget voldsomt, at se ham bunden, med Haandjærn paa, ført bort med Magt af brutale Retsbetjente. Men det gaar stille af. En civilklædt, høflig Mand bukker for hende med stor Alvor og henvender et Par Spørgsmaal til Henrik. En pinlig Rødme sniger sig over hans Ansigt, hans vigende Blik ser til Siden, da han svarer bekræftende. Han er rolig i sløv Opgiven af alt Haab. Saa gaar de.

Udenfor i Korridoren trykker Aage sig op imod Muren. Han har ikke været i Seng. Han lytter i Angst og gætter. De ser ham ikke.

Hun følger med dem ned. I Porten holder en Drosche, og hun skimter en Politibetjent, som aabner Vogndøren, da de nærmer sig.

De holder hinanden i Haanden, Moderen og Sønnen. Da de har naaet ned de faa Trin til Vognen, føler hun hans Haand blive kold og klam, i det hans Fingre trykker sig

fast om hendes. De siger intet. Det sidste, hun ser, da Vognen kjører bort, er denne kolde, hvide Haand, der krampagtig dækker hans Ansigt under Forbindingen om Panden.

Hun ser Trinene, Murene dobbelt, da hun atter gaar op; hun tager fejl af Døren og maa føle sig for gjennem Gangen for at finde ind i Dagligstuen.

I Vinduet med Ryggen mod hende og Ansigtet presset mod Ruden staar Aage. Nu forstaar han, hvad der er foregaaet. Da hun kommer ind, vender han sig pludselig, hvid med barnerædde, forvildede Øjne. Saa rækker hun efter ham: „Aage!" — og med et hulkende, uartikuleret: „Mo'r, aa Mo'r!" kaster han sig ind til hende. Saa er han hendes.

JOHANNES JØRGENSEN

[f. 1866. Udgivet siden 1893: „Bekendelse", Digte (1894) — „Rejsebogen" (1895, 2. Oplag 1905) — „Livsløgn og Livssandhed" (1896, 6. Oplag 1899) — „Beuron" (1896) — „Den yderste Dag" (1897) — „Helvedfjender" (1898) — „Digte" (1898) — „Lignelser" (1898) — „Omvendelse" (1899) — „Vor Frue af Danmark" (1900) — „En Apostel" (1900) — „Eva" (1901) — „Romersk Mosaik" (1901) — „Romerske Helgenbilleder" (1902) — „Den hellige Ild" (1902) — „Fioretti" (1902) — „Pilgrimsbogen" (1903) — „Græs", Fortællinger (1904) — „Lyrik", udvalgte Ungdomsdigte (1904)].

TRAADEN OVENFRA

(Af „Lignelser", 1898.)

Det var en skøn Septembermorgen. Alle Enge glimtede af Dug, og gennem Luften sejlede den flyvende Sommers silkeskinnende Traade. Langt fra kom de, langt hen drev de.

En af disse Traade strandede i Toppen af et Træ, og Luftskipperen, en lille gul- og sortbroget Edderkop, forlod sit lette Fartøj og betraadte Løvets fastere Grund.

Men Stedet behagede den ikke rigtig, og med en rask Beslutning spandt den sig en ny Traad og firede sig lige ned i en stor Tjørnehæk.

Her var der nok af strittende Skud og Kviste, hvorimellem et Næt kunde udspindes. Og Edderkoppen gav sig

til Arbejdet, idet den lod Traaden ovenfra, ad hvilken den var kommet ned, bære Nættets øverste Hjørne.

Det blev et stort, smukt Væv. Og der kom noget særligt over det, derved at det ligesom stod ret op i den tomme Luft, uden at man kunde se, hvad der bar dets øverste Rand. Thi der skal gode Øjne til for at opdage saadan en lille, fin Edderkoppetraad.

Dage kom, Dage gik. Det begyndte at blive smaat med Fluefangsten, og Edderkoppen maatte spinde sit Næt større, saa det kunde favne videre, fange mere. Og takket være Traaden ovenfra, lykkedes denne Udvidelse over al Forventning. Edderkoppen byggede sit Væv højere og højere op i Luften og mere og mere ud til Siderne. Nættet spændte over hele Hækkens Bredde, og naar det i de vaade Oktobermorgener hang fuldt af funklende Draaber, var det at se som et perlestukket Slør.

Edderkoppen var stolt af sit Værk. Den var ikke længer den lille Tingest, der var kommet sejlende paa et Spind gennem Luften uden en Skilling i Lommen — saa at sige — og uden anden Formue end sine Spindekirtler. Den var nu en stor, svær, velstaaende Edderkop og havde det største Næt langs hele Hækken.

En Morgen vaagnede den i usædvanlig daarligt Humør. Den havde frosset lidt om Natten, og nu var der ikke et Solglimt at øjne, og ikke en Flue summede gennem Luften. Sulten og ledig sad Edderkoppen hele den lange, graa Efteraarsdag.

For at slaa Tiden ihjel begyndte den en Rundgang i sit Næt for at se, om det ikke trængte til at bødes her eller der. Den rykkede i alle Traadene for at mærke, om de var godt fæstnede. Men skønt den ingen Fejl fandt, vedblev den dog at være utaalelig gnaven.

I Vævets yderste Udkant kom den saa til en Traad, som

den lige med ét syntes, den ikke kendte. Alle de andre gik enten derhen eller didhen — Edderkoppen vidste hver Kvist, de var gjort fast ved. Men denne ganske ubegribelige Traad gik *ingen Steder* hen — det vil sige, den løb lige ret op i Luften.

Edderkoppen rejste sig paa Bagbenene og kiggede opad med alle sine mange Øjne. Men den kunde ikke se, hvor Traaden gik hen. Det saae ud, som den førte lige op i Skyerne.

Edderkoppen blev mer og mer ærgerlig, jo længere den sad og stirrede til ingen Nytte. Den huskede slet ikke mere, at den selv en Gang paa en klar Septemberdag var kommet ned ad denne Traad. Den huskede heller ikke, hvor stor Nytte netop denne Traad havde ydet, da Vævet skulde bygges og udvides.

Edderkoppen havde glemt det altsammen — den saae blot, at her var der en dum, unyttig Traad, som ingen rimelige Steder gik hen, men bare op i den tomme Luft ...

„Væk med dig," sagde Edderkoppen, og i et eneste Bid knækkede den Traaden midt over.

I det samme gav Vævet efter — hele det kunstfærdige Nætvæv styrtede sammen — og da Edderkoppen kom til sig selv, laa den mellem Tjørnebladene med Nættet som en lille, vaad Klud over Hovedet. I et eneste Øjeblik havde den tilintetgjort hele sin Herlighed — fordi den ikke forstod Nytten af *Traaden ovenfra*.

DE PROFUNDIS

(In memoriam Paul Verlaine, † 9. Jan. 1896.)

(Af „Digte", 1898.)

I

Vinterskumring, Taagefald.
Hør, en Klokke ringer bange.
Og det tunge Draabefald
i en Haves øde Gange.

Tunge Taagedraabers Fald
i de vintervaade Haver.
Og det fjærne Klokkekald ...
der er En, som de begraver.

Mørket stiger, tyst og tæt,
mellem stille, sorte Stammer.
Bag det fjærne Grenenæt
lyser kun et ensomt Kammer.

Endt er Dagen, Livet endt.
Det er Mørkets bange Time.
Kun det fjærne Lys er tændt,
og kun Dødens Klokker kime.

II

Er det dig, de sænker ned
i de dunkle Taagehaver?
Er det dig, som de begraver
i en Skumring uden Fred?

Digter, Drømmer, løse Fugl,
Natteravn og Visdomsugle —
Mørket var dig Skærm og Skjul
mod de stolte Dagens Fugle.

Natten var dit Hjem, dit Hus,
og dens Mørke var din Kappe;
paa Vor Frues Kirketrappe
sov du ud din Kunstnerrus.

Klager nu i denne Kvæld
Aftenklokkens bange Mæle
for dit Ve og for dit Vel
blandt de arme fangne Sjæle?

Er det dig, den klager for,
Klokken, som jeg ikke øjner?
Beder den et Fadervor
for en angrende Zigøjner?

Er det Lyd af dit Farvel?
Stiger det fra dybe Grunde:
„Beder, I, som bede kunne!
„Beder for en fattig Sjæl!"

III

Han var udstødt, fattig, ene —
ak! som ingen blandt os andre.
Dømt at vandre, evigt vandre
over golde Gaders Stene.

Aldrig Skoven, aldrig Havet,
kun de lange Huses Rader —
Quaier, Pladser, Parker, Gader,
Fortovsmylret, Droschketravet.

Og blandt skinnende Butiker,
og blandt straalende Kaféer,
Boulevarders Lys-Alleer,
han, en Digter — og en Tigger ...

... Sulten føder sære Nykker ...
Se, han stirrer, staar bevæget ...
Som en Rad af Femfrancs-Stykker,
nye, skinnende i Præget,

lyser Gadens Rad af Lygter,
blanke og elektrisk hvide ...
Han vil gribe. Men i Tide
svinder Synet ... og han flygter ...

Som en Jægersmand, der jager
i en Skov, der er lagt øde —
som et Dyr, der søger Føde
paa en gold og giftig Ager

vandrer han i Nattens Timer
gennem alle dunkle Steder,
og han kysser, og han græder,
til de første Morgentimer.

IV

Det er endt, det er forbi.
Sungen er den sidste Sang.
Livets Bog er lukket i.
Natten endt for sidste Gang.

Ingen Aften skal ham se,
flakkende paa kryds og tværs,
intet Bord i en Kafé
gemme Kladden til hans Vers.

Udlidt, udstridt, Paul Verlaine!
Død i Gud og død med Fred!
Ved dit Lig jeg knæler ned
som en ringe, ukendt Ven.

Nat og Dag og Lyst og Nød
er som Taage, der forgaar
i den Stund, da Sjælen staar
nøgen for Guds Tjener D ø d.

Og tilbage bliver kun
som en Bøn af Dybsens Grund:
Herre, før en Stakkel hjem,
lad ham frelst Dit Aasyn se!
Pie Jesu, Domine,
dona ci requiem.

HANS KAARSBERG

[f. 1854. Udgivet: „Om Blegsoten", 4 Forelæsninger (1884) — „Mislyd og Harmonier" (1886) — „Daarlige Tider" (1887) — „Fordærvede" (1888) — „Mutterlillen" (1889) — „Vore Klæder" (1889) — „Vore Børn" (1889) — „Gjennem Stepperne og blandt Kalmykkerne" (1892) — „Mennesker" (1892) — „Folkene paa Nakkebjerg" (1895) — „Om Satanismen" (1896) — „Nordens sidste Nomade" (1897) — „Langt ude —" (1897) — „Sort og Rødt" (1898) — „Trange Stier" (1899) — „Stort Vildt" (1901) — „For en Vinteraften" (1904)].

ISBJØRNEN

(Af „Stort Vildt", 1901.)

Hans Fader tog ham paa sit Fang, naar han skreg — af Kaadhed, af Skuffelse, naar han havde overvurderet sine Kræfter, af utilfredsstillet Hævntørst ligeoverfor en større og stærkere Dreng, der havde hugget ham.

Naar han saaledes tog paa Vej, satte Faderen ham paa sit Knæ. Strøg hans stride, næsten farveløse Haar. Stillede ham ved sin Godhed og sin rolige og dog saa sære Tale.

„Vi er fremmede Folk, du og jeg," sagde han saaledes. „Din Moder sagde det, før hun døde: „„Du og vor Søn, Svend, I ligner hinanden. Alle vore andre Børn vil nemt glide gennem Verden. Men Svend vil faa det svært, som du

har haft det. For I er ikke som de andre Mennesker. Derfor skal I holde sammen. Og, naar Drengen nu og da fornemmer, at han er en fremmed Fugl blandt de andre, saa skal du fortælle ham om, hvordan det gik *dig* i Livet; og du skal trøste ham i Modgang og sige ham, at *intet* Menneske har haft Magt nok til at gøre dig helt ulykkelig, og at *ét* Menneske elskede dig højere end nogen elsker Gud. Dette er meget. Og det er ikke Hvermands Lod." "

Og Faderen, som havde sét og prøvet meget og som havde lært at elske og at foragte Menneskene, han fortalte sin Søn om fjerne, fremmede Egne, hvor Menneskene ikke er træske og smaaligt onde, fordi deres Gud endnu dér har Magten over dem; fordi „Guden" havde kastet ind iblandt dem — til Prøvelse og Gru og underlig Opbyggelse — nøgne Fjælde og udyrkelig, milelang Sump, sorte og lyse Skove, hvor stærke og grumme Vilddyr bo, øde Ørkner og vilde Have, der jævnsides gemmer Rigdom og Død.

Naar Faderen saaledes fortalte, da sad den ustyrlige Dreng stille som en Mus paa hans Knæ. Barnet spurgte sjeldent. Thi det var ikke fornødent: Alt, hvad Faderen fortalte, stod lyst og levende for Sønnen. De to kendte inderligt hinanden. De forstod hinanden uden Fortolkningskonst. Naar Faderen i sin Gammen over Barnets gode Nemme og stærke Hengivenhed uvilkaarligt og uforbeholdent ligesom lod sin Sjæls Strenge klinge og bruse under Beretningen om sin Ungdoms og Manddoms æventyrlige Færd, da skønnede han af Sønnens hastige Aandedræt, af hans hede Kind, hans straalende Øjne, at Barnets Hjærte skjalv — af Længsel og Stolthed, af Glæde og Henrykkelse — som Felens underspundne Strænge.

Naar Faderen saaledes fortalte, da glemte han selv og hans Barn Tid og Sted. Da blev den fattige Stue med dens særegne Prydelser af gamle Vaaben og vilde Dyrs Huder,

— den blev til en Hal — et Tempel — en Jungle — en Urskov eller Isørken! Da var det stundom, som om det umaadelige Skind af den forlængst fældede Hvidbjørn pludselig fik Kød og Blod, Liv og Stemme, — rejste sig fra sin vante Plads, — nærmede og fjærnede sig brummende. Da krummede Tigeren under Skrivebordet sine støvede Kløer, lod sine Glasøjne knistre, sine hvide Tænder skinne! Da kom der Liv i dette uhyre Elghoved paa Væggen: Sky stirrede dets store, sorte Øjne paa den gamle Jæger og hans Søn. Den store, bløde Mule bevægede sig. Og Elgtyren gav Lyd! Den udstødte sit lokkende „läte", voxede, voxede, voxede frem af Væggen, — fældede de mægtige Skovle! — satte i Trav — langt, langt bort til de store Sumpe — dér ude! — hvor intet Menneske kommer ved Dag eller Nat. ...

Der var dog højt til Loftet og langt til Væggen i den tarvelige Stue, hvor Svends Fader skænkede sin Søn alt dét, der forekom ham selv stort og stærkt og betagende i Livet. Han fortalte om Menneskenes Kampe mod en stor og vild Natur, mod stærke og grumme Dyr, mere end om Menneskenes Kamp mod hinanden for Føden.

„Mennesket blandt Mennesker, min Dreng, — det er sig selv ligt overalt paa Jorden," sagde han en Aften.

„Er det ondt eller godt?" spurgte saa Barnet.

„Dérom skulde du spørge din Lærer — i Religion," svarede den gamle tvivlraadig.

„Det har jeg gjort, Fa'r. Hr. Svendsen sagde, at Menneskene alle sammen er skabt i Guds Billede."

„Kender Hr. Svendsen — Guds Billede?"

„Ja, vel kender han det! Han har selv vist os det ifjor Jul. Det var et Ansigt bare, — et forfærdelig sørgmodigt Ansigt, der var hexet frem paa en Lommeklud."

„Høh!" brummede den gamle; — „Kattun-Trykkeri!"

Der blev nu en Pavse, saa lang, at Faderen troede, at Drengen havde glemt dette Emne.

Men efter en halv Times Forløb standsede Svend pludselig sin Leg og spurgte:

„Fa'er! — Hvis det Ansigt paa Tørklædet ikke er det rigtige, hvordan skal man saa bære sig ad med, at faa Gud at sé? — — Naar man ta'er en umaadelig lang Kikkert — og klattrer op paa et højt, højt Bjærg — tror du saa — —?"

Den gamle vred sig i Sædet. Han tog Sagen meget alvorligt. Men han var raadvild om, hvad han skulde svare.

„Mange Mennesker lyver," sagde han endelig. „Mange paastaar, at de tydeligt har sét Gudens Ansigt, har fornummet ham saa nær, at de kunde mærke hans Aandepust. Og, for at vi andre skal tro det, afbilder de hans Ansigt og tilbeder det. Men — det ligner ikke noget. Det er som et Menneskeansigt. — De iblandt os, der virkelig har ligesom sét Guden, de tier helst stille med det. Og de kan ikke beskrive eller afmale, hvordan han saa ud: Det, de fornam, var for stort. Man kan ikke fatte det helt. Ikke tolke det med Ord eller Pensel eller Musik."

Drengen studsede. Han holdt op at lege og sad og grundede længe. Pludselig udbrød han:

„Fa'r! — de andre — i Skolen — siger, at Hr. Svendsen har sagt, at du er en Hedning, fordi du aldrig gaar i Kirke. Jeg har slaaedes med dem for dét ogsaa. Men — hvorfor gaar du alligevel aldrig i Kirke?"

Den gamle Jæger rejste sig uvillig. Han gik til Vinduet og saa' ud over Landet. Omsider sagde han:

„Naar et Menneske blot én Gang har — har sét Guden, som jeg kaldte det før, saa har han stundom ondt ved at finde ham dér, hvor Folk mener, at man skal søge ham, fordi de efter deres Evne og Opfattelse ligesom har gjort i

Stand til ham just dér. Jeg tænker, at Hr. Svendsen — at de andre — er saa gode Mennesker, at de føler sig som Kamerater med det Guddommelige: De laver disse smaa, mugne Kirker, — de er altfor elendigt smaa, min Dreng! — og planter en brav Mand paa en Prækestol, at han skal lokke den store Gæst ind i denne Fælde, — de kommer pyntede og vel forberedte, med nykæmmet Haar, — og ren Vat i Ørerne. De messer og synger og be'er og spiller paa Orgelværk; — de Vilde har det omtrent paa samme Maade... Det er meget net, dét. Men, — — naar et Mandfolk kun én Gang i sit Liv har følt og set det — det Største, han kan fornemme, saa kærer han sig ikke om at komme i Kirke. For dét, de laver dér, — forstaar han sig ikke paa. — Men nu skulde du læse dine Lektier, Dreng."

Han blev næsten barsk, mens han talte. Og han gik sin Vej, da han havde talt ud. Saadan endte disse Samtaler undertiden.

Men Svend grublede mest over dét, som Faderen nødigst omtalte.

— Da Svend var tolv Aar gammel, døde hans Fader. Drengen sørgede. Han savnede og sørgede som en voxen Mand. Han kastede sig ikke ned og hylede og vred sig, for hurtigst muligt at slippe af med Jammeren. Han gik stille og mere og mere ensom omkring, pint af Længsel efter det eneste Menneske, der fuldtud havde kunnet forstaa hans Sorger og hans Glæder. Og han blev mager og bleg.

Værst var dén Dag, da de kom og tog, hvad der var i det fattige, men værdige Hjem, da „Isbjørnen" og „Kongetigeren" og „Elsdyret" under fremmede Mænds Latter og

haanende Spas blev smidt ud i Gaarden og raabt op ved Auktionen. — Da knyttedes uvilkaarligt Drengens Hænder. En dump, særegen Vaande greb ham. Med lukkede Øjne og sammenbidte Tænder borede han sig ud igennem Stimlen. Og, da han stod fri paa Gaden, flygtede han — for første Gang i sit Liv — for Menneskene.

Han løb og han sprang. Han blev i Skoven om Natten. Paa én Gang trodsig og fortvivlet laa han og stirrede og biede efter, at dette Store og Ubeskrivelige, som Faderen med saa megen Andagt og Fortrøstning havde nævnet, at dét — „Guden" — dog nu skulde vise sig for ham, der ikke kunde udholde sin Længsel og sin Hjemvé mere.

Men der viste sig intet. Natten gik, stille og klar, sin rolige Gang. Natten hviskede og hviskede i hans Øren — hverken ondt eller godt, stort eller smaat. Den bare hviskede, til Drengen omsider udmattet sov ind paa Dyrehusets bløde Hø.

Næste Dag mødte han i Skolen til rette Tid. Han gjorde, hvad han skulde. Han klarede sig nu og senere jævnt godt. Men han deltog ikke mere i Kameraternes Leg. Ordknap og grublende gik han i sin Fritid sine egne Veje, flakkede om med Fiskere og Skovbetjente og saa meget, der undrede og glædede ham. Og han modnedes tidlig til Knøs.

Da Svend var konfirmeret, satte gode Mennesker ham i Lære, at han kunde tjene Føden og ikke skulde falde nogen til Byrde.

Først sad han i et Skomagerværksted. Det var i en Kælder i én af den store Stads Sidegader. Svend hamrede og bejtsede, syede og skar. Han var ordknap og indesluttet.

Men han gjorde, hvad de satte ham til at gøre. Mesteren behandlede ham uvilkaarligt som en voxen Mand. Og hans Kone sagde ofte, at „dén Knøs blev ikke hængende ved Begtraaden ret længe, og det var ogsaa Synd, om han blev siddende, som han sad dér i Kælderen og keg efter Solen gennem Slamristen. For — han ha'de ikke Skomagerøjne."

„Fruentimmersnak og — gedølte Fornemmelser!" brummede Mesteren. Men i sit stille Sind gav han Konen Ret.

Men Kameraterne paa Værkstedet hadede Svend som Køterne hader den fremmede Racehund.

„Han er storagtig!" sagde de. „Og hvad har du saa at være vigtig a', din mavre, gloøjede Junker! — saadan en Hedninge-Sønneke!"

Svend lagde Arbejdet fra sig. Han havde ikke hørt dét Skældsord før. Han løsnede langsomt Skødskindet og lod det glide ned paa Gulvet.

„Er det min Fa'r, I mener?", spurgte han. Og hans Ansigt blev saa blegt og særegent, at Kameraterne uvilkaarligt mistede Humøret.

„Er det min Fa'r, I tænker paa?" gentog Svend og knyttede Næverne.

Da tog den lille Mestersvend Ordet og sagde med tilkæmpet Værdighed: „Aah, la' vos nu la' være at skabe vos! — Sid Dem bare rolig nér, Deres Højhed! og la' vos være fri for Vidtløftigheder her paa Værkstedet ..."

... I samme Nu tumlede han bagover, greben i Nakken af Svends uventet stærke Næve. I sit Fald ned fra Skomagerstolen væltede han sit lille Bord med Syle og Hamre og Pløke, og der blev stor Larm. De to andre Kamerater sprang op. Men før de havde faaet Tid til at beslutte sig, var Hævneren over dem. Bevæbnet med Mesterens Egespire, havde han i et Øjeblik gjort Mestersvenden ukamp-

dygtig: han laa og hylede paa Gulvet mellem sine Syle og Pløke. Nu kom Turen til hans Forbundsfæller. I blindt Raseri lod Svend sin Stok suse. Han kæmpede mod en Overmagt; hans Stok ramte, hvor det kunde træffe sig.

„Hjælp! Hjælp! — Han er gal! Han er gal!" skreg de forfærdede Skomagere i Kor og barikaderede sig, som de bedst kunde. — Og Mesteren kom ilende: Saadan et Skuespil var endnu aldrig set paa hans det hæderlige Værksted! —Ja, han tænkte jo nok, at Svend sad og gemte paa saadan nogen Galskab indvendig! For Satan! man skulde tro, at han havde faaet Gift i Blodet: *Hvorfor* kunde han ikke være som de andre? — —

Et Par Uger efter søgte Svend en sildig Aften sin Mester i hans Stue.

„Jeg vil sige Mester, at jeg kan ikke holde det ud længere dernede i Kælderen."

Jeg tænkte det nok, min Søn."

„Faar jeg saa gaa, hvorhen jeg vil?"

„Du faar gaa, ja. Og — Vorherre være med dig."

Han rejste sig, gik til Skatollet og tog frem en Rulle Pengestykker. Dem gav han Svend. — Og Madammen kom bedrøvet ind:

„Hvor gaar du hen, Svend?" spurgte hun.

„— En kender ikke sin Skæbne," sagde han. „Jeg vil se mig om i Verden, — ligesom min Fa'r. Og, naar jeg finder det — det Største af alt, saa vil jeg være taalmodig med Resten."

Døren lukkede sig varsomt efter ham.

— „Han ligner Drengen, der drog ud, for at lære at gyse," sagde hun bedrøvet.

„Ja, du har Ret, Kone," brummede Skomageren dybsindigt: „der skal jo no'en til dét ogsaa: — Enhver Chaçun har *sin* Ragout, som man siger."

Svend tog Hyre paa et stort Skib og fôr i Udenrigsfart. Han sejlede Jorden rundt, saà meget og oplevede mange Æventyr.

Han blev en stor og stærk Mand. Ingen følte Lyst til at binde an med ham. Fra sit attende Aar fik han Lov at gaa i Fred gennem det raaeste Selskab. Og dette er faa Mænds Lod. Fra dén Tid af led Kameraterne ham. Men, naar de indbyrdes talte om ham, saa sagde de: „Svend? — han er god nok, han. Men, der er Skal om ham. Hvem kan sé Kærnen i en Kokusnød!"

Rolig, støt og ordknap, stærk overfor Vin og Kvindfolk, offervillig mod alle, som søgte hans Hjælp, — saaledes var han kendt i alle Havne. Men hans Ro var kun en Maske: Han fôr ikke længe i det samme Farvand. Hyppigt skiftede han Skib. Hver Gang han saà en ny Havn, et nyt Landskab, en Folkestamme, der hidtil havde været ham fremmed, bankede hans Hjærte højt af Spænding og Forventning: Skulde det Største, — „Guden", som Faderen kaldte det, — skulde dét aabenbare sig for ham i dette nye Land, i disse blaa Bjærge, i disse æventyrlige Urskove?

En evig Længsel, en aldrig hvilende Uro drev ham over Havene, gennem Floderne med de tusinde Undere. Ofte tænkte han: Se! n u har jeg fundet det, „det Største". Og, naar han saa fik det, han saà, paa nært Hold, saa veg det ligesom tilbage for ham, svandt ind og blev smaat, magtede ikke at gribe ham og holde ham fast. Tidt og ofte havde han forladt Skibet i Havnen, for at rejse dybt ind i det fremmede Land. Mangfoldige Farer og Æventyr havde han oplevet. Da han blev tredive Aar, havde han sét mere af Jorden end noget andet Menneske.

Men, naar han atter fôr bort over Havet, da var det, som saà han sin Faders kloge, alvorlige Ansigt for sig. Og

den Gamle smilede stille og rystede paa sit graa Hoved: „Ikke endnu! — Ikke endnu, min Søn."

Han havde samlet sig store Kundskaber til Naturen og til Menneskene. Ogsaa Guld havde han vundet. Men Naturen, som han elskede, havde endnu aldrig „aabnet sit Hjærte helt for ham", som han udtrykte sig. Og Menneskene? — „Menneskene aabnede sig kun altfor let. De er som Østers, der kommer paa det tørre: De gaber. Og, gaar man hen og kigger dem i Skallerne, saa ligner de, ret besét, hinanden — alle sammen! — Mennesker, — det er den samme Bog oversat paa Alverdens Sprog, bedre eller daarligere." Og han lo.

Da han begyndte at blive graahaaret, længtes han efter at gensé sit Fædreland. Stille og ukendt vendte han hjem. Og kort Tid efter havde han indrettet sig i sit Barndomshjem.

Men Stuerne blev ham hastigt for trange, for vemodige. Han havde smykket Væggene og Gulvene, som Faderen havde smykket dem, da *han* „lagde sig i Vinterkvarter". Thi Svend havde fældet mangfoldige vilde Dyr i alle Verdensdele. Han manglede kun Isbjørnen.

Alt havde han gjort for at genopvække Barndommens lykkelige Minder og Illusioner. Men han blev ikke gladere derved. Mindet om Faderen fyldte ham med Længsel og Vemod: Hvor grænseløs en Resignation maatte denne stærke, gamle Bjørn ikke have ophudt, da *han* gik i Hi i disse smaa, fattige Rum! Sandelig! *han maatte* have haft noget at tære paa, noget, der havde holdt ham oppe. — Og Tanken om „det Største", om „Guden", var der igen

med rig og uimodstaaelig Magt. Den opsteg som genfødt i hans ærlige Sjæl, denne Mystik, født i Barnesindet, — løftede sig mod hans Livs Himmel, ret op, som Røgen fra Abels Offer. — Han sprang op og saa sig om i det lille Værelse. Jorden brændte under hans Fødder.

„Ak!" sukkede det i hans Hjærte, „vi var fremmede Folk - - han og jeg. — Jerusalems Skomager! Evige Jøde! — — Nu, — „Isbjørnen" mangler jo endnu i Interieuret! Jeg vil gaa hen og fælde den."

Det er en bekendt Sag, at den udmærket udrustede „Pettersonske Expedition" mislykkedes til Fuldkommenhed. Lederen havde sat sig til Opgave, at opmaale visse uopmaalelige Strækninger paa Grønlands Østkyst og — Aaret efter — at naa Nordpolen. Han var en klog og kæk Mand. Han vidste, at skulde Land og Rige yde noget videre Bidrag til hans Færd, saa maatte han tage denne evindelige Nordpol i Nakken og slynge den i Publikums Gab, der har lukket sig smukt om Sager, der er endnu vanskeligere at sluge. Han vidste, at han vilde gaa saa langt, som en forstandig Mand gaar, og at han i hvert Fald nok skulde vende tilbage med „Resultater". Endelig var det ham bekendt, at intet troende og velsindet Menneske vilde falde paa, at anke over, at en brav Mand, der drager ud, for at finde Polen, ikke finder den. Tværtimod! alle Polsøgere er uhyre velkomne, naar de vender hjem med deres Sælskind og Tran og Bløddyr i Spiritus.

Svend var Deltager i denne Færd. Da det nu en Dag viste sig, at Skibet sad saa godt fast i den østgrønlandske Fjordis, at Expeditionen maatte forberede sig paa at blive,

hvor den var, i et lille Aar, saa bandede han ikke Skæbnen og Tilfældet, som hans Ven, Petterson. Tværtimod! — han lo. Han lo, løssluppent og uærbødigt mod Skæbnen, saa hjærteligt, som han i mange Aar ikke havde lët.

Petterson blev stødt.

„Hva' Fa'n gaar der a' Dem! — Synes De maaske, dét er morsomt? — Dét med Opmaalingen — vinket a', min Bro'r!"

„Undskyld," svarede Svend. „Men *jeg*, véd De jo, bryder mig ikke det bitterste om Opmaaling eller Nordpol eller sligt. *Jeg* tog *hérop*, fordi jeg endnu haabede paa, at der fandtes Egne paa Jorden, hvor Mennesket ikke har den mindste Magt over Naturen, hvor det er et „Svineheld", som man siger, at slippe ud, hvor man slipper ind — og omvendt — og saa skulde jeg jo ha'e skudt denne Isbjørn! For første Gang i mit Liv er *jeg* bleven fanget af den store Natur for længere Tid. Hér ligger vi, Krigskamerat! Vi har Damp og Elektricitet, Krudt og andre Sprængstoffer. Vi har Videnskaben inde, og Tekniken. Vi kan paa en Prik beregne, hvor vi *er* paa Kortet. Men — vi sidder lige fast for dét. Vi er vellærte og tapre Herrer. Men det nytter ikke noget: Vi sidder i Klemme — paa et Aar, — maaske til vi kreperer. Lige meget! Det glæder *mig*, endelig en Gang at tabe et vel forberedt Slag til en saa overmægtig Modstander."

„Hmh," brummede Petterson. „Det, De der siger, er vist dét, Dansken kalder „Lyrik", Nordmanden „Tøv". Men vi Svenskere kalder det „sinnesrubbed", at raisonnere saaledes" — —

— „og min Fa'r vilde have sagt: „ „Gud velsigne din Tunge, Søn! For den taler de faa, fremmede Mænds Tale." "

De to Mænd skønnede, at de ikke længer helt forstod

hinanden. Og fordi de agtede hinanden højt ogsaa uden dette, gav de hinanden et trofast Haandslag og gik hver sin Vej. Petterson begravede sig raadvild i sin Kahyt. Svend stod paa Broen og saa Solen bryde sine Straaler mod de umaadelige Ismasser. — Hans Øjne blev unge og skinnende.

De jog som oftest i Fællig. Men Svend førte an. Tyve Bjørne og mange Vildrener fældede de, en Moskusoxe og mange store Sæler. De gik paa Ski eller Snesko langt bort fra Skibet. Og de kom aldrig tomhændede hjem. Svend syntes, at aldrig havde han sét større Natur, aldrig prægtigere Vilddyr. Han følte sig glad og stærk som ingensinde før.

Men, da nogen Tid var gaaet, gad han ikke mere jage i Fællig. Det skurrede i hans Øren, at høre flere Mænds hoverende Raab, naar én Bjørn styrtede i Sneen, ramt af mange Kugler. Og, naar Isørkenen stundom blev over al Maade prægtig i Dagens eller Nattens underlige Lys, saa huede det ham ikke, at sé disse kendte Ansigter omkring sig.

Han begyndte da at færdes alene. Og Folkene sagde til hinanden: „Dén Mand er alligevel som en fremmed iblandt os." — Men de savnede hans Selskab.

Vintermørket kom. Stundom fòr en hvirvlende Snestorm ind fra de høje Kystfjælde; og det store Skib laa under Tykningen, saa skjult og forladt af Gud og Mennesker, Himmel og Jord, som en Kakkerlak paa Bunden af en Meltønde. Men stundom blev Himlen høj, dens stolte Pragt saa overmaade, at alle Mændene maatte undre sig. Da flammede Nordlyset saa skinnende klart, at fjerne

Fjælde blev sigtbare. Og Himlens Lys gjorde Nattens Farver mangfoldige.

Vaarsolen kom. Den blev hilst med Jubel. Thi Mændene kededes ved Døgnenes Ensformighed. De længtes efter aabne Vande, nye Syner, andre Ansigter.

Kun Svend havde været lykkelig i den lange Nat. Aldrig havde han fundet Ro og Hvile som hér. Aldrig havde Naturen grebet ham, ejet ham, som hér. Stille og ensom kom og gik han. Han havde mistet Lysten til at dræbe. Han færdedes i dette uhyre, pragtfulde Øde, højtidsfuld og andægtig som den barnligt troende Pilegrim i det hellige Land, som den beaandede Konstelsker i den menneskelige Kulturs største Helligdom. — Og nu kom Vaarsolen, Sommersolen, med Isbruds drønende Larm, med nye Farver, nyt Liv, ny, ung Kraftudfoldelse.

Da rev han igen Riflen fra Knagen. Og han drog ene ud paa de lange Farter efter Bjørn og Ræv.

En Dag, da Svend var kommen endnu langt længere bort fra Skibet, end han plejede, naaede han til en stor Vig, som han ikke kendte.

Bratte Bjærge og Bræer omgav Vigen. Skinnende Ismasser bredte sig, saa langt Øjet kunde naa. Og — langt ude — stejlede trodsige Isbjærge op i den vidunderlig klare Luft. Svend standsede og trak Vejret dybt. Hans Hjærte bankede højt. Hans Næsebor udvidede sig. Og hans Øjne lyste: Noget saa herligt havde han aldrig set, men kun drømt om.

Men, som han stod dér paa sine Ski, hensunken i glad og forventningsfuld Beskuelse, hørte han Fodtrin i den grovkornede, tøende Sne. Han lyttede uvillig. Og et Øje-

blik efter kom en kæmpemæssig Bjørn frem bag den nærmeste Isblok.

Bjørnen løftede sit Hoved, satte Snuden mod Vinden og snusede paa Bjørns Vis. Uvilkaarlig løftede Svend Riflen. Skudet knaldede. Kuglen smeldede. Og det umaadelige Dyr tumlede saaret bort over Isen, ud over Vigen.

I næste Øjeblik gled Svend paa sine Ski fremad efter det flygtende Dyr. Mens han løb, satte han en ny Patron i Riflen. Men Bjørnen sprang som en Stridshingst. Den naaede, før Jægeren, ud mod Skrueisens høje, takkede Bjærge, og den vilde have reddet sig, hvis ikke Jægeren var standset og — paa fortvivlet langt Hold — havde sendt den endnu en Kugle.

Da sagtnede Bjørnen sit Løb. I besværligt Trav naaede den Isbjærgenes Udløbere og forsvandt.

Svend fordoblede Fartens Hastighed. Snart var ogsaa han inde mellem de uhyre Ismasser. Men der var Revner og Vand over Isen paa flere Steder, og han maatte hyppigt standse. Først efter lang Søgen fik han Øje paa Bjørnen. Den laa med Hovedet paa sine Forlabber og syntes at bie paa sin Forfølger.

Hans Jægerlidenskab var nu lysvaagen. Det var første Gang, at han *alene* jog en voxen Isbjørn. Han vidste, at Dyret var saaret. Og han *vilde* fælde den. — Men, da han eftersaa sin lille Taske til Patroner, opdagede han, at han i Skyndingen over Isen havde glemt at knappe Dækket, og Ammunitionen var borte. Der var kun tilbage det ene Skud, som sad i Riflen.

Langsomt nærmede han sig Bjørnen. Han kunde sé paa dens Øjne, at den ventede kampberedt paa ham. Nu var han kun en Snes Favne fra den. Men han tøvede med

at skyde: Han vilde have den saa nær, at et Fejlskud var utænkeligt.

Pludselig begyndte Bjørnen at røre sig. Skjulende sin sorte Snude med den ene Lab*), skød den sig paa Bugen smidig frem over Isen. Svend ventede rolig paa den. Og først, da den var næppe i en Favns Afstand, sank den sammen med en Kugle gennem Pandebrasken.

„Ulige Kamp! Forbandet ulige Kamp!" mumlede han og bøjede sig over den døde Kæmpe. Han løftede dens Hoved op i sine Hænder, stirrede paa dens Øjne. Men Blodet flød grimt fra dens Gab, og dens Øjesyn havde ophørt at tale.

Da satte han sig, for at hvile, paa dens varme Krop. Pludselig rystede de sidste Krampetrækninger de stærke Muskler. Han fo'r uvilkaarlig sammen. Det var dog snart forbi, og med Hagen støttet i sine Hænder stirrede han i dybe Tanker ud over denne Isørken, hvis troldomsagtige Pragt med hvert Øjeblik syntes ham mægtigere og skønnere.

Da lød et drønende Brag, — og ét til, — mange mellem hinanden! — — Rejs Orgelpiber, knejsende fra Himmel til Jord, løs Nordenstormens Lænke, og lad den brøle sin Gudesang gennem sligt Værk! — og du vil høre, hvad denne Mand hørte — — Der kom Liv i disse Fjælde og Klipper af Is. Skinnende i alle Regnbuens Farver løftede de sig i Sollyset, vaklede og skælvede under højtidsfuldt Gny. Som grebne af en mægtig Haand gyngede disse straalende Kæmper paa Havet, fri for deres Lænke. Bjærgene var i Fødselsnød! Og, mens de fyldte Rummet med den største af alle Hymner, mens Havet aabnede sig, og det grøntblaa

*) Naar Isbjørnen vil overrumple en Sæl, dækker den Snuden, for at den ikke ved sin afstikkende, sorte Farve skal vække Offerets Opmærksomhed.

Vand med Bulder og Brag styrtede frem gennem Isørkenens brede Kløfter, — saa „kælvede" Bjærgene, og de mægtige „Kalve" styrtede sig brølende i Havet — — —

Da rejste Svend sig. En stor, overmenneskelig Glæde var over ham. Hans Øjne paa én Gang græd og lo. Og han blottede uvilkaarligt sit Hoved.

Hans Tunge talede ikke. Men hans Hjærte bankede i Henrykkelse. Tryg og lykkelig som en fredløs, der, sent og endelig, igen lægger sit graa Hoved til Hvile paa sin Barndoms Vuggepude, lagde han sig paa den gyngende Isflage hos den fældede Bjørn.

„ „Guden" er over mig, min Faders Gud!" sang det i hans Sjæl, da Havet tog ham, — Hedningen.

JAKOB KNUDSEN

[f. 1858. Udgivet: „Bent Kongebroder", et Digt (1884) — „Den først' af de catilinarisk' Taaler af M. Tullius Cicero", öwersaat epaa Jydsk af Jakob (1887) — „Møller og Bager Peder Mortensen", Fortælling (1887) — „Cromwell's Datter", Skuespil (1891) „Christelige Foredrag" (1893) — „Et Gjensyn", Fortælling (1898) — „Den gamle Præst", Fortælling (1899, 2. Oplag 1902) — „Adelbrand og Malfred", en gammel Kjærligheds-historie (1900) — „Gjæring", Roman (1902, 2. Oplag 1903) — „Afklaring", Roman (1902) — „Sind", Fortælling (1903, 2. Oplag 1903) — „Jomfru Maria", et Digt (1904)].

STAVNSBAANDETS LØSNING

Iagttagelser fra Udsigtsbænkene ved Mindesten for Chr. D. F., Greve af Reventlow, i Frederiksborg Slotshave.

(Af „Morskabsbogen".)

De kom gaaende op imod Mindesmærket nede fra Haven. Han var fregnet og havde rødt Haar, og hans Overlæbe var fremstaaende ligesom et Barns, naar det har grædt; — den gav hans Ansigt et fornærmet eller forurettet Udtryk. Men maaske han ogsaa var fornærmet. Han satte sig straks i stærkt tilbagelænet Stilling paa den ene af de to Bænke foran Obelisken, med begge Albuer trukne tilbage over Kanten af dens Ryglæn, Haandled og Hænder hængende ned foran ligesom Ende-Kvasterne paa en Em-

pire-Guirlande. — Hun var i hvid, halvklar Kjole, havde bleg, ikke rigtig blank Teint, lyseblaa Øjne, gult Haar. Hun havde god Figur, eller i hvert Fald flot Korset. Nydelige Fødder og Ankler, hvis Linjers kvindelige Modenhed fremhævedes af de barnligt lave Turistsko.

„Hvad er det? Dér ligger noget og er i Stykker paa Monumentet," sagde hun, der endnu ikke havde sat sig.

„Er'et det, som ligger ved Foden af ham — æh — Geniussen?" sagde hendes Ledsager. Hans Sprog røbede ham straks som Vendelbo, men han maatte være kjendt her paa Stedet, thi han talte med Ryggen vendt mod den omspurgte Gjenstand.

„Ja."

„Nej, det *skal* være i Stykker. Det er det brudte Aag."

„Aaget? — Naa, men saa Spandene — hvor er de henne. Han er vel Mælkedreng?" sagde hun og lo — men ikke lystigt, snarere med en lidt gnaven-træt Latter.

„Det er jo Frihedens Genius med Faklen."

„Hm — Staklen! der ingen Klæder har paa. — — Men hvad mon saa dét er for en En, der sidder dérhenne?" — Hun saae til Siden mod den anden Bænk. Der sad en svær Herre, i en temmelig sammensunken Stilling, med Hagen hvilende mod Brystet.

„Han sower wist."

„Ja, han sover da med det Øje, han vender mod os." — Hun tog nu Plads ved Siden af Vendelboen. —

Der var en Pavse. Man hørte dæmpet Musiken henne fra Slotspavillonen bagved Monumentet. — Foran dette saa man ned over Haveterrasserne, der laa i fuldt Juli-Solskin, flankerede af de mægtige Lindes mørkegrønne Løvkupler, — ned imod Søen, hinsides hvilken Baggrun-

den lukkedes af Slottet og den blaa Sommerhimmel med hvide, stillestaaende Skyer.

„Er Du saa færdig til at svare paa det, som jeg spurgte om?" sagde han.

„Troer Du, jeg har siddet og forberedt mig paa det?"

„Jeg weed ikke, hwad Du har brugt Ti'en til."

„Men Menneske! — der e r jo ikke noget at svare! — Det var jo Dig selv. Du kunde jo have ladt være at bede ham med paa den Kop Kaffe, jeg havde jo ikke sagt et Ord til ham før den Tid. Jeg forstaar heller ikke, Du kunde bære Dig saa vanvittigt ad, naar Du veed, Du er saa fjollet. — — En Person, Du aldrig har set i Dine Dage!"

„Ja, hwad, han bød mig jo Cigar."

„Jamen den skulde Du saa aldrig have taget imod —"

„Og bød os ind paa Concertsalen, — hvorfor gik Du saa med dér?"

„Bød os ind paa Concertsalen! — det koster jo ingen Ting, naar man først e r i Tivoli. — Troede Du, han betalte for os dér? — Men jeg var vel nødt til at følge med, naar Du gik."

„Og hworfor indlod han sig saa'en med os i det hele taget?"

„Aak, saadan en Løjtnant — naar han ser en Mejerist — fra Søllerød, — der tilmed er Vendelbo!"

„Naa, saa Du wil bilde mig ind, det war for min Skyld?"

„Ha, ha, ha, ha!"

„Du skal la' wære at sønderriwe mine Ører med den Latter!"

„„Sønderriwe Dine Ører!" — har Du ogsaa lært dén af Din Ven Seminaristen?"

„Aa, Thyra, la' wos ikke tale i den Tone til hinanden!"

„Nej, jeg vil rigtignok ønske, at Du snart maatte for-

andre Din Tone. Jeg vil ogsaa sige Dig: jeg taaler det ikke ret længe — —"

„Aa, tys, Thyra — —"

Der kom to smukke unge Mennesker, en Herre og en Dame, spadserende. Noget foran Bænkene stod de stille og saae mod Slottet, han med Armen om hendes Liv.

„Jo, der er tillige det dejlige ved Slotshaven, at der ingen Tilrejsende er, som veed noget om den," sagde han, „de besøger kun Slottet. Og Slottet det er ligesom kommet til at leve med i anden Omgang, fordi det nu er taget i Brug som historisk Musæum, — men Haven er blot Minde, blot 17de Aarhundrede, som er blevet tilbage her saa længe, saa længe efter sin Tid. — — Det er nu ogsaa i det allerheldigste Vejr, jeg har faaet Dig herud i Dag, — det skal netop være saa varmt, at Buksbom-Hækkene dufter, — deres Duft minder mig altid enten om Kirkegaarden eller om det 17de Aarhundrede."

„Mente Du, at det var hér, Sti Høg og Marie Grubbe mødtes, — at Jacobsen har tænkt sig det hér?"

„Det kan jo ikke have været andre Steder end hér; — og denne Procession, han skildrer — alle disse Farver i Fakkelskinnet — maa jo have bevæget sig herop over Terrasserne. — Men i Dag tænkte jeg nu mere paa det Maleri af Zahrtmann, vi saae i den Hirschsprung'ske Samling forleden, — der, hvor Leonora Kristina gaar i Frederiksborg Slotshave. — Hvor han dog maa elske Solskin, denne Zahrtmann, — jeg synes heller ikke, der er noget saa vemodigt berusende som rigtig stærkt Solskin i en ældgammel Have — især med disse spraglede Zierblomster i lange Bede — Geranier og Fuchsier og saadan nogle — og saa Buksbom-Hække, der dufter."

Hun bøjede sit Hoved til Siden og lagde sin Kind mod hans.

„Og saa er det saa lukket, saa man kan bilde sig ind, det er hele Verden, fuld af Solskin, og man føler Slottets Nærhed allevegne, seer altid dets Skjønhed glimte frem, — jo, det er, ligesom hele Verden var Fortid, 17de Aarhundrede. — — Nu skal vi drikke Kaffe sammen oppe i Pavillonen!"

De vendte sig: „Ja, dét skal Du nu ikke se paa," sagde han. „Det er skrækkelig kjedeligt, at det Monument er kommet hér. Se dén Genius — og Medaillonen! — det er som en Blanding af 18de og 19de Aarhundrede anbragt i det 17de."

„Hvad er dét, der staar?" sagde hun, idet de passerede højre Side af Obelisken.

„Ja, det er godt nok i sig selv," sagde han, „men det skulde have staaet paa en Mindesten f. Eks. for Chr. Berg. Det klinger slet ikke af Slutningen af 18de Aarhundrede:

„Vi vil skrive i Sand,
Hvad de Gamle led,
Men i Sten hans Navn,
Som for Frihed stred. —'

„Du er nu ogsaa saa forskrækkelig — —"

„Nej, aldeles ikke, men — —"

Saa forsvandt de ad Pavillonen til. —

Henne fra Bænken hørtes atter Mejeristen: „Nej, Thyra, jeg gi'er Dig hellerikke Skyld for dét. — Men det wed Pantomine-Theatret, det har Du jo selv indrømmet, at det var uforsigt— — — urigtigt gjort af Dig."

„Hør, Du plager Livet af mig, Jensen, med Din Urimelighed! Jeg har aldrig sagt, at jeg har baaret mig urigtigt ad —"

„Nej maaske ikke urigtigt —"

„Nej, men jeg skulde jo meget hellere ikke have set det mindste af Komedien — og bleven staaende, hvor jeg stod."

„Nu maa Du heller ikke wære urimmelig, Thyra; — Du weed jo da, at det war ikke min Mening, at Du ikke skulde se noget, — wi war jo gaaet derhen alene for det samme."

„Jamen det kunde jeg ikke — dér hvor jeg først stod. Der var en Herre med en høj Hat, — og til Din Side dér stod Du jo selv i Vejen, saa var det, jeg gik til den Side, hvor — til den anden Side."

„Du kunde jo blot have pikket mig paa Skulderen."

„Nu vil jeg ikke høre et Ord mere, Jensen!"

Jensen tav bomstille — et halvt Minut.

„Men saa at følge Løjtnanten fire-fem Alen wæk fra mig —"

„Der var ingen Udsigt andre Steder — — — Nej, men det maa være forbi mellem os, Jensen — — Det er jo som et helt Slaveri at være sammen med Dig. Du skulde rigtignok tage Dig iagt, at jeg ikke bryder Aaget ligesom han deroppe paa Monumentet — —"

Der hørtes Stemmer fra Gangen bagved, — een Stemme, der syntes at komme fra en Metal-Strube, haard, tæt, slet ikke rungende, men stærk. Det var alligevel sjællandsk, der taltes, — nu kom de henimod Nedgangen ved Monumentet, saa de ogsaa kunde sees fra Bænken. Hesteprangere vist, fødte paa Landet, men levende i Kjøbenhavn. Solbrændte, glatragede Ansigter, — svære Karle, hvilke Skuldre! — Det var nemt at se, at de havde været i Pavillonens Restauration.

Den sammensunkne Herre henne paa Bænken til højre havde forandret sin Stilling en lille Smule.

Den ene af Hesteprangerne stod stille med et energisk Ryk, hævede sin kraftige Arm og pegede, svippende med Stokken, mod Frihedens Genius paa Monumentet: „Dén Knægt dér — han holder et Lys op, for at man skal se

det hele! Og kunde og burde de dog inte ha'e gi'et ham et Par Bukser paa for de Besøgendes Skyld. Ja, det har jeg sagt flere Gange. Han er jo gammel, — han er lige paa Alder med min Laurits."

„Han er ældre," sagde den anden Hestepranger.

„Næh — han er inte konfirmeret. — Og det er en offentlig Have, det er Øvrigheden selv, der laver den Slags Ting. — — Nej, jeg gav Laurits en ordenlig Stroppetur forleden Dag — —"

De begyndte at gaa nedad i Haven, bort fra Monumentet, men paa Grund af Metalklangen hørtes Ordene endnu tydelig: „Der hænger jo disse Plakater i Jærnbanegade — der var en stor, fed Dame paa en af dem — saa har jo Laurits været der med sit Blyant. — Saa faar jeg ham i Kraven — — —"

Her svandt Stemmen bort bag et Buskads paa næste Terrasse — — — —

„Men det wil jeg ogsaa godt gi'e Dig Ret i, Thyra, at jeg kjender ikke nær saa meget til det højere Selskabsliw, som Du gjør — — men det er for det, at jeg er et Barn af fattige Folk, det skulde jeg dog wel ikke skamme mig wed, og det widste Du jo godt, dengang Du tog mig — —"

„Jeg havde aldrig troet, at jeg skulde have blevet forlovet med en Mejerist."

„Ja, hwad, jeg war jo dog dumpet dengang."

„Du sagde, at Du vilde prøve igjen et Aar efter — at tage Skolelærer-Examen. — Og saa en skjønne Dag kommer Du og fortæller Fa'er, at Du vil opgive det hele og blive Mejerist."

„Ja, — se det war jo dette religiøse — det kund' jeg jo ikke komm' om wed."

„Aa, jeg troer sletikke, det var derfor. Dengang Du var i Besøg hos os Aaret i Forvejen, da var Du jo inde i

Skolen og fortalte Børnene Bibelhistorie, og Fa'er siger, at da var der slet ikke noget i Vejen med Dig paa den Maade, Du var helt aldeles — saadan kristelig dengang. Nej, men Fa'er troer sletikke, Du kunde tage den Eksamen."

„Det kan Din Fa'er sige, det weed han ingen Ting om. Men mine religiøse Brydninger de kom først, efter jeg war dumpet. Jeg syntes ikke, jeg kunde øjne noget Forsyn, hele den Winter derefter. Saa om Foraaret tog jeg Sagen i min egen Haand. Og Du kan wær' wis paa, Thyra, at der war mange, der hellere wild' wære Mejeristens Kone i Søllerød end Degnekone i Faurslet i Jylland."

„Uh — og hvorfor søger Du saa nu ikke sammen med ordenlige Mennesker, saa Du dog kunde faa lidt smukt og net i Dit Væsen. Og dette Fritænkeri — det er ogsaa noget — — Der er ingen ordentlige Mennesker, der er Fritænker. Jeg vil sige Dig: jeg har ikke set et eneste Menneske. — Det er saa flovt — naar nogen spørger, hvorfor Du ikke tog Skolelærer-Examen — saa at skulle sige: nej, for han blev Fritænker. Ja, jeg siger det nu heller aldrig."

„Hwad siger Du da saa?"

„Ja, — at Du havde mere Lyst til Mejerivæsnet. — Og tænk nu, hvis Du kommer i Helvede!"

„Der er jo sletikke noget Helwede til."

„Fy — det veed Du ikke. Det er saa afskyeligt for mig, at tænke paa —"

„Hwad for noget?"

„Ja, — at jeg skulde være — og leve sammen med En, der kommer — — paa saadan et Sted bagefter. — Veed Du, hvad jeg synes, naar jeg tænker paa Dig?"

„Det kan jeg wel ikke gjætte?"

„Jeg tænker paa et af disse væmmelige Ord, som Du

og Din Ven brugte iforgaars: jeg synes, jeg sejler med et Lig i Lasten."

„Naa, — det Ord er af Hendrik Ibsen. Nej, men det passer wirkeligen ikke paa wores Forhold, Thyra — —"

„Aa, ti stille! — der kommer nogen igjen!"

Det var to ældre, pæne Damer. Den ene kunde godt være fra Landet, endog fra Jylland. Den anden havde vistnok hjemme her i Byen, eller maaske i Kjøbenhavn.

„Hvem ligger dér mon?" spurgte den Landlige og pegede paa Monumentet.

„Næh — det er — æh — Stavns — æh Stavnsbaandet, ja. Der var noget, der hed Stavnsbaandets Løsning."

„Monumentet er rigtig kjønt. Og vist meget kostbart. Hvorlænge mon det er siden?"

„Ja, det aner jeg virkelig ikke. Men det er længe siden. Dér staar „Statsminister Rewentlow," — det siger jo ikke saa meget — Men her kommer det vel: 1788—1888, — ja, det var et langt Spring. Det forstaar jeg ikke."

„Stavnsbaandet — hvad var det, Fru Salomon?"

„Kjære, De maa ikke forlange, jeg skal sige Dem det. Jeg veed kun, at det var noget meget fint. Jeg kan huske, mens min Mand var Konsul i Liverpool, — der var ligesaadan noget, der hed Hosebaands — æh — ja, Hosebaandets Løsning eller noget saadant. Men jeg troer endogsaa, det var kun fyrstelige Personer, der — æh —"

„Dér staar ogsaa noget at læse: „Vi vil skrive i Sand, hvad de Gamle led — —" "

„Aa ja, det er vist det gyseligste Vrøvl — jeg kan aldrig forstaa, hvad de skriver paa den Slags Stene — jeg veed ikke, hvem de faar til det — — Hør, skal vi saa ha'e den lille Kop Kaffe, Fru Rindom?" —

„Tak!"

„Det er denne Vej."

„Gud, Fru Salomon! lagde De Mærke til den tykke Herre dér paa Bænken. Hans ene Øje var aabent, og det andet var lukket. Han saae efter os med det aabne Øje."

„Saa, det var dog uhyggeligt. Men han kunde maaske ikke se saa godt med det lukkede Øje," forklarede Fru Salomon.

Damerne forsvandt langsomt i Retning af Pavillonen. — —

„Det er jo heller ikke sagt, at jeg alletider bliver wed at wære Fritænker," sagde Mejerist Jensen.

„Jamen hvad skal det saa betyde at være det nu?"

„Det er — for det, at jeg trænger til saa'en at gaa med Ryggen rank."

„Det kan man saamænd ikke se paa Dig."

„Og saa er det selvfølgelig det, som I. P. Jacobsen siger: „Det gjælder om at bære Liwet, som det er, og la' Liwet forme sig om Liwets egne Lowe."" —

„Jeg vil sige Dig, Jensen: jeg har aldrig befundet mig saa skrækkeligt som iforgaars i Søllerød," sagde Thyra. „Sidde dér i det Karlekammer, Du kalder Din Stue, sammen med Dig og denne Røver fra Blaagaard — —"

„Nej, han er fra Emdrupborg."

„Og ikke forstaa et levende Kvæk af alt det Sludder, I sidder og vrøvler op til hinanden."

„Det er wirkeligen Din Fejl, at Du ikke forstaar saa'en noget — "

„I Stedet for: vi kunde have været ude at spadsere, eller hos en eller anden Familie, der var jo netop saa mange nydelige Mennesker i Søllerød, lagde jeg Mærke til. At Du f. Eks. ikke kommer til Kjøbmandens, som boer næsten lige overfor Dig. Jeg var derovre i Butiken efter det Baand, — Datteren hun er jo saa pæn. Dér kunde vi have været ovre, hvis Du var kommen der, i

Stedet for at sidde hele Dagen i dette ækle Hummer, — uh, det var ligesom at være indespærret med to Slaver, der sad og røg Tobak. — — Men hvad er det dog, Du nu vil?" — Hun rykkede sig bort fra sin Kjæreste paa Bænken, med Tegn paa stærkt Mishag.

„Det er min ene Støvle. Den har klemt mig saa forfærdelig, lige siden wi tog ud i Morges. Jeg kommer s'gu til at tage den lidt af og swale min Fod en bitte Smule."

Hun svarede ikke. Han sled og sled i Støvlen, maatte rejse sig op, sparke og mase med den, inden han fik den af. Saa tog han atter Plads ved hendes Side, idet han satte Hælen af den støvleløse Fod mod Jorden, bevægende dens befriede Tæer inde i Strømpen.

„Aa, det gjorde endda godt! — Naar jeg nu bare kan komm' i den igjen."

Hun sendte ham flere Sideblikke fulde af Væmmelse. „Du kan være vis paa: ikke en eneste dannet Herre vilde trække sine Støvler af i sin Forlovedes Nærværelse."

„Ja, saa kalder jeg det Snerperi," sagde Jensen i en temmelig brysk Tone. „Kan man føle sig stødt paa sin Blufærdighed ved at se en Fod, der er i Strømpe, saa maa det vistnok bero paa, at man — —"

„Se paa den! — Nej, men —" hun holdt sig for Næsen.

„Ja, det er ikke sandt, Thyra! Jeg tog rene Strømper paa i Morges, og tilmed saa bærer Winden fra, som wi her sidder — —"

„Uh, — ti dog stille!" — — —

„Jo — Støtten den er rejst for Bondestandens Frigjørelse," lød der nu atter en Stemme henne ved Monumentet. „Det var Rewentlow, der fik Christian den Fjerde til at udstede Stavnsbaandets Løsning, — her staar det: Christian D. F. og saa Greven af Rewentlow — —"

Der kom en fem-seks unge Fyre frem foran Bænkene.

Foreviseren kunde se ud som Manufakturhandler-Kommis, men meget ung De andre var maaske hans Brødre eller Fætre fra Landet, hvem han viste Byens Seværdigheder.

„Her ligger det brudte Aag, — det var Bønderne ude paa Landet de var jo tyngede voldsomt ned, — men saa knak Rewentlow Aaget over, saadan at det faldt ned. — Det er voldsom naturligt, som det ligger. —"

„Ja, jeg troede, ded var noget, at der var gaaet forkert, som der var falden ner og var gaaet itu," sagde en af Fætrene.

„Ah — ha, ha, ha," lo Foreviseren.

En anden Fætter kom omme fra højre Side af Mindesmærket: „Her er noget — der staar noget skrevet — hvad er ded for noget, Lodvig?"

Ludvig gik slet ikke derom, han kunde det udenad:

„Vi vil skrive i Sand,
„Hvad de Gamle led —"

deklamerede han.

„Ja, ded staar der s'gu ogsaa," sagde Fætteren beundrende. „Men hvad skal dog ded sige?"

„Ja, det var naturligvis: de Gamle kunde jo ikke lide, at Bønderne saadan skulde ha'e fri —"

„Men hvorfor skal ded skrives i Sandet?"

„Ja, — hvorfor skriver man? — for at man ikke skal glemme det. Derfor er det, man noterer det op — —"

De unge Mennesker skulde vistnok til at studere de to næste Linier, da deres Opmærksomhed pludselig blev optaget af noget ganske andet: Damen derhenne paa Bænken havde rejst sig, hun var øjensynlig meget vred: „Nej, nu maa Du ha'e Farvel, Jensen! — Jeg vil sige Dig: jeg føler mig løst fra alle Baand, — og Du skal ingen Ulejlighed gjøre Dig, jeg vil ikke se Dig mere!" — Hun gik eller løb —

og nu ikke blot vred, men vistnok ogsaa skamfuld over at have raabt saa højt — ned ad Gangen.

Han sprang op: „Aa nej, Thyra nu skal Du bie! — hører Du, Thyra!" Men han kunde ikke følge efter hende, da han kun havde Støvle paa den ene Fod, medens han derimod holdt den anden Støvle i Haanden.

Han vendte om og kastede sig ned paa Bænken, greb med begge Hænder fat i Støvlens Stropper, idet han af al Kraft søgte at drage den paa sin venstre Fod, som han næsten stak lige i Vejret. — —

„Nu er det, vi skal gi'e noe udd paa Dig," var der en af de landlige Fættere, der sagde til Kommis'en; og skønt det nylig passerede var meget gaadefuldt, — syntes der dog langt større Interesse knyttet til denne Beværten fra Gjæsternes Side, som formodentlig længe havde været paatænkt og nu skulde iværksættes oppe i Pavillonen.

De unge Mennesker forlod da Pladsen ved Mindestenen, hvor Mejeristen vedblivende arbejdede med sin Støvle, som det efterhaanden syntes ganske umuligt at faa paa. — Efter hver mislykket Anstrængelse, naar han satte Foden mod Jorden for at hvile sig, saae han ned over Terrasserne efter Frøken Thyra, men hun var intet Steds at opdage.

Imidlertid var der kommen nye Spadserende til Pladsen. To Bønderkoner havde sat sig paa Bænken ved Siden af den tykke Herre, der nu havde rettet sig op og sad med begge Øjne aabne. — En gammel Bonde og to yngre Landmænd betragtede Støtten.

„Ja, ded er den samme, at der staar inde paa Vesterbro," sagde den Gamle; „men den blev jo sat for hundrede Aar siden; denneher dér — ded var jo hundrede Aar etter, da ded havde varet i hundrede Aar. Se, ded kalder jeg mærkværdigt. Og her var en Mand, der forklarede ded,

da den blev sat. Hvis ad I kan læse. hvad der staar, saa kan jeg nok sige jer'ed."

En af de yngre Mænd læste:

Vi vil skrive i Sand
Hvad de Gamle led —

„Ja, ded er rejdit," sagde den Gamle. „Forstoer I vel, ad vi skal glæmme, hvad vi Gamle har døjet, fordi ad ded nu er blevvet beddre, — ja, ded er meget sandt, ded var ded, han sa'e. Men saa skulde vi tænke paa Grev Rewentlow, fordi ad — æh — han —"

Den Gamle blev afbrudt af Mejerist Jensen, der paa sin ene Støvle var haltet hen til Mændene.

„De skulde wel ikke have en tygget Skraa og wilde owerlade mig — det kan undertiden hjælpe for at faa en snæver Støvle paa —"

„Næh — min go'e Mand, ded har jeg inte," sagde den Gamle, „men jeg har ded, som der er beddre — for jeg har et Stykke Tællelys i min Lomme — ja — for mine pæne Støvler de vil hellerinte rejdi skridde af dom selv. —"

Jensen fik Tællestumpen, smurte sin Støvle indvendig og fik den paa. Saa fjærnede han sig hurtig ned i Haven.

„Naa, skal vi saa hen og drikke Kaffe i Gjæstgiveriet?" sagde den Gamle til de to Koner. Lidt efter var dette Selskab ogsaa forsvundet. — — —

Den tykke Herre rejste sig, gik hen paa højre Side af Mindestenen, tog sin Notitsbog frem og afskrev Verset. Han syntes i det hele at notere sig de nærmeste Lokaliteter heroppe.

Saa gik han tilbage foran Stenen og saae endnu engang ned mod Slottet.

Ja, det var en kjøn Have, det havde Studenten og hans Kjæreste Ret i, som stod her før! tænkte han ved sig selv. — Tiden havde staaet saa dejligt stille, mens han

havde været heroppe paa Bænken. Solskinnet havde slet ikke forandret sig, Dagen var slet ikke aftaget, alt havde været saa nærværende og dog saa fjærnt som for Aarhundreder siden. Her i denne gamle hyggelige Have, tænkte han, var Spurvene bleven ved at kvidre og Menneskene bleven ved at sladre paa samme Maade nu i 2—300 Aar. Denne Have og Slottet var et Stykke Danmark, som der slet ikke var gaaet Forfald i; som var blevet fornyet eller holdt vedlige, fordi det var saa kjønt, fordi Folket elskede Stedet.

Saa gik han ogsaa sin Vej, — forbi en ny Flok Spadserende, der vilde hen til Udsigtsbænkene foran Mindestenen.

KARL LARSEN

[f. 1860. Udgivet: „Kvinder — Ære", to dramatiske Arbejder (1889) — „En Latinskoledreng og andre smaa Fortællinger" (1889) — „Den brogede Bog", med Tegninger af M. Schwartzkopf (1891) — „Cirkler" (1893) — „Ej blot til Lyst", tre dramatiske Arbejder (1894) — „Søster Marianna og hendes Kærlighedsbreve" (1894) — „Dansk Soldatersprog til Lands og til Vands" (1895, 2. Oplag 1895) — „Doktor Ix", en Roman (1896, 2. Oplag 1896) — „Udenfor Rangklasserne" (1896, 2. Oplag 1896) — „Lystfart" (1896) — „Under vor sidste Krig", samtidige Dagbogsoptegnelser og Breve (1897) — „Poetisk Tyskland", en Mosaik (1898, 2. Oplag 1898) — „Kresjan Vesterbro" (1897, 4. Oplag 1898) — „Modet og den blanke Klinge", en spansk Parafrase (1898, 2. Oplag 1898) — „Danske Mænd" (1898) — „I det gamle Voldkvartér" (1899, 2. Oplag 1902) — „Vort Folk i 64", et Foredrag (1900, 2. Oplag 1900) — „Seksten Aar" (1900, 2. Oplag 1903) — „Hvi ser du Skæven": „En Kvindes Skriftemaal" (1901, 3. Oplag 1901), „Aksel Halcks Optegnelser" (1902, 2. Oplag 1902) — „De Ensomme (1903) — „Det skønne Portugal", en poetisk Rejse (1904) — „I det store hellige Rusland" (2., ændrede, Oplag af „Lystfart" 1904)].

RIDDER TRISTAN OG FRU ISOLDES
LIV OG DØD

Digtet af Munken Eginhard
hvem Gud kaldte i hans otte og tyvende Aar.

(Af „Den brogede Bog", 1891.)

I Cornwall herskede Kong Marke, og han var Ridder Tristans Fosterfader. Men Engres hed Irernes Konge, og han var en vældig Viking.

Da Kong Marke fik at vide, at Kong Engres var falden ind i Cornwall med en prægtig Skare Kæmper, og Fiskere havde set hans Flaade, som var hundrede Skibe med hvide Sejl, kaldte han Ridder Tristan. Og Ridder Tristan drog mod Engres med Kongens Mænd.

Da skinnede Solen over Cornwalls Høje og over den vide Slette, hvor Skarerne red frem til Kampen. Men mest af alle straalede Ridder Tristan i sin gyldne Rustning, dog der var tapre Riddere som Stjerner paa Himlen med deres Hær af Svende og dem, der skyder med Bue.

Men Kong Engres fældede Mænd omkring sig, som Stormen fælder de stolteste Træer, Ædelgran og Ege, og de segner alle. Og da han foer mod Ridder Tristan, stod der Ild af deres Sværd. Og han hugged Tristans gyldne Hjelm itu, saa Sværdet brødes, og Skaaret blev siddende i Ridder Tristans Hoved. Men da løfted Tristan sig i Saddelen, og hans Sværd skar gennem Engres' højre Skulder, og det skar Armen af, saa den faldt til Jorden, og det standsede ikke før nede i hans Hofte. Men da faldt Konning Engres død af Hesten.

Og Ridder Tristans Hær raabte Sejersskrig. Og de larmede med Skjolde og med blinkende Sværd og med de skarpe Spyd. Og Irerne flygted. Og de der ikke faldt for Sværdene omkom ynkelig og druknede, som de vilde redde sig paa deres Skibe og ikke kunde komme i dem. Men kun een Snekke undkom, og den førte Engres' Moder Dronning Flurent og hans Søster Isolde den fagre, som var bægge med paa Toget.

Men Ridder Tristans Saar pinte ham svarligen. Og der var ingen kyndig Læge, som kunde hele det for ham. Og han lagde sig hen for at dø. Og han lagde sig ganske ene i sin gyldne Dragt og med sit gode Sværd i en lille

aaben Baad. Og han befalede sig Gud i Vold, og hans Øjne lukkedes.

Og Baaden drev for Bølgerne.

Men paa den irske Kyst gik der en Mand og vogtede Svin, og han hed Koll. Og han saae den næste Morgen en lille aaben Baad og en dødssyg Ridder deri, og han bragte ham til Dronning Flurents Slot og til hendes Datter Isolde.

Og da Tristan aabnede sine Øjne, laa han paa et redet Leje, og den unge Isolde sad foran ham, og hun spurgte, hvem han var. Og han kaldte sig Tantris. Men derpaa faldt han i en Afmagt.

Men Isolde vadskede hans Saar, og Kong Engres' Sværdstump tog hun ud af Saaret, men hun kendte den ikke. Og Tristan laa hen i heftige Febre, og Isolde veg ikke fra hans Leje, fordi hun ynkedes over den skønne Ridder.

Men Kong Engres' Sværd bragte en Mand, der var undkommen fra Slaget, og som nu efter mange vidunderlige Farer endelig vendte hjem til Irland.

Og da Isolde saae det, græd hun bitterlig over sin Broder, som hun havde elsket højt, og over hans sørgelige Død. Og da hun saae det brudte Sværd, kendte hun Sværdstumpen, som hun havde draget af Ridder Tristans Saar. Og saa svarligen harmedes hun paa sin Broders Drabsmand, at hun svang det over Tristans Hoved, som han laa og sov, og vilde dræbe ham. Men da hun var en god og kristen Kvinde, lod hun det atter synke, og hun stillede det varlig hen, paa det hun skulde ikke vække ham. Og hun kunde ikke holde sine Øjne fra ham.

Men fra den Dag syntes Isolde, Tristan hørte hende til, fordi hun havde skænket ham Livet.

Og Tristan bedredes. Og han laa mange Timer hen med aabne Øjne og sagde intet, men saae paa Isolde. Og Isolde spurgte atter, hvem han var. Og han sagde Tantris. Og hun turde intet spørge.

Men dengang var det Foraar. Og fra hendes Vindue saae de det friske Hav, det Tantris var kommen fra, og Skyerne svævede derover. Og naar Solen gik ned, kunde Skyerne flamme som Landsbyer der staar i Brand. Og Tristan fortalte om Krigstog.

Og Isolde, naar han nævnede de store Farer, han havde været i, blev hun bange og skælved. Men Tristan smilede og sagde: Her sidder jeg dog levende endnu, saa det kendes, at jeg er sluppen fri af Faren. Og han spotted hendes Skræk, men i milde Ord.

Men *hun* fortalte om Skyerne, naar de bredte sig hvide og store og Himlen var blaa og de lignede Bjærge som var fjærne og de taarnede sig den ene over den anden. Og meget havde hun tænkt og digtet over disse Bjærge, som hun saae dem.

Men tidt er det da hændet, at Ridder Tristans Øjne, de faldt i, fordi han var endnu meget svag. Og da standsede hendes Tale af sig selv, og hun turde næppe røre hverken Haand eller Fod for ikke at forstyrre hans Søvn.

Dengang drømte Isolde en Nat, at hun saae den hellige Guds Moder med det lille Barn paa Armen. Og Isolde faldt ned og kyssede den hellige Jomfrues Klæder. Men den hellige Jomfru rejste hende op, og hun saae paa hende med sit salige Blik. Og da med een Gang forvandledes det hele, og det var Isolde, som havde Barnet i sin Favn, men det var ikke Barnet, men Ridder Tristan, og hans Hoved hvilede i hendes Skød, og hans Ansigt smilede i Drømme, netop som et lidet Barns.

Og Isolde tænkte bagefter, at hun var jo egentlig ogsaa Ridder Tristans Moder, efterdi hun havde skænket ham

Livet. Og hun rødmede ved sin Tanke. Men dengang var det ud paa Foraaret og milde Lufte.

Og der var ved Slottet en Blomstergaard, som var skærmet af lange Mure. Der gik Isolde og Ridder Tristan, og han maatte støtte sig til hende, naar han blev svag igen i Luften, efterdi hun vilde ingen Terne vide hos ham, da hun havde plejet ham saa længe.

Men skønnere Have har der ikke været i Verden!

Der groede Liljer. Og de stod høje og hvide i lange Rader og i hver Kalk en Taare. Og de stod gyldne og med Sølverglans og som Guds hellige Blod saa røde og blaa som de saliges Himle. Men een stod ganske for sig selv og ensomt i et Hjørne. Og den var lille og kun simpel hvid. Men inde i dens Kalks Blade var Vor Herre Jesu Christi hellige Vunder, Naglegabene og Spydstikket i hans Side, og blødende røde.

Og den er bragt til Irland af en hellig Martyr, som led Døden for Vor Herre Jesu Skyld, og paa hans Grav spirede den frem. Og den skyder kun een Blomst hvert Aar og aldrig mere. Og den Blomst finder Solen altid; om det er paa den graaeste Dag, og om det regner, saa staar den med en Solskinsglorie omkring sin Krone.

Og den Blomst tør aldrig brydes!

Og der legede Guldfisk i kunstige smaa Søer. Og Vandet var saa klart, at alle de smaa brogede Stene, der dannede dets Bund, de skinnede op igennem som gennem Glar og i tusende Farver. Og de var stillet sammen til skønne Billeder af de hellige Mænd og deres Liv.

Og naar Vinden krused Vandets blanke Flade, saa skælved dette klare Vand, og da var det, som de hellige Aasyn livedes, og smiled eller vaanded sig i Smerte.

Og aldrig havde Ridder Tristan vandret i en saadan Have med alle de duftende Blomster. Men uden om dem alle, dækket af de lange Mure, der voksed høje Hække, af dem, der springer ganske tidligt ud. Og de var klippede i hele deres grønne Vækst, i Tinder og i Taarne. Og det var den evige Stads Taarne, som de hævede sig, eet for Gud Fader, eet for Sønnen, eet for Guds Moder, og for den hellige Aand og for de tolv Apostle. Men for Forræderen Ischariotes intet.

Og Solen skinnede som Guld, og ingen Fløjten kunde være sødere end Fuglenes i Luften, og Tristan tænkte, om ikke Himlene vilde aabne sig, og al Guds evige Herlighed blive aabenbar.

Men Ormen i den Have det var Ridder Tristans mørke Tanker, dem der kunde komme til ham, og som han kunde ikke dele med Isolde. Og det var Tankerne paa hendes Broder, som han havde dræbt og voldt hende saa megen bitter Sorg, og dem kunde han ikke sige hende. Og han turde det ikke, han som var saa stærk en Kæmpe.

Men inden Maidag var kommen, da var Ridder Tristan karsk igen, og da sagde han til Dronning Flurent: Tantris kalder jeg mig og lad mig drage bort i Fred. Og lad mig drage til mit Hjem, som jeg veed hvor ligger.

Og Dronning Flurent lod udruste en prægtig Snekke med sine bedste Mænd om Bord. Og hun bød dem lyde Tantris, hvorhen han vilde føre dem, og naar de kom i rum Sø, vilde han sige dem deres Kurs.

Men Tristan sagde til Dronningen og til den unge Isolde: Aldrig kan jeg gengælde Eder, hvad I har gjort for mig. Og det gaar som et Sværd gennem mit Hjerte.

Og dermed drog han afsted fra Dronning Flurent og fra den fagre Isolde.

Men dengang Snekken styred ud i vilden Sø, da stod Ridder Tristan i dens Agterstavn. Og da misundte han de fattige Havets Maager, som de slog forbi paa deres hvide Vinger og imod Irland.

Paa den Tid var Kong Markes Dronning længe død. Og han havde ikke flere Børn i Live. Og da han var en stærk og kraftig Mand med sine mange Aar, saa vilde han gifte sig igen, paa det hans Stamme skulde ikke dø med ham. Og da han hørte om den fagre Isolde, og Tristan kunde ikke lade være at prise hende, saa bød han Tristan bejle til hende i hans Ærinde.

Men Tristan bad Kong Marke sende hellere en anden Ridder.

Men Kong Marke sagde: Ingen har jeg bedre til at sende. Og skal Du bringe Sonepenge med for Din egen Skyld, at det var Dig, som dræbte Konning Engres.

Og Tristan rejste.

Men da han skued Irlands grønne Kyst igen, da bad han inderligt til Gud, at han maatte aldrig komme levende til Land. Men Snekken gik for Medbør, og Havet sang om dens Side, og alting smilede og var blaat og Sol. Og Gud Herren i sin urandsagelige Visdom hørte ikke Ridder Tristans Bøn.

Men da han stod for Dronning Flurent og for den fagre Isolde, saa sagde han med høj og mandig Stemme: Tantris kaldte jeg mig, men Tristan er mit Navn. Og er jeg Konning Engres' Banemand. Rige Gaver bringer jeg

for at sone mit Drab, Guld og Sølv og kostbare Heste. Og nu skal I høre mit Ærinde: Jeg kommer fra Kong Marke, min Fosterfader, Cornwalls Hersker. Han har et mægtigt Rige og vil Fred med Iremes Dronning. Og han sender Eder rige Gaver, rigere end mine, og han beder igennem min Mund om den fagre Isolde til Ægte.

Men da blev der en Stilhed i Hallen.

Og den første, der talede, det var den unge Isolde, og hun sagde med en sagte Røst: Jeg vidste, Du var Tristan.

Men da er det fortalt, at Ridder Tristan blegned, og han sagde med en Stemme, som var fremmed: Og Du helede dog mit Saar!

Men den fagre Isolde svarede intet.

Men Dronning Flurent hævede sin Haand og sagde: Jeg tager mod Kong Markes Gaver og hans Tilbud.

Og Ridder Tristan skulde føre Bruden hjem til England.

Men om Dronning Flurent veed man, at hun lod en Kvinde brygge den Drik, som kaldes Elskovsdrik. Og Ternen Brangæne havde Drikken med paa Rejsen, og naar hun kom til Cornwall, skulde hun blande den i Kong Markes Bæger og i den fagre Isoldes.

Men paa den Rejse holdt Ridder Tristan sig Dronning Isolde fjærn. Og hun var tavs og stille.

Og Skibet gled for Medbør og for modsat Vind, og det trak ud med Rejsen.

Men dengang er det sket, som kunde ikke gøres usket siden. Og er den Elskovsdrik, som skulde været for Kong Marke, bleven gydt i Ridder Tristans Bæger og i den fagre Isoldes en Aften, da de dog var kommen sammen. Og

det skete, medens Solen sank, og der var mange skønne Skyer paa Himlen.

Men før den sidste Solens Brand var slukt, da vidste Ridder' Tristan, og hun, den fagre Isolde, at de havde drukket af den Elskovsdrik, som evigt gløder. Men da var hun Kong Markes Brud, og Kong Marke Ridder Tristans Fosterfader. Og Dronning Isolde rejste sig og gik med sine Terner.

Men den Nat lytted hun til Havets Bølger, som de slog mod Skibets Sider. Og hun tænkte, om hun kunde synke ned i dem med Ridder Tristan, og de kunde komme sammenslyngede igen for Dagen. Og Fiskere vilde jorde dem i kristen Jord og i en eneste Kiste.

Men Ridder Tristan vaaged.

Og der var ingen Maane, og kun Stjerneskin paa Havet. Og Ridder Tristan klagede ud i den øde Nat: Isolde!

Og dengang svandt det blege Skær af Havet, og Natten blev ganske sort. Men Bølgerne fik hvide Kamme. Og de rysted Skibets Sider. Og deres Vand var bittert.

Men ved det første Daggry syntes han, der stod en Skygge agterude, ganske ene, og at det var Isolde. Men da han vilde gribe den i sine Arme, var den borte.

Derpaa kom de til Cornwall.

Og da stod Kong Marke paa Stranden med sin hele Hær. Og Solen skinnede, og alle Lehnsmænds Bannere farvede Luften. Og Skibet skød for sagte Vind, og der var Guld- og Sølvskjolde paa dets Sider, og Luften skingred af Fanfarer.

Og aldrig har Kong Marke smilet, som da han løftede

Isolde ned fra Skibet. Og han omfavned Tristan, og han sagde: Herligt Bytte har Du bragt fra Kampe, aldrig dog saa fager Skat som denne blege Irlands Lilje.

Men Isolde bøjede sit Knæ for den hellige Guds Moders Billed, som de bar i Processionen, og hendes Øjne bad.

Og da de traadte ind i Kirken næste Dag, gik Ridder Tristan Kongen nærmest.

Og Orglet bruste, og med Fløjtetoner til, og med Basuner. Og Røgelseskyer steg mod de hvælvede Himle, hvor Gud Fader sad med Verdensæblet i sin Haand og med Sønnen ved sin Side og med Moderen, og alle i Guld. Og de hellige Mænd og Kvinder straalede fra Faner og fra de brogede Ruder, som Solen skinnede igennem. Og over alle Cornwalls Riddere og Ridderdamer stod i Koret Ærkebispen med Domherrerne og Præster og Munke og de smaa Kordrenge.

Men da den lille Krands af Messebjælder ringede, da faldt Kong Marke paa Knæ med den fagre Fru Isolde, og for Gud Faders hellige Aasyn svor hun ham, sin Ægteherre evig Troskab.

Og om Aftenen var der ingen Rude paa Slottet, uden bag den var der Lys, og de skinned vidt omkring i Mørket.

Men i Mørket gik Ridder Tristan, som havde sneget sig fra Festen. Og der fulgte ham kun hans Hund. Og da han kom til den lille Skov, saa kastede han sig ned paa Jorden. Og Hunden, da den troede, han vilde lege med den, sprang den til, og den bjæffede, og den tog paa ham med sine Poter. Men Tristan klagede og han græd. Og han jamrede, fordi han havde faaet Elskov, hvor han maatte ikke faa den. Og Hunden, da den saae sin Herres Sorg, gav den sig til at hyle.

Men til intet Menneske kunde Tristan mere tale om sin Klage end til den fattige Hund, som hylede ved hans Side.

Men den næste Dag drog Ridder Tristan ud mod Kæmpen Fulsus. Og han fældede ham. Og han fælded mange stærke Kæmper, som hærged Landet og lagde Bønderne øde. Og hvor han ikke kæmpede med dem, vog han Skovens vilde Dyr, Ulv og Bjørn og den vilde Orne og de største Udyr. Og mageløse var de Farer, som han udstod, men aldrig blev der krummet blot et Haar paa Tristans Hoved.

Og Isolde, naar han var borte, bad hun for hans Liv, og naar han kom tilbage, var det, som naar Solen kommer. Men hun græd i Enrum. Og hendes Nætter var tunge.

Og naar Kong Marke længe sov, laa hun i Bøn for den hellige Guds Moders Billed, og Lampen brændte evigt for det Billed. Og hun bad, at hun maatte ikke elske Tristan, og dog at hun maatte elske ham indtil sin Død, men at hun maatte blive ham, sin gamle Konge tro og holde tappert Stand.

Og Guds Moder hørte Fru Isoldes Bøn. Men hver Gang hun og Ridder Tristan mødtes, da var Kong Marke altid hos.

En Morgen stod de paa en Svalegang og saae ud over Havet. Og Kong Marke pegede mod Irland. Og han sagde: Tristan! Aldrig glemmes Dig den Gave, Du har bragt mig. Men Ridder Tristan tav.

Og da faldt Blodsdraaber ned fra hans knyttede Hænder, saa haardt knuged han dem i sin Smerte, at Neglene skar hans Kød.

Men den unge Fru Isolde blegnede hvid som et Marmor, og hendes Øjne var som dens, der dør. Og Kong Marke førte hende varligt ind. Og han mente, det havde anden Grund.

Men ogsaa hermed hørte Guds Moder Fru Isolde, at hun fik ikke Barn med den Mand, hun kunde ikke elske.

Men da tre Maaneder var gaaet, drog Ridder Tristan til Spanien for at bejle til en Hertugs Datter. Og hun hed og Isolde, men Isolde med den hvide Haand.

Men om Isolde med den hvide Haand er det fortalt, at netop efter Kæmpen Fulsi Drab, saae hun Tristan første Gang og ved en Turnering. Og straks derefter gik hun til ham og tilbød ham sin Elskov.

Men Tristan sagde: Isolde hedder Du, men Isolde med den hvide Haand. Og skønnere er Du end Isolde, men hver en hendes Fejl er skønnere end al Din Skønhed. Og dermed rejste han.

Men Isolde med den hvide Haand sagde til sin Fader: Med ingen vil jeg dele mit Leje uden med Ridder Tristan. Og inden tre Uger var omme, drog Ridder Tristan til hendes Fader og til Landet Spanien, som laa saa langt fra hende, den fagre Fru Isolde.

Men de siger, at i deres Brudenat, da de blev alene, saa tilstod Ridder Tristan, at han havde svoret en hellig Ed i Nødens Stund, og i et Aar skulde hans Hustru være ikkun som en Jomfru for ham. Men denne Ed svor han i den samme Stund, og denne Nød var den, at han kunde ikke glemme hende, den fagre Fru Isolde.

Og Isolde med den hvide Haand, vel hun græd, saa var der ikke det, hun ikke vilde taalet for engang at vinde Ridder Tristan. Og hun vilde ligget som en Hund under hans Leje.

Og det hele Aar hun ikke knyed, men hun spejded efter hvert hans Ønske for at føje sig derefter. Men han havde kun saa faa, og egentlig kun det ene, at hun var ikke ved hans Side.

Og om Aftenen, naar de sad ved Ilden, og den flammed, saa tog Isolde med den hvide Haand om Ridder Tristans Knæ, og aldrig sagde hun, hun vidste det, hvorfor han led,

men hun vilde bringe ham ind til sig med sin Kærlighed og faa ham til at glemme.

Og da blev Ridder Tristan mild i Sind, og han klapped hendes Haar. Og hun saae op paa ham med de største Øjne, og han talte gode Ord.

Men da paa een Gang holdt han inde. Og da var det ham som dem, der tæller falske Penge op for ægte, men naar de hører Klangen, kender de den. Og han stirred ind i Ilden.

Men Ilden luede som Landsbyer, der staar i Brand og som Skyer, naar Solen synker. Og hans Tanker gik til Isolde og til den Tid, de saae ud over Havet og Solen gik ned.

Men Isoldes egne Skyer, det var de hvide, dem hun gav Navne!

Men da et Aar var gaaet, kunde han ikke bie længere, og han kom til hende som en Ægtemand og Herre. Og han sov hos hende trende Nætter, een for Gud Fader, een for Sønnen og een for den hellige Guds Moder, efterdi han havde taget hende til sin Ægtehustru.

Men paa den fjerde Morgen sagde han, nu drog han ud mod Dragen, der hærged i de franske Skove, og tusind var de Jammerraab, som steg til Herren om at sende dem en vældig Kæmpe og til dens Død.

Men da Tristan var borte, saa har ingen Kvinde grædt som Isolde med den hvide Haand.

Og hver Nat bad hun til den hellige Guds Moder, at hun maatte ikke ønske Isolde den fagre død og lade danne et Billede af Voks i hendes Lignelse og med rigtige Haar og Øjnene af Glas og med et lille Hjerte i dets Krop. Og Haarene skulde hun rive hastigt af, hvert eneste et, og

hendes Øjne skulde hun kradse ud med sine Negle, og langsomt skulde alle Lemmer brækkes, Led for Led og kastes i en brændende Ild, og tilsidst hendes Hjerte, det hvori hun gemte Ridder Tristan.

Men den hellige Guds Moder hørte hendes Bøn, og hun gjorde ikke denne svære Synd. Og det tænkte Isolde med den hvide Haand, at om Isolde den fagre døde, saa vilde Ridder Tristan heller ikke længer leve.

Og saameget har aldrig nogen Kvinde lidt som Isolde med den hvide Haand.

Men Ridder Tristan gik mod Dragen.

Og Dragen fjælede sig i Bjærgenes Huler og i dybe Kløfter, men om Morgenen kom den frem og badede sin Krop i Solen. Og da rejste den sig i Vejret paa sin Hale, og den havde fire Ildtunger i sin Mund, som spillede, og Folk kunde se den mange Mile borte.

Og naar den lod sig falde ned igen, da rysted hvert et Hus og Hytte og de største Træer, og alting tav. Og naar den brølede, sprang alle Dyr af Skræk, og Hønsene kagled. Men hvor den kom frem, der blev hverken Menneske eller Dyr eller Træer eller Blomst, og det saae ud som svedet.

Og da Ridder Tristan red imod den, da skælvede hans Hest som den lille Hund, han engang havde trukket op fra Isen. Og han maatte lade den gaa, hvorhen den vilde, men det var dog hans Stridshest, som havde baaret ham til mange Sejre.

Og Tristan lagde Hjelm og Skjold og sin tunge Rustning. Og han beholdt i Haanden kun et lille Spyd. Og han tænkte paa, at nu kom vel den sidste Dag, han skued Solen. Og han bad til en salig Død.

Men Dragen mærked ikke til hans Komme, fordi han gik mod Vinden.

Og den laa paa en mægtig Fjældslette, og den hævede sit Bryst mod Solen, og det var gult som Galde. Men nedad Bugen var den sorteblaa, og det var al den Edder og Forgift, som bovned i den, og paa dens Nakke sad en ildrød Kam med stive Pigge. Og Fødderne var som en Salamanders og med Sugeskaale, og den skyr hverken Ild eller Vand.

Men Tristan, ret som Dragen lukked sine Øjne og trak en Hinde for mod Solen, sprang han til. Og Spydet jog han netop i dens Nakke, og han sprang de mange Favne over Kroppen og løb bort. Men Dragen spyed Ild og Gift og Edder, og al dens fæle Boldenskab gik af dens Krop i Dødskampen. Og hvor dens tykke Hjerteblod, det randt, der visned alle Planter, og Himlens Fugle, de faldt døde ned, og alle Dyreskrig forstummed. Og førend Natten kom, da var den død.

Men Ridder Tristan, han var saaret. Og det var Edder, som den havde spyet, og som dog havde ramt ham. Og han blev mere baaret, end han red igennem Franken.

Og dengang han var hjemme, og hun kom, Isolde med den hvide Haand, saa havde han kun det at sige hende, at hun skulde skikke efter Fru Isolde, for om hun vilde hele Tantris' Saar; men om hun kom, skulde Snekken føre hvide Sejl, og om hun ikke kom, da sorte. Og Isolde med den hvide Haand lod sende sine bedste Skibe.

Men al den Tid laa Tristan stille hen og i en Dvale. Og Isolde med den hvide Haand, hun græd. Og naar hun passede om Tristan, da var hans Hænder og hans Pande kun som Is, dog Sveden stod derpaa. Og han talte intet.

Men paa en Søndag Morgen blev det meldt, at en Snekke var i Sigte. Og da slog Ridder Tristan sine Øjne op, og hans Øjne blev saa hede og saa skønne, og hans Haand blev varm som Blod. Og han greb Isoldes hvide Haand og spurgte: Hvad Sejl fører Snekken? Er de hvide?

Men da kom det, at hun kunde ikke sige, de var hvide men sagde sorte. Skønt de var hvide. Og da var Ridder Tristan død i samme Nu.

Men da Isolde den fagre kom, saa bød Isolde med den hvide Haand sit eget Liv, for om Tristan kunde blive levende igen.

Men Fru Isolde svared intet, og hun hørte intet uden det, at Ridder Tristan, han var død. Og da de kom den næste Morgen, laa hun død i sin Seng.

Og da havde Gud Herren kaldet hende i den tredje Time, og det var just den samme Time, da hun havde villet ikke friste Tristan, og de var paa det øde Skib, og ingen vaaged uden han og hun alene. Men hun svandt som en Skygge.

Og de blev lagt i samme Grav. Og der blev plantet paa den Grav en Ranke ædel Vin og en Busk af Roser. Og Ranken og Busken slog deres Rødder i de elskendes Hjerter, og de flettede sig sammen over Graven, og Fuglene bygged i det Løvtag.

Og altid vil de blomstre som et Minde om Tristan og om Isolde, de som maatte ikke komme sammen, og det dog Kærligheden er af Gud og var i deres Hjerter.

Men Gud har gjort sit Tegn! Og de vil blive eet i Himlene, hvor der ikke tages til Ægte.

Som Rosenbusken og som Vinen, de der næres af Guds Sol og i hvis Grene Herrens Fugle bygge!

Amen.

Ovenstaaende er ikke nogen „Genfortælling" af et gammelt Sagn, men en selvstændig poetisk Behandling af et Emne, som Digtere, fra Middelalderen til vore Dage, ofte har behandlet, hver paa sin Maade. Kr. Nyrops „den oldfranske Heltedigtning" gengiver saaledes S. 242—43 Sagnet i dets oldfranske Skikkelse; i Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie (1851) findes en oldnordisk Behandling af det.

DENGANG HANS PETER EGSKOV TJENTE FOR TJENER

(Af „Udenfor Rangklasserne". 1896.)

En Tjener, han ska' ikke være Herre, men han ska' heller ikke være no'en Slave, det har altid været min Princip, sagde Hans Peter Egskov, li'emeget om jeg saa har tjent baade Grever og Baroner.

Hvor i Helvede har du gjort af min hvide Vest? sa' den gale Baron Cronenschiold til mig, og han hen til Skabet og ud med alle Vestene paa Gulvet: Er det den, din Laban, eller tror du, det er den? Og saa smed han dem, sorte og blaa og Uniformsveste, li'saa fort, han kunde, hen ad Gulvet.

Jeg stod li'saa beskeden og flegmatisk: Dér ligger den hvide Vest i Helvede! — sa' jeg og viste hen paa en af Hylderne i Skabet, for der la' Vesten, som den osse skulde. Tillader Hr. Baronen, at jeg overgi'er Dem den? sa' jeg ganske langmodig.

Vil du gøre Nar ad mig, dit Bæst, din Laban, din Slubbert, gi' mig Vesten! — og jeg hjalp ham jo i den. Dér! sa' han og stak mig en Tokrone ud af Bukselommen, nu ka' du drikke dig fuld for den paa en Helligdagsaften, hvor jeg ikke har Brug for dig, men saml mig de Veste op af Gulvet i en Fart! Og lad det gaa lidt villigt! Man sku' den Une — saa bandte han — tro, du ha'de 11 boldne Tommelfingre paa hver af Hænderne.

— Ja, det var Cronenschiold paa Tangegaard. Han ha'de været Løjtnant i Husarerne; dér red han baade Skind og Ben af Folkene, efter hvad de sagde. Lige for Hovedbygningen ha'de vi saadan en Runddel med en Tjørnehæk omkring paa et helt Par Alens Højde; naar han kom ridende ude fra, saa ... med Hesten ind over Hækken! Dér b'e han holdende inde i Runddelen og klappede den paa Halsen; og saa ku' han helt le saadan gemytligt, og Belle! Belle! sa' han, det var Ret, Belle! Han talte til den li'som til et Pigebarn. Og saa paa en Gang: Svips! var han ude over Hækken, i Gaarden igen. Saa grinte han over hele Ansigtet.

Jeg ska' aldrig glemme dengang, da han sku' paa Harejagt paa Trenø. Saa sku' jeg jo følge ham til Købstaden, men der var vist Persjonale nok derovre eller hva' Fa'en de ha'de for, det véd jeg ikke, men jeg sku' da b'ie i Byen i fire Dage og vente, til han kom tilbage! Kosten sku' jeg ha' i Gæstgivergaarden, men han var gal i Ho'det, Husaren, saa der ha'de jo ikke vanket no'en Ekstrasyle, at man ku' faa det lidt godt for. Jeg fik ham om Bord i Sejlbaaden til de andre høje Herrer, og godt stænkede var de allerede, da han gjorde los, Skipperen.

Nu er du her præcis Klokken fire paa Fredag, brølede Cronenschiold med et halvhundrede Favne Vand imellem os.

Ja væl! brølede jeg li'saadan. Hold Kæft! tænkte jeg.

Li'som jeg saa vender mig i det samme, staar der en Politibetjent.

Om jeg ikke var Baron Cronenschiolds Tjener?

Jo, det var, hvad jeg var.

Saa kendte jeg vist en lille Pige, der hed Johanne Sørensen.

Ja, desværre for mig, sa' jeg, har jeg kendt det Amfibium ...

Men det var vist temmelig godt, for nu ha'de hun stævnet mig for Bidrag ...

Det ku' ligne hende, sa' jeg, hendes Simpelhed; men for mig ka' De godt ta' Baronens Hat og Kjole og hvide Slips a' mig og slaa i Gabet paa hende, for andet ejer jeg ikke, og om saa hun og Mo'ren med, de stævner mig ind hver Dag hele Aaret rundt for alle de Juristationer, som der er i Danmarks Land og Rige, saa ska' de ikke se Kronemønt ud af mig, forstaar De!

Ja, men saa b'e jeg nødt til at sidde det af.

Au, mit daarlige Ben! tænkte jeg, men saa *slaar* det igennem mig lige med det samme: Hvor mange Dage er 'et for denne Gang?

Ja, De ka' klare den saadan og saadan med tre Dage.

Vil De bare ta' mig med, si'er jeg, li'e med det samme ... Og saa jeg i høj Hat og Spidskjole lige lurk i Arresten, og om Fredagen stod jeg paa Skibsbroen og ha'de klaret det hele.

Hvordan Fa'en han har faaet det at vide, bagefter, Cronenschiold, det véd jeg ikke, men han kaldte mig ned en Formiddag.

Hvor var du henne, dit Bæst, mens jeg var paa Trenø?

Maa jeg tillade mig at spørge Hr. Baronen, var jeg ikke paa Broen om Fredagen Kl. fire?

Ja, det manglede bare, at du ikke ha'de været der, saa sku' du ha' faaet dig en Omgang, saa du ku' ikke ha' kendt Forskel paa hva' der var Ben og hva' der var Arme paa dig. Men du ka' tro, jeg véd, hvor du var henne, og jeg har stejle, rive og pine mig aldrig hørt saa galt. Understaar du dig i at sidde i *mit* Liberi og sone dine svinagtige Bidrag af! Er du gal, forrykt, bestialsk? Hvor meget er det om Maaneden?

Det er fem Kroner, Hr. Baron; det er mange Penge for en fattig Tjener ...

Fattig Tjener! Det er jo ikke mer, end du drikker op hver Maanedsdag, du er i Byen. Dér ... Og saa bladrede han i Tegnebogen: 1, 2, 3 Sedler. Dér har du 30 Kroner! Det er til 6 Maaneder. Men Gud naade og styrke dig, dersom du bruger dem til noget andet ...

— Naa, to Maaneder efter tjente jeg ham ikke mere, det ku' ikke b'ie ved at gaa med Kusken og mig, jeg ku' ikke finde mig i alle hans Sjikaneringer baade med Pigerne og Herren og Forvalteren og hele Re'ligheden. Og saa altsammen bare, fordi han sku' ha' fedet sig no'en Penge til paa en Liberifrakke. Det var *mig*, Baronen sagde til om naar jeg sku' til Byen at bestille en Liberifrakke og Vest til mig selv og en til Kusken med, og jeg gaar jo saa til Skræderen, og det var fem Kroner paa hver Frakke til mig, som kom med Bestillingen. Men da jeg kommer hjem, saa er'et, Kusken vil ha' de 5 Kroner for *hans* Frakke; ellers gik han til Baronen og fortalte, at der var sat 10 Kroner for meget paa Regningen. Men der maa jeg sige, mine Medtjenere, de holdt med mig, og den første Kokkepige, det *var* nu osse en lille dejlig frisk Pige, og hun ku' klemme løs paa Kusken: Ja, du ka' bare vove paa, sa' hun, og la' Husaren vide no'et om Hans her, saa ka' du tro, at jeg er Veninde til Furasjehandlerens Kone inde i Byen,

og vi ska' ta' og gi' ham lidt Furasjehistorier med at tygge paa ......

Saa b'e der jo ikke Bukser af det Skind, men han sjenerte mig paa alle Maader, saa jeg rejste — Cronenschiold, han var lynende gal og bandede, saa Huset stod paa fire Støtter. —

Naa, der var nu no'et godt ved Cronenschiold, alligevel, jeg si'er ikke andet; men udspekuleret ku' han være, en rigtig durkdreven Rad. Jeg tjente ham i fire Maaneder, førend jeg opdagede, hvor det var, han gemte sine fine Cigarer. Og det var rent Tilfældighed. Jeg ku' være gaaet i min Grav og ikke ha' opdaget det. Men det var en Eftermiddag, han var ude, og jeg sku' gøre i Orden inde i hans eget Værelse, saa ha'de jeg taget en af Hundene paa Gaarden med, og bedst som det er jeg vil jage den væk fra noget inde i Stuen, saa kommer jeg til at vælte en af Lænestolene. God Morgen, Hr. Fischer, hvad springer der ud af Ryggen? Den var hul, forstaar De. Mavebæltecigarerne! — Dér havde han en lille Fjer, han trykkede paa, ganske spidsfindigt. Saa kendte jeg den jo til en anden Gang.

Det er nu alligevel lidt lumskagtigt med saadan no'et. Og hva' hjælper det til? B'i'er det ikke opdaget paa den ene Maade, saa b'i'er det paa den anden. Men han var mistroisk, Husaren, det var en Fejler ved ham. —

— Det ku' man nu ikke si'e om den gamle Enkegrevinde, som jeg kom til bagefter. Det var en ganske herlig Dame, en rigtig behagelig Dame. Jeg tog det gamle Liv ved Krydset og ku' ligefrem *sætte* hende ind i Vognen, og jeg kan sige, jeg *bar* hende ganske regulert op paa første Sal inde i København, naar vi ha'de været ude at køre.

Du er saa god til at hjælpe mig, Hans, sa' hun alle Tider, naar du bare ikke ha'de den Mund, du har — og saa peb

hun i saadan rigtig høje Toner og rystede med Kæberne, for hun var morderlig gammel.

Min Mund, Deres Naade, sa' jeg, den har jeg faaet af Vorherre til at forsvare mig med mod dem, der vil bagtale mig og aflægge Vidnesbyrd imod mig, sa' jeg ... For de ha'de lige fra det første a' ha't Kig paa mig i Huset, baade Komtessen, som var der til Stadighed, og hendes Broder i Garden og den unge Komtesse, saa galt Kandidaten med Guldbrillerne, der læste højt for den gamle, jeg kan sige dem allesammen, som gik omkring og bare spekulerede paa, den gamle skulde ligge med Næsen i Vejret, saa de ku' begynde at arve.

Bare man ku' sidde ude i en af Pigernes Værelser paa den anden Side Køkkenet og man spiste lidt ordentlig tykt smurt Smørrebrød med Laks paa og lignende og ku' drikke et Glas Rødvin til, saa stod Komtessen der lige paa en Gang.

Om vi ikke var bleven mæt af den Mad, der var sat ud til os?

Nej, vi er ikke, ellers spiste vi ikke!

Ja, hun vidste nok Besked, for den gode jævne Mad, vi fik, den bare ga' vi væk.

Og det er vist mere end som *De* gør, sa' jeg en Novemberaften, for om osse alle Københavns fattige Folk, de stod paa Trapperne, saa ga' De vist ingen Ting væk, men bare, om De ka' knibe paa Smør og Sul og alting, for at der ikke ska' gaa no'et fra Dem og Deres Plante af en Bro'er i Livgarden, naar at Hendes Naade engang lukker hendes Øjne, hvad jeg vil be' Vorherre bevare hende for saa længe som muligt! Men det er *Deres* Kristelighed og Gudelighed, som De kører til Kirke med hver Søndag og kører hjem med igen ... Og hist op og her ned — det var en ordentlig støt Salut, jeg læste hende, ka' De tro, og der

b'e' jo en Fest af den anden Verden. Den gamle, hun peb i de høje Toner: Du *har* været uforskammet, Hans, meget uforskammet, det maa du virkelig indrømme!

Jamen ikke mod Dem, Deres Naade, det ku' aldrig indfalde mig at tænke mig ......

Saa kom han, Sabelslugeren fra Garden, Broderen: Og jeg havde været saa grænseløs uforskammet mod hans Søster, og han antog dog nok, sa' han til den gamle, at jeg ha'de at lystre ......

Jamen ikke Dem, sa' jeg, for jeg er ikke fæstet til at være Drengs Dreng, og saa gik jeg paa Grevinden igen: Om hun nogen Sinde ha'de ha't noget at klage paa, som jeg hjalp hende ...

Det varede en hel halv Time, til den gamle var ganske rundkulret, og hun fik sin Hovedpine, og jeg maatte bære hende hen paa Sofaen.

Gaa med Jer, sa' hun, gaa allesammen, I ta'er Livet af mig, gør I, men du ska' bli'e Hans og hjælpe mig med de Puder først ... ja, og saa ska' du *osse* gaa, det ska' du virkelig, for du *har* været uforskammet ... Hun var fær'ig ved at græde.

Siden efter maatte jeg gi' Komtessen en lille Undskyldning, og saa for Resten tog vi Nøglen af Pigernes Værelser, naar vi sad der om Aftenen. —

Tilsidst fik de nu alligevel smidt mig fra Pladsen, for de ligefrem lurede og gik og lumskede efter en. Og Gud give, jeg ha'de ha't en Daler for hver Gang, Komtessen har staaet ude paa Tørrestuen paa Loftet, for om hun ku' ha' opdaget noget med mig og den nye Stuepige! Men den gik ikke, og jeg spændte den gamle ud og ind a' Vognen, det gik storartet lige til en Søndagaften, hvor vi ha'de været ude sammen, Stuepigen og jeg, og hun var gaaet op naturligvis lidt for mig, og jeg ventede henne paa Hjørnet. Saa

kom jeg hjem og sku' over i den anden Fløj. Jeg hørte ikke no'en; det var li'saa stille som i de dødes Gemmer, og jeg tænkte: Skidt være me'et! Dette lumske Væsen, det har nu aldrig været noget, der laa for mig, jeg har ikke holdt af at liste rundt paa Rævekløer, saa jeg uden videre masede op i Pigernes Fløj; ikke saa meget, som at jeg ha'de Støvlerne i Haanden, ganske frimodig; drukket lidt om Aftenen ha'de man jo naturligvis.

Saa Klokken fem om Morgenen vaagner jeg og hører Komtessen, den Sanglærke, hun dundrer paa Døren og raaber: Vil du lukke op, Sofie, vil du lukke op og det straks!

Pigebarnet hun ku' jo hverken gø eller gabe, men der var ingen Vinduer til at komme ud a', saa jeg raaber bare ud igen: Her i Huset staar vi paa denne Tid af Aaret op Klokken halvsyv!

Nej Gud, det er for galt, sa' hun derudenfor; jeg ku' godt høre, hun ha'de ham, Kandidaten med.

Ja, det finder jeg med, svarte jeg, li' saa højt, jeg kunde, at man b'i'er forstyrret i sin Nattero, som man haardt kan tiltrænge.

Pigebarnet hun lavede en lang Fiasko, om at jeg var et skrækkeligt Menneske, og jeg gjorde hende ulykkelig ... men det har vi vel nok været to om, sa' jeg li' saadan, og om Du saa var en ligefrem Mutter Madonna, saa kom du ud af Huset ovenpaa den Historie og jeg med, saa ta' du 'en med Ro og faa en lille en paa Øjet, til Klokken er halv syv; bedre Raad kan jeg ikke gi' dig, min Tøs, for denne Gang — og saa faldt jeg i Søvn igen.

Naa, da jeg vaagnede, var der saa underligt stille i hele Huset, Klokken ku' være saadan en otte, ni Stykker, og jeg klædte mig flot paa, li'som jeg var kommen hjem om Aftenen: lille silkeforet fransk Frakke og Neglemansjetter, saa vilde jeg med det samme over til den gamle

og se at hugge mig Resten af Maanedslønnen med, vi var daarlig kommen ud over Midten a'en ...

Men li'som jeg drejer om nede i Hovedgangen, saa har de staaet paa Lur i Anretterværelset, for saa kommer Komtessen frem med sin Kandidat a' en Brilleslange, og Broderen ha'de de hentet fra Kasernen; han var i Uniform.

Hvor skal De hen? spurgte han, og saa stillede han sig i Vejen for mig.

Jeg ska' ind til Hendes Naade, sa' jeg, med Deres Tilladelse.

Ja, de gik med, sa' de alle tre i Munden paa hinanden.

Gør de bare det! Og sku' de ønske et lidt større Ligfølge, saa maa de gerne for mig samle no'en flere sammen.

Om jeg vilde holde Mund!

Jeg er ikke Rekrut for Dem ...

Saa kom vi brasende ind til den gamle, hun ha'de lige drukket sin Morgenthe.

Gud Fader bevares, lille Hans, hvad er der nu i Vejen med dig?

Hun peb li' saa højt hun pibe kunde, og Kæberne de var fær'ig ved at slaa over hinanden.

Ingenting, Deres Naade, af Betydenhed ...

Naa, de begyndte, alle tre tilsammen, den ene højere end den anden, men den gamle, hun ku' aldrig fordrage, Folk talte mere end en ad Gangen til hende: Jeg kan ikke forstaa hvad det er, I si'er, sagde hun.

Nej, Deres Naade, sa' jeg saa, li' saa højt og tydeligt jeg kunde, det sku' der vist osse en meget lært Professor til at gøre. Men maaske jeg maa fortælle Deres Naade ...

„Ja, la' mig høre, Hans, hva' er'et, Hans?

Det er Sofie, der har været letsindig, Deres Naade. Og en anden har maaske heller ikke været som man burde være. Men derfor vil jeg osse hellere rejse, end jeg vil ha',

at Deres Naade ska' b'ie sjeneret i Deres eget Hus for min Skyld af Komtessen og Hr. Kammerjunkeren ...

Saa tog de fat igen: Ja, de blev ikke saa meget som et Minut, hvis jeg ikke straks kom ud af Huset ...

Jamen, du gode Gud, Hans, saa maa du virkelig ogsaa rejse, Hans ...

Det vil jeg ogsaa, Deres Naade, fordi De befaler mig det, men De vil da ikke berøve mig Resten af min fattige Maanedsløn, for jeg har dog hjulpet Deres Naade godt ...

Ja, jeg fortjente rigtignok Løn, begyndte de saa igen ...

Ja, og Kostpenge med, sagde jeg ...

Kostpenge, nej, det kunde der da aldrig være Tale om.

Men saa b'e den gamle gal: Ja, jeg er osse ked af alt det Vrøvleri, sa' hun, og nu ska' han komme ud a' Huset. — Men Løn og Kostpenge ska' han ha', det ka' jeg si'e Jer. Og saa gumlede hun over med Underkæben, saa hun nær ha'de ta'et Næsen med. —

— — Det b'e ikke de sidste Penge, at jeg saà fra hende. Det var mange Gange siden efter, jeg ku' ramme hende no'et ud om en Forlegenhed og det ene med det andet; jeg b'e ved at rende, lige til de lod mig komme ind til hende. Saa stak hun mig ti Kroner.

Du hjalp mig alligevel godt ud og ind a' Vognen, Hans, sa' hun altid, men du var jo ikke til at ha' i Huset.

Nej, Deres Naade, svarte jeg saa og sa', for det er ikke godt og ska' tjene mer end én Herre ...

Tys, tys! Hun ku' helt se sig om: Vil du bare tie stille, vil du bare tie stille, — for hun var saa bange for Komtessen og denne Thevandsjunker ... Saadan no'en Arvepersjonasjer som aldrig saà paa saadan en ældre Dames Fordel, men bare at de ku' faa drevet en Bunke Penge ud af hende!

— — —

Ja, saadan gaar 'et. Det er altid det i en tjenende

Stilling, enten er der no'et i Vejen med ens Medtjenere eller ogsaa kommer det fra Herskabet og lignende. Det sidste Sted, jeg tjente for Tjener, der var det nu Fruen, hun ku' aldrig faa gjort nok. Hun var selv kommen a' ingenting og ha'de været Guvernante, saa de *ska'* jo være tossede.

Men saa kalder Herren mig ind en Dag, der havde netop været saadan en Fest med Fruen, og jeg tror ikke, sa' han, at De egner Dem rigtig for en tjenende Stilling.

Nej, Hr. Konferensraad, sa' jeg, for jeg er ikke i Stand til og ka' indta' de rigtige Slavebevægelser ...

Naa, sagde han, og saa trippede han lidt omkring paa Gulvet, det er nu maaske ikke saa meget det, min gode!

Han ha'de altid saadan en maadeholdende Maade at udtale sig paa. Det er nu ikke værd, vi kommer nærmere ind paa det, min gode, sa' han, men jeg tror hellere, jeg vil skifte Dem i Utide; naturligvis skal De faa alt hvad der tilkommer Dem.

Det har jeg aldrig været tvivlende om, Hr. Konferensraad, overfor en Mand som Dem, sa' jeg, men saa maa jeg osse ha' no'en civile Klæder, for jeg ejer ikke andet end Deres Liberi, jeg staar og gaar i, det andet har jeg maattet la'et sprunget ...

Saa maatte Sønnen til, ham passede jeg Klæ'er med.

Og gi' ham bare et Sæt af dine, sa' Fa'ren ...

... Ja, og en civil Hat, Hr. Konferensraad.

Den fik jeg og Penge og det hele, men det sa' jeg ogsaa til ham, at jeg takker Dem, Hr. Konferensraad for Deres Optræden og Værdighed overfor en tjenende underordnet — — —

Og saa smækkede jeg mig ned ad Strandvejen i Sønnens de stortærnede og med Fyr paa Cigaren, saa jeg ka'

ikke si'e andet, end min sidste Kondition, den kom jeg fra paa en pæn og human Maade.

IDYL

(Af „Udenfor Rangklasserne", 1896.)

Det er dog li'som lidt Sommer endnu,
om osse Luften er kold;
saa la' os sidde en Kende, du,
oppe paa Kresj'nshavnsvold.

Je' har en Pibe Tobak igen
a' den fra min Fødselsda',
den tænder jeg mig, og min lille Ven,
hun nøj's med Lugten der a'.

Men siden, hos mig, ska' vi begge to
drikke Kaffe, a' samme Kop.
Og saa er 'et Mørkning og Søndagsro,
og du løser Haaret op.

Marie! Det ska' du nu love mig,
a' hvor sløjt det saa osse gaar,
og hvor meget Frisøren, han plager dig:
du maa aldrig sælge det Haar.

H. C. BERING LIISBERG

[f. 1854. Udgivet: „Christian IV" (1889) — „Søfolk" (1891) — „Napoleon I" (1894, 2. Oplag 1895) — „General-Kaptajnen, eller en Konge til Søs", historisk Roman (1896) — „Den store franske Revolution" (1897) — „Kgl. Majestæts Skib Havmanden", historisk Roman (1900) — „Fra gamle Dage" (1900) — „København i gamle Dage" (1901) — „Mads Ravn" (1901) — „Trange Tider", historisk Roman (1901).

„Et Besøg paa Rosenborg" (Musæumsskrift) (1895) — „Kunstkammeret, dets Stiftelse og ældste Historie" (1897) — „Det XIX Aarhundredes Historie I" (Vore Bedsteforældres Tid) (1897)].

DEN 23. AUGUST 1658

(Af „Trange Tider", historisk Roman, 1901.)

Gyldenløves Dragoner holdt paa Reberbanen mellem Møllebækken og Volden. Et Kommandoord faldt, man hørte en Raslen og saa' Klingerne lyne i Luften.

„Reiters!" raabte Ulrik Christian og red et Stykke ned langs Fronten. „Fodfolk, Købmandssvende og Studenter vil i Lag med Fjenden, — de skal ej være ene om den Dyst! Gyldenløves Dragoner og Gøngerne vil og have deres Del af Byttet. Nur brav dreinhauen, — kein Quartier wird gegeben, es geht wir ein Höllenbrand! Kerls, — verstanden?"

Gyldenløve rejste sig i Sadlen, holdt sin Pallask højt i Vejret og saa' med sine store, funklende Øjne ned over Rækkerne. Saa svingede han sit Værge over Hovedet.

„Avanti!" kommanderede han og satte sin Hest i Trav.

„Avancirt!" raabte Oberst Eiler Holck, der førte Gyldenløves eget Regiment.

Langt tilbage hørte man Kommandoen „Avancirt!", og Hovslagene drønede i Broen over Stadsgraven. Nu var det første Kompagni kommet over paa Vejen gennem Dronningens Have. Ulrik Christian saa' tilbage. Holger Rosenkrantz, der som hans Ordonnans red lige ved hans Side, glemte aldrig hans store, straalende Smil, da han vendte sig i Sadlen, bøjede sig frem over Hestens Hals, strakte sin Klinge ret ud og raabte:

„Charr-gez!"

Holger Rosenkrantz kendte fra Krigen i Frankrig dette Raabs kildrende, æggende Magt. Fremad, kun frem! Det susede for Ørene, glimtede for Øjnene. Med opspilede Næsebor, sammenbidte Tænder og Næven klemt om Hjaltet paa sin Klinge jog han frem. Dèr til højre var Løbegravene, fulde af Folk — de mylrer op — hej, op over Skansen — Skuddene knalder — den hvide Røg driver i Lag hen imod ham, den pirrer i Hjernen, virker som hed, berusende Vin ...

„Charr-gez!"

Fremad over Stok og Sten og Mennesker — levende og døde .... Hestenes Hovslag lyder ikke mere, de tramper paa noget blødt .... Klingerne hvine gennem Luften, de farves røde, dryppe af Blod. Et Stød mod den Djævel med Pistolen dèr — for Helvede! Klingen sidder fast. Ha, dèr peger en Musket imod ham.

Kornetten ser et Glimt lige foran sig, hører med det samme et skarpt Knald tæt ved og styrter med sin Hest.

Var han saaret eller ej? Han vidste det ikke. Noget værkede i ham et eller andet Sted, — han laa med Hesten over sig. Bare han kunde faa Benet fri, men der var det

nok, det sad; det var lammet, og den ene Arm sad som i en Skruestik.

Han søgte atter at komme fri af Hesten, men forgæves. Skammeligt, at skulle ligge her! Derhenne jog Dragonerne over Marken. Skud og Raab, Skrig og Hestetrampen lød imellem hinanden. Og paa den anden Side, indad Byen til, var Frederik Ahlefeldts Fodfolk i fuld Kamp med Mandskabet i Skanserne. Her styrtede de Kanonerne ned, rykkede Palisader op og sløjfede Skanserne, dèr trak de af med de erobrede Stykker, og længere henne drev de en stor Flok Fanger ind til Byen. Lige ved Siden af ham kløvede en Baadsmand Hovedet paa en Svensker med sin Bredøkse.

Hesten begyndte pludseligt at sprælle og prøve paa at komme paa Benene. Hurtig greb Kornetten fast om de lave Grene paa en Busk, og med et voldsomt Ryk halede han sig fri af Dyret, der stak Mulen ret op i Vejret, gispede og faldt død tilbage. Han prøvede at rejse sig, — det lykkedes lige saa lidt for ham som for hans Hest. Det var, som om det højre Ben var tynget til Jorden med Lænker af Jern.

Kampens Larm og Tummel trak sig ind ad Byen til, og Holger Rosenkrantz tænkte alt med Bitterhed paa, at han laa saa langt ude, at han sikkert maatte blive taget af de svenske Tropper, der snart vilde komme deres Kammerater til Hjælp.

Det drønede i Jorden til den anden Side. Kornetten vendte sig og saa' et Par Hundrede Alen fra sig — en Afdeling svenske Soldater i fuldt Løb imod et Kompagni af Niels Rosenkrantz' Regiment. Han kendte de Danske paa Felttegnet, et rødt og gult Bind om den venstre Arm. De havde lige under Hurraraab fornaglet en Kanon og væltet den i Graven og stillede sig nu op for at tage mod Sven-

sken. Foran højre Fløj saa' han sin Frænde, den høje, magre, blonde Niels Rosenkrantz.

Atter knaldede Skuddene. De kom fra Svensken. Han saa' de Danskes Økser, Høleer og Morgenstjerner løftes i Vejret og drives ned paa Fjenden. De var hinanden saa tæt paa Livet, at der ikke var Tale om at skyde mere. Men de Svenskes Bøssekolber kunde ikke holde mod de vældige Økser. Vilde Hyl blandedes med Vaabnenes raslende Slag og Hamren imod Stormhuer og Brystharnisker.

„Du Hund, habest Du nicht genug?" lød en Stemme tæt ved ham. „Bist Du da, der uns fixiren will?"

Kornetten behøvede blot at dreje Hovedet for at se, — ikke tyve Skridt bag sig — en svensk Officer med sit mægtige Slagsværd styrte frem mod Niels Rosenkrantz, der var kommet et langt Stykke frem foran sine Folk, og som, skrævende over en pyntelig Svensker, rev sin Klinge ud af hans Bryst.

Niels var næppe til at kende igen. Blodet løb ham ud af et Saar i venstre Arm, og af et andet i Kinden drev det ned i hans lange gule Skæg.

„Du Hund!" lød hans kendte Røst til Svar. „Er det Dig, som vil gøre det store Miraculum? Kom an!"

Gnisterne fløj af Klingerne. Kornetten havde i stor Bevægelse rejst sig paa Albuen og saa' til sin Fryd Niels hugge sin Modstanders Parader igennem og ramme ham to Gange i Stormhuen, saa det drønede. Den sank ned i Panden paa ham, men den holdt. Ej, der fik han en i den højre Arm.

Svenskeren brummede som en tirret Tyr og skiftede Sværdet over i venstre Haand.

Aa, der huggede han Niels's svage Klinge midt over og gav ham en Flænge under Panden, saa det højre Øje hang ned paa Kinden. Men Niels drev ham Stumpen af sin

Klinge med Hæftet i Ansigtet, greb ham med venstre Haand i Halsen og med højre om venstre Haand, der førte Sværdet, og holdt ham fast.

Holger Rosenkrantz anede ikke siden, hvorledes han var kommet op; gaa kunde han ikke, men op kom han, sigtede med sin Pistol lige efter Svenskerens Bryst, tæt forbi Niels's venstre Arm, og gav Ild. Han drog et Lettelsens Suk, da han saa' Svenskeren styrte om.

Danske Musketerer kom løbende til. Felttegnet var stødt af Niels Rosenkrantz's Arm, og han var ukendelig af Blod og Smuds.

„Har Du intet faaet nok, din Helvedeshund!" raabte en og stødte ham med Musketten, saa han faldt. To andre begyndte straks at rive Tøjet af ham. Kornettens Raab og Forbandelser fik dem til at se op.

„Guds Død, det er vor egen Oberst! — Ak gode Herre, det var bar Iver!"

Der lød Signal til Tilbagetog. Officererne samlede deres Folk. Det gik ej saa let, thi de var alt i fuld Gang med at plyndre de Faldne. Seks Soldater stak deres Bøsser og Piquer ind under deres Oberst, og løftede ham op paa Skuldrene; to andre løftede Kornetten op og bar ham i Guldstol, og tilbage gik det til de andre Afdelinger, der under Sang, Fløjter og Trommer marcherede ind mod Byen.

Holger Rosenkrantz havde aldrig følt sit Hjerte svulme af Stolthed og Lykke, som da de kom igennem Vesterport og han saa' Pladsen inden for Voldbakken og alle Vinduer og Tage stuvende fulde af Mennesker, der jublede dem i Møde, viftede til dem og raabte Hurra. Foran Vandmøllen holdt Kongen og Dronningen til Hest. Hans Skak, Aksel Urup og flere af Rigsraaderne ved Siden af ham.

„Der kommer Studenterne og Haandværks- og Køb-

mandssvendene, — de har holdt sig brav," sagde Hans Skak. „Og der er Niels Juel med sine Baadsmænd. Eders Naade vil ikke tro, som det Folk gik frem med sine Bredøkser. Carolus Gustavus kan dyrt sværge, at han ingen Sinde før saa' sligt!"

Kongen tog sin Hat af og svingede den, og Dronningen viftede med sit lange Silkeskærf imod Niels Juel og hans Folk, der rykkede frem af Vesterports Hvælving, og fik et dundrende Hurra til Svar.

I fine Klæder og lurvede, lasede og forrevne, nogle i Støvler eller Sko, de fleste i Træsko og mange med bare Ben drog Kongens Stridsmænd forbi. Skæggede Karle med filtret Haar og Skæg og vilde Øjne, blege Studenter med bløde Træk og Barnesmil. Nogle med deres Haandpiquer og halve Leblade paa Skaft, som de bar ret op som Landser, andre med Bredøkser og Buløkser eller Morgenstjerner paa Nakken. Men alle løftede de de blodige Vaaben, naar de kom forbi kongelig Majestæt, og rystede dem i Luften med senestærke, haarede Arme, med tindrende Øjne og vilde, jublende Hurraraab. Tilsmudsede af Blod og Støv, nogle med Halskluden som Bind om Panden, andre med oprevet Trøje og et aabent Saar i Brystet, — en enkelt rakte den blodige Armstump omsnøret med Hyssing ret i Vejret og satte et Grin op, nogle hinkende og haltende, støttende sig paa Kammerater for at vinde med, — men alle med dette vilde, trodsige Blik.

„Kampens Vildskab er i dem endnu!" sagde Kongen halvhøjt til sig selv. „Om Carolus Gustavus saa' disse Folk, fattige og ringe som de er, der har kastet hans berømmelige Krigere, — det vilde give ham sære Tanker!"

Livregimentet rykkede frem i ret Soldaterudrustning under Frederik Ahlefeldt. Fornyet Hurraraaben. Kongen

vinkede Obersten op til sig og omfavnede ham, og Dronningen rakte ham sin Haand til Kys.

„Det var en varm Dyst, men den var herlig!" sagde han, idet han rykkede sin Hest ind ved Siden af Hans Skaks. „Der kommer de med Niels Rosenkrantz! Han er bleven pyntet, saa hans egen Moder skal have ondt ved at kende ham igen. Han ser ræddelig ud med det Øje!"

Hurraraabene og Jubelen forstummede med et, da Niels Rosenkrantz blev baaret frem fra den mørke Porthvælving paa Skuldrene af sine seks Soldater. Og i den dybe Stilhed hørtes hans Navn blive hvisket fra Mund til Mund. Levede han endnu? — eller var det Dødens Smil, der sad paa denne halvaabne, blodskummende Mund, paa dette matblaa stirrende Øje?

Aandeløse stod Folk, de strakte Hals og rakte sig for bedre at se.

Kongen tog sin Hat af, drog sin Kaarde og holdt den op foran sig til Parade med Hjaltet i Højde med Panden, medens Niels Rosenkrantz blev baaret forbi.

Dronningens Kinder blussede. Hun trak Vejret dybt, hendes Øjne funklede. Der kom et eget Smil, et dybt Smil om hendes Mund, — et Smil af Stolthed og Henrykkelse, af Grusomhed og Had. Hun aabnede Læberne og viste sine store hvide Tænder, som hun bed tæt sammen. Da Helten var ret ud for hende, bøjede hun Hovedet dybt, — det saa' ud, som om hun nejede med Hesten.

Stilheden brødes af skingrende Jubelraab. Trommer og Fløjter gik. Det var de seks erobrede Kanoner, der blev ført ind. Fangerne maatte trække dem, og efter dem kom Gyldenløves Dragoner.

„Leve Gyldenløv! Leve den tapre Gyldenløv!" raabte Folk. Jorden syntes at ryste under Jublen.

„Fanden tage det!" sagde Frederik Ahlefeld. „Om Fod-

folket saa gør det aldrig saa godt, er det dog altid Rytteriet, der skummer Fløden. Men Holger Rosenkrantz gjorde en furieux Attaque, — jeg saa' det aldrig bedre."

Kongen havde vinket Gyldenløve op til sig. Han omfavnede og kyssede ham paa begge Kinder. Dronningen rakte ham begge sine Hænder og sagde med et pludseligt Udbrud:

„Ach Gyldenleu, ach Gyldenleu, ach wär ich nur ein Mann! — Und dieser?"

Hun saa' paa Gyldenløve med et spørgende Udtryk, idet hun pegede paa Holger Rosenkrantz, der blev baaret frem mellem de andre Saarede af Gyldenløves Folk.

„Det er Holger Rosenkrantz, min Kornet, eders Naade. Han var første Mand i Attaquen, og første Mand paa Fjendens Skanse, og han har staaet sin Frænde saa godt bi, at jeg tænker, han har vundet sin Løjtnants Charge i Dag."

„Ach Gyldenleu! Ach wär ich nur ein Mann!" Hun kaldte paa Kammertjeneren, der holdt bag hende, og gav ham Ordre til ufortøvet at lade Niels og Holger Rosenkrantz bringe hen til Mester Daniel Aspach, Stadens berømmeligste Badskær og første Vinhandler, og bede ham tage imod dem og yde dem sin Hjælp.

Saa vinkede hun med et stort Smil til Kornetten og de andre Saarede, der førtes forbi.

Holger Rosenkrantz kunde have favnet den ganske Jord, skønt det gjorde fordømt ondt at røre sig det mindste.

„Forgangen Dag gav vi Københavns Borgere Løfte paa Adelsbrev," sagde Kongen alvorligt. „I Dag har de selv skrevet det med deres Blod."

OSCAR MADSEN

[f. 1866. Udgivet: „Noveller" (1887) — „En Vaage og andre Fortællinger" (1890) — „Den vilde Vin" (1891) — „Glade Ungdom", Roman (1892) — „Decemberdromme" (1892) — „Den flyvende Hollænder", Dramatisk Digtning i 5 Handlinger (1893) — „Inga", Roman (1894) — „Frøken Vandas Roman" (1896) — „Lysets Børn" (1897) — „Grænsefolk", Skuespil i 3 Akter (1897) — „Lokes Hustru", Afsnit af et Skuespillerliv (1900) — „Fru Pilatus", Fortælling (1901) — „Systemskifte", Fortælling (1901)].

GLADE UNGDOM!

(Af „Decemberdromme", 1892.)

Hvad blev igen, af hvad der svandt
og ødtes langs min Ungdoms Vej?
Hvad blev der af min Elskovs Gant,
mit Hjærtes første, kaade Leg?
Og Venners Vid i lystigt Lag,
de lette, lyse Dages Dans,
mit første ærligt mente Nag,
og Æresdrømmens vage Glans?
Glade Ungdom! Bort du strøg paa snare Trækfuglsvinger,
og lige kaad jeg Livets Dans med Graad i Hjærtet springer.

Jeg spredte ud for Vindens Drys
de Ord, jeg skulde samlet paa.
Jeg sløsed bort i Smil og Kys
den Skat, som i mit Hjærte laa.

Jeg gav mit Guld, min Ungdoms Ret
paa Døgnets Afgudsalter hen,
til jeg en Morgen vaagned brat —
en Nar, i Tiggerpjalter end.
ildte Ungdom! Sonebod for dig hver Dag jeg bringer,
ins lige kaad jeg Livets Dans med Graad i Hjærtet
springer.

Og se, min Ven en Fremmed blev
og husked ej, han v a r min Ven.
Glemt var hvert Ord, jeg talte, skrev,
og knapt nok var jeg s e l v igen.
I Glasset blev mig Vinen bedsk,
saa sød, som jeg den mindes før,
min Kærest svigefuld og slesk
og lukt min Elskerindes Dør.
se Ungdom! Vemod kun og Savn i Mindet klinger,
ønt lige kaad jeg Livets Dans med Graad i Hjærtet
springer.

Det kommer alt igen en Kvæld,
en Kvæld i silde, sludfuld Høst,
naar slukt er Solens klare Væld
ud i et Graahvælv uden Trøst.
Det slaar sig ved mit Leje ned
og ser mig stift i Øjet ind,
og hvisker: baade Kærlighed
og Had kom fra et løjet Sind.
ldne Ungdom! Fra din Blomst en Braad saa giftig
stinger,
ar lige kaad jeg Livets Dans med Graad i Hjærtet
springer.

Hvad blev igen, af hvad der svandt?
En bitter Tungsinds-Lære kun
af hvert et Ord, hvert Venskabs-Pant
og hvert et Kys af Pigemund.
Jeg véd, med Nag og Vé og Spot
skal købes hver en Glædesfart.
Og hvert et Trin, jeg frem har traadt,
tilbage skal jeg træde snart.
Glade Ungdom! Kun min Drøm tilbage nu dig bringer —
men lige kaad jeg Livets Dans med Død i Hjærtet springer.

FLYVENDE SOMMER

(Af „Decemberdrømme", 1892.)

Jeg standses i min Gang af et dalende Spind
af de fineste Traade, der strejfer min Kind
og flyr fra mig med den Luftning, der saa kommer
— hej, det var nok en flyvende Sommer.

Den skal jo bringe Lykke, vil man vide og tro,
saadan farende en Rejsende paa Sommervindens Bro,
der er borte, saa hastig som den kommer,
og som man kalder flyvende Sommer.

Kan du gribe den i Flugten, kan du holde den fast,
før det lette Spind flyr fra dig for næste Vindpusts Kast?
Aa nej, hvem er vel Sommervindens Dommer?
Og hvad er vel en flyvende Sommer?

Kan du fange i Flugten hver berusende en Stund,
hvert bange Kys af Pigens undsélige Mund,
hver Duft fra alle yndelige Blommer,
— ak Herregud — kun flyvende Sommer.

Men kan du lé ad Lykken, om den flyver dig forbi,
og give den paa Farten med en munter Melodi,
saa har du den jo selv i begge Lommer,
for Lykken er kun flyvende Sommer.

VILH. MALLING

[f. [illegible] Udgivet: „Dagny", et Livsbillede i dramatisk Form (1880) — „Fra Kølstadlivet i gamle Dage" ([illegible]) — „En af Folket", Skuespil i 3 Handlinger ([illegible]) — „På Herregården", Skuespil i 3 Akter (1887) — „En Frivillig", Fortælling fra Skolen ([illegible]) — „Formaaende Venner", Lystspil i 4 Akter ([illegible]) — „I Sommerferien", Lystspil i 4 Akter (1894) — „Bodil", Skuespil i 4 Akter ([illegible]) — „Fra Holberg til Richardt" (I 1900, II 1901) — „Hugenotterne", et kirkehistorisk Tidsbillede (1901) — „Blændværk og andre Fortællinger og Skitser" (1902) — „Alexander Vinet", en Levnedstegning ([illegible]).]

ANDREAS ALPLANDALP

(Af „Blændværk og andre Fortællinger og Skitser", 1902.)

Han var høj, noget mager, men knokkelstærk, havde et temmelig kraftigt, lysblondt Fuldskæg; Haaret var mørkere. Ansigtsfarven — hvor Skægget tillod den at aabenbare sig — var lidt graaliggul og tydede ikke paa kraftig Ernæring. Jeg erfarede ogsaa senere, at Andreas Alplandalp var en fattig Mand. Han var godmodig, i høj Grad meddelsom og gemytlig, men med et beregnende, snu Blink i de smaa Øjne. Han saa paa mig — første Gang vi mødtes — som om han tog Maal af, hvor meget der kunde tjenes paa mig. Ret en Type paa en schweisisk Fører var han. I 20 Aar havde han været Fører og havde aldrig haft Uheld. Dette glemte han ikke at fortælle, med det samme

han viste sin Bog med Anbefalingsskrivelser. Det maatte jo gøre den Rejsende tryg, at Andreas Alplandalp endnu aldrig havde set nogen styrte ned, der havde betroet sig til hans Førerskab.

Han var bjærgsom. Da vi en Dag fulgtes ad ind fra Meiringen i Berner Oberland, hvor jeg for en lille Tid i Sommeren 1895 havde slaaet mig ned, mødte vi en Turist, der med Randselen paa Ryggen og med Stok i Haand travede ad Byen til. Vi hilste, og min Fører standsede og indlod sig i Samtale med den fremmede, spurgte, hvorfra han kom — og gættede paa — hvad der ikke var meget vanskeligt —, at han agtede sig til Meiringen. Den Rejsende bekræftede dette. „Om han da havde bestemt sig for noget af Hotellerne," spurgte min Fører.

„Nej."

„Saa kan jeg anbefale Dem et udmærket Hotel, som er billigt, og hvor man dog bliver brillant behandlet og spiser godt. Er det ikke sandt?"

Nu vendte Andreas Alplandalp sig til mig, eftersom det var det Hotel, hvor jeg var i Pension. Jo, jeg maatte indrømme, at Hotel Brünig virkelig fortjente den bedste Anbefaling. Turisten takkede for Oplysningen og fortsatte sin Vej.

„Hør, Papa!" sagde min Fører — da han havde faaet at vide, at jeg var Præst, kaldte han mig al Tid „Papa", skønt han var over 60 og jeg endnu ikke 50 Aar — „naar De nu i Aften kommer hjem, lad saa et Ord falde om, at jeg har vist en Rejsende til Hotellet. Værten er en god Mand —"

„Jeg forstaar, Alplandalp!" afbrød jeg ham leende.

„Ikke sandt, Papa! Den ene Haand vadsker den anden."

En Morgenstund Kl. 7 mødte han i Hotellet med Mad-

pose og Alpestok; vi skulde den Dag en Tur op paa Rosenlauigletscheren, berømt for sin rene Is. Min Fører passiarede uafbrudt, mens vi vandrede ud af Byen og langsomt begyndte Stigningen. Jeg behøvede ikke at sige ret meget for at holde Samtalen vedlige.

„Vi skal have en gemytlig Dag, vi to," sagde han.

„Ja vel," svarede jeg, „men den bliver vel nok lidt stræng."

„Stræng! Papa løber jo som en Gemse."

Vi nærmede os Reichenbachfaldet, der fra en Højde af 240 Fod sender umaadelige Vandmasser ned i Dybet. Flere Hundrede Alen derfra var Stien vaad, og nu vandrede vi i den fineste Støvregn, indtil vi naaede Faldet. Solens Straaler brødes i dets Vandmasser og malede de dejligste Regnbuer paa Bjergvæggen bagved. Vi naaede op til Zwirgi, hvor der var et lille Værtshus. Her kunde vi læske os med en halv Liter Vin, hvad nok kunde behøves, for det var en varm Dag i August. Herfra kunde vi overse det lige over for liggende Hasleberg med Golderen og den endnu højere oppe liggende Landsby Hohfluh, hvor jeg havde været Dagen i Forvejen. Her havde min Fører meget at fortælle om Svenskerne, som havde nedsat sig paa Hasleberg, hvorfor Pigernes Dragt endnu den Dag i Dag minder om Sverige. „Ja," sluttede han; „vi er Landsmænd, Papa!"

Vi steg højere; Andreas Alplandalp forklarede: „Der ser De Wetterhorn, Wellhorn, Engelhorn og Rosenlauigletscher; der skal vi op, Papa!" Over en Schlucht, en Kløvning i Bjerget, førte en smal Træbro, 5 à 6 Alen lang. Jeg lagde mig ned paa Broen og stirrede ned i Dybet, men kunde intet se; men høre kunde jeg, hvorledes Vandet 5 til 600 Fod nede i Bunden af Revnen brusede, sydede og kogte.

Vi steg højere og højere; der var hverken Vej eller Sti;

over nøgne og stejle Klipper gik vi, somme Steder med den umaadelige Afgrund lige ved Siden af den smalle Sti.

„Kom Papa!" Jeg følte hans Haand, der tog fast om min. „Giv nu Agt!" Nu mærkede jeg Føreren, for nu passiarede han ikke, nu kommanderede han. Han gik langsomt og forsigtigt foran, jeg fulgte efter, stadig ført af hans senestærke Haand, der klemte om min. Stien var for smal til at vi kunde gaa Side om Side; til venstre Afgrunden og til højre hævede Bjergsiden sig stejlt. Hvert Øjeblik gentog Føreren sit: „Giv Agt!" — Hele denne Vandring varede kun nogle Minutter — over en Strækning paa et Par Hundrede Alen —. Da var vi atter paa den flade Højslette, og godt var det, for der trimlede jeg og slog Benene fra min Fører, saa han faldt ovenpaa; men han slap ikke min Haand.

Efter ca. 6 Timers Vandring var vi ved Maalet, ved Begyndelsen af Ismarken, 7000 Fod over Havet. Med min Pigkæp stødte jeg i Isen og stod nu med de fineste Krystaller i Haanden. Der var dejligt deroppe, Luften let og mild, bedre end nede i Dalen, hvor Thermometret viste mellem 20 og 30 Graders Varme.

Da den første og vanskelige Del af Nedstigningen, hvor det gælder om Forsigtighed og med Sikkerhed at bruge sin Pigkæp, var overstaaet, og vi vel var slupne forbi Afgrunden, fulgtes vi Side om Side, og min Fører fik Munden paa Gang.

„I Dag har vi haft det rigtig gemytligt og fornøjeligt med hinanden."

„Det er sandt," indrømmede jeg.

„I Morgen skal vi have en lige saa fornøjelig, men ikke saa anstrængende Dag til Aareschluchten og Urbachdalen."

„Jeg er vist for træt i Morgen."

„Nej, Papa! Gnid bare Benene, især Knæene, med et

Glas Kirschwein (Brændevin), og saa gaar De i Seng og sover til i Morgen Klokken otte eller halvni, saa kommer jeg og henter Dem."

„Men jeg har ikke Raad til det; det har været en dyr Dag i Dag."

„Jamen i Morgen billigere, og giver De en fattig Mand noget at fortjene, saa har De mere Lykke, ikke sandt, Papa?"

„Det bliver for dyrt."

„Aa nej, 7 à 8 Fr. med Drikkepenge og alt."

Jeg rystede paa Hovedet og afbrød Samtalen; men han kom senere igen tilbage til samme Emne. Min Fører kunde skære i Træ, han vilde absolut prakke mig en Gemse paa.

„Hvad koster saa en saadan Gemse?" spurgte jeg."

„Atten Francs."

„Hvor vil De hen, jeg skal jo videre og kan derfor ikke bruge alle mine Penge her."

„Jamen Gemsen kommer ogsaa først til Jul, og Pengene skal ikke sendes, før Gemsen kommer. En Erindring fra Engelhorn for hele Deres Liv, Papa!"

„Ja, jeg maa betænke mig."

„Saa lægger jeg en anden lille Gjenstand ved Siden ganske gratis som Drikkepenge."

„Drikkepenge? Hvad mener De med det?"

„Som Drikkepenge til Deres Frue, Papa!"

Jeg maatte love ham at tænke paa det og saa skrive til ham, hvis jeg vilde have Gemsen. Da vi havde gaaet lidt, begyndte han igen:

„Hør, Papa! Vi to skulde egentlig fotograferes."

„Ja, det kunde jo være ganske morsomt; vi to med hinanden under Armen og Piberne i Munden."

„Ja, og saa tager De to Billeder, et til Dem og et til mig, og naar De ser paa Billedet, saa tænker De paa mig,

og naar jeg ser paa Billedet, saa tænker jeg paa Papa. En fornøjelig Dag har vi haft sammen."

„Hm! ja," spørger jeg, „hvad vil det koste?"

„En 7 à 8 Fr., naar det skal være gode Billeder og ikke Øjebliksfotografier, for de duer ikke."

„Nej, det bliver ogsaa for dyrt."

„Javel, saa lader vi Fotograferingen fare og bruger de 8 Francs til en dejlig Tur i Morgen."

Nu var han der igen; jeg kunde ikke lade være at more mig over hans Ihærdighed og lo. Det tog han som et godt Varsel, klappede mig paa Skulderen og sagde:

„Ikke sandt, en fornøjelig Tur skal vi have."

„Nej, Aareschluchten kan jeg jo godt se uden Fører, og jeg er maaske ogsaa for træt i Morgen."

„Ja, ja, Papa! Men saa til Jul sender jeg Gemsen."

„Aldeles ikke," skyndte jeg mig at svare; vi var jo enige om, at jeg skulde betænke mig."

Vi talte nu om andre Ting; jeg maatte fortælle ham om Danmark og om Landvæsenet der. Vi kom nemlig forbi en stor Flok Kvæg, der gik løse om og græssede paa Højsletten. Hvis bare ikke Danmark laa saa langt borte, vilde han rejse med, forsikrede han, og være min „Hausknecht".

Vi var nu nede i Dalen, og til sidst maatte jeg agere fornærmet for at blive fri for hans Paahæng om Turen næste Dag. Han fulgte med til Hotellet, hvor han højtideligt afleverede mig som betroet Gods til Værten, der spurgte mig, om jeg havde været tilfreds med Førerskabet. Jeg svarede, at jeg havde været meget tilfreds, og efter at min Fører og jeg havde slukket vor Tørst med et Par Glas Øl, skiltes vi som gode Venner.

Næste Formiddag tilbragte jeg en Del af Tiden med at skrive Breve. Da jeg var færdig, og Vejret var smukt, og jeg slet ikke følte mig træt, besluttede jeg at bese Aareschluchten. Jeg afleverede mine Breve og gik nynnende med min Pigkæp i Haanden ad Schluchten til. Men hvo skildrer min Forbavselse, da jeg, hvor Vejen drejer ind til Schluchten, — ser Andreas Alplandalp. Hele hans Ansigt lyste i et bredt Grin, da han saa mig:

„Jeg tænkte nok, De vilde komme, Papa!"

I Dag var han billigere. For 2 Fr. vilde han føre mig.

„Ja, men jeg behøver ingen Fører."

„Vi havde det jo saa fornøjeligt sammen i Gaar. Vi gør en lille Omvej og kommer forbi mit Hus. Der bygger jeg en Stue, og naar De igen kommer til Schweiz, saa bor De hos mig meget billigere. Hva'? Bare for gode Drikkepenge vil jeg føre Dem, fordi vi er Venner."

„Jeg fandt mig i Skæbnen, slog til, „men paa en Betingelse." sagde jeg. „Naar jeg siger, at jeg vil være ene, saa skal De gaa, Alplandalp!"

„Det er et Ord."

Saa fulgtes vi ad. Jeg besaa hans fattige Hytte, hilste paa hans Kone og Børn, snavsede i en uhyggelig Grad. Han viste mig Bænken, hvor han skulde udskære Gemsen, som jeg skulde have til Jul, samt en Del udskaarne Sager, som var færdige, og som jeg naturligvis maatte købe. — Derefter gik Turen til Aareschluchten, hvor Natur og Kultur i Forening har frembragt noget vidunderligt, som nok kan bringe en Sletteboer til at spile Øjnene op.

Vi fulgtes ad et Stykke, saa følte jeg Trang til at være ene og vendte mig til min Fører og sagde: „Nü vil jeg sige Dem Farvel og Tak for disse Dage." Han gjorde ingen Indvendinger; han forstod vel, at han nu havde presset

den Citron til sidste Draabe. Han tog Afsked, ønskede mig Lykke og Held paa min Rejse og en lykkelig Hjemkomst, og slentrede saa tilbage. Jeg stod et Øjeblik og saa efter ham, ikke uden Vemod; saa drejede han til højre, og Klippen skjulte nu helt for mit Blik — Andreas Alplandalp.

AAGE MATTHISON-HANSEN

[f. 1864. Udgivet: „Unge Sange" (1890) — „Blaalys" (1890) — „Nye Digte" (1893) — „Sange og Sonetter" (1894) — „Stjernerne" (1896) — „Blaaklokke" (1897) — „Venusspejlet og andre Digte" (1899) — „Nutidslyrik", en dansk Antologi" (1900) — „Roserne" (1900) — „Tusmørkesange" (1901) — „Efteraar i Uanpaladset", et kinesisk Sorgespil (1902) — „Bølgegang" (1903) — „Vandliljerne", kinesiske Digte (1903)].

JEG VED —

(Af „Sange og Sonetter", 1894.)

Jeg véd, at du en Anden ægte vil,
men takker for de Blik, som du mig sendte,
for al den Elskov, du i Sjælen tændte
og som beviste mig, at jeg var til.

Jeg takker dig, fordi jeg maatte græde,
da du som ingen Andre blev mig kær,
jeg takker dig for al den indre Glæde,
jeg følte spire, hvergang du var nær;

thi du har vist mig, hvad jeg selv ej véd,
at Livet er en stor og sælsom Gave,
hvor Blomster spire af de sunkne Grave —

hvor du gaar hen, forgæves Sorgen stred,
der synger Lærken med sin friske Stemme
og Crocus titte frem af Jordens Gemme.

BØRN

(Af „Venusspejlet og andre Digte“, 1899.)

Hver Barnesjæl er en sejlende Drøm,
et Digt om den kommende Vaar,
et Frø, der vugges paa Tidens Strøm
af Bølger, der kommer og gaar.

Det er kun et sejlende Blomsterfrø,
der kan fæste sig hvorsomhelst,
saa lad det ikke paa Stengrund dø,
men spire i Muldjorden frelst.

Og naar det vugges paa Bølgernes Bryst
imellem de hviskende Siv,
saa drag det ind paa den faste Kyst
— hold Vagt over Børnenes Liv!

VENUSSPEJLET

(Fantasi over et Billede af Burne-Jones.)

(Af „Venusspejlet og andre Digte", 1899.)

Hesperien, hvis Haver er berømte,
har fagre Lunde, skyggefulde Gange,
hvor glade Kvinder gaa med gyldne Spange
og dybe Blik, som om de stadig drømte.

I denne Have, skønnere end andre,
er der en Sø, hvis Spejl har ofte trukket
med mystisk Magt og i sin Flade drukket
de fagre Træk af Kvinderne, der vandre.

Paa Søen sejler Skovens faldne Blade,
den kaldes Venusspejlet og den truer
med Pest og Undergang, hver der beskuer
sit eget Billed i dens blanke Flade.

Ved Bredden ses et dyrket Bed af Liljer,
der vugger sig som hvide Kvindebarme,
en Skare unge Kvinder, vege Viljer,
hvis Længslers Maal er Mandens stærke Arme.

De var en Gang som hine unge Kvinder,
vi nylig saa i Havens dunkle Gange;
men bidte af Forfængeligheds Slange
dem nu en Trolddom fast til Bredden binder.

De kom herhid med deres vege Viljer
og bøjed deres Hoved dybt og spejled
sig i det blanke Vand, hvor Skyer sejled,
da stivned de og bleve kun til Liljer.

Thi Hjærtet brast og dræbte deres Sanser,
— der stiger Dunst fra Søens stille Vande,
og op og ned i store Krese danser
en Skare Myg langs Breddens Ukrudtsrande.

Højest en Lilje ranked sig mod Solen,
saa hvidt var Bægret som en Jomfrustrube;
der byggede en Edderkop sin Grube
og spandt sit Væv henover Silkekjolen.

Da sænked den sit Hoved ned og spejled
sig i det dybe Vand, hvor Skyer sejled,
der hang et Sørgeslør om Blomstens Pande,
et visnet Hoved over Spejlets Vande.

SOPHUS MICHAËLIS

[f. 1865. Udgivet: „Digte" (1888) — „Synd", to Fortællinger (1891) — „Vanemennesker", Roman (1892) „Aucassin og Nicolete", en oldfransk Kærlighedsroman (1893) „Æbelø" (1895) — „Sirener", Digte (1898) — „Dødedansen" (1900) — „Livets Fest", Digte (1900) — „Giovanna", en Historie fra Staden med de skønne Taarne (1901) — „Solblomster", Digte (1893, 2. Udgave 1901) — „Palmerne", Digte (1904)].

BONDEN

(Af „Dødedansen", 1900.)

I

Slaget randt ud med Dagen.

Himlen havde ingen Aftenrøde. Solen gik ned uden Skyer som et skinnende og stikkende Lueskær over et blankt poleret Skjold. Men Slagrødmen laa spredt over Marken i talløse blodsivende Saar.

De Kejserlige marscherede bort og overlod Valpladsen til dens Skæbne. Netop ved Solfald rejste sig en skarp Østenvind, der strøg gennem Dalen, fik Træerne til at suse og Fanerne til at smælde. De Kejserlige gik mod Vinden, saa hørte de ikke Skrigene, som fejedes bort bag efter dem i en hvinende Luftbølge. Tilmed slog Pavkerne Generalmarsch, og til den buldrende Kedelklang bevægede sig alt,

hvad der kunde krybe og gaa, paa Vej til den nærliggende frie Rigsstad for at finde Pleje og Søvn.

Men der blev meget tilbage, som kun krøb med Sneglefart. Kroppe løftede sig fra Jorden paa Knæ og Albuer, Øjne stirrede efter Solnedgangen, til der dansede gule Glorier for Synet. Vinden ruskede i svedklistret Haar og i daskende Hestehaler og bortførte i sit Sus de utallige Slakker af Skrig og Støn, af hæse Klager og Hestevrinsken. Bryster reves op, og Stødsaar og Hugflænger blottedes for Stormpustet, der aandede Svaling som kølige Kys paa de gabende Saarmunde.

Men da Vinden voksede til et isnende Sug gennem Dalkløfterne, kom mange til at fryse og begyndte at krybe i Læ af de høje Høstakke, der stod stablede i spidse Former som Uld paa en Ten. Nogle tyggede i Febertørst paa det saftige Hø, andre laa og lyttede med Øret paa Jorden efter den fine Sølvstrengeklang af smaa græsskjulte Vandløb, og de krøb efter Lyden og laa med Hovederne over Vandaaren og sugede som Rovdyr i Byttets Strube. Andre kravlede i Retning af Landsbyen ind under Bjergskrænterne, hvor de hvide Bindingslænger endnu lyste under høje mosgrønne Tage, og hvorfra endnu Svinene gryntede over de rygende Møddinger.

Alt som Natten tætnede sig over Dalen, syntes Lydene at vokse i alskens sære Former. Vinden fejede dem alle i Dynge: Rallen og Smasken, Gurglen og Skuren af Tænder, hist og her et hidsigt, knivskarpt Skrig eller et langtrukkent Brøl af Lunger, der ikke vilde slippe Livet.

Valpladsen var endnu levende. Gennem Græsset sled og bugtede sig uformelige Legemer, med knækkede Ledemod, ofte med afhuggede Lemmer. De famlede sig som i Blinde, gled og skubbede sig efter alle Saarfeberens og Tørstens nagende Impulser. Strittende Fingre stødte paa fremmed Kød, der var koldt og klamt eller brændende hedt.

Eder veksledes, eller genkendende Ord slog sammen i fælles Forbandelse over Hjælpeløsheden.

Blandt alt, hvad der saaledes gled over Valpladsen, var der Skikkelser, som flyttede sig rapt paa sunde Ben, men alligevel paa Hug bøjet over Jorden, som for at føle sig frem i Mørket. Nu og da blev de liggende længe — der hørtes kvalte Skrig eller sære plaskende Lyde, og naar Skikkelsen paany rettede sig halvt, krøb den langsommere som en tung, formløs Bylt over Jorden.

De døde Legemer mærkede ikke Besøget af disse plumpe, knivvæbnede Hænder, hvis første Tag gjaldt Struben, og som derefter flaaede og skar Tøj og Vaaben af de stive Lemmer. Den Døende vækkedes af det kvælende Halsspænd og rallede sin sidste Forbandelse i Ligrøverens Ansigt. Saarede, som endnu havde klar Hjerne, laa beredt og ventede, huggede og stak den snigende Gæst i Benene og tog et forbitret Livtag med ham, om han snublede til Jorden.

Natten skjulte disse Akssamlere paa den mejede Mark. Ingen saa, hvor mange der listede om, eller hvor ofte de gik Stubmarken efter. Hist og her gled en Blindlygte over Græsset. Men da det begyndte at lysne, blev Akssamlerne borte som Myrer i Jorden. Omkring i Huse og Skure stuvedes Godset bort, medens Valpladsen laa med nøgne Lig.

II

Bonden Lukas holdt længere ud end alle andre. Jo lysere det blev, des mere saa han ligge tæt udenfor sin Gaard, ja endog paa sin egen Grund. Han gik til og fra sin Kælder og tog sin Ret for alt, hvad han selv havde mistet: Køerne paa hans Græsgange var tagne, hans Lader tømte, Hestene revne af hans Stald, Faarene drevne

bort, Svinene stegt paa Spid i hans egen Gaard, hans Huskone rømt med det kejserlige Tros.

Nu gik han og bar ind og tog Efterslet til sine tomme Forraadskamre.

Som han med Favnen fuld af Lædersager og broget Bytte af Vadmel og flandersk Klæde, Fløjl og Linned skulde til at stige ned gennem Kælderlemmen, fik han Øje paa et Hoved, der ragede frem over Brøndkanten og betragtede ham stift.

Han slap alt Tøjet, der dryssede ned i det sorte Kældergab, og gik henimod Brønden. Der laa en ridderklædt Mand med begge sine pansrede Arme langs Kanten. Mellem Skuldrenes høje Jærnkamme sad Hovedet sunket dybt ned som uden Hals, Hjelmen var skudt langt tilbage fra den tætklippede Isse, men sad dog med den brede Nakkeskærm klemt fast om Halsen. Det skægløse, gulgraa Ansigt saa paa ham med store skarpe, blodskudte Øjne.

Lukas standsede uvilkaarligt og krængede Skyggen paa sin Læderkabuds, der omsluttede hele Hovedet i eet Stykke med den tungede Skulderkappe, fremover Øjnene — som for at værge sig mod dette stive Blik, der faldt paa ham samtidig med den første stikkende Straale af den opgaaende Sol. Saa var han dog bleven set af et Par ransagende Øjne, der havde iagttaget ham, maaske længe, medens han slæbte Ligran til sin Kælder. I Skærfet og den udskaarne Køllert over Brystpanseret genkendte han de kejserlige Farver, og han skjalv med eet, som stod han for en uforsonlig Krigsret i disse stive Øjne. Hans Hænder famlede om den klodsede, blodsmurte Kniv i Bælteskeden.

Dog stod han kun for en sølle knust Ridder, der laa med sønderhugget Hofte og favnede Brønden som Moses det forjættede Land. En hel Nat havde han været om at slæbe sig nogle Hundrede Skridt imod dette Vand, som

han brændte efter. Og nu laa det dèr nedenfor hans Mund. Naar han stirrede ned i Brønden, saa han sit eget Hoved afspejlet i Hjelmgabet — rugende som en Drage over Skatten i Brøndens Dyb. Kæden hang ned for hans Ansigt, men han mægtede ikke at rejse sig for at dreje Vinden og drage Spanden op. Han havde kun Lugten af det kolde, ferske Vand lige for sin Mund.

Der kom ingen Ord over hans Gane, der kun slubrede Luften bovnende som en Fiskegælle. Men hans Blik sved i Bondens sure Øjne, saa han krængede Skyggen endnu dybere ned over sit sortskjoldede, stubbede Fjæs.

Alligevel slap han ikke de blodskudte Øjne af Syne. De hvilede tiggende paa ham. De krøb ud af deres Huler som to runde slimede Dyr, der bad hver for sig. Den højre Panserhaand rokkede sig løs fra Brøndkanten og faldt klirrende langs Siden, Fingrene vrikkede kraftløst ved Bæltetasken — Lukas begreb, at det var Penge, han tilbød, medens den vidtaabne Mund tiggede med krummet Tunge og slubrende Aandestøn.

Da Bonden drejede Vippen, slap Ridderens Øjne hans for at følge Spandens Gang fra Brøndspejlet opefter. Spillet skreg og Spandkæden skrattede. Han stirrede paa det skvalpende Vand, der kom nærmere og nærmere. Endnu nogle pibende Omdrejninger, Lænken blev kort, og Spanden gled op foran hans Ansigt, medens Vandet skvættede over Randen kun en Haandsbred fra hans brændende Læber.

Lukas bøjede med sin ene Haand Spanden ind imod hans Mund og hældede den, men idet den Saarede slog Læberne sammen over Kanten, drev Bonden Spanden mod hans Ansigt med et saa voldsomt Hug, at han segnede bag over og laa halvkvalt prustende under Vandets Styrt.

Et Øjeblik efter havde Lukas plantet sin Kniv i hans

Strube, hvorefter han begyndte at afføre ham Køllert og Skinner. Læderstropperne brast for hans kraftige Snit, Jærnleddene knækkedes og vredes itu. Han pillede ham som et stort Krebsdyr og kastede alle Skallerne ned ad Kælderlugen. Alene Hjelmen lod sig ikke løsne — den var hugget sønder i Nakken og havde haget sig fast bag Kæberne.

Saa lod han Hjelmen sidde og slæbte den plyndrede Krop ud af Gaarden.

III

Nogle Dage efter, da Vinden havde vendt sig, kom de Kejserlige tilbage.

Nu laa Valpladsen rolig. Kun Ravne og Krager havde travlt.

Der søgtes efter en Feltoberst, som savnedes, og som var glemt Slag-Aftenen. Da han ikke fandtes ude, blev alle Gaarde og Huse afsøgte, og da der heller ikke dèr noget Spor kom til Syne, stak man Ild i Straatagene.

Lukas havde holdt sig skjult i sin Kælder, hvis dybe Stige han havde væltet. Men lige efter Branden krøb han frem og fandt alting jævnet med Jorden. Mellem halvforkullede Gløder og røgstinkende Straa ledte han efter Stedet, hvor hans Seng havde staaet. Han kendte det paa det endnu dampende Brandaadsel af den gamle Plag, der havde været opstaldet i samme Rum. Benene var helt forkullede og Mulen brændt bort fra de grinende Tandrækker.

I flere Dage veg Lukas ikke fra Brandstedet. Han rodede i Halmdyngen med Forke og tilsidst med Armen, saa den sad i Brandsaar til Skulderen. Han maalte fra Plagen, hvor Sengen havde staaet, og han vendte de dampende Straarester, hvis buldnende Røg sved hans Øjne. Han

ledte og ledte, thi paa Bunden af sin Seng havde han haft sine Penge gemt, og selv om Sølvet var smeltet, maatte Klumpen kunne findes.

Imidlertid fandt nogle Landsknægte hans rovfyldte Kælder og kom for at slæbe ham for Standretten. Han agtede ikke paa Faren, men blev ved at søge. Han havde ikke Tanke for andet end at finde en Klump smeltet Metal; han tryglede dem om Lov til blot at lede saa længe, til han fandt, saa kunde de siden gøre med ham, hvad de vilde.

Men Justitsen var kort. Han blev trukket til Galgen uden at have fundet sine Penge.

Galgen var en kroget Eg, der strakte sig ud fra Klippesiden, næsten bladløs og udgaaet, men med talrige Sidegrene, der allerede var tæt behængte, som med Olden en Høstdag. Kroppene hang stive og langstrakte som flakte Fisk til Tørre i Røgen fra den brændte Landsby.

Da Lukas stod under Galge-Egen og hørte de vindtørre Kroppe knirke over sit Hoved, vaagnede han til Besindelse. Han saa sig om og kendte Stedet. Han skuttede sin Ryg og rystede Haarmanken fra sin sodede Pande. Saa bad han Føreren for de fem—seks Landsknægte, der fulgte ham til hans sidste Hvilested, om Lov til at leve mod at tjene under Fanen. Men Knægtene grinte og slog Løkke paa Rebet, idet de forsikrede ham, at den kejserlige Generalissimus straks kunde lugte en Ligrøver blandt sine Knægte og vilde lade ham ryge ind i det hede Helvede.

Leve vilde Lukas. Da Løkken skulde slaas om hans Hals, hvoraf Læderkappen allerede var flaaet, rendte han sit Hoved ind i Brystet paa Knægten og stak i Løb ind mellem Underskoven — han vidste, hvor han vilde hen, og han vilde friste den sidste Udvej før Galgen.

Løvet raslede omkring ham. Vogterne gad ikke løbe efter ham. Han var sikker nok. Om da ikke Klippen skulde aabne sig og sluge ham.

De gik sindigt efter Lyden, til den hørte op. De saa ham staa ubevægelig og spejde tilbage. Men da de skulde gribe ham, skete det vidunderlige virkelig, at han sank i Jorden. De stod og gabede over et sort Hul, hvori han var forsvundet uden Plump.

Lukas havde rigtig fundet det berygtede „Djævlehul", som endnu ingen havde vovet at udforske.

Da han sank gennem Hullet, befalede han ikke sin Sjæl Gud i Vold. Han tvivlede ikke paa, at han sank ned i Helvedes Afgrund. Han kneb Øjnene til og dukkede Hovedet ned mellem Skuldrene. Halsen var frelst, men Luerne ventede. Han følte Faldets Sus i sine Knogler, som blev Marven til Is. Det peb i hans Øren. Hans bagbundne Hænder rykkede i Rebet, og han mærkede til sin Forundring, at det gled op, saa han kunde stoppe Fingrene i Øret. Saa tørnede han, det raslede omkring ham, han troede, det var slikkende Luer, der slog op om ham. Men de brændte ikke, de krilrede ham paa Halsen. Faldet var til Ende — han stod, han sad — han greb med Hænderne for sig og fik dem fyldt med smulrende Blade — han mærkede med eet, at han stak til Hovedet i en dyb Dynge vissent Løv.

Fjernt oppe over hans Hoved halsede nogle Hunde. Der fløjtedes og raabtes. Hundenes Gøen klang gennem Hullet som ind i en kæmpemæssig Raaber, der øste Glammene forstærket ud over hans Hoved og dunkede dem til Siderne bort under Jorden i underlige hoppende Klask, der sang som Ekko rundt i usynlige Gange og Kroge.

Da han endelig aabnede Øjnene, saa han kun Mørket omkring sig, men højt oppe over sit Hoved øjnede han det frygtelige „Djævlehul" som en stærkt lysende grøn Runding, hvorigennem Dagen sivede ned som en blaalig Røg, der hurtig slugtes op af Mulmet. Han kunde knap skelne sine Hænder.

Forfølgerne stod deroppe paa Randen og drøftede hans Forsvinden. De kigede ned i Hullet med fremstrakte Hoveder som over en Brønd. Hundene hylede — Stemmer syntes at jage dem bort. Paa een Gang formørkedes Aabningen, og et eller andet susede ned ovenfra — var det en Sten, et Klippestykke? — det slog raslende ned i Løvbunken lige foran ham, Bladene lukkede sig over det. Men straks efter mærkede Lukas noget levende, der borede sig frem i Løvet, det rørte ved hans Ben, det krøb op ad ham, det naaede hans Ansigt, der følte en slikkende varm Tunge. Den nys saa rasende Hund laa ind til ham og skjalv som et Lam. Men de andre Hunde blev ved at halse deroppe omkring Hullet, og af og til raabte en Stemme Navnet paa den forsvundne Hund: „Treu!" — „Treu!", der sang saa underlig bort som en lang Fløjten i de usynlige Dybder. Saa lettede Hunden Hovedet og svarede med et lille hæst Glam for straks efter at slikke den Forfulgte paa Hagen.

IV

Lukas begyndte at aande op efter sin Skræk. Hundens Selskab gav ham Tryghed. Han var ikke sprunget i noget Helvede, men sad frelst i en Klippehule. Han vadede med Hunden ud af den fugtige Løvbunke og fandt snart ru og fast Stengrund under sine Fødder.

Hunden var mere angst end han selv. Den svarede endnu kort paa Tilraabene, men slikkede straks efter Lukas' Hænder, som bad den ham og det evige Mørke om Tilgivelse, fordi den overhovedet turde bruge sin Stemme paa dette uhyggelige Sted.

De maatte have skiftet Taktik deroppe. En Tid lang forstummede alle Røster. Saa glammede Hundene igen, og noget mørkt blev kastet ned. En Søjle af Røg steg efter

i Faldet, og idet det slog mod Bunden, fløj Luerne ud, og det brændende Risknippe tændte Bladebunken, hvor det faldt.

Et stærkt Ildskær gjorde Rummet synligt som med et Trylleslag. Til den ene Side glimtede Klippevæggen som af Glimmer, og funklende Aarer skar sig gennem den tunge Fjældkappe. Det var Vand, som silede ned. Til den anden Side løb Ildlyset frem, som om det snublede i Mørket over bratte Fremspring i Bunden. Det løb gennem Tunneler af Mulm, sprang over Afgrundsskakter, luetændte underlige Drapperier som af stivnet Is, gled gennem Svælg, besatte med uhyre Tandtapper, der løb mod hinanden fra oven og fra neden som fra vældige Dragekæber, sugedes op af sære riflede Gab, der saa ud som Ganen af en Kæmpehval med Barde siddende bag Barde. Og for hver Gang Risknippets Luer flakkede, afsløredes nye Dybder, snart som af taarnhøje Spidsbuehvælv, snart som af Kæmpeorgler med talløse Hære af Piber og Rør; blinkende Søjler tabte sig i skumle Højder, overspundne af størknede, ishvide Spindelvæv; rislende Vandfald gled som smeltede Guldfloder frem under sønderknuste Krystalgitre og Glasflor. Forrevne og forvitrede Porte sprang op til fantastiske Tryllehuler, hvor Tilfældigheden laa indkapslet i de besynderligste Former. Og for hver Gang Luen slog i Vejret, slog den Gnister af de fjerneste Vægge, og Vanddraaber gled som tændte Diamanter fra Drypsten til Drypsten.

Havde Forfølgerne tænkt at ryge Lukas ud som Ræven af dens Hule, forregnede de sig. I et susende Træk fra usynlige Luftsprækker sendte Ilden sin Røgsøjle op gennem Hullet som gennem en Skorsten. Ubesværet af Røgen gik Lukas om i den uhyre Grotte efter Lysets lunefulde Kast. Han rørte ved Drypstenskapper, der snart skinnede gennemsigtigt som Is, snart gulnede som Elfenbensspyd,

snart buklede sig i store, buldne, grønne Klaser. Han famlede sig frem med de ujævne Veje, medens Hunden pibende fulgte i hans Hæle. Han fandt den skyllende underjordiske Bæk og drak af dens ferske Vand. Han knækkede med Besvær en Stump af en Drypsten og drev den mod Væggen, saa det sang højt tonende gennem de fjerne Haller. Han sparkede mod noget ramlende løst for sine Fødder og greb i en Bunke Knogler — store plumpe Bjørneknogler var det — han væbnede sig med en stor, tandbesat Kæbe, der vejede i Haanden, som var den af Sten.

Iøvrigt tænkte han ikke dybere, end hans Øjne saa. Og da Luerne sluktes, forsvandt ogsaa Eventyrgnisterne af hans Hjerne. Han blev tilbage i Mørket, og hans eget Sind var lige saa dunkelt. Men udmattet af flere Dages Søvnløshed fandt han Stunden og Mørket egnet til Hvile, lagde sig op ad det forkullede Risbaal og sov ind med Hundens Snude i sin Haand.

Han vaktes ved at høre Hunden gø. Han frøs paa den klamme Klippegrund. Det blaa, stille Lysslør hang endnu deroppe under Aabningen. Der var en, som atter raabte Hunden an, og Gang paa Gang svarede den sit Navn.

Straks efter slog en Sten haardt mod Bunden. Man lyttede deroppe og prøvede igen. Hunden vedblev at glamme Svar paa Tilraabene, som vilde den sige: Jeg er her, men det nytter ikke at kalde, thi jeg kan ikke komme op.

Der blev kastet flere Sten. Klaskene blev lydeligere. Dybden blev aabenbart udregnet deroppe. En sort Skygge gled for Lyset, men der fulgte intet Fald efter, derimod saa Lukas Skyggen svæve langsomt ned gennem Lystragten. Den sidste Sten maatte have været bundet til et Reb, og nu kom en Skikkelse langsomt krybende ned langs

Rebet. Den kom nærmere og nærmere, Lukas følte det, skønt Skikkelsen allerede var opslugt af Bundmørket. Hunden stod og skrabede i Grunden og snøftede af Forventning.

Da fattede Lukas sit eneste Vaaben og beredte sig til det sidste Nødværge. Krøb nu Fjenderne ned i bans Fristed, vilde han sælge dem sit Liv saa dyrt som muligt. Han ventede rolig, til Skikkelsen kom glidende ganske nær. Stemmen kaldte „Treu!" og Hunden sprang i Vejret som til Modtagelse. Da løftede han den tunge Bjørneknokkel og svang den som et Hjul i Luften, han ramte i Mørket, der lød et Skrig, og den Klatrende faldt fra Tovet. Lukas styrtede til og blev sanseløs ved at føre sit tunge Vaaben, til Skriget forstummede i en halvkvalt Rallen og i Hundens klynkende Hyl.

Saa satte Lukas sig paa Hug med sit Vaaben over sine Knæ og ventede paa den næste.

Men Tiden gik, og der kom ingen flere. Lukas tænkte sig da, at det kun var Hundens Herre, der alene havde vovet sig ned i Hulen for at bjerge Dyret. Han beføite den Døde og kendte paa Hoserne og den opslidsede Læderkøllert, at det var en Landsknægt; der stak Kniv i hans Bælte. Men de øvrige Vaaben maatte ligge ovenfor.

Lukas vilde redde sig. Skønt Hunden snærrede ad ham, var den dog for mørkeræd til at bide. Han trak Køllert og Bælte af den Døde. Saa krøb han langsomt op af Tovet og steg op til Oververdenen til fornyet Liv.

Som ventet fandt han Landsknægtens øvrige Vaaben. Han tog dem og slentrede i Kølvandet paa de kejserlige Faner, til han en Dag drev ind i en sammenløbet Trup og fandt sig en Plads blandt de andre.

V

I mange Aar øvede Lukas Bonde Krigens Haandværk. Han førte sit Værktøj efter højere Ordre, slog, hvor der skulde slaas, brugte sine Arme som Tærskeren paa et Logulv og fik sin Sold i slidt Skillemønt. Haandværket var lystigt med mange Vagabond-Dage, med raa Skæmt i Lejren, med Alverdens løse Pigebørn til fælles Gammen og med Part i Prisepenge.

Alligevel, da han en Dag gensaa sin Fødeegn, blev han greben af Hjemve paa selve Stedet. Bjergene saa ud som i hans Barndom. Dalen aabnede sig for ham som en Favn. Jorden lugtede af Moderskød. Han fandt endnu Brandtomten af sit Hus. Ingen havde søgt til Bunds i den brændte Sengehalm — det var det eneste jomfruelige Sted, han havde truffet i den vide Verden. I denne Brandtomt laa hans eneste faste Tilknytningspunkt til Fortid og Moderjord.

Han blev. Han fordybede sig i sit gamle Liv og den gammelkendte Egn og sad fast som en Skrue i en Møttrik.

Han flikkede sig et lille Skur sammen paa sin gamle Boplads. Ingen gjorde ham den stridig. Den halve Landsby laa øde. Han rensede efterhaanden sit Jordtilliggende for Snyltere af Dyr og Mennesker. Hans barske Hug-af-Væsen gjorde ham det let. Med det løsgaaende Kvæg, han traf paa Marken, gjorde han kort Proces. Han staldede nogle Køer op, slagtede et Par Svin til Husbehov og drejede Halsen om paa hver Gaas eller And, som drev paa hans gamle Hjemmemark.

Fra det første Spadestik havde Jorden en underlig æggende Virkning paa ham. Efter saa længe at have været Høstkarl følte han en stærk Kriblen efter at saa. Det gamle Bondeblod flød ham i Aarerne, han vilde se Mulden givtig

og atter hjælpe den til at føde, efter at den saa længe havde ligget ufrugtbar og brak.

Jo ældre han blev, des ivrigere Agerdyrker. Han lugede bestandig mere Jord og bragte større og større Mark under Ploven. Der var i hans Haand en sær gammelkendt Glæde ved at føle det tørre, glatte Saakorn knitre og i hans Øje en sær gammelkendt Lyst ved at se det flyve over Mulden for at befrugte den. Han, som længe havde været vant til at meje Sæden halvmoden for at smide den for Hestene eller at koge den til en slatten Masksuppe, indsugede nu i sin Næse det vellugtende Behag af fuldmodne, solhærdede Kerner. Over de gule, bugnende Marker stod der for ham en svovlet moden Em, en pirrende Krudtlugt, der fik Soldaterblodet til at vælde i hans Aarer. Og naar Seglen skar i de mandshøje Straa, syntes han at fuldbyrde sit egenlige Mejerkald, at fuldbringe den Høst, hvortil alt i Verden er bestemt. Der var Krigerglæde i hans Arbejde. Om Vinteren stod han og tærskede paa Lopladsen og svang sin Plejl som et Stridsvaaben. Og han saa den røde Vin gære plumret i Persen som Blod, men Blod, der skulde ildne og kvæge og ikke gaa til Spilde.

Langsom voksede hans Drift og Brug. Hans Skur blev større. Dyrene formerede sig under hans Tag. Han rev ikke sine Lader ned, men øgede dem som Bien sit Cellebyggeri.

Han førte Krig med Stenene paa sin Ager. De troppede op af Furerne som hele Hære. Men han blev ikke træt af at slaas med dem. Han rokkede hver enkelt op af dens hævdvundne Leje og smed dem paa den store Vragdynge, hvoraf han siden stensatte sine Markskel, som var det med Pandeskaller af fældede Fjender.

Solen blev hans Krigsøverste. Med den stod han i

Marken, under dens Øje stred han Dagen til Ende, og med den trak han sig tilbage.

Dag ind og Dag ud kunde han gaa bag sin lavhjulede Plov, som Hestene slæbte gennem den genstridige Jord. Han skar sin Fjende op, han væltede dens Indvolde frem i Solskinnet. Det lillebitte Plovjærn glimtede som en tynd Ægg indfattet i det lange Plovtræ, som hans egne Hænder havde snittet og dannet til at gaa Plovfurens lige Bane.

En tidlig Efteraarsaften gik han og styrede sine fire Krikker uden Tømmer, blot med sin vejrrustne Stemmes sejge „Hallo-hyp!" og med sine halvnøgne Armes kraftige Stem paa Plovstjertens Gaffelgren. Hele sit Legemes Vægt lagde han i Skaaret.

Ageren ligger afstukket for ham i lange snorlige Linier. Den stramme Sidefure giver hvert nyt Skaar det rette, lige Snit. I hver opridset Kam staar Jorden som strittende Rand i en Fanefylking. Han skærer Rækkerne frem af Jorden. Mulden vælter sig med tungt og friskt Velbehag. Det er, som selv Ormene synger i Plovskaaret. Han føler i sig Kræfter og Drift til at drage Skaaret videre som en Hærvej over alle Grænser, til at pløje alle Riger og Lande igennem — ud efter den synkende Sol, der spreder sin røde Varme over den blaasorte Muld.

Brrr—rr! vend og drej! — det er, som han pløjer lige ind i den blussende Sol. Hestene vifter med de knyttede Haler — der sidder en Krage og skræpper paa det forreste Aag. En Trækfuglekile slaar ned mod Solen og bliver borte i dens Baal. Fremad! hyp! Han ligger over Plovstjerten af al sin Vægt, hans nøgne Fødder glider over Jorden, der er glat som en Dejg.

Hallo — hyp! hiv op! — Hvad er det, som rykker i Grunden? Hiv op! — dèr kommer det — en lang glat Knokkel, som slænges til Side af Plovtræet. Hoho! — hvad

skader en Knokkel — det er Krigsgødning, som har gjort Jorden godt.

Der vendes, og Furen lægges tilbage. Igen et Ryk, og et stort nyt Knokkelben hives frem for Dagen. Der er fler, bestandig fler. Men Ben er ikke det samme som Sten.

For hver Gang Ploven skærer paa det samme Sted, pløjes nye Knokler frem. Lukas gaar mod Solen, graa og hidsig og med Sliddets kaade Munterhed i sit Sind. Han sparker en hel Dynge Ribben til Side: „Stat op, du Knokkelmand, og gør lidt Gavn, og lang mig til den forrest Fjermer!"

Det er, som Hestene tager Fart og render fra ham. De vender og gaar tilbage i halv Galop. Ploven skærer sit knasende Snit. Hoho! — saa standser den med et Knæk. „Hiv op!" synger Lukas. Hestene rykker, men kan ikke ase sig af Pletten. Herre Jemini! — hvad er det for en stenhaard Skalle, der ikke vil flytte sig!

Lukas bøjer sig og roder med Hænderne i Mulden. Han faar fat og hiver en Hovedskal frem ved Næsehullet. En rusten Hjelm følger med. Den er klemt sammen om Nakkebenet og hugget fast i Underkæben.

Nu er Knokkelmanden hel, tænker Lukas og slænger Hovedet til Bendyngen.

Men medens det endnu flyver i Luften, genkender han denne Hjelm, der er hamret sammen med Hovedskallen, og idet den rasler ned i den oppløjede Bunke Knokler, skratter hele Benranglen højt op, og han ser den rejse sig fuldrustet, svingende de lange Arme.

Med et Vræl slipper han Ploven og vender sig bort for at flygte. Han styrter over Marken og tror at høre Døden klapre i sine Hæle. Det er, som en Le hugger efter hans Ryg, hver Gang for kort, men han hører det hvinende Svup i Luften og føler det svide i sin Rygmarv.

Gennem Landsbyen tørner han, ind under Galge-Egen, videre i den raslende Underskov, sanseløst jagende bort fra det frygtelige Hug. Med halvlukte Øjne finder han Vejen. Idet han synker under Jorden, er det, som hans Hjerneskal spaltes, og hans Legeme knuses mod Drypstenshulens Bund.

NIELS MØLLER

[f. 1859. Udgivet: „Efteraar", Digte (1888) — „Hændelser" (1890) — „Koglerier" (1895) — „Røster", Digte" (1897). — Oversættelser: Aiskylos: „Agamemnon" (1891) — Sofokles: „Antigone" (1894) — Robert Browning: „Granatæbler" (1894) — W. Shakespeare: „Kong Henrik IV", „Købmanden i Venedig", „Hamlet" (1901)].

GÆSTER

(Af „Koglerier", 1895.)

Det var efter kokkens mening roligere at ligge på søen end i havnen. Derude gik vandet sin jævne og sindige gang op og ned, og livet var ordentligt som et uhr. Men idag havde alting haft bisselæder i sålerne. Strax om morgenen, da han vågnede, skar han ilde ved, at skibet ikke mer svingede på sine gamle vuggegænger; det dirrede løjerlig under hans fødder, og da han kom på dækket, så' han, at der var spændt damper for: en hæsblæsende grøn tingest, som plaskede i søen, så der bagud fra hjulkasserne stod brede veje af snurrende hvidt skum; og ovenud af skorstenen væltede tykke indvolde af Røg, der drev ned gennem rigningen, så ingen skulde tro, den blanke sol var på himlen. Og så blev de rykkede ind mod det disede land; lodsen pludrede på sit mål og spyttede hen ad dækket; alle vegne fra mylrede fartøjer og

dampere, små hidsige knægte og store karle. der pumpede vand ud af siden. sorte lastede kulslæbere og høje kolosser. grå som elefanter. Ind forbi fyrtårn. op gennem broer; kulrøgen lagde sig som tåge og dryssede sod ned; det pustede og fløjtede og hvæsede rundt om, hamrede på jærnplader og klingrede mod sten: der var en hurlumhej af hovslag og skrig og skrål, så det var meget, ens ører blev siddende. Og da de endelig var vel fortøjede her midt i strømmen, gik det løs med arbejde ombord. Tov, der havde hængt i ro og var vaskede blege af søvandet, lå fortrampede og spegede og skulde skydes op; så var der sejl at gøre fast og kæde at føre hen til bøjerne for og agter, så ind og ud med jollen, så kom der folk, som vilde snakke med skipperen, så skulde der laves mad og koges og brases; så skulde han vaske op og skældes ud. Det var til at blive ør af.

Nu havde han det ellers fredeligt nok. Da der var kommet skik på Skibet, gad kaptejnen ikke blive ombord; han fik varmt vand ned, trak i stadsklæderne og lod sig sætte iland; så skulde de hente ham igen kl. 11. Styrmanden fik pålæg om at passe fartøjet imens; det lovede han højt og helligt; men lidt efter kom der bud fra et andet skib, om han ikke vilde se hen og smage et lille glas med nogle gode venner. Han svor en umådelig masse eder på, at det var ham plat umuligt; men da han var færdig med at bande og havde fået sit vejr igen, sagde han, at han vilde dog svippe lige en vending derover for at stikke dem på næven; så kunde kokken imens dække bord og koge tevand. Dermed pilede han ned i den fremmede jolle og blev borte oppe ad floden. De andre folk mente, at kokken såmænd gærne kunde spare sig at lave bordet til; de skulde tage meget fejl, om styrmanden lod sig se på denne side midnat; han var en rigtig skikkelig kegle og havde altid

de bedste forsætter, men en grusomt dårlig hukommelse. — Det turde kokken dog ikke løbe an på; de andre kunde sagtens; men hvis styrmanden nu kom og bordet stod bart, var det ham, der fik kløene. — Da deres egen jolle vendte hjem, drev folkene rundt og mulede over, at de var nødt til at blive ombord; men så viste det sig, at letmatrosen ejede en guldskilling, og nu blev de aldeles ustyrlige. De skulde dog alligevel ind efter den gamle; de kunde gå ud fra, at han ikke mødte før kl. 12; de havde altså adskillige timer at muntre sig i. De gik på hovedet i pøsene, rev klæderne af og på, lovede kokken de forfærdeligste tamp, hvis han ikke passede skibet godt, og væk var de. Og sådan var han i løbet af en lille time rykket op til kaptejn på skuden.

Det var ingen svær bestilling; han skulde blot sørge for, at tekedlen ikke gik af kog. Men han vilde nok ønske, at mindst en af de andre var bleven hos ham. Det sted, de lå, var ikke morsomt ved højlys dag: en gul, grumset strøm mellem skallede fabriksmure, som snese af sodede kæmpeskorstene havde sværtet med deres evige kulrøg. Og nu, da mørket tætnedes, blev her dobbelt skummelt; murene langs bredden var sorte som blæk; men skorstenene rakte røde flammetunger frem; de lagde funklende urolige blodstriber over det dunkle vand, så han kunde se, hvor de små strømbølger løb og løb med deres onde samvittighed. — Han fik hjemve og brugte et par af styrmandens mindste eder til at bande ham, at han ikke kom; han var træt og frøs, men turde ikke sætte sig ind i den varme kabys; der vilde han strax falde hen, og han skulde jo holde vagt; så gav han sig til at trippe rundt om dækket og kiggede sky og søvnig mod det fæle, fremmede land med de gloende skorsten og det malabariske sprog.

Da han engang drejede om fokkemasten for at drive agter efter, så' han pludselig to mænd midtskibs; den ene var ved at gøre fangelinen til en båd fast, den anden stod med hovedet inde i kabysen. Nå, så havde Styrmanden da endelig vendt næsen hjemad. Han skyndte sig derhen, men standsede så hurtig, at han nær var gået bagover, da mennesket trak sig ud af kabysdøren, og han skelnede en lang, tynd mand med en høj hat på hovedet. I et nu var han klar over, at han ikke kendte nogen af dem; og han følte, hvor det kriblede koldt ned ad hans nakke, og hans ben blev ganske tunge.

Den tynde fremmede kom hen mod ham og tog til hatten: „G'aften, unge mand! tør jeg ærbødigst spørge, om hr. kaptejnen er tilstede?"

Kokken blev så sjæleglad ved at høre sit eget modersmål, at han gærne kunde have kysset den høflige mand ubeset.

„Nej, kaptejnen er gået iland," svarede han rask og lettet.

„Ak so! men måske vi kan komme til at tale med styrmanden?"

„Nej, jeg er ganske alene ombord," sagde kokken en lille smule ynkelig; han mindedes, hvor han havde følt sig forladt før.

„Så —? Er du ene mand for butikken, min kylling? Ser man det!"

Han snakkede noget med den anden i det fremmede mål; det gik som kæp i hjul, og kokken forstod ikke et muk deraf; men han kunde ikke lide at høre det.

„Nå, så du er muttersalene, lille? Hum! det var kedeligt — meget! Vi skulde nemlig haft en besked hos kaptejnen, — til havnevæsenet, at du véd det. Sig mig, hvad er det han hedder, din kaptejn?"

„Skov hedder han."

„Det var pudsigt: det gør jeg med."

„Jamen, han hedder Peter Abraham Skov."

„Hvad for noget? Peter A—, Peter Abraham Skov, siger du? Hvad behager? Det skulde da vel ikke være Diomedes denne skonnert her?"

Jo, det var det da rigtignok.

„Nej, det er da min salighed dog storartet! Det kan man kalde et svinetræf! Her går jeg hen i bælgmørke og rager uforvarende ombord i min egen kødelige fætters fartøj!"

Han knebrede atter lidt til sin ledsager, der svarede med behagelig overraskede grynt, og vimsede derpå med lange skridt op og ned ad dækket.

„Grumme kedeligt, at jeg ikke traf ham — nå, og han kommer vel ikke igen for det første? — Jaså, kl. 11 skulde han hentes — det er lidt længe at vente — — men hvad koger du da det vand for der?"

„Jo, det var styrmanden, som sagde, at jeg skulde dække bord og koge tevand, mens han tog over på et andet skib for at drikke et glas med nogle venner. Men det er nok et svært stort glas det, tænker jeg."

„Sikken en rad! Meget vel. Tevand? Hoho!" — han kørte rundt på sin mave med den flade hånd — „der falder mig noget ind. Mens vi venter på fætter, kan vi for tidsfordriv spise aftensmaden fra din styrmand og drikke al hans te. Så vil han nok slikke sig om munden med begærlighed, når han kommer, hihihi! Men det har han godt af, hvad? Gå du nu ned, ungersvend, og sæt blus på vægen, så fører vi vores jolle agterud imens." Og han klappede kokken faderlig paa ryggen.

Kokken tænkte, at styrmanden næppe kom nødlidende hjem, så straffen vilde ikke batte synderlig; men det var

jo så rimeligt, at kaptejnens fætter ikke skulde sidde tørmundet og vente. Han rutschede ned i kahytten, fik i en fart tændt lys og dækket til to, og hoppede op igen med tepotten og tedåsen.

„Flink gut! jeg skal huske dig på din bryllupsdag," skæmtede fætteren, „men sørg nu bare for, at teen trækker rigtig godt, min sveske."

Så dukkede han ned gennem kahytskappen med sin følgesvend.

Da teen var trukket rigtig godt og Kokken bragte den ned, sad fætteren og blinkede inderlig fornøjet til ham over sit fulde snapseglas. De havde åbenbart bestræbt sig hæderlig for, at styrmanden kunde gaa sulten i seng. Kokken blev ganske betænkelig ved at se, hvor det var svundet i den røgede makrel, osten var tynd som en nymåne, og den fremmede fyr sad med næsen i sin tallerken og skovlede stegt flæsk i sig.

Kokken skænkede te og satte sig ud på trappen for at være til rede, om de ønskede noget. Der kunde han i ro og mag mønstre sine gæster. Fætteren var en helt pæn mand med lange barter, men noget tjavset i toppen, lovlig stubbet om hagen, og ikke egenlig ren; hans ansigt og hænder så' mildest talt grumsede ud, og hans håndlinned var allenfals ikke hvidt. Men hvor pokker skulde også et anstændigt menneske kunne hæge sig bare nogenledes i dette svinske kulrøgsland? Og forresten havde han et kønt, rødt silketørklæde om halsen, og den brune frakke var vel en kende for stor, men ellers ligefrem net. Den fremmede derimod lignede rent ud en sjover i klæderne, og så den nøgne mund med de tykke, blå læber midt i en bunke mørkt skæg! nå, de af landets folk, kokken hidtil havde set, var for den sags skyld ikke stort kønnere. Sådan en ubehøvlet karl! Nu, da han ikke

orkede at proppe sig mere, skød han uden videre tallerkenerne til side, smed sig bagover i sofaen og lagde sine gamle, skidne, sømbeslåede støvler op på dugen! Gudskelov, at den Bondetamp ikke kom alene ombord; hvem véd, hvad han kunde have hittet på? Nu havde kaptejnens fætter ham nok dog heldigvis i lommen. Men at han gav ham lov til at sidde sådan og svine! Nå, måske det også var landets skik.

„Se så," sagde fætteren og tændte sig en cigar fra kaptejnens kasse, „nu tror jeg nok, jeg kan klare mig en lille halv time, om den går aldrig så hurtig. Skænk os nu bare en dryp te på bunden af kruset, til at slukke efter med. Mangfoldig tak! Skal det være en anden gang, så værsågod at se indenfor. Men hvor er den vestindiske fløde, unge Petersen?"

Den stod i hjørneskabet bag sofaen. Da fætteren tog romflasken ud, fik han fingre i kaptejnens sølvske, som hang derinde.

„Aha! vil man bare se! Ja, fætter er en holden mand, det har jeg altid sagt. Det er dukketøj!" Han vuggede den i hånden og gav den til sin sidemand, der strax tog den stumpede kridtpibe ud af sin blåblege mund, lod skeen klingre mod bordet, vippede den på sin sorte tommelfinger og bekiggede den så andægtig som en neger en glasperle. Kokken kunde næppe bare sig for at le ham op i øjnene; den fyr havde nok aldrig set sådan en kostbarhed før.

„Hvad er derinde?" spurgte fætteren og bankede på sidedøren. „Nå, så det er vor ven, styrmandens kahyt? Den må jeg skam se; jeg er så storartet nysgærrig, skal jeg betro dig." Han støttede ved dørkarmen med begge hænder og bøjede sig forover. „Ej, ej!" udbrød han pludselig glad, „hvad er det, jeg hører? Dikkedik, din

strik! hvor er du henne?" Han stak hovedet ind i køjen og kom ud i triumf med løftet hånd. „Det er altså den brave styrmands sejrværk?" spurgte han og lod det svinge i kæden. „Han er nok heller ikke tabt bag af en vogn. Ok! det er jo et rigtig nydeligt spilleværk. Det må jeg forstå mig på. Gud ja, jeg har haft mange rare uhre i min tid; men jeg har så skammelig ondt ved at holde dem ret længe, lille Petersen. De løber for stærkt, de små djævle, lige lukt ud af mine hænder." Han lagde uhret på bordet foran sig og snurrede det sagte rundt med kæden. „Jeg vil beholde det bitte tiktak hos mig en lille stund, tror jeg, for at tælle minuterne til min elskede fætters hjemkomst, hi hi!"

Kokken tvivlede i sit stille sind på, om styrmanden vilde finde det morsomt, at fætteren sad og legede med hans dyrebare øjesten. Men det led vel ingen overlast deraf. Han begyndte at klippe med øjnene mod tobaksrøgen og romdunsterne og agtede kun halvt på fætteren, der drak og sludrede snart med sin lurvede kammerat, snart til ham. Men pludselig fór han sammen og blev lysvågen. Det var et ord af fætteren, der havde svømmet dødt om i hans hoved, men nu med ét bed sig fast, levende som en sprællende fisk. Manden med bakkenbarterne havde lidt før sagt noget om alle de mange gange, han i tidligere tid havde siddet her i denne kahyt med sin kære fætter. I samme nu disse ord stod klare for kokken, følte han sit hår rejse sig, og han frøs over hele kroppen. Han kunde ikke være bleven mere forfærdet, om de to gæster på en gang havde forvandlet sig til varulve. For det var løgn; kaptejnen havde ikke sejlet med dette skib før iår. Men hvordan hang det da sammen med fætterskabet? Han kiggede stjålent på de to mænd og gøs ind til marven af skræk; han behøvede ikke at spørge videre

om, i hvad selskab han var; for skaftet af kaptejnens øske stak op af den sorte karls frakkelomme, og styrmandens uhr lå ikke længer på bordet. — Han slap af angest fødderne ned fra trinet og måtte tage i trappen med begge hænder for ikke at styrte.

„Nå, nu falder den små Petersen nok i søvn," sagde den tynde mand; „dét bliver jo også snart sent. Det er nok bedst, lille Petersen lufter sig en smule på dækket; så kan han også se ud og varsko os, hvis fætter er i farvandet, for at vi kan tage mod den søde sjæl med sang og klang. Imens vil jeg så med din tilladelse, lille P., kaste et blik ind i fætters allerhelligste. Jeg håber ikke, han tager mig det fortrydelig op."

I al sin rædsel var kokken den fremmede slubbert halvvejs taknemlig, fordi han gav ham lejlighed til at slippe fra dem. Skulde han være bleven der længere, havde han skreget. På en eller anden ubegribelig måde dinglede han op ad trappen, støttede sig et øjeblik til kahytskappen og stirrede forvildet mod den sorte nat og de røde skorstensluer; så slog pludselig en tanke ned i ham, smal og klar som et lyn, og han gik hen agter. Det kostede ham usigelig møje ikke at løbe, men han tvang sig og gik sendrægtig skridt for skridt, til han nåede hækken. Med rystende hænder løsnede han den fremmede båds fangeline, kastede den langt fra sig og hørte den plaske ned i vandet; vendte sig strax og gik sendrægtig hen til kabysen, stak hånden ind og greb sin brændeøxe. Men længere kunde han ikke styre sig, han stormede i fuld Fart forefter, sprang op i fokkevantet og pilede som et egern op på mærset.

Lyden af hans rungende træsko var bleven hørt. Endnu inden han nåede mærset, kom der fra kahytskappen et halvhøjt: „Hallo, Petersen!" Fætteren måtte

have set ham i vantet mod den røde himmel og anet uråd; for just som kokken svang sig op, hørte han ham fare agterud på sine lange ben, og lidt efter lød der et mægtigt brøl derhenne.

Det faldt kokken ind, da han var kommet til sæde, at egentlig var det dumt, han ikke havde ladet sig glide ned i båden og var roet efter hjælp. Skøndt, hvordan skulde han have gjort sig forståelig, hvis han ingen landsmænd havde truffet? Nu var det i hvert fald for sent at ærgre sig; desuden var det bedre, han blev og kunde gøre anskrig, når hans egne folk kom. De to dernede var sikre nok. Om han selv var det? Der kriblede noget i ham, men det var lige saa meget spænding som frygt; og han vogtede nysgærrig gysende på, hvad de vilde gøre.

Den sortskæggede var kommen bulrende op; de stod begge to ved huset agter, brugte mund og pegede ud over vandet. Det kunde de have stor fornøjelse af; med den strøm, der satte ind mod boven, var jollen nok snart en halv fjerdingvej borte. Nu gik de hen for og kiggede ud ved sprydet. Mon de troede, de havde taget fejl af, i hvilken ende af skibet de havde gjort båden fast? Nej, nu forstod han hvad de vilde: de begyndte at stikke ud på ankerkæden, der var ført hen til bøjen forude. Den morskab undte kokken dem med al sindsro; det blev et sent slid, før den line var firet ud! Kæden rutschede gennem klydset med korte rusk, efterhånds som de slængte den frem over spillet; men der var kun lidt kæde på dækket, og da de måtte til at hale mere op fra kættingkamret, hørte han dem stønne og puste; kort efter sparkede de til kæden og bandede: nu havde de altså fået nok af det arbejde. Lyset fra ankerlanternen faldt over dem; han så', hvor de stod og tørrede panden med trøjeærmet, og han satte sit bredeste grin op indvendig.

Der kom en båd forbi; de to gavtyve fløj hen til skanseklædningen og råbte den an; kokken blev hed i hovedet, men folkene i jollen svarede studst og roede videre. Han tænkte på, at hvis de var standsede, kunde han have smidt sin ene træsko i hovedet på dem; når der vankede den konfekt, skøttede de næppe om at færge folk fra skibet.

Fætteren sendte en ladning eder og skældsord efter jollen; men den anden truede pludselig med knytnæve mod mærset og begyndte at kravle op i vantet. Der gik et sæt gennem kokken og blodet jog ham til ansigtet; han greb fat i et tov, knugede brændeøxen i sin hårde Drengehånd og skreg ned: „Kommer han herop, hugger jeg til ham med min øxe!"

Fætteren dansede rundt og råbte; den sorte bandit knurrede og rev i vantet, men luskede ned igen, og kokken satte sig og trak vejret meget dybt. Han måtte lægge øxen, sådan rystede hans fingre.

De to fanger sprang nu op i storbåden, der stod over storlugen mellem masterne, og gav sig til at tømme den. De sled ærlig for den føde, de havde fået. Tov og tønder, korkfinter og baljer og træstumper fløj hen over dækket. Og vips! var de ude igen og satte ryggen mod båden. Det skulde hjælpe fedt; den rørte sig ikke af pletten. De grundede lidt over sagen, så fór fætteren hen og rumsterede i huset, mens hans kammerat løb ned i kahytten. Derfra kom han hurtig tilbage; han stillede sig op ved kabysen og løftede noget op mod ansigtet med den ene hånd. Det krøb i kokken: skulde han have fundet kaptejnens revolver? Men da han hørte ham sige ah! og smaske velbehagelig, blev han beroliget. Ovenpå det slid kunde de såmænd også nok have en hjærtestyrkning nødig. Agter fra lød et glædeshyl; fætteren kom benende forud og hoppede lige op i fokkevantet. Kokken løftede

atter sin øxe; men den tynde mand havde bare fundet en talje og vilde gøre den fast i vantet. Det kan nok hænde sig, han havde travlt. Som en kakerlak var han nede igen, fik redt linerne ud og huggede den anden blok i storbåden. Han tog sig en slurk af kammeratens flaske, og nu skulde der hales. De istemte et magert ohoj! og hængte i af alle kræfter. Men båden lettede sig ikke en smule.

Det undrede ikke kokken; han vidste, den var surret til lugekarmen med en god ende skibmandsgarn, som de to syndere åbenbart ikke havde set.

„Vil du skruppe ned og hale med, din skarns dreng," råbte fætteren, „kom ned og hjælp os, lille Petermand!"

Kokken svarede ikke et muk, men han tænkte noget meget uartigt noget.

De ihærdige mennesker lod sig dog ikke forbløffe; taljerebet blev lagt om varpspillet; fætteren holdt i snoren, og den sortskæggede hev i svinget og masede på, så han peb ved det. Men der var ikke tale om, at båden vilde flytte sig. Derimod viste det sig, at fætteren i skyndingen næppe havde gjort taljen rigtig fast i vantet; den faldt ned med stort rabalder, og begge sliderne vendte benene i vejret, idet taljerebet slappedes og svinget slog rundt. Og en bedrøvelig glasklirren tydede på, at der var flere end dem, der havde stødt sig.

Tabet af flasken var måske ikke det, der sved mindst; ovenpå sådan en kuldbøtte måtte de trænge til lidt styrkende. Det syntes de nok også selv, for de gik i broderlig forening ned i kahytten, og enten var de nu blevne klare på, hvor unyttigt det var at sætte sig yderligere op mod skæbnen, eller også var kaptejnens drikkevarer for liflige til, at de kunde løsrive sig: de blev dernede.

En stund efter at de var forsvundne, sad kokken og

lo ad dem, helt frisk og fornøjet. Men lidt efter lidt sank spændingen, og indtrykket af deres tummel på dækket ebbede bort. Istedetfor søgte en skare andre gæster til ham, mindre støjende end de to i kahytten, men ikke mere hyggelige: strømmen løb og gav ondt af sig; luerne fra skorstenene slikkede til vejrs så grådigt fornøjede, som om de åd al jordens afskum; over byen lå himlen brandrød, det snurrede og snærrede ustandselig derinde, en gang imellem rev et højt råb sig ud af den evige mumlen; det var som en sjæl i helvede, der fik en dobbelt portion gloende kul på sin tallerken. Kokken skøttede aldeles ikke om at være i helvede; men han kunde for tiden nok ønske sig en lille smule af varmen dernede. Nattevinden friskede op og skar ham gennem den tynde trøje helt ind i sjælen. Han spejdede langelig, om jollen ikke kom; det var ikke morsomt at sidde søvnig og forfrossen og forladt på mærset i den døde nat. Men der var stadig ingen at se eller høre. Han fortrød bitterlig, at han ikke havde taget sine pibegrejer med, da han snappede øxen i kabysen. Bare han kunde få sig et lille puf tobak, så vilde tiden ikke falde så dræbende lang. Skulde det ikke kunne lade sig gøre at liste ned og tage piben? Men sæt, at de kom bag på ham! Å, det havde ingen nød; de sad godt bænkede, hvor de var; de var nu også begyndt at synge og skråle; de lavede nok en ren Jerusalems forstyrrelse dernede, han hørte dem af og til slå glas istykker eller klaske tallerkener i gulvet. Jo, det var ligefrem fornuftigst, han fik sin tobak fat; ellers endte det med, han faldt i søvn, og så kunde han gærne komme ned lidt vel hastig.

Han satte træskoene, lod sig glide ned ad bardunen og sneg sig som en mus hen til kabysen, stak hånden ind på hylden og fik piben, men rev i sin ivrighed tobaks-

kardusen ned på gulvet. Han bandede indvendig og bøjede sig for at rode efter den. Bump! sagde det idetsamme bag ham på dækket. Han fór op som en fjeder og omkring og så' til sin rædsel en mand for sig. Hans hjærte stod næsten stille, han sank i knæene og holdt armen afværgende op for ansigtet.

„Hvad pokker går der af dig, kok? Hvad er det for et uryd her på dækket?"

Å gudskelov! det var bare kaptejnen. Og kokken stak i med at græde.

„Hvorfor fanden brøler du, dreng?"

„Jo—o, for der — er — tyve — i kahytten."

„Hvad for noget? Hvor er styrmanden?"

Ja, han var for længe siden taget over på et andet fartøj for at drikke et glas med nogle gode venner.

„Og hvor er folkene henne?"

Kokken blev først nu forundret over, at de ikke var med.

„De tog iland i mørkningen for at hente kaptejnen."

Skipperen rokkede med hovedet og mumlede: „De sataner! De kan bare vente sig, til jeg får dem i rum sø igen. Hvormange?" knurrede han mellem tænderne og pegede mod kahytten, hvorfra skrålet steg gladelig uforstyrret op i mørket.

„To — og de er fulde."

„Vel!" Den svære mand fór som en bold over dækket, trak et tov frem af en vagtsbænk og var i et spring nede i kahytten. Kokken smuttede bagefter på hosesokkerne og satte sig oppe på trappen for at være ved hånden.

Sangerne brød pludselig af midt i et nummer: den sortskæggede rejste sig ravende; han spærrede gabet op, som han vilde sluge skipperen i én mundfuld, og greb efter

brødkniven, men fik en knytnæve for brystet, så han satte sig med et klask som en brolæggerjomfru.

Den tynde mand stod og smilede huldsalig.

„Ok! skulde det måske være den højtelskede fætter? Spar dine små hænder, kære fætter. Bare gemytlig! Vi er så fredelige som bælam, Bob og jeg, det ved gud vi er."

Skipperen målte ham med øjnene op og ned: „Det fætterskab er nok langt ude. Men det får politiet sagtens redelighed på." Han så' hen over ødelæggelsens vederstyggelighed:

„De herrer har nok ikke nægtet sig noget."

„Nej, vi har haft en rigtig lun lille basseralle, — det ved den søde grød vi har."

„Jaja, nu kan I belave jer på den sure svie. Frem med poterne, dromedar!" råbte han til den sorte, der sad og hikkede stærkt. Han knyede ikke mere, og skipperen gav sig i lag med sindig og forsvarlig at binde og baste ham.

Kokken mærkede pludselig en vammel strøm af spiritusdunst om sig, og en røst hviskede hæst bagved ham:

„Kok! kok! hvad er det for et halløj dernede?"

Han svarede højt: „Å, det er bare en tyv, som har taget Deres uhr, styrmand."

Der lød et vræl af forfærdelse, og kokken var ved at blive revet med, idet styrmanden tumlede ned forbi ham. Han svingede ind ad døren og hen mod den evigglade fætter. „Er det dit forbandede øg af en hund, der har stjålet mit kostbare uhr?"

„Sssssy, ssssy! ikke så hidsig, ærede fyldebøtte; det var bare et lille venskabeligt lån, det véd Petersen."

„Jeg skal — som han kunde bande — „låne dig sådan en i synet, at du ikke skal se sol eller måne de første fjorten dage."

„Når uhret var sådan et klenodie — hvorfor blev De ikke ombord og passede på det, gamle svamp?"

Styrmanden frådede: „Mukker du ovenikøbet, din tyveknægt!"

„Tja! lejlighed — højstærede Pimpenberg! — gør — det, som De så smagfuldt bemærkede."

Styrmanden var for rasende til, at han kunde mæle et ord; han stod og stak ud efter fætteren; men da han måtte støtte sig ved væggen for ikke at svingle om, kunde han ikke nær nåe sin fjende, og slagene fik kun tobaksrøgen til at danse.

„Ja, svar ham på det," sagde kaptejnen, som imidlertid havde surret bælammet Bob ind i et helt svøb af hampereb. „Jeg skulde ikke haft så synderligt mod, om den forløbne diskenspringer dér, eller hvad han er, var stukket af med mit tørklæde og min trøje, som han har siddet her og spildt ned ad, — hvis han også kunde have bedrøvet Dem for Deres køje af et uhr. Så måske De havde lært at blive ved Deres vagt en anden gang. — Er det folkene deroppe?" råbte han til kokken, „å, sig til dem, de behøver ikke at luske til køjs endnu. Siden de så gærne vil iland, er det bedst, de får sig en tur til iaften."

Folkene var ved at liste forsigtig forefter, da kokken standsede dem og berettede, hvad der var sket. De blev sprængfærdige af forbitrelse. Det var storartet, at man ikke kunde gå et halvt minut væk, uden at sådannogen skurke og lurendrejere strax skulde komme og overfalde fartøjet. Det var ikke med blide hænder, de hev gavtyvene op af kahytten, og da fætteren tillod sig den spøgefulde bemærkning: „Nå, landsmænd! I har nok også været ude på en lille skærts iaften!" — var der stor stemning for

at lade ham prøve, hvordan en ende af hans fødelands tovværk smagte.

Bob begyndte at skabe sig, da han skulde i båden; men blev skikkelig igen, da han havde fået adskillige knubs for og bag; han fik en line om livet og blev firet ned så varsomt, som om han var af glas.

Fætteren blev lidt søsyg, da han skulde gå fra borde, men det var blot et let anfald af svimmelhed, forsikrede han.

Skipperen og et par af folkene fulgte med, og så drog båden ind i mørket for at bringe synderne derhen, hvor retfærdigheden kunde slå sin straffende klo i dem.

Og da dyden bør have sin løn i denne verden, lovede styrmanden, der havde fået sit mæle igen og var rørt, at kokken skulde være fri for at gå vagt om natten, sålænge skibet lå i denne havn.

ØRNEN OG SKARNBASSEN

(Efter en aisopisk Fabel.)

(Af „Røster", Digte, 1897.)

I

Haren ræd over marken sprang;
der var ej ly af træ eller tjørn,
og nærmere, nærmere, nærmere svang
de susende vinger den sorte ørn.
Hvor fandtes en frelser nær eller fjærn?
Ikkun en skarnbasse var at se;
i hjælpeløs nød, forvildet af ve
trygled den ham om værn. —
Han sagde: vær bare ved trøstigt mod! ...

Ørnen slog ned som et brus af fjær;
skarnbassen løfted sig, der han stod:
vov ikke at komme min hare nær;
den sidder hos mig i lovens læ!
Ørnen gad ikke svare,
den så' til det uselig kræ
og hug sine klør i den bævende hare;
bort den fløj som et stormende vejr,
og bag den drypped der blod.

II

Ørnen har bygget sin rede
på højfjældets knejsende væg;
hvor aldrig sig fæster en springende hov,
der ruger den sine æg.
Men årle den flyver at lede
i grønne dale om rov;
tryg den drager på langvejs færd
og lader sit hjem alene:
hvor findes en fjende fjærn eller nær?

Da pusler det sagte i redens ris;
æggene røres på sælsom vis
ud mod de yderste grene;
langsomt vandrer de spand for spand,
mens timerne sniger sig sene;
så skubbes de over den lave rand,
der stryger et glimt i solens brand,
og de knuses mod dybets stene. —

Men skarnbassen sidder en stund i ro
og hviles i ørnens rede;
så sejler han hjem til sit ringe bo
og brummer af gammel vrede;

sin vinge han vel må spænde,
han haver så lang en vej ...
Men hele den tindrende nat til ende
fløj ørnen om fjældet og skreg.

III

Ørnen er bleven en jaget fugl,
kan ikke sin yngel værge;
i stejle skove den søgte skjul,
hvor nøgne fyrre rådner på rod,
bag øde, isnende bjærge;
den vogted sin rede i sol og slud
og gøs af kvide og hunger,
vilde ikke flyve om føde ud,
inden dens æg blev unger.

Men nødtes den dog af sin slunkne bug, —
hvor listig den drog, hvor snart den strøg
over dalens kedel og markens dug,
hvor vildt den jog, og hvor hårdt den fløj
tilbage mod redens dunede gem
og tænkte, at ingen det vidste:

hvor solen luned et hjem,
traf natten alene et leje af kviste.

IV

Zevs han sidder i himlens stol
og råder alverden vide;
hans hånd kan røre den blanke sol,
hans kåbe er blå som en vårviol
og falder i folder side.

Ørnen fløj til ham tung og mod,
og sene dens vinger skride;
begge dens øjne rinder af blod,
kun lidet de fjære prale;
den stedes for gudens hvide fod,
og så den føjer sin tale:

Er jeg din fugl, da vær mig vagt;
jeg drives fra bjærg og dale;
de fagre æg, jeg med ve har lagt,
når fjærnt jeg røgted den sure jagt,
en fjende isønder brød.
Giv mig, o gud! et sted, hvor tryg
jeg mægter at ruge de arme æg
og bjærge min slægt for død.

Da smiled Zevs i sit sorte skæg;
med løftet finger han mæled: byg
din rede her i mit skød!

V

Nu bruser ørnen i højen sky
og higer mod blodigt bytte;
dens hjærte skogrer af lyst.
Då og hare af vangen fly,
fuglene tier i løvets ly,
og lam hos hunden sig hytte. —

Skarnbassen kendte den stolte røst,
han roded i muld på hede;
han rulled en kugle af markens møg
og tog den ind til sit lådne bryst,
slog ud sin vinge og steg fra jord
og brummed af gammel vrede.

Hvem mærked det sorte fnug, der fløj?
Over de hegnede gårdes røg
svimlende stammer forbi han fór,
i dybet blåned den runde høj
og takkede tinder, hvide
af sneens stivnede klæde;
aldrig hans vinge hvile nød,
før solen stod ved hans side
og under ham Zevses sæde.
I luftens guldhav han stille flød,
og varlig han da lod falde
kuglen, han bar i sin kralle,
i gudens lysende skød.

Smuds er Zevs en usigelig gru;
op han sprang, som en bi ham stak.
og rysted sit purpur led i hu; —
da trillede ned i samme nu
ørnens æg af hans skød og knak.

Men skarnbassen stod i det dybe blå
så højt, som selv ikke Zevs kan nå. —

PEDER R. MØLLER

[f. 1848. Udgivet: „Mads Hansen", en Levnetstegning (1881) — „Under Hammeren", Skuespil i 3 Akter (1883, 2. Opl. 1903) — „En Vilje", fynsk Folkelivsbillede i 3 Handlinger (1885) — „En Skærsild", Skuespil i 5 Akter (1887) — „Isen brydes", Skuespil i 4 Akter (1891, 2. Opl. 1905) — „Fra det brede Lag", Fortællinger og Skildringer (1893) — „Ved Midsommertid", Folkelivsbillede i 4 Handlinger (1895) — „Dramatiske Smaating" (1896) — „Ude af Kurs", Skuespil i 3 Akter (1898) — „Mellem levende Hegn", Fortællinger og Skitser (1901) — „Sejr og Thora", Fortælling (1902)].

MIDSOMMERNATTEN

Purpurets Glød bag de dunkle Skove
lejrer sit Guldskær paa Himlens Rand;
gaaet til Ro er den lette Vove,
Sommernatssløret er bredt over Land.
Lydløst Naturens Hjerte banker,
Aande drager dens brede Bryst,
Pulsslaget skælver i Blade og Ranker,
Luften er svanger med Nattens Lyst.

Over de kendte Høje og Dale
breder sig dette dybe, dunkle;
tusinde Tunger synes at tale,
tusinde Øjne synes at funkle,

Stilheden er som et brusende Væld.
Taagens sølvhvide Væv over Enge
breder sit Bolster paa Blomstersenge,
snor sig i Bugtninger som en Slange
luftig og let over dugvaade Vange
i den dragende Sommerkvæld.

Blødt er hvert Omrids, hver Linje vegen
bort fra det faste, beregnelige,
Midsommernatten kun hylder sin egen
Arkitektur i Skønhedens Rige.
Elmens kuplede Silhouet,
Granens knejsende Minaret,
Slagskyggen under de store Skove,
Lysningen over den slumrende Vove,
Fiskerens blinkende Blus under Øen,
Landets Flyden-i-et med Søen
— alt smelter sammen i Harmoni,
alt er et eneste Trylleri.

Drømmenes Gud har sin Troldstav sænket
over den synlige Verden og lænket
al dens Travlhed i roligt Blund;
ikke en Lyd mit Øre fanger,
selv den aarvaagne Sommernatssanger
tier og slumrer i Midnattens Stund.
Dog er der ingen Røst saa mægtig,
intet Brus over Bjerg og Dale,
ingen Storm saa vild eller vægtig,
at den kan døve Tavshedens Tale.

Hvad vi i Dagens Solskin sanser
som et Stof, der kan gribes med Hænder,
et Stykke Land, hvis Omrids ender
der, hvor Synsranden Blikket standser —
det forvandles i Sommernatten
til et Ferige, som ej ænser
gængse Love og faste Grænser.
Tankerne, Dagslysets travle Bier,
summer ej her, hvor hver Attraa tier;
Sjælen kun føler, i Længsel den bæver,
mens i Halvlys sig Himlen hæver
dunkelblaa over Eventyrskatten.

Midsommernat, Poesiens Under,
Sommerens Dronning, ak, hvorfor stunder
du dig saa kort, hvi flyr du som Hinden
jaget af Jægeren, Morgenvinden!

— Alt det dages. Som Viftepalmer
skyder sig op de gyldne Strimer
over Synsranden højt mod Nord.
Morgenlærken sit Hoved hæver,
letter paa Vingen og slynger sin Trille
vækkende over den slumrende Jord.
Som en Løbeild Trillen tænder,
tusinde Struber i Lovsang mødes,
Blomster og Blade mod Lyset sig vender
— det er den unge Dag, der fødes.

PETER NANSEN

[f. 1861. Udgivet: „Unge Mennesker", Fortællinger (1883) — „Kammerater", dramatisk Situation (1884, 2. Oplag 1897) — „Lægekongressens Heroer" (1884, 2. Oplag 1884) — „Korte Veje", Scener og Smaahistorier (1890) — „Et Hjem", Fortælling (1891, 2. Oplag 1895) — „Fra Rusaaret", Breve til og fra stud. jur. Emil Holm (1892) — „Julies Dagbog" (1893, 3. Oplag 1900) — „Maria", en Bog om Kærlighed (1894, 5. Oplag 1902) — „Guds Fred" (1895, 3. Oplag 1902) — „Judiths Ægteskab" (1898, 3. Oplag 1898) — „Troskabsprøven", smaa Historier (1899, 2. Oplag 1899)].

OFFER OG ACCIDENSER

(Af „Korte Veje", Scener og Smaahistorier, 1890.)

Amtsfuldmægtigen havde en lille Stump Have med et Jordbærbed, der saa godt som aldrig gav Frugt.

Men en Sommer, da der var en Varme og Frugtbarhed, som intet kunde modstaa, spættedes Jordbærbedet med smaa røde Bær; ganske vist meget smaa Bær, men alligevel — Jordbær var det.

Amtsfuldmægtigens to Smaadrenge var henrykte. Hver Dag var de Snese Gange nede for at se, om Bærrene snart var rigtig røde, indtil endelig en hed Solformiddag Fruen sendte dem ned for at plukke. De fik hver en lille Spaankurv og mange Formaninger om ikke at spise af Bærrene. Det var ellers fristende nok, men — da de ikke var ældre

end at de endnu var artige, nøjedes de med at glæde sig til Middagen og arbejdede ihærdigt. Ikke det mindste forkrøblede Bær undgik deres Opmærksomhed; og da hver Plante var gennemsøgt, hvert Blad vendt, bragte de i Triumf den ene lille Spaankurv helt fyldt op til Moderen.

Hun gik ned i Haven, tog et Par store Blade og pyntede Kurven. Børnene stod og saá forundrede til.

Da hun var færdig, sagde hun:

„Gaa saa over til Amtmanden, Drenge, og bed ham ikke forsmaa disse Jordbær. Siig, at Mo'r tænkte, de maaske kunde kvæge ham lidt i hans Sygdom."

Drengene stod nogle Sekunder som om de ikke havde fattet Moderens Ord, men da hun tilføjede: „Naa, skynd Jer saa!" — tog den ældste af dem Kurven, og de traskede af, uden at tale et Ord.

— — Amtmanden sad magelig og forkælet i en Lænestol, mellem broderede Puder og Slumretæpper, Gaver fra Byens Damer under hans lange Sygdom. Paa et lille Bord ved Siden af stod fine Syltetøjer og en Opsats med dejlige Kæmpejordbær.

Børnene stammede deres Ærinde frem og den Syge strakte Haanden ud mod Kurven, hvis Indhold han mønstrede.

Saa smilede han blidt og sagde: „Hils Jeres kære Mo'r og siig Tak. Det var meget venligt af hende at tænke paa mig ..."

Men mens de endnu knap var ude af Døren, hørte de Amtmanden sige ind i et andet Værelse: „Lille Kone, kom og tag disse Jordbær, som Fuldmægtigens sender mig. De er saa ynkelig smaa — Du kan give dem til Pigerne."

De to Børn stod ude i Entréen og saá paa hinanden. Saa stak de pludselig begge i at græde.

AF „JULIES DAGBOG"

(1893.)

Nytaarsnat, Kl. 12½.

Hvor højtidelig en Tanke, at det gamle Aar nu er endt og et nyt rinder frem i Vinternattens Mulm og Mørke. Et Aar er atter svundet — hvad har det bragt mig? Et nyt begynder — hvad vil det bringe? Det første kan jeg besvare. Det gamle Aar har intet bragt. Naar jeg tænker tilbage paa det, ligger det for mig som en lang lige Landevej, uden Farver, uden Brydninger, uden Afveksling. En Række af stille Dagsmarcher, altid lige lange, altid i samme Retning og i samme tungsindige Omgivelser. Om Formiddagen følgende Billede: min søde lille Mo'r og jeg spadserer ned ad Gl. Kongevej, ind til Byen for at besørge Ærinder. Vi gaar hurtigt og glider gennem de mange Mennesker, ligesom vi ikke hørte til iblandt dem. Vi kender kun faa, og færre kender os. Alligevel kender vist alle os. Vi hører til Rutens faste Figurer. „Enken med sin Datter" kaldte engang en Herre os, idet vi gik forbi. Baade Moder og jeg kom til at smile ad Bemærkningen; den var virkelig rammende. Moder lille og spinkel, altid sortklædt; jeg høj og tynd — vistnok lidt ranglet, — desværre ikke særlig velklædt, dog, med faa Midler, net. Vi standser ikke paa vor Vej, vi gaar ufortrødent, som om det var én Forretning for os at gaa, og vi ser hverken til Højre eller til Venstre. Det sidste er forresten ikke fuldkommen sandfærdigt. D. v. s. Mo'r ser ret frem, men jeg kigger med Øjenkrogene til begge Sider.

... Vi kommer hjem, og Middagen oprinder. Familien samles. Hvor der er koldt i vor Spisestue — til Trods for de Rosenguirlander og Sydfrugter, hvormed Fader har de-

koreret Væggene. Først sætter Moder, Frantz (en lang opløben 16 Aars Dreng) og jeg os tilbords. Saa træder Fader ind fra sit Atelier. Han er meget høj og mager, er altid i graat Tøj med langskødet Frakke, han fryser altid og fejler altid et eller andet. Jeg tror, det er ham, der bringer Kulde med sig ind i Stuen. Fader ser skarpt paa os gennem sine Guldbriller, nikker og sætter sig uden at sige et Ord. Og vi spiser vor Mad, som om det var en tung Pligt, vi opfyldte. Vi spiser det mindst mulige for at blive færdige i en Fart. Derfor er vi alle saa tynde ligesom Planter, der vokser i Skygge. Det Billede faldt mig ind en Dag, vi rejste os fra Bordet. Som vi stod dér, tre lange og en lille, kom jeg pludselig til at huske paa en Kala, vi en Gang havde. Vi troede, den var gaaet ud, og havde stillet den til Side i et mørkt Gaardværelse. Saa en Formiddag kom jeg derind og saá, at den var skudt op igen med fire spinkle hvidlig-grønne Stilke, der paa Toppen bar smaabitte gennemsigtige Blade. — — Konversationen ved Middagsbordet kan just ikke kaldes animeret. Den indledes med, at Moder spørger Fader: „Hvordan har Du det idag, Holger? Har det været slemt med Hovedet?" Herpaa er Svaret: „Om det ikke var andet end Hovedet. Men de forbandede Rygsmerter piner Livet af mig." Næste Dag begynder Moder med Ryggen, og det slaar da ikke Fejl, at nu er det Hovedet, som er det mest pinagtige.

Resten af Middags-Underholdningen adresseres til den arme Mosjø Frantz, som har et righoldigt Synderegister. Frantz, der er i næstøverste Latinklasse, mistænkes stadig for Dovenskab og letsindigt Levned, saasom overdreven Nydelse af Tobak, Smug-Toddyer osv. Ogsaa vækker han min æstetiske Papas Ærgrelse ved et leddeløst labansagtigt Væsen, en smagløs Behandling af Kniv og Gaffel, Rokken

paa Stolen, usoignerede Negle m. m. Saaledes krydres vor Mad paa den lifligste Maade.

Aftenen er Døgnets Oase — naar Frantz er gaaet til sine Lektier eller sin Smugtoddy og Fader Kl. 10 har sagt Godnat. Da sidder Mo'r og jeg og taler fortroligt sammen. Vi aabner for Kakkelovnen, saa Ilden lyser ud gennem Risten, sætter rød Skærm over Lampen og gør os det mageligt i Sofaen. Hvad vi taler om? Om Alt og Intet, det højeste og det laveste; om hvad der har staaet i Bladene, om Bøger, vi har læst, om Livets store Problemer, om Familiebegivenheder baade nu og i gamle Dage, men mest taler vi om Kærlighed. At høre Mo'r tale om Kærlighed er saa smukt og rørende, at jeg altid ender med at græde. Stakkels lille Mo'r, som har et saa stort og varmt Hjærte og som er skabt til nænsom Behandling af Livet. Sikkert maa hun en Gang i sine unge Dage have oplevet en Roman. Det kan ikke være Minder fra hendes Ægteskab, der fylder hendes Sind med saamegen Poesi. Thi Fader tog hun først, da hun var 27 Aar og hendes Forældre var døde — uden at efterlade sig noget. Allerdejligst er det dog, naar Moder fortæller om sit Hjem, hvor det gik saa fornemt og lystigt til, med musikalske Soiréer, Baller og Kanefarter. Ak! Bedstefa'r, Bedstefa'r, hvor kunde Du ogsaa sætte alle dine Penge overstyr, saa der slet ingen Fornøjelser blev tilovers til din arme Datterdatter! Og Du skønne, Du vidunderlig dejlige Bedstemo'r, Du, om hvem Sagnet beretter saare smukke, men ikke ganske artige Æventyr — hvorfor har jeg dog ikke kendt Dig, Du brillante Kvindemenneske, der paa din Bryllupsdag lod Bedstefader bortføre Dig midt under Middagen og kørte med ham i Firspands Kane ud paa Landet til den festligt beredte Kro, hvor I to saa fortsatte Gildet, I to alene.

Om I fra Eders sikkert straalende og glade Himmel

følger Eders Slægts jordiske Færd, vil I have følt Sorg og Medynk over den Nytaarsaften, Moder og jeg har fejret. Nej, i vort Hus er ikke, som Skik var i Eders, det gamle Aar blevet hædret med rungende Skaaler om et bugnende Festbord, og ikke er det nye Aar hilst velkommen med Champagneproppers Salut.

Ganske alene har vi siddet, Moder og jeg, og ventet paa det nye Aar. Hver i sin Krog af Sofaen sad vi og krøb sammen, sad i to lange Timer, uden at have Humør til at begynde vor sædvanlige Passiar. Men da Taffelurets gamle slidte Klokkeværk med spinkle besværlige Toner begyndte sin Midnatskimen, rettede vi os op og lyttede, og en Angst paakom mig. Dumt var det, men jeg syntes, at nu slog Afgørelsens Stund for mig. Hvert af Urets Klokkeslag klang i mine Øren som et „Nu din Tid! Nu din Tid!" — indtil Værket endte med en klirrende Raslen, der lød som Kanebjælder.

Saa tog Mo'r mig i sine Arme, bøjede mit Hoved ned til sit og sagde, mens hun kyssede mig: „Du, min lange, kære, grimme Unge, Vorherre gøre det nye Aar lyst og lykkeligt for Dig." Og da jeg svarede: „Tak for det gamle, lille Mo'r!" — klappede hun mig paa Kinden og sagde: „Du har desværre saa lidt at takke for." Og lidt efter, med Taarer i Øjnene: „Min egen Unge, Du har det ikke godt herhjemme, jeg véd det. En anden Sag er det, naar man som jeg er færdig med Livet; men ungt Blod trænger til Sol og Lykke." „Jeg har jo Dig, lille Mo'r," hviskede jeg. Hun rejste sig, smilede og sagde saa pudsigt skælmsk, som hun undertiden kan være: „Er de unge Piger nuomstunder saa nøjsomme?" Saa sagde vi Godnat og gik hver til Sit.

Hvad hun mente, véd jeg. Hun mente Erik. Ja, Du kære Ven i det Fjærne, hvis faa og korte Breve har været de flygtige Stjærneskud i Aarets Mørke, Du skulde bare

ane, hvilke farlige Planer der her lægges mod din Frihed. Monstro Du da nogensinde vendte hjem? Aa jo, det gjorde Du dog vist. Men om Du anede, hvor stygt, hvor ufint jeg egenlig spekulerer i Dig, da vilde Du med Rette foragte mig. Spørger jeg nemlig mig selv, om jeg elsker Dig, bliver Svaret: Nej. — Og alligevel, hvis Du i dette Øjeblik traadte ind ad Døren og spurgte, om jeg vilde gifte mig med Dig, svarede jeg uden Tøven: Ja. — Thi Du er den eneste Redningsplanke, jeg øjner — den eneste, der kan føre mig bort fra det triste Vrag, som Hjemmet her er. Og jeg skriger det ud i denne Nytaarsnat: Hjælp, Hjælp! ... Om Du hørte mit Nødraab og om Du kom til mig, jeg lover Dig, at jeg skulde blive Dig en god og trofast Hustru, altid holde af Dig og aldrig glemme, hvad jeg skyldte Dig. Jeg har lært at slaa af paa mine Fordringer til Livet. Nu er alt det, jeg beder om: Frihed. Ja, Moder, Du havde Ret, jeg har ikke haft det godt ... Jeg tørster efter at drikke Sol og Varme, jeg er en stakkels bleg Kalastilk i et koldt Gaardværelse.

— — — Jeg har nu læst igennem det, jeg har skrevet, og jeg skammer mig over mig selv. Her har jeg, Julie Magens, i Skolen Uglspil kaldet, siddet og ladet Blækket flyde som Taarer fra min Pen. Skam Dig, min gode Pige, tør dine Øjne og sæt et venligt Ansigt op til det nye Aar. Naturligvis har det noget godt med til dig — naar bare Du selv rækker Haanden frem. Maaske allerede nu til Morgen det bringer mig en Hilsen fra Erik. Men faar jeg imorgen — eller rettere idag — en Nytaarshilsen fra Erik ...

... da let paa Taa
I Piger smaa,
for da skal Dansen gaa
og Julies Bryllup staa.

Det Vers er af mig selv.

1ste Januar.

Altsaa har jeg Grund til at være i Perlehumør: der var Brev til mig fra Erik. Ovenikøbet et langt Brev med forelsket Længsel efter „Plejesøster" Julie. Erik har omtrent brugt de Penge, hans Fader gav ham til at studere for i Wien; han har tillige smigrende Tilbud om et Slags Kompagniskab med en af de mest ansete yngre Arkitekter her. Hvis nu bare hans Fader vilde forstrække ham med den fornødne Kapital, vender han hjem allerede om faa Uger, og „jeg har da" — skriver han — „noget meget vigtigt at tale med Dig om."

Med andre Ord: om en Maaned er jeg forlovet med Arkitekt Erik Glerup, og til April holder vi Bryllup. Vi flytter ind i en 5 Værelsers Lejlighed, vi faar Møbler efter de Tegninger, Erik lavede sidste Jul, da vi for Spøg talte om, hvordan vi helst vilde have en Lejlighed udstyret; vi faar det i alle Retninger smukt og behageligt; vi fører et maadeholdent selskabeligt Liv, vi gaar en Gang imellem i Teatret paa gode Pladser, vi bliver agtede og ansete, vi skylder ikke Nogen noget, vi lægger tværtimod lidt op hvert Aar, og for hvert ti Tusind, vi lægger op, tillader vi os en ny Komfort. Vi ender som Velhavere og Etatsraad, R. af D., p. p.

Og naar saa Etatsraadinde Julie Glerup, Formand i Foreningen „Pattebørns Ernæring", mæt af Dage og Menneskenes Agtelse indgaar til en salig Død, da vil hun med sit sidste Blik skue tilbage over et Liv, som er graat-graat, prosaisk-hæderligt, hæderligt-kedsommeligt, som er netop det, hun altid har hadet og afskyet mest.

Men skønt hun i dette Øjeblik, endnu hverken prosaisk eller hæderlig eller Etatsraadinde, véd paa en Prik, hvordan Fremtiden vil blive, naar hun gifter sig med den gode, den hæderlige og den dygtige Erik, saa gør hun det allige-

vel, gør det, fordi hun er en fejg Person, der, trods al sin kætterske Menen og Villen kryber i et Musehul for Folks Fordømmelse og kun i sine Tanker og Drømme vover sig væk fra den Muldklump, hvor hun finder en sikker Føde. Bevistes hendes Fejghed ikke tydeligt nok for 3 Aar siden, da hun forlod sine Forældres Hus med en heroisk Erklæring om, at nu holdt hun det ikke ud længer, og saa fem Timer efter vendte hjem som en uartig lille Pige til Faders Tugt og Moders Klage?

Naar jeg betænker, at denne latterlige Flugt er mit Livs „Stordaad", da erkender jeg rødmende, at jeg ikke er skabt til noget mere epokegørende end Etatsraadinde; at jeg tværtimod paa mine bare Knæ bør takke Himlen, om jeg naaer saa vidt.

Altsaa: Hurra for Eriks Brev! Det er mit Jule-Evangelium. Det lover mig, at jeg inden Sankte Hans skal blive Frue og Genstand for Kusinernes Misundelse. Hurra! Det er altid noget.

— — I Nytaarsdags højtidelige Anledning har vi været til Gala-Familie-Middag hos Bedstemoder. Af Faders Moder at være er Bedstemoder en mærkeligt elskelig Kone. I Grunden tror jeg, hun ærgrer sig lumsk over Fader, forsaavidt man tør bruge et saa stærkt Ord om Bedstemoders Følelsesliv. Hun sidder ubevægelig, plantet mellem Puder, i sin stive Mahognitræs Sofa, hvorover salig Farfaders Billede i Oliemaleri — Faders Debutarbejde — hænger, en stram, mager, asketisk Prælatskikkelse i biskoppeligt Silkeornat og med Ordensbaand om Halsen. Bedstemoder ligner en Voksfigur, ikke en Fiber sitrer i hendes store regelmæssige, af en pibet Kappestrimmel indrammede, hvide Ansigt, og i de sidste Par Aar har hun end ikke haft et Strikketøj mellem sine Hænder. Hun sidder som et Sindbilled paa den for al jordisk Bekymring og Uro lutrede Alderdom, og hun

taler med en Stemme, der har akkurat samme højtideligt dybe Klang, enten den udtrykker Glæde eller Sorg, og saa langsomt, som om hun for hvert Ord maatte huske sig om for at finde det. Men i det udslukte Ansigt lyser to store, rare, mørke Øjne med en underlig stærk Glød. De kan se saa fast og kærligt paa En, saa ransagende og mildt forstaaende, at man kunde faa Lyst til at kaste sig om Halsen paa hende og græde alle sine dumme Sorger ud ved hendes gamle rolige Hjærte.

Spisesedlen ved Bedstemoders Nytaarsmiddag er lige saa uforanderlig som hun selv: en rigtig Familie-Suppe, stærk, krydret og duftende, med mange Urter og Kødboller, kogt Rødspætte, en vældig saftig og rød Oksesteg samt hjemmebagt Æblekage. Dertil en Rødvin, som der ikke ødsles med, men som det ogsaa næsten er Synd at drikke, saa berusende dejligt lugter den — en Efterladenskab fra min for femten Aar siden afdøde højærværdige Bedstefader — og ved Desserten et Glas Madeira.

Egenlig morsomme er Bedstemoders Middage ikke. Og dog, hvor lunt, hvor hyggeligt er der ikke hos hende! Al Mislyd maa forstumme i hendes stille Gammelkone-Stuer, selv Fader gør sig Umage for at være i behageligt Humør. Og hvilken velsignet Appetit giver det ikke at se Bedstemoder med sine milde Øjne vaage over, at vi alle faar noget, der er rigtig godt og lækkert, og høre hendes gæstfri Opfordringer til at forsyne os. Jeg maa smile ved Tanken om, hvordan jeg propper mig ved disse Middage, hvor vi giver os god Tid, og hvor Retterne frembæres med festlig Værdighed af en gammel Pige med sirligt hvidt Smækkeforklæde. Jeg vil nu slet ikke tale om Frantz, for han hugger i sig med en ligefrem upassende Forslugenhed.

Ved Desserten løfter Bedstemoder sit Glas og siger — hvert Aar de samme Ord: „Saa drikker vi paa et glædeligt

Nytaar for os Alle, men mest for de Unge." Da jeg idag klinkede med hende — jeg sad ved Siden af hende — saá hun længe paa mig med sine store Øjne og sagde saa: „Din Skaal!" „Tak, Bedstemor." Hun saá længe paa mig og sagde omsider: „Har jeg maaske ikke Ret?" „I hvad, Bedstemo'r?" Hun rystede paa Hovedet: „Jeg siger ikke mere. Jeg spørger kun." Jeg blev rød, men de Andre lo.

Mon Nogen har talt til hende om Erik? Eller hvad mente hun?

Bedstemoder er ikke rig; hun har akkurat saa meget, at hun kan leve nogenlunde sorgfrit med sine smaa Fornødenheder, men ved at spare til daglig faar hun Raad til at stikke snart et, snart et andet til os, et Par Kroner til Teaterbilletter eller et Guldstykke til at købe noget nyttigt for. Hendes Gaver overrækkes os altid paa en fordulgt, hemmelighedsfuld Maade, og hun kan ikke lide, at vi taler om, hvad vi har faaet af hende. Da jeg f. Eks. idag efter Middagen sad i Sofaen hos hende, mærkede jeg, at hun trak sagte i min Kjole. Jeg kiggede ned og saá, at hun havde puffet noget hvidt over til mig. Det var 2 Tokronestykker, omhyggelig indsvøbte i Papir, og paa Papiret stod der: „Til Dig og Frantz, at se det nye Teaterstykke for."

Paa Onsdag — hvis vi kan faa Billetter — skal vi til Suleima. Jeg glæder mig forfærdeligt, Du kære, gode Bedstemoder.

HENRIK PONTOPPIDAN

[f. 1857. Udgivet: „Kirkeskuden" (1881, 2. Udgave 1897) — „Stækkede Vinger" (1881) — „Landsbybilleder" (1883) — „Sandinge Menighed", en Fortælling (1883) — „Ung Elskov", Idyl (1885) — „Mimoser", et Familjeliv (1886) — „Fra Hytterne", nye Landsbybilleder (1887, 2. Udgave 1905) — „Isbjørnen", et Portræt (1887) — „Spøgelser", en Historie (1888) — „Folkelivsskrildringer I—II" (1889) — „Krøniker" (1890) — „Natur", to smaa Romaner (1890) — „Skyer", Skildringer fra Provisoriernes Dage (1890) — „Muld", et Tidsbillede (1892, 2. Oplag 1896) — „Det forjættede Land", et Tidsbillede (1892, 3. Oplag 1898) — „Minder" (1893, 2. Oplag 1902) — „Nattevagt" (1894) — „Den gamle Adam" (1894, 2. Oplag 1895) — „Dommens Dag" (1895) — „Højsang" (1896) — „Lykke-Per I—VIII" (1898—1904) — „Vildt" (1899) — „Fortællinger I—II" (1899, 2. Oplag 1902) — „Lille Rødhætte", et Portræt (1900, 2. Oplag 1900) — „Det Idea'e Hjem" (1900, 2. Oplag 1900) — „De vilde Fugle", et Skuespil (1902)].

NAADSENSBRØD

(Af „Fra Hytterne. Skyggerids fra Landsbyen". Fortællinger, I Bd., 1902.)

Der stod en Eftermiddag et stort Spektakel omme i Smøgen bag Gadekæret, hvor fire-fem sorte Indsidder-Rønner ligger sammenbyltede under Skolebakken.

Anledningen var vægtig nok; det var Stine Bødkers, der skulde paa „Kassen".

Dette er den folkelige Betegnelse for Herredets store,

nyopførte Fattig- eller Arbejdshus, der er Egnens Stolthed og Pryd. Nu skal man i Sandhed ogsaa vanskeligt kunne tænke sig noget, der saa lidt minder om de gamle, smudsige og stinkende Sogne-Fattiggaarde, hvor man i gamle Dage stuvede Folk sammen paa maa og faa og lod dem leve efter eget Forgodtbefindende. Helt kongeligt ligger „Anstalten" paa Toppen af en kratbevokset Banke ud mod Fjorden — muret i rødt og graat, med Spir paa Gavlene og Majestætens Navnetræk funklende i Guld paa blaa Grund over Indgangsdøren.

Fremmede, der kommer forbi paa Vejen, vil sikkert ikke anslaa det til mindre end et kgl. Tugthus el. lign.; og mere end een besindig Mand, der har vovet sig indenfor det jernbespigrede Plankeværk og betragtet de mægtige Trappegange, Varmeapparaterne og de dekorerede Lofter, har rystet betænkeligt paa Hovedet og ymtet om Overdrivelse.

Det skulde da netop være, at han er kommen op i en af de store Sale, hvor Lemmerne sidder rækkevis under Vinduerne og fletter Sivmaatter og binder Kurve — Mændene og Fruentimmerne hver i sin Fløj. Der er altid noget uhyggeligt ved Synet af en saadan Forsamling gamle, livstrætte Mennesker, hvem Tilværelsen intet længere har at byde — især, hvor Livets lange Kummer allerede har sat saa dybe Mærker af Tilintetgørelse som paa disse.

Det er de udslidte Kræfter, de forkomne Eksistenser fra Herredets Hytter og Huler, der samles herinde imellem disse Mure, naar Haanden bliver for svag og Ryggen for kroget til længere at bære Livets Byrder. De sidder nu her, ens i Dragt ligesom Søskende, med rent Linned og saa velkæmmede og renvaskede, som de næppe nogensinde har tænkt at skulle blive det i denne Verden — men tillige saa stille og underligt eftertænksomme, som var ogsaa allerede Evigheden begyndt for dem her i disse store, højtidelige

Rum, hvor Lyset fra de høje Vinduer falder ind som med en overjordisk Glans, og hvor den mindste Hosten eller Harken giver Genlyd under Loftet som i en Kirke.

Tavse og andægtige flytter de deres stive, krogede Fingre, fæster Simen i Halmen, knytter paa og trækker til, Time ud og Time ind med mekanisk Regelmæssighed — kun nu og da skræmmet op ved Lyden af Inspektørens knirkende Morgensko, naar han nærmer sig op ad Trapperne. Der gaar da et ængsteligt Sæt ned gennem Rækkerne. Og idet hans store Gud-Fader-Skikkelse viser sig i Døren, dukker de gamle Hoveder endnu en Tomme dybere ned over Maatterne.

Det eneste, der bringer lidt oplivende Afveksling i den lange Dags Ensformighed, er Madklokkens Klemten. Saa snaare denne lyder, rejser alle sig op, børster omhyggeligt Halmstumperne fra Skødet ned i den reglementsmæssige lille Bunke paa Gulvet og begiver sig ud paa Trappegangen, hvor en Opsynsmand ordner dem i Rækker paa to og to. Ved et givet Tegn afmarscherer de derpaa ned til Køkkenlemmen, hvorfra de lidt efter stiger op, hver med en Krukke forsigtig mellem Hænderne og med de stivnede Træk ligesom optøede af den liflige Damp, der staar dem op om Næsen.

Om Morgenen bestaar Maaltidet af en halv Pot kogt, brunt Vand — Øl kaldes det officielt — og et Kvartpund tørt Rugbrød, hvilket sidste de ihærdigt og begærligt sutter i sig med de tandløse Gummer, idet de flittigt bløder det i Vandet. Til Middag er det Vælling og en Sild, eller grøn Søbekaal med Roer og Kartofler — samt Duften af Inspektørens Bøf, naar de paa deres Krukke-Marsch stjæler sig til et Øjeblik at standse ud for Døren til det private Køkken. Flæsket serveres til Midaftensmaalet sammen med endnu en Skive tørt Rugbrød og en halv Krukke Mælkevand, hvor-

paa Opsynet gør en Ronde gennem Stuerne for at paase, at intet overflødigt bortspildes eller forputtes.

Overhovedet gaar alt for sig med en Nøjagtighed og Orden, der maa kaldes mønsterværdig. Fra Lemmerne om Morgenen Klokken fire purres op af Sengene og indtil den reglementerede Aftenmønstring, hvor blandt andet Dagsarbejdet udmaales og bedømmes, hersker der en Punktlighed og Disciplin, der ikke kan være bedre paa nogen Rekrutkaserne. Det er helt forbavsende, med hvilken Adræthed disse gamle, skørhovede Mennesker overalt og ved enhver Lejlighed veed at finde deres Pladser og kende deres Pligter. Selv de genstridigste Gemytter og urimeligste Særlinge — og hvor findes de hyppigere end blandt skrøbelige gamle! — slibes i Løbet af en fjorten Dages Tid til de føjeligste Led i Mekanismen og fremstiller sig straks den første Udgangssøndag for Omverdenen med dette ugengivelige Fællespræg af slunken og renvasket Tamhed, der karakteriserer dem alle fuldt saa vel som selve den graa Vadmelsuniform.

Nu maa det ogsaa af alle erkendes, at man i den nuværende Inspektør har fundet en Mand, der i en sjælden Grad er som skabt til den Stilling, han er sat til at beklæde. Stor og frygtindgydende, saa endog Gulvene skælver under hans Trin, med en gammel Underofficers hele fugtige Majestæt og upaavirkelige Koldblodighed, fører han fast og myndig Styret. Med en Holdning, som om han havde slugt et Spanskrør eller i det mindste holdt et saadant skjult under sin tæt tilknappede Frakke, vandrer han sine Rundture op gennem Trapperne og hen igennem Stuerne for med sin enestaaende Evne til at opdage hver mindste Uregelmæssighed eller ringeste Forsømmelse at udøve Anstaltens reglementsmæssige Justits.

Til den Ende findes nede i Kælderen en Række smaa, mørke, vel aflaasede Rum — „Brummerne" — hvor Syn-

derne sættes ind til en Træbriks, en Halmsæk og et nyt Testamente for d e r et Par Dages Tid i Ro at overveje og angre deres Brøde ... en Straf, for hvilken Inspektøren som gammel Militær har en naturlig Forkærlighed, og til hvilken han af egen krænket Pligtfølelse endnu føjer Afknapning paa Mad-Rationerne ... til Fordel for sin navnkundige Præmieso „Gine".

Det kan nu efter alt dette umuligt vække Forbavselse, at Anstalten fra alle Sider berømmes som en virkelig Mønsteranstalt. Det er slet ikke Skryderi, naar Inspektøren med Selvfølelse betror den interesserede fremmede, som han forekommende viser rundt i den vidtløftige Bygning, at denne har dannet Forbilledet for adskillige lignende Barmhjertighedsasyler i de omliggende Herreder. Ja, rundt om i Landet ligger der Broder- og Søsteranstalter, der ikke i noget Punkt staar væsentlig tilbage, men Træk for Træk viser Oprindelsens Fællesskab — lige til dette med Majestætens Navneslyng som et betryggende Segl over Indgangsdøren.

Besynderligt nok synes nu Herredets Fattigfolk slet ikke taknemlige for dette Palads, hvormed man saa rundhaandet har betænkt deres gamle Dage. Det er endda næppe for meget sagt, at dets blotte Nævnelse kan faa den stærkeste Pundtærsker til at blegne af Skræk.

Hellerikke havde Stine Bødkers rettelig forstaaet at skatte dets sindrige Ventileringssystem og smukke arkitektoniske Linjer; og da man hin Eftermiddag kom for at afhente hende, og den enspændige Fjællevogn, der var tilsagt til at foretage Flytningen, holdt udenfor hendes Dør, var hun paa ingen Maade at formaa til at følge; og da man vilde bruge Magt, satte hun sig til Modværge med en saa-

dan Lidenskab, at hendes Skrig kaldte Folk til overalt fra Byen.

Der blev et frygteligt Røre. Den halve Smøge stod tilsidst fuld af alle Slags tililende; og igennem Tilraab, Latter, Hundegøen og de netop hjemslupne Skolebørns Jubel hørte man Stine skælde, bande og skrige inde i sin Stue, saadan som kun en drukken og splittergal Kælling har Vejr til det.

En brøstfældig Slagbænk, en ormegnavet Kiste og forskelligt gammelt Smaaskrammel — hendes samlede Bohave — havde man med Møje faaet fravristet hende og praktiseret ud af Vinduerne. Man kunde udefra tydeligt se, hvorledes hun med truende Fagter skridtede frem og tilbage inde i det tomme Rum.

Det havde forøvrigt i den senere Tid ikke været noget usædvanligt for Byens Folk at se Stine i en saadan Ophidselse. Hun havde forhen været en skikkelig og stræbsom Kone, der efter sin Mands Død havde ernæret sig selv og mange Børn ved redeligt Arbejde i Roe- og Kartoffelmarkerne og overhovedet overalt, hvor man havde Brug for en bred Ryg og et Par rappe Næver. Men siden hun forgangen Høst kvæstede sin Haand i et Damptærskeværk, var hun under den fortvivlede Kamp for Tilværelsen bestandig oftere tyet til Fattigfolks store Trøster, til Brændevinens Barmhjærtighed. Fra det Øjeblik, det blev hende klart, at hendes Modstand var forgæves, og at Arbejdsanstalten tidlig eller silde vilde blive hendes sidste Asyl, slap alle Tøjler hende afhænde; ... og nu gik hun derinde over Gulvet som et vildt Dyr, skrækkeligt tilredt, med Huen gleden bagad fra den halvskaldede Isse og oversmurt med Skarn.

En Flok støjende Mænd og Karle, der havde samlet sig i Døren, søgte paa gemytlig Vis at tale hende tilrette. Men hver Gang en af dem nærmede sig eller blot strakte Haanden ud imod hende, krummede hun sig sammen af Raseri

og stampede i Gulvet. Nu og da gik hun hen til Vinduet og spyttede ud paa Drengene, der skreg — og da vilde Skraalet ikke standse.

Endelig kom Sognefogden, som man havde skikket Bud efter.

Han kom lige fra Tærskeloen — hidsig og varm — med Avner hængende i Haaret og i hans nye graa Vadmelsbukser.

Hastig trængte han sig gennem Sværmen og gik ind i Stuen. Her blev han staaende midt paa Gulvet med skrævende Ben og de udspilede Hænder hvilende paa Hofterne.

Da det gik op for Stine, hvem hun havde for sig, blev hun med eet stum. Langsomt og med et skulende Blik trak hun sig tilbage over Gulvet og anbragte sig i den inderste Krog som i en Forsvarsstilling.

Sognefogden fulgte hende med tunge, skræmmende Træskotrin.

„Du vil vel ikke lægge Haand paa Fogden, Stine!" sagde han, idet han smilte i en behagelig Følelse af sin Magt.

Der var nu fuldkommen Stilhed ude og inde. Stine var sunken i Knæ. Hun holdt afværgende de jordsorte, magre og rystende Hænder frem foran sig, mens Underkæben bevægede sig op og ned som for at tale. Men der kom ingen Lyd. Kun Øjnene — smaa, sorte, rædselsslagne under den rødplettede Pande — hvor de bad!

Det var et ynkværdigt Syn.

Fogden traadte endnu et Skridt frem for at tage fat i hende. I det samme lød det med en rusten Stemme ude fra Mængden:

„Aa — lad hende være, du!"

Og straks efter med tre-fire forskellige Røster det samme Tilraab:

„Lad hende være lidt!"

Sognefogden vendte sig ikke. Han havde formodentlig genkendt lange Zacharias Smeds Stemme. Med et pludseligt Hastværk fik han ved Hjælp af et Par hosstaaende Karle Stines Hænder og Fødder bundet, hvorpaa hun af fire Mænd og under Skolebørnenes fornyede Skingren bares ud gennem Døren.

Der er intet Maal for, hvor hun skreg. Det var et Skrig, der syntes at maatte naa ud til Verdens Ende og helt ind i Himmelens Riger. I Døren brast Hyssingen om hendes Fødder, og hun begyndte rasende at sparke omkring sig. Da blev der Latter blandt de unge Karle, der stod hos. Men i en Fart fik Fogden hende smidt ned i Vognhalmen, et Par Mand sprang op, Kusken smækkede paa Hesten, ... og Vognen rumlede afsted.

Saa var det forbi, og Folk skiltes roligt.

Fogden og den lange Zacharias Smed vekslede blot i forbigaaende et Øjekast. Derpaa gik de hver til sit. — —

Lidt efter kom Provsten kørende gennem Byen i sin nye Landauer.

Formodentlig maa han have haft Fornemmelsen af noget usædvanligt; thi da han kom til Gadekæret, hvor Skolebørnene endnu stod forsamlede, lod han Vognen holde og spurgte, hvad der var paafærde.

Og som med een Mund og med Huerne i Hænderne svarede de smaa i deres Uskyldighed:

„Det var bare Stine Bødkers, der kom paa Kassen."

ØRNEFLUGT

(Af „Krøniker". Fortællinger, I Bd., 1902.)

Dette er Historien om den unge Ørn, der som gulnæbbet Unge blev funden af nogle Drenge og bragt ind i den gamle Præstegaard, hvor nænsomme Mennesker tog sig af den og fik den kær, saa man ikke senere formaaede at skille sig ved den. Ligesom Eventyrets „grimme Ælling" voksede den op her mellem skræppende Ænder og kaglende Høns og brægende Faar, og saa vel befandt den sig efterhaanden i disse Omgivelser, at den blev baade stor og bred, ja — som Præsten sagde — „formelig lagde sig Mave til."

Den havde sit Stade oppe paa et gammelt Plankeværk ved Svinehuset, hvor den sad og passede paa, naar Pigen kastede Affald ud fra Køkkenet. Saasnart den fik Øje paa den store Dorthe, kastede den sig ned paa Stenbroen og vraltede det fyldte Fad imøde i det burleske Sækkeløb, hvori Æterens Kongebørn bevæger sig paa Jorden.

Det kunde vel en og anden Gang hænde, især paa stormfulde Dage eller naar et Uvejr trak op, at der vaagnede en ubestemt Længsel, en taaget Hjemvefølelse i den fangne Himmelætlings Bryst. Den kunde da sidde i halve Døgn med Næbet trykket ned i Brystets smudsige Fjerklædning, uden at røre sig og uden at ville æde. Og pludselig kunde den da sprede Vingerne ligesom favnende ud i Luften og kækt svinge sig i Vejret, ... men det blev altid kun en stakket Flugt, Vingerne var forsvarlig stækkede; efter et Øjebliks ubehjælpsom Flagren faldt den ned paa Jorden, hvor den i sin Fortumlelse først gjorde et Par smaa sidelæns Hop og derpaa med fremstrakt Hals løb hen og forputtede sig i en mørk Krog ligesom for at skamme sig.

Paa denne Vis havde den levet i et Par Aar, da det

hændte, at den gamle Præst blev syg og døde; og i den Forvirring, som deraf opstod i Præstegaarden, glemte man efterhaanden at tage Vare paa den kongelige Fugl — „Klavs", som man ganske borgerligt havde døbt den. Den vraltede som sædvanlig omkring mellem de andre Husfugle, altid fredsommelig, næsten lidt ængstelig, fordi den var vant til at faa over Næbet af Præstedøtrene, naar den engang imellem fandt paa at gøre sin medfødte Overlegenhed gældende overfor Smaakravlet. Men saa hændte det en Dag, da en frisk Søndenvind blæste Foraar og Varme ind over Landet, at den pludselig befandt sig oppe paa Mønningen af den store Ladebygning, uden at den selv forstod, hvordan den var kommen derop.

Den havde — som saa ofte før — siddet og drømt vemodigt oppe paa sit Plankeværk og i et Anfald af ubestemt Frihedslængsel udbredt Vingerne til Flugt; men i Stedet for som ellers at dratte ned paa Stenbroen var den bleven løftet op i Luften med en saadan Fart, at den ganske forskrækket havde skyndt sig at finde Fodfæste.

Og nu sad den deroppe paa den høje Tagryg, aldeles fortumlet af, hvad der var sket. Aldrig før havde den set Verden fra saa højt et Stade. Ivrig drejede den Hovedet, nu til den ene Side, nu til den anden, indtil den — uimodstaaeligt draget af Himmelblaaet og de sejlende Skyer — paany bredte Vingerne ud og lod sig løfte, ... først forsigtigt prøvende, snart dristigere, sikrere, — hvorpaa den pludselig med et vildt Frydeskrig svang sig i en stor Bue højt op i Luften. Den følte med eet, at den var Ørn. —

Landsbyer, Skove og solbeskinnede Søer gled bort under den. Højere og højere steg den imod den klare Himmel, beruset af den vide Horisont og sine Vingers Styrke.

Men pludselig standsede den. Det store, tomme Rum omkring den gjorde den urolig, og den saae sig om efter et Hvilested.

Lykkeligt naaede den en fremspringende Fjældkant højt oppe over Floddalen. Men idet den her — endnu lidt svimmel — kiggede sig om efter Præstegaarden og Ladelængens høje Mønning, grebes den af en ny Bestyrtelse. Udover et fuldkommen fremmed Land svævede dens Blik til alle Sider. Ikke en kendt Plet, ikke en Tilflugt, saa langt dens Øje rakte.

Over dens Hoved løftede sig Fjæld bag Fjæld — bratte, nøgne Klippevægge uden et Plankeværk til Læ for Stormen. Og derude i Vest bag det aabne Land gik just Solen ned i blodrøde Aftenskyer, der varslede Uvejr og mørke Nætter.

En beklemmende Følelse af Forladthed sneg sig ind i den unge Kongeætlings Bryst, alt som Aftenens gulblege Taager indhyllede Dalen nedenunder. Ganske modløs stirrede den efter en Flok Krager, der drog skræppende forbi paa Vejen hjem til deres Reder dernede omkring de lune Menneskeboliger. Med Næbet trykket ned i Brystet, Vingerne tæt sammenfoldede sad den ensom og stille paa det øde, tavse Fjæld.

Da suser det med eet i Luften over dens Hoved. En hvidbrystet Hunørn kredser deroppe under den flammende Aftenhimmel.

En Stund sidder den med fremstrakt Hals og besinder sig paa dette fremmede Syn. Men pludselig er det forbi med al Raadvildhed. Under et mægtigt Brus af de udspændte Vinger svinger den sig i Vejret og er i næste Øjeblik oppe hos hende.

Og nu begynder en vild Jagt ind over Bjærgene ... Hunørnen bestandig forrest og højest til Vejrs, „Klavs" lidt anstrængt bagefter, gumpetung og stakaandet.

Snart er de oppe mellem Højfjældene. Endnu skinner Solen paa de højeste Toppe, mens de sejler frem over Bjærgenes Rygge i Aftenens Skumringstaager.

Klavs hører under sig det mørke Sus af store Skove og Drønet af Elvene i de dybe Slugter.

„Mon hun dog ikke vil sætte sig?" tænker han, uhyggelig tilmode ved dette uforklarlige Bulder. Han har næsten heller ingen Vejr mere og føler Vingerne saa matte, saa tunge.

Men højere og højere stiger Hunørnen, videre og videre sejler den frem over rødmende Bjærgrygge, — lokkende, kaldende.

De er kommen ud over en endeløs Stenørken, hvor mægtige Klippeblokke ligger kaotisk væltede over hinanden som Resterne af et omstyrtet Babelstaarn. Da aabner med eet Udsigten sig foran dem. Højt oppe over de drivende Skyer svæver som et Drømmesyn de evige Snetinders overjordiske Rige, ubesmudset af det levendes Færden, kun Ørnens og den store Stilheds Hjem. Det sidste Dagskær ligger og ligesom blunder deroppe paa den hvide Sne. Bagved staar den mørkeblaa Himmel fuld af rolige Stjerner.

Skrækslagen har Klavs standset sin Flugt og sat sig paa et Klippestykke. Rystende af Kulde og Uhygge sidder han der og stirrer op paa dette hvide Dødningeland, paa disse store Stjerner, der blinker ned til ham gennem Mørket ligesom onde Katteøjne.

Og atter vender hans Tanker vemodigt tilbage til det Hjem, han har forladt. Han tænker paa sin lune Plads paa Plankeværket og paa den hyggelige Andegaard, hvor hans smaa Venner nu sidder paa deres Rækker og sover sødt med Hovedet under Vingen. Han tænker paa de smaa, trinde Grise, der nu ligger i en Klynge hos Moderen og drømmer med Pattevorten i Munden, og paa den tykke Dorthe, der vil komme ud fra Køkkenet med det dampende Fad, naar Kirkeklokken har ringet Solen op.

Oppe fra den frostklare Luft bliver Hunørnen ved at

kalde. Men Klavs breder tyst Vingerne ud og lister bort den Vej, han er kommen, ... først nølende ... tvivlraadigt flakkende fra Klippeblok til Klippeblok ... men snart hurtigere, utaalmodigere, jaget af sin Skræk, sin Uro, sin søde Længsel — hjem — hjem — hjem!

Først den næste Morgen naaede den tilbage til Præstegaarden fra sin ubetænksomme Flugt. I nogle Øjeblikke holdt den sig svævende over det kære Barndomsbjem, ligesom for at forvisse sig om, at alt dernede endnu var ved det gamle.

Saa dalede den langsomt ned.

Men en Ulykke skulde ske. Avlskarlen, som tilfældig havde faaet Øje paa den, og som endnu intet havde hørt om Klavs's Forsvinden, var hastig løbet ind efter sin Bøsse og havde stillet sig paa Lur bag en Træstamme for at fyre paa den formodede Hønserøver, saasnart den var dalet tilstrækkeligt langt ned.

Skuddet faldt.

Man saae nogle Fjer flyve ud i Luften, — og som en Sten sank den døde Klavs lige ned i Møddingpølen. —

For det hjælper alligevel ikke, at man har ligget i et Ørneæg, naar man er vokset op i Andegaarden.

P. FR. RIST

'. 1844. Udgivet: „En Rekrut fra 1864" (1889, 7. Oplag 1899) — „Soldater", 'ortællinger (1890) — „Efter Dybbøl" (1892, 2. Oplag 1893) — „Jonathan g andre Fortællinger" (1894) — „Pagebreve" (1898) — „Fortællinger og 'yper" (1901) — „Lasse Månsson" (1903, 2. Oplag 1903)].

AF EN OFFICERSFRUES PAPIRER

(Pastiche 1800.)

(Af „Soldater", Fortællinger, 1890.)

Dagbog.

— —

Den 12. Januar begyndte min Pige med mig at spinde aa 19½ Pd. Hør, som jeg havde.

13. hos Madam Ottesen med mine Børn.

14. drak Ammitzbølls fra Kjeldkiær The her.

17. var min Geburtsdag, saa og min Bryllupsdag med ıin kjære salig Mand; var buden hos Madam Ottesen, men ørnene gik alene med Johanne.

20. spiste jeg om Middagen hos Stiftamtmandens.

21. begyndte at brodere et Nettedugs Tørklæde til Salg.

22. bekom jeg 4 Favne Pindetræ, som skal koste 1 Rdlr. Sk. pr. Favn, fik noget Garn fra Uldum.

24. skrevet til Christiansfeld efter 10 Lod rødt Bomulds-

garn og 1 Lod Tamburine til Fru Mutterspach og dertil sendt 1 Rdl. Var jeg hos Hjelm, drak Kaffe, The, samt spiste til Aften.

25. rejste min Svigerfader til Byen for at besøge sin tilkommende Kone, jeg besøgte ham hos Krafts om Morgenen Kl. 5½, før han rejste. Han mente ej, at jeg havde mit Udkomme, hvortil jeg svarte, at jeg ikke var for god til Arbejde for andre.

27. leveret Politi-Konen 2 Pd. Blaar at spinde. Laant hos Hjelm 1 Pd. Smør.

28. kom Gjordemoderen tilbage fra Uldum og bragte mig den glade Efterretning, at min Svigerinde den 25. var kommen i Barselseng og faaet 2 Sønner, en Geert opkaldt efter min salig Mand, og en Hans efter min Svigerindes afdøde Broder, samt at de alle vare vel.

31. faaet af Madame Ottesen til Foræring 1 Pd. Kaffebønner og 1 Pd. Sukker Candis.

Februar.

Den 1. var jeg med mine Børn buden hos Fru Mutterspach.

2. faaet de 2 Pd. Blaargarn fra Politi-Konen, men som vare maadelig spundne, derfor betalt 12 Sk. Var jeg til The hos Madame Ottesen, Johanne var og med.

3. Brev fra min Broder Jacob, at han var vel installeret ved Regimentet, men hvorved han er den yngste. Franco.

5. fik jeg af mine Børns Renter fra Ammitzbøll 15 Rdl., sendt samme Dag 4 Pd. Garn til Væveren og 4 Lod rødt Bomuldsgarn og leveret Sælgekonen det Tørklæde, jeg havde brodert.

7. rejste i Slæde med mine Børn til Kjeldkiær.

8. kommen tilbage i Gaar og faaet en kalkunsk Hane og en Pose Svesker fra Madame Ammitzbøll paa Faarup for et Hovedtøj, jeg skal sye hende.

9. var Lieutn. Krabbe hos mig, min salig Mands Kammerat i Regimentet, og gode Ven, skrev til Greve og Grevinde Sponeck, til min Søster Meyer og Wosemose og min Svigerinde i Kjøbenhavn, som (ɔ: Brevene) Lieut. Krabbe tog med sig dertil.

11. begyndt paa at brodere paa et Hovedtøj til Mdme Ottesen. Faaet mine Tørklæder fra Væveren, ialt 18, laant 5 Rdl. af Mdme Ottesen.

13. faaet 5 Pd. farvet Garn fra Horsens, samme Dag skaaret Mdme Ottesens broderte Kjole og hele Dagen syet derpaa.

15. drak Stiftamtmandinden The hos mig og medbragte Tøj til et Hovedtøj, som jeg for hende skulde forfærdige.

17. fik jeg Mdme Ottesens Hovedtøj færdig. Hun gav Johanne 2 Mrk. 8 Sk. i Drikkepenge.

22. fik Stiftamtmandindens Hovedtøj færdig, Johanne faaet en Mark i Drikkepenge. Faaet min Pension, ialt 32 Rdl. 3 Mrk. Skrev Gratulationsbrev til min Svigerfader og tilkommende Kone. Franko.

25. faaet Smør fra Taarup, faaet Byggryn fra Gjødinggaard, en Gris og en Høne fra Uldum.

28. var jeg til Bal paa Sophieminde. Oberstinde Krabbe blev heftig syg og kom der ikke. Vi kom ikke hjem før Kl. 4½ om Morgenen. Ved Midnat begyndte et meget haardt Vejr med Blæst og Snefog.

Martii.

Den 2. leveret Jep Postes Kone 8 Pd. Blaar at spinde. Skrevet til min Broder i Aalborg. Betalt.

4. begyndte jeg at informere 2 af Provstens Døttre, at sye, at brodeere etc. og skal have 4 Mark maanedlig for hver. Samme Dag begyndt at brodeere for Frøken Mutter-

spach. Vadsket en hvid Illystrings rund Kjole og et dito Skjørt for Frøken Kaas, Hofdame i Horsens, derfor faaet i Betaling 1 Rdl. 2 Mrk. for Kjolen og 5 Mrk. for Skjørtet.

7. vare Ohlgaards og Hjelms smaae Børn til The hos mig og var her stor Lystighed og Leeg. Mdme Ottesen var og her, hun meente, jeg var meest Barn af dem alle.

9. kom Grønlunds fra Kollerup her og medbragte Tøj til en Kjortel til deres Dattersøn, som jeg skulde sye. Samme Dag faaet 3 Rdl. 5 Mrk. 8 Sk., som jeg endnu havde tilgode for mit Uhr.

12. faaet et Hovedtøj færdig til Kjeldkiær.

14. var Ammitzbøll fra Taarup her, drak Caffe og Thee.

15. vadsket et paille Taftes Skjørt for Frøken Kaas i Horsens, faaet en Kjole at sye til Mdme Stalknegt, faaet en Hat og et Hovedtøj færdig til hende.

17. kom Lieuten. Nissen fra Kolding og Fredericia. Var til Selskab hos Stiftamtmandens. Lieuten. v. N. meente, at min Broder Jacobs Regiment skulde til Holsteen.

18. kom Kronprinsen med Gemalinde her igjennem. De spiste til Middag hos Stiftamtmandens. Jeg var hos Mdme Ottesen.

19. broderet Svikler i et Par Strømper for Provstinden, faaet en Kjole færdig, faaet 2 Skpr. Rug fra Uldum.

22. kom Kronprindsen med Gemalinde igjen her igjennem og spiste til Middag hos Stiftamtmanden. Samme Dag kom Ammitzbølls til mig. Hun havde Smør med, omtrent 8 Pd.

23. Brev fra min Broder Jacob, at han kom her igjennem med Kyradsererne, som bliver her nogle Dage. Faaet en Kjole færdig til Mdme Stalknegt. Sendt til Sølling 2 Ørreder til 3 Mrk., dem at røge 10 Sk.

24. faaet mine Børns Klæder færdig, faaet om Natten min egen Kaabe og Kjole færdig, skjøndt det var Helligdag.

25. laant af Mdme Ottesen 9 Rdl. Faaet en Hare fra Stiftamtmanden, et Sæt færdig til Mdme Hansen.

26. kom Regimentet om Aftenen Kl. 9 slet, og satte jeg og mange Lys i Vinduet, da de kom, da det var mørk og stærk Blæst. Da min Broder Jacob og Ritmesteren red forbi, gik min Hue løs og heele mit Haar faldt ud. Min Broder kom Kl. 11½, har Kvarter hos Fru Mutterspach. Han var stoer og stærk, meente, jeg var for bleg.

27. var Ritmester v. R. hos mig som gammel Bekjendter. De blive c. 8 Dage. Samme Dag holdt Præstens Børn op at gaae her i den Tid. Faaet af Mdme Ottesen i Foræring 1 Pd. Caffebønner og 6 Pd. Hvedemeel.

28. rejste jeg i Slæde med min Broder Jacob og Hr. v. R. til Bal paa Uldum, men da vi vare komne en Halvmiil bort, maatte vi formedelst haardt Vejr og Snefog vende tilbage. Vare de hos mig om Aftenen og vare vi meget glade og lystige.

29. Hr. v. R. tog hos mig tiltakke til Middag med min Broder. Om Aftenen var Ildebrand hos Stiftamtmandens i deres Lade i Hø. Mdme Ottesen fløttede med min Broder Jacobs Hjælp sit Guld, Sølv og Linned hen til mig, og selv kom hun og hendes Datter til mig og bleve om Natten og tog Guldet med sig hjem. Ritmesteren reddede Stiftamtmandens 3 Heste og sin Hoppe.

30. kom Hr. v. R. til mig paa Morgenen. Han er højere end min salig Mand. Samme Dag fik Mdme Ottesen sit Sølv hjem, som min Pige bragte hende. Om Aftenen var Selskab hos Stiftamtmandens, hvor jeg og var. Hr. v. R. fulgte mig til mit Hjem og spøgte med mit lange Haar.

31. var her Kanefart og dog sidste Dag i Martii Maaned. Hr. v. R. kjørte mig, og min Broder Jacob kjørte Frøken v. Mutterspach. Vi kom først hjem efter Midnat.

I Morgen marscherer Regimentet. Jeg sov ej om Natten og var meget slet.

April.

Den 1. Omtrent Kl. 9 paa Formiddagen kom de til mig og sagde Farvel, medens Mdme Ottesen var hos mig. Hr. v. R. sagde til mig, at hans Fornavn var Thuerecht. Om Middagen samme Dag rede de forbi mit Vindue i stort Slud og Regn, jeg stod der med Børnene. Om Aftenen vare begge (ɔ: Børnene) med min Pige hos Hjelms. Gud naade, som jeg var ene.

3. faaet Betaling af Provsten for hans 2de Døttres Underviisning, som var 1 Rdl. 2 Mrk. og som begyndte igjen. Syet 12 Tørklæder færdig til Baron Juel.

7. gjort Afregning med Hr. Sølling og beholdt han hos mig tilgode 4 Rdl. 2 Mrk.

5 Pd. Kjød à 6 Sk.	1 Mk.	14 Sk.
1 Pd. Tælle	» —	6 —
7 Pd. Oxekjød à 5 Sk.	2 —	3 —
2 Pd. Hvedemeel à 10 Sk. . .	1 —	4 —
En Ret Blomkaal	» —	15 —

27. var Ammitzbølls her i Byen og tog Børnene hjem med i Vognen til paa Mandag. Samme Aften var stort Selskab hos Fru v. Mutterspach, jeg var hos Madame Ottesen.

Breve.

Glückstadt. Den 3. Marts 1801.

Velædle og Velbyrdige Enkefrue Louise v. A.

Den 1. hujus modtog jeg Deres meget venskabelige

Brev, som jeg hermed snarest i Følge Deres Ønske besvarer, i det jeg iligemaade takker Dem for den viste Tillid. At De paa lang Tid ikke har modtaget Brev fra Deres Hr. Broder kan jeg kun forklare af nedenstaaende Grunde, idet han i sin øjeblikkelige mindre heldige Situation ikke har villet fremtræde for Dem med Forklaringer. Den endnu ikke helt opklarede Sag imellem Deres Hr. Broder og Ritmester v. R. har afstedkommen megen Sorg imellem Regiments-Officerer; ifølge Deres udtrykkelige Ønske og Forlangende skal jeg herved have den Ære at berette dens Natur og Beskaffenhed.

Den 28. Januar var Regimentets Officerer samlede hersteds i Anledning af hans Kongelige Højheds Cronprindsens Geburtsdag, og efter Dagens Festlighed begav Nogle sig til Postgaarden for at afslutte Dagen. Ankommen hertil vilde Hr. Ritmester v. R. ikke begive sig op med i Stuen, men vilde gaa hjem og vilde ogsaa have de andre Kammerater til at gaa hjem, hvorover Deres Hr. Broder lod til at blive vred og forespurgte Hr. v. R., om han ansaae ham for et Barn, hvorpaa Hr. v. R. svarede benægtende, idet han tilføjede, at det var hans Pligt som ældre Kammerat at strøe Dydens Sæd i de Unges Hjerter. Herover opkom en Disput imellem Ritmesteren og Deres Hr. Broder, der var i en saare opbragt Tilstand, saa at han foer op imod Hr. v. R. og forglemte sig saaledes, at han slog ham for Brystet og sagde, at han (Ritm.) ikke var den, han udgav sig for. Hr. Ritmesteren vendte sig strax om og begav sig til Alles Forundring hurtig bort. Det var for de tilstedeværende Herrer øjensynligt, at Deres Hr. Broder havde søgt Lejligheden til at fornærme Hr. v. R., og det har derfor vakt megen Forundring, at denne ikke har forlangt Satisfaction for bemeldte Fornærmelse. Den hele Sag, som er blevet meget omdebatteret i Garnisonen, staaer

endnu hen, idet Deres Hr. Broder tvende Dage efter, formeentlig paa Hr. v. R.'s Anstiftelse, er commanderet til Fouragemagazinet i Itzehoe, hvor han nu er. Jeg skylder Sandheden at bekjende, at Deres Hr. Broder ikke lod til at fortryde sin Adfærd, men kun var kummerfuld over i disse Krigens Tider at komme bort fra Regimentet. Hr. Ritmester v. R., uagtet han hidindtil har været i stor Agt som Cavaleer og en erfaren Officeer, hvorfor hans Opførsel i denne Sag i høj Grad maa beklages, har i en senere Samling af Regimentets Officerer under Major v. C.'s Præsidio, i hvilken der blev ham affordret Forklaring i hans Querelle med Sekondtlieutenanten og et Tilsvar, hvorfor han ej havde indgivet Klage over denne, der saa stærkt havde forbrudt sig imod Respecten, og hvorfor han ikke ved at sende denne sine Sekundanter, havde villet værne om sin Ære og sit Legeme, erklæret: 1. at han ikke havde klaget over Secondelieutenanten, da han ikke vilde føre en god Ven i Ulykke. 2. at det var en privat Sag, samt at i disse alvorlige Tider havde Hans Majestæt Kongen hans Palladsk behov til at værne om Landets Ære, saa at det maatte bero med hans egen. Hermed erklærede Dhrr. sig ikke at være tilfredse. Videre kan jeg ikke meddele min ærede Frue. Jeg har med første Lejlighed tilskrevet Deres Hr. Broder i Itzehoe og tilmeldt ham Modtagelsen af Deres ærede Brev, og ifølge det i dette udtalte Ønske bedet ham om snarligen at tilskrive Dem.

Jeg er med dybeste Ærbødighed min Frues underdanige Tjener.

Georg Siegismund v. B.

* * *

Itzehoe. Den 5. Marts 1801.

Gode Søster!

Jeg maa da nu bryde det Taushedș Baand, som jeg havde knyttet imellem dig og mig. Ikke vilde jeg, at du skulde vide, hvorledes din Broder havde handlet, førend Ærens Stempel prægede hans Handling. Men desværre har alt taget een for mig sørgelig Vending. Du skriver, at du nu har faaet hele Affairen med Hr. v. R. at vide, men da du taler mig saa haardeligen til, da skal du sandeligen ogsaa vide den hele Sandhed. Ofte har jeg havt Lyst til at sige ham min Mening, men den Respect, som man nærer ligeoverfor Foresatten og den saa meget Ældre holdt mig tilbage. Hin Aften, da mit Blod var varmt af den nydte Vin, uden at jeg, hvad mine Kammerater kunne bevidne, var beruset, sagde jeg ham den. Han forstod den vel og gik sin Vej uden at turde forsvare sig. I den Tid, som er gaaen, siden vi marscherede fra V., som vel nu er 11 Maaneder siden, har Hr. v. R. hver Dag havt dit Navn i sin Mund og med stor Enthousiasme hørt om dig, ja, har hyppigen læst dine Breve til mig. Meer end een Gang har han sagt mig, at han ønskede, at du var hans Brud, og at han intet Meere ønskede end at være en Fader for dine Børn og kalde mig sin Broder Jacob. Hvad maatte jeg tro Andet, end at han meente det ærligen. O! min kjære Søster, hvor gjerne havde jeg ikke seet Eder forenede i et lykkeligt Hjem! Hvor megen Glæde var det ikke for mig at tænke mig dig fri for Bekymringer for den daglige Nødtørft! Men ikke skulde det være saaledes. I den senere Tid har han holdt sig tilbage fra mig, ja hvad mere er, draget Cornet v. Schl. frem ved alle Lejligheder i Escadronen og ladet sig mærke med, at han ikke agtede at gifte sig. Nej! ikke vil jeg opregne for dig de Beviser paa, at

han ikke meere tænkte paa dig; thi de ere mange. Alt dette var ikke alene mig en Skuffelse, som jeg meget vel skulde forstaae at bære, men ogsaa for Escadronens Officerer en Kilde til Moroe, da de forlængst havde observeret vores Ritmesters Tilbøjelighed for min Søster, hvilket var ligeom der blev sat Plet paa hende. Men o! min elskede kjære Louise! meest meente jeg, at denne hans Troeløshed i Følelse maatte blive dig en skrækkelig og fornyet Gjenstand for Sorg; thi jeg meente at have bemærket at du, som jeg fandt forknyttet af det møjsommelige Haandarbejde, ligesom levede op igjen i en opblussende Kjærlighed til v. R., som bedre passede for dine unge Aar end at sidde Enke efter vor kjære! ak saa tidlig salige Geert. Alle disse smertelige Følelser blødte op i mig hin Aften paa Gaden, da jeg syntes, han talte til mig som til en Dreng, og glemte jeg min subalterne Stilling og tilføjede ham en haard Fornærmelse. Nu meente jeg, at han vilde udfordre mig, selv hævde sig som og behandle mig som det en Officer anstaaer, men med sand Foragt har han, som er gode Venner med Generalen, faaet mig bortskikket fra Garnisonen herhid. Ikke haaber jeg, du misskjønner mig. Thi selv om han ikke vil udkæmpe denne Æressag med Vaaben i Haand, men faae mig straffet med den mig tilkommende Straf og min Stillings Forliis, skal han ikke redde sin Ære derved; thi den har jeg i min Haand.

Da jeg ikke havde agtet at skrive dig om denne Affaire, førend den var forbi, har jeg tiet, og bedrøver det mig saare meget at volde min inderlig elskede Søster Sorg og Bekymring. Her lever jeg meget stille og har været hos Ingen. Min Tjeneste er paa Magazinet, hvor der er meget travlt.

Hils Børnene og Johanne. Iligemaade maa du ej glemme at hilse hos Stiftamtmanden og Muderspachs, som

vel ikke vide noget om dette. Hils ogsaa vore Cousins paa Uldum og dem paa Kjeldkjær.

Din hengivne Broder

Jacob.

* *
*

Glückstadt. Den 13. Marts 1801.

Velædle og Velbyrdige Frue Louise Augusta v. A.

Til Igjensvar paa Deres Brev af 9. denne Maaned griber jeg strax Pennen for at betage Dem den Bekymring, hvorom dette vidner. Viid da, at De kan være ganske uden Frygt for Deres Broder. Selv om han vil søge at paatvinge mig den af Dem antydede Duel og endydermere søge Anledning til Strid med mig, vil jeg af forskjellige Grunde ikke modtage fra eller sende noget Cartel til Deres Hr. Broder, og skal jeg vel vide at undgaae en saadan uden at skade hans Navn og Rygte som ærekjær Officer. Jeg beder Dem tilgive, at jeg under disse urolige Tider er nødt til i al Skynding at affærdige disse Linier og udbeder mig Deres gunstige Tilladelse til i en senere Skrivelse at belyse denne for mig saa vanskelige Sag.

Deres meget ærbødige

Frederik Wilhelm Thuerecht v. R.

* *
*

Glückstadt. Den 21. Marts 1801.

Min kjære Frue v. A.

Tilgiv, at jeg tilskriver Dem saa fortroligt. Deres Dem saa værdige Skrivelse af 17. ds. har jeg rigtigen modtaget og takker hjerteligen derfor. At De aldrig har tvivlet om

min Ære som Mand og Officer var mig en stor Trøst, og da der tilmed gik en saa venlig og oplivende Tone igjennem Deres Brev, har den anlediget mig til at tilskrive Deres Broder et Brev, hvori jeg fremsætter de Grunde til min Handlemaade, som han ikke hidindtil har vidst at forstaae.

Mit Liv tilhører mit Fædreland; først naar dette ikke behøver det mere, kan jeg selv raade derover, ikke for at spilde det i en Leg med en haabefuld og ædel Yngling, men for at hengive det til Opfyldelsen af eet Haab, som aldrig forlader mig. Jeg forbliver Deres meest hengivne

Frederik Wilhelm Thuerecht v. R.

* * *

Glückstadt. Den 22. Marts 1801.

Hr. Secondelieutenant Jacob v. A.

Det vil kanskee undre Dem at modtage en Skrivelse fra mig, Noget som De i Følge Deres ganske Opførsel ei bør have ventet, kuns Deres Ungdom, kuns Deres Søsters venlige Breve til mig har bevæget mig til at sende Dem nedenstaaende Promemoria. Jeg gav Dem fordum en ældre Broders Fortroligheł og drog mig kuns tilbage en Smule, da vores Kammerater begyndte at omtale mine Følelser for Deres Frue Søster som Anledningen til vort Venskab. Deres Frue Søster, min gode Jacob, skal ikke blandes ind i unge Officerers desværre ofte saare letfærdige Talemaader. Da den nu truende Krig begyndte at ansees for Alvor, meente jeg ikke Tiden at være god til at binde en allerede haardt prøvet Kvindes Liv til en Krigsmands ofte meget omskiftelige Omstændigheder; jeg vilde derfor vente til Krigens Udfald enten erklærede sig for eller imod min Fremtids Lykke; thi jeg er, som De veed, uden stor Formue og alle-

rede ikke hel ung mere. Hvad nu? Hendes Broder (hende, som jeg nødigst af Alle vil skaffe Sorg og Bekymring) tvinger mig ved sit utæmmelige og ungdommelige Sind til at optræde imod sig med Kaarden i Haanden og kanskee lade et Menneskeliv komme imellem hende og mig! hvad eller give min Ære til Priis for mine Kammerater. Haabende paa Lejlighed til paa Fienden at viise, at der ikke manglede mig Mod i Brystet, valgte jeg det Sidste, idet jeg ogsaa meente, at Tiden vilde klare Deres ungdommelige Syn og lade Dem indsee Deres Fejl imod mig, hvis De da ikke vedblivende vilde staa som den, der adskillede mig fra hende, som altid vil være min højeste jordiske Lykke. Og just hun sendte mig nu sine herlige Breve, hvori hun bad mig skaane hendes unge Broder. Noth hat kein Gesetz, min gode Jacob, og jeg har med denne Skrivelse just gjort, hvad jeg ikke vilde gjøre, jeg har for hendes Skyld skrevet Dem til; den almægtige Gud lede ham til at handle ret som en Æresmand, og han skal da, trods det som skeet er, i mig træffe sin gamle Ven og Foresat.

Frederik Wilhelm Thuerecht v. R.

* * *

Itzehoe. Den 27. Marts 1801.

Kjære gode Søster!

Jeg tilmelder dig i al Skynding at have modtaget dine tvende kjærlige Breve. Ikke vil jeg dvæle ved, med hvilke Følelser jeg læste dine bedende Ord, som lokkede Taarer af mine Øjne; thi jeg kunde dengang ikke handle saaledes, som du kjærligen bad. Men nu er det anderledes. Indlagte Brev fra Hr. v. R. vil nu forklare dig Alt. Du vil forstaae, med hvilke Følelser jeg læste hans mandige Ord. O! hvor

har jeg ikke mistaget mig i Bedømmelsen af denne saa ædle og herlige Mand! Hvor har jeg ikke ladet mig lede vild i min Ungdoms Blindhed! I Sandhed elskede Louise, Alt staaer i Dag for mig i det gladeste Lys. Jeg har strax skrevet til v. R. og udtrykt mig for ham, samt ligeledes til Majoren, som jeg meddeler at jeg nu skriftligen havde givet Ritmester v. R. Satisfaction, hvilket han vil sige Regimentets Officerer. Hvad vil du, at jeg mere skal gjøre? En anden behagelig Nyhed kan jeg melde dig, nemligen: at jeg er afgaaen fra Magazintjenesten og forflyttet til Livregimentet lette Dragoner hersteds, den 23. ds. Jeg meldte mig desaarsag strax til Generalmajoren, som modtog mig venligen og bad mig spise hos sig samme Dag. Han tog mig om Skulderen, da jeg gik, og sagde: I skal have et varmt Sind, Hr. v. A., det kan komme tilgode imod Fjenden, som vi nu gaaer tilmødes, men maa tvinges vel i Fredens Tid. Da jeg kom hjem, laa det lyksalige Brev fra den ædle v. R. til mig, min, din og dine Børns Fremtids Lykke! Man fortæller, at der i Dag er kommen Marscheordre til Grændsen, og at Kampen vil staae om Hamburg; kun een Sorg vil følge mig: at jeg ikke skal kjæmpe under v. R.'s Commando, hvorom han og jeg fordum saa hyppigen have talet. Nu àdieu min gode Søster for denne Gang, du skal snart høre meere fra mig.

Din Broder

Jacob.

Major Frederik Wilhelm Thuerecht von R. og Louise Augusta von A., Enke efter Premierlieutenant Geert von S., blev ægteviede i Uldum Sognekirke den 3. August 1802.

P. A. ROSENBERG

[f. 1858. Udgivet: „Af et Digterliv", Digtsamling (1881) — „Fantomer", Lystspil i 1 Handling (1883) — „Hjarne", Skuespil i 4 Handlinger (1883) — „Henning Tondorf", Skuespil i 4 Akter (1894) — „Erotiske Digte" (1896) — „Søren Kierkegaard", en Vejledning til Studiet af hans Værker (1898) — „Grækeraanden" (1903) — „Rasmus Nielsen", Nordens Filosof (1903) — „Hjælpen", Skuespil i 4 Akter (1904) — „Hyggeligheden", Lystspil i 2 Akter (1904) — „Romeraanden" (1905)].

SANKT SEBASTIAN

(Af „Erotiske Digte", 1896.)

Vi stod i Kirken Santa Croce sammen
For en af Florens' hundred Sebastianer.
Det var mod Aften, og en rødlig Flammen
Gled over Tavlen i to brede Baner.

Hun lo: „Hvor dog de Gamle var naive!
Dér lader de den Herre staa og smile,
Skøndt han med bundne Hænder staar til Skive
Og har i Brystet henved tyve Pile!"

Jeg svared ej. Paa hendes Mund jeg stirred.
Den lo saa glad, helt uden Tvivl og Tanke;
Og Kirkestøvet, som i Lyset dirred,
En Glorie blev om hendes Krop, den slanke.

Hvor klædte de hinanden smukt i Grunden:
Den *malte* Helgen, som forsvandt i Skyggen,
Og *hun*, med Sol om Gyldenhaaret spunden
Og begge Hænder barnekaad paa Ryggen.

Ak, gid du aldrig lære maa, du søde,
Den Livserfaring, *jeg* forlængst har høstet,
At man kan leve, smile og forbløde
Med mer end tyve Pile gjennem Brystet!

ALPEBLOMSTER!

(Af „Erotiske Digte", 1896.)

Alpeblomster! Alfeverdner,
Vuggende i Solskinsdrømme,
Kælet for af Morgenbrisens
Svale, gletscherfriske Strømme!
Har I Plads i Eders Rige
For en saaret Mand fra Dalen,
En, som kommer ubetvungen,
Men med mange Saar fra Valen?

Alpeblomster! Fredsapostle!
Hvert et giftigt Hug, som brænder,
Hvert et Nidskud, sendt i Mørket
Fra en Landsmands fejge Hænder,
Køles her af Eders Aande,
Læges her af Eders Stilhed,
Og de bitre Minder mildnes
Her hos Jer, hvor alt er Mildhed.

Alpeblomster! Millioner!
Midt i Eders tætte Trængsel
Har I kun den ene Vilje,
Kun den ene, fælles Længsel:
Luft og Regn og Sol at drikke,
Sprede Duft til alle Sider
Og tilsidst, før bort I visner,
Kaste Frø til nye Tider.

Alpeblomster! Barneøjne!
Foraarszarte, farveskære!
Jordens rene Førstefødte!
Her hos Jer er godt at være.
Dagens arbejdshede Tanker
Mattes, blegner og forsvinder.
Englen fra min Barndoms Lege
Kysser mig paa Mund og Kinder.

VILHELM RØSE

[f. 1863. Udgivet: „Rejsekammeraten", et lyrisk Æventyrdigt (1887) — „Mester Dubitans" (1891) — „Bygevejr", Digte (1892) — „Jul", Fortællinger 1894. — „Rosmer Havmand", lyrisk Æventyrdrama i 5 Akter (1897)].

KUKKERVISE

(Af „Bygevejr", Digte, 1892.)

Gjøgen kukked den Majdag lun,
og Bøgen havde saa fine Dun
og hvælved de høje Lofte;
Spætten hamred, og Bogfinken sang,
og Bierne summed den Dag saa lang
om Slaanbuskens hvide Kofte.
„Kukkuk," lo Gjøgen paa Tofte.

Der gik en Svend og en Ungermø,
og Svenden spurgte: „Hvornaar skal jeg dø?"
det spurgte saa listelig Svenden.
Og Gjøgen kukked og blev ikke træt,
og Svenden raabte: „Bliv ved! det var Ret;
huhej, der er langt til Enden!"
„Kukkuk," lo Gjøgen til Svenden.

Da tænkte den Jomfru saa fin og skær:
„Hvornaar skal jeg fange min Hjærtenskjær?"
Men kvær tav den Kukker i Skoven.
Da smilte Skjønjomfru og rødmed derved,
men Kukkeren, den fløj saa vide af Led
og lo saa skjælmsk og forvoven:
„Kukkuk," lo Gjøgen i Skoven.

Da lo med Liste den Ungersvend
og skotted med Smil til Skjønjomfru hen, —
men Blomsterne dufted i Lunden: —
„Og hør, Skjønjomfru, vil du som jeg,
saa vandrer vi sammen den lange Vej," —
da rakte Skjønjomfru ham Munden.
„Kukkuk," lo Gjøgen i Lunden.

ALLERKJÆRESTEN MIN

(Af „Bygevejr", Digte, 1892.)

Solen, den skrider i Gyldenskrud,
og Maanen, den danser i Lin,
alle smaa Stjærner, de titter ud
af Himlen prud
og ser til Allerkjæresten min.

For hun er den fineste, fejreste Rose.

Alle de Blomster i Enge staar
og dufter i Ager og Bed.
Dem gad jeg give min Kjærligheds Maar
til Krans om Haar,
at lifligt hun maa frydes derved.

For hun er den fineste, fejreste Rose.

Stedmoderblomsten med Fløjlslød,
som drømmer i Solens Skin,
er ikke Hælvten saa fin og blød
som Læben rød
og som min Allerkjærestes Kind.

For hun er den fineste, fejreste Rose.

Al den Sol og den Lykke fin,
der straaler i Verdens Rund,
den gad jeg skjænke som liflig Vin
for Kjæresten min,
at den maatte læske hendes Mund.

For hun er den fineste, fejreste Rose.

AMALIE SKRAM

[f. 1847. Udgivet: „Constance Ring", Roman (1885) — „Sjur Gabriel" (Hellemyrsfolket I), Fortælling (1887) — „To Venner" (Hellemyrsfolket II), Fortælling (1887) — „Lucie", Fortælling (1888, 2. Oplag 1899) — „Børnefortællinger" (1890) — „S. G. Myre" (Hellemyrsfolket III), Roman (1890, 2. Oplag 1904) — „Kjærlighed i Nord og Syd", Noveller (1891) — „Forraadt" (1892) — „Agnete", Drama i 3 Akter (1893) — „Professor Hieronimus" (1895, 2. Oplag 1895) — „På Sct. Jørgen" (1895) — „Afkom" (Hellemyrsfolket IV), Roman (1898, 2. Oplag 1898) „Sommer", Smaa Fortællinger (1898) — „Julehelg", Fortælling (1900, 2. Oplag 1900) — „Landsforrædere", et Forsvarsskrift (1901) — „Mennesker", Roman (ikke udkommet kplt.)].

Amalie Skram og Erik Skram: „Fjældmennesker", Lystspil i 4 Akter (1889).

DET RØDE GARDIN

(Af „Sommer", Smaa Fortællinger, 1898.)

Hvad skulde hun dog finde på at gjøre med dette frygtelige røde flor?

Hvordan gik det dog til, at man kjøbte slige ting?

Inde i butikken, da hun stod og spurgte om prisen på dette røde, klare stof, havde hun tænkt: Det er dog en giftig farve; hvad vil Du med det? Du får jo ondt af at se på det, og det er livagtigt, som det lugtede af lig.

Men hun havde måttet kjøbe det alligevel.

Hun trængte jo et stort, dækkende trækgardin for det

brede vindu i sin egen [illegible]
vilde holde solskinnet og det alt for greile lys [illegible]
det skulde være gennemsigtigt. Rullegardinet gjorde det for mørkt. Når hun først fik det floret op, blev det nok pent. Et mildt, rødligt skjær vilde farve lyset i stuen.

Bare hendes mand nu ikke vilde sige: „Fy for pokker! Det har en djævelsk farve, det der; rent ud brandfarlig." Dette havde hun gået og tænkt på, mens hun bar pakken med det røde flor hjem

Men det blev akkurat nøjagtig hendes mands udbrud, da han så hende i færd med at sømme det.

Det vilde netop blive nydeligt, havde hun påstået. Storartet, stemningsfuldt, varmt. Og mens hun ivrig forklarte, hvor henrivende det vilde komme til at virke, når det først kom på sin plads, havde hun atter kendt denne liglugt, der syntes at stige op fra det klare, brandrøde stof mellem hendes hænder.

Jo vist så! Det blev først rigtig djævelsk at se til, da det var hængt op for hendes vindu.

Så havde hun taget det ned igjen og havde forsøgsvis anbragt det i alle værelserne, det ene efter det andet. Men hver gang gik det ligedan. Det varede ikke længe, så måtte det atter ned og væk.

Ikke bare fordi hendes mand, hver gang han så det anvendt på et nyt sted og på en ny måde, fortvivlet lagde hovedet tilbage og krængede det hvide af øjnene ud, men også fordi hun selv fandt det hæsligt og umuligt.

Nu havde hun omsider opgivet det. Med bedrøvelse havde hun gjort det. For hun havde været så halsstarrig i at påstå og i at håbe, at hun nok skulde få noget udmærket ud af det, når hun blot i et lykkeligt øjeblik fik en lys idé.

Hun havde kastet det hen over kakkelovnsskærmen, med et svagt forsøg på at ordne det lidt dekorativt. For putte det ned i en skuffe nænned hun dog ikke.

Hendes mand havde leende lykønsket hende til, at hun endelig havde resigneret. Men hun havde nikket med trøstig mine og forsikret, at det kun var foreløbig. Det røde gardin skulde nok komme til at „gjøre sig" til sidst.

Et par dage senere lå hun død om morgenen i sin seng. Døden var kommen så stille og pludseligt, at hendes mand, der sov i sengen ved siden af, intet anede, da han stod op og klædte sig på.

Til sidst slog den absolute stilhed fra hans hustrus seng ham med undren. Han keg ind bag omhænget. ...

„Nu har vi vasket fruen. Hvad skal vi give hende på?" Det var den gamle pige, som spurgte. Hun kom stille ind i dagligstuen, hvor manden sad sammensunken i en lænestol.

„Ja, for siden fruen skal brændes, så synes jeg, at fruens natkjoler er for gode," vedblev den gamle pige. „Det var en anden sag, hvis fruen skulde begraves."

Han virrede svagt med hovedet og vinkede hende bort med hånden.

Den gamle pige blev stående og så uvis på ham.

„Ja, det kan nu ikke nytte noget, herre," sagde hun lidt efter. „Fruen må jo laves i stand."

Han rejste sig langsomt og så sig flygtigt om. Da faldt hans blik på det røde gardin, som hang over kakkelovnsskærmen.

„Svøb hende ind i det," sagde han med tykt mæle, og pegte på gardinet. Så sank han ned igjen i lænestolen.

„Vil herren ikke se fruen, før de kommer og tager hende?" Det var atter den gamle pige. „Nu er fruen færdig i Jesu navn."

Lidt efter stod han inde hos den døde.

Hun lå på sin hvide seng fra øverst til nederst indhyllet i det røde gardin, der sluttede om hendes slanke legeme som en rummelig, folderig sæk. Over hovedet og ved fødderne var det samlet sammen og omviklet med hvide silkebånd, bundne i små sirlige sløjfer. Hendes hoved lå lidt på skæve, og det brune hår var stramt flettet ved ørene og stukket ind bag nakken.

Han stod og betragtede hende. Aldrig havde han tænkt, at en død kunde se så skjøn ud. Hun lå der så fin og stille. Ansigtets udtryk var mildt og fredfuldt, og legemet syntes at rødme svagt af livets varme. Men det skyldtes vel det klare stofs stærke farve.

Så havde hun da fået ret. Det røde gardin var kommet til at „gjøre sig" til sidst.

Hulkende uden lyd stod han der. Pludselig opdagede han en mægtig stor, grønlig flue, der under det røde flor krøb om på hendes bryst. Den måtte fjernes. Måtte. Hun, som havde haft denne levende afsky for fluer og alskens kryb. Men hvorledes skulde han få fat på fluen? Han kunde gribe om den med sine fingre og klemme den ihjel, men så vilde hun have dette ådsel på sit arme, kjære legeme. —

Men skære en flænge i floret — han tog op sin lommekniv, og bøjed sig over den døde.

Der steg liglugt op mellem folderne på det røde gardin.

AXEL STEENBUCH

[f. 1856. Udgivet: „Tre Fortællinger" (1885) — „Rektor Lassen", En Fortælling (1887) — „Om Godgørenhed" (1889) — „Skæbner", Smaa Skuespil (1900) — „Chefen", Skuespil i 4 Akter (1903). — Opførte Skuespil: „Mange Aar efter", 1 Akt (Kgl. Teater 1890) — „Grænsen", 1 Akt (Kgl. Teater 1891) — „Mazurka", 1 Akt (Dagmarteatret 1892) — „Byesbørnene", 4 Akter (Dagmarteatret 1894)].

ØSTENVIND

Klokken var otte, og det var en Aften i December.

Det blæste skarpt fra Øst. Der var Sne i Luften, sagde Folk. Det siger Folk i Reglen, naar det blæser skarpt, men der alligevel ikke kan komme Rødme i de blege københavnske Ansigter; saa menes der at maatte være en vis Falskhed ved Blæsten, noget lurende i dens Kulde.

Og lumsk var unægtelig denne Kulde. Man kunde ikke gaa sig varm i den. Det var saa koldt, at man ligesom fik et Pust af Kakkelovnsmildhed bare ved at sé en laadden Krave sluttende tæt og blødt om en Damehals, og at det kunde gyse i én, naar Bybudene viste sig paa Gadehjørnet i deres hvide Lærredstrøjer, skjønt man jo helt godt vidste, at dette Sommerkostume dækkede baade over Uldskjorte og Skindjakke.

En ung Læge kom gaaende om igjennem Smaagaderne.

Blæsten jog ikke her planmæssig frem som paa de brede Boulevarder. Men forvirret, i Stød, slog den mod de klaprende Skilte, tumlede om Gadehjørnerne ligesom ør af at være sluppen ind i denne Labyrinth af krumme, snævre Gader. Halvt i Hidsighed, halvt i Fortvivlelse slog den et Slag ind i den urene Luft og flygtede siden halvt kvalt og smaat pibende om næste Hjørne.

Folk, som lige var komne ud fra de varme Stuer, gik og rystede og snappede efter Vejret. En og anden foroverbøjet, hulbrystet Skikkelse sneg sig langs med Husrækken.

En ung Pige med store, klare — alt for store og alt for klare Øjne stod stille og hostede, mens hun krummede sig helt forover. Blæsten kom jagende og tog Lyden med sig og blandede den med sin egen Larm. En vilde maaske kalde det Sang; en anden vilde synes, det var Skrig nærmere.

Der var endnu en Lyd, som ikke kunde overdøves. Det var Lyden af rullende Børnevogne. Kjørte de med Vinden, jog Blæsten ind under den opslaaede Kalesche; hvad den gjorde derinde, kom for Dagen nogle Aar efter, om ikke før. Gik det mod Vinden, slog den blot buldrende mod Vognen, splittedes og løb videre ved hver Side. Det syntes saa uskadeligt. Men ganske uhørligt lod den, idet den smuttede forbi, sin isnende Kulde sive ind og stikke de smaa Lungers fine, sarte Væv som med spidse Naale.

Doktoren hørte disse Lyde og gik videre i dybe Tanker. Uden at gjøre sig det klart lod han sig af Tankerne drive ud af sin Kurs, hen i en lidt bredere Gade, hvor han standsede og kiggede ned i en Kælder.

Paa hver Side af Døren var et stort Vindu. I det ene stod en Kurv med Æg og nogle Smørbøtter. I det andet

laa et Grisehoved, brunt, med de smaa Øjensprækker tæt sammenknebne.

Men Doktoren saa' ikke paa disse Ting. Det var Folkene bag Disken, som lagde Beslag paa hans Øjne: En bredskuldret, svær Mand, med Kasket paa Hovedet, og stort, hvidt Forklæde bundet med Bændler om Halsen og om Livet. Og en trivelig lille Kone, ogsaa med hvidt Forklæde, en Smæk op over Brystet, hvidt Lærreds Overtræk over Kjoleærmerne; sikker i sine Bevægelser, matroneagtig buttet; lidt graahaaret.

Han gik ned i Kælderen og sagde Godaften.

Manden lettede paa Kasketten og sendte Lægen et ganske venligt Øjekast, der dog ikke bragte nogen Forandring i de rolige Træk. Konens Ansigt derimod fik et helt nyt Liv af Venlighed og glade Miner.

„Maa jeg faa Nøglen til Kvisten!" bad Lægen.

Hun tog en Nøgle op af sin Lomme og rakte ham den. „Tak, fordi De kommer!" sagde hun. „Han har længtes saa meget efter Dem."

„Ja, der er gaaet nogle Dage længer, end der plejer. Jeg har haft meget at bestille."

„Det er jo rimeligt. Men nu vil han blive glad." Hun kastede et Blik til Siden og hviskede, for at Manden ikke skulde høre det: „Han bliver mattere, synes jeg." Vandet kom op i hendes Øjne.

Han trykkede hendes Haand, gik inden for Disken og kom ud paa en mørk Trappe, som han steg op ad. Og han gik saa højt op, som han kunde komme, helt op til Loftet. Deroppe var der smaa Døre, som førte ind til Kvistkamre. En af dem standsede han ved og satte Nøglen i Laasen.

Der var skraa Væg derinde. Og Værelset var lille.

Men der var i al Tarvelighed ofret en hel Del paa at gjøre det hyggeligt og varmt, kunde man se.

Næsten hele Ydervæggen var dækket af et Filttæppe, som var gjort fast til Væggen fra Loft til Gulv og sad i Folder. Til en Stang paa den øverste Kant af Indgangsdøren var ligeledes fastgjort et Filttæppe, som man skød ind i Stuen, naar man lukkede Døren op, men som var saa stort, at det, naar Døren var lukket, skjulte et Stykke af Væggen paa hver Side med det samme. En lille Dør paa den ene Sidevæg havde Portierer af det samme bløde, graa Filt.

Hele Gulvet over laa et tykt Tæppe, strikket sammen af Strimler og Lapper af forskjelligfarvet Klæde.

Omtrent midt for den ene Væg stod Kakkelovnen. Ilden i den kastede sit Skær hen over Kludetæppet og spillede især ind i Skyggen under Bordet, som stod ved Væggen lige overfor.

Længst borte snævredes Værelset ind til et smalt Rum, Væggene var her helt dækkede af Filt; og en Seng optog næsten hele Rummets Brede.

Skulde man tegne Stuen i en Stemning i Stedet for i en korrekt Beskrivelse, maatte man sige, at det var en Rede, en Spurverede oppe under Tagskjægget, foret ud af Spurvemo'er med fine Straa og bløde Smaadun.

Paa Bordet stod en Lampe med mørk Papirsskjærm over Kuppelen. Skjærmen tvang Lyset i en skarp Masse ned over Tæppet paa Bordfladen; men lidt af det slap ud til Siden og gød sig i mildt Skær over en Mand, som sad tæt ved i en stor, gammeldags Lænestol.

Han var klædt i Slobrok. Haaret var lyst, blødt og langt, saa det ikke manglede meget i at kunne lægge sig i Krøller ned paa Skulderen. Skjægget var ogsaa blødt, havde ingen bestemt Farve; kunde have lignet Hagedun

hos et ganske ungt Menneske, hvis det ikke havde været saa langt. Jævnt havde det groet, men ikke tæt; der var ingen bare Pletter, men hvid Hud skinnede frem mellem de enkelte Haar, som man kan se det paa Lig eller paa febertærede levende.

Ansigtstrækkene var fine, jomfruelige, saa Ansigtets Magerhed ikke mægtede at gjøre dem skarpe. Øjnene store og klare — altfor store og altfor klare.

Der laa en Bog paa Bordet. Han havde læst af og til. Nu sad han træt, med Ryggen lidt krummet, bøjet tilbage i Stolen; Hovedet dukkende for over, hvide, tynde Fingre med gjennemsigtig Hud lagte mat foran.

„Tak, fordi du kommer," sagde han. „Jeg har længtes meget efter dig."

Doktoren gav ham Haanden og satte sig siden og saa' hen for sig; fulgte Skæret fra Kakkelovnen paa dets Løb hen over det brogede Kludetæppe, indtil det lagde sig i Ro i Skyggen inde under Bordet.

Han faldt i Tanker; — han kunde aldrig komme ind i dette Værelse uden at gjøre det. Spurvereden heroppe, de fine Straa og de bløde Smaadun, fortalte ham hver Gang den samme Historie. Og hver Gang blev han grebet, saa han sad som nu og ikke kunde tale.

Historien var denne:

En lyshaaret, livsglad Dreng, sine jævne Forældres eneste Barn. Deres Stolthed, fordi han lærte at læse og skrive, noget, som de selv havde saa svært ved, og fordi han gik i en fin, lærd Skole, og havde dannede Folks Sønner til Kammerater. Deres Glæde, fordi han samtidig blev ved at hænge ved dem med hele sin Barnekjærlighed. — Saa en stolt Dag. En Sommerdag med Solskin paa Træerne og med Kokarde paa Kasketten over det lyse, krøllede Haar og det aabne Ansigt. En Sommerferie med

en lille Rejse, som var Kilde til megen Stolthed; mange Søndagsture i Skoven og Sommeraftener i Tivoli, altsammen med Kokarden paa Kasketten og et Fremtidsperspektiv for Øjet af Haab og Forventninger, saa lyse, at de fulgtes saa ypperlig med Solskinnet; saa varme, at de ligesom kom strygende ind med Aandedrættet i den milde Luft. — Atter igjen en Dag, en vigtig Dag: Indtoget i Studenterforeningen, det første Sold deroppe, Rusgildet, hvor de unge Øjne var saa store og straalende, at de troede at se Gjenskinnet af deres egen ægte Sundhed i de halvgamles forcerede Friskfyrvæsen og de gamles vanemæssige, noget vamle Koketteri med Ungdommeligheden. Og under alt dette Forældrene Arm i Arm nede paa Gaden, seende op til de oplyste Vinduer, hviskende til hinanden: „Aah, Herregud! vores Søn er med deroppe!" — Natten, som fulgte efter: En ung Student, gjort ør af at drikke Dus med den forcerede Friskhed, drukken fuld ved at skulle klinke med den koketterende Ungdommelighed; og saa endelig sluppen løs, overladt til Blæsten og Mørket. Ravende frem alene, uden at vide, hvor han var; stridende mod Stormen med Ben, som intet havde kunnet bære selv i Magsvejr; kæmpende mod Natten med Øjne, som vilde være blinde selv i Solskin. — Længere henne paa Natten: De gamle hjemme i deres Senge, sovende ind efter at have ligget lyttende og skæmtet om, at han holdt saa længe ud, talt sammen om Kokarden. Men samtidig oppe paa Torvet, paa en af Bænkene omkring Hesten, en sammensunken, tungt sovende Skikkelse; hængende ud over den ene Arm paa Bænken; med Hovedet sunken ned imod Jærnet; de unge Lemmer liggende tungt, hængende slapt. Og Kasketten med Kokarden et Øjeblik liggende paa Jorden foran, men saa af Blæsten med Hylen og Skrigen hvirvlet over Pladsen, trukken gjennem Snavset, løftet op og slynget

bort, langt bort til et skjult Sted for at raadne. Vinden fra Øst Time efter Time strygende omkring med sin hæse Piben, væltende sig ind med sine Brøl; legende saa uskyldig, saa barnlig med de gule Krøller; skærende ind mellem Læberne sine hvinende Knive. — Morgenen: De gamle vaagnede op af de lykkelige Drømme ...

„Du bliver al Tid tankefuld, naar du kommer herop," sagde den syge.

Doktoren blev vakt, søgte at samle sig og vilde sige noget.

Men Studenten nikkede hen med sit kærlige Smil og vedblev: „Jeg tror, jeg kan sige dig, hvad det er, du tænker paa."

„Det vilde du dog vistnok have svært ved at gætte."

„Aa nej, maaske ikke saa svært endda! Skal vi prøve?"

„Ja, men du maa kun gætte én Gang."

„Det er ogsaa mere end nok. Men du skal sige mig, om jeg har gættet rigtig."

Doktoren nikkede.

„Du tænkte paa, at mit Skæg er voxet heroppe," sagde den Syge saa.

„Dit Skæg?"

„Ja! Den Gang du ved nok, var jeg jo ganske glathaget, som Børn plejer at være. Men nu har jeg Skæg, langt Skæg endogsaa. Du synes, det er saa underligt at tænke paa, at den Gang hørte ellers alt i mig op at gro; jeg fik ikke Lov til at komme videre. Skæget er det eneste, som er voxet siden. Du forstaar nok, hvad jeg mener: Alle I andre er løbne mig forbi, I er blevne til noget. Det eneste Fremskridt, jeg har gjort, er, at jeg er bleven ældre. — Naa, var det saa ikke rigtig gættet?"

Doktoren saa forlegen til Siden og sagde intet.

„Jeg gætter altid rigtig," blev Studenten ved — „altid! Der er noget synt ved mig. — Jeg skal dog huske en Gang at spørge Moder, om jeg ikke er et Søndagsbarn."

Lægen vilde spøge med det. Men den anden afbrød ham alvorlig:

„Det er virkelig sandt!" sagde han, — „jeg har en urimelig Evne til at gætte." Han skottede hen til Vennen og sagde sagte: „Jeg har tidt tænkt paa, at jeg maatte kunne bruges til at spørge ud, hvis der var et eller andet skjult, som Folk gad vide."

„Tænker du paa Spaadomme?"

„Maaske noget hen i den Retning."

„Hør kjære! Du er jo overtroisk."

„Du maa kalde det, hvad du vil! Har du Lyst til at høre det sidste, jeg har gættet?"

„Naa?"

„Fader og Moder gaar og sparer Penge sammen!"

„Har de sagt dig det?"

„Nej, jeg har gættet det, siger jeg dig. Moder lægger op til Køreture for mig til Sommer. Fader sætter i en Begravelseskasse."

„Aah, hvad er det for Passiar?"

„Spørg dem om det, saa skal du høre, at jeg har Ret. Er det ikke rørende med de to gamle, du? — Saa' du dem nede i Butiken?"

„Ja!"

„Synes du ikke, Moder ser rask ud?"

„Jo meget rask!"

„Og ogsaa smilende?"

„Ja, meget smilende!"

„Altid smilende, naar hun smutter herop for at se til mig! Hun ryster Smil af sig hele Dagen igennem, men — om Natten — saa græder hun!"

„Er det ogsaa Gætning?"

„Nej," — han pegede hen mod den lille Dør med Portieren — „jeg kan høre det. Tænk dig: hver eneste Nat siden den Gang!"

„Stakkel, at du kan høre det!"

„Aah ja! hvis det var en bitter Graad, som tærede, saa vilde det pine mig. Men det er en velsignet Graad, som gjør hende godt, saa naar hun vaagner, er det ikke til at se paa hende, at hun har grædt. Derfor kan jeg godt lide at ligge og lytte efter den. Jeg synes, det er saa rørende, at Taarerne saadan hver Aften skyller bort, hvad der tynger, saa hun næste Morgen kan smile til mig igjen."

„Du skal se," afbrød Lægen ham — „din Moder faar Løn for sine Smil. Hun kommer nok til at kjøre ud med dig til Sommer."

„Jeg tænker det ogsaa selv. Man kan tæres længe, før man gaar helt bort. Jeg er jo heller ikke kommen saa vidt endnu, at jeg ligger til Stadighed, eller holdes oppe alene ved Morfin. Mine Ben er heller ikke begyndt at svulme op —"

„Hvordan har du faaet saadan noget at vide?"

Den syge pegede atter hen til den lille Dør. „De spørger vist alle mulige Mennesker ud; de har ogsaa kjøbt et Sundhedslexikon. Saa hvisker de sammen og tror ikke, jeg kan høre det. Men man bliver lydhør ved at sidde alene her oppe; og Faders Stemme er jo lidt haard. De gamle skulde spørge mig selv, saa fik de Sandheden at vide."

„Tror du, at du kunde sige det?"

„Jeg kunde maaske gætte det."

„Du med din Gætten!" Doktoren rejste sig og gik nogle Skridt. Stuen havde ikke Plads til, at man kunde gaa mange.

Studenten saa' ikke efter ham, men stirrede ind i Lampen. „Jeg vilde gjærne leve til Sommer!" sagde han sagte. „Sol, du! rigtig lyst og varmt Solskin — aah, det er dejligt! Og véd du, hvad jeg glæder mig allermest til?"

„Naa?"

„Til at kunne komme ud og se Mennesker! Her oppe fra kan jeg jo ikke se ned paa Gaden. Jeg maa nøjes med at tænke mig Folk gaa forbi. Du vil maaske le af mig, men jeg sidder virkelig af og til med lukkede Øjne og bilder mig ind, at jeg ser dem, — ogsaa — de smukke, unge Damer."

Lægen var bevæget, men stræbte at skjule det. Han bøjede sig ned over Bordet og stod i Tanker og drog Linjer med Haanden over Bordpladen.

Studenten fulgte disse Bevægelser af Haanden med mere og mere Opmærksomhed. „Ja, saadan! saadan!" sagde han paa én Gang og bøjede Ansigtet frem.

„Hvad mener du?" spurgte Lægen forundret.

„Jeg kom til at tænke paa noget. Det var en Gang i vore Skoledage, da jeg i en Ferie var med dig hjemme hos dine Forældre der ude paa Landet. Saa gik du en Aften ud i Hønsehuset og fangede en af Hønsene og bar den ind i Stuen. Du satte den paa Bordet, holdt dens Næb ned til Bordpladen og trak saa med et Stykke Kridt en Streg fra Spidsen af Næbet hen over Bordet. Kan du huske det?"

Doktoren nikkede. „Ja, det er en meget almindelig Drengestreg."

„Derefter tog du Hænderne bort. Men Dyret blev siddende, som du havde sat det, med Næbet trykket ned mod Bordpladen og med store, stive Øjne. Og du kunde gjøre ved det, hvad du vilde, slaa det, prikke det, trække i det

— det gjorde ikke en Bevægelse, rørte sig ikke af Pletten, førend du igjen slettede Kridtstregen ud."

„Hønen var bange."

„Du sagde, at du magnetiserede den. Det var første Gang, jeg hørte Tale om Magnetisme."

„Pyt! det var ikke andet end Angst."

„Det har du ikke ment før. Senere har du jo ogsaa givet dig mere af med Magnetisme. Det har altid interesseret mig at høre, naar du har fortalt mig om det. For nogle Aar siden var der en Tid, hvor du var meget ivrig."

„Man har jo allesammen sin Raptus af Ungdommelighed."

„Du kom nok endogsaa saa vidt, at du kunde faa enkelte Mennesker i magnetisk Søvn blot ved at stirre dem ind i Øjnene. Jeg kan huske, du sagde, at jeg vistnok var et godt Medium."

„Man siger meget Pjank i en vis Alder." Doktoren gik atter en Gang over Gulvet. Og denne Gang fulgte Studenten ham opmærksom med Øjnene.

Udenfor blæste Vinden stadig. Heroppe under Taget hørtes den særlig stærkt. Og hver Gang der kom en Standsning i Samtalen, udfyldte den Pavsen ved sit bragende Stormløb mod Kvistvinduets Ruder, sin hæse Hvislen, naar den sneg sig ind under Teglstenene paa Taget, eller sin hvinende Fløjten, naar den satte Fart paa og jog hen over Skorstenspiben. Saa knitrede ogsaa Flammen stærkere inde i Kakkelovnen.

Den syge fór sammen. „Det er vistnok koldt i Aften?"

„Bitterlig koldt!"

„Østenvind?"

Lægen nikkede.

„Sig mig" — spurgte Studenten — „tror du, det kan

have Rimelighed, eller har det været Indbildning, at jeg før hørte nogen hoste nede paa Gaden?"

„Du er vist noget for højt oppe til at kunne høre det."

„Jeg syntes, jeg hørte det saa tydelig. En stod stille og krummede sig helt forover i Hoste."

„Høre, at én krummede sig — hm!"

„Nej, du har Ret: det kunde vel i ethvert Tilfælde ikke høres. Det maa jeg saa have tænkt mig." Han faldt i Tanker en lille Stund, men fortsatte derefter: „Her er mange brystsyge i Byen, ikke sandt?"

„Jo, grumme mange!"

„Og I kan ikke hjælpe dem?"

„Naar det er kommen til et vist Punkt, saa — saa kan vi ikke hjælpe dem."

Og saa ligger de og tæres hen og gaar bort, halvvoxne Børn med klare Øjne, unge Kvinder med fin Hud og lange, lyse Krøller — ikke sandt?"

Doktoren svarede ikke.

„Og de gamle" — blev den anden ved — „sidder omkring og ser til og kan ikke hjælpe, sidder og gjør sig Umage for at smile og se glade ud og ligger saa og græder om Natten."

Atter stoppede Samtalen op. Den ene var optaget af sine egne Tanker, sad med bøjet Hoved, sammenknugede Hænder og saa' hen for sig. Den anden rørte sig lidt, var nervøs, saa' til Kakkelovnen, glattede paa en Fold af det graa Filttæppe, stadig med Ryggen til, som om han havde noget at skjule.

Lidt efter hævede Studenten Hovedet og saa' op med et klart, frejdigt Blik. „Jeg har en Bøn til dig," sagde han.

Doktoren vendte sig hurtig om imod ham. Der havde været noget eget inderligt i Tonen.

„Hvad er det for en Bøn?"

„Vil du opfylde den?"

„Lad mig høre, hvad det er!"

„Naa, du vil ikke?" Studentens Øjne sænkede sig som i Skuffelse og Bedrøvelse.

Lægen satte sig hen til ham. „Du véd jo godt, at jeg gjærne vil gjøre alt for dig, hvad jeg kan. Men det, som du nu vil bede om, maa jo være noget, som du véd, jeg vil nære Betænkeligheder ved, noget ufornuftigt eller urigtigt, siden du vil tage Løfte af mig forud, inden jeg faar at vide, hvad det er."

„Maaske du vil nære lidt Betænkelighed ved det, men — det er noget, som er nødvendigt for mig, noget, som jeg har tænkt saa meget og saa længe paa, at jeg ikke faar lukket et Øje nogen Nat, førend det er gjort, og at jeg kommer til at dø som et ulykkeligt Menneske, hvis det ikke skér." Han havde faaet Taarer i Øjnene.

„Er det sandt?"

„Ja, det er sandt!"

Doktoren sad stille lidt og betænkte sig, medens han saa' paa det foroverbøjede, bedrøvede Ansigt med de store, duggede Øjne og det bløde, lange Haar i Krans omkring. Saa strakte han Haanden ud. „Nu vel da! saa lover jeg dig det."

„Tak, Tak!" Den syge trykkede hans Haand hæftig. „Det nager mig saa meget, at jeg aldrig naaede at faa udrettet det allermindste. Mit Liv har ingen Nytte være til; jeg har ikke gjort noget godt for nogen, ikke hjulpet nogen, ikke skaffet nogen Glæde. Den Tanke giver en forfærdelig Tomhed, for jeg holder saa meget af Mennesker og vilde gjærne gjøre en lille Smule godt for en eller anden. Nu er det faldet mig ind, at hvis det kunde lykkes mig at gætte et Middel, som kunde hjælpe dér, hvor I Læger ikke kan hjælpe mere, hjælpe dem, der krummer sig sammen i

Hoste, du! eller som ligger og svinder hen, mens de gamle sidder omkring og tvinger sig til at smile, saa —"

Doktoren rejste sig og stod og saa' paa ham i Uro, mens han fortsatte.

„Ja, du maa ikke tro, at det er min egen Sygdom, jeg tænker paa; for jeg er dog maaské kommen for langt frem igjen, til at noget kan hjælpe. Men det gjør heller ikke noget. Men du forstaar mig nok: Kunde jeg hjælpe andre, saa havde jeg dog udrettet lidt, saa havde ikke mit Liv været saa helt til ingen Nytte, som det ellers vil være."

„Frits!" Doktoren lagde sin Haand paa hans Skulder og sagde bønlig: „Løs mig fra mit Løfte!"

„Hvorfor?"

„Det, du vil bede om, er Humbug."

„Det har du ikke ment før."

„Men det er det. Det er Humbug, naar man sætter Kræfter i Bevægelse, som man ikke kjender Maal og Grænse for."

„Skade kan det dog ikke."

„Jo! Jeg skal fortælle dig, at hvert Aar er der ikke en, men mange herhjemme, som giver Venner, der rejser til Paris, den Kommission at opsøge en Sonambule og spørge om Raad mod en eller anden haabløs Sygdom. Og véd du, hvorfor det altid er saadan en kostbar Historie? Det er, fordi det svækker. Sonambulen bliver aldrig gammel."

„Du mener, at det vilde tage paa mine Kræfter?"

„Ja!"

„Maaske gjøre mit Liv nogle Uger eller — Maaneder kortere?"

„Ja!"

„Maaske jeg ikke en Gang kom til at leve til Sommer?"

„Netop! — Du fik ikke Solskinnet og Menneskene at se. Og din Moder blev ikke lønnet for sine Smil."

„Kunde der være Tale om, at jeg allerede døde om — om nogle Dage?"

„Maaske!"

Længe hørte man Vinden og intet andet. Doktoren blev staaende op og saa' spændt paa Studenten, som havde lukket Øjnene. En Gang mumlede den syge: „Jeg vilde saa gjærne leve til Sommer, men —" hans Ansigtstræk vibrerede, men han gav ellers ingen Lyd fra sig.

„Nej, du!" sagde han endelig og aabnede de klare Øjne. „Det maa alligevel være saadan."

„Frits!"

„Jeg faar ikke Ro ellers; jeg vil ligge og være ulykkelig og pines og græde."

„Jeg beder dig."

Der fór en Skygge over den syges Træk, og han sagde med lidt haard Klang i Stemmen: „Du kan jo sige nej, hvis du ikke vil."

Lægen rettede sig i Vejret. „Jeg staar ved mit Ord. — Hvor naar skal det være?"

„Nu! — Behøver du stærk Belysning?"

„Nej!"

„Saa skru Lampen ned, saa her bliver halvmørkt!"

„Hvorfor?"

„Ja, du maa ikke le ad mig, men — jeg synes, det er saa højtideligt."

Doktoren lo ikke. Han var bleg. Hans Øjne vare strænge, næsten haarde i deres Udtryk.

Han skruede Lampen saa langt ned, som den kunde, uden at den slukkedes, og uden at der blev helt mørkt. Og han rullede den gamle Lænestol med den syge Student

hen i den fjærneste Krog af Spurvereden, hvor Sengen stod mellem de graa Filttæppers tunge, lune Folder.

Medens han gjorde dette, svandt det haarde atter bort af hans Miner; hans Kinder fik igjen deres Farve. Han syntes at blive smittet af Situationen. Der kom det samme optagne, interesserede, febrilske over ham, som der var over den syge.

„Tror du, at det vil gaa hurtig?" spurgte Studenten.

„Ja, som du er nu, vil det snart være gjort."

„Er det sandt, at jeg er et godt Medium?"

„Ypperligt!"

Uvilkaarlig hviskede de begge.

„Naar jeg er falden i Søvnen, gaa saa hen i den anden Ende af Stuen og spørg mig om det!"

„Ja!" Doktoren bøjede sig ned over ham.

„Vent lidt!" hviskede Studenten aandeløs — „hvis jeg nu slet ikke svarer dig?"

„Saa er der ingen Hjælp."

„Nej, rigtig! saa — saa er der ingen Hjælp."

Lægen bøjede sig nu helt ned og lagde sine Hænder paa hans Skuldre.

Blæsten syntes at være stilnet af for et Øjeblik. Den bankede ikke paa Ruden, raabte ikke ned gjennem Skorstenen. Lige som logrende kunde den blot høres at sno sig hen over Taget og kjælent at slikke Vinduet, naar den gled forbi. Ilden i Kakkelovnen gav sin hyggelige, snurrende Lyd til bedste; der var ingen Vildhed over Flammerne, som naar de blev jagede. Det hele var blot saa megen Lyd, at det netop fremhævede Tavsheden; det brød den ikke.

Doktoren tog Hænderne til sig, rettede sig i Vejret og gik hen i den modsatte Ende af Værelset. Han bøjede Hovedet frem og stirrede. Han bildte sig ind at kunne se de glansfulde, store Øjne, som hans Blik nys havde sluppet

„Frits!" hviskede han. Han hviskede det en Gang til og stærkere og atter igjen stærkere, medens han lyttede aandeløs. Og han sagde Navnet højt ud. Til sidst raabte han det, fordi Blæsten igjen tog paa at larme.

Men der kom intet Svar.

„Er der nogen Hjælp?" raabte han. „Er der nogen Hjælp?" hvislede det ud gjennem hans Tænder. Vejret gik fra ham, saa han mistede Mælet.

Intet Svar, som kunde høres. Intet andet Svar end den haabløse, øde, fortvivlede Tavshed, gjennempløjet af Østenvindens hæse Stemme.

Hans Hænder, som havde knyttet sig, faldt slappe ned. Han rørte sig ikke af Stedet, men sank ligesom sammen, hvor han stod.

Da fór en Tanke igjennem ham. Og i et Spring var han henne ved Lænestolen igjen og stirrede ind, sitrende, vaklende, i et Par Øjne, ikke store og klare og stirrende, men store, stive, glansløse, — de var brustne.

Han vilde ikke tro det. Han sprang hen til Bordet og skruede Lampen op, saa Flammen stod osende op over Glasset.

Men det var sandt. Hænderne hang slappe ned. Hagen laa ind mod Brystet, Øjnene sad stive, vendte ud efter, med en fortvivlet Haabløsheds Billede i deres brudte Spejl. Rundt om det bøjede, hvide Ansigt hang det lyse Haar i sine bløde Bølger. —

En Stund efter hørte den lille vævre virksomme, smilende Kone nede i Butiken, at der var nogen ude paa Trappen. Hun skyndte sig hen at lukke op og stod og ventede. Det varede saa længe, inden han kom ned, syntes hun. Hun var ogsaa i Tvivl, om det virkelig var hans Skridt. Han syntes at vakle og bestandig at være ved at

snuble. Endelig naaede han da ned. Lyset fra Butiken faldt ud paa hans Ansigt.

Hun greb ham i Armen. „Han er død?" raabte hun.

Doktoren kunde ikke svare.

Hun snappede efter Vejret, stønnede, begyndte at gaa op ad Trappen, men kunde ikke; satte sig saa ned paa et af Trinene, slog det hvide Forklæde op over Ansigtet og græd.

Manden kom hen til Døren og saa' ud. Han stod der kun et Øjeblik. Der kom ingen Forandring i hans rolige Træk. Han gik tilbage sindig, som han var kommen, og hentede Skodderne til Butiksvinduerne.

Døren fra Gaden blev aabnet, og en lystig Tjenestepige var i Færd med nynnende at svinge sig ned ad Kælder-trappen.

Men Manden standsede hende.

„Vi sælger ikke mere," sagde han. „Nu lukker vi Butiken."

Østenvinden tog i hans hvidsprængte Haar, da han var ude paa Gaden at sætte Skodderne for. Den tvang sig hylende ned gjennem Døren, som han havde ladet staa aaben, jog igjennem Butiken og ud paa Trappen, hvor den mødtes med Moderens Hulken.

Saa lukkede den gamle og gik ud til sin Kone. Han talte ikke, men han løftede hende op, klappede hende paa Kinden og støttede hende, mens de gik op ad Trappen.

Lægen stod dernede og lyttede efter Trinene.

VIGGO STUCKENBERG

[f. 1863. Udgivet: „Digte" (1886) — „I Gennembrud", Fortælling (1888) — „Messias", Fortælling (1889) — „Den vilde Jæger", Dramatisk Digt (1894) — „Fagre Ord", Fortælling (1895) — „Romerske Scener" (1895) — „Valravn", to Fortællinger (1896) -- „Hjemfalden", Fortælling (1898) „Flyvende Sommer", Digte (1898) — „Vejbred", smaa Æventyr (1899) — „Asmodæus", Roman (1899) — „Sne", Digte (1901)].

MIN MODER

(Af „Sne", Det Nordiske Forlags smaa Digtsamlinger, 1901.)

I

Nu er det just den favre Tid,
du havde kær, du Sommersind!
Syringen blomstrer skær og blid,
den sidste Frugtblomst daler hvid
i Edderkoppens første Spind.

Jeg sanked i det lyse Hegn
til Krans dig Løv og Gran i Skud,
mens Solen tegned Vaarens Tegn
om Nattergalens Trilleregn,
og Gøgen gol sin Elskov ud.

Jeg tænkte paa hver Stund, jeg saa
som Barn din Lykke staa i Flor,
jeg hørte Gøgens Kukken gaa
og Nattergalens Trille slaa
imod mig som din Glædes Ord.

Jeg drømte, du var ikke død,
du, Moder, var hos mig, din Søn,
jeg blev om Kind saa barnerød,
og til din Krans en Kvist jeg brød
saa foraarsfrisk, saa foraarsgrøn.

II

Mit Liv er vokset fra dig længst,
det løber fort, og dit randt ud,
det er saa længe siden
min Tanke bar *din* Tankes Skrud.

Men vandred min sin egen Vej
og havde alt for liden Ro
til helt paa din at bie,
jeg følte din dybt i mig gro.

Og hvad vi aldrig talte om,
hvad paa min Vej jeg ensom led,
det dulmer du, nu du er død,
— fordi jeg tror, du alting ved.

Og om hvert Saar, jeg bærer med,
og som for dig jeg dybt har gemt,
jeg føler nu din Moderhaand
mildt som om Barnets Bistik stemt.

III

Nu, Moder, hvor du stedes,
Gud lad dit Hjærte glædes
saa inderligt, saa moderhuldt,
som da af Lykke det stod fuldt!

Jeg voksed fra din Moderfavn,
jeg vandt mig selv et Fadernavn,
ak, Moder, nu, du ligger død,
jeg græder som et Barn i Nød.

Jeg var din førstefødte Dreng,
min Sjæl din egens første Streng,
og naar du græd, og naar du lo,
da lo og græd vi begge to.

Det er saa milde Minder,
der til dit Skød mig binder,
saa milde, at jeg først forstaar,
nu, du er død, forgik min Vaar.

Nu klapper jeg din kolde Kind,
nu sover dybt dit Modersind,
jeg kan dig ikke vække,
kun ømt din Pande dække.

Men hvad jeg vandt i Lykkens Stund,
hvert Glædesglimt, hvert Smil om Mund,
jeg sanker dem langs Livets Vej
og giver alle dem til dig.

O, Moder, tag dem alle med,
bevar hvert et i Sønnested,

da ved jeg, du vil glædes
evigt, hvor du saa stedes.

Og ser du mig og er mig nær,
o Moder, lad i al min Færd
mit Hjærte stille bløde
saa mildt, som da du døde.

IV

Nu synker Sommerdagens Sol,
og Høduft stiger fra Stænge,
Vandmøllen brummer sin sagte Sang
vidt over slagne Enge.

Jeg ser dig sidde paa din Bænk
og lytte til Duernes Kurren
og drømme din Lykkes beskedne Drøm
til Møllehjulenes Surren.

Mild og stille som Aftnens Fred
glædes du uden Lige,
aldrig vil skærere Fryd end din
mod Sommerhimmelen stige.

Storken deroppe, som højt i Kreds
blandt kvidrende Svaler sejler,
Hylden ved Broen, hvis Blomstersne
den blanke Mølledam spejler,

Køernes Brølen langt ude i Eng,
Ændernes Rappen i Dammen,
Solnedgang, Sommer, Lyksalighed
spinder dit Hjærteslag sammen.

... Og gaar min Vej forbi en Eng,
hvor Høet staar i Stakke,
og synker Sommerdagens Sol
ned bag en Kløverbakke,

da fyldes jeg som du af Fryd,
da er vi atter sammen, —
jeg ser dig sidde paa din Bænk,
min Mor ved Mølledammen.

V

Du elskede den stille Sang,
... min Arv fra dig er bleven
en Drømmers aldrig vegne Hang
til larmløs, ensom Leven.

Som du jeg graver tavs mig ned
i Glæden som i Sorgen
og elsker Solnedgangens Fred
fremfor den kaade Morgen.

Hver Gang en Soldag gaar til Ro
og Aftenklokken ringer,
dens Nynnen til mit stille Bo
dig, Moder, atter bringer.

Tog Døden om din Moderhaand
midt i den lyse Sommer,
til mig din milde Moderaand
hver Sommeraften kommer.

VI

Det er saa tungt at tænke,
hvor lidet jeg fik lønnet dig

for, hvad dit Moderhjærte
glad vidste mig at skænke.

Og staar jeg ved din friske Grav,
saa nær dig og saa iskoldt fjern,
og prøver paa at takke
i Stilhed dig for, hvad du gav,

da fryser mine Tanker
i ensom, bitter Fattigdom,
min Tak er kun lidt Blomster,
jeg dig ved Vejen sanker.

Og hvad er Blomster nu for dig,
som havde alle Blomster kær,
hvad er for dig din egen Søn,
hvad er de Blomster, hvad er jeg — —

VII

Min Færd kan gaa saa vide,
den hele Verden rundt,
mit Liv kan stille glide
her ved min Haves blide
beskedne Blomsterbundt,

jeg skal dig aldrig møde,
jeg skal dig aldrig se,
du sover blandt de døde,
ser ej min Glædes Grøde,
ser ej mit Tungsinds Ve.

Du, som mig gladest mødte,
naar Skæbnen var mig god,
hvis Hjærte hedest blødte,
naar Lykken mig forstødte
og slog i Knæ mit Mod.

Nu sidder jeg alene
med Mindet paa mit Fang,
og rundt fra Havens Grene
slaar mod mig Somrens rene
sollyse Fuglesang.

Og jeg skal leve Livet,
som du har levet dit,
og jeg vil leve Livet,
fordi det blev mig givet
at leve dit i mit.

Saa længe som *jeg* æder
af Menneskenes Brød,
saa længe som *jeg* træder
min Sti og Solen glæder
min Sjæl, er du ej død.

Det er den bitre Viden,
som følger mig paa Vej,
at naar *jeg* slutter Striden,
træt af min Fryd, min Liden,
dør evig du med mig,

at som et Blink paa Kæret,
et flygtigt Solskinsspil,
skal alt, hvad *du* har været,
staa vejret hen, fortæret,
som var du aldrig til.

GUSTAV WIED

[f. 1858. Udgivet: „En Hjemkomst", Sørgespil i 4 Akter (1889) — „Silhuetter", Fortællinger (1891) — „En Bryllupsnat", Skuespil i 1 Akt (1892) — „Barnlige Sjæle", Fortællinger (1893) — „Menneskenes Børn I—II", Novelletter (1894) — „Ungdomshistorier", en Fortælling (1895) — „Lystige Historier" (1896) — „Erotik", Satyrspil i 3 Akter (1896) — „Bedstemoders Manuskript", spredte Billeder af Livet i Aarhundredets Midte (1897) — „H. C. Andersen", Stemninger og Æventyr, med Tegninger af Viggo Pedersen (1897) — „Adel, Gejstlighed, Borger og Bonde", 4 Satyrspil (1897, 2. Oplag 1899) — „Slægten", Roman (1898, 3. Oplag 1898) — „Livsens Ondskab", Billeder fra Gammelkøbing (1899, 3. Oplag 1903) „Det svage Køn", 4 Satyrspil (1900, 5. Oplag 1901) — „To Kroner og Halvtreds", Fortællinger (1901) — „Thummelumsen", Komedie i 5 Billeder (1901) — „Knagsted", Billeder fra Ind- og Udland (1902, 2. Oplag 1902) — „Den gamle Pavillon", Skuespil i 3 Akter (1902) — „Hendes gamle Naade", Skuespil i 5 Akter (1904) — „Et Opgør", en lille Komedie i 1 Akt (1904) — „Byens Stolthed", Komedie i 5 Akter (1905) — „Dansemus", et Satyrspil (1905)].

Gustav Wied og Jens Petersen: „Første Violin", Komedie i 4 Akter (1898) — „Atalanta eller Naar Piger har Penge", Komedie (1901).

DØREN

(Af „To Kroner og Halvtreds og andre Skærmydsler", 1901.)

AGERENDE

Lars — Mariane — Nikolaj, Henrik, Karoline, Lille Mariane, deres Børn — Smeden — Smedekonen — Mejeristen — Forkarlen — Marie Vævers — Stine Hvedebrød — Marius Træskomand.

FØRSTE AFDELING

Tidlig Sommermorgen. — Søndag.

I den store „Tospænder"-Seng ligger Lars Konradsen med Kone, Mariane Hendriksdatter, og slumrer.

Foran Sengen ude paa Gulvet en rødmalet Trævugge, hvori Lille-Mariane (5 Mdr.).

Under Vinduerne en ligeledes rødmalet „Slagbænk" med Nikolaj (4 Aar), Henrik (3 Aar) og Karoline (2 Aar).

De sover alle til den store Guldmedalje. —

Solen begynder at titte frem mellem Genbohusene paa den anden Side af Landevejen; og Blomsterpotterne i Vindueskarmene tegner sig som mørke Silhuetter bag de grønstribede Forhæng. —

En Bræddevogn larmer forbi ude paa Vejen, og en Hund gør rasende.

Lars

rejser sig med et pludseligt Ryk over Ende i Sengen; stirrer forvildet hen mod de sollyse Ruder og tumler søvndrukken tværs over Konen og ud paa Gulvet.

Mariane

gnikker Øjnene

Men Lars dow ... Hvor skal Du hen, Lars ... Det er jo Søndag!

Lars

der skynder sig i Klæderne

Det er Døren, Mariane! — Jeg skal jo hente Døren!

Mariane

lysvaagen; smiler glad

Ja, Døren! Ja, det er jo sandt! — Men ska' jeg ikke lave Dig en Taar Kaffe først?

Lars

Næi — den ta'er jeg, naar jeg kommer igen! — Farvel saa længe!

Tænder Piben og forsvinder.

Mariane

sidder et Øjeblik tankefuld og missende. Hun burde maaske staa op med det samme, nu hun er vaagen. — Men det var jo ogsaa yndigt at „slibe" en lille halv Time endnu ... særlig da hun har hele Sengen for sig selv! — Hun titter hen til Børnene i Slagbænken og ned til Lille-

Mariane i Vuggen: De sover, som de var i Paradis! — Saa lader hun sig dumpe om i Dynerne, breder Krop og Lemmer rigtig bekvemt ud og daaner hen. —

Pause
med stille Snorken og Blæsen.

Saa rejser

Nikolaj

der har hele den ene Ende af Slagbænken for sig selv, sig op paa Albuen og gnikker Øjnene

Mutter ... M u t t e r ... M u t t e r!

Mariane

i Halv-Søvne

Ja, hva' s k a d e r Dig, Dreng?

Nikolaj

Er Fatter kørt efter Døren?

Mariane

Ja—a, han er! — Sov Du kun!

Men saa vaagner

Henrik

der, ligesom han slaar Øjnene op, bare siger det ene Ord:

Kaffe!

Mariane

staar med et Spring midt ude paa Gulvet

Ih, Guforbarmese, ja det har Du da ri'nok Ret i, Dreng! Og her ligger jeg og snuer endnu!

Hiver en Klokke om sig og farer ud i Køkkenet.

Nikolaj

stirrer stift hen paa Broderen

Fatter er kørt efter den nye Dør!

Henrik

ælter med begge Hænder rundt i sine Øjne

Naa ...

Kigger derpaa ned mod Søsteren, der ligger sprutrød og snorkende ved Siden af ham.

Taroline sover!

Nikolaj

Spark til hende!

Henrik

›rer øjeblikkelig meget energisk sine smaa tykke Tæer ind i Karolines Kød.

Karoline

·avler fortumlet over Ende. — Haaret staar om hende som en Krage-·de. — Naar hun har sundet sig lidt, langer hun Henrik en knyttet Næve lige midt i Ansigtet og siger:

'a være, din Pejs!

Henrik

hyler og slaar løs paa hende.

Nikolaj

melder hen mod Køkkendøren

Mutter, di smaa slaas!

Mariane

fra Køkkenet

Vil I se, I dyer Jer!

Nu vaagner

Lille-Mariane

i Vuggen og sætter i med et hvinende

U—væ—æ—æ ...!

Karoline

snøftende

Nu ... straaler ... Lille-Majane ... osse ...

Store-Mariane

fra Køkkenet

Vug hende, Nikolaj!

Nikolaj

kravler ud af Slagbænken og giver sig til at vugge.

Henrik

til Søsteren

Fatter er tørt efter den nye Dør!

Karoline

energisk

Nej!

Henrik

Jo!

Karoline

Nej—i—i!

Haandgemæng.

Nikolaj

lakonisk mod Køkkendøren

Mutter, nu slaas di smaa igen!

Store-Mariane

hurtig ind fra Køkkenet

Ka' I forli'es!

Griber med et kraftigt Tag Karoline i Skulderen og sætter hende hen i Nikolajs Ende af Slagbænken.

Nu bli'er Du der!

Karoline

stikker i Hyl og roder sig i sin Fortvivlelse hele Kragereden ned i Øjnene.

Samtidig stemmer

Lille-Mariane

Tonen betydeligt op, skønt

Nikolaj

vugger hende, saa at hun skvulper rundt i Dynerne som en Pølse i Kattegattet.

Henrik

filosofisk

Lille-Majane ta' straale højere end Taroline!

Karoline

dybt forurettet

I—nej—i—i!

Lille-Mariane

er nu blaa af Skrig.

Store-Mariane

haler hende op af Vuggen

Men Tøs dow! Er Du da rent fra Snøvsen!

Trækker sin Særk ned og lægger Barnet til Brystet.

Æd saa, din Igle!

Lille-Mariane

borer Munden til

Mum—mum—mum ...

Nikolaj

r gaaet hen til Forstuedøren og staar nu og tripper og vrikker paa Laasen.

Store-Mariane

Nu skal jeg!

Gaar med Iglen paa sig hen og aabner.

Skrub ud I andre med det samme!

Henrik og Karoline

ravler hurtig ned af Slagbænken og hjuler sammen med Nikolaj d gennem Forstuen og om bag Husets Gavl. — Alle er de i stumpede kjorter og paa bare Fødder. — Og alle hjuler de af i det samme Ærinde.

Tæppe.

ANDEN AFDELING

Uden for Huset.

Store-Mariane

ommer farende ud af Døren. — Hun har gennem Vinduet set Børnene løbe alt, hvad Remmer og Tøj kan holde ned ad Landevejen

Herrejøsses render di ikke der alle tre midt ude paa 'ejen, som Vorherre har gjort dem!

Raaber.

Henrik, Nikolaj og Karoline, hvor ska' I ...

pdager Lars, der kommer noget borte med Døren paa en Trillevogn. · Da Børnene naar ham, standser han og sætter dem alle tre op paa Vognen.

Nikolaj

opdager Moderen. — Klapper i Hænderne og sparker ud med Benene

Mutter, Mutter, her er Fatter med Døren!

Store-Mariane

aar Toget i Møde. — Da hun ser Døren, der er hvidlakeret med for-yldte Lister og Hornhaandgreb, slaar hun Hænderne sammen, betaget af dens Skønhed

Nej, men Lars dow!

Lars
nikker fornøjet

Ja, hva', Mutter! — Det er Kram, hva'?
Slaar en Næve ned i Pragtstykket.

Dukketøj!

Store-Mariane
føler paa Døren

Og saa glat den er!

Lars
lader Haandgrebet smække

Og hør Laasen! Den ligefrem synger! — Ska' vi sætte den i straks?

Store-Mariane

Næi, kom nu først ind og faa den Taar Kaffe! — Kom Unger!

Men Ungerne erklærer, at de er ikke sultne. De vil blive udenfor og passe paa Døren.

Lars og Mariane
gaar ind i Huset.

Der bliver Røre i alle Nabo- og Genbohusene. — Først stikker

Smeden
Hovedet ud af Vinduet ligeoverfor paa den anden Side af Vejen og raaber:

Er 'et Døren?

Da ingen svarer, forsvinder han fra Vinduet og kommer lidt efter ud af sit Hus og skraaer tværs over Landevejen med lang Søndagspibe paa

Ja, det er Fandengaleme Dør!
siger han og standser op ved Vognen.

Saa kommer

Mejeristen
halsende fra Fællesmejeriet. — Han er i grønne broderede Morgensko.

Naabel!

Smeden

Ja, hva'!

Mejeristen

Naabel!

Saa kommer den fede

Smedekone

der altid er bedrøvet, fordi hun ingen Børn faar. — Hun ser bebrejdende paa sin Mand og siger:

Aa, Herregu', Jens, saadan en Dør ku' Du da osse gerne faa fat i!

Smeden

Tror Du, det ku' hjælpe, Mor?

Saa kommer Jeppe Henriksens langbénede

Forkarl

han har Harmonika med, thi han er al Tid ulykkelig forelsket. — Han tager et Par dystre Toner oppe i Bassen og sukker:

Det er en hel Brudedør!

Og den skæve, ondskabsfulde Marie Vævers kommer løbende. Og Stine Hvedebrødskone og Lars Træskomand.

Lars og Mariane

er færdig med Kaffen og kommer ud igen.

Børnene

stimler sammen om dem.

Marie Vævers

der altid skal blande sig op i andres Sager, peger paa Ungerne og siger:

Ska' di'nne klæ'es paa i Daw, det er Søndaw?

Mariane

Hva' rager det Dig! Du ka' vel ellers passe Dig sæl, ka' Du!

Og

Karoline

gaar pludselig hen og stikker sin Næse lige op i Ansigtet paa Væverkonen

Du ta' vel passe Dig sæl, dit Stidt!

Nikolaj og Henrik

i Kor

Du ka' vel passe Dig sæl, dit Skidt!

Mariane
strengt

Naa, Unger!

Lars
hvem Smeden hjælper med at hugge den gamle Dør ud af Karmhullet, driver af al Kraft til med Buløksen

Det raadne Møj!

Hvedebrøds-Stine
samler omhyggelig Træstumperne op og putter dem i sit Forklæde

Dem faar jæ vel ta'?

Lars
flot

Væ'sgod!

Forkarlen
sidder paa Grøftekanten og trækker elegisk paa Harmonikaen.

Mejeristen
tænder en Tre-Øres Cigar

Det er rigtig, Jørgen! La' wos faa en Overtyre!

Forkarlen
intonerer: To Drosler sad paa Bøgekvist ...
Pludselig bryder det ud af

Træsko-Lars
som hidtil har forholdt sig tavs:

Satans osse, a' ma'nne sæl var paa den A'ksjon i Torsdaw!

Lars
klukker fornøjet. (Det var nemlig paa denne Auktion, at han erhvervede Døren for ni Kroner med Kredit til Mikkelsdag)

Du ka' bidde Dig i Næsen, ka' Du!

Væver-Marie
hvis Høge-Øjne har opdaget et Par Steder paa Døren, hvor Malingen er skrabet af

Der er da nu li'godt Huller i 'en!

Smeden
rolig

Skjøt Du dine egne Huller, Kesten Springgaas!

Væver-Marie

Lars sku' sgu heller ha' købt no'en Klæ'er til Ungerne!

Mariane

river hurtig en Kæp ud af Gærdet og vil gaa løs paa Marie

Din Ædderkasse!

Lars

beroligende

Naanaa, Mutter! La' hinde bare tømme sig! Hva' vil Du bry'e Dig om det! — Ta' heller et Taw med her!

Mariane

lader trevent Kæppen falde og gaar hen og hjælper Lars og Smeden med at sætte den nye Dør ind i Karmhullet.

Henrik

peger paa en af Hængslerne

Det er Duld!

Karoline

bestemt

Nej, det er Søl'!

Henrik

Nej, stu' er det Duld!

Karoline

farer ham i Haaret

Nej—i—i, det er Søl'!

Nikolaj

melder pligtskyldigst

Mutter, di smaa slaas!

Smeden, Lars og Mariane

bakser med Døren og hører ikke Drengen.

Træsko-Lars og Stine Hvedebrød

taar med foldede Hænder, spændt paa, hvordan Døren vil tage sig ud, naar den kommer paa Plads.

Smedekonen og Forkarlen

sidder Side om Side paa Grøftekanten.

Marie Vævers
staar andagtsfuld ude paa Landevejen.

Og

Mejeristen
sidder overskrævs paa en Huggeblok og damper paa Cigaren

Mer Mosik, Spellekant!

Forkarlen
intonerer: Bag grønklædte Bakke sad Hjalmar og græd ...
Døren er faldet til paa Hængslerne.

Lars
med lysende Øjne

Nu sidder han!

Mariane

Ja, nu sidder han!

Smeden

Ka' han osse gaa?

Prøver.

Mejeristen

Gu' ka' han gaa!

Træsko-Lars
pludselig

Gi's der 'ne en Snaps? — Jeg mener, vi sku' drikke paa ham!

Stine-Hvedebrød
smiler bredt

Ja—a, en Sønda'ssnaps!

Lars
flot

Skidt! — Har vi Drikkendes, Mutter?

Mariane
lidt uvilligt

Ja—a, en Kende har vi da ...

Lars

Saa hent det! — Vi faar sgu'nne saaden en Dør hvert Aar!

Mariane
gaar ind i Huset og kommer tilbage med Glas og Flaske.

Smeden
tørrer sig om Munden

Finkeljokum!

Lars
holder Flasken op mod Lyset

Der er to til hver og tre til vos andre!
kænker og gaar rundt med Glasset til baade Mandfolk og Fruentimmer.

Smeden

Skaal for Døren! — Og gid der til næste Aar maa være 'villinger bag ham!

Mariane

Tak, Jens; men vi er da ellers snart nøjt!

Smedekonen
klynkende

Du er altid saa flot ved andre, Jens!

Lars
til Forkarlen

Drik, Jørgen! Der er sgu Fruentimmer nok!

Mejeristen
der har fem Piger i Geschäften

Gu' er der saa!

Forkarlen
tømmer elegisk Glasset og intonerer derpaa: Det er saa yndigt at fø-ølges ad ...
Men ude paa Landevejen staar

Marie Vævers
tørmundet og dirrende af Arrigskab.

Lars
der selv har stukket tre Snapse under Vesten

Kongen sæl har ikke saadan en Dør!

Smeden
haanligt

Han ka' rende og hoppe!

Hvedebrøds-Stine
slikker sig om Munden

Nu ku' en Kop Kaffe ellers sma'e!

Lars

Skidt! — Er der flere Bønner, Mutter?

Mariane

Ja—a ...

Lars

Saa gaa ind og lav!

Smedekonen
opildnet

Jæ gi'er Fløde!

Smeden

Og jæ gi'er Vand!

Lars
slaar Døren op paa vid Gab

Væ'sgod! Kongeporten er aaben!

Mejeristen
ned fra Huggeblokken. — Ivrig:

Nej, vi marchere! — Stil Jer op! — Jørgen, Du er Mosikken!

Forkarlen
kravler op af Grøften.

Mejeristen

Ta' Damer!

Byder Mariane Armen

Ta' Du Nikoline, Lars!

Lars
byder Smedekonen Armen.

Smeden
tager Stine-Hvedebrød.

Træsko-Lars

Hvem ska' jæ ha? Der er jo ingen til mig!

Lars

Hæ, hæ! Du ka' ta' Karoline! I er jo ungefær li'e amle!

Træsko-Lars

tager grinende en Unge paa hver Arm

Du ka' holde mig i Frakken, Nikolaj! Saa faar jæ Slæw!

Nikolaj

lader sig ikke dette sige to Gange.

Mejeristen

raaber:

Spil op, Mosik!

Og

Forkarlen

ver sig til at harmonikae: Den Gang jeg drog af Sted — den Gang jeg drog af Sted ...

Toget sætter sig i Bevægelse.

Men pludselig standser

Hvedebrøds-Stine

Jæ gi'er Brø'!

Lars

Gi'er Du Brø'?

Stine

Ja, jæ gi'er Brø', hvis jæ maa ha' den gamle Dør!

Lars

Hov, hov! Du gaver stort, Bolle-Stine! — Hvor meget rø' gi'er Du saa?

Stine

En Basse til hver.

Lars

Det er for lidt! — To Basser!

Mariane

hurtig

Osse til Børnene!

Lars

Natyrlig! Osse til Børnene!

Mejeristen

der er en Regnemester

Det bli'er 22 Basser!

Lars

der heller ikke stikker op

24! — Lille-Mariane er sgu da osse et Menneske!

Stine

overvejer lidt

Jæ gi'er dem!

Træsko-Lars

misundelig

Det er sgu billigt for en Dør! — Men di ska' vel være friske?

Lars

Natyrlig!

Stine

Næi, det gaar jæ 'nte ind paa.

Lars

Friske, eller niks!

Stine

vrider sig. — Hun har netop noget gammelt Hvedebrød liggende.

Lars

gentager

Friske eller niks?

Stine

arrig

I Gu's Navn, saa si'er vi friske da!

Slaar til Træskomanden.

Din Træskolort!

Lars

stikker en Næve frem

Døren er din, Stine!

Stine

lægger sin Haand i hans, og

Smeden

„slaar af".

Stine

Saa løver jeg over og henter dem!

Humper af Sted ved sin Stok.

Forkarlen

spiller op igen. Og

Toget

forsvinder i Huset.

Men ude paa Landevejen staar stadig

Marie Vævers

Hun er ædende arrig. — Hun hører Selskabet le og støje inde i Huset. — Tørverøgen begynder at bølge op gennem Skorstenen. — Hun kan ligefrem lugte Kaffen. — Og nu synger de! — Og Gu'minsalighed om de ikke ogsaa giver sig til at danse! — Hun ser tænderskærende ind mod Vinduerne

Det Kryv!

mumler hun og spytter:

Di Fjolreho'der! At skave sig grasat for en sølle Dørs Skyld! — Li'som den ku' gøre det ...!

Det mumler hun, Marie-Vævers — og hun har jo naturligvis Ret! — — Men hun gav dog vist gerne en nyslaaet Tiøre til, at hun havde været med inden for samme Dør!

Tæppe.

INDHOLD

YNGRE DANSKE DIGTERE

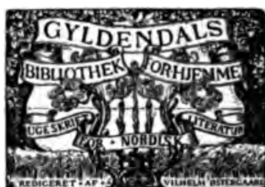
ANDEN SAMLING

[redacted]

YNGRE
ANSKE DIGTERE

ANDEN SAMLING

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1906

var de Sølsigs egentlige Indvaanere og alle andre Væsner kun deres opvartende Tjenere. De gik dristigt lige ind under Wollesens revnede Træskonæser og snappede med fræk Kjæft de Brødhjumplinger, han tog fra Lerfadet og slængte ud imellem dem. Med latterlige Krumspring rejste de sig nu og da paa Bagbenene og daskede hinanden paa Øret; hvor en Brødskorpe dumpede ned i Græsset, blev der en hel Mylder af smaa smidige Dyrekroppe, der med oprejste Stjærter vred sig rundt under djævelsk Piben, mens snart de graa Rygge snart de hvide Maver strejfvis beføltes af den synkende Sols uldne Nedgangsstraaler.

Gamle Wollesen sad huldsaligt saglende over Stumppiben og lo ad de skabede Dyrs Tummel og Langspring. Hans bedste Indfald bestod i at stikke en Brødklump paa Egekjæppens Dupsko og holde den i Arms Højde fra Jorden. Snart begyndte da en Biden til Bollen, der ogsaa kunde ha' faaet andre end Wollesen til at knag-le. De graadige Skabninger sprang og sprang for at hapse den fristende Madding, men bestandig faldt de skuffet ned i Græsset paa deres Bag; her hævnede de sig ved at slaa deres nærmeste paa Øret eller ved at rive Haartotter ud af hinandens Pelse. Med ét kommer en gammel tyk Etatsraad af en Rotte vraltende frem af Flokken og nærmer sig Wollesens Stol; i et Nu har den entret Trebenen; med grønne Øjenblink og en nervøs Sitren i Snudehaarene buger den sig op over Wollesens Knæ, gjør derfra et dristigt Hop hen paa hans Arm, gaar ud paa den fremstrakte Kjæp og tar Brødet i Flaben, hvorpaa den med et hult Skvalp la'r sig dumpe ned i Græsset. De øvrige hilser dette vellykkede Forsøg med infernalsk Hylen.

Pludselig styrter hele Rotteskaren over Hals og Hoved ind i Burrerne.

Wollesen drejer langsomt og tvært som en gammel Han-

ugle sit soltørrede Rynkeansigt om i Retning af Indgangslaagen. Lidt efter kommer en midaldrende langknoklet Mandsperson med stor, lige Næse og røde Bakkenbarter tilsyne over Ribsbuskene. Han gaar hen foran Proprietærens Treben, fører sin krogede Pegefinger i en kort Bue forbi højre Øre og raaber et højt: „Godawten, Proprietær Wollesen!"

Det er Sogneraadsformand og Fattigforstander Hans Nielsen fra Runge. Han støtter sig til sin tykke Spanskrørskjæp og fortsætter: „Ja, a maa vel helst med det samme faa mit Ærinde forrettet, for det a vilde tillade mig at snakke med Dem om, det var justement den her Satans Skomagerfamilie dernede i vort Fattighus, som Sognet vel paa en Maade har Dem at takke for."

„Hæ, hæ, hæ!" lo Wollesen og kylede Resten af Lerfadets Brødskorper ind mellem Burrerne, hvorpaa han med Haandroden tørrede en stor blank Draabe bort under Næsefløjene.

„Ja, De kan misæl sagtens grinn', der er uden for det," sa' Hans Nielsen; „men som a siger, det lede Skomagerkram er da lige ved at splitte Sogneraadet ad. Og det der saa ærgrer én allermest er den Snak, der er kommet til Gang, te vi i Runge er bleven narret det hele paa af iandre her i Skejby; saa vi har kuns vor Godsindethed at takke for den hele Marode."

„Hæ, hæ, hæ!" sa' Wollesen og saa, med Kinden ned mod Stokkehaandtaget, uforstilt spodsk op paa Fattigforstanderen. Denne var øjensynligt irriteret af Proprietærens Spodskhed og sa' for at afvæbne ham en Smule:

„Ja, saa skal vi jo nu til at føre Proces. Saa faar en at se, hvad det vil gi'!"

„Føre Proces! Med hvem det?" sa' Wollesen alvorlig.

„Med Skejby Sogneraad naturligvis."

„Ih, sikke da! Ja, prøv I kuns jer Lykke! Det er godt, enanden er uden ved det!"

„Ja, ja; vær nu heller ikke altfor sikker paa, te det vil gaa Deres Dør forbi, Hr. Wollesen; tho De var jo endlemaal — om a husker ret — Formand for Skejby Kommune, mens den her Handel stod paa. Saa er der nogen, der skulde vide Besked, saa skulde det — for enanden at tykke — være Dem, Proprietær Wollesen."

„Snak om en Ting, Hans Nielsen! Skulde jeg gamle Mand kunne huske denne vidtløftige Sag i alle Ender og Kanter. Jeg kan ikke hitte Rede i mine egne Sager, siden iandres; men tho det ved jeg da, at Ann' Mari Kjærsgaard kom vi hederlig af med og hendes Unger oven i Handelen, og det var, Vorherredød, et skjønne Lin for Kommunen!"

„Hør nu, Proprietær Wollesen, det er misæl aldrig værd for saa estimiret en Mand som Dem at sidde og gjør' Dem saa hellig," sa' nu Hans Nielsen og gik nærmere. „A ved omentrent, hvad a har Brug for at vide; den gal' Degn har sagt mig alt."

„Sørensen? Den Staakel!" svarede Wollesen og spyttede foragteligt ud i Rabarberbedet.

„Ja, aaeja! nu er han jo saamøj en sølle ring' jen. Men i farom god' Dage, da han havde Ved nok til at holde Hovedet rent, da skulde der sgu et godt Hovedtøj til at sætte ham. — Naa, men Sørensen han er jo nu for lang Tid siden gaaet i Brokkassen. Skid' nu med det! Men — hvad a vilde sige — Sørensen er langtfra nogen Taari; og lad ham nu være, som han vil, saa render han sjælden med den Slags, der ikke er en bitte Krumm' om."

„Naa, hvad har han da saa sagt om Skomagerfamilien?" spurgte Wollesen, idet han fixerede Hans Nielsen med sænket Pande.

„Han har sagt, te Skejby Kommune gav Morten Sko-

mager 1000 Rdl. for at gifte sig med Ann' Mari Kjærsgaard."

„Det er Vorherredød Løgn!" raabte Wollesen. „Der er aldrig i min Tid bleven udbetalt ham mere end 700."

„Naa, ikke det! Jaja, det er da endlemaal heller ikke Summen, det kommer an paa, men te der i det hele taget er bleven budt ham Penge; og det har a jo nu Deres egne Ord for."

„Hvad jeg har sagt om den Ting, agter jeg at staa ved!" raabte Wollesen purpurrød.

„Ja, ja! a estimirer Dem altfor meget til at tro andet. Hvorfor skulde De ikke ogsaa være Deres Ord bekjendt? Men sig mig da saa, nu mens vi er ved det, hvordan det hele gik til."

„Hvordan det gik til! Det gik Vorherredød meget ligefrem til. Men som jeg siger, jeg er en gammel Mand — —"

„Aa, snak om en Ting! De vil da ikke bilde mig ind, te De er ved at gaa i Barndom."

„Naa, jaja da; jeg kan saagu' ogsaa godt fortælle det, for det der er sket er ikke at skamme sig over; det var et skjønne Lin for Skejby, og enhver maa jo se paa sin'. — Ser De, den her Ann' Mari Kjærsgaard, som Talen er om, hun har jo alle Dage været saamøj en rendgal Tingest. Hun var jo selv et lokket Barn, saa æ Natur var jo i hende, og Krage finder jo altid Mage. Ann' Mari vilde i det Stykke ikke staa tilbage for de gifte Koner. Hvor de fik jen, svor og bandte hun paa, te hun skulde gaa hjem og faa tow. Saadan en Kwind' det er Vorherredød et slemt Kors for en Kommune! Hun tog Fornøjelsen og lod saa Sognet ta' æ Swie. Og vilde en saa en jenle Gang sige et Ord til hende om det, — nej, Vorherredød! hvor kunde hun saa gi' aa æ Saws! Den eneste, der rigtig kunde drive Vandet af hende, var misæl den gamle Præst."

„Men Degnen da?" indskød Hans Nielsen.

„Sørensen? Pyh! Jo, det var, mari, den rette! Tho det ved da alle og enhver, te han er Far til den første.

Naa, da hun saa var kommen ved Nr. 5, saa siger jeg — jeg var jo dengang Formand i Kommunen —: Dette her, siger jeg, kan, misæl, ikke blive ved at gaa; iaar kommer hun med én, til næste Aar kan der maaskesig være to; hun koster aaljen' Kommunen ligesaameget som en halv Fattiggaard. Men vil I lade mig raade, siger jeg, saa skal jeg Vorherredød se efter, om ikke jeg skal faa stoppet den Trafik. Naa, jeg fik naturligvis frie Hænder, det forstaar sig, og jeg havde jo nu hele Tiden haft Kig paa ham den lamme Skomager, der var én af Ann' Mari's allervarmeste Beilere, og han var jo ikke her af Sognet, men var født derovre ved iandre, og ham ty't jeg nu justement der kunde være Ann' Mari's Ganning; han havde ikke noget at sætte Bo for, det forstaar sig selv; men han var saagu' tiltider en møj dygtig Person, inden Brændevinen tog helt Overhaand, og han havde dengang endnu ikke faaet af Kommunen.

Naa, kort at fortælle: jeg lod mig forstaa med, te jeg gjærne vilde ha Kløren under fire Øjne. Og han kommer jo saa herhen til mig, det var ett' sær'. Og som han nu sidder ved min Bordende og faar en Dram og en Bid Brød, saa siger jeg til ham: Hør, Skomager, siger jeg, De skulde Vorherredød ta' og gifte Dem ... Ja, det er minsæl min Mening, siger jeg. De er jo en Stø' bovn Karl! — Og det løj jeg aldrig en Smule med, han saa dengang helt snøg ud, naar en helsen vilde la' være med at lægge Mærke til den her Krevlhed. Naa, jeg skjænker Trævlen en Dram mer og siger endnu engang: Gift Dem, Skomager! Ta' Ann' Mari Kjærsgaard, som De har saameget Samgang med! Ja, svared han mig og sa', han vilde ikke nægte, te han

ivissomda havde haft det i Tanker, men han tykte, der var saadan lige lovlig mange Børn at begynde med. — Aa skidt, siger jeg, er det vel noget for Dem at regne! Men det er det samme, Skomager, ta'r du Ann' Mari Kjærsgaard og ta'r hende snart, saa skal du Vorherredød faa 100 Rdl. til hver af Ungerne og 200 til din egen Person. Skomageren gjorde store Øjne og spurgte, hvor han skulde faa de Penge fra? — Det kan vel være Dem det samme, hvor de kommer fra, siger jeg og skjænker ham endnu en Dram. — Jeg skal vel staa Dem god for Pengene.

Kort at fortælle, Skomageren og jeg blev omsider ens om Sagerne, og han og Kjællingen ogsaa; og næste Sommer blev Ann' Mari og hendes Menage kjørt over paa Runge Kommune. Og da vi havde faaet den sidste af Ungerne stablet paa Vognen og Hestene sat igang, saa siger en af de andre Sogneraadsmedlemmer:

„Det her har, knage mig, fortjent en Bolle Punsch!"

Og saa gjorde vi os hverjen en rigtig glad Aften."

KARUP AA

(Af „Fri Felt", en Digtsamling, 1905)

Nu bleges Himlen, for Sol er nede,
og alt har Kvæget ædt Bugen trind;
der lugtes Pors fra den nære Hede,
og Høduft driver for dugtung Vind.
Glad Hyrdedrengen paa Vajsen synger,
mens Aftengøgen en Skræppe tynger
og Vibeflokken sin Kile slynger
med hæse Skrig over Karup Aa.

Hult Aaen klunker ved Midnatstide,
naar Maanen skjarer i Pytter smaa,
og Taagestøtter langs Bredden skride
og sadle Engene abildgraa.
Da hulker Vandet fra dulgte Kilder,
mens Væsler virme om Broens Piller,
og Kastevinde gjør Ganeriller
i Maanespejlet paa Karup Aa.

Saa stiger Solen af Morgenbadet,
mens Storken lægger sit Næb paa Hæld,
og Duggen drypper fra Svingelbladet
som blanke Hagl i det sorte Væld;
og Ræven kommer med Rov belæsset;
han laber Vandet, der kringler Næsset,
mens Brisen ringler med Hjærtegræsset
paa begge Bredder af Karup Aa.

Her ruger Anden i sivlun Rede,
og Rylen vader paa tynde Ben;
en Gamling lærer sit Barn at mede
og haspe Snøren af Stagens Tén.
Guldsmede straale som Gudesmykker;
hvor Padderokken paa Roden rykker,
en tandsløv Odder sit Maaltid tygger
med Kind mod Græsset ved Karup Aa.

Men kommer Juli med Brand og Brynde
og svider Pletter i tyndstraaet Rug,
og syrner Øllet i baandsat Tønde,
mens Grisen stønner ved maskfyldt Trug:

da slænger Bonden sin Le paa Nakken,
retsindig langsomt han klarer Bakken,
han naar til Engen, han kaster Frakken,
og *Slet* begynder langs Karup Aa!

Den Mand, du tænkte dig mut og treven,
fordi du saa ham i Hytten sidst,
han er ved Stræbet paa Engen bleven
en Skjæmtebroder og Humorist;
han gaar til Knagen, saa Jærnet synger,
det friske Arbejd hans Blod forynger;
kun halvt til Vægten en Byrde tynger
i Høsletstiden ved Karup Aa.

Ret artigt Pigen maa Riven klemme,
om hun med Leen skal holde Skridt.
Korset og Klokke maa blive hjemme,
saa svulmer Barmen desmere frit.
Hun drejer Riven, saa Græsset stenter,
og alle Frøer gjør Testamenter
og rædselsslagne fra høje Skrænter
med Plask sig styrte i Karup Aa.

Og Solen bager paa Knøsens Tinding,
mens rapt hans Stryge i Krydsstrejf gaar;
og Slidet slapper hans Buxelinning,
saa Buxebagen til Knæet naar.
Ved Skaarets Ende en Slurk af Dunken,
en Skraa i Munden og Saften sunken!
Saa fat igjen for at øge Bunken
af Hø i Stakke langs Karup Aa!

— Du klare Strøm med de svale Bølger,
der duger Heden saa bredt et Bord,
mit Blik ærbødigt din Krumning følger,
til hvor du dykker i dyben Fjord.
Til dine Bredder min Slægt var bundet,
ved dine Bølger jeg Liv har fundet,
du er som Traad i mit Livsvæv tvundet,
du tungt henskridende Karup Aa.

Vajsen, høj Vej gjennem Engen; *klunker*, klukker dybt; *Stryge*, et Hvæsseinstrument for Leen; *skjarer*, skinner (af Skjær); *Knagen*, Haandtaget paa Høleen; *Svingel*, en Græsart; *stenter*, springer brat afsted.

JENN' HJEMM'

(Af „Fri Felt", en Digtsamling, 1905)

Æ Blaanner de drywer,
og æ Swaanner de flywer,
og æ Fowl de flokkes i æ Kjar';
æ Blaad' de salder,
og æ Hawl de ralder,
og æ Blæst den tar i æ Dar'.
Men a sejjer ind' ve æ Skyw
og tarer æ Dog af mi Rud';
for nær en er gammel, og æ Knoger er styw',
er ind saa laant bejer end ud'.

Æ Suel den skjenner,
og æ Skygg' den gjenner,
og æ Kokk' de gaaler saa glaad';

æ Plejl den pikker,
og æ Klokk' den dikker,
— og æ Ugl hun sejjer o æ Laad'.
Men a ska' wal hold' mæ' i Rumm',
for ind' er det mjest af mi' Gled';
nær føst det slaar ind med aa bus' af Nordowst,
saa blywer æ Brokk' i hans Red'.

Æ Gord blywer gammel,
æ Laad' krykker sammel,
og æ Sals haar en Klink' i si' Dar;
æ Tækki er røwn,
æ Fløj den er fløwn,
og æ Gowl den hwæler te' Nar.
Men hwad vil ett hæld' og forfald',
om Naadens Visdom ska raad'!
Faar a wal end aalle æ Kukmand aa hør',
a høt ham da føst baag æ Laad'.

Ja, her haar a sungen,
og her haar a sprungen,
og her haar a hat mi' Kon Gled';
og her haar a sowed,
og her haar a plowed,
saasnaar æ Tiddaws war tered;
og her haar a gavn med mi' Maag',
og her haar a funden mi' Fød',
og her haar a tavn mod det bette Krumm' Hjem
ilav mi' Forælder de død'.

Mi' Faar' saatt' Snaare',
mi' Muer hun kaare'
imell' hun gik med æ Ryw';

men da de bløw kroged,
og æ Øwnsyn doged,
de so', som no a, ved æ Skyw;
de listed sæ ud te æ Hjørn;
der kund' de saa knøv sto og kig';
no legger de inden æ Kjerregordstett'
lidt nurden den søndle Dig'.

Æ Vif' hun skriger,
og æ Blæst den stiger,
og æ Popler haar tront med aa swing';
æ Regn den pilrer,
og æ Vildgjæs hwilrer,
og æ Ugl hun letter o æ Ving'.
Ja, Ungdom og Gled' de er henn',
og Sommerens Daw' de er drøwn';
og den der ett mir faar en Lærki aa hør',
han tinker paa dem, der er fløwn.

Jenn' hjemm', alene hjemme; *æ Blaanner*, Skyerne; *Fowl'*, Fugle; *æ Kjar'*, Kjærene; *salder*, aftage; *ralder*, rasler; *sejjer*, sidder; *æ Skyw*, Bordskiven; *nær*, naar; *æ Knoger*, Lemmerne; *laant*, langt; *æ Kokk'*, Hanerne; *bus'*, storme (om Vinden); *Brok*, Grævling; *Gord*, Gaard; *krykker sammel*, synker sammen; *æ Sals*, Stuehuset; *Tækki*, Taget; *rown*, revet; *Fløj*, Vindfløj; *hwæler*, helder; *Nar*, Nord; *Kukmand*, Gjøg; *Kon*, Smule; *Maag'*, Mage; *bitte Krumm'*, b. Smule; *kaare*, kartede; *doged*, dugget; *so'*, sad; *tront*, travlt; *pilrer*, smaafalder; *hwilrer*, larmer; *drøwn*, dreven væk.

JYLLAND

(Af „Fri Felt", en Digtsamling, 1905)

Der dukker af Disen min Fædrenejord
med Aaser og Agre og Eng;
med Ryggen mod Syd og med Taaen mod Nord,
den redte bag Sandet sin Seng;
dog ej for at sove Retfærdiges Søvn,
thi sjælden er Landet i Ro,
men Stormene gaar,
og Brændingen slaar
paa Kysten med djærveste Kno.

Der ruller de Bække saa tungt gjennem Dal,
langmodigt ta'r Aaen imod
og skrider tilhavs i en bugtet Spiral,
forinden den drev det til Flod.
Men hvor den kan glitre en Sensommerkvæld,
naar Laxen gaar op mod dens Strøm,
naar Siv og naar Flæg,
faar Dugstænk i Skæg,
og Dagen gaar bort som en Drøm.

De bredeste Enge, jeg nogentid saa,
her duger det mossede Svær;
blankhornede Høvder paa ravgullig Taa
gaar rundt i de knortede Kjær.
Her voxer sig Plagen saa trind om sin Lænd
i Højengens vældende Saft;
saa rød er dens Lød,
dens Mule saa blød,
dens Koder de fjedrer af Kraft.

Og Ræven han slikker bag Diget sit Ben
og soler sin syndige Krop;
og Haren hun snuser til Agerens Sten
og gjør over Stubberne Hop;
og Odderen plumper i favnedybt Høl,
for Jæger og Hund i Behold,
    men Hjejlernes Hær,
    den flokker sig der,
hvor Hugormen lurer i Knold.

Mørkt stiger en Høj over Kornhavet op,
med Blaabær og Lyng er den klædt;
blandt Risenes Ranker en Lærke med Top
sig gynger og kvidrer saa spædt.
Det bølger af Rug imod Kimingens Rand,
i Dale, paa Banker den staar,
    faar Runding og Form
    i Godtvejr og Storm —
som Barnet, mens Gængerne gaar.

Det lufter i Lyng, og det ringler i Rug,
det sprager i Agrenes Straa;
højt Skyerne drejer den dampspændte Bug
og skygger en Stund for det Blaa.
Vildt Bierne tørner om Husmandens Gavl
mod Kuben bag Grønkaal og Løg.
    I Udflyttergaard
    mod Porthjaldet slaar
et Ekko af rimmende Øg.

Her laa der engang paa en spergelgrøn Toft
et Hjem med sin Skorsten paa Hæld.
Det havde en enkelt Rad Pølser paa Loft,
men ellers kun Armod og Gjæld.
Dog havde det Svaler bag Forstuedør
og Blomster om Sokkel og Syld
og Malurt paa Væg;
og Hønen la' Æg
i Skjul af den krogede Hyld.

Her sad hun og spelted min bøjede Mor,
ind'under den Bjælke saa lang
og delte sit Bryst mellem mig og min Bror,
imens saa vemodigt hun sang.
Nu ligger hun hist under Stendigets Hæld
i Krogen, hvor Valmuer staar;
gjør Verden Fortræd,
tog Sorgen min Fred —
saa sagte med Laagen jeg gaar.

Hvad var vel i Verden det fattige Liv
med alt dets fortærende Tant,
om ikke en Plet med en Dal og lidt Siv
vort Hjærte i Skjælvinger bandt!
Om ikke vi drog fra det yderste Hav
for bøjet og rynket at staa
og høre de Kluk,
de Mindernes Suk
fra Bækken, vi kyssed som smaa!

Velsignede Land, hvor i Stormvejret bor
et Folk, som er øvet i Savn,
jeg ejed vel aldrig et Gran af din Jord,
som hjemløs jeg kvitted min Stavn.
Du rakte mig ud fra dit stenede Krat
en Høstnat saa kroget en Stav;
naar Staven er brudt
og Livsgangen slut,
kanske du da skjænker en Grav.

HJALMAR BERGSTRØM

[f. 1868. Udgivet: Vendepunkter, Fortælling (1894) — Brogede Billeder, Noveller (1897) — Brændte Skibe, Fortælling (1898) — Der Kong David blev gammel, Fortælling (1900) — Idas Bryllup, Skuespil (1902) — Møntergade 39, Lystspil (1903) — Lynggaard & Co., Skuespil (1905)].

DA KRISTEN SANGER VAR UNG

(Af „Brogede Billeder", Noveller, 1897)

I

Naar de sorte, tunge Drivskyer et Øjeblik tillod det, var der Fuldmaaneskin over den lille tilsneede By med de mange spidse Gavle og de mange underlige Kviste.

Paa en lille trekantet Plads i Byen, hvor et Par Gader mundede ud, boede højt oppe paa en Kvist en Enke med sin eneste Søn, en bleg og huløjet Yngling paa de tyve Aar, der læste meget i Bøger og derfor syntes, at Verdens Uretfærdighed var saa stor.

Værelset, han og Moderen sad i, var ikke stort, og Bohavet var ikke rigt, men der var en vis Hygge i Kakkelovnskrogen, hvor den sortklædte Enke med den skinnende hvide Hollænderkrave og de runde Hornbriller sad i den Hestehaars Sofa og syslede stilfærdig med sit Kniplebrædt ved Skæret af et enligt Lys.

Der var over hendes Ansigtstræk, som hun sad der ved sit Arbejde, et eget Drag af Træthed, som man træffer hos Folk, hvem Livet har taget haardt paa, uden at de har knyet; men saa kunde der ogsaa nu og da, uden ydre Foranledning, i Rynkerne om Mundvig og Øjenkrog bryde frem et lille fint Smil, som om hun forstod alt og vidste mer, end hun vilde ud med.

Men henne i det dybe Kvistvindu sad Sønnen som i et lille Værelse for sig og saa ud paa Maanen og de drivende Skyer. Han syntes, det var, ligesom der lagde sig Fred i hans Sjæl, naar han stirrede ufravendt paa denne fjærne Klode, der svævede der saa majestætisk ensom langt ude i det vide Verdensrum, saa helt borte fra Jordens Jammer og menneskelig Smaahed, saa rent ude af det hele.

Men naar Skyer drev for, saa vendte han Blikket ned mod Genboens fremstaaende Hus, der laa mellem to Gader, og hvor alle Vinduerne paa Torvsiden var festligt oplyste. Hele Byen vidste hvorfor — han med. Det var akkurat Femogtyveaarsdagen for, at den rige Genbo, Købmanden Hr. Elias Berger, var kommen vandrende dertil som fattig Knøs. Dengang havde ingen skænket ham nogen Opmærksomhed uden en længst afdød glubsk Hund, der var faret ud af en Port og havde gøet ad ham, fordi han bar, hvad han ejede, i en Bylt paa Ryggen. Nu var han den rige og mægtige Mand, og Byens fornemste var til Gilde hos ham.

Men samme Købmands skælmske unge Datter var den, hin blege Yngling tænkte sidst paa hver Nat, før han faldt i Søvn, og først paa, naar han slog Øjnene op om Morgenen, desformedelst at han var forelsket i hende. Og nu pinte han sig ubarmhjærtig med at tænke paa, hvor mange ufortjente og uberettigede Personer der denne Aften havde

Lov til at være i samme Stue som hun og se hende i al hendes Dejlighed. Og dog var det ham ikke Pinsel nok. Med vellystig Grusomhed udmalede han sig, hvorledes maaske i dette Øjeblik den unge, ganske almindelige Povel Binder, som uværdigen kom der i Huset, svang hende i en Dans med Armen om Livet eller maaske sad ene med hende i hendes Jomfrubur ud til Sidegaden til venstre, hvor der slet ikke var oplyst — og han syntes, at Verdens Uretfærdighed var saa stor.

Saa søgte han Trøst paa ny i Betragtning af Maanen. Blikket, der kom fra de festligt oplyste Vinduers rødlige Skær, maatte først vænne sig lidt til dens kølige Bleghed. Der var ligesom lidt Trøst i at tænke paa, at denne uddøde Klode, som han vidste, den var, i sine unge Dage havde været lutter Fyr og Flamme og sprudende Kratere, og med en vis bitter Tilfredshed forestillede han sig, hvor rart det maatte være at blive en gammel Mand, der kunde gaa omkring i ensom Majestæt, uanfægtet af jordiske Lyster og se paa de andre med et stille, forstaaende Smil.

Skal jeg ikke sætte noget Mad frem til dig, Kristen? spurgte Moderen fra Kakkelovnskrogen.

Jeg har andet at tænke paa end den evindelige Mad, kom det næsten vredt fra Kristen, der ikke engang vendte sig om.

Kristen saa igen ned paa Genboens oplyste Vinduer. Hvorfor kunde han nu ikke ogsaa være dernede blandt de mange glade Mennesker, selv ung og glad, og nyde Livet uden at tænke videre over det? Gudbevares — han følte sig højt hævet over dem alle sammen og afviste med tilkæmpet Stolthed den Tanke, der et Øjeblik dukkede op i ham, at det foragtelige Hverdagskryb, der sad bænket ved den rige Mands Bord, maaske ret beset var Livets Lykke og den sande Levevisdom adskilligt nærmere end

han, der sad oppe paa Kvisten og i sit stille Sind svor den frygtelige Hævn at ville blive til noget.

Og atter gled hans Blik ud i det bundløse Verdensrum, det Svælg, saa mangen Ungersvend i Løndom har betroet sine stolteste Tanker. Der kom hans Ven Maanen igen sejlende skærende lys over et aabent Rum i de tunge Skyer. Det varede kun et Øjeblik, saa svandt den paa ny i Mulm og i Nat, men det var, ligesom han havde set igennem et Kighul ind i en Verden af Renhed og Højhed, som *maatte* være dem forbeholdt, der gav Afkald paa deres Ungdoms Ret til Livet.

Jaja da, sagde Moderen henne fra Krogen og skubbede Kniplebrædtet fra sig. Saa tog hun Hornbrillerne af, og med eet sammenknebet og eet missende Øje aftørrede hun dem omhyggelig, før hun stak dem i Foderalet. Jeg gaar et Øjeblik ind til Moster, inden det bliver Sengetid.

Da hun var gaaet, følte Kristen det saa selvbebrejdende, at han var ond mod sin Moder, men hun skulde faa at se, hun skulde faa at se!

Han satte sig hen i den Hestehaars Sofa og havde allerede siddet nogen Tid fordybet i en gammel Bibel, da han hørte Lyden af en Skalmeje nede fra Gaden. Han gik hen til Vinduet og kiggede ud. Nede i Sidegaden til venstre for Genboens Hus saa han nogle mørke Skikkelser staa og smaatrampe i Sneen omkring en Blændlygte, der var stillet op under Muren. En af dem gjorde nogle Prøvestød i en Skalmeje, en anden lavede en Sækkepibe i Stand, og den tredje — Herren forbarme sig! — var det ikke den tyske Aventurier fra Gæstgivergaarden? — stod i Position med en Gitar. Kristen aabnede Vinduet paa Klem, han kunde ikke faa det helt op for Sneen. Efter et dæmpet, smægtende Præludium hørte han i Nattens Stilhed:

Zeige dich, Liebchen, im Fenster,
kühl' meine brennende Stirn —
tausende wirre Gespenster
jagen sich durch mein Gehirn.

Besser nicht geht's meinem Herzen,
bersten, ach, thut's gar bald,
gefoltert von höllischen Schmerzen
himmlischer Liebesgewalt.

Liebchen, erbarme dich meiner
oder mir gieb den Tod,
Liebchen, erbarme dich meiner
und meiner Herzensnot.

Du milde Gud, en Serenade i den Kulde lige under Jomfruens Vinduer!

Mærkværdigt, hvor de kom fra, men der samlede sig en Del Folk. Der lusker jo altid nogen omkring, hvor der er Fest, om de saa kun faar et Par oplyste Vinduer at se. Det blev efter Byens Forhold næsten til et helt lille Opløb. Tyskeren havde aabenbart valgt en uheldig Aften uden Anelse om Jubilæet. Saa skævt kan det gaa, naar man ikke forstaar Landsens Sprog. Hvordan mon det vilde ende? Folk paa Torvet, der et Øjeblik havde ladet sig imponere, saa nu det grinagtige i det hele, sang med, sagde Vittigheder, hujede og peb i Fingrene. Saa blev der pludselig stille.

Karnapvinduet paa første Sal ud til Torvet blev aabnet, og der stod Elias Bergers bredmavede Skikkelse. Folk, der nu engang var i Humør, raabte Hurra, da de saa ham. Han rømmede sig og sagde med bevæget Stemme: Medborgere! Der er bleven vist mig megen ufortjent Ære paa denne Dag, men dog har intet rørt mig som dette Festtog, De saa uventet har foranstaltet. Jeg er selv oprindelig af ringe Kaar, men derfor er jeg ogsaa Smaa-

mandens Ven. Jeg beklager, at mit ringe Hus ikke tillader mig at byde Dem alle indenfor, men tro mig, jeg skal aldrig glemme Deres Hyldest. Tak, Folk, Tak!

Saa fik han et rungende Hurra, og Karnapvinduet lukkedes igen. Folk syntes, det var evigt Grin, og blev staaende længe efter, stadig forventningsfulde — men Musikanterne var forsvundne.

Folk, der nu engang var i Humør, vilde nødig skilles, og da en af Hoben fik Øje paa Kristen oppe i Kvistkammervinduet, fik han sig ogsaa et Hurra. Han trak sig hurtig tilbage. Han var vant til at være til Grin for Byens Gadedrenge, og det pinte ham.

Kristen, der manglede al Sans for det komiske i denne Verden og havde en egen Evne til at suge Bitterheden ud af enhver Ting, følte altid Medlidenhed med dem paa den forkerte Side af Tilværelsen. Det gjorde ham ondt for den stakkels ufarlige Medbejler, for hvem et Haab nu var bristet, og i en hjærtenshensmeltet Stemning nød han rørt sit eget Højmod. Og det var ham senere, da Verden gik ham mest imod, en Trøst at tænke paa, at han ikke havde let af Tyskeren hin Nat.

II

Det var mørkt og dog ikke mørkt, da Kristen en Sommeraften stod et Øjeblik stille uden for Huset, hvor han boede, inden han kunde beslutte sig til at gaa op.

Han havde været en Tur uden for Byens Mure for at faa sig et Drag frisk Luft i den lune Aften og for at prøve sin Sjæls Inderste. Thi der var sket det mærkelige med Genboens Datter, at hun paa den sidste Tid nu og da havde nikket, nikket op til Kristen, naar hun sad i Karnapvinduet. I Begyndelsen ængstelig og prøvende, senere

kækt og ikke til at tage fejl af. Da han første Gang havde set det, vilde han ikke tro sine egne Øjne, men alligevel var Blodet steget ham til Hovedet, og han var faret forskrækket tilbage fra Vinduet. Det havde gentaget sig siden, men han var ikke kommen saa vidt endnu, at han havde turdet nikke igen.

Han stod et Øjeblik stille neden for Husets høje Stentrappe og saa over mod Købmandens Gaard, der laa saa fornemt ene paa det lille Torv med en Gade paa hver Side. I Gaden til højre bag Huset indhegnedes Haven af en gammel grønmuggen Mur. Ud over den prangede en forjættende Fylde af blomstrende Guldregn og Syrener. Kristen stod med Haanden paa Trappens Jærnrækværk og saa fortabt paa det blomstrende Flor. Denne gamle Have midt i Byen, som han havde set udvendig fra hver eneste Dag, han kunde huske tilbage, som han i sin Barnefantasi havde lignet ved Paradisets Have i Biblen, og som nu, da han var voksen, stod for ham som alle Ønskers forjættede Land — skulde han virkelig være Maalet saa skælvende nær?

Han havde prøvet sin Sjæls Inderste, og det følte han, at noget maatte gøres, og da han endelig gik langsomt og grundende op ad den stejle Stentrappe, havde han for første Gang i sit Liv en Fornemmelse af, at han var Mand.

Mor, sagde Kristen, da han havde sat sig i en knirkende Kurvestol, Livet er skønt.

Aa ja, min Dreng, der kan være noget i det, naar man har, saa man kan slaa sig igennem, og Vorherre lader en beholde Helsen.

Det ligger der saa fristende, saa adgangsforbudt, kun til for den, der svinger sig kækt over Muren — og saa ved man knap med sig selv, om man tør.

Moderen gjorde Anstalter til at tænde Lys.

Skal vi ikke hellere sidde i Mørke? spurgte Kristen — men der var allerede tændt.

Nej, det er ikke værdt, Kristen. Det er med dig som med din Fader — han blev saa underlig, naar han sad i Mørke.

Moderen satte rolig sine Briller paa, tog Plads ved Bordet og gav sig til at sy. Der var i Reglen, naar hun sad saadan med Hovedet lidt skraat, i Rynkerne om Mundvig og Øjenkroge et eget fint Smil, som om hun forstod alt og vidste mer, end hun vilde ud med. Men Smilet var der ikke i Aften.

Kristen gik urolig op og ned i det lille Værelse, saa Lyset flakkede derved, men Moderen sagde ikke noget. Saa standsede han med eet og sagde med skælvende Stemme: Mor, jeg holder det ikke ud her, jeg er ved at kvæles. Det er ikke Stuen, der er for trang, og det er ikke Verden, der er for trang, men det er, ligesom min Brystkasse ikke var stor nok — for det kommer her indenfra.

Moderen saa forbløffet op. Men hvad er der i Vejen, kære Kristen, er du syg?

Jeg er saa grænseløst ulykkelig, som et almindeligt Menneske ikke *kan* være.

Moderen saa stille fortvivlet paa ham, men spurgte ikke videre.

Saa sagde han igen: Du tændte Lys før for at jage mine Mørkningstanker paa Flugt, men de Tanker, *jeg* pines af, det er ikke Genfærd, der forsvinder ved Lys eller Hanegal. Om der skinner Sol, eller der skinner Maane, mig hjælper det ikke, jeg vandrer i evindeligt Mørke. Der er kun eet Lys til i Verden for mig, og det maa du tænde, hvis jeg skal leve.

Jeg forstaar aldrig et Ord af, hvad du mener, min Dreng, sukkede Moderen. Og saa tager du altid saa heftig paa

Vej, saa jeg maatte blive helt bange, hvis jeg ikke kendte dig og vidste, hvor fredsommelig du i Grunden er. Kunde du nu ikke sige mig, rent ud og ligefrem, hvad det nu er, du er utilfreds med?

Kristen satte sig sammensunken og lille paa en Skammel ved sin Moders Fødder.

Mor, sagde han, da jeg var en lille Dreng og laa og kiggede ud ad Vinduet, saa drømte jeg tit, naar Sommeren kom, og Syrener og Guldregn hang blomstrende ud over den gamle Mur derovre, at Genboens lille Pige en Dag vilde komme og tage mig med sig over i den dejlige Have, og naar jeg kom i Seng om Aftenen, bad jeg Vorherre, om det maatte ske. Mor, den Drøm er jeg ikke vokset fra endnu.

Moderen lagde Haanden paa hans Hoved og sagde: Du var altid saadan en rar lille Dreng, Kristen.

Mor, bag den Mur ligger Livet for mig og Frelsen, men jeg tør ikke springe over.

Moderen stirrede tankefuld ud for sig og svarede ikke.

Vil du hjælpe mig, Mor? Hjælper en Mor ikke sin syge Søn?

Hvad vil du have, jeg skal gøre, min Dreng?

Du maa fri for mig hos Gretes Moder, naar du gaar fra Kirke i Morgen.

Ja men Kristen!

Du maa, Mor. Naar en Moder beder for sin syge Søn, saa beder hun ikke forgæves — og det er Livet for mig.

Ja, men har du da ikke set, Kristen, hvem Grete har nikket til hver eneste Dag i den sidste Tid?

Kristen blev rød i Hovedet og sagde forlegen: Jo, jeg har set det, Mor -- men jeg tør alligevel ikke.

Moderen saa et Øjeblik raadvild og bedrøvet paa sin eneste Søn, saa slukkede hun pludselig Lyset.

Hvorfor slukkede du Lyset, Mor?

Jeg har noget at betro dig, lille Kristen. Bær det som en Mand. Grete Berger er bleven forlovet med Povel Binder inde ved Siden af.

Da de havde siddet en Stund tavse i Mørket, sagde Kristen tonløst: Mor, jeg lever ikke.

III

Kristen overlevede alligevel Stødet og blev Filosof paa det. Da han havde sundet sig en lille Tid, stod det en Dag saa trøstende klart for ham, hvor farligt et Skær han i Grunden havde undgaaet, og han kunde knap forstaa, hvorledes han nogen Sinde kunde have anset det for Livet at sidde med en lille Købmandsdatter paa Skødet i en Smule Have i en Provinsby. Han følte, han var vokset, og han indsaa, at den, der stiler mod et fjærnt Maal, ikke tør lade sig lokke af de mange smaa fristende Afstikkere, der kan tilbyde sig undervejs, og hvor man saa let kan blive hængende. For saa vidt var jo alting godt, og hans Moder takkede daglig sin Gud for den heldige Vending, det havde taget, men alligevel kunde hun ikke rigtig blive klog paa Fyren, og hun frygtede, at noget nyt var i Gære.

Saa var det en raakold Oktoberaften, at dette ny brød løs.

Kristen gik, som sædvanligt, naar der var noget i Vejen, rastløst op og ned i Moderens lille Stue.

Ved du, hvad jeg kommer til at tænke paa, lille Kristen? Da jeg var forlovet med Fader, ønskede jeg tit, at jeg havde kendt ham fra lille. Jeg syntes, det var saa halvt, at man der dumpede ned paa et tilfældigt Punkt af en færdig Mands Liv —

Kristen stirrede forbavset paa sin Moder. Det var al-

drig saa meget som med en Tanke faldet ham ind, at hun nogen Sinde havde haft noget i Retning af et Sjæleliv.

Saa tilføjede Moderen paa en Maade og med en Stemme, som om hun fortrød, hun var begyndt: Og nu synes jeg, det er, ligesom mit Ønske fra dengang er gaaet i Opfyldelse gennem dig. Du er vist en ren Genganger af din Fader som ung. Jeg kom til at tænke paa det ved at se dig gaa op og ned ad Gulvet. Det gjorde Fader saa tit de første Aar, vi var gifte.

Kun de første Aar? spurgte Kristen interesseret.

Lidt efter sagde Moderen med en Stemme, hun tvang til at være rolig: Din Fader blev saadan en rar og nem Mand, da vi havde været gifte et Par Aar. Saa tørrede hun sine Øjne.

Kristen saa ikke hendes Taarer. Han stod en Tid lang og stirrede paa den samme Plet i Gulvet. Saa sagde han med Eftertryk: Mor, jeg husker, jeg engang saa en gammel Løve i Bur i et Menageri. Den laa som død paa Bunden af Buret. Er den aldrig mere levende? spurgte jeg Manden, der foreviste Dyrene. Nej — men da den var ung, gik den ustandselig frem og tilbage, frem og tilbage i Buret, til den segnede af Træthed. Men det var kun de første Aar. Siden blev den saa rar og nem at have med at gøre.

Den Historie rører mig ikke, sagde Moderen, det var fornuftigt gjort af Løven.

Kristen satte sig hen ved Vinduet med Haanden under Hovedet og saa ud i det triste Oktobervejr, mens han tankeløst trommede med Fingrene i Karmen. Moderen sad stille og syede, og de tænkte hver sit.

Der gik nogen Tid, saa for Kristen op, slog Knoerne haardt i Vindueskarmen og sagde: Mor, dette her holder jeg ikke ud længer!

Hvad for noget, min Dreng? spurgte Moderen rolig.

Jeg gaar til Grunde, Mor, ikke saadan med et Knald, men ganske langsomt. Jeg smuldres op Dag for Dag. Jeg maa ud af det.

Hvorfor læser du ikke mer, Kristen? Det havde du vist bedre af end evig og altid gaa og spekulere som en Tysker.

Læse, læse! sagde Kristen. Jo mere jeg læser, jo mer svulmer det op. Gaade paa Gaade dynger sig op, Gaader, som aldrig er løste. Det er jo netop det. Men der *maa* findes en enkelt simpel Tanke, som løser alle Spørgsmaal. Ved du, hvad en Formel er, Mor? Der *maa* være en Formel, der udtrykker Livet. Ser du, Mor, *jeg* vil finde Livsformlen, og derfor maa jeg bort herfra nogen Tid for at være ene, ganske ene med mig selv.

Du bliver forkølet, Kristen, gaar du ud i det Vejr, sagde Moderen bestemt.

Sønnen stirrede et Øjeblik maalløs paa hende, saa sagde han bebrejdende: Aldrig har du taget mig alvorlig, Mor — Herren tilgive dig, hvis du ved, hvad du gør.

Det er, ligesom det kunde være Fader. Han vilde ogsaa altid tages saa forfærdelig alvorlig de første Aar, vi var gifte.

Kristen tog tavs sin Slængkappe om sig. Saa stod han et Øjeblik bleg med den ene Haand paa Dørgrebet og sin bløde Hat i den anden og saa hen paa sin Moder, der ikke løftede Hovedet.

Farvel, Mor!

Du skulde ikke, Kristen.

Han stod et Øjeblik endnu og ønskede, hun vilde bede ham om at blive, men hun saa ikke engang op.

Saa gik han.

Langsomt, langsomt ned ad Trappen. Han havde saa-

dan inderlig flov Fornemmelse indvendig. Her gik han, sin Moders eneste Søn, en raakold Oktoberaften ganske alene ud i Verden, og hans Moder holdt ham ikke tilbage. Det følte han, at en oprivende Afsked vilde have givet ham langt større Kraft til at gaa det i Møde, som nu forestod.

Da han kom ned paa Gaden, hørte han Moderens Kvistvindue blive aabnet. Hjærtebankende stod han stille og saa op. Der kom en lille Bylt dalende ned igennem Luften, og saa blev Vinduet lukket igen. Da han skulde se nærmere til, var det hans strikkede Halstørklæde, der laa foran ham paa Stenbroen.

Han bed Haanen i sig og gik. Men paa Kvistkammeret sad Moderen tilbage i knugende Angst, fordi hun vidste, hun spillede højt Spil.

Næste Dag vendte Kristen hjem til sin Moder igen. Han saa saa oprømt og veltilfreds ud, som hun ikke mindedes at have set ham i mange, mange Aar.

Du havde vel ikke ventet mig saa snart igen?

Jeg havde ventet dig hjem før, sagde Moderen, som om intet usædvanligt var forefaldet.

Jeg har det saa godt, Mor, som jeg aldrig har haft det, vil du tro det? Men nu skal du høre, nu skal du høre. Tænk dig, jeg fandt det, fandt det ved et rent Tilfælde.

Hvad har du fundet, Kristen? Du er saa oprømt.

Du ved Galeanstalten her lige uden for Byen — der fandt jeg det.

Moderen blegnede.

Ved et rent Tilfælde kommer jeg derind og faar Lov til at se paa de indespærrede. Men hvad græder du for, Mor? Det var jo Lykken det, at jeg kom derind. Der var en, du, han troede, han var Konge, sagde Opsynsmanden.

Men jeg siger dig, han var Konge. Saa var der en, der var Digter — han sad hensunken i sig selv, og Begejstringen luede i hans Øjne, thi han saa Syner, herligere end nogen dødelig drømmer. Han tror, han er Digter, sagde Opsynsmanden i sin Enfoldighed. Men jeg siger dig, han var Digter. En var Feltherre og førte an i et Slag, en spillede paa en Fløjte, jeg ikke kunde se, en favnede en dejlig Kvinde, og saadan var der mange, mange fler, og lykkelige var de alle. For det maa du vide, Mor, der findes ikke anden Lykke i Verden, end den, man bilder sig selv ind! — Som jeg har været en Daare! Jeg som gik og troede, at det skulde komme udefra, alt det, jeg længtes efter. Nu mærker jeg det først. Det er, ligesom der inden i mig er blevet aabnet for en Kilde. — Men det er sandt, det havde jeg nær glemt — det er jo altsammen saa nyt for mig, jeg har aldrig haft saadanne Fornemmelser før. Tænk, jeg havde nær glemt det — der sad ogsaa en aldrende Mand, saa livagtig lig Fader, som han hænger der paa Væggen, at hvis jeg ikke vidste, Fader var død for mange Aar siden, dengang jeg kom hjem fra Morfader, og han var væk, saa vilde jeg have svoret paa, at det var ham.

Hvid og ansigtsstram af Rædsel stod Moderen og støttede sig til Bordet, men Kristen saa det ikke og blev ved.

Han saa paa mig med saadan nogle venlige blaa Øjne, og han saa saa glad ud. Og kan du tænke, hvorfor han var saa glad? Det fik jeg ogsaa at vide — han havde fundet de vises Sten.

— Og da jeg nu stod der og saa paa al den megen Lykke, da følte jeg det som et Kald fra oven, at jeg er kommen til Verden som den, der skal berede Menneskene Vej til Salighed. Velsignet være du, som fødte mig, thi du fødte mig ikke forgæves, og din Løn skal vorde stor! Kommer

til mig alle I, for hvem Haabet brast, og jer Sjæls Attraa skal vorde opfyldt! Kommer til mig alle I, som lider, fordi Verdens Uretfærdighed er saa stor, og jer Retfærdstørst skal blive slukket! Frygter ikke for dem, der stjæler og røver Næstens Gods og hans Sjælefred, eder kan intet skade, thi den Lykke, jeg skænker eder, er ikke af denne Verden!

Og nu vil jeg gaa rundt til alle dem, der er forsagte og fortvivlede, og jeg vil præke min Lære for dem, at Vanviddet er den højeste Lykke. Jeg vil skænke dem alt, hvad deres Begær har staaet til, Magt og Ære, Rigdom og Kvinder. I samme Nu, som de forlader denne Verden og dens Jammer, gaar de ind til deres Drømmes forønskede Land.

Ser du, Mor, denne lille Flaske, jeg har her mellem Fingrene — Kristen holdt sin tomme Haand triumferende i Vejret — i den rummes selve Verdensspørgsmaalets Løsning. Lille og uanselig ser den ud som alt stort i sin Vorden, og dog gemmer den i sig det, der kunde have lindret Aartusinders Suk, hvis jeg ikke var kommen for sent til Verden. Ser du, Mor, det er Aqua Cerebralis — det betyder Hjærnevand. To Draaber er nok til at gaa fra Forstanden af, tre Draaber er det rene Vanvid. Staar der ikke skrevet: Fra nu af skulle I se Himmelen aaben? Aa Mor, Mor, at dette skulde times mig!

Udmattet sank han om i den knirkende Kurvestol, og Øjnene stod stive i hans forklarede Aasyn. Men i stum Fortvivlelse stod ved hans Side en haardt prøvet Kvinde og vred sine Hænder, og ikke en Taare vilde lindre hendes Kval.

THEODOR BIERFREUND

[f. 1855. Udgivet: Palemon og Arcite. Bidrag til Shakespearekritiken (1891) — Kulturbærere. Studier i Middelalderens Digtning (1892) — En Sommerdrøm. Idyl fra Tyrol (1894) — Ude paa Landet. Fortælling (1895) — Ira. Roman (1897) — Shakespeare og hans Kunst (1898) — Forgangen Nat —, en Sommerferie-Historie (1898) — Rembrandt, en Studie (1900) — Florens. Monumenter og Mennesker (1901) — Florens, Billedkunst (1. Halvbind 1903, 2. Halvbind 1904). Det danske Slot, Betragtninger over Projekterne til Kristiansborgs Genopførelse (1905)].

IRA

(Roman, 1897)

(Afsnit VIII—IX)

Elvira havde endelig faaet en Plads i en mindre Pigeskole. Fem Timers Arbejde om Dagen og femti Kroner om Maaneden. Naar hun sled i Skolen om Formiddagen og i Tungerne om Eftermiddagen og forberedte sig til den næste Dags Undervisning, kunde hun holde Hungeren fra Døren. Skolen laa tre Kvarters Gang fra hendes Bolig; der var ikke Raad til at benytte Sporvogn; hun maatte gaa. Derfor maatte hun tidlig op; der skulde gøres Værelser istand, gøres Ild paa, laves The og hentes Brød; før kunde hun ikke gaa. Naar hun gik, stod Moderen op, arbejdede ved sin Kniplepude, og, naar Tiden nærmede sig

til Datterens Hjemkomst, lavede hun lidt varm Mad, hvortil Ingredienserne var købt nede i Høkerbutiken, hvor Fru Løvfald listede sig ind fra Køkkentrappen, da hun generede sig for at blive set gaa ind fra Døren til Gaden; skønt der var ingen Fare; hendes gamle Bekendte kom ikke i det Kvarter.

Endelig var da Alterdugen færdig, saavidt den store Kniplingsbort angik. Den var et enestaaende Pragtstykke, derom var begge enige. For at den ret kunde præsentere sig, maatte den imidlertid monteres. Den var det store Kort, der skulde spilles ud, og paa et saadant Kort kunde en stor Indsats voves. Der skulde mange Alen af den fineste Kammerdug til; det var dyrt; der var et Øjebliks Betænkning; men der maatte voves noget. Der blev gjort et dybt Greb i den stærkt indskrumpede Pengebeholdning, og det fine Lærred blev indkøbt. Elvira lagde sine Tunger tilside, og de to Kvinder syde med de fineste Sting og den største Omhyggelighed det luftige Væv fast. Det blev udstillet en Uge i Kunstforeningen og Industriforeningen. Det blev i høj Grad beundret, rosende Udtalelser faldt fra Sagkyndige og fra Pressen. Det var den enstemmige Mening, at et sligt Stykke Arbejde var sjælden bleven udført her i Landet, og at det i enhver Henseende kunde maale sig med Kniplinger fra Nonneklostret i Brügge. Det var opmuntrende at høre Rosen, men den skulde kun være Indledning til Fortjenesten. Dog, denne syntes at udeblive. Ingen tilbød at købe Arbejdet. Saa blev det averteret i Hovedstadsbladene. Avertissementer er dyre, og der meldte sig ingen Køber. Ligesaa enig man var i sin Ros, ligesaa enig var man i, at Ingen havde Raad til at købe det. Industriforeningen sendte det tilbage, der skulde gøres Plads til Juleudstillingen, og til Julegave egnede det sig ikke. Paa en fjerde Sal sad de to Kvinder og betrag-

tede det; de var stolte over det, og det kostede dem Taarer. Da det havde ligget fremme i nogle Dage, pakkede de det ned ved Siden af Elviras Broderier og hendes Skitser. Skuffen var næsten at betragte som en Kirkegaard for fejlslagne Forhaabninger.

Helt uden Virkning gik dog Værket ikke hen. Der indfandt sig Damer for at spørge, om Fru Løvfald ikke havde andre Kniplinger, overkommelige for almindelige Mennesker, at sælge. Det var kun lidt, hun havde, hovedsagelig Ting, hun selv havde brugt; men hun havde ikke yndet at pynte sig med sit eget Arbejde; hun havde foretrukket at give det bort. Det lidet, hun havde, fremviste hun. De skønne, luftlette og dog saa stærke Points blev ubarmhjertig kritiserede, vendte og drejede, for at der kunde findes Fejl ved dem, holdte op for Lyset og sammenlignede. De Priser, der forlangtes, blev erklærede for altfor høje, for ligesaa høje, som man maatte betale i Butikerne. Der blev en Prutten og en Tingen, og det endte med, hvis Fru Løvfald var ene hjemme, at hun lod Damerne faa Sagerne for, hvad de bød.

Der indløb ogsaa Bestillinger. Nu viste det sig imidlertid, at det anspændte Arbejde i de mørke Novemberdage og ved kunstigt Lys havde taget stærkt paa Fru Løvfalds Øjne. Hun maatte hvile fuldstændigt, kunde ikke engang læse. En Smule Penge var der kommet ind ved disse Smaasalg, men de rakte ikke langt. Og netop, som hun overvejede, hvad hun skulde bruge dem til, indløb fra en Sagfører en Fordring paa hende som den, der sad i uskiftet Bo efter sin Mand. En Snedker, som hendes Mand havde sat i Vej og støttet mere end én Gang, fordrede et mindre Beløb betalt straks eller truede med Søgsmaal. Hun blev saa oprørt over Mandens Utaknemlighed og saa angst for Truslen om Rettergang, at hun uden at sige et Ord til El-

vira gik lige hen til Sagføreren og betalte med de for Kniplingerne indvundne Penge.

Julen stod for Døren. En trist Jul tegnede det til at blive. Hun, der altid havde haft Overflod og uddelt med rund Haand af den til andre, havde netop, om nu ingen Ulykke traadte til, nok til at holde Hungeren fra Døren. Huslejen skulde snart betales; den havde de heldigvis Penge til, men saa havde de heller ingenting at leve for i Januar. Heldigvis fik Elvira betalt for Ferien i Skolen, og kunde anvende hele sin Tid paa at sy Tunger. Men det var dog en trist Udsigt.

Da kom der lille Juleaften Meddelelse om, at Lundbygaard var solgt. Amtmanden havde købt den med Besætning og Indbo. Fruens Sagfører erklærede, at han havde gjort alt, hvad der stod i hans Magt for at sælge den til en højere Pris end den, Amtmanden havde givet. Denne var lav, men mere kunde ikke opnaas, da man for at skaane den Afdødes Minde og Fruens Følelser ikke havde villet lade det komme til Tvangsavktion. Nu kunde Boets Status overses. Der vilde desværre langtfra blive fuld Dækning til Kreditorerne; men Sagføreren haabede at opnaa en Akkord. Han underrettede desuden Fruen om, at en vis Snedker havde anmeldt en mindre Fordring, men først efter Proklamas Udløb, hvorfor den var præskriberet. Skulde han, som han havde truet med, henvende sig til Fruen, skulde hun blot nægte at betale den.

Den sidste Efterretning var den, der oprørte hende mest. Der havde hun altsaa betalt sine fattige Skillinger, skønt hun ikke havde behøvet det, og det blot fordi hendes Sagfører ikke havde givet hende betimelig Underretning. Fra alle Sider blev hun plyndret. Vreden voksede i hende mod Sagføreren, der naturligvis havde spillet under Dække med Amtmanden. Hun syntes at se alting saa klart nu.

Hendes Mands bedste Ven havde draget hende ned i Ulykken. Han havde været hans Fortrolige, han havde vidst Besked med, hvordan Sagerne stod. Han havde brugt ham, saa længe der var nogen Kraft at presse ud af ham. Amtmanden, der altid var blevet støttet af Løvfald, havde svunget sig ind i et Par lukrative Stillinger, som han havde beklædt, og nu havde han sat sig til Rette paa Lundbygaard, som han havde købt for Spotpris, mens dens egentlige Ejerinde sad paa en fjerde Sal og sultede. Hun vurderede nu Gaarden højere end før. Den havde slet ingen Fejl i hendes Tanke. Hun gennemgik alle dens Herligheder og Fortrin. Hun mindedes, hvor mageløst den var indrettet fra Kælder til Kvist; hvor fortræffeligt Værelserne laa for hinanden, hvor bekvemt det var med Elevatoren ned til Køkkenet, hvor smukt Haven var anlagt, og hvor udmærkede Drivhusene var forsynede. Hun blev mere og mere bitter ved Tanken om, at nu var alt det uigenkaldelig tabt for hende, og at hendes Mands ældste og bedste Ven ejede det. —

Det ringede endnu en Gang den Dag. Det var en stor Kasse, der blev bragt. Den var adresseret til Fru Løvfald; Afsenderens Navn var intetsteds at finde. Da Elvira havde aabnet den, viste den sig at indeholde to Ænder, fin Slagtemad, kandiserede Frugter og nogle Flasker Vin.

Et tykt — — Visitkort, sagde hun; hun havde nær sagt Frierbrev, men standsede sig selv.

Fra hvem tror Du det er? spurgte Moderen.

Der er kun En, der vilde vise en saadan Opmærksomhed, svarede Elvira. — og fra ham kan vi ikke modtage den.

Vi maa beholde den; vi har ikke Raad til at sige nej til en Gave. Hvis den kommer fra ham, er det uhøfligt at sende den tilbage. Og er den ikke fra ham, kan vi dog

ikke sende ham den. Den vil hjælpe os igennem Julen. Saa er der dog En, der har tænkt paa os.

Nyaarsdag kom med straalende Vejr. Elvira havde arbejdet haardt hver Dag i Julen. Hun syntes, hun kunde tage sig en Fridag idag. Hun og Moderen besluttede at gaa ud paa Langelinje. De saa udmærket godt ud i de elegante Sørgetoiletter, som Kræmmeren ikke vilde tage igen, og som endnu ikke var betalte. De vakte Opsigt i Huset og i Gaden. Virkelig Elegance var man ikke vant til at se paa den Kant. De kørte i Sporvogn til Kongens Nytorv. De syntes, de havde Raad til det paa Aarets første Dag. Saa fulgte de med Vrimlen ned ad Bredgade og langs Vandet. De indaandede med Behag den friske Luft og nød det skønne Syn af det blaa Sund og af den snedækte svenske Kyst, der lyste over til dem. Der var helt varmt i Solen, og de befandt sig saa godt i den Skare muntre Mennesker, der bølgede udenom dem. Det, i otte Dage at have spist god Mad, havde givet dem nyt Livsmod, og Haabet om at slaa sig igennem var atter vaagnet, nu da Fru Løvfalds Øjne igen var bedre. De var i den Grad oppe, at de besluttede at drikke en Kop Kaffe og spise en Kage i Langelinjes Pavillon. Det var deres første Ekstravagance i København, og de følte den som saadan. Men de havde jo levet omtrent gratis i Julen, saa de mente, de kunde tillade sig det. Der var koldt og Træk i den ydre Gang, men der var saa morsomt at sidde, og det var saa dejligt en Gang igen at være med i Livet, at de ænsede det ikke. De lo og talte, som de ikke havde gjort i flere Maaneder. Saa gik de videre og lod sig varme af Solen. Fru Løvfald blev træt, og ved Grønningen steg de op i en Sporvogn. Fruen

frøs, da de naaede Hjemmet, men et Glas Vin og den varme Middagsmad jog Kulden bort.

Om Natten vaagnede hun med Kuldegysninger og stærk Hovedpine. Den næste Dag var de paa det Rene med, at det var et let Anfald af den hærgende Influenza, hun havde paadraget sig. En Antifebrinrecept havde de, og Kinin kunde faas i Haandkøb. Der behøvedes saa ingen Læge. Der var ikke Raad til en saadan, og han kunde undværes. Hjemme havde de haft én, men de havde sjælden brugt ham, uden til at skrive de Recepter, de ønskede; Fru Løvfald selv var fra sit store Hus vant til at behandle lettere Sygdomstilfælde. Hun stod op efter to Dages Forløb; hun holdt ikke af at ligge i Sengen. Hun var mat og hostede lidt. Om Natten hostede hun meget. Recepter for Hoste havde de ogsaa, og naar hun holdt sig inde i Varmen, gik den nok over. Den gik ikke over; den blev tvertimod heftigere og smertefuldere. Skolen begyndte igen, Elvira maatte forlade Moderen. Da hun kom hjem, var denne daarligere. De begyndte begge to at tænke paa Læge, men talte ikke derom; hvor skulde Pengene komme fra? Natten blev slem. Ingen af dem sov. Moderen havde stærke Hosteanfald, og desuden Smerter i Side og Ryg. Det begyndte at blive Alvor. Elvira maatte staa tidlig op om Morgenen, klæde sig paa, sørge for Moderen og Huset, saa godt hun kunde, og i Mørke begive sig op til Skolen. Det gik ikke an at forsømme en Time. Bestyrerinden var vred over den Sygelighed, der var, og Elvira sad endnu ikke saa fast i Sadlen, at hun turde udsætte sig for nogen Ubehagelighed. Først efter Skolen gik hun til en Læge, hun kendte en lille Smule til, og som boede i deres Nærhed. Han kom samme Dag og erklærede Sygdommen for at være en meget alvorlig Bronchitis. Stor Forsigtighed var nødvendig. Recepter blev skrevne, og Medicin hentet. Læ-

gen var en meget elskværdig lille Mand, der kom hver eneste Dag, skønt han snart maatte have indset, at der her ikke var stort Honorar at vente. Han sad taalmodigt ved Sygesengen og hørte Klager over Patientens haarde Skæbne. Han trøstede og gav gode Raad med Hensyn til Husvæsenet og Indkøbssteder. Han skaffede Elvira et Par private Timer i Sprog og var et Mønster paa en Huslæge, og om Penge var der aldrig Tale.

En Dag kort efter Nytaar vovede Elvira endelig at gaa ind til Kunsthandleren, for at høre om hendes Bønnebog var bleven solgt. Hun talte med Principalen selv, der beklagede, at det ikke havde været ham muligt at sælge den. Der var mange, der havde set paa den og fundet den smuk, men ingen havde Raad til at købe den. Havde den virkelig været gammel, vilde den let have kunnet sælges; men moderne Kunstindustri, hvor smuk den end kunde være, var nu engang ikke i Kurs. Kunstkenderne rynkede paa Næsen af den og erklærede, at den duede ikke; intet andet duede end det gamle. Han havde derfor lagt den tilside og pakket den ind, da den led for meget ved at ligge fremme. Han gav en Kommis Ordre til at tage den.

Hun fik den, og med bankende Hjerte og bøjet Hoved forlod hun Butiken. Da hun kom hjem, aabnede hun Pakken og tog Bogen ud. Den saa meget befingret og medtaget ud, Bindet var snavset, og paa Bladene var der Mærker af Handsker og fugtige Hænder. Taarerne steg hende i Øjnene. Saa lagde hun den ned til Skitserne og Alterdugen.

FRIDTJOF BON

[f. 1866. Udgivet. Hjemstavnsbilleder fra Bornholm (1892) — Fristelser. Roman (1895) — Stoltenberg og andre Svende. Fortællinger (1898) — Tempeltjenere i blandet Selskab (1899).]

MODER

(Af „Tempeltjenere i blandet Selskab", 1899)

Enkefru Kær. — Datteren Ellen, 19 Aar. — Sønnen Jens, 15 Aar. — Engelline, gammel Tjenestepige. Har tjent hos Fru Kær, bor nu i Stiftelse, men er paa Besøg hos sit gamle Herskab. Hun kaldes for Nemheds Skyld altid Line. — Angelika, lille Ærindepige hos Fru Kær.

Harald — Viggo — Karen — (Fru Kærs fraværende Børn.)

Foregaar i Fru Kærs Hjem. Fru Kær, Line og Ellen kommer fra Spisestuen ind i Dagligstuen, men lader Døren ind til Spisestuen staa aaben bag sig. Derinde rumsterer Jens.

Line

Mange Tak for Mad og Kaffe, Frue, Tak for Mad og Kaffe, Frøken!

Begge

Velbekom, Line!

Line

sætter sig paa en Stol lige indenfor Døren

Ellen

Der maa du ikke sidde, Line.

Tager om hendes Arm

Du skal sætte dig derhen, hen i Sofaen.

Line

Nej, nej, der staar Fruens fine Pude, den maa vi rigtignok ikke trykke!

Fru Kær

I Dag er du vor Gæst, Line, sæt dig blot hen.

Ellen

fører Line hen mod Sofaen og trykker hende ned

Du skal sætte dig midt i den, Line, og rigtig brede dig -- som Fru Hansen.

Line

Ja, naar det ikke kan være andet, men jeg skal nok vare Puden!

Ellen

trykker hende leende tilbage mod den, men saa snart hun slipper, springer den gamle Piges stive Ryg tilbage igen som en Fjer

Fru Kær

sætter sig i Gyngestolen

Line

rejser sig straks op og henter en Skammel

Ellen

Du er forfærdelig, Line! Du kan slet ikke spille fremmed.

Vil tage Skammelen fra hende

Line

bedende

Aa, lad mig!

Fru Kær

Naa, Ellen, lad nu Line gøre, hvad hun selv har Lyst til. Sæt dig hen og spil lidt for os.

Line

sætter Skammelen hen til Fru Kær og gaar derpaa tilbage og sætter sig forsigtigt i Sofaen

Ellen

medens hun søger paa Nodehylden

Og du har faaet Brev fra Harald, Line! Du kan sagtens være glad, det faar jeg aldrig, det er bare til Mo'r, og vi andre maa som oftest ikke læse det.

Fru Kær

Hvad skriver Harald til dig, Line?

Line

Der staar saa meget grueligt pænt, Frue. Inspektørens Kone har selv læst det op for mig. Og saa skriver han ogsaa, at de Penge, han sender mig, skal jeg køre i Skoven for, helt ud i Skoven.

Ellen

Og du maa ikke bruge dem til noget andet?

Line

Nej, det skriver han for ganske bestemt, at jeg ikke maa, for saa kommer jeg ikke længer, end som da han og Viggo og Karen var smaa.

Ellen

Hvor langt kom I saa?

Line

skotter lidt forlegent til Fruen

Ja, vi kom jo ikke saa langt, vi kom ikke længer end som paa Køkkenbordet.

Ellen

Tak, den kender vi! Nøjedes I ogsaa med det, mens de store var hjemme?

Fru Kær

Den Tur er den billigste, min Pige.

Line

Og det er saamænd ogsaa de dejligste Skovture, som jeg har været med til i mit Liv. Kan Fruen huske, naar vi pakkede Kurven?

Fru Kær

ler

Ja, med Pindebrænde!

Line

Men Fruen sagde, at den Pind var Sardindaasen og den Hummerdaasen, og Lammesteg og Ost havde vi ogsaa med, og Fruen fortalte det saa livagtigt for os, at vi troede det alt sammen.

Ler sagte

Og saa var det kuns Fyrrepinde, jeg selv havde flakt.

Fru Kær

Var det ikke morsomt alligevel?

Line

Om det var! Vi satte os alle sammen op paa Køkkenbordet, og Madkurven havde vi bag os, og Køkkenstolen var Hest og Harald Kusk.

Fru Kær

Det skulde han altid være, men han blev ofte for vild.

Line

Kan Fruen huske den Gang, De skreg, nu vælter vi i Ulvedalene, og saa faldt Karen ned af Bordet, og al vor dejlige Mad skubbedes ud i Vadsken!

Fru Kær

Jo, det var vist samme Gang, Harald slog vort dejlige ny Køkkenspejl i Hovedet paa Stolen, fordi den ikke vilde staa stille. Det var mærkeligt, hvor fuldstændigt den Dreng gik op i det.

Line

Ork, det gjorde vi alle sammen, og jeg var dog den ældste og ældre end som Fruen selv.

Fru Kær

som for sig selv

Ja, de dejlige unge Dage!

Lidt efter

Spil saa for Line, Ellen!

Ellen

sætter sig til Fortepianoet og begynder

Fru Kær

til Line

Kan du huske, naar Harald blev vred?

Line

Han kunde nok til Tider blive sær hastig og opfarendes, og saa stammede han grueligt, men han var dog et rigtigt dejligt Mandfolkebarn alligevel.

Fru Kær

Men et Mandfolkebarn, der var vanskeligt at opdrage.

Ind til Jens, der springer rundt i Spisestuen

Luk Døren ud til Køkkenet, Jens, og sæt dig hen og bestil noget.

Line

Saadant Læder skal have saadan Smørelse, sagde Fruen, naar Harald havde faaet sine Klø.

Fru Kær

Sagde jeg det?

Line

Det var af den Slags aparte Ord, som Fruen kom med saa mange af, og som jeg ikke kan lade være med og gaa og tænke paa nu bagefter.

Fru Kær

Livet lever nogle af os ikke forgæves, Line. Gud ske Lov.

Atter ind til Jens

Hørte du ikke, hvad jeg bad dig om?

Jens

inde fra Spisestuen

Vi repeterer, vi har over en hel Uge til at repetere i.

Fru Kær

Saa tag da fat.

Jens

Jeg ved ikke rigtig, hvor jeg skal begynde.

Fru Kær

Du ved ikke, hvor du skal begynde! Og du skal op til Examen om en Maaned! Herre Gud, Jens, naar vil du dog tage dig sammen og tænke paa noget alvorligt?

Jens

Naar jeg faar et Par ny Sko, Mo'r.

Fru Kær

nervøst

Et Par ny Sko, hvad skal det sige, du har jo lige faaet et Par!

Jens

Jeg kunde ikke gøre for det, men Overlæderet revnede paa den ene til Boldspillet.

Fru Kær

Aa, du er altid saa vild, Jens!

Jens

Ja, men jeg havde en Chance og var lige ved at gøre et Maal.

Fru Kær

Det var vel de gamle, du havde paa?

Jens

svarer ikke

Fru Kær

Staa dog stille, Dreng, mens jeg taler til dig. Kan du ikke høre, hvad jeg spørger dig om?

Døren til Køkkenet gaar op og Angelika kommer ind i Stuen.

Jens

Mo'r, Mo'r, Husjomfru Angelika vil tale med dig.

Angelika

hviner

Fru Kær

Hvad vil du, Angelika, hvad skriger du for?

Angelika

Aa, Jens kan aldrig lade mig gaa.

Jens

Hr. Jens Kær ordnede blot Angelikas Krøller. Det er en slem Paryk, hun møder med.

Fru Kær

Vil du lade hende være i Fred, Jens. Hvad var det saa, Angelika?

Angelika

Frue, vi har inte flere Bønner.

Fru Kær

Hvad siger du, har vi ikke flere Bønner?

Angelika

Næ, æ, inte til en Taar — av, Jens!

Fru Kær

mod Ellen

Aa, hold op med det Klimperi, Ellen, jeg kan ikke holde det ud.

Ellen

fornærmet

Klimperi! Du bad mig jo selv om det!

Fru Kær

Det ved jeg nok, kære Ellen, men jeg kan ikke holde det ud i mit Hoved. Gaa ind og giv Angelika Pengene, min Portemonnæ ligger paa Buffeten — og se at faa Jens til at læse, saa er du sød.

Ellen

gaar ind i Spisestuen, men lukker ikke Døren

Fru Kær

tager sig til Hovedet

Jeg er snart træt af at være Mo'r længer; jeg kunde trænge til at komme ind og bo hos dig, Line!

Line

forbavset

Hos mig, paa Stiftelsen! Nej, det passer sig rigtignok ikke for Fruen.

Fru Kær

Hvorfor ikke? Derinde er Fred og Ro, og mit stakkels Hoved kunde have godt af en Hvile-Kur, som min Mand saa tit talte om, men aldrig fik.

Line

Fred og Ro! Ja, Fruen kan rigtignok tro, vi har Fred og Ro nede paa Gaden; der kør omtrent ikke en Vogn igennem hele Dagen. De store Folk er jo altid saa betænksomme og har sørget for, at vi gamle bliver lagt ud i Krogene!

Fru Kær

Det er netop en saadan Krog, en stille Krog, jeg længes efter. Jeg synes, der maa gro Glemsel for alle mine Bekymringer inden for eders smukke, røde Mure.

Line

Ja, vore Mure er rigtignok røde, og smukke er de med, men det er ogsaa Skrifttegnene, Frue, baade uden paa og inden i paa Gangene!

Fru Kær

Og saa har I den dejlige Have midt inde i Gaarden med Bede fulde af Roser og Levkøjer — og et stort Lysthus.

Line

Ja, det skal være saa rummeligt.

Fru Kær

Skal være, men det ved du da vel bestemt?

Line

Nej, det kan jeg da ikke godt vide, Frue, eftersom der ikke har sat et levendes Menneske dernede endnu!

Fru Kær

Hvad, bruger I ikke jert Lysthus!

Line

Jo, men ikke endnu, for de har ikke faaet bestemt, hvem der skal begynde. For der er et Parti, der holder paa, at vi gamle fra den forrige Stiftelse skal gaa først, og der er nogle andre, som siger, at der er mere Fornuft i, at de fineste skal begynde, dem, der har været Jomfruer i Herskabshuse.

Fru Kær

Herre Gud, er I ikke blevne enige om det endnu, og det er snart to Aar siden, I flyttede ud i den ny Stiftelse!

Line

Enige kan vel alle Folk blive, Frue, naar der blot ikke var de Mennesker til, som naar de faar ét Ord, saa giver de straks ti tilbage.

Fru Kær

Ja, ja, saa kan I vel alle blive enige om at glæde jer ved Blomsterne?

Line

Dem kunde vi ogsaa godt nøjes med, naar bare ikke Inspektøren tog dem.

Fru Kær

Tog dem, hvad skal det sige?

Line

Naa, først plukker han dem, og saa tager han dem, siger de, og bagefter skal han nok sælge dem. Han sælger omtrent alt, hvad han kan overkomme.

Fru Kær

Kan overkomme?

Line

Af Kul og Brænde nede i Kælderne, og naar nogen af os dør derinde, arver han vist altid mest, for han kommer først og ser Gemmerne efter og laaser Døren af, og Retten kommer jo altid bagefter.

Fru Kær

Saa er den Mand ganske simpelt hen en Tyv.

Line

Det skal saa ogsaa være den eneste Fejl, han har, Frue. Og hvad skal man sige til det? Han er paa andre Maader meget skikkelig, men han har en Flok uvorne Børn, og nu har han maattet sende den anden Søn til Amerika, fordi han ...

Fru Kær

griber Line i Armen

Hys, husk, Jens er der inde!

Peger mod Spisestuen

Line

Om Forladelse, kære Frue, jeg tænkte ikke Spor over det, jeg gamle Sludre-Chatol!

Fru Kær

Jens aner ikke, hvorfor Harald rejste den Gang, og jeg vil nødig have, han skal faa det at vide.

Line

Det kan jeg saa godt begribe, det kan jeg saa godt be-

gribe! -- Men hvor Jens ellers ligner sin Broder, det er som to Draaber Vand.

Fru Kær

Du aner ikke, hvor Jens er god og kærlig imod mig! Jeg tror, jeg faar rigtig Glæde af ham, naar vi blot kommer over Lømmelalderen med ham!

Line

nikker

Fru Kær

glad

Og ham faar jeg da Lov til at beholde hjemme!

Line

rokker uroligt paa Stolen

Fru Kær

Ja, tror du ikke det samme, Line?

Line

Jeg! Jo, jeg — ja, jeg ved ikke, hvad jeg skal sige til det — ja, nu maa Fruen ikke blive vred.

Fru Kær

Hvad mener du, har han sagt noget?

Line

Nej, nej, ikke saadant noget bestemt, men naar han kommer ud hos mig, vil han altid se paa Broderens Billede og snakker om, at saadan en Mand vil han ogsaa være, og naar han bliver større, saa vil han ...

Fru Kær

heftigt

Nej, nej, ham vil jeg beholde hjemme, ham kan jeg ikke taale at miste! Jeg har jo ikke flere Sønner tilbage!

Man hører den elektriske Klokke ude i Gangen. Lidt efter kommer Jens styrtende ind med Ellen efter sig

Jens

Hurra, hurra, hvad giver I mig for det?

Svinger et Brev over Hovedet

Fru Kær

Vær dog ikke saa voldsom, Jens, giv mig Brevet.

Jens

danser foran Moderen

Hvad giver du mig for det, hvad giver du mig for det! Et Par ny Sko, hvad?

Fru Kær

ryster paa Hovedet

Hvor skal jeg faa de Penge fra, min Dreng?

Jens

Saa giv mig et Kys, Mo'r, for det er fra Harald, og der er et Portræt inden i, det kan jeg føle.

Kysser Moderen

Ellen

springer frem

Portræt, nej, lad mig se!

Jens

skyder hende tilbage med Haanden

Bare rolig, lille Bøgeskov, som Tante Petra siger, bare rolig, først Folk.

Ellen

tager en Saks op af Sykurven, som staar paa Bordet

Maa jeg aabne det, Mo'r?

Jens

Pyh, Fruentimmer-Manér, aabne et Brev med Brodér-Saks! Det skal ... ratsch!

Vil stikke Fingeren ind under Gummiet

Fru Kær

Lad være, Jens, du kan komme til at ødelægge Portrættet. Lad mig selv.

Tager en Pennekniv op af Sykurven

Line

Nej, det var da et stort Brev, det har rigtignok kostet mange Penge at sende saa langt.

Fru Kær

har aabnet det

Her er Billede af ham, af dem begge to! og Brev!

Putter det ind paa Brystet

Jens

Lad mig saa faa Portrættet, vi faar jo aldrig Lov til at læse Brevene alligevel.

Fru Kær

Nu holder jeg det, saa kan I andre se hos.

De andre stiller sig omkring hende

Ellen

Hun er meget, meget bedre end paa det forrige Billede, Mo'r.

Line

Harald er lige godt bleven en gæv Karl.

Fru Kær

De kære Børn, hvor ser de lykkelige ud! Jeg tror, det er en god Hustru, han har faaet.

Ellen

Se i hendes Øjne, Mo'r!

Fru Kær

Ja, ja, de er dybe, aa ...

Ellen

Du, der er Sjæl i dem, noget, noget ...

Fru Kær

nikker

Noget af den rette forsagende Aand, som der skal være hos alle gode Kvinder. — Saa er jeg ikke bange for min Harald længer!

Jens

Aa, de Bukser, hvor de sidder, de, de og Silkeopslag paa Frakken! Det gaar helt ind, nej, hele Foret er af Silke, af det bare Silke! Hvor de dog tjener Penge i Amerika!

Fru Kær

Tænke sig, at min egen vilde, uregerlige Harald er bleven en saa stærk og fornuftig Mand!

Line

Og Hagekløften, kan Fruen se Haralds Hagekløft?

Fru Kær

Ja, den søde lille Hagekløft har han saamænd endnu. Sé, hvor koket den gør ham!

Ellen

Jeg synes, han ser for mager ud, Mo'r.

Jens

Mager! Det er alle Folk, der tjener Penge, mange Penge!

Fru Kær

Det gør ingenting, for saa taber han ikke Synerne, som jer Fader sagde.

Jens

Mo'r, Mo'r, jeg vil over til Harald, jeg skal blive til noget, jeg vil ogsaa tjene Penge og sende dem hjem til dig. Jeg er forfærdelig praktisk, siger de i Skolen, og den bedste Boldspiller.

Fru Kær

Men Jens dog, hvor kan du komme med saadant noget! Tænk du blot paa din Examen.

Jens

Aa, blæse være med den Examen! Saadan en Smule Examen gælder ikke i Amerika. Lad mig rejse, Mo'r, lad mig rejse i næste Uge — i Morgen! Jeg skriver straks til Harald, saa sender han mig Penge.

Fru Kær

slipper Portrættet og tager Jens ned paa sit Skød

Det kan du ikke nænne, Jens! Vil du ikke meget heller blive hjemme hos mig?

Jens

Men jeg vil aller helst komme ud af Skolen, kære, søde, rare Mo'r, nu med det samme, for jeg faar ikke den Examen alligevel, og saa skal jeg nok komme hjem og besøge dig.

Fru Kær

Jens, Jens, hvorfor vil du gøre mig saa bedrøvet?

Jens

Det vil jeg ikke, Mor, men jeg har saadan en forfærdelig Lyst til at rejse.

Fru Kær

skyder ham fra sig

I vore Dage sender man ikke Drenge til Amerika.

Jens

hidsig

Nej, men dem, der har gjort noget!

Stor Stilhed i Stuen

Line

Josses Dreng, hvad er det dog, du siger!

Ellen

Jens, Jens! Fy, skam dig! Hvor kan du sige saadant noget til Mo'r!

Jens

tier, blussende rød

Ellen

peger paa Døren

Jens, gaa ind i Spisestuen og luk Døren.

Jens

gaar og lukker Døren

Ellen

kaster sig ind til Moderen

Du maa ikke være vred paa Jens, han mente det ikke saa haardt, han kunde ikke gøre for det, men han er altid saa hidsig, saa forfærdelig hidsig.

Fru Kær

tager Brevet frem og begynder at læse halvhøjt, mens Ellen og Line lytter

,,Min egen kære Moder!

— — —

,,Jeg skulde kun ønske, du kunde tage 5 Minutters ,,Tid og kigge ind til Violet og mig. Hun er, hvad vi ,,kalder, a perfect wife and true companion. Jeg siger ,,altid til hende, Grunden til, jeg holder saa meget af ,,hende, er fordi hun minder i alt, hvad hun gør, ak- ,,kurat som min kære Moder i det gamle Land. Hun ,,siger, hun vil kun ønske, hun kunde se dig og kysse ,,dig, fordi du lod hende have saadan en Søn. Og hvem ,,kan jeg takke for alt det! Ja, kære Moder, dig vel- ,,signe Worherre ...

,,Violet er in the family way — med Barn — og hver ,,Dag beder jeg, at hvis hun føder en Dreng, han da ,,maatte blive en god Søn og gøre sin Moder ikke den ,,Sorg, hans Fader har gjort sin ..."

Fru Kær

skjuler bevæget sit Ansigt i Hænderne

Ellen

griber om Moderens Hænder

Græd ikke, Mo'r! For nu skal du ikke være bange for at lade Jens rejse til Amerika!

SOPHIE BREUM

[f. 1870. Udgivet: Hyld og Humle, Fortællinger (1900) — Fuldtro Sind, historisk Roman fra det 16de Aarh. (1902) — Kongeborn, Fortælling, med Tegninger af Anna E. Munch (1904). Odense Bys Bog om H. C. Andersen (1905) — Julegæster og andre stilfærdige Historier (1905)].

ELISABETH

(Af „Kongeborn", Fortælling, 1904)

Clavs Halvandetben sad i Boden hos Jørgen Kræmmer. De havde købslaaet om noget Bly, og Jørgen stod nu og priste en Sæk Humle, som han vilde have Clavs til at købe. Vilde han rejse ham en Stald til Øksne, skulde han faa Bly og Humle, ny Nederhoser til sig selv og hollandsk Lærred til Gundel og desforuden en fedet Græsokse.

Medens Clavs regnede efter, holdt han Øjet fæstet paa et Par Saltbærere, der bar Salt op gennem Færgestrædet, men han saa dem egentlig først nu, da de smed Sækkene og løb ind til Predbjørn Skinder, der havde raabt noget til dem.

Hvad kunde der være paa Færde! Nu løb Ib Farverlab forbi — — der var vel ikke — —

Clavs løb saa hastigt til Døren, at han faldt over en Bøtte Aske. Inden han kom paa Benene igen, pilede Kysselov ringlende og raslende ind i Boden. En Kødmanger,

som ikke havde faaet Tid til at lægge sin Kniv fra sig, og et Par andre Borgere var lige i Hælene paa ham.

„Hvad er paa Færde?" raabte Clavs og tog den bitte om Armen.

„Tøv en Kende," sagde Kysselov og saa sig vigtigt om; han følte sig som bedste Bejs, siden det var ham, der ene kunde give Besked om dette; og uden at forhaste sig, skubbede han sig op paa en Sildetønde. Kødmangeren hug Haanden utaalmodigt mod den, saa at Kysselov, der ikke var meget vægtig, vippede i Vejret.

„Hvad der begyndte med Lyst er endt med tynd Lykke," sagde han da prækeagtigt. Clavs gav ham et Drag over Nakken.

„Snak fra Leveren!"

„Dyveke er død."

„Død!"

„Du skrømter, din Aalekvabbe."

„De siger, det var Forgift."

Der blev stille et Øjeblik. Saa kom Jep Klejnsmed farende ind.

„Har I alt spurgt det?"

Og nu blev der en Gissen og en Spørgen, en Undren og en Rysten paa Hovedet. Kysselov gik omsider mod Døren; der var ingen, der kerede sig om ham, nu da han havde sagt, hvad han vidste.

„Vil Du med paa Slottet, Mester Clavs, saa gaa med mig."

„Ikke for Guld," svarede Clavs hastigt. Han skøttede ikke om at være under Tag med Kongen paa denne Dag.

Kysselov skyndte sig til Stegerset. Men heller ikke der lagde nogen Mærke til ham. Der var idel Forvirring. Køgemesteren løb til og fra. Klokken var over ti, men endnu var Kongen ikke gaaet til Middagsbordet. Naar Skænken

og Forskæreren stak Hovedet indenfor i Stegerset — og det skete hvert Øjeblik —, fløj alle de andre imod dem med Spørgen og Fritten, men de havde stadig hverken set eller hørt Kongen. Aldrig havde der været en saadan Summen og Snakken i Stegerset, og aldrig havde der været saa meget Venskab og Godvilje mellem dem alle — uanset den større og ringere Fornemhed. Om det saa var Kokken, talte han med den ringeste Tvætterske, som var de lige; — — hvorledes skulde denne Dag ende — hvem skulde Hævnen ramme? De var som Faar i Torden.

Ikke bedre stod det til i de høje Sale. Man gik til og fra, ingen havde Ro til at blive i Kamrene, tilsidst samledes de alle om Mogens Gjø og Ove Bilde, der havde Ærinde til Kongen og nu gik frem og tilbage i Salen udenfor Kongens Kammer. Det var jo alt blevet ud paa Dagen, og den lange Venten gjorde dem utaalmodige — ingen vidste egentlig, hvad man ventede paa, men ét var sikkert: man ventede. Og ikke paa noget godt.

Henne ved de Unge førte det til, at man omsider gjorde sig kry og vilde lade, som om det ingen Ting var. En forsøgte mundkaad en lystig Historie, men det var, som Latteren kvaltes, før den naaede Læberne, og dobbelt tungt rugede i alle Sind det ukendte, som de ikke ret vidste Navn for. Havde man saa endda kunnet lette sig ved at sige noget ondt om Dyveke. Men ingen vidste egentlig noget. Men desto mere om Sigbrit. Som springende Gnister fløj de haanske Ord om hende. Nu var der da endelig bundet for hendes formaledidede Tunge!

Men hvem — hvem bar Skylden? Ingen vovede at spørge. For ingen vovede at svare. Det var for farligt et Svar, enten det lød paa en Dansk eller en Nederlandsk.

Nu kom Dronningens Hofmester Albert Jepsen Ravens-

berg ind i Salen. Der var dem, der tyktes, at han styrede mod Kongens Dør, men som om Modet forgik ham.

Ja — Dronningen! Havde hun nu blot haft sine burgundiske Herrer og Damer, men de var længst sendt hjem. Ingen skøttede den Dag om at kaldes til hendes Naade.

Time gik efter Time. Dørsvenden vovede ikke at røre sig fra Døren til Kongens Kammer; tilsidst lod Torben Oxe, Slotshøvedsmanden, ham afløse.

Den Dør! Den sad der i Væggen lige urørlig, fjælende hver Smertens Lyd. Solnedgangskæret faldt ind i Salen. Det døde hen — det mulnede — Skyggerne blev de raadende — — endnu rørte Døren sig ikke. Tilsidst samledes al Spændingen om den Dør. Den var som noget levende ondt, noget fjendsk og forkoglet — — hvad skete, naar den aabnedes? Hvem vilde Kongens mægtige Harm ramme?

Dette var jo værre end aaben Kamp, fordi man havde kun ét at gøre — vente. Ikke slaa fra sig. Ikke tage sig i Vare.

Hvad nu? Henne ved den anden Dør bøjede de sig — — hvert Trin standser — al Talen tier — — Dronningen — — ene gaar Dronning Elisabeth mod Kongens Dør. — — Vil hun — vover hun — —, ja saa sandelig. Dronningen! Sagtens den, Kongen sidst af alle gider se i denne Stund.

Der gaar en Bølge af slet dulgt Hadskhed gennem de høje Herrers Skare. Tirre et saaret Vilddyr — — hvad følger der paa! Men stumme og værgeløse tager de ikke mod hans Hævn og Had.

Der staar Trods og Uvilje ind med deres slet tæmmede Mumlen, da Dronningen uden at tøve, uden at spørge om Forlov aabner Døren. En kort Snerren derinde fra. Saa lukkes Døren. Alle tier og lytter. Der høres ikke en Lyd fra Kongens Kammer.

Da gaar det som et Suk gennem mangt et Hjærte: „Gud staa Dig bi, Dronning Elisabeth!" — — —

Kong Christiern sad ved sit Bord. Der var fuldt op af Dokumenter, Breve og Regnskaber; ved Foden stod en aaben Brevsæk; en Skriver havde maattet sætte den ind fra Kancelliet — — hun forstod det — han havde villet bortslaa Sorgen med Arbejde — men ikke havde han mægtet det — Papirerne laa kastede mellem hverandre uden Orden og Mening.

Nu raade Gud for, hvad der sker. Dronningen gaar frem for Bordet. Kongen ser op paa hende med et stikkende Blik. Hvad vil hun — hun, der er nærmest til at glædes over — — — at de har taget Dyveke fra ham.

Der var en saadan Uhyggens Vælde over dette Ansigt der i Halvmørket, at alle de Ord, Elisabeth kunde finde, var hende for ringe. Og hun satte sig uden et Ord overfor ham.

Han tog ikke sit mægtige Blik fra hende. Hendes Ansigt kunde han ikke se — hun havde Ryggen til Aftenskæret derude fra — , men som hun nu blev siddende der — tiende, men som man sidder der, hvor ens Ret er at være — — saa han et stakket Nu, at hun her i hans Gaard havde faaet en sorgfuld Maade at bøje sit Hoved paa — hun, der kun var 16 Somre gammel og intet burde vide om den Kval, der kan gnave ens Hjærterod. Og han lukkede sine forfærdelige Øjne og sagde:

„Livet har rammere Runer, end I drømte om — —"

Hun nikkede hen for sig.

Saa bøjede han sig frem og sagde skærende:

„Hvem sendte Dig?"

„Ingen," svarede hun stolt.

„Vár Dig, Elisabeth," hviskede han og bøjede sig tru-

ende frem, og der var saadan en Tungsindets Vildskab i hans rødsprængte Øjne, at hun maatte sænke sit Blik.

Men da tænkte hun, at det var første Gang, at Døden havde knust hans Herskervilje. Slagen var han af den tavse uovervindelige Fremmede. Hvad maatte dette være for ham! — — Om nu det, som hun havde anet i enkelte Øjeblikke, dette farlige, mørknende — — om det nu slap ind, da vilde det smudse hans kongelige Sjæl med den ubændige Vilje til ondt og godt, og han vilde drages mod Dybet.

Og da var det, som om en hed Smerte, hun aldrig før havde kendt, tog Magten fra hende. Hun elskede ham over alt det, Gud havde skabt — —

Aldrig havde hun Draabe for Draabe løst sin Sorg ud i Klynk, dæmmet op var den, og nu brast den ustandseligt frem i en overmægtig Ømhed, og hun rejste sig hastigt, greb om hans store, tunge Hoved, og i hjælpeløs Angst knugede hun det ind til sig.

Det gik Kongen forunderligt til Hjærte, at der var et Menneske paa Jord, som holdt den grusomme, tryllemægtige Fjende i hans Sind for saa farlig, som den var.

Og der kom en Længsel over ham efter Menneskers Hjælp i hans Nød. Men Mennesker hjælper ikke hverandre. De der inde fryder sig dulgt, i Nederlandene og hos Kejseren vil de juble aabenlyst — Sigbrit tænker kun paa at beholde Magten — — ene, ene, isnende ene i den hele Verden. Dyveke, Dyvekelille.

Dronningen besindede sig og satte sig atter stille.

Han kunde ikke jage hende fra sig, skjule sin Kummer mægtede han ikke — — men siden hun havde vist ham, at hun turde se ned i det Dyb i hans Sjæl, som han selv næppe kendte, saa maatte hun vel begribe, at det eneste,

hun i sin Fattigdom kunde give ham, var Frihed for alle fagre Ord, alle koglende Drømme.

Elisabeth gik denne Stunds frygtelige Prøve igennem. Hendes Forstand eller Erfaring baadede intet, gav hende ikke de Ord, hun skulde bruge, det som bar hende igennem var ene hendes høje Trofasthed og al den Kærlighed, som hun havde næret i sit Hjærte i det Forventningens Aar — fra hun gav den aldrig sete Mand sit Ja for Livet, og til hun førtes til ham.

Hun fik sagt de Ord, som var værre end brændende Svovl at tage paa Tungen, for hun vidste, hvad det vilde koste at staa ved dem.

„Ingen har større Sorg for Jer i denne Sag end jeg."

Det var, som en Tynge toges fra ham. Saa var der dog et Menneske, for hvem han ikke skulde skjule den svidende Sandhed. Og der kom et Øjebliks Ro i hans Øjne.

Det lønnede hende for Ofret, for der var Løfte i det for de kommende Aar.

Men saa faldt det ham ind, at hun kunde tro, at nu var hun med i alt hans, og han sagde afledende paa sin skjulende Maade det latinske Ordsprog: „Non sapit incolumis triste qvod æger habet."

Nej, den Sunde ved ikke, hvad den Syge lider, men — hun havde det paa Læberne — at disse Aar havde lært hende, hvor syg i sin Sjæl man kan være. Men hun betvang sig. Og i Stedet for sagde hun:

„Der er fuldt af Hofsinder derude, og Kansleren bier paa at indlades."

Atter kom denne Forvildelsens mørke ubundne Kraft i hans Øjne.

„Bi kun —" hviskede han. „Jeg skal hævne den Haan."

„I har større Gerning for Haanden end at splitte Eders kongelige Styrke i Hævn," sagde hun fast.

Da han studsende saa op, vovede hun sig videre:

„Den Snor, som lægges af Strenge tre." Hun huskede de Ord fra den Gang paa Næsbyhoved.

Atter saa han studsende op. Saa faldt han i Tanker med Haand under Kind. I andre Tanker end dem, som Dagen igennem havde holdt ham i Vaande.

Det kongelige Blod — — saa brusede det ogsaa i hende — saa havde hun Højhed til at ville staa sammen med ham i det, som hans hele Mandsvilje higede imod: et mægtigt fribaaret Norden, hvor hverken inden- eller udenvæltske Magter trængte Nordboen i hans Handel og Vandel til Lands eller til Søs eller hindrede ham i at vare sit kongelige Kald.

Der kom en livsalig Kraft over ham. Ungdommens, Kærlighedens blinde, øre Fryd var endt, men endt var ikke al Livsens Lykke — — der var dog levnet ham noget andet, noget paradisnyt, hvor ingen Minder om den svundne vaarlige Rus vilde rejse sig mod ham — men hvor han skulde møde en Kvinde, der ledtes til ham som hans Hustru, som hans Dronning, der vilde være sammen med ham om Sønnen, som skulde løfte Scepter og Sværd, naar Alderdommen og Døden tog ham fra hans Værk.

Og han bøjede sig frem og saa hende forskende ind i Øjet. Saa ung hun var — skulde han finde den højbaarne Vilje hos hende! Men der var for ham noget kvalfuldt mindende i denne hans Bevægelse, og han sank tungt tilbage: Ingen gøglende Fagerhed, ingen legende Fryd — — nej, nej, men det ny — det han aldrig havde kendt hos Dyveke — — — det maatte han have i sin Tanke et eneste hvilende Øjeblik endnu.

Dronningens Læber skælvede — vidste han det, følte han det, at hun gav ham sit Hjærte helt, udelt, til evindelig Tid!

Hun havde mere af ham i denne Stund end i nogen anden Stund, siden hun blev givet til ham, — — men sagde han nu et Ord derom, da vilde denne hans fattige Godhed for hende briste som en Boble, og derfor rejste hun sig og sagde:

„Eders Naade faar nu lade Kansleren ind, at ikke Hvermand skal vide, hvad Kongen tænker."

„Vidste min Hue det, jeg brændte den," sagde han haardt og rejste sig.

Hun gik mod Døren.

„Elisabeth." Der kom atter dette lavt lurende i hans Øjne. „Naar nu de derude og Jeres Faster eller Kejseren spørger — —"

„Jeg er din salvede og kronede Hustru og fuldtro Ven." Men dette sagde hun sagte hen for sig i sit Hjemlands Sprog.

Han stod lidt og grundede. Saa traadte han nærmere:

„Naar de spørger derude, sig da, at — —" men saa sagde han pludselig mildt:

„Tal og handl, som jeg Dig tiltror."

Idet hun gik ud, holdt han Døren aaben for hende. De havde sat Lys alle Vegne derinde. Hun gik gennem Salen som i en flimrende Taage. Hvor hun lyttede — — tog det ham atter, det lammende, forvildende Tungsind — — eller — — — før hun naaede halvt ind i Salen, hørte hun, at Kongen med sin vanlige Røst befàlede Kansleren at komme ind med Brevskaberne.

— — —

Da hun kom ind i sit Kammer, sendte hun sine Fruer og Jomfruer bort, og hun gik ind i Vindvesfordybningen og skød Vindvet op.

Paa den anden Side Slotsgraven bar de Fakler for et Par Adelsmænd. Hun stod og fulgte Strømmen af gyldne

bristende Lyspunkter paa den sorte Vandflade. Da de slukkedes, bøjede hun vaandefuldt Ansigtet i sine Hænder.

Den stod jo ikke til at bære, den Kærlighedens ublide Vælde, som nu ganske herskede i hende.

Var det ikke en Daares Gerning at bære Ved til det Baal, som skulde fortære hende selv! Vilde hun, saa fik hun vel Magt til at kue Haabet om at vinde hans Manddoms sande Kærlighed, og først, naar det Haab var kuet, blev det taaleligt at leve ved hans Side.

Men da randt det hende i Hu, hvad hendes danske Jomfruer havde sunget om den vilde, forskabte Valravn med den onde Lykke.

> Han slog hende i Lodder to,
> drak af hendes Hjærteblod,
> saa blev han til en Ridder
> alt baade stærk og stor.

Hun løftede Hovedet. Ja — ja — om hun saa skulde sørge sig død — hele Hjærtet — ellers fik hun aldrig Magt med Trolddommen.

Hele Hjærtet!

Den unge Dronning brast i Graad.

Nu havde hun set sin Fremtids Skæbne.

HENRIK CAVLING

[f. 1859. Udgivet: Fra de dybe Dale, Roman (1894) — Det danske Vestindien (1894) — Fra Amerika I--II (1897) — Paris, Skildringer fra det moderne Frankrig (1899) — Østen, Skildringer fra en Rejse til Ceylon, Birma, Singapore, Bangkok, Kina og Japan (1902) — London (1904)].

JESUS

(Af „Fra Amerika", I Del, 1897)

„Pst! Jeg kører Dem til Vorherre for en halv Dollar!" „Denne Vej til Jesus!" „Første Vogn til Frelseren, første Vogn!" — disse Raab lød imod mig, da jeg steg af paa Banegaarden i Denver, den bekendte By i Sølvstaden Colorado. Et Øjeblik efter sad jeg i en *Cab*, der i skarpt Trav førte mig til Nord-Denver, hvor jeg skulde sé den besynderlige Mand, der havde sat hele Amerika i Bevægelse.

Hans Navn var Francis Schlatter. Om hans Oprindelse lød Meddelelserne meget modsigende. Hans Nærmeste angav, at han var født af en Jomfru i Alsace. Fremdeles, at han i sin Ungdom var udvandret til Amerika og her en Tid lang ernærede sig som Skomager. Men noget bestemt vidstes ikke ud over dette ene, at han virkelig i 1892 havde arbejdet som Skomager i Denver, og at han efter et Syn, han sagde at have modtaget fra sin himmelske Fader, vandrede til Arkansas, hvorhen han ankom med

bart Hoved, ussel Paaklædning og saarede Fødder. Paa Grund af dette Udseende og Mandens besynderlige Tale lod Sheriffen ham arrestere og holdt ham fængslet i halvtredie Maaned. I Fængslet savede han Brænde, vaskede Tallerkener og rensede Deputy-Sheriffens Hus. Men da han havde modtaget en ny Aabenbaring fra sin Fader, forlod han pludselig Stedet —

Dernæst træffer vi ham i Ørkenen, hvor Djævelen opsøgte ham, fristede ham og tilbød ham at blive Sheriff; men han fik Bugt med Fristeren og vandrede under store Savn og aandelige Anfægtelser gennem Texas, New Mexico og Arizona til det sydlige Kalifornien. Naar han led Tørst og besvimede, hentede han Styrke hos sin Fader.

Han begyndte at helbrede, men ikke for Betaling. Han brød sig ikke om Penge og havde kun faa Fornødenheder. Om Natten rullede han sin Frakke sammen, lagde den under Hovedet og sov ind blandt Markens vilde Dyr og Skovens Fugle. Ved en saadan Lejlighed var det, at en Tigger, han havde helbredet, viste sig taknemlig ved at stjæle Helbrederens Frakke. Halvnøgen kom han til San Diego.

Saa aabenbarede Faderen sig for ham og sagde til ham, at han maatte modtage 20 Dollars af de Mennesker, han havde helbredet. For disse Penge var det hans Agt at rejse med en Damper til San Francisco.

Men saalunde føjede det sig, at han ventede paa Damperen, og mens han ventede, sov han en Nat i Hus sammen med en Landstryger, han havde helbredet for Feber og bagefter skænket Halvdelen af sine Penge. De sidste 10 Dollars, han ejede, opbevarede han i sine Benklæder, som han hængte paa Sengestolpen, før han gik til Hvile. Da han vaagnede, var Landstrygeren gaaet og havde medtaget baade hans Benklæder og hans Penge.

Lidende og bedrøvet begav han sig ind gennem Landet,

der her foregik var uforstaaeligt. Nogle kaldte det Magnetisme, andre Suggestion, og andre opstillede Teorier om hypnotisk Paavirkning. Men de Syge, der var blevet helbredede, mente simpelt hen, at der var foregaaet et Mirakel. De Troende iblandt dem — og til disse hørte Denvers protestantiske Præst, Myran Reed — betragtede Helbrederen som et Menneske med guddommelig Sendelse. Enkelte af dem knælede paa Gaden og lovede og prisede Gud.

Francis Schlatter, der fremdeles stod i Haven, hævet over Mængden, maatte være i Besiddelse af en utrolig Udholdenhed. Han modtog de Syge fra Kl. 9 om Morgenen til Kl. 4 om Eftermiddagen og fik i den Tid ingen Mad og intet andet at drikke end et Glas Vand. Paa hudløse Fødder, træt, sulten og udmattet var han kommen fra sin lange Vandring over Klipperne og de øde Sletter. I 40 Dage havde han vandret gennem den forfærdelige Mojave Ørken, næsten uden Føde. Nu stod han her i Regn og Hede, mild og gudfrygtig, barnlig i sit hele Væsen. I Evropa havde man vel arresteret Helbrederen. En Herredsfoged havde underkastet ham Forhør, og naar det var bleven godtgjort, at han lige saa lidt var *cand. theol.* som *cand. med.*, var han bleven idømt Fængselsstraf, fordi han uberettiget optraadte som Præst og Læge. Ikke saadan her. Mængden behandlede ham med Ærefrygt. Hans værdige Optræden, simple Levemaade og faste Tro paa, at han udrettede noget Godt, vandt ham Alles Agtelse. Han var simpelt klædt, i en folderig Kofte, store klodsede Sko og uden Hat. Hans hele Person var præget af en Værdighed, som maatte gøre Indtryk paa Enhver, endog paa dem, der ikke troede paa hans vidunderlige Gerninger.

Man tænke sig nu til den ubeskrivelige Besynderlighed, det var at sé et saadant Menneske i de amerikansk-mo-

derne Omgivelser. Den elektriske Sporvogns Ringen og den skarpe Lokomotivfløjte skar igennem Helbrederens inderlige Ord, og naar han vendte Øjnene mod Himlen for at bede til sin Fader, saa han op i en Sky af Kulrøg og i et Net af Telefontraade. Men lige roligt lød hans smukke Røst, og lige roligt stod hans værdige Skikkelse imellem Reporterne, Jernbaneagenterne, Fotograferne og Betjentene med de smarte Ansigter. Mellem disse Skikkelser færdedes i Haven Turister, Læger, Præster og de Syge, der stønnede af Smerte, skælvede af Angst og Spænding. Det var et Billede, man aldrig glemmer, et Billede af Forbavselse, Jammer, Tvivl og Haab og Ærefrygt, og midt i dette Billede det forunderlige, gaadefulde Menneske, en moderne Jesus i et Samfund, hvor enhver Bevægelse foregaar mekanisk, hvor der ingen Plads findes for Miraklet, hvor Røveren paa Korset dræbes ved Elektricitet.

Om Eftermiddagen fik jeg Lejlighed til at tale et Par Ord med Helbrederen. Han var øjensynlig meget træt og havde sat sig paa en Bænk i Haven. Jeg stillede ham kun ét Spørgsmaal, det samme som Farisæerne for 2000 Aar siden stillede Jesus. Jeg spurgte ham:

„Er Du Guds Søn?"

Saa vendte han sit milde Ansigt op imod mig og svarede langsomt:

„Nej, jeg er kun et Menneske. Men min Fader, som er i Himlene, har givet mig den forunderlige Kraft."

— En Uge senere var han forsvunden. Ingen fandt hans Spor. Man antog, han atter vandrede om i Ørkenen.

WALTER CHRISTMAS

[f. 1862. Udgivet: Amazonfloden, Erindringer og Skildringer (1892) — Et Aar i Siam (1894) — Maïma, Noveller (1895) — Kærlighedens Ret, Dansk Herregaardsroman (1898) — Peder Most, Fortælling (1901. 2. Oplag 1901) — Frits Banner, Fortælling (1902. 2. Oplag 1902) — Fremtidslande I—III (1903—1904) — Styrmand Most, Fortælling (1903. 2. Oplag 1906) — Kong Peder, Fortælling (1904. 2. Oplag 1904) — En Lektion, Komedie i 4 Akter (1905)].

JULEMAD

Ni Dage havde „S. S. Newyork" hugget og rullet og stampet sig tværs over Atlanterhavet, gennem Vinterstormene. Intet Øjeblik havde den 14,000 Tons store Damper været i Ro. Fra Nordøst og fra Nord hujede Vinden henover Oceanet, piskende Overfladen til skumhvidt, fraadende Raseri.

Som et gigantisk Lastdyr, der ved sviende Svøbeslag drives til vanvittig Anspændelse af Muskler og Nerver, saaledes arbejdede den tunge, sortmalede Jernbygning. Kulsort Røg væltede ud af de taarntykke Skorstene, buldrende Kæmpebaal flammede under Kedlerne, medens Skruebladene malede rundt, snart i vanvittig Fart nær Overfladen, snart trægt og tungt dybt under Bølgedalene.

Iskold var Vinden, bringende Bud fra vinterhvide Pollande; Islag dækkede Læsiden af Damperen. Hvert Skum-

sprøjt hagede sig fast over Dæk og Opstaaende, frøs til Istapper og Krystaller.

Ingen skulde anet, at det Skib husede et Par Tusind Mennesker. Der var tomt paa Spaseredækket, og i den pragtfulde Spisesal klumpede Officererne og en halv Snes søstærke Passagerer sig sammen om to Borde i det ene Hjørne for, hastigt og uden Glæde, at arbejde sig gennem Frokosters og Middages stilløse Serveringer.

Mellem de lange Rækker af Passagerlukafer stavrede hvidklædte Stewarder som drukne Mænd, balancerende med Bækkener og Spande. Og vidste man ikke bedre, skulde man tro sig i et Kæmpemenageri, hvis vilde Dyrebestand bag laasede Døre udvekslede Rovdyrbrøl og Hungerjamren.

I alle Tonarter og Skalaer brød Søsygerædslen sig Vej gennem Menneskestruber: klagende, brølende, sukkende, klynkende. Værst var det paa Rejsens første Dage; senere blev Ofrene saa afkræftede, at Stemmerne ikke længere slog til i stærke Følelsesudbrud, men indskrænkede sig til halvt hviskende, halvt rallende at forbande Skæbnen og søge Trøst hos Vorherre og Kahytssteward.

Var Elendigheden stor blandt Damperens „første Klasses" Væsner, hvis Velstand gav dem Adgang til al den Menneskekærlighed og Opofrelse, som Skibets tjenende Aander var i Stand til at udvikle i Haab om gode Drikkepenge, saa mindede Tilværelsen i de Dybder, hvor Skibets store Bestand af Emigranter opholdt sig, om en af Dantes Helvedesafdelinger.

Som Hylder i en Lagerkælder strakte Køjerne sig over hverandre; store Fællesrum gav Plads til Hundreder af Mænd; Kvinderne laa for sig i lignende Kæmpekahytter, og ind mellem dem skød sig Lukafer til enkelte Familier med talrige Børn.

Stor Orden plejer at herske paa Emigrantdækket, men de ni Stormdage havde hvirvlet alt i et Kaos, over hvilket en lummer, iltfattig Luft, mættet med ilde Lugt og Menneskeuddunstninger, hang som Røgtaage over en Fabriksby. Grønmalede Kasser, Skotøj og skidne Køjeklæder dansede Kankan sammen med halvforstyrrede, hvinende Børn i alle Aldre; som Slagtekvæg i en argentinsk Saladero laa Mænd og Kvinder i Køjer og henad Gulvene i Snavs og Søle, stønnende og gispende, medens Damperen væltede sig gennem Stormbølgerne.

Paa Rejsens første Dag fulgte jeg Kaptejnen derned paa hans Inspektionsrunde. Jeg *maatte* se min Baron. Jeg fandt ham ikke, men næste Dag saa jeg ham sidde paa Kanten af en Luge, trækkende frisk Luft trods Kulden, som han ikke kunde klare sig imod; hans slidte Sommerfrakke skærmede kun daarligt.

Stakkels Baron! Jeg opdagede ham, da Damperen laa klar til Afgang ved Southhamptons Kaj. Jeg lænede mig over Lønningen og betragtede den endeløse Række af Udvandrere, der sagtelig gled fra Land ind over Landgangsbrættet og opslugtes af den sorte Skibsside. Alle Aldere, alle Slags Typer, forkuede og fattige, frysende eller gladdrukne, Mænd, Kvinder, Børn. Alle bar de Poser og Sække, Smaaæsker eller Skibskister — alt, hvad de ejede af jordisk Gods, skulde jo med paa den lange Rejse. Og mellem en grinende Mulat og en sjalsvøbt Rokkekælling løftede sig et gustent, stubskæget Ansigt op mod mit — det var Baronens. Han havde genkendt mig, tog i en Fart Øjnene til sig, skuttede Ryggen og gled ind over Faldrebet.

De Øjne kunde jeg ikke faa ud af mine Tanker, og saa det sultne Træk ned over Næse og Mund. —

Og medens „S. S. Newyork" kastede los og stod Kanalen

ud, hentede jeg fra Mindernes Gemme Billed paa Billed, hvor den Mand var en staaende Forgrundsfigur.

Baron — ja, hans Navn er glemt, og det er bedst for ham og hans. En stærk og livskaad Fyr, lysten efter Kvinder og Natteglæder, gavmild med egne Penge, letsindig med Andres, godmodig og stortalende. Hans Fædrenearv holdt ham svømmende paa Københavnerlivets koglende Overflade i fire Aar, saa sank han langsomt til Bunds, tynget af Gæld, træt af evneløs Stritten mod Levemandsvanerne. Familien sendte ham til Argentina. Faa Aar efter dukkede han atter op. Glemt var han nu af Venner og Veninder, altfor fattig og kreditløs til at træde i Numer igen, dér hvor han før hørte hjemme. En beskeden Stilling i et Postkontor hjalp ham til Pensionatsføde og billigt Logis. Saa kom Katastrofen — en ubetvingelig, mægtig opblussende Trang til dyre Glæder, til dyr Kvindegunst. Maaden, paa hvilken han skaffede sig Pengene, mindes jeg ikke, men den takseredes til et Aars Fængsel.

Han sad paa Lugekarmen og frøs, jeg stod lige overfor i min varme Pels. Der skinnede Had i hans Øjne.

„Gøre noget for mig? — Rejs Fanden ivold! — At man ikke engang kan undgaa at møde en forbandet, storsnudet Dansker midt paa Atlanterhavet — vi kender ikke hinanden!"

Saa kort var vort første Møde.

To Dage efter var jeg alligevel paa Jagt efter ham med noget uldent Undertøj og den Slags i en Pakke. Man kunde jo aldrig vide, hvor lidt der stak bag Sommerfrakken.

Denne Gang stod han og stivede den af med Ryggen mod det varme Jernskot udenfor Kedelrummet.

„Lad nu være," afværgede jeg, „næste Gang vi mødes, kan det være mig, der trænger."

Saa rakte jeg ham Haanden og Pakken og entrede skynd-

komt op igen, for Taarerne brød frem, og det maatte jeg ikke se.

Næste Dag sad han i mit Lukaf og rullede med Øjnene af Henrykkelse over et Glas Te og en Skaal friskbagte Kager. Nu var pirrelig Stolthed og sky Mistillid et tilbagelagt Standpunkt. Den Dag og de næste sang han sit Jammerkvad, hvis staaende Omkvæd var:

„At tænke sig - - saa har man en Onkel, der er Lensbaron og sidder med sine 200,000 om Aaret. — Og hvad har han gjort for mig?" Hvorpaa han støttede Albuerne mod Knæene, lagde Ansigtet i sine to flade, snavsede Hænder, rokkede frem og tilbage i Takt med Damperens Bevægelser og græd. Stakkels Baron!

Nu var vi naaede til Rejsens niende og næstsidste Etmaal, og det var Juleaftens Dag.

I Læ af Long Island, i smult Vand, stævnede vi mod New York. Og Damperen blev levende. Fra Kahytterne dukkede Damer og Herrer frem; deres Røster var kendte, men Skikkelserne havde Nyhedens fulde Interesse. Ansigterne var blege, men Søsygens Rædsler laa allerede som halv glemte Minder. Der stod indestængt Energi, stærke Krav til Livet og Madlyst over Yankeeflokken, der den Dag myldrede ind i Spisesalonen og tog Plads om Frokostbordene.

En Time før Middag puslede det ved Lukafets Dørgreb. Ind gled den haardt prøvede Baron. Han satte sig som sædvanlig paa den ene ubenyttede Køje og stirrede i Tavshed frem for sig.

„I skal ha' Julemiddag, I Aristokrater. — I skal ha' Gaasesteg og Kalkun, trufferet Kalkun. —"

Jeg følte mig uden mindste Grund brødebetynget.

„- - og Plumbudding til Dessert. — Paa hvert Bord skal der stilles et Juletræ med tændte Lys —"

„Vil du ha' en Flaske Vin med dig ned?"

„Det er rimeligvis sidste Gang i mit Liv, jeg faar en Chance til at spise Julemad — sidste Gang i mit Liv!"

„Hvad er det for en Chance?"

„Du kunde — du *kunde* tage mig med ind. Den ene kender ikke den anden efter saadan en Rejse. *Hvem* kan det skade? — En *eneste* Gang kunde jeg endnu spise Julemad i ordentligt Selskab. Du *har* været god imod mig — *gør* det for mig — *lad* mig ikke gaa ned iaften blandt de rædsomme Sjovere dér — dér, hvor jeg hører hjemme."

Han fik sin Vilje. Juleaften er man blød om Hjertet eller paa Hjernen — hvor det nu sidder. Lige høje var vi, jeg lagde mit Smokingsæt frem og alt, hvad dertil hører; saa gav jeg ham Brugsret over Lukafet de næste tre Kvarter og tog mig en Spaseretur paa Dækket, naget af daarlig Samvittighed. Hvis den blev opdaget!

For „Head-Stewarden" led næppe af Juleblødhed, og det at bringe en Beboer af tredje Klasses Helvede op mellem de Gudbenaadede i første Klasses Paradis — en uhørt Forbrydelse!

Jeg har aldrig set et Beboelsesrum i en saa haarrejsende Tilstand af Uorden som mit Lukaf efter de tre Kvarters Forløb. Men midt i Rodet stod en velbarberet, pyntelig Gentleman, selskabsklædt, Skilning over hele Hovedet, opvikset Knebelsbart — kort sagt en veritabel dansk Baron, ulastelig paaklædt, med tilpas sløve og blege Ansigtstræk, men med skinnende Øjne.

„Gud, hvor jeg nyder det! — Her ser meget uordentligt ud!"

„Utvivlsomt. Men nu gaar vi ind til Julemaden. Gør blot ingen Dumheder, saa jeg kommer i Fedtefadet! Lad, som du ikke forstaar Engelsk — det er bedst, og drik ikke for meget."

Det straalede af Lys, hvide Duge, blanke Glas og Sølvtøj hen over de utallige smaa Ottemandsborde; og Juletræer var rigtigt nok anbragte midt paa hver hvid Dug.

Han standsede indenfor Døren og saá sig sky om med missende Øjne. Jeg stak min Arm under hans og styrede løs paa vort Bord.

De øvrige seks Pladser var allerede besatte. Jeg kendte kun den gamle, tunghøre Oberst Walker ved Bordets ene Ende; ved hans Side anbragte jeg min Følgesvend, der afleverede et korrekt og stilfuldt lille Buk til samtlige Bordfæller, inden han satte sig.

„En Flaske Mumm, England," beordrede jeg. Der skulde i det mindste være Stil i Galskaben. Baronens Næseflige dirrede let, han hviskede: „Tak for det!"

Overfor os bredte sig et mavesvært og flommehaget Par, Bostonfolk, og deres smalmidiede Datter, hvis spillende brune Øjne med amerikansk Frejdighed mønstrede Baronen og mig. Saa var der en flot Chicagoenke af tvivlsom Alder samt en langnæset Journalist med agtpaagivende Rotteøjne.

Obersten — en af de faa søstærke — var min Ven gennem ni Dages Samvær; han havde forestillet mig for Bordfællerne ved Frokosten og kastede nu spørgende Blikke paa den Nyankomne, ventende en Præsentation. Endelig bøjede han sig mod mig:

„Deres Ven formoder jeg — har ikke Æren —"

Han lagde Haanden bag Øret, jeg nødtes til med høj Stemme at gentage: „Baron — fra Danmark."

Samtlige Amerikanere lagde Knive og Gafler og saá med spændte Miner paa den Ukendte. De Yankee's Øren er lydhøre for evropæiske Titler.

Oberst Walker rejste sig, strøg den graa Knebelsbart:

„Glæder mig, Baron, glæder mig meget. Tillad mig at forestille Dem for mine Venner."

Lidelserne begyndte. Barontitlen fløj som en Fjerbolt paa Kryds og Tværs over Bordet. Flommehagerne smaskede paa den, som havde de kæmpestore Bolsjer i Munden; Chicagoenken lænede sine Yppigheder tværs over mig for at komme Aristokraten nærmere. Rotteøjnene funklede i Interviewiver.

Og Baronen selv. I Begyndelsen ængstelig og famlende, snart efter tillidsfuld og endelig — under Paavirkning af Champagnen, den gode Mad, den koncentrerede Opmærksomhed om hans Person, hans Navn — overmodig, overlegen, nedladende. Den smalmidiede Bostonfrøkens brune Øjne gjorde det fuldstændig af med ham. Efter den trufferede Kalkun lovede han at besøge Boston — han havde ikke noget specielt, der holdt ham tilbage i New York; hans Fætter, Grev X., havde netop anbefalet ham Boston. Ved den næste Ret bestilte han en ny Flaske Champagne og skænkede Bordet rundt. — Vist vilde han deltage i Selskabeligheden, elskede at danse; hans Fætter, Baron Y., der altid førte Kotillon op ved det danske Hof, havde lært ham nogle nye Ture.

Ved Plumbuddingen var han mere end halv fuld. Med glødende Kinder og skinnende Øjne talte han om sine Forfædre, om Familiegodserne, tilbød Journalisten en Artikel om Hoffets daglige Liv; skuede erobringssikker ind i de brune Bostonerøjne og lovede Familien at slaa Følge paa næste Tur til Evropa.

Min Appetit var ikke stor den Julemiddag. Jeg havde en Følelse af at sidde paa en løbsk Bil, bare afventende i hvilken Grøft, jeg skulde ende Kørslen.

Middagen var tilende, og inden jeg kunde faa Tag i Baronen, havde Obersten ham under Armen. Afsted drog de,

flankeret af Chicagoenken og med Bostonfamilien som Arrièregarde, i Retning af Rygesalonen.

Jeg blev staaende, med Sved paa Panden og Angst i Hjertet: dette *maatte* ende med Skandale. Jeg saa paa mit Ur, en halv Time vilde jeg give ham endnu, og saa —

Da Tiden var omme, stod jeg i Rygesalonen. Midt for den ene lange Væg sad Baronen bag et Bord fuldt af Cigarer, Kaffe og Likører. En mægtig, halvrøget Havaneser holdt han mellem sin aristokratiske Pege- og Tommelfinger; rundt om ham sad der tykt med Yankee'er, andægtigt lyttende til Beskrivelsen af en af de verdensberømte Familiesammenkomster paa Fredensborg.

Jeg kaldte. Et nervøst Ryk fik ham paa Benene; saa kom han.

„Se paa mig — se mig lige ind i Øjnene og saml dine Tanker, hører du! — Nu tager du mig under Armen, og saa gaar vi sporenstregs til mit Lukaf; der klæder du dig om. — Nu *skal* det være Slut!"

Al Farve gled fra hans Ansigt, han tabte Cigaren og svingede med Overkroppen, som skulde han falde. Jeg greb hans Arm, og vi gik ud.

Som en Søvngænger bevægede han sig gennem Spisesalen, den lange Korridor og ind i Lukafet. Uden at mæle et Ord, lagde han mit Tøj fra sig og trak i sine fattige Klude. Af og til tog han sig til Struben, som om noget trykkede ham.

Saa listede han bort, forsvandt ned ad den skumle Trappe.

Næste Morgen tidlig stod „S. S. Newyork" Havnen ind og fortøjede ved Kajen. Som en Myretue var Damperen at se til med dens febertravle Passagerflok, der løb og trippede og gestikulerede, ivrige efter at komme i Land.

Indover Landgangen myldrede de Rejsende fra før-

ste og anden Klasse; Udvandrerne fra Dybet skulde vente. Jeg stod netop ved mine Kufferter i Land, klar til at lade Tolderne visitere. Oberst Walker var min nærmeste Nabo.

„Og Baronen — hvor er vor Ven, Baronen?"

„Han er allerede færdig med det Hele — borte," raabte jeg ham ind i Øret.

I det samme kom fire Mænd tungt bærende en Baare, dækket med et sort Klæde. En menneskelig Skikkelse tegnede sig under Folderne.

„Hvad er det?" spurgte Walker.

„En Emigrant, der har hængt sig — det hænder næsten hver Rejse," var det ligegyldige Svar. Og afsted trampede de fire Mænd.

Jeg fulgte efter, underlig beklemt.

„Lad mig se ham," bad jeg, „jeg kendte nogle af de Folk."

En af Mændene trak en Flig tilside; jeg vendte mig hurtigt, gik tilbage og satte mig paa en Kuffert. Jeg frøs lige ind til Hjertet.

Den Julemad — — Stakkels Baron!

EDVARD EGEBERG

[f. 1855. Udgivet: Helligt og Søgut, Fortællinger (1894) — Sejr og Fald, Fortællinger (1896) — Min Dreng, Digtsamling (1897) — Indenfor Skolens Mure, Skitser (1897) — Ved Dødens Port, Fortælling (1899) — Helligbrøde, Fortælling (1900) — Mellem Børn, Skitser fra Skolen (1901) — Et Løvnedsløb, Fortælling (1902) — Det først Fornødne, Fortælling (1902) — Paa min Vej, Fortællinger (1903) — Børnebilleder, Skitser fra Skolen (1904) — Folkets Lærere, Fortælling (1904)].

KLOKKEN

(Af „Paa min Vej", Fortællinger, 1903)

Solen var lige gaaet ned Juleaftens Dag. Den havde gennem den korte Vinterdag, forknyt som en Mand, der maa stjæle sig til at gøre godt, listet sig langs Himmelranden og puttet sig ned i Sydvest.

Kulden og Nordenvinden raadede i det store Himmelrum.

Kirkeklokken i Taarnet havde lige hørt op at kime. Udenfor i Vinteraftenen var Luftbølgerne komne til Ro, og Knevelen hang stille; men Malmen dirrede endnu, og inde i Taarnet sang det ud fra den store Klokke som fra fine, slebne Glas, der anslaas.

— — Nu hang den gamle irrede Kæmpe med sine stødte Rande, sin latinske Indskrift og sit Aarstal og sin Støbers Navn i det mørke Taarnrum og tænkte sine egne Tanker.

De var ikke alle sammen lyse. Den havde nylig sunget Juleevangeliet ud over Land og By, men den var ikke selv i den rigtige Julestemning. Den gamle Klokke, som havde forkyndt det glade Julebud gennem Aarhundreder, følte sig saa underlig træt. Den havde faaet den Forestilling, at man brød sig ikke om at høre dens Sang.

Julenatten svøbte sin mørke Kappe om den, og den hang som glemt i sit Taarn.

Et Vindkast, som gjorde sig et lille Ærinde ind gennem Glamhullerne, legede lidt med den store Jærn-Knevel og gik et Sving op i Klokken. Det var, som om den sukkede deroppe i Mørket.

— — — Henad Midnat kom Julenissen, som bor paa Kirkeloftet, og som den øvrige Tid af Aaret er ansat som Kirkenisse, hjem til sit Loft. Han havde haft meget travlt, derfor kom han saa sent hjem.

Inden han gik til Ro i sin Krog, henne over Alteret, vilde han dog paa denne hellige Aften sige et venligt Godnat og et „glædelig Jul" til sin gamle Husfælle Klokken.

Han kom ind gennem den smalle Dør med sin lille Lygte i Haanden.

Han lo over hele sit glade Barneansigt op til den gamle og raabte: „God Nat, gamle Ven, og glædelig Fest!"

„Du er ikke min Ven," sagde Klokken tungsindigt. „Du laver Julen om til Risengrød, Pebernødder og Julegilder!

Du danser og leger den hellige Jul igennem!

Du spræller og ler i alle kulørte Julebøger!

Du sætter Bethlehemsstjernen op i Toppen af et Træ med Flitter og Godter og bilder Børnene ind, at det er Livets Træ!"

Den lille satte Lygten fra sig paa Gulvet og sagde: „Kan jeg gøre for, at Folk, som ikke ved, hvad Julen er, tegner mig af paa Bind og Blade og gør mig i Penge. Kan jeg for-

hindre, de skriver Historier om mig, som slet ikke passer, og tegner Billeder, som slet ikke ligner. Alle sammen giver de mig langt Skæg og gør mig til en gammel Mand. Se paa mig! Er jeg en gammel Mand? Har jeg Skæg?

Jeg er Børnenes Ven, det er jeg; men jeg bilder ikke Børnene noget ind. Jeg har danset rundt med dem om Juletræet til vore smukke, danske Julesange; jeg har sendt dem smukke Juledrømme; jeg kommer med Juleis og Julesne, alt det, som Børnene forstaar ved Jul. Hvad vil du, jeg skal gøre andet?"

„Jaja da! Men jeg er bange for, at du lærer de voksne at tage Julen paa samme Maade!" sagde Klokken lidt mildere.

„Hvorledes skal jeg tale til de voksne? Skal jeg tale til dem som Præsten hernede i Kirken. Han raaber saa højt og truer saa stygt med den Onde og med Helvede. Jeg kan høre det herinde paa Loftet. Jeg flygter altid hen i min Krog, naar jeg hører det. Jeg er ikke nær saa bange for de stakkels Genfærd, der gaar herude, som for Præsten, naar han begynder at true.

Vil du have mig til at tale saaledes, gamle Ven?"

„Jeg vil ikke have dig til at tale som Præsten. Jeg gør det ikke selv! Jeg ringer mit. De dernede paa Prækestolen har talt saa forskelligt om de samme Ting. De har malet Vorherre af paa saa mange Maader!" sagde Klokken tungsindigt.

„Kan du ikke se, jeg ligner Døbefonten og den hellige Kalk dernede i Kirken. De taler begge om Guds Kærlighed; jeg synger om den.

Jeg synger aldrig om andet.

Det skal du ogsaa lægge dig efter, lille Ven!

Jeg mener det saa godt med dig og alle Jordens Børn

og vilde saa gerne gøre vel imod jer alle; men jeg synes ikke, man vil høre mig.

Vinden føjter forbi, Kragerne stryger stundesløst over Taarnet, og Skyerne driver ned mod Himmelranden. Saaledes er det ogsaa med Menneskene, synes jeg. De har alt for travlt til at høre mig.

Jeg har faaet saa mangen Sorg hernede ved Gravene til at smelte hen i Opstandelsens Trøst.

Jeg har faaet Glæden stemt i den rette Tone ved saa mangt et Bryllup, og jeg har kaldet mangen Menneskesjæl til Bøn og Bønnens Fred.

Jeg roser mig ikke af det, jeg er blot glad over, at jeg har faaet Held dertil.

Men jeg synes ikke, at det er saadan mere.

Er det min Skyld? Er min Røst ikke saa mild som i gamle Dage, eller lyder der skønnere Klokker for Menneskenes Øren nu?

Aa, jeg har saa meget at sige, saa meget godt og trøsteligt, men hvad kan det hjælpe, naar ingen vil høre mig!"

Klokken sukkede dybt, og den lille Julenisse græd af Medfølelse.

Den gamle Klokke faldt i Tanker.

Uglen var imidlertid kommen hjem fra sin Nattejagt og havde hørt Klokkens sidste Ord.

Den missede mod Lygtelyset med sine lærde, lyssky Øjne, vendte sig mod Nissen og sagde i en diskret Tone:

„Undskyld, jeg blander mig i Samtalen — men jeg kan ikke godt tilbageholde den Bemærkning: Er det ikke lidt — lad mig sige — fordringsfuldt af den gamle deroppe at tro, at den kan udrette det samme nu, som da den var ung? Kan vi andre det? Den maa jo dog huske paa, at den er støbt om flere Gange. Og desuden: Se paa Stilladset,

den hænger i. de rustne Tappe, den svinger om, se Rebet, tænk paa Klokkeren — alt gammelt og forfaldent!

Jeg har betragtet den — nøje tør jeg sige — igennem mange Aar — jeg bor her jo, hører Kirken til — paa en Maade — jeg synes, den bliver jo længer jo mere affældig. Se, hvor den er slidt af Knevelslagene!

Jeg har virkelig Interesse for det gamle Apparat — historisk Interesse nærmest — det har lydt ganske kønt i sine unge Dage, det har virkelig gjort et Arbejde, været mange Mennesker til Trøst i mange af Livets Forhold — imaginær naturligvis, men dog en Trøst — men kan det blive ved at virke? Jeg tror det ikke. Det maa sikkert før eller senere afløses af en ny Klokke af en anden Støbning. Hvad mener De?"

„Jeg ved det ikke, jeg forstaar det ikke," sagde den lille. „Jeg har ikke tænkt over det, jeg har det saadan mere med Stemninger og Følelser. Men jeg holder af den gamle deroppe og vil nødig af med den. Vil De ikke ogsaa det?"

Uglen fik ikke Lejlighed til at svare, thi i det samme slog Taarnuret sine tolv dybe Slag, og Frelserens Fødselsstund var inde.

Og da det sidste Slag havde lydt, lød der en Sang derude i Rummet.

Først ganske fint, som man kunde tænke sig de evige Stjerners undselige Blinken sat i Melodi og med Harmonier under saa rent afstemte som Stjernernes Guldglans mod den dunkelblaa Nattehimmel.

Saa kom det nærmere, og da lød det som Sang af klare Pigestemmer, før Elskoven har gjort dem varme og smægtende, eller som Stemmer af Børn, før Slangen har stukket dem i Hælen og forgiftet deres Blod.

Det var den hellige Engleskare, der svang sig ud i Julenatten med sin Fredssang.

Da vaagnede Tonerne inde i den gamle Klokke og sang ganske dæmpet med, og ud fra den lød den samme gamle Sang.

Og med det stigende Kor voksede en stor Klarhed op fra den østlige Himmel og fyldte Taarnrummet saaledes med Lys, at Uglen fortrak ind paa Kirkeloftet.

Men den lille Julenisse foldede sine smaa Hænder og saa ud mod den klare Nattehimmel.

Da Engleskaren paa sin Flugt gennem Julenatten paa hvide Vinger svævede over den gamle Kirke, fløj en af dem ned i Taarnet og satte sig et Øjeblik ved Siden af den gamle Klokke og sagde:

„Bliv ved at ringe, gamle Klokke, og tab ikke Modet! Der er evige Toner i din Mund, og det bedste, Mennesker har haabet og drømt, er gemt i dit store Bæger.

Jeg kommer fra Gud, og han bad mig lægge min Haand paa dit Oldingehoved og velsigne dig.

Menneskene *kan* ikke undvære din gamle Sang om den evige Barmhjertighed og Naade!"

Og saa fløj Engelen som en forsinket Svale efter sine Brødre og Søstre ud i Julenatten.

— — Men da Solen stod op Julemorgen, ringede den gamle Klokke sit Juleevangelium ud saa friskt og ungt, at Folk, der gik til Kirke, standsede og lyttede.

„Men er det dog ikke en ny Klokke?" sagde de.

De vidste ikke, at den gamle Klokke var bleven velsignet af Guds Engel i den hellige Julenat.

[redacted]

CHARLOTTE EILERSGAARD

[f. 1858. Udgivet: Gertrud, Skuespil i 2 Akter (1896, 2. Oplag 1904) — Smaa Historier om Kærlighed (1901) — En moderne Helgen (1902) — De Værgeløse (1903) — Fru Direktøren (1905)].

———————

HVOR OFTE SKAL JEG TILGIVE

(Af „Smaa Historier om Kærlighed", 1901)

———

Hun stod der høj og rank i den lave Stue, med hvid Krave og sort Kjole, der sluttede stramt om Figuren; den var endnu ungpigeagtig, trods det hun havde fyldt de treds. Paa Hovedet bar hun en sort Fløjlshue à la Borgfrue, hvorunder det graanende Haar var ordnet.

Stuens Møbler var gammeldags, men solide; alt var af massivt Mahogni. — Gamle og værdifulde Kobberstik hang paa Væggen. Svære, ægte Sølvlysestager stod paa Klaveret.

Det hele var præget af solid, gammeldags Velstand, hvor ethvert moderne Tilsnit omhyggeligt var holdt ude. Og Rammen passede til den høje, alvorsfulde Skikkelse. Fru Bergen smilede sjældent, og dog var Ansigtet mildt. Enkelte sagde om det, at det var forstenet. Men saa kendte de hende ikke. Maaske var det forstenet i Sorg, men ikke i Haardhed.

Nu begyndte Kirkeklokkerne at ringe, og Fru Bergen

tog Salmebogen frem for at gaa sin vante Gang til Kirken, den, hun havde gaaet Søndag efter Søndag, saa langt hendes Tanke naaede. Hun var begyndt den med at smaatrippe ved Siden af Moderen, evnede den Gang næppe at gaa Vejen ud; af og til maatte hun hvile ud paa Moderens Arme. Og saadan blev hun da halvt baaret til Guds Hus de første Gange. Og hun var kommet der regelmæssigt, hver Gang Kirkeklokkerne kaldte. Alt i hendes Barndom havde været regelret som et Urværk, og saadan var ogsaa hendes senere Liv gledet.

Ja, man sagde jo, at Eksemplet havde en vidunderlig Magt. — — Deri laa hele Opdragelsens store Hemmelighed. Men passede det paa alle? Hændte det ikke, at Naturen fik Luner?

Og hun saa en lille Pige, hvis viltre, lyse Haar ikke lod sig binde, hverken af Fletning eller Baand, og som aldrig gik paa den lige Landevej, naar der var Grøfter at springe over eller Hegn at krybe igennem, hvorved Kjolen gik i Løbet. Og for hvem den skrevne Lov og det en Gang vedtagne aldrig eksisterede.

Men — hun havde ikke været mindre kær derfor.

Og denne lille Pige var opvokset i disse stille, rene Stuer, hvor Støvet aldrig havde hvilet. Paa Klaveret havde hendes smaa ubehjælpsomme Fingre gjort sine første kaade Løb. Fru Bergen lod sine Hænder næsten kærtegnende glide over Tangenterne, — lukkede derpaa Klaveret brat.

Nej, nej, det er forbi. ... Hun tog Overtøjet paa, lukkede Døren op, men mødte i det samme Postbudet. Hun fik et lille, sirligt Brv, og hun kendte Haandskriften.

„At hun vover det! At hun alligevel vover det!" Hun puttede Brevet i Lommen og vilde tøvende til at gaa ... gik derpaa hurtig ind i Stuen.

„Nej, jeg maa dog se det, — for er hun syg ... eller maaske" ... og hun blev hed. „Ja, saa maa jeg gaa til hende ... men ogsaa kun da!" ...

Hun rev Konvolutten op og fløj den ene Side igennem.

„Hun er rask, er lykkelig, — men vil hjem ... til Juleaften, — og med Børnene ... med disse Børn! Hun skriver det rent ud, som var det det simpleste i Verden. Jeg skal tage imod dem her i dette Hjem. — — — Har hun da glemt!" ...

En stærk Smærte viste sig paa Fru Bergens Ansigt.

„Har hun glemt det, jeg aldrig glemmer?"

Det var næsten med Stønnen, at Fruen sank ned paa den nærmeste Stol.

„Nej, nej, jeg har tilgivet, og jeg har atter tilgivet. - - Du traadte paa det, jeg havde kært, og som jeg ansaa for Ret. Da det store, det forfærdelige kom, Du fødte Dit Barn her i dette Hjem ... og Du var ikke Hustru ... jeg tog Dit Barn i min Favn, og jeg tog Dig ind til mit Hjærte ... og jeg tilgav Dig alt! ... Var det ikke nok? Vil og kan Du forlange mere?

Forstaar Du da ikke, at fra det Øjeblik, Du igen forlod Din Moders Hus for at følge den Mand, med hvem Du havde syndet, at da var Dit Hjem lukket for bestandig ... Du sagde, at det var hans Ide, hans Princip, ikke at ville gifte sig. — Han vilde kun Din Kærlighed ... Og alt dette skulde bæres ind i min Stue ... i mit Hjem ... Nej, aldrig ... aldrig i Evighed ... kald mig saa gammeldags og stiv, om I vil. Aa, at Du blot et Øjeblik kan spørge, om Du maa komme tilbage til dette Hjem ... og det i den hellige, — den rene Jul!"

Hun rejste sig rank og begav sig til Kirken.

Paa Vejen gennemgik hun Tomme for Tomme, Dag for Dag, hvad hun havde baaret over med hos Datteren ... og

hvad hun havde tilgivet ... og hun syntes, det var mere, end de fleste kunde gøre. Der var jo dog Grænser for Overbærenhed. ... Til et Punkt kunde man tilgive, men saa var Maalet fuldt ... Det var ikke frit for, at hun ynkede sig selv, naar hun tænkte paa alt, hvad hun havde gennemgaaet, tænkte paa Skammen, paa hvad hun maatte høre fra Venner, fra Slægt og fra Naboer, da Datteren mødte frem med sin Skænsel, den Datter, hun havde forgudet. Og Øllebrødsbarmhjærtigheden fra alle dem derude var endnu værre end aaben Haan.

Men hun havde baaret det alt ... tilgivet og været god.

Og nu bad denne Datter om atter at maatte komme tilbage; troede hun da virkelig, at Moderen igen kunde glemme ... glemme og atter glemme! ... Nej, gjorde hun det nu, var hun ussel og svag, den ellers saa stærke Fru Bergen.

Og hun hastede mod Kirken, hun maatte ind, ind for at faa Fred ... og for at blive stærk ... ikke haard, kun stærk.

Se, derinde var Freden og Styrken, Styrken til ikke at glemme. Hun havde tilgivet nok, ... nok ... mere end en Moder burde! ...

Og hun satte sig tilrette i sin Stol, den, der var hendes egen, og hvori kun hendes Slægt havde siddet gennem mange Aar. Ogsaa det var forandret. Nu hændte det, at der kom Folk ind og satte sig ved hendes Side uden at spørge om Forlov, og uden hun havde budt dem Pladsen. Men hun syntes ikke, det var det værste ved Tiden, og hun gjorde villig og gerne Plads.

Nu sad hun og lyttede efter Ordet, det gamle, kære Guds Ord, der skulde sænke sig blødt og kvægende ned over Sjælen, gøre hende stærk og holde alle onde Fristelser nede. Der var ingen Gaaen paa Akkord med den onde Verden. Der var kun én Moral, og ve den, der traadte udenfor.

Nej. Ellen. Ellen. Dit Barndomshjem er lukket. Jeg har tilgivet nok.

Og den sidste Salmetone døde hen. Nu flød Ordene stærke og milde fra Præstens Læber:

„Hvor ofte skal jeg tilgive min Broder?"

Fru Bergen studsede.

„Disse Ord!"

Og de lød der igen. „Skal jeg tilgive ham syv Gange!" ... Syv Gange, hvor meget rummer ikke det for et Menneske. — Et Menneske, der har saa inderlig svært ved at tilgive en eneste fattig Gang ... Og har det tilgivet mere, hvor føler det sig saa ikke stort, dette Menneske! ...

„Men hvad svarer Gud?"

Fru Bergen bøjede Hovedet. Hun vidste, hvad Gud vilde svare. — og hun hørte det. — „At Guds Barmhjærtighed og Overbærenhed er over alle Grænser ... evig og altid. — — At saaledes burde vor ogsaa være, saa vist som vort Liv burde være et Genskin af den evige Guds."

Og Fru Bergen græd i sin Stol, — græd som et lille Barn, hun, den ellers saa beherskede Frue.

Folk saa paa hende, hun ænsede det ikke. Hun saa kun det lille Brev, der laa derhjemme og ventede paa Svar.

Gud havde givet det. Ja, ham selv var det. Der havde hun nu i to Aar gaaet og gjort sig haard. Jo, det var Haardhed, ikke Styrke. — Men det var saa rart at lyve for sig selv ... Og var hendes egen Synd mindre end Barnets? Havde Gud Grader for Synd? ... Hun havde næppe læst sin Datters Brev, men haansk puttet det ned i en Skuffe, da hun saa, hvad Barnet vilde.

Da Folk gik fra Kirke, vilde Præsten gaa hen imod hende; han saa jo, hun var bevæget.

Men hun veg forbi. Hun trængte til at være ene, ene med

det lille Brev og med sin Gud, ham, hun syntes, hun havde staaet Ansigt til Ansigt med i denne Time.

Og hun fik Brevet frem. Nu læste hun det med milde Øjne. Brevet var jo fra Barnet, hun altid havde elsket, og hun læste:

„Mo'r?

Maa jeg komme hjem, komme hjem til Jul med mine to smaa Børn ... de Børn, som Du kalder Syndens Frugter ... her kalder vi dem Kærlighedens. Men Du skal se det, som Du vil, og som Du kan. — — Og som Du er, er Du netop den Moder, som jeg elsker, og som jeg saa inderlig gerne vilde, at mine Børn maatte elske. Der har aldrig været Jul uden hos Dig, og jeg vilde saa gerne, at mine smaa Piger blot en Gang maatte faa Juleaften.

Her har vi det ikke.

Din Ellen."

Aa, Herregud, de smaa Stakler, aldrig haft Jul —, maaske næppe Hjem. De rejste jo fra Sted til Sted, var snart i Udlandet, snart her ... Og hvad kunde de derfor!

I Aar skulde de faa Juleaften! Og var det ikke Glæde ogsaa for hende? Hvad havde hun selv haft de sidste Aar. Ja, hvad havde hendes Stolthed bragt hende?

Og det blev Juleaften, og den fik Ende. De smaa Piger laa og sov ved Træets Fod, hver med sin Dukke i Favn. Diamantstøv var drysset ned over dem. Juleaften havde været dejlig for dem, netop som Barnehjærtet kunde drømme.

Ellen stod hos sin Moder.

„Nu gaar jeg ... Men de bliver tilbage," hun pegede paa de sovende Børn:

„Luften er her, som de trænger den."

„Den hjalp dog ikke Dig, Ellen." Fru Bergen sagde det mildt; der var ikke Bebrejdelse i Tonen.

„Jo, Moder, jeg var ringere, havde den ikke været, og jeg føler, at her hos Dig er det bedste."

„Saa bliv, Du kan det endnu?"

„Nej, ikke endnu. Jeg kommer ikke, før jeg faar ham med mig. Men jeg véd, at jeg kommer."

„Ja, saa gaa, Barn," og Fru Bergen gjorde sig stærk. Ellen gled ud ad Døren.

Juledag var Fru Bergen i sin Kirkestol med de to smaa Piger ved sin Side.

De saa forundrede og glade op paa Julelysene. Det var Herligheder, de aldrig før havde set, og med deres smaa Hænder greb de om Bedstemoderens. De følte sig saa trygge hos hende.

Fru Bergen trykkede de bløde Barnehænder og syntes, det var underligt, at Vorherres Himmel allerede aabnede sig hernede paa Jorden.

Men rundtom hviskede Folk:

„Det er den viltre Ellens Børn ... Nu er den gamle Frue tosset igen."

ANDERS J. ERIKSHOLM

[f. 1870. Udgivet: Marmorkirken, et Digt (1894) — Johannes, Blade af et Ungdomsliv (1901) — Jul i Skoven (1902) — Skriftemaal (1903) — Højsommer, Digte (1903) — Jonna, Fortælling fra Slutningen af Halvfemserne (1905)].

LILLE STEDMODERSBLOMST

(Af „Højsommer", Digte, 1903)

Lille Stedmodersblomst, saa favr og saa fin,
snart i Gyldenmors-Svøb, snart i fløjlsblødt Karmin.
Altid saa roligt dine Farver er stemt,
altid er Vemod dybt i dit Aasyn gemt.

Lille Stedmodersblomst, du er Mindet om En,
som min Barndom har værnet mod Stok og mod Sten,
En, som bad: at dit taalsomme, byrdige Flor
maatte dække en Gang hendes Gravtues Jord.

En, som fyldte min Sjæl med en Æventyrduft,
der steg højt over Skovens og Engenes Luft,
En, som fæsted en drømmende Trang i mit Sind,
der gav Lise, naar Stormene pisked min Kind.

Jeg ser hende for mig: i graagrøn Hvergarnskjol,
lille, sammensunken, i sin rødmalte Stol,
smilende vemodigt under Fløjlshuens Lin
... lille Stedmodersblomst, saa favr og saa fin!

ALBERT GNUDTZMANN

[f. 1865. Udgivet: Idealister, Roman (1896) — Gadespejlet, Fortælling (1898) — Ridder Thorvald, en lille kjøbenhavnsk Roman (1899) — Det stille Vand, Fortælling (1901) — En Særlings Roman (1902) — Randa Dige, Fortælling (1903) — I Blinde, Skuespil i 1 Akt (1903) — Feltmanns Samlinger, Lystspil i 4 Akter (1905) — Departementschefens Brodersøn, Roman (1905)].

DET GENFUNDNE PARADIS

(Af „Jydsk Stævne", et Aarsskrift, red. af Jeppe Aakjær, 1902)

I

— Hør, Jespersen! hvad tænker du i Grunden paa? Stabstrompeteren han bandede og galede, saa det var da noget forskrækkeligt, over at du ikke mødte til Paraden. Du faar Kasernearrest, du faar Pin'de'. Kasernearrest — Jespersen! Og det var dig, som skulde ha'e spillet til Bal hos Konsulens i Aften ... Konsulen sagde personlig, at han vilde sætte megen Pris paa en Klarinet! Jo, jeg skal love for 'et, det er Pin'de' en fin Klarinet, du blæser i Aften. Det er nok Glasklarinet med Sprut. Du skulde skamme dig noget, Jespersen!

Overhornblæser Dikman virrede bebrejdende med Hovedet og tog, som for at husvale sig, en Slurk af en Ølflaske, der halvtømt stod foran ham paa Bordet. Dikmans store, røde Ansigt med de smaa, godmodige blaa Øjne og det mæg-

tige, lysebrune Overskæg syntes ellers mest egnet til at afspejle glade og lyse Stemninger. Men i dette Øjeblik var Ansigtet lagt i de mest bekymrede Folder. Og Overskægget hang som en sørgmodig sænket Fane ned over Munden.

Den, der voldte hans Misstemning, var en lille, spinkel Mand, der iført lyseblaa Uniformsbukser, broderede Morgensko og en gammel sort Frakke sad sammenfalden i Sofaen. Han havde mørkt, graastænket Haar, der var redt glat og skjulende hen over en blank Isse, optrukne Øjenbryn og et spinkelt, sort Overskæg. Det plejede ellers at være glattet sirligt ud og spidset til med Skægvoks. Men i dette Øjeblik strittede det forvildet frem under den lille, runde Næse.

Det var Dikmans bedste Ven, Hornblæser Jespersen. Mens Dikman udenfor Tjenesten spillede Violin, var Jespersens Privatinstrument Klarinetten. Sammen med et tredje Medlem af Regimentsmusiken, der behandlede Klaveret, dannede de en Trio, der tilbød sig ved private Fester. Og intet Bal i Byen regnedes for fint, naar de tre ikke leverede Musiken.

Men ogsaa rent menneskeligt var den svære, joviale Dikman og den spinkle, sørgmodige Jespersen i Aarenes Løb blevne nøje sammenspillede. Ingen af dem kunde tage en afgørende Beslutning uden at have raadført sig med Vennen. Og saa fortræffeligt udfyldte de hinanden, at de tilsammen dannede et Dobbeltvæsen, der syntes i Besiddelse af alle væsentlige attraaværdige menneskelige Egenskaber.

I Øjeblikket var imidlertid Jespersen øjensynlig kun lidet modtagelig for Overhornblæserens Forestillinger. Han saa frem for sig med et sygt, glasagtigt Blik og mumlede:

-- Det er lige meget, hvad du saa siger, Dikman. Jeg er lige glad med det Hele.

Dikman forargedes.

— Lige glad! Ja, men du har Dælen rast' me' ikke Lov til at være lige glad. Konsulens Bal bliver det fasjonableste i hele Sæsonen, som man siger — nu er Datteren femogtredive — Ballerne de bliver flottere, jo ældre hun bliver. Der er bestilt en Kransekage til 40 Personer — jeg ved det fra Krygers, der blev talt saa meget om det i Klubben i Aftes. De haaber jo paa, de skulde faa den til at gaa af med hende og saa den her nye Herredsfuldmægtig. Ham har de jo ikke prøvet noget med endnu, saa det kunde jo være ...

— Kære Dikman, hvor tror du, jeg i denne Sindsstemning kan interessere mig for ...

— Vi skulde ogsaa have Champagne, blev Overhornblæseren uforstyrret ved. Konsulen er jo Generalagent for den her Pommery ... ja, om Forladelse, at jeg nævner noget om Spiritus. Jeg ved nok, det ikke er det, du trænger til i Øjeblikket.

Jespersen lagde Hovedet paa Siden og saa paa ham med et kvalt Blik som hos en syg Høne.

— Nej, jeg er en ulykkelig, nedbrudt Stakkel, sagde han mørkt. Der er ikke mere nogen Glæde for mig i denne Verden. Og det er min egen Skyld, det ved jeg. Det er det, som gør det saa forfærdelig tungt for mig, Dikman.

— Fa'en, du er saamænd ikke værre end baade jeg og saa mange andre, naar vi saadan skal tage det. Det er jo bare det, at du skal have det hele gjort af paa en Gang, mens vi andre vi gaar saadan og helder lidt paa den ene Dag efter den anden.

— Man er ikke altid Herre over sig selv. Og naar man er en Natur med stærke Lidenskaber ...

— Lidenskaber — ja, det har vi saamænd allesammen! Men det er dog ligegodt en grim Ting saadan at gaa og være knokkelfuld otte Dage i Træk. Hvorfor kan du ikke

nøj's med at faa dig en lille én paa, naar du er ude i Selskab — og saadan, hvor det ellers passer? Det ender saamænd med, at du bliver verfet fra Regimentet. Og saa vil jeg nok sige, saa er den jo noget højtidelig for dig.

— Ja, jeg er lige glad med det Hele.

— Ja, men det maa du sgu ikke være. Tag dig sammen, Daniel Frederik Jespersen!

— Hvis du havde gaaet igennem, hvad jeg har ...

— Ja, Jespersen, naar vi er inde paa de Tremulanter, saa ved du nok, saa siger jeg Pas. Held Spyttet af Trompeten, Jespersen, og hold Tonen paa det høje A — det er mit Valgsprog. Der er sgu da virkelig ogsaa andre end dig, der har haft Modgang for et Kvindfolks Skyld.

— Der er dog Forskel.

— Ja, jeg taler naturligvis ikke om, at man kan have været der og gjort sig Ulejlighed — og saa blive brændt af. For Gudbevares, det maa man ta'e. Men tag nu bare mig for Eksempel! Ja, nu er man jo gift for anden Gang, og man maa jo haabe, at ens Foresatte i Himlen fremdeles vil holde sin Haand over Mutter — men den Gang min første Kone gik fra mig, uha, uha, den Tid vilde jeg nødig have om igen. Badaus — død — lige i den første Barselseng! Jo: du skulde tale om Ulykke, Jespersen!

Men Jespersen vilde ikke lade sig sige. Han rejste sig og greb indtrængende sin Ven i Armen:

— Men forstaar du da ikke, Menneske, at havde hun været død bort fra mig, saa havde det ikke været halvt saa slemt — ikke en Fjerdedel saa slemt! Jeg skulde have baaret min Sorg som en Mand — det tør jeg nok sige! Men dette her, at hun har bedraget mig — at hun gik til Elskovsmøder med en anden, mens jeg drømte om i Tugt og Ære at byde hende et Hjem — og saa hver Aften tænke sig, at nu hviler hun i hans Arme ... nej, Dikman, du

maa ikke forlange, at jeg skal kunne bevare min Hjertefred efter at have gaaet alt det igennem! Jeg gad se den Mand, der ikke i mit Sted vilde knække sammen!

Bevægelsen overvældede ham. Han faldt tilbage i Sofaen og stirrede fugtigt hen for sig.

Dikman sad et Øjeblik hensunken i tavs Deltagelse. Saa tog han sig en ny Slurk Øl og sagde blødt og dæmpet:

— Hvor længe er det nu siden, at hun stak af? Hun maa vel efterhaanden være bleven en ældre Gimpe.

Men Jespersen rystede paa Hovedet.

— Nej, Dikman. Hun hører til den Slags Kvinder, som Alderen ikke har nogen Indflydelse paa. Det er nu femten Aar siden, at hun forlod mig, og vi havde været forlovede i syv Aar. Jeg havde tænkt mig at holde Bryllup netop det Efteraar, som hun rejste fra mig om Sommeren. Ak ja! havde ikke denne — denne Kommis ...

— Søllerup ...

— Ja — Søllerup — havde han ikke lokket og fristet hende over Evne, saa kunde vort ældste Barn maaske nu have gaaet til Præsten. Det er underligt at tænke sig, Dikman, nu fører hun maaske et hvileløst Liv et Sted ovre i Amerika — og jeg — jeg sidder her som en ensom, ulykkelig Mand.

Dikman forsøgte endnu en Gang at faa ham paa bedre Tanker.

— Hvis hun nogensinde skulde vende her tilbage, saa vil jeg da haabe, at du giver hende et ordentligt Spark i Æbleskiven og vupti ned ad Trapperne med hende!

Men Jespersen smilte sørgmodig og selvopgivende.

— Nej, Dikman, trods alt det, hun har syndet imod mig, saa kan jeg dog ikke ønske noget ondt over hende. Jeg er vis paa, at dette Menneske, der blev hendes Ulykke, har øvet en ligefrem dæmonisk Indflydelse paa hende. Hvem

ved, maaske har han rent ud sagt hypnotiseret hende ind i Ulykken. Men skulde hun nogensinde komme tilbage, og skulde hun komme til at trænge til min Hjælp i nogen Retning, saa staar mit beskedne Hjem og alt, hvad jeg ellers har, til hendes Raadighed. Selv venter jeg naturligvis ingen Lykke, men jeg kunde ikke taale at se hende lide Nød. Og jeg har en Anelse om, at hun gør det. Tit og mange Gange, naar jeg har ligget i min ensomme Seng om Aftenen, har jeg syntes, at hun kaldte paa mig fra den anden Side Atlanterhavet.

Dikman rystede paa Hovedet.

— Det er Dille, Jespersen.

— Det er vel saa. Men selv om jeg lider, saa er det mig dog en Trøst, at jeg lider for hendes Skyld.

Da opgav Overhornblæseren Ævred.

— Ja, ja, Jespersen, sagde han og rejste sig, det nytter vel ikke, hvad jeg præker. Se nu at komme over det paa bedste Maade. Nu gaar jeg ind til Korpslægen og faar ham til at komme herhen og se paa dig, saa du kan faa dig en Sygeattest. Han kender dig jo og er vant til Turen, og saa kniber vel Regimentchefen Øjnene til ogsaa denne Gang. Kærlighed det er dog noget Fandens Skidt — det er ligesom en Ligtorn: det kommer altid igen, hvad man saa gør ved det.

Han klappede ham paa Skulderen og gik.

Men Jespersen gik med tunge Skridt hen til den gamle Sekretær, der stod i et Hjørne af Stuen, aabnede den og tog frem fra dens Indre en Flaske med en klar, let gullig Vædske.

Med rystende Haand skænkede han op og drak. Tre—fire Glas styrtede han i sig med nervøs Hast, og efter hvert af dem saa han sig sky omkring, som om han var bange for at blive beluret.

Men da han havde forvisset sig om, at han stadig var alene, gled der et triumferende Smil hen over hans Ansigt. Han satte sig hen i Sofaen og stillede Flasken foran sig paa Bordet. Paany skænkede han, men denne Gang gav han sig god Tid og nippede dvælende og andægtigt. Der spredte sig en behagelig Varme gennem hele hans Legeme. Og hans Hjærne ombølgedes af lyse og festlige Drømme.

II

I en halv Snes Dage holdt Jespersen sig inden Døre.

Det meste af Tiden laa han til Sengs. Flasken havde han gemt under Dynen, for at ingen uvedkommende skulde faa Øje paa den. Thi Dikman var den eneste, til hvem han aabent talte om sin Svaghed. Selv overfor Lægen søgte han at vedligeholde Skinnet af, at hans Tilfælde skyldtes en Muslinge-Forgiftning, som han havde paadraget sig for mange Aar siden, og som saaledes stadig mindede ham en Gang om Aaret. Og den godmodige Læge gik i hvert Fald overfor ham selv ind paa denne Forudsætning.

Imidlertid var hele Byen fuldkommen paa det rene med, naar Jespersen „havde den". Hvert Aar ved Foraarstid ventede man Anfaldet med samme Sikkerhed som Stærens Komme. Og man følte sig næsten utaalmodig og skuffet, naar den Jespersenske Vaarbebudelse tøvede med at indfinde sig.

Ikke nok dermed. Man vidste, at de onde Vædsker plejede at trække sammen i den ulykkelige Jespersens Organisme, indtil de skaffede sig Luft i en Eksplosion, en eller anden opmuntrende Skandale, som saa i den nærmeste Tid var Byens officielle Samtaleæmne.

Naar der var gaaet en halv Snes Dage, efterat Patienten var begyndt at holde sig inde, saa plejede Udbruddet at komme. Saa rusede den populære Hornblæser gennem

Byen, fulgt af en mægtig Skare Drenge, indtil han blev saa medtagen, at han maatte bringes hjem. Hermed var Anfaldet saa forbi. Faa Dage senere kunde man atter se ham gaa ned ad Gaden til Sangtimerne i Borgerskolen, sirlig og korrekt, trippende henad Fortovet med smaa pilne og forsigtige Skridt.

Ogsaa denne Gang var Spændingen stor. Man mindedes endnu med Glæde, hvordan Jespersen Aaret forud midt paa Torvet havde drukket Dus og byttet Hat med en af Byens Originaler, den saakaldte Kanariejens, hvis Tilnavn stammede fra hans ældgamle, lysegule Overfrakke. Kanariejens havde faaet Jespersens sorte Filthat paa, mens Kanariejens's høje, ræverøde og mossede Silkehat var gleden ned over Ørerne paa Jespersen. Og under mange Gange gentagne Hurraraab var de to Venner gaaet ned i en Beværtning for at besegle deres nye Pagt i en lille Sort.

Men mens man nu rundt om i Byen interesseret fulgte Begivenhedernes Gang, laa Jespersen kraftløs hen paa sit Leje. Skæget var vokset ud i store, grove Stubbe, og i det blege Ansigt glødede Næsen sælsomt og æventyrligt. Om Munden var der et idiotisk lykkeligt Smil, og Jespersen syntes ganske uimodtagelig for alle Indtryk fra Omverdenen. Selv Dikman, der en Gang om Dagen besøgte ham for at holde en Formaningstale til ham, formaaede ikke at ruske ham op af hans Sløvhed.

Paa den tiende Dag stod imidlertid Jespersen ud af Sengen. Med rystende Haand kastede han sine Klæder om sig og tændte sig en Cigar.

Lidt efter saa man ham styre ned ad Gaden. Han gik skævt med den ene Skulder skudt frem, som arbejdede han sig op mod en Storm, og spankede af Sted med lange Skridt.

Med overnaturlig Fart spredte sig rundt i Byen Rygtet

om, at Jespersen nu var ude og var begyndt at togte. Bag ham klaprede der Træsko og trampede der Læderstøvler. For hvert Minut voksede Sværmen. Nærmest efter ham kom en Hob af Drenge. De modigste begyndte at henvende spøgefulde Ytringer til ham.

Men Jespersen svarede ikke og ænsede intet. Rank og værdig krydsede han ned ad Byens Hovedgade.

Paa Torvet standsede Optoget. Henne paa Hjørnet af Storegade laa Gæstgiveriet „Valkyrien". Et forfriskende Ophold der hørte med til de Jespersenske Traditioner paa hans aarlige store Dag.

Han rutsjede ned ad de to Stentrin, der fra Gaden førte ned til Skænkestuen. Og lidt efter sad han der nede med en Flaske Portvin foran sig.

„Valkyrien"s Portvin var i hele Byen Genstand for megen Ærefrygt: man paastod, at Værten havde faaet Opskriften paa den af en afdød Dyrlæge, der først havde prøvet dens Virkning paa Heste. Sikkert var det, at paa Jespersen øvede Drikken en hartad djævelsk Indflydelse. Den gød sig med en prikkende Fornemmelse i hans Blod, og naar han havde drukket et Par Glas af den, følte han sig ægget frem som af tusind Naalestik. Den lille, fredsommelige Mand mærkede Energien svulme i sig, han tirredes op til Bidskhed og Vildskab. Og han slog i Bordet, spyttede og bandede.

— Jeg vil ikke lade mig sige af nogen, raabte han højt og hæftigt. Jeg kan gøre og lade akkurat li'som jeg vil, der er ingen, der kan kommandere over mig! ... Hold Kæft, siger jeg, de kan bare komme til Daniel Frederik Jespersen, siger jeg, han skal nok tumle dem! Han skal dæleme' nok tumle dem!

— Ja, Jespersen, det er en Knopsak, var der en, der sagde. Ku' han bare blæse li'saa godt paa Trompet, som

han kan drikke, saa gav sgu alle de gamle Piger nede i Hospitalet sig til at danse Fandango.

— Nej, de dansed sgu ett', sagde Værten, der vilde være vittigere. De sat' sig sgu ned paa djer' gammel' rynket Bavsmækker og hørt' etter. De var i Stand til at tro, at det var Lærken, der fløjtede.

— Ja, man kan jo fløjte paa saa mange forskellige Maader. Det kan Mennesker, og saa kan Lærker det vel ogsaa.

— Det er nu hejsen kivsomt nok, te' han er da saa møj' forskrækkelig fuld. Hejsen war han i Stand te' og ku' spill' en bette Styk' for wos.

Det var en ældre Stamgæst, der talte. Han havde hele Tiden siddet gravalvorlig og set til og kun vist sin Deltagelse ved at spytte. Jo fuldere Jespersen blev og jo mere larmende Beundringen for ham ytrede sig, des ihærdigere spyttede den gamle Stamgæst. Nu var der foran ham en hel lille Sø.

Men der var straks nogen, der greb den fremsatte Tanke.

— Ja, spil et Stykke for os, Jespersen.

— Han kan ett' spill'.

— Jo, gu' kan han spille. — Kan du ikke spille, dit gamle Skvadder?

— Hold nu Kæft! Det kan ikke nytte, du siger noget til ham. Han bliver bare gal i Ho'det.

— Han er sgu i Forvejen saa gal over det Hele, som han kan blive. Han er jo saa fuld, saa han knap kan hænge sammen.

Men Jespersen havde rejst sig og stod strunk og bleg for Bordenden. Overskæget strittede som vrede Børster ud fra Overlæben, der i usigelig Foragt krummede sig opad. Han slog i Bordet.

— Hvem siger, at jeg ikke kan spille? Stemmen slog af Ophidselse over i Fistel. — Hvem siger, at jeg ikke kan

spille? Der er ingen, der spiller Klarinet som Daniel Frederik Jespersen! Ingen i hele Byen! Jeg elsker mit Fædreland — han slog sig for Brystet — jeg elsker mit Fædreland, og jeg vil ofre Liv og Blod for det! Men der skal ingen komme til mig og sige, at jeg ikke kan spille. For det er Løgn, siger jeg, det er Løgn!

Værten havde i Smug hvisket noget til Opvarteren, der derpaa var forsvunden. Jespersen blev ved at udvikle, hvor højt han elskede sit Fædreland, og hvorledes han vilde sætte alt ind paa dets Bevarelse. Da han efter denne Tale magtesløs var sunken ned paa sin Stol, var Opvarteren der tilbage. Han havde været ude for at skaffe en Klarinet.

Værten overrakte Jespersen den med et Buk.

— Spil saa et Stykke for os, Jespersen, sagde han grinende.

Jespersen saa et Øjeblik sløvt paa Instrumentet. Saa viste han det fra sig med en Haandbevægelse.

— Her inde kan jeg ikke spille, mumlede han. Her er saa — saa lummert. Jeg kan ikke ...

— Vi kan jo ogsaa gaa ind i Billardstuen, foreslog Værten. Saa faar vi en Flaske Portvin til, og saa ...

Men pludselig rev Jespersen Klarinetten til sig.

— Nej — nej — jeg vil — spille paa Gaden ... Der — Regimentchefen — jeg skal vise ham, at Daniel Frederik Jespersen svigter ikke gamle Danmark!

Der opløftedes et Jubelkor. Kun Værten var ikke tilfreds.

— Nej, bliv nu her, sagde han. Vi skal sgu have en lille Flaske til.

Men ingen hørte paa ham. Han fik knap nok Tid til at kræve et Par af de upaalideligste Gæster for Betalingen, saa fór Jespersen ud ad Døren med hele Flokken efter sig.

Tværs over Torvet gik det, og stedse kom der nye Nys-

gærrige til. Man [illegible] og lo. Sandelig, den retskafne Jespersen skuffede ikke Folkets Tillid.

Dog at han virkelig vilde spille udenfor Regimentchefens Bolig, det var der i Grunden ingen, der troede. Dels var han saa fuld, at han ikke kunde, dels vilde dog vel hans sunde Fornuft vaagne i sidste Øjeblik. Men i hvert Fald vilde det blive jublende Moro at se, hvordan nu hele Historien vilde spænde af.

Imidlertid fortsatte Jespersen uanfægtet sin Gang. Han gik næsten uden Slingren, og det eneste, der tydede paa, at han ikke var sig selv ganske mægtig, var hans overordentlige Bleghed. Desuden havde han nede i „Valkyrien" glemt sin Hat, saa hans sparsomme Haar flagrede i lange, tynde Tjavser om hans Hoved.

Udenfor det statelige To-Etagers Hus, hvor Regimentchefen boede, gjorde han pludselig Holdt, og hans Kølvandsfølge med ham.

I Sværmen var der med ét bleven Stilhed. Dels var man spændt paa Begivenhedernes videre Udvikling, dels beherskedes trods alt de fleste af en vis Uhygge ved Tanken om, at den drukne Mand jo dog k u n d e gøre Skandaler og styrte sig i Fordærv. Selv om man ingenlunde troede paa, at han virkelig v i l d e gøre det.

For Resten syntes Jespersen ogsaa at have opgivet sit Forsæt. Han stod og skottede op til Vinduerne, hvor intet Lys var tændt. Han saa ud, som om han ikke vidste, hvor han egentlig var, hvordan han var kommen der og i hvad Hensigt. Raadvildt flakkede hans Øjne rundt i Kresen, som søgte han blot et eneste Menneske, der vilde tage sig af ham og forklare ham, hvad Meningen med det hele egentlig var.

Men der var ingen, der havde Medlidenhed med ham.

Og pludselig satte han Klarinetten for Munden. Instru-

mentet var gammelt og forstemt. Og ud af det trængte sig nogle klagende, brystsyge Lyde. Der var en Slags Melodi i dem — et lille forknyt Tema, der famlede sig frem i Blinde, opløstes og samledes paany. Man mærkede, hvorledes der i Jespersens Hjerne maatte være et lille Punkt, der var uberørt af Rusen, og hvordan han kæmpede en fortvivlet Kamp for at gennemtrænge den tætte Gus, der ellers slørede hans Bevidsthed.

Et Øjeblik syntes det at skulle lykkes. Melodien løste sig virkelig sejrrigt ud af Forvirringen. Men dermed var ogsaa hans Kraft udtømt. Og jo længere han nu spillede, des mere blev Musiken til et haabløst Virvar af Lyde, der klang underligt klagende og skærende ud i Nattestilheden.

Thi Stilhed var der blevet om ham. I Yderkanten af Kresen var der endnu Enkelte, som lo, og nu og da forsøgtes en spottende Bemærkning. Men de fleste af Tilhørerne stod tavse, trykkede af en tydelig Fornemmelse af, at Festen ikke var bleven rigtig vellykket.

Med ét var der imidlertid en Mand, der banede sig Vej gennem Klyngen.

— Væk der! Giv Plads! Er De saa god at lade mig komme frem!

Det var Overhornblæser Dikman. I et Nu var han midt inde i Flokken og stod ved Siden af Jespersen. Hans Ansigt var paa en Gang dybt bedrøvet og strængt.

— Jespersen! Hvad er 'et dog du gør, Jespersen?

Jespersen kaldtes til Besindelse af Vennens velkendte Stemme. Han tog Klarinetten fra Munden og stirrede paa Dikman med stive, vidtopspilede Øjne.

Og pludselig faldt han sammen. Alle Sener og Muskler i hans Legeme slappedes. Og som en tung, livløs Masse segnede han ned paa Stenbroen.

Flere af de Omstaaende vilde se at faa ham paa Benene

igen. Men Dikman vinkede dem til Side. Og med harmfuld Stemme sagde han:

— Man sku' Pinde' somme Tider tro, at Folk her i Byen var Hottentotter. Ellers er det jo ikke til at forstaa, hvor de kan staa og se paa, at en Mand gør sig ulykkelig.

Ingen vovede at kny imod ham. Og Dikman bøjede sig med et Udtryk af Ømhed ned over sin faldne Ven. Han tog ham om Livet og rejste ham op. Og ved Hjælp af en Række smaa Puf, hvis Anbringelse paa forskellige Steder af Jespersens Legeme øjensynlig skyldtes lang Øvelse og Erfaring, fik han ham saa vidt, at han i alt Fald nogenlunde kunde støtte paa Benene.

Men ligbleg var Jespersen, og hans Øjne var lukkede. Klarinetten var gleden ud af hans Haand og laa paa Stenbroen. Ingen tænkte paa at tage den op.

Dikman maatte næsten bære sin Ven hjem. Flokken fulgte efter i Afstand, og man talte dæmpet. Det Hele tog sig ud som et Sørgetog.

Men oppe i Regimentchefens Lejlighed flimrede der et Lys, og der var et Rullegardin, der hævede sig. —

III

Denne Gang undgik Jespersen ikke at blive idømt Arrest for Beruselse og Gadeoptøjer.

Straffen blev saa mild som muligt, men langt mere end af selve Indespærringen pintes hans Sind af Bevidstheden om at have begaaet en offentlig Skandale. Han syntes at se et vrængende Smil i hvert et Ansigt, han mødte paa Gaden. Og da han havde udstaaet sin Straf og atter var begyndt at trippe sin daglige Tur, vovede han i Begyndelsen ikke at gaa ad Hovedgaden, men sneg sig med sænket Hoved og i lyssky Ruelse om ad Byens mindste Gader og ad Anlægets mest afsides Gange.

Den værste Pine for ham var det dog at skulle tage Del i den ugentlige Regimentsmusik udenfor Oberstens. Her, paa selve Aastedet for hans Nedværdigelse, oplevede han atter og atter paany den forsmædelige Begivenhed. Og Skammen brændte ham med en rent fysisk Fornemmelse som af Nelder.

Dikman søgte at trøste ham.

— Fa'en, Jespersen, sagde han, vi kan jo ikke være lige ens allesammen. Nogle har det paa én Maade og Andre paa en anden. For bare at tage et lille Eksempel: Borgmesteren er jo ellers en meget pæn Mand — fin Mand, nydelig Mand, kan jeg ogsaa godt sige. Men saa saare han faar lidt at drikke, saa skal han holde Tale, og Gud Fader bevares, sikke noget pæreste Sludder! Jeg har selv hørt det ved Fugleskydningen, naar de kommer til Ostepinden — det er der, vi plejer at spille „Droslen slog i Skov". Se, det er s'gu da ogsaa en Naturfejl, en stor Naturfejl, og den Mand er dog bleven Borgmester og skulde foregaa os andre Svinepelse med et godt Eksempel. Nej, Jespersen, der er ingen af os, der er fuldkommen — det er det, der er det sørgelige. Og hvad dig angaar, saa er det jo kedeligt nok, at du skal have den Overrisling en Gang om Aaret. Men ellers er du jo da en meget agtet Mand og ogsaa respektabel.

— Respektabel! Nej, det er jeg ikke, sagde Jespersen dybt modfalden. Det kan ikke nytte, hvad du siger: jeg ved godt, at jeg aldrig kan rejse mig igen. Der er kun én, der kunde give mig Kraft dertil, og hendes og mine Veje er skilte for bestandig.

— Sludder! erklærede Dikman afgørende. Kvindfolk kan være meget gode i deres Branche. Men et Mandfolk maa Pinde' selv sørge for den Kraft, han har Brug for. Og du er jo da et Mandfolk, Daniel Frederik Jespersen.

— Jeg har jo aldrig faaet Lejlighed til at udfolde min Manddoms bedste Kraft, Dikman. Man bliver først helt Mand ved at eje den Kvinde, man elsker.

Efterhaanden lod det dog til, at Vennens Opmuntringer øvede deres Indflydelse paa Jespersen. Ikke blot gled Begivenheden helt tilbage i Baggrunden af hans egen Bevidsthed, men det lykkedes ham ogsaa at indbilde sig selv, at andre Folk i Byen havde glemt den. Naar han endnu en Gang imellem berørte den overfor Dikman, kaldte han den med sart Finfølelse „Tjenesteforseelsen".

Men at det Skete alligevel havde afsat sin Virkning paa hans Sind, det viste sig det følgende Foraar. Da overraskede han Byen føleligt ved ikke at faa sit sædvanlige Anfald. Dikmans Ansigt straalede af Glæde derover, og han fejrede ham som en Helt. Men der var andre Kredse, hvor man halvt om halvt forargedes derover og ikke var langt fra at betragte hans Nøgternhed som et Brud paa hævdvunden og ærværdig Skik.

Den lille Mand maatte imidlertid kæmpe en haard Kamp med sig selv for ikke at bukke under for de onde Magter. Han turde næsten ikke være ene med sig selv i sin Stue. Og hver Dag gik han lange, anstrængende Ture.

— Du véd ikke, hvad det koster mig, Dikman, sagde han. Men jeg føler, at hvis hun nu kunde se mig, vilde hun være tilfreds med mig.

— Ja, det manglede da ogsaa bare! sagde Dikman. Naturligvis vilde hun være tilfreds. Det er godt, Jespersen, det er Fa'enme' godt, vilde hun sige. Bliv ved med det, Jespersen!

... Der gik en Vinter og det meste af en Sommer til, og Jespersen havde stadig holdt sig tapper. Byen havde næsten glemt, at hans Liv nogensinde havde frembudt nogen Art af Uregelmæssighed. Stilfærdig og beleven gled han

Ind og ud i Hjemmene, hvor han spillede til Dans, gav Timer eller stemmede Klaverer. Han nød aldrig Spiritus, var hyggelig og dæmpet og havde lagt sig et Par smaa Historier til, som han fortalte med passende Mellemrum i de Hjem, hvor han mærkede, at de faldt i god Jord. Han blev mere og mere søgt og skattedes alle Vegne.

Ellers havde han nu indrettet sig i et lille Hus i Byens Udkant. Der var Stokroser op ad Muren og en lille Have med grønmalet Stakit. Der gik han nu det meste af Dagen og syslede omhyggeligt og gammeljomfruagtigt med sine Blomster, der svulmede af Frodighed og Velvære i de sirligt afstukne Bede. Om Vinteren overførte han sin Omhu paa Potteplanterne inde i Stuen. Saaledes savnede han aldrig Sysselsættelse.

Og efterhaanden faldt der mere og mere Fred over hans Sind. Den skuffede Ungdomskærlighed fortonede sig længere og længere bort i hans Synskres og laa nu som et mildt Solfaldsskær over hans Liv. Kun paa Aarets Festdage, Juleaften og hans og hendes Fødselsdage, holdt han en Art Sjælemesse over sin døde Kærlighed. Saa tog han alle hendes Breve frem og gennemlæste dem et for et, skønt han for længe siden kunde dem alle udenad. Og naar han var færdig, var hans Brilleglas uigennemsigtige af Taareduggen.

Han begyndte endogsaa at forsone sig med Tanken om, at han maaske aldrig mere vilde faa sin Ungdoms Elskede at se.

... Saa var det en Dag, da han sad i sin Stue, iført Morgensko og hvid Lærredsfrakke, at Dikman hurtigt traadte ind til ham. Overhornblæseren var i fuld Uniform med Sølvkors og Hæderstegn. Og hans Ansigt var stramt af Højtidelighed, mens det bævede af en egen forventningsfuld Uro om Mundvigerne under det store Overskæg.

Jespersen havde rejst sig. Han stod midt i Stuen og saa forskræmt paa sin Ven.

— Er der noget i Vejen, Dikman? For Guds Skyld ...

Men Dikman lagde mildt sin Haand paa hans Skulder.

— Noget i Vejen? Næ, det tør man ikke sige. Ikke saadan da. Men det er dog underligt, som det kan gaa til i denne Verden, Jespersen. Man kan blive helt svimlende ved at tænke paa det. Og naar jeg nu staar her og ser paa dig, Jespersen ...

— Ja, ja — men sig mig dog, hvad det er. Du gør mig saa nervøs, jeg kan ikke holde det ud.

— Du maa forberedes, Jespersen, det er det, jeg har lovet at gøre. Jeg er her efter Anmodning af én, der har bedt mig spørge dig, om du vil tage imod hende eller om hun ...

Jespersen blev ligbleg. Han fo'r frem mod Overhornblæseren, greb ham i Armen og ruskede ham. Med en Stemme, der rystede af Sjælsoprør, sagde han:

— Du *skal* sige mig, om det er Josefine, der er kommen tilbage.

Dikman nikkede mildt:

— Ja, lille Jespersen, det er din lille Josefine. Men hun er jo, forstaar du, hun er jo ikke ...

Jespersen hørte ikke paa ham. Han var kommen saadan til at ryste over hele Kroppen, at han maatte sætte sig.

Men i det Samme gled der en Kvindeskikkelse frem for Vinduet. Jespersen gav et højt Udraab fra sig og styrtede ud i Entréen.

— Josefine! Aa, Herregud — Herregud ...!

Han vilde omfavne hende, men veg tilbage, da hun ikke gjorde Mine til at synke i hans Favn. Nu nøjedes han med at gribe begge hendes Hænder og se hende ind i Øjnene, mens han stadig gentog sit:

— Aa, Herregud, aa, Herregud!

Han førte hende ind i Stuen og fik hende anbragt i den bedste Lænestol. At han dog skulde være i Lærredsfrakke og Morgensko i et saa højtideligt Øjeblik! Men liste sig bort og skifte midt i Gensynsglæden, det passede heller ikke, syntes han.

Dikman stod endnu midt i Stuen og virrede bevæget med Overskægget. Han følte tydeligt, at han var tilovers.

— Maa jeg have den Ære at ønske til Lykke, sagde han. Han syntes, det passede til Situationen.

— Tak skal De ha'e, Hr. Dikman, sagde Josefine. Jespersen sagde ingenting.

Dikman slog Hælene militærisk sammen og gik. Saa var de to genforenede alene.

— Gud Fader, sikken en Varme! sagde Josefine. Maa jeg tage lidt af mig?

Hun lagde Hatten og det sorte Overstykke og fremviste en svulmende Buste og en smilende Dobbelthage. I det runde, tykkindede Ansigt var Næsen efterhaanden næsten helt forsvunden, og Hænderne, hvis Fingre var stærkt ringprydede, var hvide, fede og tilfredse.

Men alt dette saa Jespersen ikke. Ved første Øjekast var han jo straks bleven klar over, at hun ikke, som han saa ofte havde tænkt sig det, kom til ham fattig og nedtrykt for at bede ham om Tilgivelse og Hjælp. Det var en lille Skuffelse, men kun en ganske forbigaaende. Og nu havde han kun Sans for, at hendes Øjne var skælmske og lysende som altid, hendes Mund rød og fristende. Der kom en svimlende Længsel over ham. Og med en Stemme, der var halvt kvalt af Bevægelse, næsten stønnede han:

— Josefine, holder du af mig endnu?

— Ja, det kan du nok tænke, det har jeg jo altid gjort, Daniel Frederik, sagde hun smilende. Jeg har saamænd ogsaa tidt og mange Gange tænkt paa, at jeg skulde dog

have dig at se en Gang endnu i dette Liv. Men saa længe Manden levede, lod det sig jo ikke saa godt gøre. Nu er han død, Skindet, det er et Par Aar siden. Vi havde en Smørforretning i Hamborg — det er saamænd gaaet os rigtig godt ...

Men Jespersen greb begge hendes buttede Hænder. Og med Taarer i Øjnene sagde han:

— Hvor kunde du gøre det imod mig, Josefine? Hvor kunde du?

Josefine trak Hænderne til sig.

— Skal vi nu ikke lade være at tale om det, Daniel Frederik! Jeg véd godt, du synes, jeg har baaret mig skidt ad imod dig. Men hvad skulde det have blevet til med os to sølle Pjevser? Vi havde jo ikke noget, nogen af os, vi kunde have blevet ved med at gaa og se paa hinanden, til vi var helt tørret ind. Dig har jeg altid elsket, men Søllerup var en flink Mand og en Svend til at tjene Penge. Nu er han død og borte, og nu har jeg nok til os begge to. Jeg har solgt Forretningen, og Børn har jeg ingen af, saa jeg er løs og ledig ...

— Og saa, Josefine — og saa?

— Ja, vi to behøver jo ikke at gøre mange Krucifikser med hinanden, Daniel Frederik. Vi er begge to ude over den Alder, da man skal gaa og sukke og sværme, inden man kan faa sagt det, som det kommer an paa. Vil du som jeg, saa gifter vi os, saa snart det kan lade sig gøre. Jeg maa jo have Nogen at snakke med, og jeg har altid syntes, det var det mest reelle at have et Mandfolk i Huset. Skal det saa være en Aftale? Saa kalder du mig din lille Josse ...

Hun gik frem imod ham, svulmende af velnæret Frodighed og Livsstyrke. Jespersen syntes, der lagde sig en Taage for hans Øjne. Halvt i Blinde styrtede han ind mod hende,

greb paa maa og faa fat i noget af alt det Svulmende, og fik tilsidst ved hendes Hjælp sin spinkle Arm slynget om hendes fyldige Midie. I næste Øjeblik sank hans Ansigt ned i noget varmt og blødt. Han mærkede hendes Læber mod sine, og mens hans Ben skjalv af ør og himlende Overvætteshed, sank han ned i Sofaen ved hendes Side ...

IV

Kort Tid efter stod i Byens Hovedkirke Enkefru Josefine Søllerups og Hornblæser Daniel Frederik Jespersens Bryllup. Overhornblæser Dikman og en Slægtning af Bruden var de eneste Vidner. Fru Josefine var i grøn Silkekjole med Slæb, og i Haanden havde hun en Buket af la France-Roser fra Jespersens egen Have.

For Resten havde han maattet opgive Haven. Fru Josefine vilde, at de skulde bo i en større og flottere Lejlighed inde i Byen.

Her oprandt der nu for Jespersen en gylden og vidunderlig Tid.

Fru Josefine kælede for ham og hægede om ham. Hun lullede ham ind i et blidt og fedt Velvære, der gjorde hans Liv til en eneste Overdaadighed.

I Begyndelsen følte han en vis Ængstelse derved. Han havde hele sit Liv vænnet sig til at betragte sig selv som én, der var under Smærtens og Modgangens Udvælgelse, dømt til at leve i Skygge og klam Ensomhed. Nu saa han sig pludselig som Midtpunktet i et hyggeligt og velhavende Hjem, klappet og dægget som en Skødehund, omsvævet af Eroter. Saa lunt og skyfrit var det Hele, at han syntes, hans Lykke en Dag pludselig maatte styrte sammen med et Brag.

Men alt som Tiden gik, og hans huslige Himmel blev ved at være rund og blaa, vænnede han sig til sit Velvære.

Ja, tilsidst syntes han, at det aldrig kunde blive anderledes, end det var.

Han fik en lille rund, lykkelig Mave, der hævede sig som et frodigt Muldvarpeskud ud fra hans spinkle Krop. Hans Tænder skinnede af velhavende Guld-Plombering, og naar han gik ned ad Gaden og svingede med Hatten i en stor, velbehagelig Bue, blottede han en Isse, hvorfra nu enhver Antydning af Haarvækst var forsvunden og som var skinnende og huldsalig som et lille blankpudset Himmellegeme.

Ja, Jespersen var lykkelig. Fru Josefine fremelskede ham, som man driver en Potteplante. Hun elskede det frugtbare, det velholdte og afrundede, det smilende og fyldige. Han maatte lade sig veje en Gang om Maaneden. Og hun noterede glad de stedse bedre og bedre Resultater i sin Lommealmanak.

Det første Aar levede Jespersen som i Drømme. Han forstod undertiden ikke ret, at det virkelig var ham, ham selv, der var bleven saa fyldig og blank, saa fed og saa glad. Han følte Livets Safter stige op i ham med en rislende Styrke som aldrig før, og han syntes, han var bleven en Art velgødet og velplejet Plante, der stod og groede midt i et Drivhus og som derfor altid kunde have grønne Blade og smukke Blomster, mens alt Andet i Naturen falmede og visnede.

Men da dette første Aar var gaaet, begyndte han at synes, at hans Lykke var noget tom og ensformig. Han savnede aandelige Impulser. Og, hvad han ikke ret vilde tilstaa for sig selv, han savnede i Grunden ogsaa sin Hjærtesorg. Den havde ganske anderledes end den nuværende Lykke evnet at sysselsætte hans Tanker og gøre ham interessant i sine egne Øjne.

Han beklagede sig til sin Kone over, at han manglede aandelig Sysselsættelse.

— Jo, du skulde snakke, Daniel Frederik, sagde hun. Du, som har saa store Gaver! Jeg har tidt forundret mig over, at du ikke giver dig mere af med din Kunst.

— Min Kunst! sagde han og spilede Øjnene op. Han havde i Grunden aldrig tænkt sig, at hans musikalske Virksomhed kunde betegnes med saa højtideligt et Ord.

— Ja, du kan jo da lige saa godt komponere Musik som baade Stabstrompeteren og Mortensen. Kan du ikke huske: „Du er en Stjærne paa min Vej?"

— Aa, Herregud, Josse, tænker du virkelig paa den endnu?

„Du er en Stjærne paa min Vej" var et Jespersensk Ungdomsdigt, hvortil han selv havde sat Musik og som var født af hans første Kærlighed til Josefine.

— Ja, der er jo ogsaa meget Andet. Der var ogsaa den af Chr. Winther: „Jeg kunde slet ikke sove" ...

— Den er der saa mange Melodier til i Forvejen.

— Ja, men din er saamænd lige saa god som alle de andre. Hvorfor lader du det ikke komme i Trykken? Vi har jo da Raad til at bekoste det.

Jespersen følte sig stærkt optagen af denne Samtale. Ja sandelig, hans Kone havde Ret: Komponistnavnet Daniel Frederik Jespersen maatte ikke dø med ham. Og det var slaaende sandt, at han ikke behøvede at staa tilbage for Stabstrompeteren og Mortensen.

Han gav sig straks i Færd med at komponere. Kort Tid efter havde han foruden de to Ungdomsarbejder tre nye Sange færdige.

Da Nodehæftet med Tilegnelsen „A ma femme" omsider laa i de stedlige Boghandleres Vinduer, følte han det næsten, som om han havde holdt Bryllup paany. Og hans æg-

teskabelige Lykke syntes ham saa fuldmaanerund og indlysende som nogensinde.

Josefine var nu ikke blot hans Hustru. Hun var tillige bleven hans Muse.

Men længe varede det ikke, saa var Tomheden der paany. Og denne Gang var det ikke Fru Josefine muligt at besværge den. Søgte hun at tale ham til Rette, saa vendte han sine Bebrejdelser mod hende.

Han gravede igen de gamle Skader frem. Hun maatte forstaa, at hun selv havde Skyld i hans Sindstilstand. Det var ikke saadan for et Menneske at komme over, at man en Gang havde svigtet ham og ladet ham i Stikken. Det gav En et indvendigt Knæk, som man hele Livet igennem ikke forvandt.

Han begyndte ogsaa først nu at faa Øjnene op for, at den smukke Josefine i Grunden slet ikke var, som han havde tænkt sig hende de mange Aar, de havde været adskilte. For hans indre Syn havde hun hele Tiden bevaret sin slanke Ungpigeskikkelse fra deres Kærligheds første Gry. Nu saa han, hvor ubarmhjærtigt Livet havde forvandlet hende.

Og han skar Tændler af Raseri mod den Mand, der havde lokket hende fra ham og hvis usle Penge nu satte ham selv i Stand til at føre et ydre, i Grunden uværdigt Velvære — dette Velvære, der dog ikke formaaede at dække over hans Sjæls Forrevethed ...

Da Jespersen havde været gift i to Aar, var han en stadig Gæst i Byens Haandværkerforening. Han var bleven let drikfældig, doven og stortalende. Og han, som i Adskillelsens Aar havde været strængt trofast mod sin Ungdoms Kærlighed, han opdagede nu, at der var andre Kvinder til end Josefine.

Hjemme blev han gnaven, pirrelig og tyrannisk. Fru Josefine græd sine modige Taarer derover. Men paa samme

Tid fornam hun en vis Vellyst ved at føle hans Mandsvillie over sig. Det var det sikre Tegn paa, at hendes Omhu for ham havde bragt ham til Trivsel. Ak, havde han dog været saa stærk og mandig under deres første Forlovelse — aldrig havde hun da kunnet forlade ham. Hun vilde ganske simpelt ikke have turdet vove det.

Der havde jo netop været det ved salig Søllerup, at han var saa overmaade bestemt. Det havde ligesom lammet hendes Villie overfor ham, skønt hun aldrig havde elsket ham nær saa højt som Jespersen.

Og alligevel var hun kommet godt ud af det med ham og efterhaanden lært, hvordan han skulde tages. Hun maatte da vel nok kunne faa Krammet paa Jespersen ogsaa. Sandsynligvis var det Lykken, der havde gjort ham overmodig.

Maaske vilde det være klogere at holde ham paa lidt smallere Kost. Skønt — hun vidste, hendes Hjærte vilde bløde, hvis han skulde miste blot nogle faa Pund ...

... Da de havde været gift i tre Aar, hændte det en Dag, at Jespersen slog sin Kone. Maden var ikke færdig i rette Tid, og da han bebrejdede hende det, svarede hun hvast igen. Uden at han ret besindede sig paa, hvad han gjorde, faldt hans Haand med et Klask mod hendes bløde, buttede Kind.

Hun rejste sig straks, gik ind i Sovekammeret og laasede Døren af.

Da blev Jespersen bange. Saa hurtigt som muligt flygtede han hjemmefra, efter at han først ved at banke paa Døren forgæves havde tilkendegivet sit Ønske om at indlede Fredsforhandlinger.

Hele Dagen var han ude. Om Aftenen sendte han Bud hjem, at Dikman havde bedt ham spise hos sig. Og han indflettede behændigt en Beklagelse over Formiddagens

Hændelser, saaledes affattet, at den kunde gælde for en Undskyldning, uden at han dog satte noget af sin Værdighed til Side.

Ud paa Aftenen sad han og Dikman sammen i Haandværkerforeningen.

— Man skulde aldrig have giftet sig, Dikman, sagde Jespersen sørgmodigt.

— Der kan være noget i det, Jespersen. Men du har dog ellers været mellem de heldigste.

— Ja, jeg véd heller ikke, hvordan det er med det Hele. ... Saa længe jeg ikke havde Josefine, saa havde jeg saa megen Glæde af at tænke paa hende. Og skønt hun havde baaret sig skidt ad imod mig, saa kunde jeg have gjort hvad det skulde være for hendes Skyld. Nu derimod, nu har jeg hende, og god imod mig det er hun ogsaa. Men naar jeg skal sige det som det er, saa er jeg somme Tider lige ved at ønske, at jeg var af med hende igen. For hvad man saadan kalder Idealet — det kan ikke nægtes, det er hun ikke.

Dikman tog sig en Slurk Øl og sugede eftertænksomt det hvide Skum af sit Overskæg.

— Ja, véd du hvad, Jespersen, sagde han, vi Mennesker er s'gu rent ud sagt nogle underlige Himstregimster. For der er ingen Ting, vi er saa glade ved som det, vi ikke kan faa. Hele Livet det er ligesom en Pære, der sidder i Toppen af et Træ. Man bliver ved at kravle til Vejrs for at faa den, og naar saa man hapser den, saa er der ikke noget ved den.

— Tror du da alt det med Kærlighed for hele Livet, det bare er noget Vrøvl?

— Ja, jeg er s'gu tilbøjelig til det. Naar man har været gift tre-fire Aar, saa er Skummet som Regel gaaet af den

Ølbajer. Men saa gælder det netop om at holde ud. For saa er det, den rigtige Kærlighed skal komme.

— Den rigtige?

— Ja, den ægteskabelige, om jeg saa maa sige, og det er dog egentlig den anstændigste Slags. Man tænker aldrig videre over den, men den er der alligevel, man mærker det, saa snart der træffer noget ind med Sygdom og Lignende. Saadan har jeg det med min Kone, og jeg skal aldrig forlange bedre. Gaa nu hjem og tænk over det, Jespersen, og forlang ikke, at din Kone skal se ud som for en Snes Aar siden, men vær glad ved, at hun har noget Kød paa Gaffelen. Der er ingen Ting i Vejen med nogen af Jer, bare I vil lade være at skabe Jer. Men som sagt, Jespersen, gaa hjem og tænk over det.

Og Jespersen gik hjem. Han havde tænkt sig, at Josefine sad oppe og ventede paa ham, og han havde forberedt sig paa en Forsonings-Scene i høj Stil og under Taarer og Løfter.

Men allerede da han listede sig gennem Dagligstuen, kunde han høre Fru Josefine snorke, lydeligt og tilfreds. Han følte paa en Gang Lettelse og Skuffelse derved.

Langsomt begyndte han at klæde sig af. Han var paa en Gang bleven saa underlig nøgternt til Mode. Og han syntes, at med hvert Klædningsstykke afførte han sig noget af en Fortid, mellem hvis graadsvangre Skyer Solen havde skinnet med en Glans, som han aldrig mere vilde faa at se.

Stille gled han op i sin Seng. Fru Josefine snorkede uforstyrret videre.

JAKOB HANSEN

[f. 1868. Udgivet: En kritisk Tid, Fortælling (1897) — Neropolis, Roman fra Roms Forfaldsperiode (1899) — Menneskenes Døtre, Noveller (1900) — Drømme, der svandt, Fortællinger (1902) — Universaldirken, Fortælling (1904) — De Levendes Land, Fortællinger (1905)].

FRU HALD

(Af „De Levendes Land", Fortællinger, 1905)

„Ja, den Gang var det morsommere at rejse end nu," sagde den gamle Herre og lænede sig tilbage i Stolen.

„Naturligvis var alting bedre og fuldkomnere i gamle Dage," sagde en af de unge Piger smilende.

„Alt er bedst, mens man selv er ung. Men med Hensyn til Rejser havde Fortiden nu alligevel Fortrinet. Da var ikke hver smuk Plet belemret med et Hotel og en Flok kjoleklædte Kellnere; da stødte man ikke paa alle disse tidselovergroede Marker, udstyrede med høje Standere og Kæmpeplakater, der skriger med „Villagrunde til Salg"; da fik man ikke Indtryk af Jordkloden som et eneste stort Værtshus — tværtimod; hvor man kom, blev man modtaget som en længe ventet, kær og skattet Gæst; og da traf man Mennesker, der havde deres Personlighed i Behold; de besjæledes ikke som nu alle af de samme udviskede Avis- eller Universitetsmeninger fra nærmeste Købstad, de havde

kun deres egne Oplevelser og Erfaringer at bygge paa, og de var næppe mindre interessante og ejendommelige af den Grund."

„Kære Wilster," sagde Husets Frue, „De har til i Aften lovet os en Historie fra Deres mange Rejser."

„Har jeg mon nogen Sinde fortalt om mit Møde med Fru Hald?"

„Nej, aldrig."

„Det var et ganske mærkeligt Træf, en af de Besynderligheder, som Virkeligheden blot er saa rig paa —."

„Fortæl nu, fortæl," udbrød de unge Piger utaalmodigt.

Og hele Selskabet samlede sig i Klynge i det ene Hjørne af Verandaen. Foran dem laa Havet og ulmede i Solnedgangens døende Farver. Wilster nippede til Madeiraen og satte Glasset tilbage paa det lille Marmorbord. Han begyndte at fortælle:

„En Sensommerdag som nu havde jeg forvildet mig ind i en stor, milevid Skov. Det er snart 40 Aar siden, og dog husker jeg alt, som var det passeret i Gaar. Den stille, høstklare Luft gav Genklang af Spætternes Hamren. Muntre Egern smuttede hid og did mellem Træernes Kroner eller satte sig frygtløst til Rette i en Hasselbusk og knækkede Nødder, saa de brune Skaller raslede til Jorden. Det var Eftermiddag, men Græsset var endnu vaadt af Nattens Dug, skært lysende som Smaragd, gennemslynget af Hindbærbuske, Bregner og Brombærranker, der paa en Gang prydedes af rødsorte, saftspændte Bær og svagt lillafarvede Blomster. Men fra Græs til Græs, fra Blad til Blad og fra Blomst til Blomst snoede sig Edderkoppernes Spind saa fint og let som et Brudeslør.

Skoven tætnede. De store Bøge veg Pladsen for et Mylder af Ask og El, Pil og Hassel og Røn behængt med tætte koralrøde Klaser. Jeg brød gennem Tykningen og stod ved

Bredden af en vidtstrakt Sø. Langs med Søen løb en Sti; skønt træt fulgte jeg den hurtigt; ti jeg længtes efter Mennesker og Menneskers Boliger.

Efter en Stunds Forløb mødte jeg en ung Pige. Hun stod midt paa Vejen der ude i den store, ensomme Skov og saa paa mig med store, forundrede Øjne. Jeg spurgte om Vej og Færgelejlighed, og hun svarede: „Følg med hjem, saa kan De faa en Baad og slippe over Søen. For Resten har De endda halvanden Mil til nærmeste By."

Jeg takkede for Tilbudet, og vi fulgtes Side om Side. Nu og da skottede jeg til min smukke Ledsagerinde.

Wilster holdt inde og tog sig en dyb Slurk af den hede, vellagrede Madeira.

„Ja" — fortsatte han, „hun var meget smuk med sin yndefulde, jomfrueligt ubehjælpsomme Gang, sin høje, slanke og yppige Skikkelse, sit fine Ansigt med de store, gulbrune, leende Øjne, den lange, buede Næse, den dybt valmurøde Mund og det svære Haar, der buklede sig blaasort og blankt om den stejle, barnligt klare Pande."

„Det var ellers godt, De kom," sagde hun. „Vi lever saa alene her ude i Skoven, jeg, min Moder og saa gamle Ane, men hun er næsten døv og blind; hun siger ikke ret meget."

„Og hvorfor lever De saa ensomt?"

„Mor siger, at Menneskene er onde; og det er bedst at undgaa dem."

„I saa Fald turde det være malplaceret af mig, at bede Deres Moder om en Tjeneste."

„Vist ikke nej, Fremmede, dem har hun ikke noget imod; dem kan hun meget bedre lide. Se, der bor vi!"

Hun pegede over mod en skinnende hvid Villa, der laa paa et Næs i Søen, omgivet af udstrakte Græsplæner og en Park af mægtige, ældgamle Kastanier. Vi naaede snart

Boligen, og Fru Hald, den unge Dames Moder, modtog mig med stor og uskrømtet Gæstfrihed.

Moder og Datter lignede hinanden. Kun var Moderen tættere, mere lavstammet, hendes Næse kort og kraftigt buet, Øjnene brunsorte og Brynene sammengroede over Næseroden, hendes Teint høstlig gylden, men Smilet ungt, straalende af glansfulde, stærke, hvide Tænder.

Jeg overnattede, og næste Dag roede Fru Hald og jeg ud paa Søen. Vi sad tæt overfor hinanden og talte sammen med den Frimodighed, der saa tit lægges for Dagen af Mennesker, der tilfældig er mødtes og snart skal skilles for rimeligvis aldrig tiere at gense hinanden.

Vejret var trykkende. Luften stod ganske stille og dirrede af Varme. Omme bag Skoven taarnede enkelte hvidblaa Skyer sig op.

„De misforstaar mig," sagde Fru Hald; „jeg har slet ikke i Sinde at gøre min Datter til Eneboer, tværtimod, hun skal have sin fulde Frihed —."

„Men bliver saa ikke Overgangen altfor pludselig; løber De ikke Fare for, at hun bliver indtaget i den første, den bedste unge Mand?"

„Maaske — men jeg tror det ikke; jeg kender nu en Gang ikke bedre Raadgiver end Instinktet. Det er min Iagttagelse, at Erfaring har saa overmaade lidt at sige; og velmenende Forældres Indblanding er sikkert altid af det onde."

Dertil vidste jeg intet at sige. Jeg var imidlertid roet over mod Rafsborg Kirke, der laa ved en Vig af Søen paa en høj Jordbanke, Ruinerne af en gammel Adelsborg. Fru Hald havde raadet mig til at bese Kirken, og jeg skød Baaden ind mellem Sivene, ind under den Mur af Ask, El, Røn og Pil, der randede Skoven og ligesom søgte Ly inde under de tætte, højt hvælvede Bøgekroner. Her i den for-

friskende Skygge blev Fru Hald tilbage, siddende paa Baadens Agtertoft, mens jeg gik op til Kirken.

Kirkegaarden var et eneste Mylder af Blomster og Buske, alenhøjt, saftigt Græs og bugnende Hængeaske og Taarepile; Kirkegaardsmuren og selve de hvidkalkede Kirkebygninger skjultes næsten helt under et Væld af yppigt groende Vedbend. Jeg gik og læste Indskrifter paa de grønstribede og -skjoldede Marmortavler, der hist og her glimtede frem af Løvskjulet — kun Navne og Datoer og enkelte svulstige Sentenser, Udpluk af gammeljødiske Traktater. Med et hørte jeg en grov, rusten Stemme omme bag Kirken:

„I Satans Unger! Kan I ikke lade Benene ligge, I Tyvetøj."

Jeg gik efter Lyden og traf den vrede Mand, Graverkarlen, der stod og hødede ad en Flok snavsede Rollinger, der skyndsomst flygtede mod Udgangen.

„I kan stole paa, at den døde Mand skal gaa igen. Om Natten, naar I ligger og sover, kommer han ind til jer i jer Stue — I Satans Unger!"

Den vrede Mand blev mig var og fortalte mig Grunden til sin Fortørnelse.

„Ser De, mens jeg sover til Middag, kommer de forbistrede Unger og stjæler Dødningeben. De blander dem med Kreaturben og sælger dem til Kludekræmmeren nede i Landsbyen."

„Ja saa!"

Lige foran os laa en Hovedskal, som de unge Gavtyve antagelig havde fundet utjenlig til Handelsvare og derfor ladet ligge. Med et begyndte den at røre sig med smaa hoppende og rokkende Bevægelser.

Graveren blev helt forfærdet og stirrede med stive Øjne paa den urolige Hjærneskal. Han besindede sig dog hur-

tigt og tog den op. I det samme drattede en tyk, slimet Skruptudse til Jorden.

„Naa saadan," sagde Graveren ligegyldig og vilde allerede slænge Hovedskallen fra sig, da han pludselig studsede, vendte og drejede den i Haanden og undersøgte den paa det nøjeste.

„Kom, skal De se. Lige bag Tindingen sidder et rustent Søm. Det maa have siddet der, da Proprietær Hald blev begravet."

„Med mindre Drengene —"

„Umuligt. Sømmet er jo bedækket med store Rustkager. Og Graven blev først kastet op i Formiddags. Nej, — det Søm har siddet der i 20 Aar."

Han tav grundende og fortsatte efter en Stunds Forløb:

„Man plejer ikke at slaa Søm i Hovedet paa et Lig. De har ganske sikkert slaaet ham ihjel."

„Hvem?"

„Hvad ved jeg! Jeg ved ikke af, at den Mand var Uvenner med andre end sin Kone."

„Lever hun endnu?"

„Det er Fru Hald ovre paa „Næsset". Hun var jo farlig ung, da hun blev givet til ham. Det var nok Pengene, der trak, og Samlivet blev ikke det bedste! Hvad skal man sige? Manden blev jo syg og sengeliggende."

„Hvis De nærer nogen Mistanke til Fru Hald, raader jeg Dem for Deres egen Skyld til at holde Tand for Tunge. Saafremt her foreligger en Forbrydelse — og adskilligt kunde jo tyde derpaa — saa er hun selvfølgelig uden Lod og Del deri. At hun lader Graven hjemfalde efter 20 Aars Forløb, vidner om Kulde og Ligegyldighed, men det forraader paa ingen Maade ond Samvittighed. Havde Fru Hald haft noget at skjule, da var denne Grav hverken blevet aabnet nu eller senere."

„Saamænd, saamænd, det kan have sin Rimelighed, det, De der siger."

„Maaske har det været en af Gaardens Folk, en, der havde sit at hævne."

„Ja, men der er ingen, slet ingen, som jeg kan tænke mig."

„Er ingen, som da tjente paa Gaarden, senere hen bortrejst eller afgaaet ved Døden?"

„Nej, Jens og Malachias bor begge i Ulstrup, og Peter, Forkarlen, har et Boelssted omme bag Skoven."

„Husk nu godt efter."

„Ja, saa er der jo Forvalteren, som kom saa ulykkelig afsted ude i Skoven. Det var et Vaadeskud. Men han — nej, det er umuligt; han var lys og god som Dagen, han nænnede ikke at gøre en Kat Fortræd, som man siger."

„Godt. Nu medtager jeg Hovedskallen; bliver der Brug for Deres Vidneudsagn, skal der blive sendt Bud efter Dem."

„Hovedskallen! — nej, tøv nu lidt, den er det nok bedst at overgive til Politiet."

„Jeg hører selv til Øvrigheden; mit Navn er Birkedommer Stockfleth."

Da Graveren troede sig staaende overfor en Øvrighedsperson, blev han særdeles medgørlig og overlod mig uden Nølen Hovedskallen, som jeg svøbte ind i mit Lommetørklæde, hvorpaa jeg gik ned til Baaden.

Fru Hald sad og blundede paa Agtertoften, skødesløst tilbagelænet, rød og smilende; dog hørte hun strax mit Komme, rettede sig og saa paa mig med lysvaagne Øjne.

„Vi faar nok Uvejr," sagde hun og kastede et spejdende Blik paa Himlen.

Tordenskyen havde rejst sig; som en stejl, blaagraa Mur stod den omme bag Skoven i Vest. Hæftige Kastevinde kilede sig nu og da hen over Søen og pløjede dens Flade op i rislende Smaabølger for i næste Nu at dø med et Gisp.

Fru Hald sad tæt foran mig.

„Og hvad tænker De saa paa?" sagde hun smilende. „Hvad er det for en Skat, De sidder og ruger over? De har da vel aldrig gjort Dem skyldig i Kirkeran?"

„Den Skat, jeg ruger over, er Hjærneskallen af en Mand, der blev myrdet for 20 Aar siden."

„Saa! nu sidder De nok og driver Gæk med mig, gamle Kone."

„Se selv — Sømmet, som er slaaet ind bagved Tindingen."

„Det var dog besynderligt. Det ser virkelig saadan ud."

Hun talte roligt, men saa blev hun paa én Gang hvid som Kalk, bed Tænderne sammen og klamrede sig fast til Toften, for ikke at synke sammen.

„Det var jo Deres Mand. Men ræddes ikke, jeg tjener ikke mit Brød som Politibetjent."

„Tak. Just nu sad jeg og tænkte paa, om jeg ikke skulde klynge mig til Dem og styrte os begge i Søen. Jeg frygter ikke Straffen, men hvad Gavn skulde den gøre? Agnes, som er uskyldig, vilde jo komme til at lide tifold saa haardt, som jeg."

„Deri har De ganske Ret."

„Aa Gud, aa Gud, saa har han dog gjort det, den ulykkelige, som ikke formaaede at bære sin Brøde," jamrede Fru Hald. „Og jeg, som ikke vidste det, som ikke kunde hjælpe og trøste ham!"

„Nu taler De i Gaader, og jeg forstaar slet ikke, hvad De mener."

„Vil De tie, vil De have Medlidenhed for Agnes' Skyld, saa skal jeg fortælle alt sammen, som det er gaaet til. Jeg har lidt nok ved at bære det alene alle de lange, lange Aar."

„Jeg vil tie — for Deres egen Skyld."

„Tak — aa Tak!"

Fru Hald tog min Haand og knugede den et Øjeblik mod sin skælvende Barm. Saa begyndte hun at fortælle:

„Jeg var meget ung den Gang, jeg var kun atten Aar, da mine Forældre giftede mig bort, og jeg vidste slet ikke, hvad Kærlighed var. Da jeg fik Øjnene op, fyldtes jeg af Angst og Afsky, men det var for sent, gjort Gærning lod sig ikke ændre; og jeg sled mine Dage hen i Sorg og Mismod; jeg ejede kun den ene fattige Trøst, at jeg jo dog kunde gemme mig bort i Brønden, naar det blev mig uudholdeligt.

Min Mand blev syg, og nu blev det værre og ikke bedre end før; nu opfyldtes han af rasende Skinsyge mod min Ungdom og Sundhed; altid skulde jeg være om ham, altid skulde jeg opofre mig for ham; og dog havde han intet tilovers for mig uden onde Ord og Bebrejdelser. Og saa — saa — —"

„— fattede De Godhed for Forvalteren."

Fru Hald blev rød som Blod.

„Nej, nej. Jeg skænkede det ikke en Tanke. Men mine Forældre jog mig bort fra deres Dør; jeg vidste ikke mine levende Raad; jeg havde ikke et Menneske i den hele Verden at betro mig til. Og han var saa stille og god. Alle maatte føle Tillid til ham. Og han talte saa dæmpet og mildt til mig, og han strøg mig saa lempeligt over Haaret og tyssede paa mig, som var jeg et lille Barn. Ja, alt imellem, tror jeg, han lo og græd, han — den stærke Mand. Og han blev saa bedrøvet; han knugede mig ind til sig og kyssede mig.

Hvad mere skal jeg fortælle? Vi glemte alt andet; vi huskede kun paa, hvor glade vi var for hinanden. Og Dage gik, Uger og Maaneder gik. Paa Fremtiden tænkte vi ikke,

og naar vi tænkte paa den, slog vi os til Taals med den Tanke: han dør jo alligevel snart, han, den gamle Mand.

Og jeg blev bedre mod ham. Nu havde mit Hjærte Rum for Medlidenhed; nu kunde jeg forstaa, at ogsaa syge og gamle Mennesker klamrer sig til Livet.

Men han døde ikke. Maaned efter Maaned gik, og endnu laa han stiv og hvid i sin Seng og fulgte alle mine Bevægelser med vagtsomme, lurende Øjne. Jeg var med Barn, og alt som Tiden led, ængstedes jeg mere og mere. En Dag vilde han se alt, og han, den haarde, gamle Mand vilde jage mig af Gaarde med Spot og Spe. Han havde Ret dertil, han, der havde røvet min Ungdom.

Der kom en Tid, da jeg var helt fortumlet af Angst og Vrede, og jeg gik ind til min Ven, jeg klamrede mig til ham og raabte: „Skal da dette Menneske leve evigt? Skal han da leve længe nok til at sætte Foden paa min Nakke og sparke mig bort som en skabet Hund?" Endnu mere sagde jeg, og min Ven svarede intet, han kyssede mig paa Panden og skød mig lempelig ud af Døren, han vilde være alene.

Men 8 Dage efter var Hald død. Jeg anede ikke hvorledes, og paa mit Spørgsmaal fik jeg kun Nej til Svar. Tilsidst troede jeg paa en naturlig Død, men jeg fik Vished for det modsatte, da min Ven en Dag blev ude i Skoven, fordi han ikke længer kunde bære det.

Jeg havde gærne fulgt ham, men mit Barn rørte sig i mig, og jeg kunde ikke faa det over mig selv, — og maaske har jeg ogsaa selv hængt ved Livet."

Mens Fru Hald fortalte, havde Tordenskyen væltet sig op over Skoven. Enkelte store, linde Draaber faldt blødt paa mine fremstrakte Hænder; nu roede jeg hurtigt over mod „Næsset", den lysende hvide Villa paa Pynten med de mægtige, ældgamle Kastanietræer. Et Lyn flængede med sin

takkede Klinge Skyens Skød, og nu brød Tordenen løs og fyldte den side Lavning med Larm og larmende Ekko.

Som jeg var optaget af at ro, bøjede Fru Hald sig pludseligt og hurtigt forover, greb Hjærneskallen og slyngede den ud i Søen. Hun lo forvirret og krampagtigt; hun stammede:

„Jeg blev paa én Gang saa forfærdeligt bange. De er da ikke vred paa mig, kære —"

„Nej. Blot er Deres Sikkerhed ikke nu paa nogen Maade bedre betrygget end før."

„Af hvem har De faaet den?"

„Af Graveren. Men han er et skikkeligt Menneske, desuden forskrækkede jeg ham en Smule; skulde han alligevel sladre af Skole, vil enhver tro, han farer med løs Snak."

„De har Ret; min Skæbne afhænger kun af Dem; jeg er ganske i Deres Magt."

„Saa meget snarere bør De vise mig Tillid. Jeg skal ikke forraade Dem; i mine Øjne er et eneste Menneske mere værd end mange Love."

„Tilgiv mig! Det var kun et Øjebliks forvildende Angst. Jeg tænkte paa Agnes, som nu sidder og venter os."

Baaden gled ind til Broen, og vi skyndte os op gennem Parken og i Hus, før Uvejret for Alvor brød løs.

Kort efter sad vi i Havestuen og spiste syltede Brombær med Fløde. Udenfor raslede Skylregnen ned over Træernes Blade, mens Lyn fulgte Lyn. En svær Trægren ramtes, afbrødes og slyngedes med et Brag mod Jorden. Himlen sortnede, og det blev mørkt som om Natten; kun nu og da sprængtes Mørket af et flammende Lyn, der stænkede sit hvide Lys ind i Stuens lønligste Kroge, der overstraalede Vandstrømmene, saa Ild syntes at regne ned fra Himlen.

Vi gik tidlig til Ro den Aften. Fru Hald og jeg fulgtes hen ad Gangen. Jeg sagde i Skæmt: „Nu er det nok bedst,

jeg lukker min Dør i Laas; man kan ikke være for forsigtig, De er jo hensynsløs, naar det gælder at udslette Sporene."

Hertil svarede hun smilende: „Saa bange af mig er jeg nu ikke."

Wilster tav en Stund og nippede til sit fyldte Madeiraglas.

„Ja, saa er der ikke mere," sagde han.

„Men Fru Hald, hvad blev der saa af hende siden?" frittede de unge Piger ivrigt.

„Det ved jeg ikke. Men sin smukke Hals mistede hun i alt Fald ikke den Gang."

„Hun var en forfærdelig Kvinde," sagde Husets Frue.

„Det er meget muligt," indrømmede Wilster; „kun har jeg alle Dage næret en saa stor Veneration for det smukke Køn, at det bestandig har skortet mig paa Evne, naar der var Tale om at anlægge en moralsk Maalestok."

„Og naar hun nu var saa smuk," sagde de unge Piger. — —

ROLF HARBOE

[f. 1860. Udgivet: Digte (1891) — Den store Billed Abc (1895) — Havet, Noveller (1897) — Mod Høst (1898) — Solfaldstider (1902) — Julehistorier fra Fjordby (1904) — Byen og Fjorden (1906)].

DEN GAMLE POSTVOGN

(Af „Digte", 1891)

Jeg husker den gamle Postvogn
i Sommer og Vintervejr;
den gamle rumlende Kasse
var mig saa inderlig kær —
— at sige, naar Vejen gik hjemad
fra Skole og dagligt Slid,
hjem til den lille Købstad
og Feriens straalende Tid.

Jeg husker den gamle Postvogn
paa store klodsede Hjul,
kluntet i alle Former
og malet skrigende gul;
jeg husker paa Bukken Kusken
min gamle prøvede Ven;
Ferie efter Ferie
troned han dèr igen.

Jeg hilste ham altid med Jubel,
hans Ansigt saa hjemligt mig var;
det lyste saa rødt som Kavajen,
den store svære, han bar.
„Nej se — der har vi jo Drengen,
naa, er'et med Skolen nu Slut?
Ja se nu og ta' Billetten,
vi kjør om et lille Minut."

Saa rulled vi udad Vejen
i Solskin og Snevejr og Rusk;
jeg sad deroppe paa Bukken
ved Siden af Søren Kusk.
De travede ganske sindigt
de brune skindmagre Øg;
min Tanke ret som en fuldblods
Araber i Forvejen fløj.

Jeg husker den gamle Postvogn,
naar Alt stod i Sommerens Flor
og Marker og Skove dirred
af Fuglenes glade Kor,
naar Høet dufted paa Marken
og blinkende Leer klang,
og Køerne stod og gumled
i Pastorens Kløvervang.

Jeg svingede med min Straahat
og sang som Fuglene glad,
naar omme ved Enden af Skoven
vi øjned den lille Stad.

Jeg kendte hvert Træ, hver Rønne,
jeg kendte hver eneste Plet;
jeg hilste det hele med Jubel
fra Bukken — fra første Parket.

Men kærest er Mindet om Vognen
i Julens prægtige Tid,
naar Sneen laa over Landet
saa skinnende, skinnende hvid.
Hvor var der dog travlt ved Stationen,
man lo og raabte og sang;
det varede halve Timer,
før Vognen kom ret i Gang.

Jeg sad deroppe paa Bukken
og frøs saa hjærtetilfreds,
valen om mine Fingre
og rød om min Næsespids;
men Sindet var fuldt af Varme,
jeg snakked med godt Humør;
jeg vidste jo, at der vented
mig Lunhed bag Hjemmets Dør.

Og Søren Postkarl fortalte,
— og ingen fortalte som han —:
Grisen var slagtet iforgaars
og Kanen var sat i Stand.
Han kendte de mindste Detailler
af Alt, hvad der fyldte mit Sind.
Hvad brød jeg mig saa om Frosten
og den Smule Nordenvind.

Og drejed vi saa om Skoven
  og Fjordens Isdække saa,
og Kirken, der laa som en Hyrde
for alle de Huse smaa,
saa satte han Hornet for Munden
og lokkede Tonerne frem;
og var de Toner end falske,
jeg elsked dog ingen som dem.

Med Embeds-Alvor han trutted,
han ærligt og redeligt sled,
og begge hans Kinder de strutted,
som skulde de sprænges derved;
og disse skrattende Toner,
der over hverandre faldt,
de var mig Julesignalet,
det bedste, jeg kendte af alt.

Saa standsed for Hjemmets Trappe
de gamle udslidte Øg,
og hele Familien mig hilste
med Jubel og Latter og Spøg.
Søren mig Kufferten langed,
og slog saa med Pisken et Smæld.
Jeg havde saa travlt med at kysses,
at næppe jeg fik sagt Farvel.

Jeg mindes den gamle Postvogn
som en prøvet og trofast Ven,
endskønt jeg ærligt den haded,
naar bort jeg skulde igen.

Tungt lunted vi da ad Vejen
i Morgenens aarle Gry.
Jeg stirred og stirred tilbage
imod den svindende By.

Men skulde jeg skilles fra Søren,
blev Sorgen først rigtig svær;
saalænge Postvognen beded,
jeg syntes dog Hjemmet var nær.
Jeg trykked og trykked hans Hænder
og sendte ham Hilsener med.
Saa rulled han henad Vejen;
jeg sad paa Stationen og græd.

Nu ligger der blanke Skinner
helt ned til den lille By,
hvor alle Barndommens Minder
har deres bedste Ly.
Det dampende Uhyre kører
mig lige til Husets Dør;
Billetten høfligt kuperer
en vildfremmed Konduktør.

Og nærme vi os til Byen,
saa skingrer Dampfløjtens Hyl,
som om der mod Trommehinden
blev rettet en sleben Syl.
Nej — det var en anden Velkomst
i gamle Dage, vi bød,
naar Sørens lystige Toner
ud over Landskabet lød.

Søren er død og borte,
og Vognen er borte med.
Hvor sindigt den rulled paa Vejen,
dèr farer nu Toget af Sted.
Jeg husker den gamle Postvogn
saa tung og klodset og svær.
Lastet med Barndommens Minder
den er mig saa inderlig kær.

AGNES HENNINGSEN

[f. 1868. Udgivet: Glansbilledet (1898) -- Strømmen (1898) -- Polens Døtre (1901. 2. Oplag 1901) — De Spedalske (1903) — Den Uovervindelige (1904) — Lykken, en Elskovshistorie (1905)].

Af „POLENS DØTRE"

Banegaardens gammeldags Dør faldt smeldende i. Den eneste rejsende, en ung Pige, vendte sig om og saa paa den, gjorde en Bevægelse som for at gøre det om, standsede forvirret ... hvad var det nu, hun vilde ... og vinkede saa utaalmodigt til sin Kusk.

Hun saa, at han med sine tunge Hænder gjorde Tegn til hende, at Hestene maatte holdes i Skygge for Toget, og hun saa godt, at Bjály var hvid af Skum. Men nu vilde hun hjem ... al den Tid i Pensionatet havde hun ikke et Øjeblik længtes saa stærkt som nu.

Hjem, tænkte hun. Jeg er hjemme ... Hun saa sig ivrigt omkring, forbi Vognen, der kørte frem, ind i det frodigt grønne ligeoverfor ... Stationsforvalterens lille plejede Plet, hvor hvert Blad var blankt. Hjemme i Polen.

Hun rev sin Handske af, løb henimod Rosenbedet ... Jorden laa der blød og brun, nylig reven ... hun borede sin Haand ned ... „Polen," sagde hun sagte ... Fingrene spilede sig kærtegnende ud.

Et Øjeblik saa hun paa Haanden og rystede langsomt Jorden af, trak saa hastigt Handsken paa og skyndte sig op i Vognen.

Gamle Gregor, som sad og snøftede paa sin sædvanlige sørgmodige Maade, vendte sit ydmyge Ansigt imod hende.

Hun begyndte at spørge ham ud ... hvorfor der ingen var efter hende, ikke Tjeneren engang, men hun saa paa hans Arme, at han ikke kunde holde Hestene længere, brød af og bød ham køre ... Hun vidste vel ogsaa det vigtigste ... Moderen havde lukket sig inde som altid paa Faderens Dødsdag — Marja Mankowska var endnu ikke kommen.

Vognen satte af i smaa Sæt ... Bjály med Dansetrin, bøjende af i store Bugter for Toget, som trolig stod og kogte foran den lille, langsomme Landstation.

Ved Posthuset standsede den med et Ryk, Gregor drejede sin store Skikkelse, pegede med Pisken paa Kontorets Vindue. „Frøken Mankowska," mumlede han.

Den unge Pige rev Vognlæderet op og sprang ud. „Marja Mankowska, er hun kommen!"

Hun blev staaende og stirrede paa Huset uden at røre sig ... Nu skulde hun se hende ... Marja Mankowska, „Blod"s beundrede Forfatterinde.

Døren deroppe sivede langsomt i, og ned ad Trappen for en ung Dame, lidt tungt og klodset, skønt hun var spinkel og lille. „Halina Labowna," raabte hun og vinkede med to store, hvide Breve, hun havde i Haanden. „Velkommen hjem."

De sidste Trin sprang hun ned. Og hun fortalte, rivende hurtigt, mens hun syntes at tænke paa noget helt andet, at hun var bleven her, fordi hun var saa forfærdelig bange for Bjály og Toget, og fordi det næsten var hende umuligt at komme forbi et Posthus ... Breve var dog det bedste i Verden, næst efter selve Warszawa.

Halina hørte paa hende med bøjet Hoved ... alle Ord var for almindelige første Gang, hun talte med en Digter, med Marja Mankowska, Polens første Forfatterinde. Pludselig saa hun stærkt ind i hendes Ansigt, tog hastigt Øjnene til sig, betagen og forbauset over, at hendes Digterinde ogsaa var smuk, men smuk som en Dame, ikke med det store, sjælfulde Ansigt, „Blod"s Forfatterinde burde have.

Hun kom til at smile og skyndte sig til Vogndøren, som hun ærbødig holdt aaben.

Marja gik et Par Skridt tilbage, hvorved hun kom til at træde i sit Slæb, der forud syntes lidt medtagent. „Jeg tør ikke," sagde hun. „Ja, passer De paa mig, Frøken Labowna?"

„Jeg skal nok passe paa," sagde Halina og lo. Men langsomt, ligesom til sig selv, tilføjede hun: „Paa Marja Mankowska," og saa igen højtidelig ud.

„Mine største Skatte har jeg jo hos mig," sagde Marja og smilte til sine Breve. Endnu engang kiggede hun til Bjály, samlede sine Skørter med en nydelig, bange Bevægelse og steg til Vogns.

I det samme peb Toget, Bjály lagde ivrigt Ørerne frem, Gregor snøftede som en Mand, der er paa sin Post.

Det gled forbi, hvæsende af al Magt ... Bjály rettede sin ranke Krop ret i Vejret, bevægede Forbenene som for at vinke haanligt efter sin Fjende, prustende saa Skummet faldt fra dens Mule som et vildt Skæg.

Gregor piskede den, Marja skreg som en Maage imod Storm ... Bjály gik uforstyrret baglænds, stadig paa Bagbenene, og fnyste og blev ved at vinke: far Pokker i Vold.

Midt paa Vejen stod Halina og saa tungt til, som var der intet at gøre, saa for hun ind paa Dyret, sprang, saa hun fik fat i Bidslet, ruskede i det saa stærkt, hun kunde.

Saa snart Faren var forbi, rejste Marja sig i Vognen

og skyndte sig med alle sine Superlativer: „De er den modigste, stærkeste, dejligste unge Pige i Verden."

Halina gik tilbage til hende med et genert lille Smil, som havde hun sagt en Vittighed, hvoraf der blev let for stærkt.

„Mit Brev!" raabte Marja i det samme. „Det ene Brev er blevet borte."

De søgte alle Vegne, i Vognen, paa Vejen. Marja morede sig som et Barn over Smaating ... det ene Brev var blevet borte, fordi hun havde holdt altfor krampagtigt fast paa det andet, mente hun og lo (ved sig selv sagde hun: med hans Brev imod mit Bryst vilde jeg være død, og fik Taarer i Øjnene af Rørelse) hun blev helt overstadig ved at finde det paa Bunden af Vognen, hvor de havde ledt allerførst.

„Det er fra min Broder," fortalte hun. „Ham skal De engang høre om. Han er et mærkeligt Menneske."

„Forfatter?" spurgte Halina.

Marja saa mørkt frem for sig. „Nej. Hans Arbejde for andre levner ham ikke Tid til at tænke saa meget paa sig selv."

Hun rødmede lidt ... det havde lydt som den Frase, det var. „Kender De den Haandskrift?" spurgte hun ivrigt for at skifte Emne, og holdt det andet Brev hen til Halina.

„Nej."

„Antoni Dembinski."

„Dembinski! Jeg elsker hans Vers. Han er min Yndlingsdigter." Halina strøg blødt hen over den store, stygge Skrift ... „Hvor han skriver brillant."

Marjas Ansigt glødede pludselig af Glæde. Hun tog Halinas Haand og sagde: „Vi vil blive Venner. Vi skal læse hans Vers sammen, vi to."

„Ja," sagde Halina sagte og saa lykkelig paa hende ... nu var hun smuk, som „Blod"s Forfatterinde burde være

det ... lutter Sjæl — med de store Øjne, der saa stærkt frem for sig.

Da Vognen var rolig i Gang, mindedes Marja en Pligt, hun havde forsømt. Hun gav sig til at mønstre sin unge Veninde, ivrigt og forretningsmæssigt ... Nu vidste hun, at hun var modig, sentimental, mærkelig rolig ... var vis paa, at hun var gammeldags højhjertet, ens hver Dag, med eet Ord tilpas ubetydelig ... Men var hun ikke saa smuk, at hendes Selvbevidsthed snart vilde vækkes?

Da hun mærkede, at Halina saa paa hende, tog hun sig sammen til at tale. „De lille modige Menneske," sagde hun og nikkede til hende ... „Jeg glemmer Dem aldrig fra før. Og saa rolig De er. Ingen Ting ses paa Dem."

Halina strøg sig over Ansigtet. „Jeg blev dog saa hed," sagde hun. „Saa plejer mit Ar at ses. Er det der ikke?"

Marja saa en rød Stribe, der strakte sig over Panden. „Et Modermærke, der blusser, naar De bliver vred?" spurgte hun.

„Et Ar," sagde Halina. „Et Ar fra 63. Fader fik det under Opstanden. Mange Aar efter fødtes jeg med det. Moder havde kysset det saa tidt." Sagte tilføjede hun: „Jeg har endnu ikke fortjent det."

Marja benyttede den samme stille Tone. „Endnu ikke," gentog hun med et vemodigt Smil.

Saa saa hun et Øjeblik vist paa hende. „Nu kan jeg allerede sige Dem i to Ord: Poesi og Polen."

„Ja. Men Polen først."

For at holde sine Tanker tilstrækkeligt fæstede ved Halinas Skønhed maatte Marja sammenligne den med sin egen, som hun fandt ejendommeligere og finere ... Men lidt slidt. Hun gned Varme i sit trætte Ansigt og smilte ved sig selv ... Det, der gjorde hendes syvogtyve Aar saa skarpe ved Siden af dette attenaars Blod, det var ikke Ro-

manernes „jeg har en syg Moder og smaa Brødre hjemme" ... skønt hun havde taget ret kraftigt fat for dem. Nej, Kærlighedssorger, Skinsyge, alle Slags Scener ...

Og for at være fuldt retfærdig maatte hun laane Antoni Dembinskis Fantasi ... Ja, Halina var smuk, med sin underlige Ro, med al den Kraft i Skikkelse og Ansigt, selv i Lød ... i Hudens fine Dun. Og med de dejlige Hænder.

Hun lukkede sine Øjne ... Hvis Antoni skulde vælge ...

Saa smilede hun spydigt ... For hvis Hr. Antoni havde haft Frøken Halina halvt saa længe som en vis lille Dame ... Jo, Kærlighed var noget nydeligt noget. Den nyeste! Den næste! Saadan var Mænd!

„Kærlighed sætter jeg højest," sagde hun. „Al Kærlighed mellem Mennesker. Derefter til sit Land!"

„Nej," sagde Halina.

Og lidt efter: „Saadan tænkte De heller ikke, da De skrev „Blod"."

Igen kom der et Glimt af Glæde over Marjas Ansigt. „„Blod". Det var en dejlig Tid dengang. Jeg troede paa Polen. Paa alt stort og skønt."

Hun saa frem for sig med svømmende Øjne, mens hun tænkte paa den Mand, for hvis Skyld Bogen var bleven til ... til hver Bog knyttede der sig et nyt Mandsnavn ... og hun sukkede ved Tanken om Antoni. „Min nye Bog skal hedde „Penge"," sagde hun. „Det er et stygt Emne, men jeg maa skrive den Bog."

Halina vidste ikke, hvad hun skulde sige, og fik ikke Tid til at tænke over det. Hestene blev i et Ryk tvungne i Skridt.

Hun rejste sig, som om hun sporede Fare, og saa en fremmed Fyr i Tjenerliberiet hjemmefra løbe efter Vognen og i et Spring sætte op hos Kusken. „Gregor, holdt!" raabte hun.

Tjeneren for ned og kom ærbødigt hen til hende.

,,De er Tjener hos Grevinde Labowna," sagde Halina ... ,,Hvad hedder De?"

,,Piotr."

,,Grevinden har ikke givet Dem Lov til at gaa Ærinder, naar De skal hente hendes Datter."

Piotr sank sammen, til han fik sin ranke Skikkelse til at se tilstrækkelig ydmyg og fattig ud.

,,Hvis noget lignende sker een Gang til, mister De Deres Plads. Sig til Kusken, at han kan køre."

Gnavent trak Marja sit Slør ned og vendte sig bort. Det var det eneste, der endnu kunde bringe hendes Blod i Kog ... udenfor de Interesser, der var Antoni Dembinskis ... Underkuelse! Undertrykkelse! Det hovmodige Pigebarn!

Saa snart hun havde sundet sig, fik hun en Tanke, der bragte den samme Varme i hendes Ansigt som Dembinskis Vers, som Mindet om de Dage, da ,,Blod" blev til ... hun skulde lære sin nye lille Elev noget andet ... ,,Jeg har hørt, at hans Moder bor her," sagde hun. ,,Han længtes vel efter hende. Husk, han er ogsaa et Menneske."

Halina saa forundret paa hende. ,,Ja, og derfor skal han gøre sin Pligt."

,,Der er mange Maader at faa Folk til at gøre deres Pligt paa."

,,Syntes De, at jeg sagde det grimt?" spurgte Halina. ,,Hvis det var min Broder, der havde forladt sin Post, vilde jeg have været ligesaadan."

,,Man bør altid først tænke paa, hvad Undskyldning der er. Der er altid en Undskyldning." Marjas Stemme blev sagte og blød. ,,Naar man er fattig, er der flere. Det er saa svært at være fattig."

Uden at tænke over det, gjorde Halina til Gengæld sin

Stemme haard. „Man er nødt til at være streng, hvor der skal være Disciplin."

Marja flyttede sig irriteret lidt fra hende ... hun var vant til, at Folk forstod hende straks og lempede sin Mening efter hendes. „Disciplin er et Ord, der har en haard Klang i mine Øren."

„Disciplin," sagde Halina og spilede Øjnene op. „Uden Disciplin er der jo ingen Soldater."

Marja turde ikke gaa videre. „Det kan være, jeg er bleven for blødagtig," sagde hun. „Vi to faar vist meget at lære hinanden."

„Jeg ved af Deres Bøger, hvor uendelig meget jeg kan lære af Dem," skyndte Halina sig at svare. „Men noget hos mig bliver aldrig anderledes. Det, Fader naaede at vise mig!"

Marja havde mest Lyst til at sige: du kan for mig være saa patriotisk sentimental som en Skolelærer, men hun mindedes sin Mission, netop nu, da den forekom hende vanskelig. „Min Broder tænker helt og holdent som De," sagde hun. „Det er, som om jeg igen sad i hans Stue i Warszawa. Alt, alle Hensyn maa vige for det ene ... Polen. Og han har ofret al sin Tid, sine Penge, mange Gange vovet sit Liv ..."

Det lød saa kønt, at hun selv blev betagen ved Tanken om, at det kunde være sandt, og hun saa hen paa Halina, hvad Virkning det gjorde paa hende.

Halina sad og studerede Skaftet paa Marjas Parasol. „Ja, naturligvis," sagde hun.

Saa tabte Marja Modet. „Har De noget imod, jeg læser min Broders Brev?" spurgte hun og rev sin Handske haardt af. „Nu vi kom til at tale om ham."

„Spørg dog ikke," sagde Halina og smilte til hende.

For ikke at forstyrre vendte hun sig bort. Og nu hun

blev ene, kom hun til at tænke paa sin Moder, skønt hun nødig vilde. Tanten, der havde fulgt hende paa Rejsen, havde fortalt, hvor rørende Moderen dyrkede den døde, stærkere end nogen Sinde ... Nærved Sindssyge havde det været, og nu skulde det være bleven værre!

Marja læste med vredt fremskudt Mund:

Kære kloge Søster. Din Plan, som Dembinski og jeg lo saa mægtig af, er nu det eneste, vi taler om. D. v. s. jeg taler (naar hun allerede har faaet Indpas hos Grevinden, siger jeg, hvorfor saa ikke), han ryster paa sit melankolske Hoved, vil ikke være bekendt, at han gaar med til slige Børnestreger. Gælden, der gik os til Halsen, da du rejste, forekommer os at stige, saa vi tit hæver os paa Taaspidsen for at snappe efter Vejret. Warszawa, som er berømt for sin Kredit! Jo, tusind Tak! Vi taler sammen i en temmelig tom Stue. I Gaar solgte Dembinski sin dyrebare Grottger, hvorpaa vi dinerede paa Evropejski, saa ophidset var vor Fantasi efter Ugens stærke Spægen. Mens vi var borte, havde den lille Dukke hængt sit bedste Maleri over den Plet, der var bleven paa Væggen, men Dembinski tog det ned igen — han kunde se hele sin Grottger for sig, sagde han, naar der bare ikke hang noget andet. Satan ogsaa, at han, som er den eneste af os, der tjener Penge, ødelægger sig for Livstid ved een Nats Spil. Mine Fingre spidser sig efter at spille! Men nu prøver du først at fange den store, forhaabentlig dvaske Guldfisk. Dukken hilser — i en lille lyseblaa Silkekjole, der er snæver og snild som en Særk.

Din lille Broder

Jan.

Midt ind i den forvredne, dameagtige Skrift stod der med en kraftig Haand:

Kjolen er naturligvis saa snæver af Mangel paa Tøj; det var det, Ola havde liggende. Søde Marja, du som er syv Gange saa snedig som din Døgenigt af en Broder (min Elskede), skaf ham nu den Million.

Wanda (som venter paa ham, til han bliver skilt, eller som ikke tager det saa nøje) ogsaa kaldet

den lille Dukke.

Og Papiret var gennemtrængt af Dukkens Parfume.

Marja havde Lyst til at holde sig for Næsen. Hun var led og ked af den dovne Dreng til Jan, og begreb ikke, at Antoni kunde holde ham ud. Og den lille Dukke! Saa sød hun var, naar man saa hende ... paa Afstand behøvede man kun at tænke paa hendes Jargon; saa havde man nok.

Hun lagde sig fornemt tilbage i Vognen ... Slottet saas allerede mellem Træerne. Naar hun tænkte paa de høje, svale Stuer derinde, følte hun sig endnu mindre i Slægt med Jan og hans Veninde ... Det var ikke for deres Skyld, de to Tosser, at hun pinte sig selv, langt fra Warszawa ... Heller ikke helt for Penges Skyld ... Antoni trængte til at være ene. Han vidste ikke rigtig, hvad det var at være forelsket mere.

De var komne til Enden af Alleen ... Halina satte sig over paa Bagsædet for igen at se den i hele dens Længde, og hun fik ikke Tid til at flytte tilbage for alle de Ting, hun saa. Springvandet bruste bredere, Forvalterhusets Roser havde aldrig været saa rige. Men hvor Frugthaven laa ynkelig hen ...

og spejlede sine smukke, skraa Skuldre. „Og det ser man kun, naar jeg er i stort Toilette."

Hun forlangte sine Ringe, fik dem bragt paa en Bakke og satte sig til Rette i Sofaen, som om et større Arbejde stod for. Langsomt trak hun dem paa sine tynde Fingre, som Perler paa en Traad, fire paa hver. „Det var hans Glæde at se paa de Hænder," sagde hun og viste dem til Halina med et Glimt i de underlig gamle Øjne. Og hun faldt igen i Tanker.

Først da de naaede Spisestuen, var Halina rolig.

Muntert, med husmoderlig Mine, mønstrede hun Bordet og tog den store Vase med Roser bort. „Læg Blomster paa Dugen," sagde hun, „i Dag skal det være festligt."

Marja kom ind, silkeklædt og smilende; forundret saa hun paa den lille elegante Moder med den høje tungtklædte Datter. „Vi er nok næsten lige gamle alle tre," sagde hun.

Halina lo. „Ja, undskyld min Rejsekjole," sagde hun. „Jeg har haft saa travlt med at beundre Moder."

Og Grevinde Labowna smilte, som var hun til stor Fest, begloet og beundret af fremmede.

Halina tænkte sig længe om, før hun hævede sit Glas for at hilse paa Marja. Hun vilde saa gerne sige hende noget, som ingen før havde sagt, for at hun kunde føle lidt Glæde ved det. Men det blev kun til en Skaal for Marja Mankowska, det eneste Navn, der endnu havde været paa Sokolnik, som var stort uden at være Soldaternavn.

Fru Labownas Ansigt stivnede som paa Tælling ved Ordet Soldat. „Du glemmer, hvad Dag det er," sagde hun og satte Glasset haardt fra sig. „Paa den skal der ikke drikkes nogen Skaal paa Sokolnik."

Marja lod, som om hun ingen Ting hørte og drak sit Glas ud. Saa gav hun sig til at fortælle Historier om russiske Skuespillerinder.

Og mens Grevinden lo, og Halina saa taknemmeligt paa hende, fortalte hun saa godt, at hun tænkte: det vil jeg fortælle Antoni og aldeles med de Ord ... hvor kan det dog være, at jeg altid bliver saa kedelig sammen med Antoni ...

Fru Labowna fik røde Pletter paa Kinderne af Varme og Vin. Hun forlangte Champagne, forbitret fordi den ikke var der, skønt hun i Gaar havde bestemt, at der kun maatte skænkes Champagne til Selskaber.

Stemningen steg hos de tre unge Damer omkring det store Bord, saa de faldt i hver sine Drømme.

Marja sad der og stirrede ... med sine enten alt for vaagne eller alt for fraværende Øjne. Hun studerede de to, hun havde for sig ... Hun tænkte paa Antonis Brev ... sprang de syv Sider over, der handlede om hans Arbejde, helt til den sidste Linie, som var helliget hende: Jeg ser dine kønne Ben, din lille nøgne Fod for mig og længes.

Grevinden tænkte paa sin Bryllupsdag, og det lyste svagt i hendes Øjne. Til de pludselig blev stirrende, som altid naar hun huskede, at alt var forbi. Hun lænede sig tilbage i Stolen og fortalte ud i Rummet, at i Dag, da hun havde ligget paa hans Seng og grædt, havde hun set den Stund for sig, da de skulde mødes igen. Hendes Kjole havde været hvid med et hvidt Fløjelsbaand over Skuldrene, saadan som han syntes, hun var smukkest.

Halina saa haardt paa hende: „Brød Fader sig saa meget om Klæder," sagde hun.

Arret i hendes Pande blussede. Altid talte Moderen om ham, som om han kun var hendes Elskede og intet andet havde været. Saa ublufærdigt talte hun om sin Elskede.

Men hun blev snart igen borte i sine egne Drømme. Paa den Plads, hun havde haft, fra hun var lille, saa hun ud over Parken til de store, bakkede Marker, hvor Kornet stod

i Hob, og hun smilte. De lyse Kupler straalede i Solskinnet. Ingen Steder satte man Kornet saa smukt som i Polen.

Et Syn, hun havde set saa tit, naar Faderen talte, viste sig for hende med de Ord, han havde brugt: Alt fejedes bort, Blomster og Korn. Over Markerne blev Fjenden dreven som Faar. Hist og her laa en Skikkelse og vred sig i Dødskamp, Ansigtet vendte imod hende og viste de tyranniske Træk, som hun kendte saa nøje ...

LUDVIG HOLSTEIN

[f. 1864. Udgivet: Digte (1895. 2. Oplag 1903) — Tove, et lyrisk Kærlighedsdrama (1898)].

MARIE

(Af „Digte", smaa Digtsamlinger, 1903)

Aa, Gud, for en smeltende Varme, det var,
i Dagene efter Sankt Hans!
Men Natten var sval og lys — o ja!
Vi gik fra Skærsommernatsdans.
Marie! Min søde lille!
Nu kysser jeg dig! Saa kyssed han mig.
Jeg sagde ej ja, jeg sagde ej nej,
jeg vidste ej selv, hvad jeg vilde — —
Aa jo! Min allerkæreste Ven!
Jeg vilde jo alt, hvad du vilde.

Ræk mig din Mund, din lillebitte Mund,
du ved, den hører mig til!
Aa ja! Min allerkæreste Ven!
Tag den saa meget, du vil!
Du græder, Marie, min lille!

Jeg hører din Graad, din Kind er jo vaad — —
Af Dugg, min elskede Ven, er den vaad,
Cikaderne hører du spille — —
Aa jo! Min allerkæreste Ven!
Jeg græder — men ganske stille.

Min røde Kind og mit bankende Bryst
og Høet, som hang i mit Haar — —
Aa ja! Min allerkæreste Ven!
Jeg husker det alt som i Gaar.
Det venstre af mine Bryster,
saa hvide og smaa, du kyssede paa — —
det højre med maa saa gerne du faa,
det skammer sig nu for sin Søster.
Aa ja! Min allerkæreste Ven!
Kys mig saa meget, du lyster!

Ingen har set det og ingen ved det,
jeg siger det ikke til Mor.
Jeg siger det ikke saa længe, jeg lever,
til nogen paa denne Jord!
Holder du af mig? Holder du af mig?
Sig det igen! Min elskede Ven!
Sig, at hvor du i Verden gaar hen,
skal ingen tage dig fra mig!
Aa ja! Min allerkæreste Ven!
Du alene skal ha' mig!

SOLSKIN I STUEN

(Af „Digte", smaa Digtsamlinger, 1903)

I en lys og lystig Lue
danser Støvet i min Stue.
Se, der staar en Jakobsstige
lige ind i Solens Rige!

Disse Støvfnugs Millioner,
det er Engles Legioner.
Se, hvor Røgen fra Cigaren
snor sig gennem Engleskaren!

Se, Begoniens Blad, det skønne,
store, laadne, saftiggrønne,
gennemskinnet! Blodigt røde
Haarkarnettets Aarer gløde.

Se, der flyder gyldne Flammer
ud fra alle Billedrammer!
Lampekuplen paa Kaminen
skyder Gnister som Rubinen.

Og det grønne Fløjl paa Stolen,
halvt i Skygge, halvt i Solen,
er en Eng, hvor Skovens dybe
Skygger over Bunden krybe.

Og du selv, min lille Frue — —
Midt i Leg og Lys og Lue
lulles du i Drømmerier,
leger du med Fantasier — —

EFTER TILSTAAELSEN

(Af „Digte", smaa Digtsamlinger, 1903)

I

Jeg har sagt dig, at jeg elsker dig. Jeg ved, at du har hørt det.
Jeg har sagt det, og nu ved jeg det, jeg vidste det ej før.
Jeg har sagt det, og maaske vil du forbyde mig din Dør
og maaske, du stolte, lader du, som ej du havde hørt det.

Jeg fik sagt det ved Souperen, hvor dit Smil var som det Smykke,
der er uforfalsket ægte mellem Godtkøbsvarers Flok.
Og du hørte det, jeg ved det. Og jeg synes, det er nok —
blot at sige, at jeg elsker dig, du dejlige, var Lykke.

Men nu fyldes jeg med Undren, naar jeg mindes de Sekunder —
Du blev tankefuld og stille, mens de støjed rundt omkring.
Men vær rolig, stolte Frue, de bemærked ingenting —
Og i Øjeblikket efter var jeg spøgefuld og munter.

Aa, men atter maa jeg undres, naar jeg mindes, jeg har sagt det!
Aa, men atter maa jeg drømme om dit tankefulde Blik!
Hvor dit Ansigt var alvorligt! Du betragted mig og gik —
og mit Hjerte blev saa stille. Det var sket; jeg havde sagt det.

Hvad forlanger jeg saa mere? Jeg har sagt det, du har hørt det.
Hvad forlanger jeg saa mere? Blot at se dig, blot at se!
Men forbyd mig ej at se dig. Jeg kan spøge, jeg kan le,
som jeg aldrig havde sagt det, som du aldrig havde hørt det.

Men du tav. Og du blev adspredt, mens de andre lo og støjed —
Jeg har hørt, at Elskov smitter. Om *min* rørte ved et Savn,
som dit kyske Hjerte skjuler, som du aldrig selv gav Navn!
Du, hvis Hjerte ej har elsket, du, hvis Mund har aldrig løjet —

Jeg maa se dig! Jeg maa se dig! Nu i Aften! Er du hjemme?
Er du ene? Er du ude? Har du fremmede til The?
Ligemeget! Jeg maa se dig! Hvad der videre vil ske — —?
Ved mon jeg det? Ved mon du det? Lad vor Skæbne nu bestemme.

II

Han ser ud, som han er god, og han har milde, brune Øjne.
Og hans Smil er ej som andres. Hvorfor aner jeg deri
noget dybere og skønnere? En Sjæls Melankoli,
som er ene mellem mange og foragter deres Løgne?

Aa, jeg lyver, hvis jeg nægter, han var andet, han var mere
end de mange sorte Kjoler med det blanke Skjortebryst.
Det er sandt, jeg saa ham gerne, og jeg kendte straks hans Røst,
og jeg læste i hans Blik, at han forstod mig. Var der mere?

Var han med i mine Drømme? Mine Drømme! Naar de flygter,
er der andet saa tilbage end mit Vemod og mit Suk?
Han ser ud, som han er sandru, naar han smiler, er han smuk —
og han siger, at han elsker mig. Jeg tror det, og jeg frygter.

Der er Dybder i mit Hjerte, hvor min Tanke ikke bunder.
Jeg forvilder mig i Egne, hvor det ubevidste gror.
Som i Drømme kan jeg høre ham, hans Stemme og hans Ord —
Aa, mit Hjerte, hvorfor lytter du og krymper dig derunder?

Om jeg rejste! Hvis jeg rejser, vil han tænke, at jeg flygter.
Ja, men flygter jeg da ikke? Hvorfor flygter jeg? For hvad?
Der er andre, som har elsket mig. Var jeg da mindre glad?
Er det dig mit eget Hjerte, for hvis Banken jeg nu frygter?

Hvorfor blev jeg her alene? Soiréen? — Soiréen —
Soiréer og Theater! Blot det samme om igen!
Jeg er vammel ved det hele. Lad de andre gaa derhen!
Jeg er ene, jeg vil drømme. Kom der nogen i Entréen?

Hvorfor banker du, mit Hjerte? Det er ham! Det er hans Stemme!
Hvorfor banker du, mit Hjerte, naar du hører denne Røst?
Hvorfor banker dog mit Hjerte? Vær dog stille i mit Bryst!
Skal jeg blive? Skal jeg flygte? Nej, lad Skæbnen nu bestemme!

VILHELM HØM

[f. 1860. Udgivet: Aaby Apotek, Fortælling (1894. 2. Oplag 1902) — Hyggelige Timer, Historier for Børn (1897) — Jul paa Landet, Fortælling (1900. 3. Oplag 1905) — Hjertensfryd, en Krønike fra Paryktiden (1.—3. Oplag (1904)].

MAN SKAL ALDRIG —

Klokken var næsten seks paa Kiosk-Uhret paa Gammeltorv. Det var som sædvanlig Regnvejr; saadant rigtigt københavnsk Decembervejr, klamt og raat og fælt. En lang, lyshaaret, attenaars Fyr, med en sort Jakke over det hvide Arbejdstøj og Tommestokken stikkende op af Bukselommen, kom skridtende med vældig Fart ned fra Nørregade og tog den allerkorteste Linje tværs over Torvet. Det var bleven sen Fyraften i Dag, og sulten var han; saa det var ikke saa underligt, at han saa' lidt langt efter Omnibussen, der netop rumlede forbi; men han lod den alligevel køre. Man skal aldrig — sagde hans Fader al Tid — give en Tiøre ud, naar man ved, at man ikke har Raad til det. Og saa travede han videre ud ad Frederiksberggade, saa Støvlebeskytterne under Hælene klang imod Fliserne.

„Trækningslisten!" raabte en Kvindestemme ind i Øret paa ham.

Det gav et lille Ryk i det unge Menneske. Han havde slet

ikke husket paa, at det var i Dag, Lotteriet var bleven trukket. Skulde han standse og købe den? Aa nej — Fader havde vel nok selv husket det.

Han gik et Par Skridt, men saa kunde han ikke dy sig alligevel; han gravede en Toøre frem af Bukselommen og købte sig en Avis, som han foldede sammen og stak ind under Jakken. Ikke fordi han troede, at Faderens Nummer skulde være kommen ud, for nu havde den Gamle jo holdt den Seddel snart i tyve Aar, og aldrig var der kommen saa meget som en skaldet Øre; men alligevel — man kunde jo da aldrig vide det!

Det kunde ellers være forbistret rart, især nu, da Terminen stod for Døren. For Guderne maatte vide, hvordan den Gamle klarede den!

Ak ja, hvor underligt, rent ud sagt uretfærdigt, det dog egentlig gik til her i Verden! Alle de, der kendte Faderen, vidste jo, hvor ærlig og redelig han havde slidt i det i saa mange Aar derovre i Jylland for at svare enhver sit — og saa en skønne Dag havde han alligevel maattet sælge Gaarden og det hele. Saa var han da flyttet herover og gik nu og hutlede sig igennem med en Smule Kontorarbejde, der hverken var til at leve eller dø af. Og saa var det oven i Købet en ret ubehagelig Herre, denne unge Grosserer, han var hos. Hvad saadan en Fyr egenlig bildte sig ind!

Det vilde ikke være saa tosset, om den Gamle havde vundet lidt denne Gang!

Forestillingen om denne Mulighed lysnede ligefrem op i alt det taagede og graa omkring den unge Mand. Ih, du store — sikken en Glæde der vilde blive! Hvis det da var noget ordentligt, vel at mærke. Ja, for det var jo netop nu i disse Aar, inden han selv kunde komme til at tjene noget rigtigt, at det kneb. Det kunde støtte mægtigt. Saa kunde Faderen slippe over Terminen. Og hans lille Mo'r, der al

Tid sad og sled i Sytøj for Butikerne — tænk, om hun en Gang kunde give de fine Manchetskjorter, som hun skulde levere fiks og færdige for en Krone og tre og tredive Øre, en god Dag og en glad Aften! Saa kunde hun nøjes med at passe Huset og for Resten gaa og have det nogenlunde. Og sikken en Jul, de saa kunde holde!

Det ligefrem kriblede i ham; han syntes, han havde en Fornemmelse af, at Numret var kommen ud. Han var næsten vis paa det!

Han fremskyndede sin Gang, og fem-seks Minutter efter sprang han op ad Trapperne til tredje Sal derude i Absalonsgade. Op med Entrédøren, Hue og Jakke op paa Knagen og Hovedet ind ad Køkkendøren.

„'Dag, lille Mo'r — her er jeg, sulten som en Hund og vaad som ... et Pindsvin," raabte han, idet han i Øjeblikket ikke kunde finde paa noget, der muligvis kunde være vaadere. „Er Fa'r kommen?"

„Nej, endnu ikke, min Dreng. Gaa du kun ind, saa skal jeg straks være der med Maden."

„Brillant, lille Mo'r — giv dig bare Tid."

I en Fart skiftede han Lærredsjakken og fik en gammel, blaa Trøje paa. Saa gik han ind i Dagligstuen.

Ah — her var varmt og godt! Bordet var dækket, og Hængelampen lyste saa hyggeligt og rart. Over Sofaen hang et Billede af Gaarden derhjemme, og henne ved Vinduet stod Moderens Sybord med det halvfærdige Linned. Han gned velbehagelig de klamme Hænder mod hinanden — saa kom han i Tanke om Trækningslisten. En rask Vending ud i Entréen; saa kom han tilbage med Bladet, som han foldede ud paa den ene Ende af Dugen, medens han trak en Stol hen under sig og kastede sig med begge Albuer mod Bordet over de tættrykte Talrækker.

„Hvordan er det nu?" — han stirrede op i Lampelyset —

„Lad os se: Halvfjerds Tusinde, syv hundrede og nitten. Ja, saadan er det."

Han lod Pegefingeren glide ned over de første tre Rækker. Det gik rask. Ved den fjerde vandrede den langsommere, i smaa Ryk. „Halvtreds Tusinde — Treds Tusinde — Halvfjerds Tusinde ... her skulde det altsaa være."

Han standsede et Sekund -- det begyndte at blive spændende. Saa gik han videre.

„Fem hundrede — syv hundrede ... Hvad for noget? Syv hundrede og ... jamen, du store Kineser! Det er jo netop — — nej, *nu* har jeg aldrig —"

Han hævede den knyttede Næve op i Luften og lod den falde mod Bordet med et ordenligt Dunderslag.

„*Død og Pine!*" raabte han og gjorde et Græshoppespring op fra Stolen. „Ja, hvis dette her er rigtigt, saa — —"

Hum ... Det var dog vist bedst at se efter en Gang til. Altsaa: Halvfjerds Tusind ...

Jo, Tusinderne passede godt nok, Hundrederne ligesaa, og de nitten ... „Jamen saa ... saa ... saa *har* han jo altsaa vundet!"

Det *var* næsten utroligt; men det stod der skam. Og huske fejl kunde han ikke, for det Nummer havde han jo kunnet udenad, siden han var en ganske lille én. Saa —

Men hvormeget var der faldet? Det havde han rent glemt at se efter af bare Overraskelse. Atter fik Fingeren travlt og fo'r ned ad Rækkerne, til den igen havde faaet fat i det velsignede Nummer.

Han var ganske febrilsk.

Saa — her var det. 250! To hundrede og halvtreds! Det tog næsten Vejret fra ham. 250 gange hundrede giver — — Ih, du brølendes Løve — fem og tyve Tusind! Og den Gamle havde en halv Seddel, altsaa tolv Tus ..."

Tre lange Skridt henimod Døren. „Mo'r!" vilde han have

raabt, og saa vilde han være braset ud i Køkkenet — men saa betænkte han sig.

Nej, nej — bare rolig, Mikael! Nu venter vi lidt! Bare rolig! Man skal aldrig ...

Saa satte han sig ned igen og nikkede hen for sig med et stort Smil. Endnu en Gang saa han efter; saa foldede han Avisen sammen, glattede den rigtig pænt efter i Folderne og puttede den i Lommen.

Han hørte Moderen skramle med en Bakke derude. Hun skulde bare vide ...! Naada, tolv Tusind og fem hundrede Kroner! — Tolv Tusind og fem hundrede.

Inderlig fornøjet gned han sig i Hænderne og lod Blikket glide rundt i Stuen. Der laa de fine Manchetskjorter til en Krone og tre og tredive — han havde den største Lyst til at gaa hen og kramme dem sammen til en Byldt og begynde at spille Boldt med dem, saa kaad var han bleven, men han beherskede sig dog. Man skal aldrig ...

Om et Øjeblik kunde Fader være her. Men *han* skulde heller ikke have noget at vide — lige straks. Nej, Mikael skulde nyde Situationen ganske langsomt.

Lænet tilbage i Stolen, med begge Hænder om sin Nakke, hensank Knøsen i skønne Drømme om alt det Velvære, disse dejlige Penge skulde sprede over det lille Hjem. Terminsgælden — pyt, det Par Hundrede Kroner var jo kun for et Fnug at regne. Aa, sikken en hyggelig Vinter, de vilde faa — og sikken en Jul de skulde have!

Saa — det var Faderen, der kom hjem fra Kontoret. Nu bare lade som ingen Ting.

„God Aften, Fa'r!"

Herregud, hvor træt og bekymret han saa ud, det gamle Skind! Han vidste aabenbart ikke noget.

„Naa, hvad har „Bjørnen" derhenne sagt for godt i Dag?"

Den Gamle rystede paa Hovedet. Det havde været som sædvanlig. Man maatte jo se at holde det ud.

„Har Fader set noget til Trækningslisten i Dag?" spurgte Mikael i en ligegyldig Tone. Han kunde alligevel ikke dy sig.

Den Gamle satte sig ved Bordet med en ny Hovedrysten.

„Er du ikke en Smule nysgerrig efter at vide, om du har vundet?"

„Nej, min Dreng — jeg har ikke vundet," kom det med et Suk.

„Aa, du skal dog ikke sige det saa sikkert." Han plirede lystigt med Øjnene. „Bliv bare ikke forskrækket, Fa'r, men — du har vundet. Dit Nummer er kommen ud!"

„Hvad er det? Hvad siger du ...?"

Det havde givet et Ryk i den gamle Mand. Men underligt nok — han saa' slet ikke glad ud. Det saa' ud, som om han blev ganske bleg.

„Vil Fader se sort paa hvidt for det? Tolv Tusind og fem hundrede, hvad siger du til det?" nikkede Mikael himmelglad og fik Trækningslisten frem.

Men hvad var det? I Stedet for at opløfte et Frydeskrig, som Mikael havde ventet, bøjede den gamle Mand Hovedet, hans Træk slappedes og han skjulte sit Ansigt i sine Hænder.

„Ak, Gud hjælpe os," sukkede han — det lød, som om han skulde briste i Graad. „Jeg ... jeg spiller jo ikke mere!"

Mikael blev til Mode, som om én havde slaaet ham med knyttet Næve i Ansigtet. Han stirrede skrækslagen, med aaben Mund, paa Faderen, der sad og rokkede med Hovedet uden at se op.

„Spiller du ... ikke ... mere?"

„Jeg havde ikke fornyet denne Gang. Syntes ikke, jeg havde Raad —"

„Saa du spiller ... ikke mere."

Knøsens Træk slappedes, han bøjede Hovedet og stirrede med stive Øjne paa Dugen. Der blev dødsstille i Stuen.

Altsaa efter tyve Aars Venten kom Lykken — og saa var det for silde!

Stakkels Fader!

— Efter en lang, uhyggelig Tavshed blev Fader og Søn enige om ikke at lade Moderen erfare noget om dette. Det vilde gøre hende altfor ondt. Altfor ondt.

Saa kom hun ind med Maden, og de gav sig til at spise. Naturligvis saa' hun straks, at der var noget særlig galt med Humøret i Dag, og som sædvanlig fik „Bjørnen" derhenne paa Kontoret Skylden. Om han nu havde været grov igen? Fader skulde rigtignok se at faa en anden Plads; han kunde da al Tid faa én, der var ligesaa god som d e n, trøstede hun. Og saa vidste hun dog, hvor uhyre vanskeligt, for ikke at sige umuligt, det var for en Mand i hans Alder at faa en Kontorplads her i Byen.

Og hvad var der saa i Vejen med Mikael?

Der var naturligvis ikke noget. Men en Moders Øje lader sig ikke skuffe — d e t Ansigt kunde hun ikke se rolig paa. Og da hun havde sat Eftermaden paa Bordet, gik hun uden videre hen til Mikael, tog ham om Hovedet og saa' ham lige ind i Øjnene.

„Naa? Hvad er det saa, der er i Vejen med min store Dreng? Vist saa, nu smukt ud med Sproget."

Mikael saa' over paa Faderens forpinte Ansigt. Den Gamle forstod, at han hellere maatte tale alligevel.

„Mikael skulde bringe os en god Efterretning, Mo'r, og saa ... Naa, hvorfor skulde vi vel ogsaa have Held med os!" sagde han bittert og trommede nervøst paa Dugen.

„Saa sig mig dog, hvad det er, og pin mig ikke, I to ...,"

udbrød den lille Kone grædefærdig, idet hun ruskede „Drengen" i det lyse Haar.

. „Der er det i Vejen, Mo'r, at Lotteriet er trukket i Dag. Og mit gamle Nummer er kommen ud."

„Lotteriet? Hvad siger du? Er det kommen ud?" raabte hun, idet hun slap sit Tag og spilede Øjnene op. „Saa har vi altsaa vundet!"

Hun var bleven blodrød i Hovedet af Glæde og Overraskelse.

„Nej, Mo'r. Det har vi ikke. For jeg spiller ikke mere. Jeg har ikke fornyet til denne Gang," kom det tonløst fra Faderen.

„Jamen det har j e g!" raabte hun glædestraalende og blev pludselig to Tommer højere. „J e g har fornyet den, fordi jeg vilde prøve, bare denne ene Gang — —"

„Hvad for noget? Har d u, Mo'r?" raabte de begge i Munden paa hinanden og sprang op ligesom paa Tælling.

„Ja, det har jeg rigtignok. Du havde jo smidt den gamle Seddel i Kulkassen, og saa ... Hvor meget?"

„Men Mo'r dog! -- Tolv Tusind, fem hundrede —"

„Tolv Tus ... Aa Gud, Børn!" raabte den lille Frue og slog Hænderne sammen, medens hun saa' sig om efter en Stol. Og saa fik hun skyndsomst sit Lommetørklæde frem — hun var nu, selv ved mindre højtidelige Lejligheder, temmelig let til Vands.

„Men kære, lille Luise dog!" stammede den ligesaa overraskede som lykkelige Ægtefælle, idet han bøjede sig over hende og klappede hende ømt paa Kinden.

„Aa, Herregud, hvor det var dejligt, Kristian! Saa har Lykken dog alligevel tilsidst faaet Øje paa os, I kære to!"

„Men tænk, hvor nær den var ved at slippe os ud af Hænderne igen. Der kan man se, man skal aldrig ..."

„— Gøre noget dumt," faldt Mikael ind. „Nej, det skal

man ikke. Men naar man har saadan en Mo'r til at gøre det godt igen, saa gør det ingen Ting, vel Fa'r?" lo „Drengen" henrykt og rakte en Haand til hver af Forældrene. „Nu behøver Mo'r da ikke at slide saa meget i Sytøjet —"

„— Og Fa'r kan maaske se Tiden an, til han kan faa en mere skikkelig Plads," lagde Moderen til.

„Ja, det kan han," samstemmede Mikael. „I skal se, vi skal sagtens komme ud af det. Men Donnerwetter, nu maa jeg nok af Sted paa Teknisk Skole. Farvel saa længe!"

Han fo'r ud af Døren, men et Øjeblik efter stak han atter Hovedet ind ad den og nikkede:

„Og sikken en Jul, vi skal holde!"

AAGE IBSEN

[f. 1851. Udgivet: Nordlys, Skitser fra Grønland (1894) — Søster Helene, en Kærlighedshistorie (1895) — Frøken Student, en Fortælling (1897) — Turisten og andre Fortællinger (1898) — Jacob Linde, en Fortælling (1899) — Den unge Præstefrue, en Fortælling (1900) — Hans Lykkes Æventyr, Roman (1901) — Verdens Ende, en Fortælling (1903) — Harriet Morch, Roman (1905)].

FRØKEN LOUISE

(Af „Turisten og andre Fortællinger, 1898)

Vi løb for en strygende Sydvest med Regnen hængende over vore Hoveder.

Og glade for den heldige Vind, der fritog dem for at ro, strakte mine Folk sig mageligt i Baaden, Mændene rygende, Kvinderne bødende paa deres Klæder. Passiaren gik jævnt uden Ophør.

Det var i Slutningen af August, den grønlandske Sommer var forbi, og man anede Efteraarets snarlige Komme af Nætternes Kulde og Havets nervøse Uro.

Hjem! — hjem! Ja, var man bare hjemme. Nu var det ikke Leg mere at flakke om lig hjemløse Fugle ad saa øde Veje langs saa ugæstmild en Kyst. Det var Leg, da Næt-

terne var lyse som Dagen, lystigt Liv, da Solen skinnede 20 Timer i Døgnet varmt, straalende over Klippernes Lyng og de isfyldte Sunde. Men nu — ja, var man blot hjemme!

Og medens Søerne vaskede ind over Baaden, sad jeg hin Eftermiddag i August og tænkte med Mismod paa de 30 Mil, vi havde tilbage, og misundte mine Folk deres glade Letsind — indtil det begyndte at regne, og Humøret sank over hele Linien.

Kl. 4 naaede vi ud for en stenet Slette, der skraanede jævnt ned mod Søen, og hvor øverst oppe paa Skrænten et lille Hus laa saa forladt i det graa, trøstesløse Øde.

— „Op med Flaget, Henrik! Og styr saa derind." Jeg pegede mod Huset.

Det gjorde Baadstyreren heller end gerne. Flaget fo'r til Vejrs, smeldende i Vinden, medens Baaden plat for Vejret løb ind mod en lille Havn bag en fremspringende Odde.

Jeg vidste, hvor det vilde glæde Jacob Nørager, min Landsmand i det lille Hus, at Distriktets Læge saluterede ham med Flaget, og endnu mere, at han vilde gæste ham. Og inden vi var færdige med at fortøje Baaden, saa vi ham komme til Syne i Døren deroppe i egen høje, svære Person og ile os i Møde saa hurtigt, som man kan det, naar man vejer sine halvtredje Hundrede Pund.

— „Velkommen!", han svingede med Hatten oppe fra Klippepynten — „Velkommen!"

Hvad Forandringer der end ved nøjere Eftersyn kunde opdages i Jacob Nøragers Ydre — magrere var han ikke bleven, siden jeg saa ham sidste Gang for to Aar siden. Øjnene var lidt mattere, Holdningen mere skødesløs, og Klædedragten mindre proper nu end tidligere, men iøvrigt var han den samme store, lade, velnærede Fyr med det kønne, blegfede Ansigt og det mægtige blonde Skæg.

Der stod i Husdøren en ganske ung, velvoksen Pige med et Par dybe, blaa Øjne og et pragtfuldt askefarvet Haar, som i en tyk Pisk naaede hende til Bæltestedet. Hun nejede og gav mig Haanden.

— „Min Datter Louise, som De vist ikke har set før," præsenterede min Vært, — „for hun er sjelden hjemme. Værsgo, værsgo, og træd ind i min Hule! Det er dog altid Tag over Hovedet i det Satans Vejr." Han slog Døren op paa vid Gab. „Jeg forsvinder et Øjeblik. Deres arme Grønlændere skulde dog ikke ligge ude i saadan Regn; jeg har saa storartet med Plads paa Proviantbodsloftet. Gør Dem det nu bekvemt, værsgo! Lad, som De var hjemme!"

Han trykkede mig ned i en dyb, blød Lænestol, og havde allerede det ene Ben ude af Døren, da jeg standsede ham og oplyste ham om, at det ingenlunde var Hensigten at overnatte hos ham, men at vi stak i Søen, saa snart Regnen hørte op.

— „Nej, hør véd De nu hvad! Nej, min Salighed om De faar Lov! Hvis De da vil tage til Takke med Nattelogiet, som vi har det. Louise! Doktoren kan jo faa dit Værelse, og saa ... saa ligger du hos Mor, og jeg ... ja, jeg finder sagtens en Plads. Saa skal vi Pinedød ha' os en fornøjelig Aften."

Han gned sig i Hænderne, og der kom Liv i de matte Øjne.

Næppe var han forsvunden ud i Regnvejret, før ogsaa Louise gik sin Vej under Paaskud af at ville hjælpe Moderen, der klædte sig paa, og jeg sad alene i Stuen og kunde uforstyrret se mig om og opfriske i Erindringen, hvad jeg fra forskellige Sider havde hørt om Udligger Jacob Nørager og hans Hustru, om hans en Gang forhaabningsfulde Ungdom og disse Forhaabningers Forlis i dette afsides Land.

Det var forøvrigt nok at betragte den lille Dagligstues Udstyr for at opdage, at man var til Huse hos Mennesker, for hvem det var gaaet slemt til Agters. Man forstod, at disse Billeder paa Væggene og disse Møbler oprindelig ikke var bestemte til at pryde dette forfaldne Hus, denne Hule, som Jacob Nørager havde kaldt det, hvor ikke et Vindue, ikke en Dør sluttede, hvor Gulvbrædderne var slidte og utætte, og det lave Loft havde store Fugtighedspletter.

Thi duede end Indboet ikke stort nu, var Billederne end slemt medtagne, og Betrækket paa de smukke Møbler slidt og falmet, de gjorde dog — ligesom Husets Herre — Indtrykket af at være af god Familie. Det gaar med fine Møbler som med fine Mennesker, lad end Slid og Vanrøgt tage Glansen bort, de bevarer dog længe Præget af, hvad de en Gang har været — maaske Møblerne længst.

Og Jacob Nørager var af god, næsten fin Familie. Hans Fader, hvis Billede indtog Hæderspladsen paa Væggen over den Plydses Sofa, var Justitsraad, eller havde været det, thi den gamle Herre var ikke længere blandt de levendes Tal.

Det var under mit første Besøg hos Jacob Nørager for 2 Aar siden, at jeg blev præsenteret for dette Billede af Husets Frue. Paa en lidt aparte Maade rigtignok.

— „Han her," saaledes sagde hun, medens Kluden i hendes Haand gav Svigerfaderen en hidsig Aftørring. — „Han var, mellem os sagt en slem Stivstikker, en rædsom vigtig Stabejs af en Svigerfader, kan Doktoren tro ... skulde immer moralisere for sin egen kødelige Søns Hustru. Ork! jamen der kom han nok til den fejle. Naa, men saa var han jo ogsaa fin Mand i Livets øvrige Forholde, bevares! bundfin!"

Ja, det var ikke til at tage fejl af.

Det Blik, hvormed han overskuede denne lille Stues lurvede Elegance, var den fine Mands, den kræsne Bureaukrats Ubehag over at skulle udgøre en Del af dette Hjems Seværdigheder. Eller var det den stolte Mands Sorg over Sønnens forspildte Liv?

Sikkerligt var hans Planer med denne hans eneste Søn blevne haardt skuffede. Jacob, den en Gang saa smukke, statelige Søn, havde i sin grønne Ungdom uden at spørge sin Fader, Justitsraaden, om Forlov først forlovet sig med en smuk Sangerinde fra en af Hovedstadens Varietéer, og dernæst efter nogle Aars Forløb giftet sig med hende, et resolut Skridt ganske vist af Jacob Nørager, vistnok det eneste resolute i hans Liv, men som fuldstændig ødelagde hans Karriere og i Løbet af faa Aar rodede ham ind i de værste økonomiske Forviklinger.

Saa endte Ægteparret Nørager som Udliggerfolk i Grønland. Kun den haardeste Nødvendighed kunde have tvungen to saadanne Naturer til at ombytte det glade Kjøbenhavn med dette fjerne Polarland, hvor det oven i Købet langt fra gik dem glimrende. Thi som Jacob Nørager aldrig havde været energisk tilforn, saaledes blev han det heller ikke her; hans Magelighed voksede Aar for Aar, og han kom aldrig paa den grønne Gren, saa lidt som den forhenværende Sangerinde kunde rose sig af at gøre Lykke mellem de fine Kolonifruer ved sit saftige Sprog og sine ugenerte Lader. De blev derfor gemte hen paa et afsides Sted og glemte.

Midt i denne min Selvundervisning blev jeg afbrudt, ved at Døren til Naboværelset gik op, og Fruen traadte ind, fulgt af sin Datter.

Fru Nørager havde én Gang ladet sig overraske af mig — det var, da jeg sidste Gang besøgte hendes Hus — og for

en Kvinde, der med Rette er forfængelig af sit Ydre, som endnu er i den Alder, da hun tør nære Haab om at gøre et gunstigt Indtryk paa en Mand, er det tilvisse en ærgerlig Historie at blive overrumplet i et husligt Arbejde, der ikke klæder hende, og i en Paaklædning, der svarer til dette Arbejde. Intet Under derfor, at hun ved mit næste Besøg ønskede at tage Revanche, og til den Ende havde gjort et omhyggeligt Toiletstudium.

Den høje Figur sad stramt snøret ind i en mørk, ulden Kjole, som fremhævede hendes fyldige, endnu smukke Former, og om den runde Hals bar hun en dobbelt Kæde af Sølv, hvorfra en Medaillon hang ned i Kjolelivets spidse Udskæring over den høje Barm. Det blonde Haar stod i Krus over Panden, og smaa behændigt anbragte sorte Streger fremhævede de graa Øjnes bedaarende Livlighed.

I Sandhed, hun var paa denne øde Kyst en overraskende Aabenbaring fra Civilisationens fjerne Egne.

Jeg husker ikke, hvad vi eller rettere hun talte om — thi jeg fik kun sagt saa lidt. Fra hendes Lommetørklæde, som hun under Samtalen flittig førte til sine Læber, steg der op en sødlig, bedøvende Lugt, der gjorde mig yderligere ør i Hovedet, og saa gled jeg da lidt efter lidt over i Forestillingen om at befinde mig i et Boudoir hos en Teaterprinsesse af anden, tredje Rang, saa skiftede Dekorationen fuldstændig, forsvandt Sydvestvinden, Regnen og de mørke Klipper derude, og Eskimoerne eksisterede ikke længer for mig, saa lidt som Isen og det øvrige arktiske Tilbehør — altsammen i Løbet af det Kvarters Tid, hvori dette store, pragtfulde Kvindemenneske holdt mig naglet fast til Lænestolen med sine graa Øjne.

Det var først, efter at hun var sejlet ud af Stuen for at lave i Stand til Kaffebordet, at jeg ved at kaste et Blik ned ad mine Skindbukser, min gamle Dyffelsjakke og min Per-

sons øvrige grønlandske Udstyrelse kom til Bevidsthed om, hvor jeg var.

Ved Vinduet stod Datteren Louise, som jeg ganske havde glemt var til Stede. Da vore Øjne mødtes, rødmede hun og saa paa mig med et forlegent Blik.

— „Men sidder De her og har endnu hverken faaet vaadt eller tørt." Det var Jacob Nørager, der traadte ind i Stuen. — „Louise, min Tøs, hvad bestiller dog din Mor?"

Jeg forsikrede ham om, at jeg indtil nu ikke havde mærket mindste Savn af Mad og Drikke, og fortalte ham, hvor elskværdigt hans Kone havde underholdt mig.

Hans store Ansigt blev et eneste Smil, og idet han hentede en Flaske og Glas ud af Bufeten og skænkede for mig, sagde han — „Jamen, saa skulde De have set min Kone for en Snes Aar tilbage ... Aa, Louise, gaa ud og skynd paa din Mor, mit Barn! ... Den Gang var hun storartet, Fanden ta' mig, aldeles storartet ... En Esprit, et Humør, som ... Men naturligvis, det bedste Humør maa jo tage Skade i saadant forbistret Land som dette, naar man sidder i det, som vi; ja, og saa tænker paa gamle Dage. Naa, Skaal! og Tak, fordi De ikke sejlede os forbi! Værsgo, behager De Cigaretter? De er saa nogenlunde rygelige synes jeg, en Gave fra den kære Familie i Fødelandet."

Vi tændte, og idet han satte sig magelig til Rette i Sofaen og dampede stærkt, vedblev han:

— „Naa, men ikke desto mindre, saa ... hvis der bare viser sig en lille Anledning, hvis der hænder noget ekstra, noget udenfor det daglige, saa ... ja, saa fænger hun med ét, gør min Kone. Fanden ta' mig, skruer hun sig ikke 20 Aar tilbage i Tiden til de gamle, glade, gale Dage. Aa, Gud ja, de gamle Dage! Skaal!"

Hans store, lyseblaa Øjne stod fulde af Taarer.

— „Ja, Gud Fader han bevare mig, dersom jeg ikke

havde hende!" Han strøg sig gennem det tynde, endnu smukke Haar — „hvis jeg ikke havde hende!"

Husmoderen traadte i det samme ind med Kaffen.

* * *

En fornøjelig Aften havde Jacob Nørager givet mig i Udsigt.

Men Stemningen efter Aftensbordet var dog langtfra en saadan, at jeg fandt det lønnende at sidde oppe ud paa Natten træt som jeg var efter en hel Dag tilbragt paa Søen, og jeg misundte derfor Frøken Louise, der lidt over Ti kunde trække sig tilbage under Paaskud af Søvnighed.

Den unge Pige kyssede sine Forældre til Godnat. Moderen fik et let, frygtsomt Kys paa Panden, Faderen derimod et langt, ømt Kærtegn og i Tilgift et Blik saa fuldt af Kærlighed og Medlidenhed, at jeg følte mig ganske fattig paa Fru Nøragers Vegne. Hun sad dog tilsyneladende ganske uanfægtet.

— „Godnat, min lille Tøs; skal det allerede være?"

Tykke Jacob Nørager lagde sin brede Næve om Datterens smækre Liv og holdt hende et Øjeblik trykket ind til sig, medens han sendte sin Kone et bønligt Blik.

— „Men, Lully," vedblev han — „skulde du nu ikke tale til Doktoren om den Træthed, som plager dig, hvad?"

— „Det er vist ingen Ting," hun snoede sig ud af Faderens Arm — „og jeg ser jo desuden Doktoren i Morgen. Godnat!"

Hun gav mig Haanden og gjorde et Kniks.

Jacob Nørager sad efter Datterens Bortgang og dampede i Tavshed paa sin Pibe. Saa skød han den tomme Vinflaske til Side:

„Im kühlen Keller sitz' ich hier
auf einem Fass voll Reben ...

Saa, lad den nu skære, Børn! Julle, lad os faa en anstændig Toddy — — Romflasken tilvenstre i Skabet — — og de store Glas. Det er en Drik for Mandfolk i et arktisk Klima. Men det falder mig ind" — han rejste sig med Besvær fra den bløde Sofa — „jeg gør vist rettest i først at se til Deres Folk, Doktor, om de omgaas forsigtigen med Lys og Ild paa den til min Varetægt betroede Proviantbod. Gaar De med?" Han greb sin Hat og jeg fulgte ham.

Aftenen var blæsende og kold. Gennem Regnpytter over Sten og Græstuer naaede vi Proviantboden eller Butiken, hvor en Trappe i Gavlen førte op til Loftet. Det dybeste Mørke herskede derinde. Mine Folk sov. Saa lukkede vi Døren stille efter os og listede ned.

Vi var atter naaede tilbage til Vaaningshuset, da min Vært greb mig i Armen og pegede mod et oplyst Vindue i Gavlen.

— „Herre Gud!", hviskede han og stirrede nogle Øjeblikke tavs op mod Lyset. — „Hør, De har jo selv Børn" — han lagde sin Haand tungt paa min Skulder — „Vi har kun dette ene, og saa — — har vi hende næsten aldrig hjemme — — — og vi faar hende aldrig mer tilbage til os, naar hun nu snart bliver en voksen Pige, aldrig mere ..."

Han bukkede sig mod Jorden, som søgte han efter noget, rejste sig og gjorde en rask Bevægelse med højre Arm op mod Vinduet. Smaasten og Grus raslede paa Ruderne og Muren, Vinduet blev smækket op, og den unge Pige i sin hvide Natdragt stak Hoved og Skuldre udenfor.

— „Pst! Lully! Er du ikke i Køjen endnu?" hviskede Faderen.

— „Men Fa'r ogsaa! ... Hvor du dog gjorde mig angst?"

— „Gjorde jeg? Jamen Doktoren, som staar hernede, vilde give dig en Serenade, min egen Tøs. Det maa han vel nok?"

— „Aa, pyt!" Vinduet blev lukket i.

— „Lully!" kaldte Faderen, men Vinduet forblev lukket, og Lyset slukkedes.

— „Hvis det ikke er Dem for koldt, kunde vi kanske gaa en lille Runde omkring mit Fyrstendømme." Hans Stemme lød mat og tilsløret. — „Jeg bli'r altid saa ... saa Satans hed i Hoved efter Vin nemlig" — han rev sin bløde Hat af — „Man er snart kun et Skrog, et Vrag" ... Han trykkede Hatten hemmeligt mod sine Øjne.

Jeg knappede min tykke Vams til op i Halsen, og saa gik vi.

At min Vært havde noget paa Hjerte, som han vilde betro mig, og at det drejede sig om Datteren, var let at gætte, men i Forlegenhed for at faa begyndt gik han og snakkede vidt og bredt om alt andet, om den korte Sommer her til Lands, om hvor ubehagelige Rejser Lægen havde ved Efteraarstide o. s. v., indtil jeg hjalp ham ud af Kniben ved at bede ham fortælle mig om Louise — „Deres lille, kønne Lully, som De jo gaar og tænker paa hele Tiden, Nørager."

Ivrigt greb han til og fortalte mig i en blød, bevæget Tone om denne Datter, alt medens vi gik ganske langsomt frem og tilbage rundt den lille Bugt, hvor Baaden red for sit Anker.

Louise var fra sit tiende Aar bleven opdraget hos en velhavende, dansk Familie Syd paa, der ingen Børn havde. De havde holdt Lærerinde til Barnet, som derfor var udmærket oplært i de almindelige Skolefag; og det var jo altsammen en stor Lykke for Barnet. Slemt var det jo, at hun kun saa sjelden kom hjem, men det fulgte jo af de særegne Forhold i Landet. Der gik en lille Skonnert frem og tilbage mellem Kolonien og dens Udsteder med Butiksvarer ud og med Tran hjem, og én Gang mod Sommerens Slutning, naar den var for udgaaende, afleverede den Lou-

ise til Besøg i Hjemmet og tog hende om Bord paa Tilbagevejen, naar Ferien var til Ende. I en 6—7 Aar var det gaaet saaledes, men nu da Louise var færdig med Skolen, syntes han, Jacob Nørager, at de burde beholde hende hjemme. Det var jo dog deres Barn, og de havde intet andet.

— „Men ser De, det er Knuden," sagde min Vært og standsede for at puste ud. — „Min Kone vil ikke have hende gaaende herhjemme, v i l ikke, og for første Gang i vort Ægteskab har vi faaet noget at skændes om; ja, vi skændes lidt om den Ting alle Ugens Dage. Jeg vilde gerne beholde Tøsen her blot et Par Vintre," vedblev han, medens vi med Vinden i Ryggen drev langsomt fra Baadehavnen op mod Huset — „for naar man begynder at blive gammel og samle sig Skrøbeligheder" ...

— „Aa, De trænger blot til Motion, Nørager!" trøstede jeg ham.

— „Hvad Satan! — De ogsaa! Saadan præker Julle med. Hæ, Motion! Hvad Pokker skal den Motion til?" Han talte sig ganske hidsig. — „Man taber jo bare sit Vejr og — spiser meget mere. Herre Gud, det maa da være nok, at jeg trasker Halvøen her rundt to Gange om Dagen foruden de nødvendige smaa Forretningsture til Proviantboden, naar Butiken har Aabning. Før var det tre Gange, men nu har Julle ladet mig slippe med to. Naa," fortsatte han roligere, da Vejret atter var gaaet fra ham — „hun mener mig det godt, det gør hun altid. Næ, men der er bare denne ene Ting, vi ikke kan blive enige om — jeg mener Louise. Hun vil partout ikke have hende hjemme. Og nu skal De høre, hvad jeg tror" — han standsede vist for tyvende Gang og greb om en Knap i min Frakke — „for til Dem kan jeg nok sige det. Hun er skinsyg paa Tøsen — Fanden ta' mig, er hun — skinsyg, tout simplement skinsyg. Ja, hvad skulde der ellers være i Vejen?", spurgte han, da jeg leende ry-

stede paa Hovedet. — „Jo, jo, hun kan ikke lide at se mig gaa ... og kæle for den Smaa, og jeg kan ikke lade det være. Ser De," vedblev han i en undselig Tone — „ja, jeg skulde maaske ikke snakke om ... om saadanne — hm — secrets matrimoni — hvad det nu hedder. — De forstaar. Men Julie er et mærkeligt Fruentimmer ... hun ældes ikke ... hun er ung endnu, livlig og ... hm! fyrig — eller hvad skal jeg kalde det? Det er nu hendes Natur, og Aarene bider ikke paa hende — medens jeg ... al den Slags Ting er jo forbi for mit Vedkommende, det er forbi med Geläufigheden. Naa, saadan en voksen Datter i Huset — nej, Tak, tænker hun ved sig selv, for hun vil være ene om mig. Ja, De ler, men det er nu den pure Skinsyge alligevel, en af dens mange Varieteter. Fruentimmer kan blive skinsyge paa mange Faconer, skal jeg sige Dem. Hør, hvis De kunde tale lidt med hende, saadan at hun ikke kom under Vejr med, at det er mig som — De forstaar, for Louise vil ogsaa nødig hjemme fra denne Gang, og Skonnerten kan vi vente, hvad Dag det skal være."

Jeg var for forsigtig til at give ham noget bestemt Løfte, og tavse vendte vi tilbage til Huset.

* * *

Mange Aar er gaaede siden hin Aften. Men naar jeg „dagen derpå" næppe kunde faa fat paa Enkelthederne af denne Nats Tildragelser, er de selvfølgelig nu gaaede end yderligere i Glemmebogen.

Det tør jeg imidlertid indestaa for, at i Hundrede Miles Omkreds var der ikke samlede tre Mennesker mere overgivne, mere over alle Grænser fornøjede med Tilværelsen end vi Tre i Udligger Jacob Noragers lille Stue, til Trods for, at vort Symposion holdtes under Justitsraadens Øjne,

og at disse Øjne blev strengere og strengere — saa syntes det mig — alt som Nattens Timer gik.

Gladest var tykke Jacob Nørager. Hans røde, ophedede Ansigt staar endnu skarpt for min Erindring, som det skinnede gennem Tobaksrøgen lig den Sol, der varsler Storm ved sin Nedgang i Synskresens Dunster, glødende og som illumineret indvendig fra. Sveden randt ham ned af Kinderne, og hans vældige Krop rystede af Latter hvert Øjeblik over de gamle Varietésange, som hans Kone foredrog, medens hun behandlede en defekt Violin som Guitar.

Men det maa ogsaa siges, at Fru Julie Nørager var uforlignelig især i Foredraget af alvorlige Ting. Mendelsohns Duet: Ich wollt' meine Lieb' ergösse ... mellem Jacob Nørager og hans Kone, fik af den sidste paa alle de netteste Steder en saa karakteristisk Fortolkning, at jeg aldrig senere har kunnet taale at høre den. Det kunde Jacob Nørager heller ikke. Midt i sit Parti maatte han give tabt og slippe Latteren løs.

Men som Lystigheden var paa sit højeste og alt for mine Øjne i Dampen af Tobak og varm Punsch begyndte at glide ud i dunkle Syner, rejste Værtinden sig pludselig og tyssede paa os og pegede mod Loftet.

— „Det lød, som nogen bankede deroppe," sagde hun og forlod Stuen.

— „Min Kone har det altid saadan med Bankeaander," forklarede Jacob Nørager — „det har hun haft fra den første Tid, vi kom til denne Plads, hvor der er saa stille. Allerbedst som vi sidder og ... Naa, Julle, hvad var det saa?" spurgte han sin Kone, der kom listende tilbage — „Det var da vel ikke Louise?"

— „Jeg kiggede ind til hende, men hun sov," svarede hun alvorlig.

— „Altsaa en af vore kære gamle Aander," lo min Vært.

Louises Navn gjorde Ende paa Lystigheden, og trods vor Umage for at skjule det, var det med en vis Forlegenhed, vi afbrød Gildet og forføjede os til Ro.

— — —

Jeg havde paa det bestemteste frabedt mig en Seng for ikke at forstyrre Husets Orden og vaagnede sent om Morgenen liggende paa en Madrats, indsvøbt i min Rejsepels.

Min første Tanke, da jeg slog Øjnene op, var efter gammel Vane paa Rejser Vejret. Jeg skyndte mig til Vinduet og kiggede ud.

Overtrukken Luft. Men over Havet laa en lysende Taage, som varslede godt Vejr, og Søen var rolig.

I Baaden sad to af mine Folk og øste, medens andre havde travlt med at slæbe Kasser og Poser fra Proviantboden ned til Fjæren, hvor min Vært og hans Datter stod som Tilskuere til Rejsens Forberedelser.

Næppe var jeg kommen i Klæderne, før det bankede paa Døren, og Husfruen med et lystigt Godmorgen traadte ind med Kaffe og Brød paa en Bakke.

Intet Spor af Nattens Orgie paa hendes Ansigt. Der manglede de smaa Forskønnelser ved Øjnene, og hendes Teint var ikke slet saa bolmstrende som Dagen forud. Alligevel kunde Jacob Nørager være stolt af sin Kone, som hun hin Morgen tog sig ud uden Smykker i den løstsiddende lyse Kjole med de nøgne Arme, det hvide Forklæde og Kappen over det blonde Haar.

Vi kom straks til at tale om Datteren. Men da jeg berørte hendes blege Udseende og tilbød hende min Hjælp, svarede hun:

— „Bah, lidt Træthed eller Blegsot! Det kender man fra sin egen grønne Ungdom. Jacob er saa ængstelig — han forkæler hende."

— „Han vil savne hende meget, naar hun rejser," begyndte jeg forsigtig uden at se op fra min Kaffekop.

Fru Nørager, der havde slaaet sig ned i Gyngestolen i min Nærhed, drejede Hovedet om imod mig og sendte mig et forskende Blik.

— „De har talt med min Mand?" Hun skød sin runde Arm ind paa Bordet og bøjede sig frem imod mig.

— „Ja, hvorledes mener De?" spurgte jeg ned i Kaffekoppen.

— „Talt om Louise — ikke sandt?"

Hun sendte mig et skelmsk Øjekast, som jeg var saa uheldig at møde. Og jeg tilstod.

— „Naa, og hvem giver De nu Ret, ham der vil beholde hende hjemme eller mig, der vil have hende bort?"

Jeg søgte at sno mig fra det ved at tale om Ukendskab til de nærmere Forhold, til Motiverne o. s. v.

Fru Nørager lagde sine Arme i Skødet og betragtede sine velskabte Fødder, der stak frem under Kjolens Skoning.

— „Godt!", sagde hun — „saa lægger vi over paa en anden Boug. Sig mig da, hvad synes De om Louise?"

— „Godt, naturligvis, udmærket godt. Louise er en sød Pige — ret en Skønjomfru."

— „Tak!", svarede hun saa blødt, og hun lagde sig tilbage i Stolen med Hænderne bag Nakken. — „De sagde der et smukt Ord — Skønjomfru! Men saa indser De vel ogsaa, at det ikke gaar an, at hun bliver hos os — hos mig?" Hun tilkastede mig et hurtigt Blik. — „De behøver ikke at svare, jeg ser paa Deres Ansigt, hvad De mener. Forresten har jeg ikke noget at skamme mig over. Jeg har sunget paa Knejper og taget, hvad der fulgte med den Stilling. Men jeg har været Jacob en trofast Kone, naar jeg selv skal sige det. Min Mand derimod er af god Familie, som De jo ved." Hun lo og pegede paa Justitsraaden. — „Naa, Louise lig-

ner ham i Sind og Skind Gudskelov! Og hvorfor skulde hun saa ikke kunne komme frem i Verden? Men det gør hun ikke, naar hun bliver hos mig. Nej, vi kan ikke ha' hende her. Min Mand — det gør mig saa ondt at se det — men han har faaet den Tro, at jeg ikke bryder mig om Barnet, fordi jeg ingen Dikkedarer gør for hende, ikke som han gaar og kæler for hende og kysser hende. Ligesom jeg ikke havde Lyst — aa, du gode Gud, jo — men der er en indvendig Stemme, som siger: Rør hende ikke. Naa, Jacob faar blive salig ved sin Tro, for jeg kan da ikke sige ham den virkelige Grund, kan jeg vel? Det kan man da ved den Evige ikke forlange af en Kone. Og desuden, min gode, skikkelige Mand vilde aldrig i Livet forstaa, at jeg kunde spolere Fremtiden for vores lille Louise, dersom at jeg beholdt hende hjemme. Han er glad for mig, og synes om mig, som jeg er." Hun korsede Armene under det høje Bryst — „De saa jo, hvor han morede sig i Nat. Den Stakkel, han trænger til Opmuntring, voldsomt kan De tro; og aldrig er han gladere, end naar jeg hitter paa Dumheder, og ... det passer mig udmærket. Jeg kan Skam ikke dy mig, saa faar det gaa med Renommèet, som det vil. Men det vil jeg bare sige Dem, at havde Jacob siddet heroppe i Landet med en stille, pæn Ægtemage af den rigtige Slags, saadan en ... en Fru From, højhalset ... ens for og bag, De véd ... og med Vand paa Maskine, naar det saa rigtig skralt ud, saa ... saa var han kreperet af Kedsommelighed i dette Land, hvor alle Folk af hans Ekstraktion har vendt ham Ryggen. Jacob holder af mig, som da vi var unge, og dersom bare vi beholder vort lille Levebrød — pyh! — saa blæser vi Folk et Stykke og gør os Livet gemytligt, som vi bedst kan; ja, vi ta'r os mangen en lille Basseralle paa Tomands Haand. Men" — Fru Nørager slog sine smaa Fødder haardt sammen — „Gemytligheden har intet at skaffe

med vores Louise. For os kan alt saadant være sundt nok, men saadant ungt, uskyldigt Pigebarn — nej Tak! Hvad der er godt for en Grovsmed, véd De, slaar stundom en Skrædder ihjel. Ser De, derfor skal hun ikke gaa herhjemme, saa længe pæne Mennesker vil tage sig af hende andre Steder. I de Dele er jeg nu den klogeste af os To, Jacob og jeg."

Hun lagde sig tilbage i Stolen og med et Ben over det andet gyngede hun frem og tilbage. Unægtelig. Hun var den klogeste, meget, meget klogere end min skikkelige Jacob Nørager.

— — —

Der var over denne fyrretyveaarige Kvinde en robust Livskraft, en Ungdom, tilsyneladende uopslidelig, en selvbevidst sanselig Ynde, der uden at forstille sig styrede lige paa Maalet. Det var en Kvinde, der holdt af sig selv fra Isse til Fod, som selv paa saa ensomt og sørgeligt et Sted som dette endnu vogtede paa Resterne af sin Skønhed og det Humør, der i de unge Dage havde fordrejet Hovederne paa mange unge Mænd, som endnu gerne fangede en Mands beundrende Blik, men som med sit gode Hjerte var sin tykke Ægtemand oprigtig hengiven, og som kæmpede tappert for det eneste, hun endnu haabede at redde ud af Livets Skibbrud: sin Datters Lykke og Ophøjelse.

— „Naa, holder De saa ikke med mig, har jeg ikke Ret?" spurgte hun stolt og selvbevidst.

— „Jo," svarede jeg — „og det er heldigt for Dem, at De ogsaa" ...

I dette Øjeblik kom der til Syne paa Ruden udenfor et stort smilende Ansigt — „at De ogsaa har Magten."

Det store Ansigt sendte mig et Nik, der kunde fortolkes som: Ja, hun har Magten, Kammerat, hun har den, Fanden ta' mig, kan De tro.

Situationen var altfor pudsig. Vi brast i Latter, Fruen og jeg. Da først fik Jacob Nørager Øje paa sin Ægtehalvdel i Stuens Baggrund og med Hovedet paa skraa og det ene Øje knebet til saa han ind paa hende.

Og alt, hvad der hos denne kæmpevoksne stakkels Havarist fandtes af Ømhed for denne Kvinde, havde samlet sig i dette ene, store, lyseblaa Øje. Hun tilkastede ham et Slængkys, sprang op fra Stolen og kastede sig om hans Hals, da han aabnede Døren.

— „Julle!", han gav hende et Favntag, der vilde kvalt en mindre kraftig Kvinde — „Julle, du er et dejligt Fruentimmer, men du er, Gud forlade mig, snedigere end en grønlandsk Ræv!"

* * *

Kl. 10 om Formiddagen kom jeg endelig af Sted.

Forinden tog man det Løfte af mig, at jeg vilde gæste dem paany næste Aar, naar Sommeren atter kaldte mig ud paa de lange Farter. Aaret efter var imidlertid Jacob Nørager forflyttet til et andet Distrikt, og jeg gensaa aldrig mere disse Mennesker.

I den sidste Time, vi var sammen, blev der kun passiaret om ligegyldige Ting, men det undgik ikke min Opmærksomhed, at Frøken Louises Øjne i Smug gjorde hyppige Afstikkere fra mit Ansigt til hendes Moders, medens vi sad ved Frokostbordet. Humøret var saa som saa — ikke mere, enten det nu kom af, at vi havde opbrugt det Aftenen forud, eller følte os trykkede af den forestaaende Afsked.

Thi Vemoden kommer altid listende over Landsmænd i hine fjerne Egne, naar de skilles ad.

Var det Tilfælde eller Beregning, som gjorde, at Frøken Louise og jeg kom til at følges ad bagefter de andre paa Vejen fra Huset ned til Stranden?

Tavs og med nedslagne Øjne gik hun, bærende under Armen noget indsvøbt i en Serviet, som jeg af Lugten antog for et friskbagt Hvedebrød. Halvvejs til Stranden vendte hun sig mod mig og lagde sin Haand paa min Arm. — „Synes De ikke," kom det i en bedrøvet Tone, — „at Fader har tabt sig meget i de sidste Aar?"

Jeg skød Skylden derfor paa den slette Bolig og Ensomheden og trøstede hende med, at han nok snart vilde blive forflyttet.

— „Jeg er saa bange for at rejse fra ham denne Gang," vedblev hun — „men Moder vil det jo."

— „Deres Moder vil det, ja."

— „Men Fader vil det ikke," svarede hun ivrigt. — „Han vil helst beholde mig, og han trænger til mig. Se, hvis der nu bare," hun kastede sine dybe, blaa Øjne paa mig — „bare var en, som hun havde Respekt for ... og som vilde" ...

Hun tav, men Øjnene talte. Nu er der vel i Verden ikke ret meget, et Mandfolk er saa pjaltet overfor som et Par smukke, blaa Pigeøjne — det skulde da være et Par brune. Klogest at dreje om Hjørnet straks. Det kunde jeg nu ikke, greb derfor den Udvej at bøje mig ned over Hvedebrødet i den hvide Serviet.

— „Det dufter dejligt, Frøken Louise, er det til mig?"

Ja, det var det da. Men det var endnu for varmt til at pakkes ned, maatte helst ligge en Stund i Baaden og svales.

— „De skulde da ikke selv have bagt det?"

Jo, det havde hun, og hun var staaet meget tidlig op for at faa det færdigt.

— „Men dersom jeg nu ikke havde fortjent det af Dem, Frøken Louise?"

Hun blev rød og vendte sig bort.

— „De er paa Moders Parti?"
— „Ja!"
— „De holder med den stærkeste?"
— „Nej, med den klogeste."
Hun saa mig ind i Øjnene med sit dybe Barneblik.
— „Jeg forstaar Dem ikke," sagde hun — „men jeg tror paa Dem. Saa vil Fader og jeg bøje os."

JOHANNES V. JENSEN

[f. 1873. Udgivet: Danskere (1896) — Einar Elkær, Roman (1898) — Himmerlandsfolk, Noveller (1898) — Intermezzo (1899) — Kongens Fald, historisk Roman i tre Dele. Foraarets Død (1900); Den store Sommer (1900); Vinteren (1901) — Den gotiske Renaissance (1901) — Madame D'Ora, Roman (1904) — Nye Himmerlandshistorier (1904) — Skovene (1904) — Hjulet (1905)].

FORSVUNDNE SKOVE

(Af „Intermezzo", 1899)

Korra hed en Mand, der drev Agerbrug. Da han havde lagt Penge op, tog han til Byen for at købe sig en Slave.

Købmanden viste ham forskellige, men Korra blev ved at vrage.

Vil du kanske have, at jeg skal slæbe dem op allesammen! snærrede Købmanden omsider. Det var i Middagstiden, da Slaverne sov.

Jeg kan jo saa gaa til en anden Handler, sagde Korra.

Ja, ja. Købmanden ruskede i Kæderne, og Korra besaa hele Udvalget. Han gik aarvaagen rundt om hver enkelt.

Føl paa ham her, det er Kram, sagde Købmanden og skød en i Forgrunden — Hvad? Det er vel en storartet Brystkasse, bank en Gang! Og mærk her paa Haandleddet, Senerne ligger som Strenge paa en Violinhals. — Gab op!

Købmanden tog med en Finger i Slavens Mundkrog og vendte ham mod Lyset.

Nu skal du se Tænder!

Og Købmanden drog Bagen af en Kniv rask hen over Slavens Fortænder.

Se her, min gode Mand — der sidder Metal paa dem. Det er Tænder, der kan bide et Søm over.

Korra betænkte sig endnu en Tid, han beføIte Slaven meget grundigt og pressede Fingerspidserne ind i Muskulaturen for at mærke, om Fibrene laa tæt. Endelig bestemte han sig, fik Slaven koblet fra, og efter at han med en sur Mine havde betalt, trak han ham hjem.

Inden ret mange Dage var gaaet, blev Slaven syg. For da han nu ikke var i Handelen mere, men var kommen til Ro, fik han Hjemve efter Skoven, hvor han var fra. — Korra kendte dette nøje. Det var et udmærket Tegn. Han satte sig hos Slaven, der laa paa Ryggen uden at ville leve, og talte sindigt til ham.

Du skal komme tilbage til dine Skove, sagde han, vel skal du det. Jeg lover det, du kan stole paa det. — Du er endnu ung ... vil du dyrke min Jord for mig i fem Aar, godvilligt og retskaffent — desuden har jeg jo betalt dig, men det kan være det samme — saa skal du faa din Frihed. Fem Aar.

Og Slaven sled. Han tog fat som en Djævel. Det var en Gudsvelsignelse for Korra at sidde i sin Dør og se disse brune Muskler kugle sig og bæve under Huden. Korra havde ingen kærere Beskæftigelse end at sidde og se Slaven arbejde. Det begyndte at gaa op for ham, at Mennesket er en køn Ting, en Øjenlyst.

Fem Aar — Slaven regnede — lige saa mange Solhværv som han havde Fingre. Solen skulde vende ti Gange. Han

saa Solen gaa ned hver Aften og tog Mærker af Sten og Høje for at holde Rede paa Fremgangen.

Da Solen vendte første Gang, regnede han Tommelfingeren paa højre Haand fra. Efter endnu et Solhværvs Forløb — men det varede bitterligt længe — var ogsaa Pegefingeren fri. Han elskede disse to Fingre fremfor de andre, der havde saa længe, længe igen.

— Dette store Regnestykke blev Slavens Rigdom, hans indre Ejendom, den Ingen kunde gøre ham stridig.

Og medens Tiden gik, tog hans Udregninger til i Omfang, i dunkel Fylde. Aarstiderne drog forbi som store grænseløse Tider, han ikke kunde fatte. Men foran hver ny Aftenrøde gennemgik Slaven sit Haab.

Tiden, der lod saa kort, mens den var for Haanden, syntes uoverskuelig, naar den var kommen forbi. Men den ny Tid tøvede med at komme.

Saaledes blev Slavens Verden dyb. Idet hans Længsel bragte uendelig Tøven ind i Tiden, veg ogsaa Rummet ud fra ham. Hver Aften, der kom, førte mere og mere Dybde med sig.

Alt laa langt borte, alt laa langt borte. Det, der evigt gentog sig, skulde ingensinde naas.

Slaven stirrede hver Aften ud i den dybe Solnedgang.

— Da fem Aar endelig, endelig var gaaet — det er saa let at sige — kom Slaven og bad om sin Frihed. Han vilde tage til sit Hjem.

Du har dyrket min Jord meget godt, sagde Korra grundende. — Sig mig, hvor ligger dit Hjem — i Vesten? Jeg har set dig glane den Vej.

Jo, Slaven havde hjemme vesterpaa.

Der er langt, sagde Korra. Du nikker — langt! Og Penge har du ingen af.

Slaven tav bestyrtet. Nej, det var rigtigt.

Vil du arbejde for mig tre Aar endnu — nej, eller to kan gøre det, to, saa skal du faa Rejsepenge af mig?

Slaven bøjede Hovedet og gik i Selen. Han tog godt fat. Men han holdt nu ikke Rede paa Tiden som før. Derimod drømte han meget, Korra hørte ham gø og lalle i Søvne. Og efter en Tids Forløb blev han syg.

Da satte Korra sig hos ham og talte længe. Hans Ord lød saa ærværdigt, saa redeligt erfarne:

Jeg er en gammel Mand. Jeg har ogsaa i min Ungdom længtes vesterud efter Skovene. Men jeg kunde ikke tjene Penge nok til Rejsen. Jeg kommer der ikke nu, før min Aand kommer der, før jeg dør. Du er ung og arbejder dygtigt — men er du dygtigere end jeg var i min Tid? Tænk dig om og følg rolige Raad. Se nu til at du kan komme dig!

Slaven kom sig nødigt. Og da han atter tog i, fik han Hang til at give sig tilfreds og lægge sig hen og sove mellem Stunder. Da gav Korra ham en Dag Pisk. Det bekom ham godt, han fik grædt.

Og de to Aar gik.

Saa gav Korra virkelig sin Slave Friheden. Slaven rejste vesterpaa. Men Maaneder efter kom han tilbage i ringe Forfatning og uden at have fundet sin Skov.

Ser du det, sagde Korra. Men jeg er god, der skal ikke siges andet. Rejs ud en Gang til og søg mod Øst. Det kunde dog være, Skoven laa paa den Kant.

Slaven rejste. Og han fandt virkelig sine hjemlige Skove. *Men han kendte dem ikke.* Han kom udslidt tilbage og fortalte, at han vel havde fundet Træer baade det ene og det andet Sted, fuldt op af Træer, men ikke sine egne Skove.

Hm! Korra hostede.

I mit Hus skal du altid faa Mad, sagde han varmt, bliv du nu kun hos mig. Hjemløs skal du ikke være herneden.

Og naar jeg er gaaet til mine Fædre, vil min Søn ogsaa sørge for dig.

Korra ældedes, men han havde en Slave i den bedste Manddomsalder. Han bespiste ham passende, for at holde ham vedlige, og renligt, at han ikke skulde faa Udslet. Med forstandige Mellemrum gav han ham Pisk for at holde ham ydmyg. Hvile lod han det heller ikke skorte paa; hver ottende Dag havde Slaven fuld Frihed til at sidde paa en Høj og stirre mod Vesten.

Korras Jord gav gode Fold, han købte Skov, ryddede og dyrkede og gav sin Slave Arbejde. Og Slaven fældede Træer med Lyst og Iver. — Korra havde Penge nok. En Dag købte han en Hunslave til Huset.

Der gik Aar, og i Korras Hus opvoksede seks store Slavesønner. Ligesom deres Fader sled de flittigt. — Kun naar man arbejder, kan Tiden gaa, sagde deres Fader. Men naar Tiden er gaaet, bæres vi modige ind i de evige Skove. Og hver Hviledag tog han sine Sønner med op paa Højen foran Solnedgangens Ansigt og lærte dem Længsel.

Korra var gammel og affældig. Han havde altid været gammel, men nu var der ikke andet tilbage af ham end Alderen. Hans Søn var fra Fødslen af ikke stærk. Men de havde intet at frygte af nogen, hver af Slaverne kunde med et eneste Kølleslag dræbe en Mand. Det var prægtige Folk, Kødet snoede sig stramt om de ranke Knokler. Og rene Tigertænder havde de. Men Tiderne var sikre nok. Slaverne svang de fredelige Buløkser og fældede Træer.

COLUMBUS

(Af „Madame d'Ora", Roman, 1904)

Der nejed saa mangt et sødygtigt Skib
paa Bølgen som fôr.
Og mangen forvoven Skipper blev graa
ved det knagende Ror.
Dér tabte sig ogsaa Christofer Columbus
forledt af sit aldrig hvilende Hjærte
paa Vindens og Gusernes Veje
under Maanens vildsomme Kærte.

Christofer Columbus fra han var Dreng
befandt sig bedst
paa det blaa Hors med den hvide Man
Hoa, min Hest!
Men da han graanede, greb ham en Længsel
næret af Aar og af øde Bølger
efter den evige Lykke,
som Sjælen altid forfølger.

Graanet, med Havets Salt i sit Haar
og stum af Savn
vender han bort fra den østlige Vej
sin Snækkes Stavn.
Paa Rejser mod Østen han tabte sin Ungdom,
nu vil i Aftenrøden han lede
sig frem til Landet, som Solen
beskinner, naar den er nede.

Og Skibet er ene som Maanen i Sky,
ene paa Sø.
Matroserne spejder forknyt efter Land,
de tror de skal dø.

De frygter at Skibet skal nærme sig Kanten
af Jorden, hvor Havet nedstyrter sin Sluse,
de mener naar Stormen stiger
at høre Afgrunden suse.

De samler sig om den tavse Kaptejn:
Afsindige Mand!
Vend om før Afgrunden sluger vort Skib!
Vi vil i Land!
Giv mig endnu tre sejlende Dage!
Hvis ikke, naar Solens Straaler de slukne
Landet i Vester er funden,
da vil jeg dø og drukne.

Og Solen daler den tredje Dag
i den golde Sø,
da stiger i Solnedgangens Ild
en palmegrøn Ø.
Og det er Landet, Christofer Columbus!
Men medens de kalder ham Verdensbefrier
og græder af Fryd, er Columbus
den eneste Mand der tier.

For da han fandt den frelsende Ø,
forgik hans Drøm.
Der skød sig en Verden imellem ham
og den yderste Strøm.
Tilbagevender og Havomfavner!
Da steg din Forlængsel, da bar dit Hjærte
som Bølgens vandrende Byrde
den evige Verdenssmærte!

Christofer Columbus, dit hvide Haar
din Alders Is
kroner de havkolde Vikingebryn
og din Sjæls Forlis.
Du gav os Jorden igen og betraadte
Udødelighedens hvislende Fraade.
Nu dækker din store Skygge
Drømmen du aldrig naa'de.

Usalig er den, hvis Ve og Begær
kan aldrig dø.
Havbølgen stiger saa øde og tung
paa den aabne Sø.
Dér staar han lænket den flyvende Skipper
paa Spøgelseskibet og fører de Døde
under den hvide Maane.
Havbølgen stiger saa øde.

Saa mangen god Sømand tabte sig selv
paa Bølgen som før.
Havbølgen stiger saa øde og tung
i det vejløse Spor.
Der er ingen Gud i de rasende Bølger,
der er Christofer Columbus' Hjærte,
som skabte en ny Verden
ud af sin Verdenssmærte.

[redacted]

HARALD KIDDE

[f. 1878. Udgivet: Sindbilleder (1900) — Åge og Else - Døden (1902) — Åge og Else - Livet (1903) — Luftslotte (1904)].

OBOLEN

(Af „Luftslotte", 1904)

„Nu skal jeg melde Herren."

Pigens Blik gled en sidste Gang nysgærrig hen over ham, så åbnede hun Døren ind til Spisestuen og sagde Navnet derind. Raslen af Tallerkner og Knive lød stærkere ud til ham, en kraftig Bas råbte:

„Strax — bed den Herre vente."

Pigen vendte sig om imod ham, han nikkede: Ja Tak, og Portieren til Entreen gled tøvende i efter hende.

Han blev stående på Gulvtæppet og så gennem Vinduet ud på de forbidragende Pyramidepopler og Skoven, der stod høj og mørk bag ved dem med sin bugtede Kronerand henflydende i uregelmæssige Bølger mod de lavt hængende Skyer. Regnstænk dryssede på Ruden, som overstregedes på kryds og tværs mellem de mørke Gardiner.

Han lyttede til Tallerkenraslen og Familiestemmerne derinde, og en hastig Trækning skælvede over hans Pande — han vendte Blikket hen mod Væggen til højre for Gar-

dinet, hvor der i det svage Lys blinkede et Glasskrin frem af Mørket — hvide Medaljoner lyste ud af sortviolet Fløjel som Stjærnesølv sået i en Vinternat — Doktorens attiske Kameer — og dér længst nede den med Oldingen, der løfter Foden op i Karons Bådstavn og med skælvende Hånd rækker Færgemanden sin sidste Obol, mens Hermes Psykopompos står ventende rank og alvorlig med Vingestaven over Skuldren bag de to.

Han trådte langsomt et Skridt fremad, med den våde Hat sænket i Hånden, med Blikket fæstet på Kameens svagt udskårne, hvide Flade.

„Min Herre —"

Han vendte sig om og så ind i Doktorens hvælvede Briller med de smilende Pupiller, Piben holdt Distriktslægen gyngende i Hånden, mens lidt blånende Røg sivede ned gennem det gråsprængte Skæg, der struttede ud om de vejrbidte Kinder.

„Kolleger — ikke sandt?" han rakte en bred, brun Hånd frem.

„Jo, Doktor Carlsen — mit Navn er Bache, Læge på Læsø."

„Læsø — så—å," Doktoren stoppede Piben med sin Tommelfinger, „så er De jo kommet langvejs fra."

„Ja —" Bache trykkede Foden ned i Gulvtæppet, „jeg er — og — men —" han så op, „jeg er også kommet i et *særligt* Ærinde."

„Så? nå ja værsgo' sid ned, så kan vi bedre —"

„Ja — men — jeg skal hilse Dem fra Deres Ven, Candidatus philosophiæ Niels Holm," han flyttede ikke sine Øjne fra de runde Briller, hans Stemme betonede dvælende langsomt.

„Min — hvad?" Piben slap forbavset ud af Carlsens

Mund, som blev stående åben i Skægget, mens Røgen strømmede ud som Kilden af et Løvegab.

„Fra," Bache rynkede Brynene, „Deres *Ven,* Kandidat Holm, han —"

„Min Ven —"

„Ja, han er *død,*" Blikket borede sig ind i Brillerne, Stemmen kom hastig, skarp.

Carlsen satte sig ved Bordet med Pibehovedet i Hånden og de forundrede Briller rettet mod den unge Læge. Der blev en Stunds Tavshed, kun Blæsten susede tungt i de svære Popler og ovre i Skoven — så lød Tallerknernes Raslen, idet de ryddedes ud, og en jublende Barnelatter. Baches Blik veg ikke fra hans Kollega.

Nu rejste Carlsen sig hurtigt og gik hen til ham.

„Hør nu," han trykkede ham varsomt ned i Kurvestolen, „lad os nu forstå hinanden, for — om jeg begriber, hvad De taler om."

„Hvad jeg —" Bache rykkede tilbage, så Kurvestolen knagede.

„Ja hvad — for, Mand," Doktoren stod svær og bred foran ham, „så sandt mit Navn er Jens Carlsen, om jeg *aner,* hvem den Kandidat Holm er, De siger, De skal bringe mig Hilsen fra."

Baches Øjne stirrede stift på ham, men de runde Brilleglas lyste ham så uforstående i Møde, at han hurtigt bøjede sig frem over Stolens Arm.

„Nej — men fortæl *De* mig om ham, hvad er det med den Hilsen, De skal bringe mig fra ham?"

Bache flyttede langsomt Foden frem over Tæppets Tærner, så stammede han, uden at løfte Blikket:

„Han — jeg blev kaldt til ham — han lå for Døden — uhelbredelig — det var altfor sent, jeg blev hentet — men han var — han boede helt alene — uden for Byrum — han,"

han skiftede Stilling, hans magre Fingre famlede nervøst ved Stolearmens Perlekvaster, idet Øjnene flakkede over Tæppet, „ja, det var underligt nok, han havde dog aflagt Besøg hos min Hustru og mig, da vi kom til Øen, men — nej, tiltalende var han ikke — kejtet og — ja, jeg véd ikke, hvori det lå — men — mer end — *Medlidenhed* kunde vi ikke fatte for ham og — vi var så nylig blevet gift, og vi var glade for hinanden og — og så — så bad vi ham ikke om at komme igen; skønt jeg," der foer en hed Rødme hen over den smalle Pande, Hovedet dukkedes dybere, „skønt jeg må tilstå, jeg forstod, at han — *gærne* vilde komme til os — — men så — så blev jeg altså hentet derud — og så var det, han bad — da jeg sagde ham, at han skulde dø — om jeg vilde bringe Dem, Læge Carlsen i Ho, han sidste Hilsen — han nævnede Deres Navn, meget nøjagtigt, og angav mig Rejsen herop, han sagde, de havde kendt hinanden i Rusårene — og jeg måtte endelig hilse og takke — jeg så, det var ham meget magtpåliggende — i høj Grad, han blev ved med at bede derom og — ja, oprigtig talt," Fingrene knugede Kvasterne, „jeg — jeg fortrød min — vor Uvenlighed — jeg vidste jo, *hvor* ensomt Mennesket var — —"

Carlsen rørte sig ikke, men inde fra Stuen lød Barnets bortløbende Skridt og glade Råb og Moderens muntre Tyssen — Bache foer sammen og vendte Ansigtet mod Vinduet, Carlsen så det, lagde Piben fra sig og støttede sin Hånd mod hans Knæ:

„Hør nu, Læge Bache, jeg sværger Dem til, jeg er uskyldig, bebrejd mig intet, jeg er så uvidende om den Mand, De dér nævner, som Barnet, der leger derinde — jeg har ikke glemt ham, han var ikke min Ven, og jeg har ikke syndet imod ham ved at lade ham være ene — og — nu,

Herre Gud, han var vel Pebersvend, og en sådan, det véd vi, bli'r ensom, når han bliver gammel og sær."

Baches fugtige Øjne mødte hans: „Men — —"

„Nå ja, fortæl mig mere om ham, det er jo dog muligt, at jeg —"

„Han," Bache så mellem Poppelstammerne ud over Vejens sølvagtige Søle der ovre under Skovens sorte Fugt, „han var en gammel cand. phil., levede af en utrolig lille Sum, han havde arvet efter sine Forældre, der var døde fra ham i hans tidligste Barndom og — — levede helt for sig selv — ikke fordi han vilde, nej, det tror jeg slet ikke, jeg tror tværtimod, han havde et ualmindeligt blødt Hjærte, men fordi — ja, fordi han *var* ikke skikket til at have med Mennesker at gøre — han kedede dem eller ærgrede dem, man fandt ham latterlig eller besværlig, jeg véd ikke hvad — og han kom *aldrig* igen — han var uden Mod, han havde vist lidt store Nederlag — og fattig var han, han havde været meget i Verden, men det var altsammen gået itu for ham — jeg kendte ham jo næsten slet ikke, men han var en — en fejlslagen — og nu — nu var han kommet der til Øen, for — dér var billigere, og han troede sagtens, at her, hvor Menneskene var få, dér — vilde der måske være Plads for ham, og dér vilde han lettere vinde sig Venner og få Indpas i et Hjem, men — —"

Bache lukkede Øjnene, den halvtåbne Mund skælvede.

„Hør, sagde han slet ikke noget *nærmere* om mig, noget, jeg kan holde mig til så —"

Den unge Læge slog de slørede Øjne op.

„Jo — jo, han sagde, at De var hans Ven fra Ungdommen af — han var helt stolt over det — og jeg kan ikke nægte, det undrede mig også — at De blandt andet, kan jeg huske, en Dag i Rusauditoriet, da Professoren gennemgik Forholdsloven, havde ladet ham se med i Deres Bog,

da han ikke havde fået sin egen med, og siden sagt til ham, at han skulde se op til Dem — — men så," Stemmen sank pludselig ned i Hvisken, „så da han kom, var det blevet sagt, De ikke var hjemme — —"

Carlsen dampede stærkere, hyllede sig i tætte Røgskyer, mens hans Brilleglas stirrede stift ud for sig.

Der løb en pludselig Gysen gennem Bache, hans Hånd greb krampagtigt om den andens Arm.

„Men Doktor Carlsen, De *må* dog huske ham — De *må* dog huske det — hører De, De *må*, det *er* da ikke muligt, at *det* var det eneste, De gav ham, at *det* var det største Venskab, der var blevet ham vist i Livet!"

„Så — så —" Carlsen rystede langsomt på det grå Hoved, „det nytter jo ikke, nej, det nytter så sandelig ikke, Mand, jeg *kan* ikke huske ham — hvordan skulde jeg kunne det — jeg var lige blevet forlovet og havde så mange Venner og —"

Han standsede, og de vexlede et hurtigt Blik, så fløj deres Øjne til Siden, Regnens Prikken på Ruden var standset, Tavsheden i Stuen blev dem knugende tung, og de rejste sig hastigt bægge to.

Bache vendte sig mod Glasskrinet, fra hvis Fløjelsbund Kameerne lyste ham i Møde som en Flok spejdende Øjne.

Carlsens Stemme lød bag ved ham, pludselig febrilsk:

„Men forstår De det — forstår De, hvorfor i al Verden han —"

Bache stirrede på Kameen længst nede i Hjørnet; trods Skumringen skælnede han tydelig det velkendte Relief: Oldingen, der vaklende stiger op i Karons Bådstavn og med skælvende Hånd rækker Færgemanden Livets sidste Obol.

„Den sidste Obol —" mumlede han tonløst.

„Hvad? hvilket?" Carlsen trådte et Skridt frem med Piben i Hånden. Bache hævede Hovedet, og idet hans Blik

gled hen over Skovkronerne mod Himlens lavt hængende Skyer, sagde han, og hans Stemme blev med Et forunderlig højtidelig:

„Den Obol, Doktor Carlsen, vi alle må række Livet, før det slipper sit Tag i vort Sind — Beviset for, at vi dog ikke har levet vort Liv på Jorden *helt* forgæves, men dog i det mindste har fæstet Bo i ét Menneskehjærte — Obolen, vor sidste Hilsen til vort Liv."

SIMON KOCH

[f. 1871. Udgivet: Haabet og den haabløse (1901) — Ung Krigsmand (1903) — Lykkenid, Roman (1905)].

LYKKENID

(Side 282—291)

Fangel blev begravet paa Vestre Kirkegaard. Han blev puttet i Jorden uden store Omstændigheder. Vejret var raat, det blæste kraftigt. Hans Slægtninge, der ikke havde syntes om ham i levende Liv, og som hans Død ingenlunde havde forsonet, holdt sig i en samlet Klynge og stod med sure Miner og bagtalte ham saa smaat. Dog blev der grædt en Del over ham: Blenda Trojel var opløst i Graad, Mikala Sommer stod med et stift, blegt Ansigt, hvorover jævnlig en Taare gled ned, Lotte Sommer havde fugtige Øjne, selv Christian Harder var ikke fri for at græde en Smule. Ogsaa den gamle Oberst, den tykke Grosserer Wolfert og Alice, hans Kone, samt Hr. og Fru Just, alle var de mer eller mindre bevægede.

Præsten var en net ung Mand, som havde tilvejebragt et dybt Præg af ædel Strænghed i sit Ansigt; han havde jo ikke noget at sige, og han sagde heller ikke mere end han nødvendigvis skulde. Kun fik han anbragt et „Døm-

mer ikke! Dommen hører mig til, siger Herren," men han sagde det saadan, at enhver nok kunde forstaa, hvad han dømte.

Her gensaae Lotte altsaa for første Gang i meget lang Tid Christian! Og her saae hun for første Gang Mikala sammen med Folman. Hun vidste ikke, hvad der gjorde mest Indtryk paa hende; hendes Tanker paa den begravne og hendes højst forskellige Tanker paa de levende, de skar sig sammen i een Fortvivlelse. Men hun beherskede sig, og der var ikke andet at se paa hende end den naturlige Bedrøvelse over den Afdøde. Nu var det ogsaa forbi, nu var det blot at faa sagt Farvel til Christian, bare venlig og rolig et Øjeblik, saa var det overstaaet. Hun gik hen imod ham. Han stod dèr og saae ud, som om han var flov over den altfor urimelige Sorg, Blenda lagde for Dagen. Lotte gik rask hen til ham:

— Hvordan har du det, Christian? spurgte hun.

— Tak, jeg har det aldeles udmærket.

— Du ser lidt bleg ud.

— Jeg har det aldeles udmærket.

Nej, tænkte Lotte, han er ikke til at tale med, hvorfor staar han og siger „aldeles udmærket".

Saa sagde Blenda paa en Gang vildt sørgende og indsmigrende:

— Vil De ikke sige Goddag til mig, Frk. Sommer?

— Jo gærne, sagde Lotte og rakte hende Haanden. Hvorfor, tænkte hun, skulde jeg ikke være venlig mod den forgrædte Tøs, hun har det vel heller ikke for godt.

— Aah, sagde Blenda, er det dog ikke det sørgeligste Dødsfald, man kan tænke sig.

— Jo, svarede Lotte, men hun tænkte ikke paa den Døde, hendes Tanker stræbte alle mod Christian, der stod og trak sig i Overskægget og drejede Hodet nervøst.

— Han var en fremragende Mand, sagde Blenda, stadig i en meget højtidelig Tone: han var den bedste Mand, der levede her i Landet.

— Saa, saa! tyssede Christian.

— Jo, Christian, lad mig dog sige, hvad jeg mener saa inderligt, han *var* een af de faa Mænd, der ikke kan erstattes. Og saa god han var, saa hjærtensgod. Han var elskelig, han var den elskeligste Mand!

Blenda stansede i et voldsomt Graadanfald. Christian saae forpint ud og mumlede:

— Saa, kære Blenda, nu maa du virkelig beherske dig, du maa!

Hvorfor i al Verden, sagde Lotte til sig selv, staar jeg dog og hører paa de to, hvad tilkommer det mig at høre ham kalde hende „kære Blenda". (Hun vrængede paa Ordene i sin Tanke.) Det er bedre, jeg gaar min Vej, jeg kan heller ikke lade Far vente. Men jeg maa sige ham et eller andet venligt, inden jeg gaar.

— Farvel, Christian, sagde hun.

— Farvel, Lotte.

Men da hun havde givet ham Haanden, trak hun ham et Par Skridt med sig bort fra den Taareaftørrende Blenda. *Noget* ikke helt betydningsløst og noget godt *maatte* hun sige ham! Og saa kunde hun ikke finde paa andet end dette:

— Har du ikke Lyst at komme ud og se Annalise?

— Jo, jo, svarede han tøvende, det har jeg nok.

— Hun er vokset meget, siden du sidst har set hende.

— Ja, det er hun vel.

— Hun er saa sød og god.

— Er hun?

— Ja, det vilde glæde dig at se hende!

— Jeg kommer ogsaa en Dag.

Men Lotte ærgrede sig over, at alt dette hun sagde, det lød blot som en Indbydelse, det var som om det først og fremmest gjaldt om at faa fat i ham, og det var slet ikke Meningen, det var aldeles ikke det, hun vilde, tværtimod. Nu var det imidlertid sagt, nu var der ikke noget at gøre ved det.

— Farvel, sagde hun pludseligt.

— Farvel, Lotte, sagde Christian og gav hende langsomt Haanden, som om han vilde sige hende noget. Men de saae blot i Tavshed paa hinanden, forskende.

Saa gik Lotte, efter at have raabt høfligt Farvel til Blenda.

Det var et ækelt lille Optrin, sagde Lotte til sig selv, mens hun skyndte sig efter Faderen og Søstrene, der sammen med Just og Folman begav sig mod Udgangen af Kirkegaarden. Og jeg som saa gærne vilde ha talt med ham! Nu ser jeg ham ikke igen for det første! Hvor han dog saae daarlig ud.

Mikala stod med Folman og ventede paa Lotte. „Hvorfor," tænkte Lotte, „hvorfor gaar de ikke med hinanden under Armen? Naa, jeg kan godt forstaa, at hun ikke vil røre ved ham, naar nogen ser paa det." Saa fulgtes de ad. Lotte var ked af, at hun ikke kunde komme til at gaa alene med Mikala. Hun søgte at vise hende Venlighed, tog hende under Armen, prøvede paa at snakke lidt med hende, men Mikala gik tavs med sit stive, blege Ansigt.

De fulgtes i pinlig Tavshed. Den blev pludselig afbrudt af Folman, der saae spottende paa Lotte, og sagde højt:

— Tak!

— Hvorfor sir De Tak? spurgte Lotte forbavset.

— Jeg syntes, De ønskede mig til Lykke.

— Hvortil?

— Til min Forlovelse med Deres Søster, simpelt hen.

— Naah.

Den uforskammede Fyr, tænkte Lotte, han kan tro nej. Mikala sagde:

— Du kunde virkelig godt gratulere Hr. Folman.

Hun smilede bedrøveligt og tilføjede:

— Hans Lykke blir maaske ikke saa stor endda, med saadan En som jeg.

Folman saae lidt usikkert paa Mikala, som om han vilde svare hende, men han vendte sig til Lotte og bemærkede:

— Frøkenen synes maaske ikke, jeg fortjener den Lykke jeg har gjort, om jeg saa maa sige?

— Jo, bevares, svarede Lotte træt, jeg gratulerer.

— Tak, sagde Folman og saae sejrende ud.

Lotte overvejede, om hun skulde tage hjem straks, eller om hun skulde følge med de andre hen til Faderen. Hun kunde ikke afgøre, hvad der var det værste. Men saa kom hun til at gaa ved Siden af Svogeren Just, han gav sig til at snakke, og det var hende umuligt ikke at være venlig mod den gode lille Mand. Saa stod Wolferts der for at sige hende Farvel, Alice vilde ha Lov til at besøge hende i Rungsted og bad, om Lotte ikke ogsaa kunde komme over til Holte. Aah, Herregud, tænkte Lotte, dette gamle Venskab, som jeg ganske har forsømt i lang Tid, den fine kærlige Alice, hun kunde maaske være mig til lidt Adspredelse nu. — De traf Aftaler om gensidige Besøg.

Endelig kom Lotte i en Sporvogn sammen med de andre. Fra Sporvognen saae hun Parret Christian og Blenda gaa ind ad Byen til. Det forekom hende temmelig bestemt, at de var oppe i et vildt Skænderi.

* * *

— Det var da en meget trist Begravelse, sagde Obersten, det er godt, vi er hjemme igen. Det var ogsaa et raat Vejr.

Han rystede Kulden af sig, mens han stoppede sig en Pibe Tobak. Saa drak de Kaffe, ikke med nogen stor Hyggelighed. Just havde næppe sat sig til Bords, førend han straks maatte rejse sig og gaa paa Grund af Forretningstravlhed. Han blev hurtig savnet, han havde været flink til at holde Passiaren i Gang. Mikala var stum, hun hverken hørte eller saae. Ikke engang Folman kunde faa Liv i hendes stive, blege Ansigt. Lotte var saa trist, at hun var ligegyldig for alt og alle. Karla vilde gærne have holdt en venlig Stemning oppe, men uden Manden var hun ikke mægtig til noget videre, hun nøjedes med at vise Faderen Omhu, hun svarede ham de passende Ja'er og Nej'er.

Omsider brusede det saadan i Lottes Hjærte, at hun ikke kunde overhøre det. Men behersket lagde hun Haanden paa Mikalas Arm og sagde stille til hende:

— Lille Mikala, gaa med mig ind i din egen Stue, der er noget jeg gærne vil sige dig.

— Nej, sagde Mikala, jeg sidder meget godt her.

— Aah jo, bad og tiggede Lotte, kom nu, hører du, gaa nu med.

Mikala lod sig til sidst bevæge. Men inde i den afsides Stue, der var saa lys og smuk, gemte hun sig hen i en Krog, stirrede ned i Gulvet, satte en utilgængelig Mine op og spurgte i en overdreven gnaven Tone:

— Hvad er der saa?

Det saae jo haabløst ud for Lotte, men hun opgav ikke saa let, hun talte ihærdigt og inderligt til Søsteren, hun gjorde sig megen Umage; hun behandlede Folman, saa pænt hun kunde, men i Sammenligning med Fangel — nej. Saa græd hun og sagde alt, hvad der bevægede hende med Hensyn til Fangel, hun hulkede af Sorg og Begejstring.

Ogsaa Mikala maatte græde. Først havde hun været utaalmodig og afbrudt Lotte med smaa vrede Ord, men om

Fangel hørte hun i Tavshed, hun lod roligt den ene Taare glide efter den anden, hun frøs af Medlidenhed med sig selv. Indtil hun endelig foer op, knugede Lotte i sine Arme, styrtede sig saa lang hun var paa Løjbænken og skreg:

— Men han er jo død, Lotte, han er død, tal dog ikke mere om den døde Mand!

— Mikala, udbrød Lotte heftigt, du er for fejg til at høre om den Mand, som er den eneste, du har elsket!

Mikala satte sig op, støttende sig til Væggen, og med en Tone, der var lavet af den yderste Forbavselse, svarede hun:

— Hvor *kan* du dog sige det, Lotte? Du ved jo, jeg er forlovet. Du ved jo, at jeg ... det gør man da kun, naar man elsker.

Og hun rystede paa sit Hode med et overbærende Smil.

— Naa, sagde Lotte strængt, hvorfor maa jeg da ikke tale om den anden ... den døde?

Mikala smilte fremdeles, om end med Anstrængelse og sagde:

— Fordi det piner mig, lille Lotte, du kan nok forstaa, at det er mig saa ubehageligt, alt det med Fangel, det kan være slemt at tænke derpaa, men jeg vil ikke tale om det, ikke nu, nu da jeg kunde være saa lykkelig, aah saa glad og lykkelig.

Ved de sidste Ord var Smilet døet bort, hun saae bedrøvet ud, og hendes Stemme var bleven ganske sagte.

— Glad og lykkelig, gentog Lotte i den samme svage Tone, ja, det er jo det, det kommer an paa. Men tror du, at du nu er paa den rigtige Vej til Lykken?

— Ja, svarede Mikala forsagt; hun saae hen paa Lotte og mødte hendes stærke, forskende Blik. Saa lagde hun sig

træt ned, bad om at faa et Tæppe lagt over sig, og lod som om hun vilde sove.

— Skal jeg hellere gaa, spurgte Lotte; hun havde stoppet Tæppet omhyggeligt om hende og kysset hende paa Panden.

— Ja Tak, svarede Mikala, jeg har det bedst, naar jeg er alene, helt alene.

Lotte sagde Farvel og rakte hende Haanden. Men Mikala beholdt hendes Haand i sin, laa lidt tavs, men sagde saa:

— Sæt dig ned, Lotte, lad mig beholde din Haand lidt, men sid ganske stille.

Mikala laa med lukkede Øjne, Søsteren sad og stirrede ufravendt paa hende og søgte at beherske sin Medlidenhed. Saa saae hun Taarer langsomt bryde frem under Mikalas Øjenlaag og hørte hende sige i en lidt barnagtig klagende Tone:

— Lotte, du er saa kraftig og stor, men jeg er saa skrøbelig, jeg er saa nem at slaa til Jorden. Lotte, du maa ikke gøre mig Fortræd, du maa ikke. Jeg har haft det ondt, heller ikke nu har jeg det saa farlig godt, men jeg vilde usigelig gærne være en lille Smule lykkelig.

— Vilde du det?

— Aah ja, blot lidt, blot ganske lidt, men rigtig lykkelig, slet ikke andet end lykkelig.

— Ja, ja, lille Mikala.

— Synes du, det er meget ubeskedent?

— Nej, nej.

— Aah, raabte Mikala, men det er saa svært, Lotte, det er næsten umuligt, tror jeg.

— Vær nu lidt rolig, Mikala, du maa ikke ophidse dig saa voldsomt.

— Hvorfor er det ikke mig, der er død? Hvorfor skal jeg unyttige, misfornøjede Ting leve, naar *han* skulde dø! Lad

mig faa Døden, Lotte, lad mig hellere dø! Her er saa grimt her i Livet, og saa urimeligt, og saa uhyre vanskeligt.

— Tal dog ikke saa højt, sagde Lotte, du maa heller ikke klemme min Haand saa stærkt, det gør ondt.

Mikala rejste sig med et Sæt, klamrede sig til Søsteren, lagde sit Hode paa hendes Skulder og hviskede hende ind i Øret med en hemmelighedsfuld Stemme:

— Ser du, Lotte, det er disse to Ting, der er her for et Menneske, at være lykkelig og at dø. Jeg har forstaaet, at det kommer an paa den Orden, man tar disse to Ting i; de fleste, de dumme, de, der ikke ved bedre, de vil først dø og saa være lykkelige, men enkelte, som for Eksempel jeg, jeg har bedre Indsigt, jeg vil først være lykkelig og saa dø. Men naar man vil det, maa man passe paa, at der ikke blir noget Mellemrum; efter at man har været lykkelig, maa man straks dø, hører du, straks, der maa ikke tøves et Øjeblik.

— Læg dig nu rolig ned, lille Mikala. Gud ved, om du ikke har lidt Feber.

— Ja, jeg vil lægge mig ned, og saa vil jeg tænke paa ham, jeg længes efter.

— Hvem er det, spurgte Lotte mod sin Vilje.

— Døden, svarede Mikala med et lille Smil.

SVEN LANGE

[f. 1868. Udgivet: Engelche og andre Fortællinger (1893) — En Martyr, Komedie (1896) — Kærlighedens Narre, Komedie (1897) -- Iris eller den usaarlige Frue, Komedie (1897) — Hjærtets Gærninger, Roman (1900. 2. Oplag 1900) — De poetiske Vindmagere, Komedie (1900) — De stille Stuer, Skuespil (1902) — En Forbryder, Skuespil (1902) — Sommerleg, Fortælling. Med Illustrationer af Frants Henningsen (1902) — Kvindelykke, Skuespil (1903)].

———————

HJÆRTETS GÆRNINGER
(Side 189—205)

———

Oppe paa Scenen blev der en dæmpet Uro. Man gik lidt om mellem hinanden uden at sige noget. Man undgik hinandens Blik. Ingen vilde begynde.

Pludselig gik den gamle Fru Stikleby hen til Rampen.

„Undskyld, Hr. Doktor!" sagde hun med sin grove Stemme, — „men jeg tror allesammen helst vi vil ha' Prøven opsat til imorgen. Der er jo kommet saa meget nyt at tænke paa, og —"

„Nej!" skreg Grabbe og sprang op. „Jeg vil have Stykket igennem nu, mens Digteren er her! Desuden har vi ikke en Dag at spilde! ... Hvis De har lært noget, kan De jo bruge det," tilføjede han kort og vendte sig om mod Fries.

„Nu maa De ikke strax blive altfor forskrækket, Hr. Fries," sagde han dæmpet. „Jeg har jo kæmpet med dem

allerede længe, men der er langt igen. Og først lidt efter lidt er jeg jo selv naaet frem til den fulde Forstaaelse af Deres Arbejde. Men nu *forstaar* jeg det ogsaa. Ikke sandt?"

„Jo," sagde Fries aandsfraværende. — „Men de skal da ikke spille i den Stue dèr?" spurgte han og pegede op paa Scenen. „Og i de Dragter?"

„Nej, nej!" smilede den anden. „Det er jo blot de Dekorationer, der staar fra Aftenforestillingen igaar. De skal ogsaa nok blive klædt ordentlig paa. Hvis saa *det* kunde hjælpe ... Naa, vi begynder, vi begynder!" afbrød han sig selv og vendte sig om mod Scenen.

Og de begyndte.

Fries sad endnu, omhyllet af sin Drøm. Alt, hvad der skete om ham, syntes ham ganske uvirkeligt. Grabbes Fortolkning havde han strax lyttet anspændt efter, men han forstod den ikke, — det hele lød som et fjærnt Akkompagnement til Stemninger i ham selv. Der var intet deri, som skurrede falskt, men heller intet, der flængede den underlige Taage, hvor igennem han nu saa' og hørte alt.

Snart faldt han hen i Undren over alt det, han saa' oppe paa Scenen. Den Stue dèr, — det var altsaa den, Miser og Perdita skulde mødes i? ... Saadan havde han slet ikke tænkt sig den ... Dèr hang et Pibebrædt med mange lange Piber ... Men Miser røg da virkelig ikke Pibe! ... Og dèr stod han selv — i en flot, lys Sportsdragt med Cyclebuxer! Miser paa Cycle? ... Han begreb det ikke.

Da han fik Forklaringen af Grabbe, forstod han et Øjeblik det hele, — men da Spillet kort efter begyndte deroppe, faldt han atter hen i sin drømmende Undren. Han saa' Rønning gaa urolig frem og tilbage deroppe i Lysskæret, — han saa' den gamle, tykke Dame sidde ved et Bord med Hænderne i Skødet, — han hørte nogle stærke, plumpe

Stemmer — —. Lidt efter lidt syntes han, han kendte enkelte Sætninger igen: — det var, som om han engang for lang Tid siden havde læst eller hørt disse Ord ... Se, nu stod Rønning stille og raabte! ... Et Øjeblik fór han skælvende sammen: han hørte et Ord, som han kendte altfor godt ... Men det hele blev atter fjærnt og fremmed for ham, — Sløret sænkede sig paany mellem ham og Scenen.

Pludselig saa' han Grabbe springe op.

„Det var godt, Hr. Rønning!" udbrød han. „De er kommet ham ganske nær! De forstaar nu hver Replik og anbringer den netop, hvor den skal være! De er en *meget* intelligent Mand! Men De paraderer endnu for meget, — De vender for mange Flader ud mod Publikum! Drej Dem hurtigere! Grib Dem om Hovedet, om Hjærtet, naar De kan! Fald om i Siden og tag om en Stol! Giv os Indtryk af en evig, pinefuld Uro! ...

Videre. Perdita har vist sit Ansigt mod Ruden. Nu kommer hun. Allons!"

Perdita ...

Med stirrende Øjne saa' Fries en lys Skikkelse nærme sig langsomt fra Baggrunden af Scenen ...

Da flængedes Sløret: Det var jo Magda Olsen! ... Det var jo *Perdita*! ...

„Pause!" skreg Grabbe og slog i Rampen. „En uhyre Pause! Et fuldt Minut!"

Perdita! ... hviskede Fries. Min Perdita! ... *Min* Miser ... *Mit* Stykke! ... Han rødmede hæftigt, og hans Hænder knugede sig mod hinanden.

„Saa!" raabte Grabbe, og citerede: „Jeg kommer, Miser, for at spørge ... Begynd!"

Fries opfattede nu alt med gennemtrængende Styrke. Han lyttede med sine Øjne, sine Øren, med alle sine Nerver. Hvert Ord hørte han nu — og forstod det: *Hans* Ord

var det jo, — hans *egne* Ord! Og hvert Ord ramte ham i Hjærtet, hvert Ord slog ham i Synet som et legemligt Slag!

Det var forfærdeligt ...

Det var jo dette: Han følte en Stemning stige op i sig, ny for hver Replik. Han følte atter Ordene *i sig selv*, saa blussende unge, som de var, da han skabte dem. Han længtes paany, han undredes, han bad med samme tindrende Friskhed som i Undfangelsen. Men i samme Nu flængedes, i samme Nu søndertrampedes og knustes hans Stemning af, hvad han saa' og hørte! Det var ustanselige Slag, en voxende Smærte. Han vidste intet om Spillet deroppe, han hørte blot Stemmerne, han saa' blot de store, grove Legemer foran sig. Og han fornam et knugende Tryk, en uafrystelig Lidelse, der trængte ind i ham, jagende og borende for hvert nyt Ord.

Han bøjede Hovedet dybt; han græd.

Langsomt rokkede han frem og tilbage. „Aa Gud, hvad har de gjort ved mig ... Aa Gud, hvad har de gjort ved mig ..." hulkede han sagte.

Saadan sad han længe. Han mærkede ikke, at Akten var forbi, han hørte ikke Grabbe staa og raabe og slaa i Rampen, — men paa én Gang følte han, at Instruktøren bøjede sig hen imod ham.

„Naa, det var da slet ikke saa galt, vel?" hviskede han ... „Magda Olsen var dog forbausende ..." Men pludselig greb han ham i Skulderen: „Men hvad er der i Vejen, Hr. Fries?" udbrød han.

Fries hævede sit fortrukne, taarevædede Ansigt op imod ham.

Det gav et Sæt i Grabbe. „Men Gud! Hvad er der? *Græder* De?"

Fries saa' paa ham. „Maa jeg ikke gaa?" hviskede han fortvivlet. „Det er saa forfærdeligt for mig ..."

Grabbe hævede sig langsomt i Vejret. Han var bleven meget bleg ... Men pludselig blev hans Ansigt flammende rødt, han huggede Stokken ned i Rampen og skreg op mod Scenen:

„Hører De det alle: Digteren græder! Digteren hulker over os! ..." Han stansede aandeløs og stirrede paa Fries.

Oppe paa Scenen tav alle et Øjeblik. Man havde Lyst til at le, men Grabbes lidenskabelige Tonefald tvang Stilheden frem.

Men Magda Olsen sundede sig snart. Med et spottende Smil gik hun hen til Rampen og søgte at fange Fries' Øjne. „Vil De laane mit Lommetørklæde, lille Fries?" spurgte hun med sin skarpe Klang i Stemmen.

Fries stirrede op paa hende uden at høre.

„At vi har *saa* langt tilbage! ..." mumlede Grabbe hen for sig selv. Han bøjede sin Stok saa hæftigt sammen, at den brast.

„Anden Akt!" raabte han pludselig og slyngede den splintrede Stok ned i Orkestret.

Han vendte sig mod Fries. „Jeg *beder* Dem om at blive!" hviskede han hæftigt. „Dette er en *Livssag* for os! Det er en *Velgærning*, De beviser os! ...

Vent!" skreg han mod Scenen, — „jeg kommer op!" Han gik hurtig ned langs Rampen og forsvandt gennem en lille Dør ved Siden af Orkestret.

Et Øjeblik efter viste hans mørke, urolige Skikkelse sig paa Scenen.

„Jonas!" raabte han, — „alle Møblerne ud!"

Regissøren og hans Hjælpere fik hastig Scenen ryddet.

„Og de to Tronstole ind!" raabte Grabbe.

Folkene kom slæbende paa to tunge, forgyldte Lænestole og placerede dem midt paa Gulvet.

„Saa!" udbrød Grabbe. „Mer *har* vi ikke til denne Akt

endnu," sagde han ned til Fries. „Men Dekorationen *skal* blive god, jeg sværger Dem det til! ... Begynd nu! begynd nu!" Hastigt drejede han sig om mod Rønning og Magda Olsen, der midt i den almindelige Uro var bleven staaende stive, med udeltagende Miner, midt paa Gulvet.

De satte sig i Stolene.

„Og spil nu som det galdt *Livet*! Thi det gør det!" hviskede Grabbe dirrende.

Han løb ned i et Hjørne af Scenen, helt henne ved Rampen, — og stod nu, skælvende af undertrykt Bevægelse, med sine mørke Øjne naglede paa de Spillende.

De blev bange for ham. Mod deres Vilje læmpede de deres Spil efter hans Vilje. Men deres Stemmer sank i dump Vrede, og deres Øjne var sorte af Forbitrelse.

Grabbe rasede. Hver Replik maatte de sige om, hver Gestus maatte de gentage. Han var i ustanselig Bevægelse. Hvert Minut var han henne hos dem, rev Rollehæfterne ud af deres Hænder, spillede, forklarede, skreg, gestikulerede, med to Stemmer, tusind Tonefald, med en fanatisk Glød og Hengivelse, som digtede han hvert Moment, han skabte for dem.

De adlød ham, — men Rønning blev mere og mere svejrygget af Krænkethed, og Magda Olsens bittersøde Smil skar sig stedse dybere ind i hendes Ansigt. Og denne Scene, hvis Stemning var rolig, fin og mild, med en Understrøm af dyb, befriet Glæde, fik her et Præg af indædt Forbitrelse, af et dulgt Had, der hvert Øjeblik kunde blusse op i lys Lue.

Men Grabbe mærkede efterhaanden intet af dette, — i den Grad levede han i den Stemning, han selv skabte om sig.

„Hej!" skreg han pludselig og strakte begge Armene i Vejret, — „Musik!"

Lidt efter begyndte en trangbrystet Violin nede i Orkestret at lire en søvnig Vals af i det Tempo, hvormed Variétémusikken plejer at ledsage en Trapezpræstation.

„Nu begynder Kogleriet!" raabte Grabbe. „Stumt Spil!" Selv stod han stille midt paa Scenen, stirrende angstfuld omkring paa Væggene, hvor han allerede saa' de æggende Lysbilleder i Maleriernes Rammer; han indaandede dybt Rosernes søde Duft og lyttede efter Violinen. Og gennem en Skala af minutiøst gennemarbejdede Overgange ledede han de to Spillende, der trevent fulgte ham, ind i den Stemning, Optrinet fordrede. Tilsidst var de tvunget helt ind mod hinanden: Rønning knælende, — Magda Olsen bøjet hen over ham med Haanden trykket mod Hjærtet.

„Antonia!" skreg Grabbe og stampede i Gulvet.

„Gud, er det mig?" lød en Stemme i Kulissen, — og Frk. Clemmesen hoppede smilende og fnisende ind fra Baggrunden.

„Fra hinanden!" skreg Grabbe, — „nu brister Drømmen! Fra hinanden, helt bort, saa langt De kan komme! Miser tumler! Ned med Dem, Rønning! Fald, fald!"

Rønning lagde sig fornærmet ned paa Gulvet.

„Saadan! Perdita staar oprejst! Godt! ... Antonia frem!"

Paa sine høje Hæle svejsede Frk. Clemmesen fremad.

„Rolig, rolig! De er Satans sanseforvirrende Dejlighed selv! Godt! ...

Pause!"

Grabbe løb hen til Sufflørkassen og tog sit Uhr op.

„Et Minut!" raabte han, da det var gaaet. „Miser rejser sig langsomt!"

Rønning adlød. „Hvis dette ikke er Gymnastik!" mumlede han bittert.

„Ha ha ha!" lo Grabbe. „Ja, jeg grunder Instruk-

tionen med den, — de andre kommer aldrig videre! ... Naa! Hymnen begynder! Perdita! Perdita!"

Rønning og Magda tog deres Rollehæfter frem og begyndte at recitere. Grabbe stod og saa' fra den ene til den anden, mens de læste.

„Dejligt ... dejligt!" mumlede han.

„Antonia gaar!"

Frk. Clemmesen saa' sig forfjamsket omkring, gjorde et lille Knix og svejsede ud mod Baggrunden.

Grabbe havde faaet sin Humor op. „Frk. Clemmesen!" raabte han efter hende.

Hun stansede forskrækket.

„De *gaar* virkelig, som spillede De Trine Rar ved en Aftenunderholdning i Arbejderforeningen af 1860! De er en *Naturmagt*, Menneske! ... Om igen!"

Længe tumlede han med hende; hendes Øjne, hendes Hænder, hendes Gang, hendes smaa, fræktforfjamskede Benbevægelser.

„Det er saa forfærdelig svært!" sukkede den unge Dame.

„Nu nok for idag. Antonia ud! ...

Musikken tier!" skreg Grabbe og vendte sig mod den ihærdige Violin, der gav et lille forskrækket Kvæk paa Kvinten og tav.

Grabbe stod et Øjeblik med Haanden trykket ind mod Øjnene.

„Antonia gaar," mumlede han saa og tog Haanden bort ... „Nu kommer, — nu har vi Stykkets højeste Moment ..." Aandsfraværende saa' han paa Rønning og Magda Olsen, der stod paa hver sin Side af Scenen og betragtede ham med fjendtlige Miner.

„Antonia gaar! Musikken tier!" udbrød han pludselig hæftig. „Miser og Perdita *ser paa hinanden*. De ser

paa hinanden, som de aldrig i deres Liv har set paa hinanden før. Drømmen er svunden. Nu er de Mennesker!"

Rønning og Magda Olsen vexlede et stumt Blik.

„Det er galt!" raabte Grabbe. „De ser paa hinanden med et Blik fuldt af Rædsel og blussende Undseelse! De ser paa hinanden, som om de pludselig stod dèr nøgne for hinandens Øjne!"

„Men Gud, Hr. Grabbe," udbrød Magda og holdt Haanden op for Ansigtet.

„Godt!" raabte Grabbe. „Der har vi det! Det er den første Bevægelse! Gør det saadan hver Gang!"

„Det kan jeg virkelig ikke," sagde hun og rystede paa Hovedet.

„Og nu de sidste lynsnare Bevægelser!" raabte Grabbe. „Med voldsom Styrke, i Had, i Angst, i Fortvivlelse støder de hinanden bort, saa de tumler, — et Sekund efter hviler de i hinandens Favn, tæt omslyngede, forenede af den samme Fortvivlelse, der i forrige Nu skilte dem ad!"

„Umuligt!" udbrød Rønning pludselig, ligesom explodérende.

Grabbe saa' forbløffet paa ham. „Umuligt?" spurgte han.

„Fuldstændig umuligt!" vedblev Rønning med hævet Stemme. „Umuligt som Fortolkning! Umuligt som Instruktion!"

„Ja saa" — mumlede Grabbe. Han saa' pludselig ganske forskrækket paa ham og veg et Par Skridt tilbage.

„Umuligt som Fortolkning!" Rønning hævede stedse Stemmen, — nu fik han endelig Luft. „Den *eneste* naturlige" — vedblev han, akcentuerende Ordene med hæftige Stød fremad med den ene Arm, — „den *eneste forstaaelige* Bevægelse er her, at de to Elskende nu *strax*, *modstandsløst* kaster sig i hinandens Favn! Heri kulminerer den jævnt stigende Elskovsstemning, der begynder med

Violinen! Derfor skal Violinen *ikke* tie, da Antonia gaar, men vedblive og *stige*, til Tæppet falder!"

„Men Gud, — det staar jo i Bogen!" hviskede Grabbe.

„Saa er det galt!" raabte den anden. „Publikum og Scenen *fordrer* Kontinuiteten! Netop *her* er det afgørende Punkt! Netop *her* staar Stykkets Skæbne paa Spil! Laver vi disse Fixfaxerier med umotiverede Slagsmaal i samme Nu, som det sidste Favntag lige før Tæppet falder, da drukner vi i Latter! Og det *vil* jeg ikke være med til, hverken for min egen, for Frk. Olsens, hverken for Deres eller Stykkets Skyld!"

„Men, bedste Ven, De forflader jo Dramaets Idé paa det græsseligste!" udbrød Grabbe, der nu begyndte at komme sig af Forskrækkelsen. „Og just her, hvor hele dets Filosofi aabenbarer sig! Det er en fortvivlet Tanketragedie, — De gør det hele til et lykkeligt lille erotisk Eventyr! Al dets Ejendommelighed gaar jo tabt ..."

„Men dets Virkning reddes!" raabte Rønning.

„Desuden har jeg da ogsaa Digterens egne Ord ..."

„Ja, undskyld, Højstærede, men hverken han eller De véd, hvad De siger!" afbrød Rønning brutalt.

Grabbe stirrede paa ham. „Men Hr. Rønning, — som De dog taler til mig!" hviskede han.

„Dr. Grabbe," sagde Rønning og gik et Par Skridt frem imod ham, — „jeg har Respekt for Dem som Digter, som Skønaand. Men om Scenens Fordringer har De aldrig haft det fjærneste naturlige Begreb! Jeg har hidtil fulgt Deres Anvisninger, fordi de i alt væsentligt stemte overens med min egen Mening, — men jeg agter ikke paa noget Punkt at spille mod min Overbevisning, fordi De hjemme i Deres Studereværelse har udspekuleret nogle subtile Finesser, som kan tage sig bestikkende ud paa Papiret, men som bliver umulige i Scenens Lys. Vi leger ikke Dukkekomedie

til Glæde for Dem og Hr. Fries, — vi spiller i et Teater, for et Publikum!"

„Publikum ja ... Selvfølgeligt!" mumlede Grabbe haanligt. Han gik nogle Skridt, stansede saa og sagde i en bitter Tone, mens han saa' ud i Luften: „Gud véd, om det aldrig skulde gaa op for danske Skuespillere, at der er forskellige Publikum, og at det eneste Hensyn, de har at tage, det er: *hvilket* af dem, de spiller for ..."

„Publikum er altid ens!" raabte Rønning.

„Nej!" skreg Grabbe pludselig lidenskabeligt og sprang hen imod ham ... „Sig det ikke! Den Tro vil dræbe os! Dem! Mig! Hele vor Kunsts Fremtid! Publikum udvikler sig ustanseligt, fordi Poesien udvikler sig! Og spiller vi ikke altid og udelukkende med de Bedste for Øje, naar vi aldrig et Skridt fremad! Om det saa blot er et Hanefjed i en Menneskealder!"

„Publikum er altid ens," fortsatte Rønning rolig, „i den Forstand, at det altid er de samme Fordringer, det stiller til Skuespillerne, naar det ønsker Indtryk fra Scenen. Med fuld Ret har det *altid* fordret og vil det *altid* fordre først og fremmest dette: *Tale*, som det kan *forstaa*, og *Skikkelser*, som det kan *betragte*!"

„Der har vi det!" raabte Grabbe, — „Gymnastik altsaa!"

„Kald det, hvad De vil," sagde Rønning kort. „Men i de Forhold, hvorunder Skuespilkunst nu engang virker, vil disse to Ting altid — saa længe Verden staar — danne dets Grundelementer. Paa Scenen — ligesom forresten i al Kunst — er Fremstillingsmidlerne uendeligt langt betydningsfuldere end det Fremstillede selv. Thi Skuespillerens Legem og Tale skal forme Dramaets Sjæl."

„Ganske omvendt!" raabte Grabbe. „Dramaets Sjæl skal forme Skuespillerens Legem og Tale!"

De stirrede paa hinanden. Uvilkaarlig følte de begge, at det var andet og mere end personlige Synspunkter, der talte ud af dem. De følte, at det var to Tider, der stod overfor hinanden, — en ny, urolig, gærende, uklar Tid overfor en afklaret, sikker og gold. Men Rønnings Skikkelse stod dèr, bred og trodsig, paa stærke Ben, — og den fine, forvredne Grabbe dirrede af fanatisk Overbevisning.

Pludselig trak Grabbe paa Skuldrene og vendte sig fra ham.

„Saaledes taler kun den, der selv er sjælløs," sagde han kort og haanligt.

Rønnings Øjne funklede. „Og saaledes!" raabte han og strakte Armen ud efter ham, — „saaledes kun den, der selv er uden Krop!"

Grabbe vendte sig hastig om.

„Tredie Akt!" skreg han og stampede i Gulvet.

Han forsvandt ude i Kulissen og dukkede strax efter frem nede i Parkettet hos Fries.

Fries havde ikke hørt meget af det foregaaende. Han syntes, det hele var forfærdeligt, — men da dette Indtryk først engang havde naglet sig ind i hans Bevidsthed, sad han stille hen i en trist og knuget Stemning. Oppe fra Scenen modtog han ikke flere Sindsbevægelser. Men medens de andre rasede og skreg, faldt hans Blik pludselig paa en Genstand, der var anbragt oppe paa Væggen til højre, og som han syntes, han nu opdagede for første Gang. Og dèr blev det forundret hængende.

Det var Pibebrædtet.

Grabbe kom ned til ham og bøjede sig hen imod ham.

„Naa, hvad synes De, Hr. Fries?" hviskede han. „Det var frygteligt, ikke sandt?"

„Jo," sagde Fries. Saa pegede han op paa Scenen. „Men

hvorfor skal det dèr blive hængende hele Tiden, mens de spiller?" spurgte han med et ulykkeligt Ansigt.

„Hvor?" spurgte Grabbe. Men pludselig slog han Hænderne sammen af al Magt.

„Piberne!" skreg han, — „ha ha ha ha! ..." Han lo som en afsindig, kastede sig ned i Stolen og vred sig i Krampelatter: „Ha ha ha ha ha! Det er guddommeligt! Det er genialt!" skreg han.

Magda Olsen og Rønning saa' forbausede ned paa ham.

„Vil De høre det!" raabte Grabbe og sprang op. „Digteren spørger, hvorfor Pibebrædtet fra „Intrigerne" skal blive hængende over Scenen, mens hans Tragedie spiller? Skal vi svare ham: Fordi det er Symbolet paa vort Spil! ... Skal vi svare ham, at Pibebrædtet, — *det nationale Pibebrædt* — altid! — uden Undtagelse! — burde hænge over Scenen, naar vore Teatre fortolker Poesi! ... Lad det hænge! For Guds Skyld: Lad det blive hængende!"

Men Rønning gik langsomt hen og tog Brædtet ned. Med en voldsom Bevægelse slyngede han det ud i Kulissen, saa Piberne ramlede mod Gulvet.

„Uf!" udbrød Grabbe og satte sig tungt. Han sank helt sammen i Stolen og stønnede svagt. „Jeg kan ikke mere!" hviskede han, — „jeg *kan* ikke mere!"

Scenen var paany gjort ryddelig, — og Rønning og Magda Olsen satte sig paa en Madras, der skulde forestille Grøftekanten i den øde Egn, som tredie Akt fordrede. Af deres Rollehæfter læste de nu Scenen op.

Og denne lykkedes. Deres dumpe og forbitrede Stemmer fyldte Optrinet med netop det kolde Had, der skulde aande ud derfra. Deres Ord lød skarpe og klare, med en bitter Klang, der viste, at intet levede i dem uden deres hidsige Blod. Og netop saadan skulde de tale.

Grabbe rørte sig ikke og sagde intet. Men hans Miner var

forbausede og fortrydelige. Han syntes, dette var godt, — og han begreb ikke, at de kunde spille saaledes uden hans Hjælp.

Men Drabsscenen gav ham Oprejsning. Uden alle Kunstgreb dolkede Rønning sin Kammerat, hvorefter han rullede sig op paa Madrasen med et Gisp. Og Magda ordnede sine Skørter med Omhu, før hun lagde sig død.

Grabbe smilede triumferende. Hjemme havde han udarbejdet en vild og lidenskabelig Dødsscene, som maatte være af højeste Virkning. Men nu kunde de se, hvordan de fik den fra ham.

„Fredriksen!" raabte Rønning, — „hvor Djævlen bliver Du af!"

Lidt efter hævede en dyb og dejlig Stemme sig bag Scenen ... I mørke Bølger steg den langsomt, aandende sine vide, tungsindige Klange ud som et Orgel. Uden Bevidsthed sang den disse Rytmer, men der var i Stemmens svulmende Majestæt en forunderlig anelsesfuld Ve, og de store sorte Toner steg og sank som et Menneskebryst.

Ordenes højtidelige Smærte fyldte Teatret med Skælven. Om Kærlighed forkyndte de, der saar uden at høste, — om Sjælens blege Offerrøg, der svinder bort til intet under den vide Himmel.

Fries lyttede anspændt. Hans fine Ansigt brændte. Hans Hænder knugede sig ind i hinanden.

„Hvor det er dejligt ..." hviskede han.

Stemmen tav.

Men Grabbe sprang op og klappede som rasende i Hænderne. „Hr. Fredriksen!" skreg han.

Og ind paa Scenen traadte en lille, tyk, skaldet Mandsperson med kejtede Buk, forlegent smørende sig om Munden med den ene Haand.

„Hr. Fredriksen!" raabte Grabbe, — „De, alene De red-

der denne Forestilling! Alene De spiller i Stykkets Aand! Alene De giver os Indtryk af ren, fuldkommen Poesi!"

„Det er altfor megen Ære, Hr. Instruktør," sagde Fjolle-Fredrik med bredt Smil ... „naar man har Midlerne, saa —." Han bukkede forlegent til alle Sider og trak sig ud i Baggrunden.

„Der ser De, Hr. Fries," sagde Grabbe, — „denne uendelig prosaiske, let fjantede Maskinkarl, — først han gav Deres Drama dets ideelle Fortolkning. Der ser De, hvad Skuespilkunst er."

„Ja," sagde Fries med et uforstaaende Blik.

Grabbe saa' lidt paa ham.

Han ligner jo Fjolle-Fredriksen, tænkte han. Men hos dem begge, — hvilke Melodier, hvilke Melodier! ...

„Farvel, Hr. Fries," sagde han og rakte ham Haanden. „Vi ses ved Premièren idag otte Dage. Men ikke før. Kan De finde Vejen?"

Fries tumlede den samme Vej tilbage, ad hvilken han var kommen. I den lange Gang mødte han Magda Olsen, der strøg ham forbi uden at værdige ham et Blik. Ude i Portnerlogen sad den store Stemme allerede over sin Bøfsteg. Han rejste sig og hilste dybt, da Fries gik forbi.

GYRITHE LEMCHE

[f. 1866. Udgivet: Soedtmanns Jomfruer, Fortællinger (1898) — Folkets Synder, Roman (1899) — Edwardsgave: I Kjøbmænd (1900); II Valeur og Krüger (1901); III Dæmringstider (1903) — De Fyrstenberg Bønder, Fortællinger (1905)].

LYNGTOFTE

(Af „De Fyrstenberg Bønder", Fortællinger, 1905)

Over Lyngtofte By hvilede en dump, urolig Spænding, endda Himlen var uden Sky, og intet Uvejr i Vente. Den lange Bygade ned igennem, hvor de 21 Fæstegaarde laa klods op af hinanden, stod Folk i smaa, samtalende Klynger eller sad — en tre, fire Stykker sammen — paa Bænkene udenfor Portene. Nogle Børn, som med Huj og Skraal drev en Flok Gæs hjem fra Marken, fik, hvor de kom frem, gerne Opfordring til at „holde Kæften i." — Det var tydeligt, at det var alvorlige Ting, som blev drøftede Folk imellem.

Foran en af de første Gaarde i Gaden skraas overfor den mere anselige og grundmurede Præstegaard sad en Mand alene paa sin Bænk og snittede med en kort, bredbladet Kniv i et Stykke Træ. Han havde en sygelig Ansigtsfarve, hans Ryg skød sig skævt ud til den højre Side, og Hovedet ludede mod samme Skulder. Folk, som kom forbi, blev

ikke staaende og faldt i Snak, som foran de andre Porte; de skævede kun til ham og bød i det allerhøjeste: Godaften, hvis han tilfældig løftede Hovedet fra sit Arbejde.

Der kom en Mand frem i Døren til Huset ved Siden af. Han var halv bonde- halv købstadsklædt og bar Haaret i Pisk under en rødslidt, trekantet Hat. Han blev staaende lidt og saa nedad Gaden til begge Sider; saa nikkede han til Manden, som sad og snittede, og kom strax efter hen til ham.

„Godaften, Ole Hansen, — hvad sidder Du og funderer paa?" spurgte han og tog uden Opfordring Plads paa Bænken.

Ole skubbede sig lidt til Siden.

„Jeg sidder og laver mig en ny Klynespade. Noget skal man jo tage sig til."

„Er Du færdig med Din Rug?"

„Ja, det er flere Dage siden, og Bygget er ogsaa tjenligt, naar jeg bare kan komme i Lag med det."

„De andre er ka'ske ikke færdig med deres endnu?"

Ole Hansen tog et dybt Snit med Kniven og kneb Læberne sammen.

„Nej, der er ikke andre end mig, som er færdig."

„Og saa venter Du med Bygget paa de andre?"

Ole nikkede kun.

„Du ta'r for skrapt fat, Ole Hansen," sagde Manden med Nakkepisken lidt efter, „Du maa rette Dig efter Bysens Skik."

„Jeg gi'r Fanden i Byen," — Ole stødte harmfuld Træstykket i Jorden; — „det er Dagtyve og Prakkere alle til Hobe."

„Der kan være noget deri," bemærkede den anden sindig, „men nu faar det vel ogsaa en Ende med det."

Ole sukkede dybt og lod sine Øjne mønstrende hvile paa sit Arbejde.

„Ja, Herren maa vide, om man har noget godt i Vente," sagde han hovedrystende; „jeg tror det ikke, Degn."

„Nej, jeg kan vide det," — Degnen smilede lunt, saa hans smaa Øjne blev borte under de hvide, tykke Bryn, — „Du plejer van at skeptisere over alle Ting. — Hvad er det ellers for en syndig Kommers, de holder histovre?"

Ole Hansen kastede et flygtigt Blik til Krolængen skraas overfor.

„Det er Jens Hansen," svarede han kort.

Døren til Kroen gik i det samme op, og to Bønder kom tumlende ud, røde i Hovederne og noget usikre i Benene.

„De holder nok Helligaften — og det paa en Tirsdag," sagde Degnen.

Døren blev staaende aaben; man kunde høre dem synge og trampe i Gulvet derinde; en raa Mandsrøst brølede op højt over alle de andre paa et Kaudervælsk af tysk og bondedansk.

En gammel Kvinde kom frem i Porten til den Gaard, som laa næstved Ole Hansens. Hun blev staaende og lyttede over mod Kroen med et forskræmt Udtryk i sit Ansigt.

„Hun er dog et Skrog, Trine," sagde Degnen, da de en Tid i Tavshed havde holdt Øje med hende. „Nu skal vi se, at Jens slaar sig paa Brændevinet, som han gjorde før engang, da Verden gik ham imod," — han holdt inde og blinkede til Ole Hansen.

Den gamle Kone kom listende henimod dem, stadig med Øjnene ovre ved Krostuen.

„Aa, Niels Sørensen," klynkede hun, „se dog til i Jesu Navn at faa Jens herover. Nu sidder han der og drikker sig svirendes, ligesom dengang de tog Kæresten fra ham; og

jeg gamle Menneske tør ikke gaa derover; han kunde gerne lægge Haand paa mig."

„Ja, mangfoldigst Tak," svarede Degnen og lo til Ole Hansen. „Jeg har al Respekt for at komme under hans Ryttemæver."

„Nej, Kors vel," — Trines Øjne blev store af Forfærdelse — „jeg kan da aldrig tro, han er saa meget fra Samling, at han skulde lægge Haand paa sin gamle Skolemester."

„Han kunde være gal nok dertil," mumlede Ole mellem Tænderne.

Trine sendte ham et giftigt Blik.

„Jens har altid været en god Søn, ligetil de lokkede Kiesten fra ham, den Gang han stod i Milissen. Og det var bare Ulykken, som gav ham Smag for Brændevinet."

„Men han var jo hørt op igen, troede jeg," sagde Degnen.

„Det var han ogsaa, men saa kom de jo i Aftes og sagde til ham, at nu kunde alle Bønderne her ligesaa gerne strax drikke de Skillinger op, de havde, for herefterdags blev det den rene Elendighed. Og det var bare, for at vi ikke skulde staa hinanden bi, at vi nu skulde splittes ad allesammen og sagtens jages ud af Byen tilsidst. Og det og meget mere har han lagt og spekeleret paa den hele Nat, og i Morges gad han knap gaa paa sit Arbejde, og en hel Time før de andre kom han hjem og gav sig ikke engang Tid til at fodre Bæsterne, men trak i Søndagskoften og gik histover. Der var én, han partu skulde tale med, sagde han, og hør nu bare, hvor han bruger Kæften? Aa, Herre Jesus, hvad skal det blive til? Nu kommer han sagtens hjem ud paa Natten, ligesom dengang, og slar i Sønder den usle Smule, vi har tilbage. Og i Morgen, naar han skal møde for Greven med de andre, saa er han ikke for Menneske at regne, men ligger og sover den hele Dag."

Hun vred sine magre Hænder, stolprede nogle Skridt over mod den anden Side — men fortrød det og kom tilbage igen.

„Gud Herren tilgive den, som volder os al den Fortræd," jamrede hun; „havde det bare maattet bie ved det gamle. Er det dog ikke vor Herres Bestemmelse, at vi Mennesker skal holde sammen og hjælpe hverandre samdrægteligen? Og nu skal vi jages hver til sit." — Hun holdt Forklædet op for Øjnene og gik langsomt tilbage og ind af Porten til Nabogaarden.

Ole Hansen snittede, saa Spaanerne røg ham om Ørene.

„Ja, det er ogsaa Uret," mumlede han, „det kan ikke være andet end Uret."

„Jeg mente ellers, Du maatte være fornøjet med at blive de andre kvit," indvendte Degnen.

Ole Hansen holdt inde med Skæringen og vejede Spaden i sin Haand.

„Det var ikke saadan ment," sagde han, „for det véd Du godt selv, Niels Degn, at Fællesskabet med dem har til alle Tider været mig en Besværlighed, og de har gjort mig al den Fortræd, de kunde, over det, at jeg er Holstener og fremmed her paa Egnen; men naar jeg betænker, at den usle Jord, hvorudi jeg har lagt tre Aars Arbejde og Møje, saa den er bleven langt den bedste af alle Fæstejordene her, — at den skal fratages mig og maaske gives en af de Prakkere i Vold ved det blinde Tilfældes Styrelse, ja saa ærker det mig, saa jeg kunde tabe Forstanden derover; for det er nu Uret, og det bli'r til alle Tider Uret."

„Lad høre da, hvad Du vilde have gjort ved den Ting, om Du var Grev Fyrstenberg eller en af hans Raadgivere," sagde Degnen æggende.

Ole Hansen var bleven lidt rød i Kinderne; nu satte han Spaden fra sig.

„Det skal jeg sige Dig, Niels Degn," svarede han, og hans

Stemme fik en anden Klang. „Jeg vilde først ved ærlige og forstandige Mænd have skaffet mig Kundskab om, hvem af mine Fæstere der bedst havde røgtet sin Jord og sin Gaard og sit Kretur, og naar jeg saa skiftede Jordene ud, vilde jeg betænke den Mand med den bedste Lod — og det saavel Frugtbarhed som Beliggenhed angaaendes, at han ikke til Løn for sin Umage og Flid skulde have Utak og en mager Jord. Det vilde jeg have gjort, og den Mand, som i Henseende til Flid kom ham næst, han skulde have den Jord, som var efter den bedste, og saadan fremdeles. Thi naar jeg handlede saaledes, da havde jeg lært mine Bønder, at det kun er Fliden og Vindskibeligheden, som lønner sig her i Verden. Men ingensinde vilde jeg have drevet et ugudeligt Lotterispil om ærlige Mænds Liv og Ejendom. Og jeg skal fare meget vild, om vi ikke faar at se i Morgen mere end et Exempel paa, at den, som var sidst, nu er først, og den, som var først, er sidst; thi Gud, Herren, vil sikkert ikke undlade at tilkendegive Grev Fyrstenberg sin Fortørnelse over slig en letsindig og forargelig Fremgangsmaade."

Niels Degn havde siddet med Hagen mod sin Stokkeknap og nikket flere Gange med et Smil om sin Mund, der baade kunde tydes som det ene og det andet. Da Ole tav, løftede han Hovedet og begyndte i en belærende Tone.

„Ja, ser Du, Ole Hansen, Du er jo nok Mand for at vide, hvorledes Din egen Madpose skal skæres, men Du maa ikke derover glemme, at ogsaa andre har en Madpose, som haardelig kan trænge til at forsynes. Jeg kan ikke tænke om Dig, at Du er saa stor en Nar, at Du tror, den højvelbaarne Greve foranstalter hele denne Komedie kuns for at fremme Jer Bondetampes bedste. Nej, han vidste saamænd nok, at om det blev ved paa den gamle Façon, saa fik han tilsidst hverken Landgilde eller Smaaredsel eller Hoveripenge, og hvad han nu skal have for at kunne age i fir-

spændig Karosse og bygge sig et Sommerhôtel, som Kongen næppe har Magen til. Der maatte gøres noget, og det maatte gøres fint. Bonden maatte tro, at det aleneste var til hans Gavn, saasom en forstandig Kusk smører sine Hjul paa det, at Vognen kan glide lettere; og det er der ikke noget at sige til. Hvorfor er det kun Jer Bondebæster, som skal leve i Vellevned? Skal ikke ogsaa den højvelbaarne Greve have Lov at leve nogenledes. Ser Du, det med disse Lodder tager sig nu for den store Hob over al Maade retfærdigt ud, og om det gaar en brav Mand imod Fortjeneste, saa vil der kun blive sagt, at det var vel saa Guds Vilje; ja, der er maaske dem, som vil tilføje, at samme Mand stod sig vist ikke vel med Vorherre. Men det skulde ikke undre mig, om vi vil faa at se, som Du ogsaa før selv bemærkede, at de, som havde det bedst, fik det slettest, og omvendt. Og Gud bevare min Mund for at sige, at dette skyldes nogen Forkerthed, men Du kan dog ikke have noget at indvende imod, at den højvelbaarne Greve har den største Fordel af, at de sletteste Jorder kommer paa de skrappeste Hænder; thi Mænd, som Du og Niels Nilausen og Svend Povelsen og andre med, I vil altid sætte en Ære i punktlig at svare Jeres Landgilde og Tiende og Degnekorn og andre Udgifter, og der vil Greven ingen Restanser resekere; og naar Sinkerne, som Jens Hansen, Din Nabo, og Jørgen Larsen og Anders Persen, som altid har været bagud og skullet haft Restans og Hjælp saa til det ene og saa til det andet, naar de, siger jeg, kommer paa en god Gaard med Agre, som I har vel dyrket og gødet, — ja, saa er Greven ogsaa saa temmelig sikker paa at faa sine Penge, hvoraf Du kan slutte, at den hele Forandring er ham kuns til Fordel, og dem, som alene taber derved, er Du og de andre, som skal begynde forfra — helt ude paa de yderste Marker maaske. — Ja, saadan er nu min Mening, men derfor siger jeg ikke,

at den højvelbaarne Greve handler uretteligen, al den Stund han paa denne Maade bedst ophjælper det danske Landbrug, hvad der jo er hans første Pligt — næst Pligten imod sig selv."

Ole Hansens Ansigt havde under Degnens Tale gradvis tabt sin Farve og var stivnet i et Udtryk af sej Trods. Han holdt endnu Toldekniven i Haanden og gav sin indestængte Forbitrelse Luft ved at dunke Skaftet imod Bænken.

„Jeg gaar ikke med imorgen," brast det pludselig ud af ham, da Degnen var færdig.

Niels Degn rystede vantro paa Hovedet.

„Jo vist gør Du saa, Ole Hansen; Du har jo altid staaet Dig godt med de store og været en skikkelig og føjelig Mand," sagde han og klappede ham beroligende paa Skulderen.

„Jeg bøjer mig ikke for en Uret," blev Ole haardnakket ved. „De kan tage Gaarden fra mig her, men de kan ikke tvinge mig en paa, som jeg ikke vil have. Saa rejser jeg før derhen, hvor jeg kom fra."

Degnen blev ved at ryste paa Hovedet, men der lurede et tilfredst Smil i hans Øjenkroge.

„Ole Hansen," sagde han, „Du ved, at jeg er Din Ven, fordi Du er en mere oplyst Mand, end Dine Lige her. Hør nu paa et forstandigt Raad. Gaa Du kun til Fyrstenberg i Morgen, som Du har faaet Befaling til, og gør, som Greven ønsker. Der kan ske to Ting, — enten trækker Du Dig en Jordlod til, som Du kan være tjent med, og saa kan det jo være ligemeget, om det sker paa uretfærdig Vis eller ikke, — eller ogsaa har Du det Vanheld at faa en Udmarksjord, og saa har Du skellig Grund til Klage, og den skal jeg være Dig behjælpelig med. Vi har jo dog en Konge og Lov og Ret i Landet, skal jeg mene. Og jeg er Mand for at skrive en Supplik, som nok skal finde Vej til Majestæten selv."

Ole Hansens Ansigt slappedes ved de sidste Ord.

„Mener Du, at jeg skulde indgaa til Kongen med Klage over Greven af Fyrstenberg?" spurgte han uforbeholden. „Greven og jeg har jo dog til alle Tider staaet os godt med hinanden, og det var af Venskab for mit forrige Herskab, at han gav mig Gaarden her i Fæste, endda jeg var en fremmed paa Egnen. Jeg synes, ligesom det vilde være uskønsomt af mig, om jeg handlede saaledes."

Niels Degn lænede sig tilbage mod Muren med en fornærmet Mine.

„Ja, ja, saa gør Du, som Du selv synes, Ole Hansen. Det var ikke mig, som begyndte den Tale om Uretten, ved jeg, men nu har Du kanske skiftet Mening paa en Studs."

„Jeg vil ikke gøre Uret mod noget Menneske, han være sig høj eller ringe," — Ole saa ned for sig, ilde berørt af Degnens Blik.

„Ja, ja, Ole Hansen," sagde Niels Sørensen, „vi ved dog alle, at Du lokkede Jens Hansen hans Fæstemø fra."

Ole Hansen trak Vejret dybt, og der kom to røde Pletter tilsyne paa hans magre Kindben.

„Der havde aldrig været nogen Trolovelse mellem Kiesten og ham," svarede han.

„Men de havde dog været Kærester fra Barndommen af; det kan Du ikke vride Dig fra," sagde Degnen.

„Jens var gaaet fra det hele og havde af fri Vilje ladt sig hverve, saa maatte man vel tro, at han havde slaet hende af Tankerne. Desuden, Kiesten blev ikke tvungen til Ægteskab med mig; hun handlede godvillig efter sine Forældres Ønske."

„Og mener Du ikke, hun fortrød sin Handling, da Jens købte sig fri og kom tilbage?"

„Hun har aldrig ladet sig mærke med noget," svarede

Ole kort. „Jeg har ikke haft noget at beklage mig over, den Tid vi har været sammen."

Der blev nogen Tid stille mellem de to. Omme bag Kirkegaardsdiget lød pludselig en lang, vedholdende Tuden af et Horn.

„Der har vi Kvæget," sagde Degnen, „saa er det paa Tide, jeg kommer op i Taarnet og ringer Solen ned."

Ole Hansen syntes hensunken i sine egne Betragtninger. Hovedet forsvandt helt mellem de høje Skuldre, som han sad der krummet sammen paa Bænken.

„Sig mig, Degn, — hvad var det for en Historie med de Voxlys, som Du og Greven ikke kunde forliges om? Det var jo før min Tid."

Degnen havde allerede rejst sig.

„Det er ikke værd at rippe op i de gamle Historier," sagde han.

„Er det sandt, at Greven fratog Dig Retten til at forsyne Kirken med de Lys, Du selv støbte?"

„Greven mente vel, han fik dem billigere fra Lysestøberen i København, og det var der jo ikke noget at sige til, al den Stund enhver er sig selv nærmest." — Han gjorde Mine til at gaa, men Ole Hansen holdt ham tilbage ved Ærmet; der var et Udtryk af Angst i hans Øjne.

„Sig mig paa Ære og Samvittighed, Niels Søren, om Du bærer noget Nag i Dit Hjærte til Greven over den Sag?"

Degnen gjorde sig lempelig fri.

„Jeg forstaar Dig godt, Ole," svarede han, „Du er bange for, at jeg vil pudse Dig paa Greven for min egen Skyld. Men om jeg nu svarer Dig ja eller nej, saa er Du lige hjulpen, for Du véd dog ikke, om Du kan tro mig. Derfor vil jeg slet ikke svare Dig, men overlade til Dig selv at grublisere over den Ting."

Saa gik Niels Sørensen for at varetage sit Hverv som

Ringer ved Lyngtofte Kirke. Ole sad tilbage med et mismodigt Ansigt og fulgte ham med Øjnene, til han forsvandt ind af Kirkegaardslaagen.

Hornets Tuden kom nærmere, og der viste sig en Ko oppe i den nordre Ende af Bygaden. Den stod stille lidt og gav et Brøl fra sig ned imod Byen; saa kom flere Køer til og drev den foran sig tværsover Vejen, hvor de forsvandt bag den yderste Gaard. Oles Opmærksomhed var nu helt fangen af Kvæget; han genkendte dem paa en Prik, hver én, og kunde sige, hvilken Gaard de hørte til. Smaa og usle var de fleste; kun Ungkvæget, som sprang omkring imellem dem, havde nogenledes Huld paa sig. Mellem de sidste i Flokken kom Hyrden, som vogtede samtlige Gaardes Kreaturer; gammel og kroget skred han frem med en forsvarlig Egestok i Haanden og Brødposen hængende paa Ryggen.

Midt paa Vejen stod ogsaa han stille og satte Kohornet for Munden vendt imod Byen.

Ud fra Portene kom Kvinderne trampende i tunge Træsko, en efter en, med deres Mælkespande og forsvandt gennem de snævre Gyder mellem Gaardene, som førte ud af Byen til Toften, hvor Køerne samledes ved Malketiderne. Ole hørte Træskotrin lige bag sig. En ung Kvinde med et stort Tørklæde trukket frem over Øjnene kom ud af Gaardens Port med en Mælkespand i hver Haand. Hun havde mørke, alvorlige Øjne og var blegere af Farve, end hendes Ungdom lod vente.

Et Raab ovre fra Krodøren fik hende til at stoppe op i sin Gang. En lang og drabelig Karl i Skjorteærmer og med høje Rytterstøvler paa Benene stod dinglende op af den ene Dørstolpe og svang et Krus i Haanden, mens han brølede af fuld Hals over imod hende:

„Falleri — fallera —
„Sommer is da,
„I min gamle Mutters Kælder
„Der er Øl og Muskateller;
„Skænk i das braune Bier!
„Ik bin ein Kyrassier.
„Ja — ja — ja,
„Sommer is da,
„Og jeg elsker alle Pi'er!"

Den unge Kvinde vendte ikke en eneste Gang Hovedet ad hans Kant, men tøvede dog med at gaa. Manden paa Bænken, som hun ikke lod til at have set, holdt ufravendt Øjnene rettede paa hende. Endelig tabte han Taalmodigheden og sagde med lav Stemme:

„Kiesten, Køerne venter hist omme."

Det gav et Ryk i hende, og hun satte sig hurtig i Gang videre ud af Byen uden at se hverken til den ene eller den anden Side. Men Ole Hansen blev siddende paa Bænken og fulgte hende med Øjnene saa langt, han kunde. Saa rettede han sig i Vejret og sendte et hvast Blik i Retning af Krodøren. Karlen stod der endnu, og deres Blikke mødtes.

„Falleri — fallera," brølede han og pegede med Kruset i stiv Arm over paa Ole Hansen:

„Ole Skævhals is da,
„Fra Holsten er han kommen,
„Mein Schatz har han genommen — — ."

Et Stød af én, som vilde ud af Døren, berøvede ham pludselig Ligevægten, saa han tumlede nogle Skridt ud paa Gaden og var styrtet omkuld, om ikke nogle gode Venner havde faaet Tag i ham og havde slæbt ham tilbage med sig ind i Krostuen. Da først rejste Ole Hansen sig og gik med sindige Skridt ind af sin Port. — —

Jens Hansen vaagnede næste Dag fire Timer efter Middag. Han røg forskrækket op og slog Issen saa voldsomt mod Hulsengens Loft, at han bedøvet faldt tilbage igen og blev liggende nogen Tid missende med Øjnene mod Dagslyset, som trængte ind i Alkoven, fra Vinduesvæggen lige overfor. Saa begyndte der lidt efter lidt i hans søvntunge Hjærne at røre sig en stille Undren over, hvorfor han laa her i sin gamle Mors Seng og ikke henne i Kistebænken, som han plejede. Og han anstrængte sig for at erindre den forrige Aftens Tildragelser, men naaede aldrig saa vidt som til det Tidspunkt, hvor han havde søgt Sengen. Der var i Grunden kun et, han med Tydelighed mindedes: At han var bleven saa edderspændt paa en af Grevens Skovbetjente, fordi han saa' vindt med det ene Øje og hele Tiden havde det ad hans Kant, at han ikke kunde styre sig, men bedst, som de drak sammen, satte ham sit Krus for Panden. Og bagefter — forekom det ham dunkelt — havde han slaaet løs omkring sig, med hvad han kunde faa i Hænde, kylet det altsammen, Krus og Stager og Brikker ind i en Taagedunst, hvor det ene grinende Ansigt dukkede frem ved Siden af det andet, indtil Gulvet pludselig havde aabnet sig under ham, og han var styrtet ned i et svimlende Dyb og bleven borte for sig selv med det samme. Om hvad der siden var sket, havde han ikke Forestilling skabt, ja, selv da han gennem Sengens Gardiner fik set sin Moders sønderslagne Rok og sin Faders Stol med den knækkede Ryg og andre Tegn paa Ødelæggelse, da var det kun en begrundet Mistanke, men ikke nogen vaagnende Erindring, som sagde ham, at han havde været Manden derfor. Sligt var jo hændt ham tilforn baade herhjemme, og dengang han tjente i sællandske Kyrasserregiment og drak sig en saa ustyrlig Rus til paa kongl. Majestæts Fødselsdag, at han

maatte løbe Spidsrod tre Gange gennem hundrede Mand, saa hans Ryg endnu bar Mærker deraf.

Døren til Lillestuen blev sagte aabnet, og en gammel, vissen Kvinde kom listende paa Hosesokker.

„Er Du vaagen, Jens?" spurgte hun frygtsomt, da hun saa hans Ansigt med de fortinnede Øjne kigge ud af Sengehullet.

„Hvad Tid paa Dagen har vi?" spurgte Jens og lod sig falde tilbage med en Gaben. Han vilde ikke overfor Moderen lade sig mærke med, hvad han havde set af sine Misgerninger fra Aftenen før.

„Aa, Jens," — den gamle Trine sank ned i Stolen ved Siden af den ødelagte Rok og førte Forklædesnippen op til sine Øjne, — „at Du dog ikke var med til den store Stads oppe paa Fyrstenberg! Hele Byen kan fortælle derom, mens Du alene har lagt her og sovet fra det hele."

Jens Hansen kløede sig fortumlet i Nakkepisken, som var en Levning fra hans Soldatertid.

„Er — er kanske det hele forbi nu?" spurgte han usikkert.

„Ja, — og det var en dejlig Fest, — det har Anders Peesens Kone fortalt mig. Hun stod udenfor Hegnet og ventede af bare Nyfigenhed, og hun saa baade den gamle og den unge Greve, som gik omkring imellem Bønderne og talede dem saa huldsalig til, og hun saa med to af disse hersens Pasjedrenge i røde Silkeklæder, som trak Papirstykker op af en stor Potte. Og Dit Navn blev ogsaa trukket og raabt op — og flere Gange, fordi Du ikke trinede frem, som de andre, og takkede Greven med Haandkys — —. Aa, Herre Jemini, at saadan en Skam skulde vederfares dette Hus!" — Trine slog Forklædet helt op over Hovedet og hulkede overlydt.

Jens laa henne i Sengen og skar nogle frygtelige Ansigter. Han skammede sig i Grunden som en Hund.

„Naa," spurgte han omsider spagfærdig, „og hvad sagde saa Greven dertil?"

„Det kunde Anders Peesens Kone ikke høre, men han sagde noget og smilede derved, og de Ord gjaldt Dig, for alle Bønderne tog til at grine, som de skulde opgive Aanden — —. Aa, Jens, Jens, at Du kunde gøre det!"

„Jamen, hva' saa? I er da ogsaa Fanden til Tudehorn. Kan I ikke sige mig, om jeg fik Jord eller ej?"

Jens begyndte at kravle ud af Sengen, hvor han havde ligget med alle Klæderne paa.

„Aa, Jens," — Moderen græd endnu højere, — „at Du ikke selv var tilstede! At Du dog ikke fik Andel i den dejlige Beværtning, som de nu allesammen gaar her og lovpriser!"

Jens blev siddende paa Sengekanten med dinglende Arme og Ben og et mismodigt Udtryk i sit Ansigt.

„Ska' en anden da ha'e den Lod, som jeg sku' haft?" spurgte han forknyt.

„Aa, nej Kors da!" — Nu tog Graaden aldeles Magten fra Trine. — „En stor og uforvarendes Lykke er falden i vor Lod, Jens. Den bedste Toftejord heromkring er bleven os til Del, og Ole Hansens Rugmark er med deri og Niels Nilausens Brakmark. Aa, Herre Jesus, at jeg skulde opleve en saadan Glædens Dag!"

Jens Hansen sad ganske maalløs med et fjollet Smil om Munden. Først i dette Øjeblik gjorde han sig klart, at om ikke denne uventede Lykke i Dag var falden i hans Lod, saa var han til næste Foraar bleven sat ud af sin Barndoms Gaard, som hans Fader havde haft i Fæste, fra han satte Bo. Han var en raa Soldat, en utaknemmelig Søn mod sin gamle Mor, tilmed en Sviregast, naar det Sind kom over ham; men i denne Stund rummede virkelig hans forhærdede Sind en ydmygende Følelse af ufortjent Lykke, og da

hans Moder lod Forklædet synke og udbrød i sit befriede Hjærtes overstrømmende Fryd: „Gud velsigne den gode Greve af Fyrstenberg!" da søgte ganske uvilkaarlig hans store Hænder hinanden og foldede deres Fingre sammen, som sad han i Lyngtofte Kirke og hørte Hr. Falck lyse Velsignelsen over Menigheden.

„Og la' vos saa faa noget Mad, Mutter," brød han lidt efter den højtidelige Stemning, „for Vorherre bevares, hvor det kendes tomt i mine Tarme."

„Jeg har et Stykke stegt Flæsk derhenne paa Panden," svarede Moderen, glad over at kunne tjene denne lange Dreng, som var hende tit en haard Herre. „Nu skal jeg rage op i Asken, jeg gemte en Glød fra i Middags."

Da dette sildige Middagsmaaltid var til Ende, pudsede Jens Hansen sig baade med Vask og Klædning og satte den gamle Rytterhat med de forslidte Galloner paa sit Hoved ovenover Haarpisken. De lange Rytterstøvler lod han allernaadigst sin Moder trække sig paa Benene efter først at have indgnedet dem med Flæskesvær. Han vilde ikke besøge nogen af de andre for at spørge Nyt, endnu mindre gaa over paa Kroen, hvor han havde været til Grin; men alligevel følte han en Trang til Selskab og til at vise sig som vordende Storbonde for dem, der havde været mindre heldige. Han valgte derfor at stille sig i sin Port med Tobakspiben i Munden og lade det komme an paa Tilfældet, hvem der passerede.

Byen var paa dette Tidspunkt som uddøet, endda alt Arbejde den Dag hvilede. Jens kiggede op ad Gaden, og han kiggede ned ad Gaden; men der færdedes kun nu og da en gammel Kælling eller nogle Børn, som stregede Jorden af i Figurer og legede Hinkelege imellem Stregerne.

Jens begyndte at kede sig; han brændte efter at faa nærmere Besked om den Jord, han skulde have, — blot han tog

et Trip herudenfor Byen, saa maatte han jo være paa sin egen Grund, og der vilde han vel ogsaa træffe Kendinge, som tog deres Jorder i Øjesyn og af sig selv vilde begynde at udvise ham hans. Men hvordan det nu var, saa kunde han ikke beslutte sig til at forlade sin Portstolpe.

Der kom endelig to Mænd gaaende nede i Gaden, og et Stykke efter dem en Kvinde. Han kendte strax Degnen paa hans trekantede Hat og Ole Hansen paa hans flade Kasket med den umaadelig brede Skygge, som ingen i Byen havde Magen til. De gik begge med sænkede Hoveder, Degnen støttet til sin Stok, Ole Hansen med Hænderne foldede bag paa sin værkbrudne Ryg.

Da de kom forbi Jens, tog han paa militærisk Vis til Hattehjørnet med en flot Mine. Ole lod, som han ikke saa ham, og det slog Jens, at han var gulere i Ansigtet, end han plejede at være. Degnen aftog sin Hat med vanlig Værdighed. Kirsten gik med Blikket i Jorden, men Jens blev alligevel var en flygtig Rødme paa hendes Kind, da hun gik ham forbi, og han kunde ikke nære sig for at smække lydeligt med Tungen.

Ole Hansen maatte være lydhør den Dag, thi i samme Øjeblik vendte han Hovedet og sagde med et truende Blik til Jens:

„Kan Du la'e min Kone i Fred, Din Fyldehund!"

Det gav et Sæt i Jens, og han voxede nogle Tommer.

„Er Du bange, hun skal gøre Dig til Julebuk? Vil Du ka'ske laane et Sæt Horn hos mig?" spurgte han drilsk og gik nogle Skridt frem.

Nu gjorde Ole helt omkring.

„Gaa ind, Kiesten," befalede han kort, og Kirsten forsvandt hurtig gennem deres Port. Saa tog ogsaa han nogle Skridt frem mod sin gamle Fjende.

„Vár Din Kæft," sagde han, „for endnu har Du ikke faaet

min Jord under Dine forbandede Næver, og den Dag skal heller aldrig komme, saa længe der er Lov og Ret i Landet."

„Det var en skønne Rug, Du høstede af Din Jord nys," sagde Jens Hansen æskende. „Jeg staar justemænd og grubliserer over, om den vil være gavnlig til Bælgesæd næste Aar."

Ole Hansens Læber blev næsten hvide, og Vejret var et Øjeblik ved at gaa fra ham. Degnen strakte just sin Haand ud for at berolige ham, men i det samme røg han som en Musketkugle forbi og slyngede sin knyttede højre lige i Synet paa Jens Hansen, og det var alt det, at han kunde række saa højt.

Jens stod et Øjeblik og missede med Øjnene; saa stak han sindig Tobakspiben i Inderlommen paa sin Kjole, som han derpaa forsigtig aftog og lagde paa Bænken udenfor Porten.

„Kom saa an," sagde han og smøgede Uldtrøjeærmerne op for sine senestærke Haandled.

Degnen saa sig raadvild omkring; han vovede ikke selv at gaa mæglende imellem de to. Oppe ved Kirken kom nogle Bønder langsomt drivende. Han vinkede ivrigt af dem med Stokken, men de følte sig ikke beføjede til at fremskynde deres Skridt, og da Niels Sørensen atter vendte sig mod de stridende, saa han dem allerede fast omslyngede tumle rundt paa Gaden, saa Sandet fløj for Fødderne. Børnene flygtede skrigende fra deres Leg ,og jog ind i Gaarde og Gyder, meddelende den opsigtsvækkende Nyhed til hvem de traf paa, og snart efter dukkede de frem af alle Porte, Kvinderne og de gamle Mænd, som var blevne tilbage i Byen.

Det maatte synes en ulige Kamp, denne, mellem en velvoxen Rytter, sine femogtyve Aar kun, og en vanfør, ud-

slidt Mand paa nær de fyrre. Men Ole Hansen havde i mange Aars haarde Kamp for Livet lært at bruge al den Kraft, hans Muskler sad inde med; og den Hidsighed, som altid slumrede paa Bunden af hans tilsyneladende Ro, forlenede ham med en Styrke, som gjorde ham sin Modstander jævnbyrdig. Med sin ene Arm hang han om hans Hals saa fast, at Jens ikke kunde fri sig for ham, og med sin ledige Haand hamrede han løs i hans Hoved og Ansigt, overalt, hvor han kunde faa Ram.

Jens havde hans hede Øjne lige i sine og mærkede hans Aande som Ildsluer i sit Ansigt. Han søgte med begge Hænder om hans Sider at flaa ham fra sig som en vild Kat, men Ole spændte sine Ben ind om hans, og hans Arm laa stadig som en Jernbøjle om hans Nakke. Saa forsøgte han sig med at hugge sine Knytnæver i den værkbrudnes syge Ryg og Skulder, mens han tvang sit Hoved det længst mulige tilbage for at undgaa Slagene, som blændede hans Øjne; men først, da det lykkedes ham at faa Oles Haand skruet fast i sin i Højde med begges Ansigter, fik han et Øjeblik Fred.

Nu antog Kampen en anden Karakter, hvor Jens Hansen ravede frem og tilbage over Vejen for at blive sin Byrde kvit med Oles Vægt hængende om sin Hals. Og stadig slap de ikke hinanden af Sigte; rødskudte af Ophidselse stirrede deres Øjne tilbunds i hinanden med et aargammelt Had, som først i denne Stund fik Lov til at slaa ud i Flamme. Jens Hansens Ansigt var blaarødt og svullent med lyse, fremvældende Øjne; Ole Hansens gult som et Ligs, med blaasorte Skygger i Hulningerne. Jens' Haarpisk var revet op, og den lyse Manke, som brusede ham om Kinderne, gjorde hans Udseende endnu vildere. Oles sorte Haar spredte sig i lange Tjavser, vaadt af Anstrængelsens Sved.

Endelig var de tre Bønder, som Degnen havde vinket hid,

komne tilstede, da de saa, at der virkelig var noget særdeles paa Færde, og flere fulgte efter dem. Men de holdt sig alligevel forsigtig tilbage fra al Indblanding. At Ole Hansen fik Kløene betragtede de som en Selvfølge, og dem undte de ham saa vel. Han havde altid villet være noget for sig selv og bedre, end de andre, endda han som en fremmed uberettiget havde væltet sig ind paa Byen og fortrængt en af deres egne; han havde til og med lokket Jens Hansen hans Kæreste fra under det lumpne Paaskud, at hun skulde blive ved sin Faders gamle Gaard, og det var lige godt nok til ham, om Jens nu vilde give ham nogle forsvarlige Tæsk, saa han lærte at stikke Piben ind. — De blev da staaende med Hænderne i Lommerne og Tobakspiberne i Mundkrogene for at se til, og flyttede sig kun lidt tilside, naar de kæmpendes Kroppe væltede sig ind paa dem. Dog var der en af dem, som gik ind og varede Kirsten, og lige i det Øjeblik, hun ilsomt traadte ud af Porten, lykkedes det Jens Hansen at kaste sig om paa Jorden med Ole over sig. Og nu begyndte de at rulle rundt i Sandet med Spark, naar ikke Næverne slog til.

Kirsten blev syg ved dette Syn; hvordan det ellers stod til med hendes Følelser, saa var hun i denne Stund helt og alene paa sin værkbrudne Hosbonds Side, og da hun saa Jens vælte sin Kæmpekrop ovenpaa hans svage og sygelige og med det ene Knæ boret ned i Underlivet paa ham gribe ham om begge Skuldre og løfte hans Overkrop i Vejret med den Hensigt i næste Øjeblik at smadre den i Vejen, da gav hun et højt Skrig fra sig og kastede sig bag fra over Jens, kværkende hans Strube med krampagtige Hænder. Halvkvalt maatte han løsne sine Hænders Tag, og i det samme vred Ole sig løs og kom op med saadan Pludselighed, at Jens tumlede om paa Siden og rev Kirsten omkuld med sig, saaledes at hun fik et Spark af hans jærn-

beslagne Støvlehæl lige i Tindingen. Uden at give en Lyd fra sig blev hun liggende paa Jorden med lukkede Øjne, mens Blodet randt fra den gabende Flænge.

Ole blev det ikke var, før et harmfuldt Udbrud fra de omkringstaaende drog hans Øjne bort fra Jens, og med et vildt Jammersraab kastede han sig ned over sin bevidstløse Hustru, som han strax antog for død.

Hermed var Kampen endt. Ogsaa Jens var kommen paa Benene og stod nu med revne Klæder og blodigt Ansigt og stirrede fortabt paa sin gamle Kæreste uden at bekymre sig om den Kreds af truende og skældende Mennesker, som trængte sig tættere og tættere om ham. Thi lige med et var Stemningen slaaet om til Fordel for Ole og navnlig for hans Kone, som ikke havde en Uven i den hele By. Det kunde have set galt nok ud for Jens Hansen, om ikke pludselig to Standspersoner havde vist deres pudrede Toupéer udenfor Kredsen.

„Gaa til Side, Børn," sagde en mild, men bestemt Røst, som man kunde høre var vant til at adlydes. „Hvad er her gaaet for sig?"

Bønderne gjorde strax Plads, og der blev en aaben Vej ind til de to, som laa paa Jorden.

„Hvem har gjort dette?" spurgte Præsten, Hr. Falck, forfærdet over det, han saa.

„Det er Jens Hansen," lød det i Kor.

„Jeg kom uforvarendes dertil," søgte Jens at retfærdiggøre sig; „vi sloges, mig og Ole Hansen, og hun gik imellem."

Den anden Herre, som bar en brun Kjole med Messingknapper og Kaarde ved Siden, tog nu Ordet med stræng Stemme:

„Og saaledes lønner I den ædelmodige Greve af Fyrstenberg for hans store Velgerninger imod Eder, at I paa denne

Dag, der burde være en Taknemmelighedens og Højtidens Dag, fylder hans By med Ufred og afskyeligt Haandgemæng. Gaar til Side øjeblikkelig, hver Mand til sit! Du, Jens Hansen, har altsaa kun yderligere forværret Din slette Sag. Du skal høre fra mig i Morgen. — Hvorledes staar det med hende?" føjede han til i en dæmpet og bekymret Tone, henvendt til Hr. Falck, som var i Færd med at undersøge den bevidstløse Kvinde.

„Hun lever endnu," svarede han, „maaske er det kun en Afmagt. Vil I maaske skikke Bud efter Regimentskirurgen; der er ingen Tid at spilde."

Ole Hansen havde rejst sig med Besvær. Han hostede lidt, og der kom blodigt Spyt fra hans Mund. Svinglende fulgte han efter de to Bønder, som bar Kirsten imellem sig ind af Porten.

„Han dér har vist ogsaa faaet sin Bekomst," sagde Præsten og saa hovedrystende efter Ole.

Pladsen begyndte at tømmes, idet Bønderne en efter en som slukørede Hunde luskede ind i deres Gaarde. Paa Vejen laa endnu Oles Træsko med Bundene i Vejret, og Jens' gallonerede Hat længere henne, mens afrevne Laser, spredte hist og her over den optrampede Jord, endnu bar Vidne om den Strid, her havde staaet.

SVEND LEOPOLD

[f. 1874. Udgivet: Prinsesse Charlotte, Roman (1897) — Hyggelige Tider, Noveller (1898) — Enevold Brandt, Roman (1900) — Den store Eros, Roman (1902. 2. Oplag 1902) — Pro Patria, Skuespil (1904) — Prins af Danmark (1905. 2. Oplag 1905)].

ENEVOLD BRANDT

XV.

Nu begynder Æventyrets Rejsetid, lyst for, mørkt bag. By efter By med graa Kirketaarne og røde Gavlhuse ligger bag den brune Hede, og nede i Syden skinner den evige Sol. Enevold er nu kommen til Staden Braunschweig, han har pakket sin brune Læderkuffert ud, Floretten, den røde Hofdragt, Pudderkaaben, Violinen, Piccoloføjten og de franske Romaner af Marmontel, Crébillon og Prévost d'Exiles, han sidder nu paa sit Kammer og studerer Stadens Zeitung ved en halv Bouteille rød Franskvin — endelig — Information i Violinspil — bien, en Emploi netop som Monsieur ønsker sig det — og fluks ud i Staden. Enevold har sin mest ærbare sorte Klædesfrakke paa, den med Snorebroderierne, og paa sin Fart ned gennem den krogede Gade mindes han svagt Hagewitz gode Leveregel: Skemt aldrig med en Italiener, drik aldrig med en Svensker, spil aldrig med en Franzos, kives aldrig med en Tysker. Nu stod han

udenfor Porten, tre Slag med den blanke Dørhammer Manden var Syndicus, og Datteren hed Claudine. Hun var sytten Aar, paa det stive Corset bar hun en Provinsrose, en Skønhedsplet sad som en forliebt Flue paa den højre Kind, Coiffuren var høj og snehvid af Melpudder, omkring den fine og spæde Hals laa et bredt sort Fløjelsbaand. Hendes Øjne var vist baade lavendelblaa og livagtige, men Jomfruens dydige Gemyt lod Øjelaagene være halvt sænkede, hendes neglikerøde Mund saa nysgerrig-fortrydelig ud, Læberne stod halvt aabne, Tænderne var bittesmaa, hvide og velradede. Syndicus var værdig, døv og velvillig, Monsieur blev inviteret til at blive Aftenen over, Tokadiljebordet kom frem, Piberne tændtes, Claudine bar Kaffestellet ind med smaa nysgerrige og affærdigende Bevægelser og en Mine som en krænket Dronning. Enevold saa' at hendes Hud var hvid og af en særdeles dejlig Couleur, Lineamenterne behagelige over al Maade, han besluttede at ville ofre sin Elskovs fineste Virak paa Jomfru Claudine. Vinduerne laa dybt inde i Nicherne, Lyset var blødt og dæmpet, oppe i den gamle Blasiidom ringede Klokkerne vemodigt i den gule Aftenluft. Syndicus var meget snakkesalig og talte om Staden og hvad dens nu var, Enevold holdt Ilden i Live i sin lange Kridtpibe og nød sin fremtidige Violinelev med forliebte Øjne. Hun sad henne ved det høje, buede, Vindue og syede ærbart med sammensnerpet Mund og indtrukne Fødder, Lyset flimrede svagt i hendes krøllede Nakkehaar, den fine Profil blev mørkere og mørkere, de lange Øjenvipper tegnede sig som paa en Silhouet, nu blev alt helt mørkt, og Mamsellen kom ind og tændte Lys foran Spejlet. Mamsellen havde ikke sine Øjne fra Monsieur, saa hun fik Voks paa Fingrene. Efter The skulde Enevold spille. Og han spillede, som han aldrig havde drømt at kunne spille, der steg fra Cremoneserens

spændte Strenge en blød og melodisk Virak i Toner, alle et ungt Sinds ømme Henrykkelser, han blev ved med at spille med Ansigtet dybt bøjet over det tonende Instrument. Claudine saa' op, aldrig havde hun hørt saadanne synderlige Toner, muntre, lyse, fine og amusante Melodier, dejlige Pastoraler, der dansede hen over den spinkle Streng. Hun fandt, at Monsieur var en elskværdig Person. Hun trak Fødderne helt ind under sit stive, blommede Skørt, hun fik lempeligt de løse Ærmer helt ned over de lange Haandled, hun var bekymret over, at hun ikke havde faaet Halsstrimlen paa i Morges. Monsieur blev ved med sit Spil, den drømmende og lystige Gavotte snoede og drejede sig, Syndicus kunde intet høre, men han sad inde i Kanapeen og slog Takt med sine tunge Spændesko. Mamsellen stod endnu nede ved Døren og maabede med en gloende Lysesaks. Claudine bøjede sig mere og mere sammen, som en Blomst, der folder Blad efter Blad og lukker sig, som Akacien ved Solnedgangstid.

Spillet var forbi, Syndicus raabte Bravo og klappede, og Jomfruen kom frem i Stuen og fik Lektier for i sin lange og smalle Nodebog, saa forsvandt den unge Musicus med en sirlig Reverents.

Ved den første Violintime havde Claudine en stor Pibestrimmel omkring Halsen med forsigtige og afværgende Takker, Provinsrosen begyndte allerede at skyde Torne, ved den anden Time havde Jomfruen ogsaa Piber over Korsettet, Befæstningen udstraktes, ved den tredje Time, det var en Solskinsdag, trængte Musicus ind i Fæstningen og kyssede den slumrende Rose. Det blev ikke ved ét Kys, det blev til mange, det sidste og dvælende Kys fik Syndicus lige et Glimt at sé af, han kom i Døren. Der var ikke langt til Gæstgivergaarden, og Kufferten var snart pakket, Diligencen holdt paa Torvet. Claudine tudbrølte og fik Kam-

merarrest af sin strenge Hr. Fader. Postillonen blæste nede i Gaden, dér kom Diligencen, skrumplende og bragende, Jomfruen gik til Vinduet, hun kunde næsten ikke sé ud af sine røde og forgrædte Øjne. Dér stod Provinsrosen, og syntes at hun maatte dø og visne og gaa ud i sin snævre Urtepotte i den gode Stad Braunschweig, hidtil havde Blomsten været saare glad og tilfreds med sin lille Urtepotte paa Lerfad — nu fældede den Taarer — utrøsteligt — den længtes efter at blive plantet ud i fri Luft.

Enevold rejste videre med let Sind og let Hjærte, han havde jo ikke sprængt en dydig og ærbar Sjæl — kun aabnet en Blomsterknop — med et Kys.

— —

Konsistorialraad Pflaumenberg i Hannover havde fire ugifte og dansegale Døtre. Monsieur Enevold skulde give dem Dansetimer tre Gange om Ugen, Rigodons, Menuetter og andre ærbare Danse, men ikke Folie d'Espagne, den Slags Danse frabad Konsistorialraaden sig paa det bestemteste. Da nu de tre ældste af Døtrene var uangeneme, var det ikke saa ganske amusant for en ung Dansemester at snurre om med hele Afkommet. Han dansede til højre, han dansede til venstre, de tre uangeneme var stadig lige i Hælene paa ham, hvordan han saa snoede sig, hvordan han saa drejede sig, den angeneme fløj forbi, og de tre stod paa Rad. Saa lod han Violinen skratte dem ind i Ørene og dansede derpaa ud i en Pas de deux med den yngste og charmante. Hun var kun seksten Aar, hendes Legemsdannelse var saa smuk som en Prinsesses, men hun levede, aandede kun i Dans, dansede ligesom ud af sit inderste Hjærte, dansede inderligt, dansede sjælfuldt. Enevold blev ved med at danse med Gratien, indtil de tre ældste følte sig forbigaaede, gik til Papa og beklagede sig over den ugalante Dansemester. Monsieur Enevold fik sig en skarp Repri-

mande; hvis det ikke behagede ham at danse med alle fire, kunde han heller straks danse af selv. Saa komponerede han da en Folie d'Espagne udelukkende for de tre. Farligere spansk Dansevanvid havde det taarnprydede Hannover vist aldrig set. Hurtige Kast med højre Ben, gratiøse Vrid med Hals og Nakke, fortumlende Hvirvelbevægelser med Krop og Arme, de tre var smigrede over Kompositionen, og da de trods alt var forliebte i den unge og kønne Dansemester, lod de sig Dansen gefalle og gik paa, saa det suste. Konsistorialraaden var i Hildesheim, Dansen gik. De uangeneme ligefrem føg om Ørene paa Monsieur, der smigrede, komplimenterede, opmuntrede og hidsede Mesdemoiselles op med Ros og Tilraab. Mademoiselle Agathe! Mademoiselle Goldine! Mademoiselle Cathérine! Charmant! Charmant! Næste Dag fik Monsieur sin Afsked. De tre laa til Sengs med Blyvandsomslag.

Den yngste, der endnu var et rent Barn, dansede Solo oppe paa Salen, hun tog sine Pas med et let Hjærte, hun levede og aandede i Dansetrin, hun var selve Dansens Gratie.

— —

Naar Fægtetimen var begyndt, kom den naadige Frøken undertiden ind paa Salen og satte sig i den brede Karnap, dér hvor man sér dybt ned over den grønne Rhinflod og Staden Heidelbergs Rødteglsbølger. Enevold blev altid lidt urolig paa Haanden, naar han hørte hendes Andriennes lyse Raslen over det blanke Parketgulv, Floretten var ikke længer ganske ufejlbarlig, og den unge Naadigherre lo over sin Lærers synderlige Kejtethed og pludselige Mangel paa Courage. Den naadige Frøken var meget tavs, lille, spinkel og sygelig sart, det rødlige Haar var upudret og sad løst uden Valke og Bukler, den næsten gennemsigtig blege Hud med de mange fine Fregner under Øjnene, var uden Sminke

og Skønhedspletter. Hun var Digterinde, og gik altid med et eller andet Epigram eller en Ode gemt i Kniplingsærmet, hendes dejlige, dybe Øjne var aandsfraværende og sky, hendes Læber bevægede sig svagt, naar hun skanderede Vers og memorerede. Hun nød megen Admiration i Stadens litterariske Cirkel, Gazetterne omtalte hendes „forladte Dido" som et sandt Mesterstykke, og man fældede Taarer over hendes Oder, der var i engelsk Maneer à la Young. Naturligvis havde hun mange Misundere, en Kollega var saa vittig at bemærke, at hendes forladte Dido var af en saadan Beskaffenhed, at man saa godt begreb, at Æneas flygtede for hende. Enevold fandt, at den naadige Frøken var charmante, distingveret, fornem, elegante, og han følte sig en Smule forvirret over, at Mademoiselle saa ofte kom ned i Salen for at overvære Fægtetimerne, hun kom ganske stille ind og satte sig stum og indesluttet henne i Karnapen, hendes alvorlige Øjne blev ved at følge den fremmede Monsieurs Bevægelser. Derfor tabte Enevold en Dag Floretten og fik en let Ridse hen over den højre Haand, naadig Frøkenen var meget deltagende og opmærksom, hun tilbød sit Kniplingslommetørklæde, men Monsieur svøbte hastigt sin Halsklud omkring Saaret og takkede chevaleresque med et meget dybt Buk. Enevold formente, at det var en Passion, der gav Livstegn fra sig, Hjærtets vaagnende Rørelser, og han forstod saa godt den lille, stille og tungsindige Dame, hun maatte ennuyere sig særdeles i dette stille Hus, hvor Madame næsten altid laa til Sengs.

En Gaasefjerspen var nu én Gang ikke nogen Amorinvinge. Hun var en Dame med beleven Forstand og anede naturligvis Adelsmanden i ham. Hun trængte til Forliebelse, den søvnigt strømmende Flod gjorde hende sørgmodig, alle hendes Oder var begrædelige.

Enevold følte sig tiltalt af denne fornemme amourette, der begyndte at faa Vinger. Hun blev ved med at følge ham med Øjnene, det maatte være en Passion. Enevold dristede sig til at konversere paa fransk med Mademoiselle, han valgte sirlige Vendinger af megen goût og fandt straks Naade for Sapphos Øjne. Monsieur Brandt begyndte at komme ofte i den fine Familie, der forundrede sig over Monsieurs fuldendte Levemaade.

En Dag, det var en Foraarsdag, gik Frøkenen ham i Møde med sine skønne drømmende Øjne straalende af alle Muligheder; Enevold var alligevel smigret over Musens erotiske Forvandling. Hun bad ham med blød og bevæget Stemme om en Tjeneste, han bøjede sig dybt over hendes Haand. De gik ind i Karnapen. Hun havde en meget omfangsrig Bog med. Om Monsieur vilde høre den forladte Dido oplæst, hun vilde saa gærne høre hans kritiske Bemærkninger om denne Materie. Den naadige Frøken læste op den hele Eftermiddag med en lille syngende Røst, saa lagde hun et Bogmærke og lovede at ville læse videre ved Lejlighed. Enevold var lige ved at flygte straks, den Dido, den Dido, var paa Heksametre og just ikke ordknap.

To Uger igennem varede Oplæsningen, saa lovede Mademoiselle, at hun ogsaa vilde læse den oversat paa fransk. Monsieur Enevold listede samme Aften hen til Diligencen med sin brune Læderkuffert, han var slukøret. Han havde forvekslet en Passion med en faible for at læse op, en Gaasefjerpen med en Amorinvinge.

Han opgav straks sit Logement i „Churfyrsten af Trier" og begav sig sydpaa.

— —

Madame tog Timer i Klarinetspil.

Hun blæste meget falskt, men hun havde en meget angenem Mund, og naar hun blæste, lignede hun et fortry-

deligt Barn. Hun var skabt for Amoriner og Amouretter, rød og rund, med buttede Kinder og brune Øjne. Hun var meget lærvillig og meget velvillig, efter den anden Time lod hun sig karessere, hendes gamle Mand var Raadmand og gik i Barndommen. Hun havde læst mange følsomme Romaner, og formente i sit stille Sind at den unge Musicus var en fornem Mands Søn, hun havde altid drømt om en galant amant og lod Monsieur karessere. Deres Fingre fandt hverandre paa Sølvklapperne, deres Munde paa Elfenbensmundstykket. Da Madame fik sit første Kys, tørrede hun sig først omhyggeligt, rejste sig saa op og sagde:

„Monsieur, min Mand er Raadmand."

Hun tørrede sig endnu en Gang og tilføjede med dæmpet Stemme:

„Og De, Monsieur, hvem er De?"

Da Raadmanden var i Byen, knælede Enevold med det ene Ben i Sofahjørnet, og hviskede, henrevet af de brune Øjnes bundne Flammer:

„Madame, jeg er Fløjtespiller."

Hun spurgte endnu en Gang, og han svor paa, at han kun var en ganske almindelig Fløjtespiller.

Da følte Raadmanden i Strassburgs unge Madame en dyb Skuffelse, hun havde haft sine svære Anfægtelser, havde vaklet i sin Dyd, havde haft søvnløse Nætter i Raadmandens kolde Baldakinseng. En Illusion brast. Løbe bort fra Raadmanden med en gemen Fløjtespiller, det hverken vilde eller kunde hun.

Hendes Dyd fik Grundmur.

„Monsieur, jeg tør ikke sé Dem oftere," sagde hun ganske stille, „jeg har døjet nok af Mauritius allerede for Deres Skyld. Men jeg glemmer Dem aldrig."

Lidt efter kom Raadmanden hjem, han gjorde megen

Støj ude i Gangen, han havde glemt sin Tabatière og var gnaven.

„De her, Monsieur!" sagde han arrigt midt under sin ivrige Søgen og Leden, „kommer De her nu ogsaa om Formiddagen?"

„Monsieur," sagde Enevold paa Fransk, hvad den gamle ikke forstod, „berolige Dem, Monsieur, Deres Madame har lige blæst mig et længere Stykke paa Fløjte. Adieu!"

Saa tog han sin trekantede Hat dybt af, bukkede chevaleresque — og gik.

— —

Enevold fløj fra By til By, kørte med Post, naar det regnede, red i Galop, naar Solen skinnede. I Bonn gik han over til Kalvinismen for en udmærket Emploi's Skyld, i Koblentz var han Katholik, i Mannheim dansede han, i Baden spillede han paa Fløjte, i Carlsruhe paa Violin, han havde været Fægtemester, Sagfører, Lecteur og Skribent, nogle formente, at han var Præst, andre at han var Djævelen selv.

Men de fleste Fruentimmer fandt i Monsieur baade Himmel og Helvede.

Da Foraaret kom springende i Floddalen, blev Enevold paa én Gang syg i Sindet, med Sygdom følger Tungsindighed, med Tungsindighed Ømhed. Hans Hjærte smægtede efter en virkelig dyb og varm Passion.

Han var træt af Verdens Meriter og Livets amusements, han var mat som en Flue i en Apothekerkrukke, fortumlet som en Jøde i Kieler Omslag, Verden forekom ham suspekt, overalt den samme Comedie, Fruentimmer i Fiskeben, trekantede Hatte med Guldtresser paa tomme Hoveder, gildede Operister, der smægtede af amour, Actricer, der agerede deres Livs Forliebelser, et sminket og forløjet Societet, overalt den samme Hvirvel af fêter og Collationer,

Maskeradeballer og Contredanse, Kammerspisninger, Operastykker, Sørgeoptog og Heltespektakler. Verden diverterede sig paa det behageligste — Monsieur kom paa Sygehuset. Det var i Cöln. Sygehuset var egentlig et gammelt Kloster, Værelserne var høje og hvidkalkede, de dybe Hvælvinger hvilede paa graa Stensøjler. Grønne Raskesgardiner var altid trukne tæt for Vinduerne, der sad højt oppe paa Muren. Enevold syntes, at han laa paa Bunden af et køligt, glasgrønt Hav, og han blev liggende, træt, mat og ligegyldig, mens de grønne Gardiner Dag for Dag blev mere og mere skinnende og smaragdstraalende i Majsol. Da Monsieur opgav sin Stilling i Societetet som Vandrepræst, kom den blide og stille Søster Martha ofte ind til den fromme Fremmede for at passere Tiden med opbyggelig Discours. Martha lignede en Magdalena, der var bleven bodfærdig for ikke saa lang Tid siden. Der var en himmelsk Erotik i hendes brune, opadvendte Øjne, der syntes at forelske sig i usynlige Engle, hendes Mund var svulmende og rakt en overjordisk Brudgom, hendes attenaarige Legeme var spinkelt og spæget, men yndigt. Hvordan det nu gik, Monsieurs Hjærte var igen genegen til Letsindighed, han maatte synge, der kom Majduft i Sygekammeret og det blev til en Aria, der just ikke passede sig for en Vandrepræst.

„Et sødere Leje har aldrig gjort en Hyrde varm,
end det, da han hælded sig til Melindas bløde Barm."

Det var den gamle Aria fra Norgesgaden, baade med Triller og Tremulanter, han sang og sang i vilden Sky som en amoureux Luthenslager i Venedig en Maaneskinsnat.

Madonna blev mere og mere forbløffet over den glade Vandrepræst, der sang, som om Sygehuset skulde ramle sammen med det samme.

„Elsker Monsieur virkeligen Gud?" spurgte hun ret mistvivlende.

„Mademoiselle Martha," sang Enevold med blød Operastemme, „jeg elsker Livet."

Og han greb Himmelbrudens jordisk skønne Haand og kyssede den galant. Madonna rejste sig brat.

„Hvis Monsieur har den rette Kærlighed til Livet, maa han ogsaa elske Døden, der fører til Faderen. Naar Livet er os helligt, er Døden os bedst, jeg formener Monsieur, at det er bedst for os at dø, naar Livet er os for kært."

Hun lagde et blidt ironisk Eftertryk paa dette „for kært".

Enevold nynnede svage Recitativer med Armene ind under Nakken.

„Monsieur burde heller takke Gud for sin Helbredelse med en Psalmesang," sagde Madonna med en blid Bebrejdelse.

Og lidt efter føjede hun ganske stille til, næsten undseelig over sin Dristighed:

„Er Monsieur nu ogsaa virkeligen Præst?"

„Mademoiselle, jeg er Glædens Præst," nynnede Enevold, salig over hendes Øjnes Dejlighed.

„Hvad mener Monsieur?"

„Jeg mener, Søster Martha, — det er plaisir, angenem plaisir at sé ind i Deres brune Øjne."

„Monsieur fuldender vist ikke Løbet med den rette Glæde," sagde hun strengt.

„Mademoiselle Martha, hvis jeg er et vildfarende Faar — Mademoiselle — vær min Hyrdinde!"

Madonna slog et stort Kors for sig, veg et Skridt tilbage i den største Forfærdelse.

„Monsieur, jeg sér, at De maa have et stort og fuldt og overflødigt Syndemaal." Hun gik langsomt over imod Døren.

Enevold strakte syngende Armen ud imod den flygtende.

„Nu sér jeg klarligen, Monsieur, at De ikke er af de rette Præster, men én af dem, der læser forargelige Værker og ansér Guds Skabninger for pur Materialismus og Mechanismus, — men Monsieur er ung endnu, og Herren er rund til at forlade og ret liberal og genereux. Bed Monsieur til ham som den bodfærdige Røver paa Korset. Adieu — Himlen anbefalet!"

Saa gik hun og viste sig ikke oftere paa det Kammer.

— —

Den Aften var der stort Røre i Cassels Gader.

Klokken otte vilde den danske Monark komme gennem Staden. Fra Klokken fem var Folk paa Benene, de lette Karioler fløj ud ad Landevejen, Byvoldene var ét eneste sort Menneskemylder, og Klokkerne begyndte allerede at kime dæmpet. Ved den vestre Port stod Borgerskabet i Parade, det grønne og paille Cavallericorps sprængte forbi, Luften var mættet med Pudderstøv.

Vogn bag Vogn holdt langs Grøfterne, og nu var Solen nede, Skyerne laa i lange gule Strømme bag fjærne Naaleskove, fra Hegnene kom der en Duft fra den blomstrende Gyvel, og der laa et Brus af lys og munter Tale over hele Mængden; der blev hvisket og leet i den milde Vaarluft, Jorden dampede i blaanende Skyer, og ud over Landet dvælede Himlens grønliggule Skær.

Saa blev Vognlygterne tændte, Lanterner svirrede frem og tilbage, og stadig kom der flere og flere ud fra Byen, en hel Suite af Karosser med højtopstablede Raadmænd og vidtudhalede Madamer, Portechaiserne bugtede sig ud og ind, Porteurerne bandede, Hundene gøede, nu maatte den store, nordiske Monark gærne komme.

I den adelige Karet forude er hendes Naade, Fru Grevinden, meget utaalmodig, hun har gjort stort Toilette for

kongelig Majestæts Skyld, og nu falder Skumringen paa. Saa lader hun sin nye Lecteur deklamere franske Vers for sig, hun har taget Monsieur med i Vognen, fordi hun synes meget godt om ham, og fordi hun er Enke. Madame ser i Vognlygternes Skær, at hendes unge Cicisbeo er bleg og urolig, hans Haand ryster, hans Øjne er fulde af dunkel Ild, og da hun formener, at det er blide sentiments, føler hun sig taknemmelig og beroliget, en ny Ungdom fylder hendes visnende Hjærte, Amorinerne, der danser i Luften, lover hende et nyt festin, der er ingen Angst for Tiden mere, ingen nagende Bekymring over Skønhedens Forlis, ingen urolige Dage over Aarenes Rynker. Hvorfor er denne unge Mand bevæget i hendes Nærhed, hvis det ikke er over hendes uvisnelige Skønhed, Madame føler sig god, taknemmelig, elskværdig, hendes Blod synger blidt som i sin Tid, Hjærtet vaagner, gamle Drømme faar Vinger og flyver ud i Skumringen, hendes Øjne dugges af forliebte Taarer. Men Cicisbeo er meget koldsindig, den gamle Madame med de magre Hænder er ham ganske ligegyldig, han deklamerer videre med tør Røst, han véd meget vel, at Dulcinea nærer varme Passioner for hans Person, han beklager Ildebranden i det gamle Hus og betragter hende nyfigent. Rynkerne bag Sminken, de stramme Halsmuskler bag Kniplingerne, det tynde Haar over de alt for høje Tindinger, Smilets Stramhed, Øjnenes slørede Glans, Læbernes bitre Træk, Luften om denne Kvinde er gold, Venus lader sig ikke spotte, der er ingen anden Ungdom til.

I det samme gaar der en Skælven, et Brus gennem de sorte Skarer der ude bag Vognruderne, Lygter og Lanterner strømmer forbi som en Lysflod, Ryttere sprænge afsted, Sabler rasle, og Vognene kører langsomt fremad.

Nu kommer den célèbre Konge af Danmark og Norge!

Luften bruser af Frydeskrig, langt borte høres Klokkernes Kimen og Kanonernes Drøn.

Vivat! Vivat! Vivat!

Enevold har faaet Vognruden ned. Stadigt ruller de kongelige Vogne forbi i Tusmørket, tungt, bort i Natten. Et Tog af tungtskridende Karosser, Borgernes Hyldestraab slikker op om de høje Kæmpehjul. De er der alle, Monarken, Ministri, Grev Holck, og dér tilsidst, bøjet frem imod Mængdens tusinde Hoveder, kongelig Majestæts unge Livmedicus, den fede Doktor medicinæ fra Altona. Han lytter til Folkets glade Hosiannah og smiler satirisk.

Enevold har set ham, han glemmer helt Madame, han kaster Bogen hen paa Vognhynden og bøjer sig frem i Natten, som skulde han styrte hovedkulds ud. Natten er fuld af Furier, hans ophidsede Nerver skriger, overalt dukker der graa Skikkelser op med ligblege Ansigter, de løber — de løber efter Altonaerlægens sorte Vogn! Er det et Bedrag, Enevolds hadefulde Tanker, der har faaet Liv. De svinger med Armene efter det bortdragende Tog, de raaber ikke, de ser kun med deres store, tomme Øjne, de glider forbi tæt ude bag Vognruden med deres stumme Vivat, de bugter sig af Sted og er forbi som Taager.

Den fattige Lecteur er ganske ude af sig selv, han gestikulerer, taler højt, saa vender han sig hastigt om — et Fald! Madame ligger paa Vognens Bund og er besvimet, en smægtende, daanende, omfavnelsessyg Besvimelse i en øm Positur. Enevold tager ganske rolig Madame om hendes magre Liv, løfter hende op med et Ryk, lægger hende udstrakt paa det polstrede Vognsæde, breder et Tæppe over hende, og mens hun vaagner og smiler ømt og attraaende, lukker han ganske stille Vogndøren op, giver Kudsken Tegn til at køre og forsvinder selv sporløst ud i den larmende Folkehob.

Han ryster af Raseri og Bevægelse, denne skinnende Borgerglæde over Myladys fløsede Elsker, der drager Europa igennem i stor Triumph og lader Verden skrige sig hæs i Begejstringsdelirium. Den kronede Dreng med sit Slæng af Yndlinge, Foragteligheden med en Lavrbærkrans om sin unge Pande, Vanviddets Kroning, Galskabens Sejersgang her paa Jorden. —

Og nu bort, langt bort — over alle Bjærge.

— —

Venezia, én Gang Havets Dronning, nu Kurtisanen.

Kanalernes grønne Vand er plumret, Paladserne har besudlede Marmorfødder, de er alle faldne i Søvn lige midt i Solen, langsomt smuldrer de bort, tankeløse, drømmeløse, mens Forraadnelsen breder sig. Buegangene har ikke længer livsglade Ekkoer, de Trapper, der før slæbte med stolte Purpurfolder, de synker nu sammen, Piazzaerne er græsovergroede og stumme, i Salene løber Aftenvinden, paa Galerierne klatrer Vedbenden, Murene er skimlede og brøstfældige, Purpuret er lurvet, Marmorstaden er falden i dyb Slummer.

Men Slægten har sine Carnevalsdrømme.

Har Smudset stænket, saa Silkemasken for, er Forraadnelsen begyndt, saa lad Dansen gaa og Narrebjælderne ringle, er Haaret graanet, saa lad Pudderet drysse, sælsomme Blomster gror frem af Raaddenskaben, gaadefulde, vaniljeduftende, fantastisk vredne Kalke uden bestemt Form og Farve, om Natten lyser de som Fosfor paa tunge Balkoner, Vinen maa hidse dem frem, Knopperne maa kysses i Blomst i Feberekstase; naar det blege og ædru Gry kommer over Havet, dør de duftende Kalke, og Kronbladene hænger dvaske paa de slimede Stængler.

Kurtisanen hader Dagen og Solen, det frodige Græs ses paa Piazettaen, Ødet har bedrøvede Røster, mørke Skrifte-

stole sortner i Kirkerne, Uhrene hamrer ørkesløse Timer ud i en tom Luft. Stilheden bliver hørlig. Bag ved Panelerne høres Dødningeuhret, dybt i Grunden graver Ormene, alt synker, hælder og vakler. Millioner af blinde og tavse Maddiker arbejder paa den store Undergang.

Men om Aftenen rejser Kurtisanen sig, fræk og stolt, hun svøber det blegede Purpur, der endnu er fyrsteligt, om sit slanke Legeme, der endnu er attraaværdigt, og de Smykker, ærbare Kvinder én Gang bar, lægger hun over sin Hovmodspande; fra Adriaterhavet kommer den evige Brise, der minder om en Verden, der endnu er ubesmittet. Kurtisanen lægger sig paa Gondolens sorte Silkehynder og lader sig ro ned gennem de døde Kanaler, hvor Mørket slører Ødelæggelsen og Brøstfældigheden. I alle Paladser er Glaskronerne nu tændte under de yppige Plafonder, fra alle Loggier klinger Latter og Mandolintoner — nu er Natten der.

Det var en Nat, da Enevold Brandt kom til Ødets By, dér hvor Glædens Gengangere holder Orgier ved Midnatstider.

Dybt nede det dødsstille, mørke Vand, der spredte sig gennem Byen i sorte Strømme, overalt de snigende Gravbaade, Ligkister, der gled til Elskovsfester.

I denne Stad, hvor hele Verden amuserede sig og Nætterne rødmede, blev Monsieur melankolsk, han maatte have andres Sorg til Folie for sin egen Munterhed. Dagene gled bort i en Drøm, han huskede knap Blomsternes Navne — Paolina, Antonina, Rosa og Ginevra.

Fyrsten saa' med Undren paa sin nye maître d'hôtel, der sneg sig om paa Trapperne som en Skygge, en forstemt Streng i den brusende Symphoni. Fyrsten, der var ni og tyve Aar, kendte ingen andre Sorger end dem, hans uafladelige Podagra forskaffede ham, og Ængstelsen for de

mange Rotter i Slægtens ældgamle Palads. Tykke og fede mylrede de op fra det mudrede Vand, deres fugtige, langbørstede Snuder stak frem under Trapperne, de vraltede ned gennem de mørke Galerier, de sloges og bedes og skreg midt i Salene, de ynglede i tusinde frugtbare Reder i al denne gamle Skimmel.

Alle disse Rotter gjorde ogsaa Enevold betænkelig, han fik Anfægtelser, han roede en Nat til Kirke efter et Orgie.

Lige midt foran det svagt oplyste Alter smed han sig paa de kolde Fliser, han bad Forsynet om at give ham hans gamle Hofsinecure tilbage med forhøjet Apanage, han bad om Administrationen af Grevskabet Rantzau, han bad om Penge, om mange Penge.

Han bad Himlen om ret mange plaisirs og amusements i Fremtiden. Saa var der noget, der puslede og snøftede og tumlede derhenne i Mørket under Prædikestolen, en besynderlig Piben og Murren og Puslen, dér hvor de gyldne Mosaiker skimrede i Lyset.

Rotterne! Rotterne!

De forbandede Dyr kom efter ham, han sprang op fra Fliserne, han løb ned gennem Kirkeskibet, Gulvet var pjaskvaadt i lange Striber. Svømmede de over Kanalen efter ham? De vraltede og bumsede frem langs Stolestaderne, Monsieur drog sin Kaarde og stak efter de fedeste af Dyrene, saa de i Huj og Hast flygtede op i Skriftestolen og nær havde skræmt Livet af en gammel Kapuciner, der fór op af sine Salighedsdrømme.

Pludselig fik Monsieur en ubeskrivelig Længsel efter Kjøbenhavn.

Den vindskibelige Stad med Skibsbyggernes muntre Hamre, Høvle og Huggejærn, den friske Luft fra det blaa Sund, de grønne Hauger om Amalienborg, Borgermamsel-

lerne med deres røde Kinder og hvide Kapper, Vægterne med deres Kabudser og Hofjunkerne med deres evige Løjer.

Han maatte bort fra denne Rotterede.

Fyrsten havde givet ham Gratiale et halvt Aar forud, han kunde altsaa rejse i al Tryghed.

Og Monarken var lige kommen til Paris og skulde være der et Par Maaneder! Nu afsted med Vetturin til den franske Grænse.

Maanen var fremme den Nat. Gondolen fløj ned ad Canale Grande.

Fra Balkonerne klang Mandolinerne til Metastatios flygtige Vers.

Tiepolos Fresker og Farveorgier jublede hen over Plafonderne som hektiske Febersyner og brusende Champagnerdrømme, alt var som Digt og Drøm. Kvinderne hældede sig trætte ud over de grønskimlede Balustrader og saa' langt efter den flyvende Gondol, midt i Elskovens Feberrus havde de Klosterlængsler, ved Morgengry efter vanvittige Orgier drømte de om klamme Celler og sviende Svøbeslag, og Kavalererne med deres Pudder og Sminke og deres lette Pragtkaarder, de ennuyerede sig i deres brede Armstole og plagedes af golde Ærgerrighedsdrømme.

Natten var stille, Aareslagene klang.

Hvilken Il og Hast den Gondol dernede havde. I denne By, hvor alt var dolce far niente! Flygtede den sortklædte Monsieur, der sad dér i Stavnen? Finere og finere blev de tusend Mandoliners Strengespil.

Nu gik Dansen nær mørke Kirker og klamme Klostre.

Monferrinaens Ild og Furlanaens Vanvidsglemsel, og Tamburiner og skingrende Basuners Fanfarer — Glemsel — Glemsel.

— —

Hvilken Stimmel og Trængsel i Palais Royals Have i Eftermiddag.

Det er det galante Paris, der holder Korso. En Stimen, Mylren, Puffen og Trængen paa inde i Galerierne og ude mellem Træerne. Nu regner det, alle Solskærme op, røde, gule og grønne Silkeskærme, der støder sammen som et regnbuefarvet, bølgende Kæmpelagen, der rulles ud mellem de grønne Elmetræer. Men det bliver nok alligevel kun til lidt Solskinsregn, det hele trækker over. Portechaiserne kommer og gaar. Dér er Marquisen af Champcenetz! Er der nyt fra Versailles? Er hans allerkristelige Majestæt træt efter Parforcejagten i Meudon? Kommer den danske Monark til Byen i Dag? Har nogen set den lille Mand? Han har næsten ingen Lægge, Madame, og han smiler bestandig.

Ti tusinde Parisere spørger, om den lille bitte Snekonge fra Thule kommer til Byen i Eftermiddag. Dér er Mademoiselle Arnould, hun ler med sine store hvide Tænder, hun konverserer Hertugen af Bedford, og hun er citrongul fra Top til Taa med en Guirlande af røde Roser højt oppe paa Kæmpecoiffuren. Saa, nu er Sommerbygen der igen, Folk stormer ind i Galerierne, Borde og Stole belejres, Kafféhusene faar stopfuldt med guldtressede Hatte, der agter at faa sig en livlig Discours ved Skakbrædterne. I Pfaraobanken derhenne kæmper Mesdames allerede om den sidste Louisdor, og der er en Pylren og en Mylren af alle disse ivrige Fiskebensskørter, som gjaldt det Livet at faa tjent til en Operabillet. Alvorlige og tænksomme Messieurs staar lidt paa Afstand og philosopherer over Tidsaanden med en sølvknappet Stok trykket imod de sammentrukne Læber. Dér henne i Skyggen af en Stenpille staar Monsieur d'Alembert med Hænderne paa Ryggen og anstiller sine vise Betragtninger over det parisiske Societet, hele denne galante Beaumonde, der kæmper og puffes omkring Ruletten. Men naar har vel Palais Royals Have lidt

af moralske Anfægtelser? Paris agter kun at divertere sig, amusere sig, man vil høre nyt om Hoffets amusements, om Madame Dubarrys nye Guldtaffelservice, der har kostet sine to Millioner Francs, om Monarkens røde Saffianshæle, der er indlagte med Brillanter og Saphirer, om den nyeste Coiffure, kort sagt nyt fra oeil de boeuf. Her i Galerierne vil man nynne en Arie fra det sidste Operastykke, en Melodi af Tartini, en Strophe af „de gales Ø" eller „Maleren, der var forelsket". Man vil skyde efter Skive og raillere en Smule med Religionen, man vil se paa Skilderikabinettets Dianaer og Venuser, der har meget lidt paa, man vil lade philosophisk Kunstkritiker, idet man betragter al denne couleur de rose gennem et slebent Øjenglas. Men man vil ikke vide af Religion og Moral og Rigets Affairer og Brødmangelen og Fattigdom, Dyrtid og Alvor, alt det, der kan forstyrre en munter Parisers gode Humeur.

Derfor gaar Monsieur d'Alembert ud af den galante Have og sætter sig over i Café de la Regence, hvor han grubler over en ny Afhandling til den store Encyclopædie.

POUL LEVIN

[f. 1869. Udgivet: Antoinette, Skuespil i tre Akter (1895) — Christian Winther, et Digterbillede (1896) — Ovids Ungdomsdigtning, en æstetisk Studie (1898) -- Sejr, Skuespil i en Akt (1899) — Egne og Stæder, Æstetiske Studier (1899) — Victor Hugo (1902) — Den døde By, to Fortællinger (1902)].

DEN DØDE BY
(Første Kapitel)

Herman Falk kom fra et Foredrag i filologisk Selskab. Ved en Udgravning i Pompeji havde man atter fundet et Lig. Det laa paa Tærskelen af et Hus, og efter at man havde taget en Afstøbning ved at hælde Gibs ned i den Fordybning, som Liget havde frembragt i Dyndet og Asken, havde man set, at det var Liget af en Mand, der i Dødsøjeblikket maatte have trykket en Stav eller noget lignende til sig.

Fundet var blevet diskuteret i de store udenlandske Tidsskrifter, forskellige Gisninger var opstaaede om, hvad Staven skulde betyde. I det Foredrag, Falk havde hørt, var den Mening blevet fremsat, at den var en Bogrulle.

Denne Anskuelse beskæftigede Falk meget, mens han gik gennem de gamle Gader, der førte fra det filologiske Selskabs Mødested ud til den moderne Del af Byen. Denne Mand, som i Dødsstunden trykkede en Bogrulle op til sig, satte hans Fantasi i Bevægelse. Var det en Digter? En Lærd? Eller var det blot et vanvittigt, dødsrædt Menneske, som i afsindig Forvirring havde grebet det første det bed-

ste, var styrtet ud af Døren — og var faldet sammen lige paa Tærskelen.

Saa gik Aarhundrederne deres Gang over den tavse Mands Lig, indtil man langt om længe fandt det og søgte at faa det til at tale. Falk hørte saa tit Folk sige, at det, som interesserede dem ved Pompeji, var det „Indblik i Oldtidens Liv, som Byen giver." Han kendte ogsaa de ypperlige videnskabelige Værker derom, havde fulgt Nissens Studier og ledsaget Boissier paa hans arkæologiske „Promenader". Men alligevel var Pompeji for Falk ikke Billedet af Livet, men af Døden.

Han tænkte sig altid Byen i Dødsøjeblikket. Pompeji var for ham Rædslen, Skriget, Tavsheden. Han saa dem for sig disse Mennesker, der for afsted med fortrukne Ansigter og sønderrevne Klædningsstykker. De trampede hinanden ned, hadede hinanden, skreg, kæmpede for at komme ud. Og bag dem alle Døden, hujende, grinende, hoverende. Den vidste, at de alle løb mod deres Undergang, hvorhen de saa vendte sig. Den slyngede sin brændende Aande om alt, for ind i Husene, rev Bægeret ud af den tørstiges Haand, Tenen ud af Slavindens, Tavlen af den skrivendes, Døden væltede Altrene og knuste Billedstøtterne, og den lagde sin Haand paa Menneskene, knugede dem ned i forvredne Skikkelser for at opbevare dem som Sejrsmonumenter — Døden som Billedhugger.

Hvad havde disse Mennesker tænkt paa, da de laa dèr og vidste, at de maatte dø? Havde de én eller tusinde Tanker? Havde den døende Mand, der trykkede Bogen op til sig, tænkt paa, hvad han just havde læst? Eller vilde han gemme disse skrevne Ord, idet han ligesom skærmede dem for Ødelæggelsen ved at kaste sit Legeme mellem dem og Døden? Hvad nyttede det saa — Ordene var slettede ud for længe siden. Maaske rummede de hans bedste Tanker, og

e skulde just nu have baaret hans Navn ud i Verden. Nu ar han glemt, en navnløs Afstøbning, som udstilledes i t Museum. Og Verden beskæftigede sig med Værker, der r langt ringere end hans.

Falk saa sig om i de mørke, triste Gader, gennem hvilke an gik. Her sad de, de flittige unge Mænd, og søgte at ygge Oldtiden op af de Stumper, der var tilbage. Smaa .amper lyste svagt bag de sammentrukne Gardiner. Fra t af Kollegierne saa han en lille Mand med en lang Pibe Munden, en Slobrok, der slingrede om ham, og et Par lidte Morgensko paa Fødderne liste over Gaden ned i en pækhøkerbutik for at komme tilbage med et Par røgede ild i Avispapir.

Fattigt og trist overalt. Hvor det dog var Synd, at de læmd, som testamenterede disse Boliger til Studenterne, avde valgt Huse, der laa sammenklemte i mørke, grimme iader, grimme Huse i grimme Gader, graa og triste Huse ied smaa Celler, i hvilke Landets Ungdom skulde spær-es inde.

Og her i disse Celler skulde Oldtiden faa nyt Liv! Det laatte jo blive til Gloser altsammen i Stedet for til Skøn-ed. Ja netop til Skønhed, Skønhed, Skønhed, der skulde ise det hele Samfund, som knugedes til Jorden af Nytte-rav og Pengenød, det Skønnes Livsværdi.

Mørkt og trist i de tavse Gader. Hvorfor var der ingen, om lo eller sang eller spillede? Dette lærde Kvarter var jo om en Grav, hvor Støvet faldt og faldt som en Askeregn, er for anden Gang begravede Oldtids Liv.

Falk kom til at tænke paa sig selv. Nu havde de igen eroppe ved Mødet spurgt ham, om han arbejdede paa en og. Og han havde atter maattet svare nej. Han blot læ-;e, læste og noterede op, gjorde Udkast og lagde Planer.

Noterne, Udkastene, Planerne fyldte hans Skuffer, men det store Arbejde fik han aldrig gjort.

I Grunden laa han jo begravet som alle de andre.

Men hans Grav var skønnere end deres.

Hvidt og fornemt laa Slægtens Hus nogle Timers Gang fra Byen. Parken med store Alleer af Kastanier og gamle krogede Frugttræer strakte sig ned til Sundet, og bag Huset laa Marker og Skov.

Inde i Huset var de høje, store Stuer fulde af gamle Møbler og Malerier. Og der var den store Gang med de kølige, kalkede Vægge og den røde Murstensbrolægning, og paa den anden Side af Gangen laa Biblioteket, Skatten — Graven.

Det var en mægtig Sal med hvælvet Loft. Store, smaarudede Vinduer vendte ud til Parken, midt paa Gulvet, hvor de hvide og sorte Marmorfliser dækkedes af et tykt Tæppe, stod et stort Arbejdsbord. Og rundt om det, op ad Væggene og ud fra Væggene, var der hvidlakerede Reoler med al Verdens Litteratur. Saaledes havde Biblioteket staaet i flere Slægtled, stadig forøget, men aldrig flyttet. Ingen Haandværker havde rørt ved det gamle Rokokoloft, der i Tidens Løb havde faaet nogle Revner, og ingen havde efterset de hvide Reoler, i hvis møre Træ Ormene gravede deres Gange og Huller. Det hændte af og til, at et Stykke Gibs faldt ned og knustes mod Gulvets haarde Fliser, eller at en Hylde knækkede over ved Bøgernes Vægt. Falk lod det ske, ordnede blot lidt om paa Bøgerne, men lod ingen Reparationer foretage. Biblioteket holdt nok hans Tid ud, og efter hans Tid kom jo Ragnarok og en ny Ejer, der ikke hørte til Slægten. Han kunde saa rive det hele ned, om han lystede, for ham var det jo ikke andet end en gammel Sal med mange Bøger.

Oprindelig havde Huset været et Jagtslot, bygget til at

modtage og beværte jagttrætte Gæster. Bibliotekssalen havde dengang været Spisesal, oppe fra Loftet havde Basunenglene blæst deres Fanfarer ud over Herrer og Damer og Lakajer og Mad og Vin. Og i de varme Sommeraftener havde man sværmet rundt i Parken. Der stod endnu en klippet Bøgeallé. Den var ganske smal og høj og dunkel. Fuglene byggede Reder inde i de grønne Hække, der var tavse Vidner — ingen saa, og ingen hørte.

Saa døde Jagtherrerne og deres Damer, og Englene i Loftet blev gamle og graa, mens de blæste for den Brattske Slægt, der tog Huset i Besiddelse. En af Slægtens Mænd grundede Biblioteket, flyttede de store Reoler ind og lod dem hugge fast i Loftet. Og fra den Tid af samlede Bratterne paa Bøger. Kun én af dem blev en lærd Mand, det var Hermans Morfader. Han kunde mange Sprog og holdt lærde Foredrag om dem. Han var meget anset, og de vilde knytte ham til Universitetet. Men han vilde ikke. Han var rig, vilde være uafhængig og „gad ikke", som han sagde, „hvert Aar staa og læse det samme op af et Papir for de dumme unge Mænd, der oven i Købet lugtede fælt." Herman huskede Morfaderen som en lille, hvidhaaret Mand, der overraskedes af Døden ved det store Arbejdsbord inde i Biblioteket. Dèr fandt man ham død en Foraarsdag; Solen spillede muntert paa hans Papirer og opslaaede Bøger.

Og det blev Vinter og Sommer, og Solen faldt utallige Gange ind gennem Bibliotekssalens Vinduer, mens Herman gik alene omkring derinde.

Han brugte Biblioteket til Legeplads. Naar han gik mellem Bogreolerne, tænkte han sig, at han var i en Bys Gader. Reolerne var Husene. Han klatrede op ad de lange Stiger og aflagde Besøg paa første, anden, tredje, ja ottende Sal, og han gik Ture fra den ene Gade til den anden og gav dem fine og mærkelige Navne, som ingen andre

kendte. Pladsen omkring det store Bord var Torvet, og i Huset, hvor Foliobindene var opstillede, dèr boede Kongen og Herman selv.

Biblioteket var Hermans By, og der var sjældent nogen, der forstyrrede dens Fred. Faderen var ingen Bratt, han var kommet derinde fra, fra den store By. Han fandt sig aldrig sin egen Plads i Huset. Han var idelig paa Farten ind til Byen og vedblev at drive Forretning, skønt han ikke behøvede det. Og hvert Foraar blev han rejsesyg. Saa maatte han afsted, ud at stifte Bekendtskaber, sidde paa de fine Restauranter og drikke sig en let Rus, før han gik ud til Livet i de fremmede Gader. Herman huskede svagt — Faderen var død, da Herman endnu var ganske lille —, at baade Bedstefaderen og Moderen og den gamle Tjener Ferdinandsen havde ligefrem Medlidenhed med den stakkels Mand, der maatte ud at rejse. Faderens Rejsetrang stod for Herman fra Barndommen af som en Slags Sygdom, som noget, man rystede paa Hovedet af.

Hermans Moder sad hjemme. Naar Herman tænkte paa sin Barndom, saa han hende som en graahaaret, fin Dame, der læste og spillede meget. Det stærkeste Indtryk var af Musiken. Han saa hende sidde med det bløde graa Haar ved Klaveret og spille, helst Beethoven. Herman kunde huske hver Node i Andanten af den tiende Sonate.

Men fra de senere Aar var Hermans Indtryk saa rige og stærke, at intet enkelt løste sig ud fra de andre. Inderligere og inderligere havde han og Moderen levet sammen, der var intet, de ikke havde talt om, de havde læst de samme Bøger, gaaet de samme Veje.

Mellem Moderen og Biblioteket delte han sin Tid, efter at hans Skolegang og Universitetsstudium var endt. For Moderen udviklede han paa lange Spasereture sine mange Planer, hun rystede smilende paa Hovedet og sagde: gør

et Arbejde færdigt. Han forsøgte, men han kunde ikke. Der kom altid noget nyt. Han manglede en personlig, stærk Tendens, om hvilken han kunde samle sine Indtryk, han manglede den Oplevelse, der skulde give ham Evnen til at forstaa fuldt ud, hvad de andre oplevede. Derfor flakkede han omkring uden fast Plan som en Rejsende i en By. Fra den ene Biblioteksgade kom han ind i den anden, og saa var der nye Bøger, som maatte købes, nye Gader, som Herman grundlagde — Forstæder, der under Moderens Øjne skød sig ud fra den gamle By.

Og Moderens Billede knyttede sig for Herman uløseligt til Biblioteket. Han kunde falde i Tanker oppe paa en af Stigerne med en Bog i Haanden — den læste Mor, her er et af hendes Bogmærker, det sagde hun den Aften — — —

Og ved Siden af Moderens Billede saa Herman Judiths. Hendes unge, friske Farve saa han og de smilende Øjne og den ranke Skikkelse og de store, stærke Hænder. Han saa Judith komme dansende ind i det tavse Hus, og hun sang, saa Tonerne slog mod Hvælvingerne som Fugle, der steg paa stærke Vinger. Judith kom som en tilfældig Gæst, den nye Nabos Datter, men hun blev den uundværlige — for Moderen, for Herman — — —

Og Naboen døde, og Judith rejste bort for at studere i Paris. Først skrev hun hyppigt, saa blev Brevene sjældnere og sjældnere, hvor var hun nu? Stille blev der i Huset, og ganske stille blev der, da Herman fulgte sin Moder bort.

Han sad Natten efter Begravelsen inde i Biblioteket og ønskede, at Bøgerne vilde styrte sammen om ham.

Han lagde Hovedet ned paa sine Arme og lukkede Øjnene. Han vilde intet se, intet høre.

Men ud fra de gamle Gader og fra de nye, fra alle Etagerne og fra Kongens Hus raabte Savnet imod ham.

Og Herman kunde ikke rejse og ikke blive. Han arbejdede rastløst og uden Maal. Og spurgte de ham, om han havde et Arbejde for, saa rystede han paa sit Hoved.

Da var han 30 Aar. Den rige Kandidat Falk kaldte de ham. De respekterede hans Kundskaber, men beklagede, at han benyttede dem saa lidt. Han kunde jo sagtens, sagde de. Han behøvede ingen Stilling, intet Legat, ingen Timer i Skoler. Og mens de andre sporedes frem af Ærgerrigheden og Nødvendigheden, stod Herman stille; og de andre for ham forbi — og misundte ham hans lykkelige Lod.

Han kom sjældent ind til Byen, man saa ham aldrig i Theatrene. Han var afholdt af sine Kammerater, som den nemt kan blive det, der ikke tager Del i Konkurrencen. Men han havde ingen virkelige Venner og modtog næsten aldrig nogen i sit Hjem. Var han en Gang imellem sammen med andre, saa var han en daarlig Selskabsbroder. Enten talte han for meget eller for lidt. Han var lidt vel grundig, syntes de andre. Naar man diskuterede et Spørgsmaal med ham, blev han aldrig færdig. Der var Reservationer at tage, Bispørgsmaal, der nødvendigt maatte tages med, fordi de belyste Hovedsagen, man maatte huske paa — — ikke glemme, at — — —

Og medens den, der havde rejst Diskussionen, for længe siden var ked af den, blev Herman ved og bemægtigede sig ganske mod sin Vilje hele Samtalen. Eller ogsaa kunde han sidde helt tavs, fordi han pludselig kom til at længes efter sit Hjem. De stiliserede Tapeter, de skabagtige Dukkemøbler, alle disse Krukker og Fade, der bredte sig saa pretentiøst med deres smægtende Farver — alt det opstillede i de andres Hjem vakte Længslen efter hans eget, hvor alt stod paa den Plads, hvortil det var født. Der var ogsaa saa meget i hans Kammeraters Tale, han ikke for-

ıd eller ikke havde Interesse for. En By har sine egne nner — sine smaa Intriger, smaa Nyheder, smaa Lat'ligheder —, der ikke maa tages for mere, end de er. ın Herman forstod ikke det, der laa bag, han tog alt gstaveligt, men saa var det ikke morsomt.

Saa sad han dèr udeltagende og hensunken i sig selv var til Besvær og Kedsomhed for de andre.

Nej, han havde det bedst hjemme i Biblioteket. —

)g alligevel holdt han af at gaa gennem Byen.

Ian drev langsomt gennem de smaa Gader ud til den lige og befærdede By for at naa Jernbanestationen og re hjem.

)et var en Aften mellem Foraar og Sommer, og det forem Herman, at alle Mennesker var ude at spasere. De ge Damer lo, og deres nye Kjoler lo, og var der paa et rv, en Plæne eller op ad en Mur et Træ, saa lo ogsaa det ınne til de glade. Herman lod sig drive med Strømmen, naar en eller anden ung Pige vendte sig om og sendte m et Smil — en prøvende Opfordring eller blot et Udg af godt Humør — saa greb han Smilet i Flugten som munter og spraglet Sommerfugl, der satte ham i lystigt ne. Vogne hastede afsted ude paa Kørebanen. Der var gle, som var helt optagne af Passagerer. Stundom klang skingrende Latter gennem Luften, akkompagneret af ıkesmæld. I andre Vogne sad kun to eller en, men alle vde de travlt, de kørte alle til et eller andet Møde.

Herman nød denne Støj og Trængsel. Luften, der var ettet af Violerne, som i store Kurve blev falbudt de spa'ende, og af stærk Parfume, der fulgte de fintklædte Da:r, som stødte Herman paa Armen og saa paa ham med ınke, udtryksløse Øjne, Latteren, Livsglæden, Piskeıældene og Smilene gjorde hans Blod hedt og hans Øjne ıntre.

Han havde altid holdt af at vende hjem til sin Stilhed gennem Larmen.

Ogsaa Jernbaneturen var ham behagelig. Aftentoget førte Passagerer fra Udlandet videre til Sverrig. Herman blandede sig i den internationale Mængde, han morede sig over Damernes Nervøsitet og beundrede Herrernes Vigtighed, naar de med deres smaa Rejsehuer og lange Ulstre spankulerede op og ned ad Perronen. Og blot det, at der blev røget mange Cigaretter, gav Billedet en morsom Kolorit.

Naar saa Herman sad i Kupeen, der var opfyldt af Folk, som rodede rundt i deres Tasker og Plaidruller, studerede Togplaner, forsøgte at forstaa det danske Sprog, førte Regnskab, talte Penge og i det hele taget beregnede, hvorledes de skulde bære sig ad med at faa alt til at passe, saa kunde der pludselig komme over ham en lyksalig Følelse af, at han var hjemme, hans Sager var i Orden, om en halv Time vilde han sidde i sin Stue i Ro og Hygge, mens Jernbanen rumlede de Stakler videre til fremmede Byer og snavsede Hoteller. —

Da Herman kom til Stationen, var der Trængsel. Han drev efter sin Sædvane langsomt langs med Toget for at finde et godt Rejseselskab. Foran en første Klasses Kupé stod en høj Dame, indhyllet i en elegant graa Silkekaabe. Hun havde et hvidt Rejseslør for Ansigtet, saa at hendes Træk var skjulte, men der var noget ved Holdningen, Maaden at staa paa, den dristige Frisure, som lokkede Herman og bestemte ham til at vælge hendes Kupé.

Hun ventede øjensynlig paa nogen. Herman saa en lille, grovtbygget Herre bane sig Vej hen imod hende. Han var paaklædt med udenlandsk og overdreven Elegance. En langskødet, stramtsiddende graa Overfrakke, graa Cylinderhat og brede graa Gamacher ned over Lakstøvlerne. Da han kom nærmere, saa Herman hans Ansigt: Øjnene var

store og urolige, over den smalle Mund sad en stor, graa Moustache, der var strøget opad som en Vifte paa preussisk Kejsermanér. Der var en ejendommelig Duft af Udland over den høje Dame med Sløret og den lille graa Herre.

Men idet Herman nærmede sig, sagde Damen temmelig højt paa Dansk:

„Fik De saa alt ordnet, Finsen?"

Herman studsede. Han kendte den Stemme. Uvilkaarligt gik han helt hen til den fremmede Dame. Pludselig saa han hendes Træk bag Sløret. Og hun slog det til Side med et Udraab. Det lød paa samme Tid fra dem begge:

„Judith."

„Herman."

LOUIS LEVY

[f. 1875. Udgivet: Breve fra Ensomheden (1898) —Invalideklubben (1900) — Simon Ring (1902) — Byg dig en Ark (1904) — Børnerim (1904)].

JOSEFS DRØMME
(Af „Byg dig en Ark")

— — — Saa begyndte de onde Aar. Og Josefs private Historie tager Fart, hans Skæbnering rundes mod Afslutning. Alt det, han havde drømt, skulde gaa i Opfyldelse. Men paa hvad Maade? Han skulde sejre, idet han blev besejret, han skulde ligge under for sin Races Afmagt. Hans høje Drømme skulde spejle sig i Jordens smaa Damme. Det, der skete, skulde blive saa jordisk bittert og dog fyldt af Forsoning. Skjønt Negene nejede sig og Stjernerne saa til, skulde han dø i et fremmed Land!

Alt, hvad der fra nu af har nogen Betydning i Josefs Historie, er Familiebegivenheder. Og det er maaske de skønneste Medailloner i det jødiske Folks Familiegalleri. Smil og Taarer skifter over Ansigter, vi kender. Had og Forsoning væver sig i Traad. Drømme og Realiteter mødes i det dulgt Fjerne. Alt synes tilsidst Lykke bag disse Ansigter, men bag de lidt sammentrukne Bryn ligger Spørgsmaal og gærer, Spørgsmaal, der lever endnu. Og hvem kender Svarene?

Da de onde Aar kom, havde Jakob ikke Brød i Huset. Sønnerne sad og drev ved deres Faders Arne. Solen brændte alt til Aske og Regnen holdt sig borte. Kilderne og Dammene løb tørre og Floderne skrumpede ind. „Hvad er der vel bleven af Rachels Brønd?" tænkte Jakob og sukkede. Men som saa ofte før bøjede han sig for det uafvendelige. Han var ikke den Mand, der kunde sidde med Hænderne i Skødet. Hans Selvopholdelsesdrift var ikke udtørret, han gav sine Sønner et godt Eksempel. Og han løftede sit Hoved og spurgte: „Hvi ser I paa hverandre? Er der ikke Korn tilfals i Ægypten? Farer did ned at købe, saa vi maa leve og ikke dø!"

Og Josefs ti Brødre drog afsted, men Benjamin blev tilbage; ham kunde Faderen ikke undvære.

En skønne Dag gik Josefs onde Anelser i Opfyldelse.

„Hvor kommer I fra?" spurgte han haardt, da han saa Brødrene. Han maatte samle sig — tæt som et Neg — for at skjule sin Bevægelse. Og da han havde set lidt paa dem, som de stod der, tiggende om Brød, da løftede han sine Hænder og huskede sine Drømme. Saaledes havde Jorden talt til ham! Saaledes havde Himlen talt til ham! Stjernerne og Jordens Afgrøde havde talt, men havde de ikke løjet? Hvormeget hellere vilde han nu ikke have bøjet sig for Brødrene, i Troskyldighed taget deres Hænder og favnet deres Knæ. Men hvad var der ikke kommen imellem dem? Først Had og Ondskab, Nag og Trods og saa et helt langt Liv! Han kendte dem jo knapt igen.

Det var maaske det frygteligste Øjeblik i Josefs Liv. Der stod han med Drømmene i sine Hænder og Sorgen i sine Øjne. Alting vaklede i ham. Hvad skulde han stille op?

Da kom hans Faders Kløgt over ham med en Voldsomhed, hvori hans eget gemte Had hvirvlede frem som modne Frøfnug.

„I er Spejdere!" sagde han.

Og nu, da han har taget sit Standpunkt, taler han rolig og fremmed med dem, forhører sig i jævne og fattige Udtryk om sin Faders Hus og om Benjamin lever — „I har altsaa en yngre Broder, hvor er han?" Og pludselig vokser en frygtelig Længsel efter Benjamin frem i ham. Hans Tanke skyder de andre Brødre tilside: „Benjamin, Benjamin, min Moders Søn!" Han maa se Benjamin, koste hvad det vil; han drømmer om Benjamin som om sig selv. Men Kløgten er over ham i samme Nu, og han siger: „Er I ikke Spejdere, saa skal I prøves herpaa: Saa sandt Farao lever, skal I ikke komme hjem, uden at Eders yngste Broder kommer hid!" — Han vakler i sin Beslutning. Først vil han beholde dem alle undtagen en. Saa mindes han sin Fader og beslutter at sende de ni afsted. Han beholder Simeon og med ham den umætteligste Trang til at faa alt at vide, hvad der er sket hjemme. I disse Dage er han ude af sig selv: Lever Benjamin virkelig? Vil han komme? Er det sandt altsammen, eller drømmer han saa levende, at hans Drømme synes Virkelighed. Nej — nej, han har jo Simeon!

Paa samme Tid lider Brødrene af uforklarlig Samvittighedsnag. De tænker paa, hvad de har gjort mod Josef, uden at ane, hvor nær han er dem. Og da de paa Hjemvejen aabner deres Sække og finder Betalingen for Kornet i Poserne, gribes de af panisk Rædsel. Har de nu solgt Simeon? Hvad vil deres Fader sige? De kommer hjem, og Jakob vil ikke sende Benjamin afsted. — Simeon begræder han som tabt.

Men dette er kun Begyndelsen. Josefs Lidelser skulde de alle igennem. De skulde lære ham at kende som Mand. Og Sulten er Josefs Forbundsfælle. Den jager dem atter op, og Jakob maa tage Afsked med Benjamin. Og han trøster

sig med et Udtryk, hvori saa megen jødisk Sorg ligger begravet: *Skal* jeg være berøvet mine Børn, saa *faar* jeg være berøvet mine Børn!

Brødrene drager afsted igen. De har nu to Gange maattet gaa den samme Vej, som de skænkede Josef frem for Døden. Atter staar de for ham, og han ser Benjamin. Da farer Glæden over hans Ansigt og han byder dem til Fest i sit Hus, men Brødrene bliver mere bange for hans Naade end for hans Unaade! Josef tænker ikke paa andet end at tale med Benjamin. Og i de samme fattige og jævne Udtryk, med hyklet Ligegyldighed, men samtidig med hver Nerve dirrende af Utaalmodighed, spørger han om sin Fader, om Hjemmet og om alt det andet. Og da han har talt længe med Benjamin, vender han sig mod de andre og spørger: „Er det virkelig Eders yngste Broder?" Og da de bejaer det, lægger han sin Haand paa Benjamins Skulder og siger: „Gud være dig naadig, min Søn!" Intet andet. Et Blik kunde jo røbe ham ... Men lidt efter stod han i sit eget Kammer, grædende. Var det Lykke eller Sorg? — Den Aften drak Josef sig drukken. Brødrene fulgte hans Eksempel. Havde Josef set Spejlbilledet af sine Drømme dybt, dybt i Bægeret?

Men endnu havde Josef ikke udstridt. Han var stadig ikke den gamle Josef. Han kunde ikke give sig tilkende. Han følte det selv: maaske vilde alting være skønnere, hvis han aldrig gav sig tilkende. Maaske vilde han altid blive en fremmed for de andre, maaske vilde han blive fremmed for sig selv gennem de andre. Havde han ikke skænket sig selv bort? Var han en Hebræer, eller var han en Ægypter, eller var han ingen af Delene? Selv vidste han det ikke klart. Men han spurgte: Hvad kan jeg give dem, hvis de forlanger noget? Brød kan de faa. Men af det, der er mere end Brød? Kan jeg give dem af min Sjæls Rigdom, eller kan jeg ikke?

Og han sendte dem atter bort. Saaledes hændte det, at den tolvte Stjerne bøjede sig for de elleve! Men — Skæbne! Da de stod parate til Afrejsen, rakte han sin Haand ud og bød, at Pengene for Kornet skulde lægges tilbage i Poserne, og i den yngstes Pose tillige den Sølvskaal, hvoraf han daglig havde drukket. — Han havde maaske først tænkt sig det som en Arv fra sit døde Selv, som en Gave fra en Hebræer, der ikke var mere ... Men saa! Til Slut turde han ikke slippe Benjamin. I det Øjeblik blev Josef enig med sig selv. Han *var* Hebræer. Hans Drømme en Hebræers Drømme.

Og nu er han sikker, nu er han smilende, nu ved han, hvad han vil! Nu kan han spotte Brødrene, nu kan han hævne sig, saaledes som Josef hævner sig ...

Brødrene fanges ind som Stratenrøvere og Tyveknægte, og de stilles atter for Josefs Ansigt. Og han haaner dem og siger: „Hvad er det, I har gjort? Tror I ikke, en Mand som jeg kan skue Hunden paa Haarene?" Og da saa Juda, sønderknust, træder frem og holder en syv Alen lang og syv Alen bred Forsvarstale, saa staar Josef og smiler, urokkelig og sikker. Dette *jødiske* Smil! De andre kunde have slaaet ham i Ansigtet, og saa maa de tigge om Naade. Josef smiler stadig. Han nikker og smiler hoverende til Benjamin, der kryber i Ly for hans Smil. Og Josef siger til de omkringstaaende: „Lad mig være alene med disse Røvere!"

Der bliver stille, hvor de staar. Josef smiler stadig, et frygteligt Smil. Alle de forraadte Aar ligger i det Smil — tærskede Neg og slukte Stjerner! Og pludselig begynder Smilet at bevæge sig, der jager Trækninger over det, det giver sig til at dirre, Næseportene aabner og lukker sig, Panden rynkes konvulsivisk. Taarerne, disse gemte Taarer, strømmer ud af Josefs Øjne og han opløfter sin Røst med Graad:

„Tag mig, jeg er Eders, jeg er Eders Broder, Josef, Eders Broder, som I solgte til Ægypten." — Og medens de andre falder sammen som haglbrudte Neg, saa kommer der Beherskelse over Josef, og han siger: „Kom hen til mig, baade du og du og du!" — Og uden mere at besvære dem med sine Følelser, giver han sig til at klarlægge Situationen for dem: „Jeg er Faraos Minister, og jeg har samlet Korn ind for syv Aar. Vær ikke bedrøvede, fordi I solgte mig — en Hebræer maa gaa forud for andre Hebræere! Og for at I skulde blive holdt i Live, har Gud sendt mig foran Eder. Nu ingen Svig! Men skynd Eder tilbage til min Fader og sig ham, hvad der er hændet. Sig ham, at jeg er stadig hans Søn, hans og Rachels Søn. Sig ham, at han skal komme til at bo i Gosen, og at jeg skal værne min Fader." Og han kyssede dem alle, men Benjamin mest: „Husker du, Benjamin, da vi to gik i Marken? Hvor du er bleven stor, Benjamin! Kan du nu ogsaa huske mig?" — Josef har saa mange Ord, at Benjamin ikke kan svare ham paa dem alle. Det vælder frem i Bække og Afløb, deltaformet som et helt Nilen. Ungdomskilden i Josef rinder igen. Og Drømme og Haab og Forjættelser vugger i hans Ord til den yngre Broder. Og Benjamin, der nys havde elleve Brødre, faar pludselig kun en. Han klynger sig til Josef med al sin Sans og al sin Ungdom.

Saa staar da Josef der og ser dem drage afsted for at komme igen. Har han tabt eller vundet, ligget under eller sejret? Han ved det ikke, men nu føler han, at han lever. Denne rodløse Plante har fundet en Smule Jord at vokse i. Josef har sluttet Forbindelse tilbage. Der er slaaet Bro mellem ham og Slægten. Han længes efter sin Fader for at faa Stadfæstelsen paa alt. Og alligevel! Hellere vilde han engang være vendt hjem som en ydmyg Søn, end at det

sker, som nu sker. Hvad Sikkerhed er der for de andre i dette Land? Aa, hvor nødig vilde han miste nogen af dem! Og han raaber formanende efter dem, nu da de gaar: „Kives ikke paa Vejen!" — Det er ikke den unge Josef, der raaber saaledes. Og maaske dog den unge Josef!

Det hændte endnu engang i Jakobs Liv, at han fik det gysende Indtryk af Rachels Brønd, som han havde faaet ved Josefs Fødsel. Da Brødrene fortalte, at Josef levede og var Faraos højre Haand, da rejste den gamle Jakob sig op fra sit Sæde og sagde: „*Det* var meget!" Jakob havde den store Taalmodighed, der næsten overlever sig selv. I syv Aar havde han ventet paa Rachel, i mere end fjorten Aar paa sin Løn. Og nu fik han Josef tilbage ganske uventet. Det var meget, siger han ikke uden Grund. Det *var* meget!

Midt i U-Aarene og i sin høje Alder bliver Jakob som ung igen. Opbrud! Opbrud! Det klinger som Musik i Morgengraaet. Situationen er fortvivlet, men hvad gør det? Min Søn Josef er Faraos højre Haand og har lovet mig et helt Land. Altsaa fæster vi Bo igen! Vi forsøger forfra! Vor Længsel er stor! Lad os blot komme afsted! Og faa Dage efter er Jakob med femogtreds Sjæle paa Vej til Ægypten. En forunderlig Rejse! Jakob rejser baade Livet og Døden imøde. I hans gamle furede Ansigt staar Forventninger at læse: Han skal atter se den Søn, han elskede højest. Det bedste i ham var i den Søn; altsaa det bedste i ham lever. Men til Glæde for hvad, til Lykke for hvem? Det vil han se! Han griber sig selv om Haandleddet og føler med Tilfredshed, at nu er hans Arm lodden som Esaus. Og han husker Isaks Velsignelse.

Paa denne Rejse gør Jakob sit Regnebræt op. Han købte Lykken for en Ret Linser, troede han. Men den havde nok kostet mere i Aarenes Løb. — Rigeligt havde han høstet. Men naar han stirrede ud, var der dog Ensomhed til alle

Sider. Alle disse Børn og Børnebørn, det var godt nok — men hvem forstod ham? Og nu lagde et Haab sig over hans Ansigt: Josef vilde forstaa ham, forstaa hans lidt haardhændede Natur. Med Rachel havde han sat sin Forklaring i Verden! Men Forklaringen var bleven borte for ham i Tidens Løb. Og nu skulde han møde den igen i Faraos højre Haand.

Men saa tænkte han med Frygt: Noget maa være gaaet tabt i den, der er Faraos højre Haand. Josef kan ikke helt være en af mine? Han er omplantet og beskaaret, drevet og dyrket i fremmed Muld. — Brødrene havde fortalt, hvor Josef havde grædt. Taarer er ikke det bedste Tegn, tænkte Jakob, en Moder græder ikke over sit Barn, naar hun forstaar det.

Jakob følte sig ikke knækket i sin Stolthed. Han tog Tilskikkelserne, som de kom. Hans Styrke var Taalmodighed og ikke som Josefs drømmebaaren Vilje. Det var Forskellen paa to Generationer. Den ene bar, den anden vilde vide, hvad den bar. Jakob længtes blot efter Josef, saa ikke sin Afmagt.

I Gosens Land kom Josef ham i Møde i sin Vogn. — Da Josef saa Jakob langt borte, lyste Jakobs Ansigt som den Sol, Josef vidste skulde komme. Og Jakob bøjede sig for sin Søn og sagde: „Jeg vil nu gerne dø, for jeg har set dig!" Og hvis Josef har kunnet svare noget for Bevægelse, har han vel svaret: „Jeg vil gerne leve nu, for jeg har set dig!" — Saaledes mødtes Fortid og Fremtid og Nutid i Gosens Land. Omringet af Brødrene stod Faderen for Josef. Det var ikke noget Drømmesyn. —

Hvad bærer Livet i sit Skød andet end saadanne Møder. I Møder mellem to ligger alle Hemmeligheder gemte. I Aarevis kan Længsler summe sig sammen, indtil Mødet bliver til. *Der* tager Sanserne, hvad Følelsen ikke har kunnet

give, en Udveksling finder Sted af Erfaringer, af Ønsker, af Lykke. Og ved saadanne Møder kan man aflæse Skæbnens Viserstilling. — Her var det to Vandrere, der mødtes, ikke to tilfældige, men to blodsforbundne. De havde hvilet i hinanden, disse to. Og medens den ydre Skæbne havde været Josef saa gunstig, var der en utryg Bekymring i hans Sjæl. Men Jakob var stolt — stolt af sin Søn! Hvad brød han sig mere om sig selv? Først senere, da han skal svare Farao paa Spørgsmaalet om, hvor gammel han er, saa svarer han disse Ord, hvis Mening Josef kunde underskrive, og som han havde følt dybere end Faderen: „Min Udlændigheds Aars Dage er hundredeogtredive Aar. Faa og onde have mit Livs Aars Dage været og have ikke naaet til mine Fædres Livs Aars Dage i deres Udlændigheds Dage."

Og nu da Ringen er sluttet og Drømmene fuldbyrdede, og Jakob har fundet sit Livs Forklaring i Josef og Josef sit Livs Begrundelse i Jakob, er der kun tilbage at fortælle om deres Død. Hverken Josefs eller Jakobs Liv frembyder flere Faser. Deres Sjæle beholder den ustadige Ligevægt, som Mødet gav dem. Josef arbejder som en Tjener for Ægypten, og Jakob hjælper til med Raad og Daad, tagende Naadsens Brød af Sønnen.

Da Josef saa at sige har købt al Ægyptens Land til Farao, bliver Jakob syg og samler hele Slægten ved sit Leje. Josef kommer med sine smaa Sønner ved Haanden, dem han har avlet med Præsten Potiperas Datter i On. De andre Sønner med deres Børn og Børnebørn. Der staar de alle Side om Side og venter paa, hvad Jakob har at sige, før han dør. Og Jakob velsigner først Josefs to Børn og forsøger at bøde paa den Uretfærdighed, han en Gang har begaaet, ved at begaa samme Uretfærdighed en Gang til. Han sætter den yngste foran den ældste! Josef blegner af Harme, men forstaar, hvormeget godt han gør Faderen

ved at lade det ske. Men fra det Øjeblik staar Historien om Kæppene, som han engang beundrede, som han senere var ligegyldig for, som en evig Vederstyggelighed for hans Sjæl.

Nu begynder Jakob at mumle — som et Urværk, der er sat i Bevægelse, mumle og mumle. Man maa høre godt efter for at forstaa, hvad han siger. Men efterhaanden hæver hans Røst sig, vokser, tager Fart, bliver kraftig som i hans Manddom og lys som i hans Ungdom. Som et Springvands *sidste* Straale løfter den sig dobbelt saa højt som de tidligere. Denne Stemme, der er ved at dø, tager Kraft fra hele Jakobs Liv. Der er ingen anden Kraft i Jakob nu end den Sjælskraft, han møjsommelig har samlet. I sine Sønners Nærværelse udøser han sin Sjæl. Nu kender Josef sin Fader.

Her i Ægypternes Land, i Ufriheden, tegner den døende Jakob i umaalelige Rids de tolv Stammers Love. Som det gaar, slutter Faderen netop der, hvor Sønnen begyndte. Her ligger den ældgamle Jakob som den purunge Josef og drømmer. Drømmer en lidt stiv og sildefødt Drøm om Træet med de tolv Grene, der borer sig ind i Himlen for at bære Herren selv i sin Løvrede. Med den Ærlighed, som Døden giver, skildrer han Sønnerne, ser deres Muligheder, peger ad Vejene, de skal gaa. Han velsigner og forbander, drager til sig og forstøder. Abrahams og Isaks Røster lyder i hans Stemme: bag mig stod Isak, bag Isak stod Abraham! — Josef staar ved Fodenden af Sengen og lytter til sit Adelskab. Han er stolt og rolig. Hvert Ord, Faderen siger, kunde han have sagt sig selv! Saa møder Jakob hans Blik og siger: „Josef er en Kvist paa det frugtbare Træ. Grenene gaar op over Muren!" — Selvbevidst ser Josef ud, som han staar der; ingen aner hans indre Oprør. Vil Faderen dø uden at have fortalt lidt om sig selv? Da siger Ja-

kob med Besvær: „Naar jeg er samlet til mit Folk, da begraver mig hos mine Fædre i den Hule, som er paa Efrons den Hethiters Ager, som er tvertover for Mamre i Kanaans Land, hvilken Ager Abraham købte af Efron den Hethiter til Begravelsesejendom." — — Ved disse Ord brast Josef i Graad. Altsaa den samme Længsel, den samme Sorg!

Hvad Josef tænkte, da han drog hjem til Kanaans Land for at begrave sin Fader, det siger omtrent sig selv. Han fandt de gamle Steder, og de var ikke hans Steder mere. Han fandt Markerne, hvor han havde drømt, men han huskede næppe Drømmene mere. Han havde lært Verdens Mangfoldighed at kende. Der var saa mange Neg, der var saa mange Stjerner! Hans egen Stjerne var som Faderens bleven Taalmodighedens: Vent og ti! Han følte det saaledes, at det eneste, han havde Magt til, det eneste, han havde Frihedens Ret til, var til at vælge sin Grav. Vilde han, saa kunde han hvile her i sine Fædres Skød.

Josef var en ældet Mand, da han vendte tilbage til Ægypten. Men han kendte sin Pligt, og han opfyldte den paa den anden Side Døden. Før han døde, bestemte han at lade sig begrave midt i det levende Folk. Han vilde ikke, selv i Døden, svigte sin Stamme. De skulde vide, hvor de havde ham; de skulde altid mindes og forstaa hans Kamp. — Men mindelig bad han paa sit Dødsleje: „Naar I drager herfra, saa fører mine Ben med Eder."

Saa døde Josef den drømmefri Død, hundredeogti Aar gammel. Og de balsamerede ham og lagde ham i en Kiste i Ægypten. —

Saaledes var Josef i sit byrdefulde Liv Sorgens Træl, ikke Lykkens Træl. Hans Dagværk faar aldrig Ende — ti er Josef ikke som selve det jødiske Folks Sjæl, den landflygtige og længselsfulde Sjæl, der spirekraftig slaar Rod overalt, men aldrig finder den Muld, den ret kan sætte Blomst

i? — Er Josefs Skæbne ikke ogsaa vor? Hans Drømme vore? Vi samler vort Neg, vi aner vor Stjerne. Bør vi ikke vende os mod Josef med uendelig Tak og i uendelig Længsel?

STJERNESKUD
(Af „Børnerim")

Der faldt en Stjerne
fra Himlens Bue,
en Myre saa det
fra sin Tue.

Den lille Myre,
den store Stjerne
med Blikket mødtes
i det Fjerne.

Og Myren sagde
ved dette Skue:
Dér faldt en Myre
fra Himlens Bue!

DET FLOTTE HUS
(Af „Børnerim")

Her bygger jeg et Hus,
Min Mo'r skal bo deri.
— Saa gaar jeg ned ad Gaden
og kommer der forbi.

HANS P. LUNDE

[f. 1859. Udgivet: Fra Hus og Gaard, Fortællinger og Skitser (1892) — Midsommerbarnet, en Fortælling (1898) — Fynboer, Fortællinger (1902) — Naturtoner, fynske Digte (1903)].

EN GILDESFÆRD

(Af „Fynboer", Fortællinger, 1902)

Paa en Skovvej gik en Mand og ærgrede sig, fordi Skæbnen ikke havde været ham rundhaandet nok, saa han kunde fare af Sted paa Luftringe — ligesom næsten hver anden Mandsperson, han mødte paa sin Vej — i Steden for saadan at stampe sig frem med en Fornemmelse i Fødderne, som om hver Sten, han traadte paa, skar sig dybt ind i Kødet.

Over hans Hoved flimrede ungt Bøgeløv med friske, festlige Sus, og frem af de grønne, gyngende Masser bruste klar og sød Fuglesang, en klinger, dirrende Jubel, blandet med Raageskrig. Der blev bygget Reder, Bierne fyldte deres „Kurve" med Blomsterstøv — Livsglæden rislede op af Jorden og ned fra den grønne, blinkende Skovhimmel.

Men Ærgrelsen havde hængt en Taage for hans Øjne og lammet hans Hørenerver, saa Foraaret ikke kunde befrugte hans Indre.

Bedst som han gik og labbede paa Skovvejen, skelnede han nogle Mandsstemmer, der skar ind mellem hverandre, snart stigende, snart synkende, jævnlig springende over i en kraftig, rullende Latter. Og lidt efter kunde han opfatte enkelte spredte Ord og skimte de talende, der stod uden for et lille Hus bag det ikke fuldt udsprungne Skovbegn.

Det anede ham, at noget særligt maatte gaa for sig derhenne, thi Munterheden voksede. Og de himmelblaa Røgflager, som futtede op af Skorstenshullet og legende slyngede sig ud over Skovtoppene, øgede hans Anelse: Her havde de nok den store Gryde paa i Dag.

Det lille Hus skinnede af Kalk og Kønrøgsværte i Solen, Gangen mellem Laagen og Trappestenen var nylig gruset, og helt ud til Vejens Hjulspor var der strøt Blomster og Bukshorn. Ris og Huggespaaner i Vedkastet var revet sammen og lagt i Dynge ved den høje spidse Brændestak, der stod ved den søndre Gavl. Der var gjort alt, hvad en Smaakaarsmand evnede, for at det hele kunde se pænt ud, og der var intet at pege Fingre af, selv for en meget kritisk Beskuer, tvært imod, Oppudsningen var udført med en beundringsværdig, næsten rørende Nøjagtighed. Hytten kunde ikke have staaet mere fin og ren, om den saa lige var dalet ned fra Himlen.

Paa Vejen, tæt ved Huset, stod en Vogn forspændt med et Par gamle Heste, der nu og da løftede en Fod, som havde de Værk i de gamle Ben, og sukkede dybt — maaske efter Forløsning eller efter Grøftens friske Græs, som pirred dem i Næsen med sin Duft. Vognen indeholdt kun to Langhalmsdukker. Lidt længere fra Huset holdt et andet Køretøj med to Agestole.

Smaagrupper af Mænd, alle i Hævdstøj, nogle endog med høje, Haroulds Hatte paa, og alle mer eller mindre hede i Øjnene, stod livligt snakkende og røgende ved Vognene.

Den vejfarende Mand var en fremmed her; han saa og saa: Barselgilde paa en søgn Dag? Nej, her var vist Bryllup.

Men saa fik han Øje paa noget hvidt, et Lagen, som hang for et Par af Vinduerne.

Ligfærd!

Den fremmede gav sig god Tid. Han standsede ved en Mand, der stod lidt afsides og krummede sig, famlende under Vesten efter en Bukseknap, og gav sig i Snak med ham.

„Vi skulde jo ha' denne her gamle Niels, Aftægtsmanden, puttet i Jor'en. Nu er Mads da endelig sluppen ham," sagde Manden og trak Vesten ned med smaa Ryk og spyttede i Vejgrøften.

„Mads? — er det Svigersønnen?"

„Ne—j, nej, *de* kommer ikke hinanden noget ved, det var én, der hængte ved Huset den Gang, som at Mads han købte."

„Havde gamle Niels da ingen nære Slægtninge?"

„*Han* har ingen Familie, — ja, langt ude i Leddene ka'ske. — Ja, det var saamæn en glædelig Død, om nogens er'et. Det vil linde godt for Madses, for den Aftægt var mer end baade Skatter og Renter. Der var jo snart ingen Ende paa alt det Smør og Flæsk og jeg—véd—ikke—hvad, der skulde udredes til den gamle. Og hvad han saa ikke selv kunde naa at fortære, det gav han til andre, som kunde sidde og snakke det fra ham. To Mænd *er* gaaet fallit paa ham i dette Hus, saa det var ligefrem et helt Vovespil af Mads at drage herind."

Mads kom frem i Døren, — lystig, med Hatten paa Snur.

„Saa, Folkens!" sagde han, „skal vi saa ta' en Rejsetaar, inden vi læsser ham. Værsgod, vil I nu holde jer til. Værsgod!"

Saa standsede hans Blik ved den fremmede. Mads hil-

ste fornøjet og traadte hen imod ham. Vel kendte han ikke den Mand, sagde han, men det kunde ogsaa være det samme, han skulde nu „ligegodt med ind og smage Mosten!"

Den fremmede undslog sig, men han maatte med. De andre Mænd fulgte efter, langsomt og med Ophold. Inde i Stuen sad nogle Gæster ved et langt Bord, der var dækket med en hvid Dug. Kalvesteg og kogte Æg, Syltetøj og Kage samt Drikkevarer fandtes paa Bordet. En Kone kom ind med nogle Kopper Kaffe paa en Bakke. Stuen var opfyldt af en blaa Tobakstaage.

Mads stod og lettede paa nogle Flasker, til han fandt én med noget i; saa gik han omkring og skænkede.

„I to Karle," sagde han til et Par Mænd, der sad og drak Kaffe omme bag Bordet — „I har s'gu vist ikke faaet jer en sort! — I skal ha' noget i Kaffen!" Mads skænkede i Kopperne, dog ikke uden Indsigelser fra de paagældende: der skulde være Maade med — *ligegodt!*

Ikke et Øje, ikke en Mund tydede paa Sorg. Af og til lød en spøgefuld Bemærkning, udtalt med dæmpet, komisk-langsomt Tonefald og tilsvarende Minespil; men Skæmten overskred ikke visse givne Grænser.

„Ja — *det* maa vi rigtignok sige," sagde en lavstammet, før Mand, „at Mads han koster ham net hen. Sik'en Begravelse! ... her er nok baade af det ene og det andet Slags!"

„Ja, han kommer ikke tørt i Jor'en, den," sagde en ivrig Tobaksryger ... „Vi skal jo ikke snakke ilde om de døde, de skal ha' Lov at hvile i Fred — men til at gamle Niels har vær' en farlig Brand, det har han nu, om vi maa sige det!" — han saa sig om, som ventede han at finde Medhold hos de andre.

Ingen modsagde ham.

„Det er net gjort af Mads," fremførte en stille Mand,

.s Øjne hele Tiden stod runde og vandklare med et uudındeligt Blik under den nedtrukne Hatteskygge ... „det jo ligesom det ku' ha' vær' en hel Gaardmand," føjede a til med en stille, dyb Humor i Tonefaldet, men uden det sælsomme Blik forlod hans Øjne.

Aads dukkede sig, næsten rørt ved al denne Ros.

,Vi har jo ikke saa stort at gøre med," sagde han højelig, „men vi har gjort, hvad vi kunde. Og hvad der ı ellers kan være at sige om den gamle og saadan, se ; maa vi jo ikke tænke ved paa saadan en Tid. Han skal :e herud af som en Stodder." Det sidste Ord faldt med :ertryk, men samtidig saas hans Adamsæble at bevæge ', som om han havde faaet noget op i Svælget, og han ttede sig urolig, hævede og sænkede Hovedet flere Gange.

,Det er altsammen, som *det* skal være, Mads," sagde den e føre Mand, idet han tændte sin Pibe. „Men der kunde g ligegodt gærne være *dem,* der ..." han fik pludselig .vlt med at bakke.

,Ja," fuldførte en anden, med Glasset paa Vej til Muna, „der kunde nok være *dem,* som gærne kunde synes, t gjorde ikke saa nøje, hvordan saadan én kom i r'en."

En Mand med et stort Skæg og mørke, ildfulde Øjne ud.te i en fyndig Tone:

,Mads er den eneste, der nogen Sinde har kunnet komme . af det med gamle Niels, vi andre kunde ikke ha' gjort m det efter."

Mads rømmede sig og sagde:

„Det var nu drøjt nok sommetider, men ..."

Hans Kone afbrød ham:

„Ja, Mads har da grædt *nogen* Gange for den Sags :yld."

Han blev flov og mumlede:

„Ja vist har jeg."

„Men det var svært," vedblev Konen, „hvor Niels forandrede sig, inden han døde."

„Ja, han takkede mig da saa meget kønt paa det sidste," sagde Mads, „han tog ved min Haand og bad mig om Forladelse."

„Det har saa ligegodt ligesom vendt sig i ham," sagde den ivrige Ryger, „Samvittigheden og det dér ..."

Den fremmede sad og saa sig om i den Tanke, at der maatte vel være ét Par vaade Øjne i det mindste. Nej, der var ikke det, der lignede Sorg. Alle var, efter den lille Samtale om den afdøde, lige saa muntre som før, om ikke mere.

- — —

„Vi skulde vel synge en Salme over ham, førend vi glider," sagde Mads og saa spørgende paa Forsamlingen.

Nogle af Gæsterne rejste sig og fulgte langsomt efter ham ind i Aftægtsstuen, hvor Liget laa. Granduft og Ligkistens Tjærelugt strømmede imod dem. Konen hentede en Salmebog, og der blev sunget over den døde. Kun to Stemmer hørtes, to tunge, rystende Stemmer, men der klang et stemningsfuldt Enfold ud af dem. Tilhørernes Ansigter ligesom stivnede under Salmesangen, Øjnene blev stille og forlegne, lukkede sig halvt.

Kisten skulde ud af Vinduet. Bærerne stønnede, deres Ben strittede krampagtigt mod Lergulvet, saa Støvlehælene satte Mærker. Nogle gav Ordrer: „Længer om mod Skabet, Per!" — „Holdt! I maa ikke skyde saa galt paa."

„Højere op der bag ved, Overkanten ta'r paa!" — Og en Mand, der kom i Klemme mellem Kistens bageste Ende og Væggen, gav sin Smærte Luft i en Ed.

Under Stønnen og højrøstet, men ganske harmløst Mund-

huggeri, blev Kisten sat op i Vognen og nogle faa Godtkøbskranse hængt paa den.

Mads greb Tømmen og satte sig op, hans Kone tog Plads ved Siden af ham, og nu gik det langsomt mod Kirkegaarden. Den fremmedes Vej faldt sammen med Ligtogets, han slog Følge.

Under Jordfæstelsen drev han om mellem Gravene. Ved Kirkegaardslaagen tog han Afsked med Mads og Konen, før disse kørte hjem. Ligtalen havde gjort hendes Øjne lidt røde, ogsaa paa Madses Ansigt laa Vemodsskygger, men den Lethed, hvormed Ægteparret steg til Vogns, og den Livlighed, hvormed det satte sig til Rette paa Siddefjælen, viste tydeligt, at der var falden tunge Vægte fra deres Skuldre.

Saa mange af Følget, som der kunde hænge paa de to Vogne, fik Plads. Kun de raskeste Ben maatte gaa. Og nu gik det hjemad. Store Støvmasser væltede op om Hjulene og slog Hvirvler i Solskinnet.

Man kørte, som — ja, som om gamle Niels var i Hælene paa dem!

Den fremmedes Øje fulgte Vognene paa deres Fart ud i det lysegrønne, foraarsklare Landskab, hvor Blomster og smaa hvide Lam spættede Eng og Ager.

Sit eget Savn følte han ikke længer. Samværet med de hjemkørende Folk havde indflyttet ham i en Tanke- og Følelseskreds, der vel var snæver, men ædel og ærlig — ophøjet midt i sine ligefremme Udtryk, sund og enkel, lige ud af Guds fri, Guds friske Natur.

Fattige Folk, brave Folk, tænkte den fremmede. Der kommer Døden med Smil paa sit huløjede Knokkelansigt og bringer dem den Højtid, som Livet saa længe har nægtet dem.

Ikke skulde det undre mig, om Mads sætter en køn Mindetavle med Lovord paa den gamles Grav, saa snart han faar de Kroner slidt sammen, Tavlen koster.

MIN HJEMSTAVN

(Af „Naturtoner", fynske Digte. 1903)

Paa Fyn, det blide Land, min Vugge stod,
her randt min Barndoms og min Ungdoms Dage,
her lærte jeg at rappe Haand og Fod,
naar jeg om Somren røgted Kvæg og Plage,
her lærte jeg at pløje og at meje;
her laa for mig de lykkeligste Veje.

Min *Hjemegn* bryder ingen Steds sig vildt,
er hverken majestætisk eller dyster,
den breder sig med Hegn, saa trygt og mildt,
med lave Bølger ud mod sine Kyster —
som om en venlig Haand har glattet efter,
fordi her gemte Mulden rige Kræfter.

Min Hjemstavn: altid skøn og frisk for mig.
O Moderjord, hvor Livets Lyst og Smærte
mig bandt med stærke Rødder fast til dig, —
jeg var dig ej saa fjærn, at jo mit Hjærte
var hos dig, og at jeg jo tusend Tanker
til dig lod flyve over Bælt og Banker.

Saa tit jeg, fjærnt fra dig, har mærket Duft
af Vaar, af Hø, af Hyldens hvide Skærme,
da aandede min Sjæl din kendte Luft.
Og naar jeg hørte Sus af Løvets Sværme
og saa dem hvirvle hen langs Hegn og Huse,
da var det *dine* Træer, jeg hørte suse.

Min Hjemstavn! her jeg saa i Vest og Syd
et skovrigt Højland hvidne, grønnes, blaane.
Herude toner kendte Klokkers Lyd,
mens Minder staar, i Lys af Sol, af Maane
og kalder inderligt fra Mark og Enge,
og rører ved mit Hjærtes ømme Strænge.

KARIN MICHAËLIS

[f. 1872. Udgivet: Højt Spil (1898) — Fattige i Aanden, Fortællinger (1901) — Birkedommeren, Roman (1901) — Barnet, Fortælling (1902. 2. Oplag 1902) — Lillemor, Fortælling (1902. 3. Oplag 1904) — Sønnen, Fortælling (1903) — Hellig Enfold, Fortællinger (1903) — Gyda, Fortælling (1904) — Munken gaar i Enge (1905) — De smaa Mennesker, Fortællinger (1906)].

RAS RØGTER

(Af „Fattige i Aanden", Fortællinger, 1901)

Ras Røgters Kammer var omme i den søndre Længe, men Ras kom der aldrig, og Støvet laa saa lindt og tæt over Gulvet, at man kunde se, naar en Skarnbasse havde pløjet igennem det.

Hvad skulde ogsaa han med Kammer, naar han havde Bæsternes venskabelige Omgang!

Ras vadskede sig ikke.

Den Ting fandt han ubekvem og overflødig. Fik han sig om Sommeren i Marken uventet en Tordenskylle over Hovedet, kastede han sig badovs paa Jorden og lod Regnen slaa Stortromme paa Buksebagens Hjorteskind.

Da Ras reddede Grevens Dreng fra at drukne i et gement Mergelhul, var Faderen jo færdig ved at forgylde Ra[illegible] af Taknemlighed, men Ras nejede kun, som vanlig, naa[illegible] han snakkede med Storfolk og sagde: „Mæ fo Low aa Ta[illegible]

hans nodige Welskafthed — om han helles will beskænk mæ, ku' han jo gyw mæ æ Klat Hjortenskind te Enden a mi Bøwser, faa te de holder bedder end som de Hverkenspjat, Kvindfolk wøwer sammel!"

Og Ras lagde sig paa Maven, tværsover en Malkestol, mens Pigen med Hyssing sømmede den gule Bag i de hjemmegjorte blaa Bukser. Til Gengæld malkede han to Omgange for hende — saa var den Villighed betalt.

Ikke for aldrig det skiftede han Tøj med det Gode, men kommanderede Husbond ham i ren Uldskjorte, maatte han lystre — bagefter gnubbede han sig dygtigt i Renden under Kohalerne.

Hans Næse var nu indrettet paa den Slags.

En Gang om Aaret, Aften før Høstgildet, lige naar Kokketøs og Bryggerpige var begyndt at bage Æbleskiver — de bagte hele Natten over — blev Ras kaldt for Husbond.

„Naa, Ras, skal vi saa svinge os i Morgen?"

„Jowwel aa Tak, Husbond!"

„Min Kone vil gerne ta' en Sekstur med ham, men saa maa han jo være i Pudsen; forstaar han?"

„Jowwel aa Tak, Husbond!"

Gennem Køkken og Bryggers trak Husbond af med ham ud i Vadskestuen. Dèr stod tre Baljer parat, en med Pumpevand, en med Sæbevand og en med skoldende Sodalud.

Og Sidsel Pommerans, den villeste Faareklipper i syv Miles Omfang, og Mikkel Praas, stod grinende og parate.

„Af Tøjet da, Ras," sagde Husbond, og Ras krympede sig.

„Ka'en skær le' rap?" sagde Sidsel; hun talte Bysprog og havde Fribolig i Fattighuset. Hun hjalp til.

Sidst faldt Skjorten, og Ras blev sat paa en omvendt Bøtte.

Klip-Klap og Klip-Klap — der rendte alle hans klæge,

gulgraa Gammelmandslokker ned over Skuldrene, saa vævre som vaade Mus.

Halmvisken fik en Gang Sæbe og Sand, kom i Sodalud, og Ras' Hovedbund blev renset for alt levende og livløst.

Siden skurede Sidsel og Mikkel Praas Resten helt ud til Storetaaen og den med.

Ras tudbrølede.

Hvert Aar ved den Lejlighed græd Ras. Dels gjorde det ham ondt at komme af med Snavset, og dels mindedes han sin Mor, der for tre Snese Aar siden garvede hans Skind saa grundigt alle Aarets Lørdage.

Sidst blev Pumpevandet heldt over ham som en Byge, han blev gnedet tør og svøbt i et gammelt Dækken: „Nu ligner han s'gu en anden Græker," sagde Husbond, der røg Pibe til den Forestilling.

Efter Sidsels Vurderingsskøn blev Ras Røgters Undertøj enten brændt til Aske og gravet ned, eller blot kogt ud i Gruekedlens skrappe Lud. Trøje og Bukser kom i Ovnen, der endnu var hed efter Rugbrødsbagning, der fyredes op, og alt ondt blev vel fordrevet. — — —

Næste Dag var Ras fin, ren og ulykkelig. Han syntes, at hans sorte Sjæl i det hvide Legeme passede saa daarligt som en Fedeso i en Gyngestol. Men da han om Aftenen tumlede rundt i en Sekstur, var det, som voksede der Englevinger ud paa alle de fem Fingre, der laa udspilede paa Herregaardsfruens Ryg. Og hans Træsko klingrede saa festligt, som var de klampede med ægte „Sparantenguld".

. - - - -

Ras havde sine Sorger, idelig ens var de, og kom igen sikkert som Aarets Maaneder.

Det var, naar Køerne kælvede.

Han led for dem og med dem, og græd, saa det dryppede, naar de stønnede og krympede sig i Veer.

„Di stakkels Orm — di æ kummen faa Skaad' uden egen kyld aa Orsagels', int som Tøseren, der sjøl æ ud' om'et!" g han virrede med Hovedet og hulkede.

Men var Kalven kommen til Verden, lykønskede han Moeren, døbte den nyfødte med fineste Adelsnavne og var lad som en ung Fader.

Han var ikke gift, og naar Pigerne drillede ham med ans Ungkarlestand, svarede han gerne:

„Ka I bring mæ en Styk Kvindfolk, der leger po Eg aa ıger Onger u'? Ka I de — faa te saa will a ha hinner raks!"

Han fandt, det var Vorherres eneste iøjnefaldende Fejl 'a Skaberdagenes travle Tid, at Fødslen voldte Pattedynes Hunkøn saa store Smerter.

„Aa de' kun' jo waan repelrirt, om han haad gywen sæ ı bette Kon bejjer Stunder — saadden te baadde Kvindılk og Bæjster og Awerkatter ku leg Eg aa rug. Men," ıjede han til, „man sku' jo ett go i Rettes mæ Gud Hernns uransavelige Arbed — wi ku jo ett i syw Oer ha goer, wa han fik lawed aa makked sammel i syw Daw!"

Han ejede ikke en Trevl Tøj udover det, han gik og stod Hvad nyt, der kom om hans Krop, var Husbonds kassede. Løn tog han ikke imod. Hver Skiftedag, naar Husınd kom med Pengene, sagde han bogstavret og med stor indighed: „Sanker — Eder — ikke — Skatte, som — Møl og Rust — fortære — kunne — — staar i æ Biwel, aa a ıller nu Relionen mæ den Kromm' Forstand aa Omtænels' Vorherre Gud haar gywen mæ!"

Pengene blev da sat paa Bog, men Bogen vilde Ras ikke for sine Øjne: „Saa ska Jen baressens ha di Papier aa waar Renter a po Dummens store Daw — næ hjelles Tak ıa mæ!"

Ras gik i Kirke hver Søndag, saa sort han var, men

faldt gerne i Søvn, inden Præsten vel var begyndt. Naar Orgelet saa til Slut tog Fart, vaagnede han op, huskede hvor han var, og gav sig til at bede alle de Bønner, der sad i ham fra den Tid, han gik hos Præsten.

Mangen Søndag bad han højt og inderligt for „en nodig Paaløsning" — det var, naar en af Køerne havde svært ved at kælve. Ja, engang overvandt han i den Grad sin Skyhed overfor Guds Tjener og Kirkens Hyrde, at han bad denne i Bønnen for syge og sorgfulde mindes den brogede Ko, Jessebell Løwenkop, som nu i tre Døgn, fuld ikke havde taget ved Æde.

Men Præsten talte ham til i gram Alvor og spurgte, *hvorfor* Ras gik i Guds Hus, naar han dog sov i Stedet for at høre Guds Ord.

„Jow, sier jerres Welærwærdighed, di arme Kre'tur stoer nu der aa gomler aa fyllesefirer øwer Lyw aa Dø. Løs ka de ett, aa skryw ka de ett, di æ hwerken døft helle kumfelmiret, aa aaller hør' di saa møj som æ Sallem, faa a ka nu ett søng, aa Malketøseren sønger kons Wiser om Kiærlighed aa Troskaw, men lidt Relion maa di da ha. Aa enten te a nu sower heller ett, saa lysser æ Prejst — mæ gonsti' Tilladels' jerres Welærwærdighed — Welsinels' øwer wos aall — aa den tawer saa a mæ hiæm i æ Lomm te di sælle Bæjster!"

Præsten erklærede da myndigt, at Køer og Faar ikke var af samme Oprindelse som Mennesker og derfor ikke kom i Guds Rige.

„Sku' di da i Hølle?"

„Nej!"

„Saah   næ, jerres Welærwærdighed aa Pastor, nærensti' di ett kum i Høll aa ett i Paradis — saa æ de' Hiel Jow æ grow Løwn. Faa te jen Stej mo di jo gyr a mæ, aa enten di no we putt mæ i Hølle — hwa Gud forbyd, helle

send mæ lukt i Abraham hanses Skyed udi Paradies, æ Kre'tur mo da wær de jennele Stej!"

„Hvorfor dog det, Ras?"

„Fordi te a æ Røjter — aa a ska well ett røjt Engler aa mug under dem. Næ dier hwo a kumme, dier kumme wal osse æ Bæjster!"

— — — —

Den gamle Præst døde, og en mere skrap kom til Egnen. Ogsaa han hørte om Ras og satte sig for at ruske Røgteren ud af hans Uvidenheds Enfold. Hver Søndag efter Kirketid holdt han Ras tilbage og talte Donner til ham og udlagde Bibelsproget i strenge Ord. Men Ras var som Flodhesten — hans Hud stod for drøje Slag uden at faa Strimer. Naar Præsten slap ham, drejede han sig op mod Vinden, rystede Ærmerne og Buksebenene og viftede med Trøjeopslagene, drev saa hjemad og gav alligevel Bæsterne den Velsignelse, Præsten havde forbudt ham at anvende paa anden Haand.

Men om Sider lykkedes det dog Præsten at jage Skræk i ham. Og gamle Ras gik fra Ko til Ko, strøg dem over de vaade Muler og græd. I to Nætter fik han ikke Blund.

Staldlygten hang i Krogen og gloede paa ham som et ondt Øje, og Blæsten udenfor jog mod Port og Mur som en bankende Knokkelhaand. Han følte med et, hvordan Tøjet klæbede til ham af Skidt og hvordan det kribled og krøb i Hud og Haar.

Det gøs i hans Krop.

Han vendte og drejede sig, og Bæsterne hostede, og Halskæderne ringlede.

— — Og Præsten havde talt om at tvætte sig og om ren Sjæl udi rent Legeme. Det var en Slump Tid siden Høstgildet, nu — —

Ras stod op og gik hen til Lygten. Dèr paa et Søm var

en gromme solid Hampensnor, gromme solid. Man kunde da klynge sig op, saa var Livet af den Smule Krop, inden Satan kom og tog En.

Men Bæsterne — — —

Nej, han kunde ikke bringe det over sit Hjerte at forlade dem, de gode, rare, fornuftige Bæster — — og Præsten sagde, de havde ikke Forstand! — — Da var det, som et Lyn fòr gennem hans Sjæl — han lagde sig tilbage i Halmen, bad sine Bønner, bad som altid for hver Ko især, og sov ind, sødt og tungt, til Morgenstøjen vakte ham.

Det skete otte Dage før Jul.

— — — —

Gaardens Folk troede, han var bleven „tumpet".

For Ras mugede og Ras skrabede. Væk med Spindelvæv og væk med Rotter, og væk med det fede Møglag, der gjorde Staldgulvet blødt som et Grønsvær. Saa kom Turen til Bæsterne. Ras laante Børster og Sæbe og Soda oppe i Bryggeriet og vadskede Dyrene saa rene, som havde de været smaa Børn, der skulde til Chokoladegilde oppe hos Greven.

Kostalden kom til at *lugte* af Renlighed.

Han sled med Dyrene, som skulde de optræde i Cirkus. De hundrede Gange i Døgnet øvde han dem i at lægge sig paa Tælling. Den sædvanlige sidelænds Dratten om var langtfra god nok.

„Aa Herrejøs — aa Herrejøs, bette Wiweke Koos, ett saadden, ett saadden, aalle hinner Posselankentøjer aa jen Gang ind under hinner Maw' — — saadden, ja, ja, da, saadden!"

Straks en Ko rejste sig i Baasen, var han der: „Naa, bett' Fie Gyldenløw, ka hun saa kromm hinner Nejerdil, aa ka hun saa knæl lisse gelindikus som te hinner Slæjtning fræ Lollikkeland!" — — —

Sidst kom han til sin egen Renlighed. Det var jo fælt „sjenerli" at gaa til Pigerne om den Ting, og han havde da ogsaa Øvelsen ved at se, hvordan de andre skrubbede ham.

Han foretrak at gøre det alene og i dyb Ensomhed.

Da Natten faldt paa, vadede gamle Ras nøgen og barfodet gennem Sneen over Gaarden, pumpede Vandingstruget fuldt og steg op i det kolde Vand. Det var for mørkt til, at han kunde *se* Renheden, men da Tænderne dansede Hopsa i Munden paa ham, og Fingrene blev stive som Istapper og døde, mente han, nu kunde det vel være nok, og gik over i sin lune Stald.

Ikke var Husbond af Fjerene, før Ras stod for ham og bad om et helt Aars Løn.

Med den i Lommen gik han til Landsbyskrædderen og købte et Sæt nyt Tøj. Det var syet til en pukkelrygget Møller med korte Ben, men saasom Mølleren døde, hang Tøjet unyttet hen. Ras krøb i det og saa ud som — — — han saa mærkelig ud.

Men da Avlskarlen skar Graner til Folkestuen, skar Ras Graner til Kostalden. Saa købte han tyve tykke Tællelys og to Pund Totommers Søm. Og Lillejuleaften slog han Granris fast over Væggene og stillede Lys i Gittergluggerne over Baasene.

Husbond bad ham passe paa Lysene, men lod ham ellers gøre, som han lystede. — — —

Selve Juleaften, da Landsbyens Kirkeklokker kaldte alle hid og Gaardens Folk med Salmebog i Haand var draget af, og Juletræet stod færdigt i Salen, og Folkenes Bord var dækket med hvidt Papir, Knive, Gafler og Saltkar — da den hellige Fest var ved at tage sin Begyndelse, aabnede Ras Stalddøren paa Klem.

Stille var der i den store Gaard. I Herskabshuset oppe foran Haven skinnede Lys fra hver en Rude.

„Kossaa da, kossaa da, Irmelin, aa Ann Mari, aa Abigael, aa Roselill — kossaa da!"

Stille trinede Ras Røgters Køer ud af Stalden, som anede de, det gjaldt deres Sjæls Frelse, og gled gennem den høje, bløde Sne, over Gaardsrummet, ud af Porten og langs den sorte Poppelallé, der gennem Skoven førte til Landsbyen.

Kvægets Halsringe klang som Klokker. Andægtigt skred Køerne frem. Hele Vejen hviskede Ras til dem og talte kærlige, mange Ord.

De naaede Kirkegaarden, hvor den hvide Kirke laa med lange skinnende Vinduer og brusende Orgelsang.

Om Hornene paa Irmelin hang en Rulle Tov. Den tog Ras, stak den ene Ende gennem Irmelins Halsring og gennem Ann Mari's og gennem alle de andres, saa han tilsidst havde Bæsterne som Perler paa sin Snor. Nu gjorde han den yderste Løkke fast ved Vaabenhusets Jernklinke og den inderste ved Hoveddørens Haandtag. Gik saa selv over Kirkens Dør til Orgel og Julefest.

Mange vendte sig efter Ras. Ingen var bange for hans Nærhed som ellers, og han banede sig Vej helt op til Prædikestolen og stirrede ufravendt paa Præsten, til denne saa ham og studsede over hans sirlige Ydre.

Inden Tjenesten var forbi, borede Ras sig ud.

Da Folk strømmede fra Kirken, blev der stort Mudder ved Udgangen, som spærredes af Ras Røgters Bæster, der laa nok saa pænt med alle fire trukket ind under sig. Ras gik hen og pillede Præsten nederst ved Kjolesømmen:

„Mæ Fo'low, men nu æ helles bod æ Bæjster aa mæ sjøl saa renli aa æ Krop, te a Pastoren geren ka wis wos den Willighe' aa rens Sjælen i Lywwet po wos mæ de' samm'. Æ Bæjster haar hyer aa æ Sallemsang, aa mestendels søn-

get mæ, aa di haar hyer aa æ Præken, aa æ saa møj nyd'le bered aa æ helle' Fest. Men hwissomstier, a' I sejer a' æ Bæjster illywel ett kan kum i æ Paradies, saa sejer a, te de æ Løwn, sejer a, faa saa we' a da, a' Worherre, han æ minner skrap end som te hanses Præjster!"

Præsten saa sig forvirret om: „Men hvad vil han dog her med alle de Dyr?"

„De leger jo aa knæler po aall djer fier Bien aa ber fow dier Sjæls Fortawels'. Aa saa wenter di etter, a æ Pastor sku lyss æ bett Welsinels' aa den Slaw — mæ Faalow aa unskyl mi Dristi'he!"

Da tog Præsten en rask Beslutning, han hævede Armene ud over Mennesker og Dyr: „Herren være med Eder alle, Herren lade lyse sin Velsignelse over Eder, Amen!"

Mængden blottede Hovederne, Køerne laa stille og stumme, og Ras Røgter græd Glædens Taarer.

„Ded ska' hans højærwærdig Pastor helsens ha saa møj manne Tak for boed fra æ Bæjster aa fra Ras Røgter aa mæ sjøl. ... Ded gjoer wall lig' ner i mi Maw, saadden aa fo rijæl Beskied aa di hellige Diel. Naa hwe' wi da, hworte a' wi kumme hen, enten wi blywwer puttet aa æ Kærregoer eller wi blywwer ædt i Kysupp mæ Boller aa. ... Ja, Gu' ha Low i al Æwihied, saa gue han æ mo' æ sælle Stymper som mæ. — Kossaa, Børnlil, a wi ka' kum a hiemmel te," sagde han og trak efter Hjemmet i den hvide Julenat. Men mange var de, som fulgte ham — baade Mennesker og Dyr.

I Kostalden sang Ras Røgter alle de Salmer, han kunde huske, baade „Glade Jul" — og „Herlig en Sommernat" — og „O jeg, som har i Synd og Vellyst levet!"

O. C. MOLBECH

[f. 1860. Udgivet: General Langbergs Hændelser, fortalte i Breve fra ham selv (1902) — C. F. Tietgen: Erindringer og Optegnelser (1904) — Skoven hævner, Fortælling fra Virginien (1904) — Over Havet, en dansk Students Oplevelser i Amerika (1904) — Den gule By, Billede fra Ohio (1905) — Pocahontas, et Nutidsbillede fra det gamle Indianerland (1905)].

Af „OVER HAVET"

(Side 86—98)

Det var bleven Aften, da Høg begav sig ned ad de brede Stentrapper, som førte fra Gaden til Jernbanens lavere Niveau i Union-Stationen. Han fremviste sit Pas ved Gitterlaagen og blev øjeblikkelig indladt af Perronvagten, der beredvilligst viste ham Vejen. Han behøvede blot at gaa lige ud til Forenden af det ventende Tog, saa vilde han snart faa Øje paa Postvognen.

Han naaede frem til en lang, gulmalet Vagon, hvis Vinduer var forsynede med Jernstænger. Den havde ingen Platform ved Enderne som Passagervognene; de massive Sidedøre var tæt lukkede og frembød hverken Haandgreb eller Trin til Opstigning. Det hele forekom Høg som en lille Verden for sig selv, og gennem de smaa Ruder kunde han lige se to Skikkelser, klædte i blaa Lærredskitler, bevæge sig frem og tilbage.

Høg bankede paa Vogndøren.

Den aabnedes paa Klem, og en dyb Stemme spurgte, hvad han ønskede.

Han fremviste sit Pas og præsenterede sig som den nye Postekspedient, hvorpaa Vogndøren skødes helt tilbage, og en yngre Stemme indefra fornøjet raabte: „Naa, det var brillant, De kom — saa kan jeg jo blive i Mc. Gregor med det samme, naar De løser mig af. Men hvor er De dog bleven af — vi har jo ventet Dem næsten i en Maaned?"

Høg havde imidlertid svunget sig op i Vognen. Han hilste nu paa de to Ekspedienter og forklarede Grunden til Forsinkelsen, hvorover begge fik sig en hjertelig Latter.

„Ja, men nu maa De se at gøre Dem det saa behageligt som muligt i Nat — *Mack* kan jo vise Dem til Rette — saa kan De tage Tjenesten tilbage, naar der ikke er saa travlt!" sagde den ældste forekommende, og Høg følte sig i høj Grad beroliget ved denne Frist, medens den ligefremme, kammeratlige Tone fik ham til straks at føle sig som hjemme.

Han slængte Overfrakken paa nogle Postsække og satte sig derpaa for at danne sig et foreløbigt Overblik over Situationen. Han saa, at de begge var for optagne til foreløbig at føre Konversationen videre; men af de spredte Bemærkninger, der faldt, og Mændenes forskellige Udseende dannede han sig i Nattens Løb en temmelig korrekt Forestilling om sine nye Kolleger.

Der var over hele Situationen en ham ny og ukendt Stemning. Udenfor bredte Aftenen sin tavse Skumring. En enkelt Stjerne blinkede gennem Luftens Snetykning, og franeden skinnede i dæmpet Halvlys en uhyre, hvid Flade, gennemkrydset af paralelle, sorte Linier — den snedækte Banegaard med dens Hundreder af blankslidte Jernskinner, hen ad hvilke hist og her et Lokomotiv bevægede sig lydløst og spøgelseagtigt frem og tilbage.

Et tungt Stød mærkedes gennem Vognrækken — en dæmpet Kimen lød fra Malmklokken over Lokomotivet, og Toget gled langsomt, næsten højtideligt ud af Union-Stationens mægtige Toghal, ud paa den hvide Flade med de paralelle, sorte Streger, frem mellem røde og grønne Lygter, ind under tunge Jernbroer og Viadukter, langs store, stille Pakhuse, forbi larmende Maskinværksteder, over oplyste Gader og dunkle Alléer ud til Byens yderste Grænser og endelig mellem høje, sneklædte Jorddiger ud i Nattens Mørke.

Klokkens afmaalte Kimen ophørte, efterhaanden som Toget fjernede sig fra Staden, og i dens Sted meldte korte, hæse Stød i Dampfløjten, naar man passerede en Overkørsel. Bestandig øgedes Togets Fart, hurtigere og hurtigere lød Aandedraget fra Maskinens arbejdende Kæmpelunger, mens Fyrbøderens silhouetagtige Skikkelse skovlede Kul i det flammende Svælg, og de lange, sammenkædede Vagoner, straalende af elektrisk Lys gennem de duggede Ruder, bugtede sig som Leddene i en Kæmpedrage.

Naar Toget med halve Timers Mellemrum passerede eller et Øjeblik standsede foran en Station, aabnedes Døren halvt, en tung, velspækket Lædersæk væltedes ud, en anden kastedes ind, og Døren skødes atter til.

Øverstkommanderende i Postvognen var Kaptejn Dixon, almindelig kaldet „*Cap*" eller „*Dick*", og hans natlige Dont bestod i at fordele Brevposten og iøvrigt have Ansvaret for de Dumheder, hans yngre Kollega, Mc. Clelland, eller „*Mack*", maatte begaa ved Fordelingen af Aviserne og Pakkeposten.

Dick var en høj, sværlemmet Mand med et martialsk, graasprængt Fipskæg, der lod hans Samtid ane en Række vidunderlige Bedrifter, udførte under Borgerkrigen. Han var langtfra nogen eksemplarisk Postekspedient, da han

ansaa sin lille Whiskyflaske for en nødvendig Ledsager under sit betroede Arbejde; men han var en gammel Soldat, havde mistet en Tommelfinger ved Gettysburg og øvede en vis Indflydelse paa Republikanernes Stemmer i sin Fødeby, Dubuque ved Missisippifloden.

Mack var af Middelhøjde og mindede nærmest om en Collegestudent ved sit soignerede Udseende, sit blanke, sorte Haar, der var omhyggelig skilt i Midten, sit glatte Ansigt og sine udadlelig hvide Manchetter, som han altid pertentlig anbragte i sin Hat, saa snart han var steget ind i Vognen. Han var en ivrig Fodboldspiller, og en Mængde forgyldt Dingeldangel ved Uhrkæden, saasom Triangler, Kors og Cirkler betegnede ham som Medlem af forskellige Loger.

Dicks Arbejde foregik i Forenden af Vognen, hvis Væg var indrettet som et Skab med mange Smaarum, og disses Underkant bar en paaklæbet Papirstrimmel, der angav Poststedet, hvortil de i Rummet anbragte Breve skulde ekspederes.

Med en Pakke Breve i sin venstre Haand og den højre stadig beskæftiget med at fylde de forskellige Rum havde han sin Plads lige under den osende Hængelampe, hvis klirrende Glas og dryppende Petroleum gjorde Opholdet mindre behageligt.

Med Uniformskasketten i Nakken og Shagpiben i den ene Mundvig mønstrede han med kritisk Mine Udskriften paa de forskellige Konvoluter og lagde dem omhyggeligt i de respektive Smaarum, og naar et af disse var fuldt, tog han Brevbunken ud, lagde en Seddel med sit Navn øverst paa den lille Pakke, omviklede denne med et Stykke Sejlgarn og kastede Pakken i en dertil ophængt, udspilet Lædersæk. Naar saa Brevbeholdningen var udtømt, aflaasedes Sækken og anbragtes foran Vogndøren for at afleveres

ved første Station, hvorpaa en ny Sæk gjordes rede for næste Brevsamlingssted.

Alt dette foregik roligt og sindigt, uden at *Dick* spildte en Tanke paa det mulig glædelige eller bedrøvelige Indhold af de Breve, han saaledes sendte ud i Verden, og uden at Piben forlod sin Plads, selv naar den var udbrændt.

For *Mack* stillede Sagen sig noget anderledes.

Hans Departement — som Høg skulde overtage efter ham var Pakkeposten og Aviserne. Hans Plads var midt i Vognen, foran et lille, firkantet Bord, omkring hvilket der var grupperet ca. 100 Postsække, der udspilede og ophængte i forskellige Rækker bagved og ud fra Siderne af Bordet gabede imod ham som lige saa mange umættelige Munde. Hver af Sækkene var mærket med Navnet paa en Station, og Arbejdet bestod nu i med et behændigt Kast at fordele de Tusinder af Pakker og Aviser, som han selv udgød over sit Bord fra de indleverede Postsække, i disse gabende Svælg.

Med Aviserne gik det let nok, hvorimod Pakkerne, særlig nu henad Juletid, ofte kunde give Anledning til Hovedbrud.

Undertiden var Laaget løsnet paa en Papæske fuld af Modepynt, saa savnedes Adressen paa et Hattefoderal, og dette maatte lægges til Side, indtil Seddelen maaske senere kunde findes i Mylderet af Smaapakker. Ofte var det en ren Umulighed at bestemme, hvad der hørte sammen. Snart væltede et Bundt Fotografier ud, snart var et Toiletetui gaaet op; her savnede et Par lækre Smaatøfler deres Adresse, hist ventede en Kniplingskrave paa sin Ejerinde.

Dette Virvar af Genstande med og uden Navn eller saa mangelfuldt mærkede, at en Sherlock Holmes vilde have givet tabt, og endelig paa Bunden af Sækken en Bunke løsrevne Adressekort, som rent vilkaarligt og i al Hast

fæstedes til den første den bedste Genstand — det var den babyloniske Forvirring, som *Mack* var kaldet til at bringe i Orden, og for den pligttro Udførelse af dette Hverv var *Dick* som Førsteekspedient ansvarlig over for Publikum, Postvæsen og sin egen Samvittighed.

Med Undren fulgte Høg det ham ukendte Arbejde og søgte gennem de to Mænds lejlighedsvise Ytringer at opsnappe Hovedpunkterne i den Gerning, han selv allerede den følgende Aften skulde fortsætte. Men Lejligheden dertil var kun ringe.

Hurtigere og hurtigere skød Toget sin rastløse Fart gennem Natten, medens Huse og Træer og hvide Marker gled forbi. Sneen begyndte at fyge og klæbede sine Flager paa Ruderne, medens fint Snestøv trængte ind gennem Dørsprækken og lejrede sig paa Gulvet som en tynd Stribe. Snart stønnede Lokomotivet tungt, naar det arbejdede sig op ad en Bakke, snart svingede Toget i rasende Fart langs en Kurve, saa Vognen hældede, Lamperne osede, Kupler og Glas klirrede i deres Messingindfatning, og Petroleumen skvulpede i Beholderne. Tidt maatte Ekspedienterne holde sig fast ved Vægge og Hylder for ikke at blive slyngede fra deres Pladser. Den lille Jernovn i *Dicks* Hjørne glødede ved den stærke Træk, og Kedelen, der holdtes beredt med kogende Vand til en Kop Kaffe, naar Lejlighed gaves, maatte bindes fast til Kakkelovnsrøret for ikke at rutche af.

Endelig hørtes en kort Tuden fra Lokomotivet, Farten sagtnedes, og Toget standsedes med et pludseligt Ryk ved en eller anden lille Landstation. *Dick* skød Vogndøren til Side, den færdiggjorte Postsæk sendtes med et kraftigt Spark ud i Mørket — forhaabentlig landede den paa Perronen! — og en ny, struttende Lædersæk, bedækket med Sne, væltedes ind af usete Hænder, medens Sne og Vind og Røg fra Maskinen slog ind gennem Døren.

„Halloh, Dick!" — Halloh, Frank!" var al den Hilsen, der udveksledes. Saa klirrede alle løse Genstande ved et nyt Ryk i Vognen, Lokomotivklokken klemtede, og Toget fór videre over Marker, gennem Skove, over Broer, ud — ud i Mørket.

Time efter Time forløb saaledes for de to Mænd, der hver for sig var optagen af det vante Rutinearbejde, medens Høg nu og da søgte at gøre sig nyttig ved at tømme de tunge Postsække ud over det lille Bord.

Dick tændte sig en frisk Pibe, rodede lidt op i Kakkelovnen med Ildrageren, lettede paa Kedellaaget for at se efter, at Vandet ikke var helt fordampet, og gav sig atter i Lag med sine Breve. *Mack* derimod røbede undertiden sit hidsige, irske Temperament ved en lille Ed, der ofte havde et ganske komisk Anstrøg. „Jemini Christmas" og „Holy Moses" lød ikke saa sjældent fra hans Bord, og naar Høg vendte sig for at se, hvad der vel kunde foranledige disse lyriske Udbrud, fandt han *Mack* staaende paa Hovedet i en af Postsækkene for at opfiske en Avis, der var sluppen ned i en forkert Aabning.

„Hvortil gaar Centralia-posten?" — „Gaar Racine-posten ad Milwaukee-Ruten?" og lignende Spørgsmaal, der gerne af *Dick* besvaredes med Enstavelsesord, var den hovedsagelige Konversation i den første og travleste Del af Natten.

Mack begyndte at blive træt; han gabede og saa paa sit Uhr.

„Hvad Tid kommer vi til Sabula, *Dick?*"

„Klokken halv et. — De kan godt lægge Dem en halv Times Tid, *Mack!* Jeg skal løse Dem af saa længe; saa kan De tage Brevene for mig mellem Savannah og Gothenburg."

„*All right!*" svarede Mack og lod sig dumpe ned paa en

temmelig snavset Madrats, som i dette Øjemed laa henslængt paa Gulvet i Bagenden af Vognen. Med en Postsæk under Hovedet og sin Vinterfrakke bredt over sig sank han næsten øjeblikkelig i en fast Slummer.

Dick viklede Sejlgarnet om sin sidste Brevpakke og tog fat paa den af *Mack* efterladte, kun halvtømte Postsæk. Alene Haandelaget, hvormed *Dick* lynsnart og sikkert sendte de forskellige Aviser og Smaapakker ned i de gabende Sække, røbede den erfarne Ekspedient, der i en lang Række af Aar havde rejst frem og tilbage ad denne anstrængende Rute.

Det varede ikke længe, før Sækken var tom og de løsrevne Adressekort anbragte paa de Pakker, som *Dick* efter sin mangeaarige Erfaring ansaa for de mest passende. Han lagde nu de færdige Postsække hen foran Døren og tog, med Ryggen vendt mod sine Kolleger, en dygtig Slurk af sin lille Whiskyflaske, der havde ligget skjult i Vestens Inderlomme. Efter igen at have anbragt Flasken paa dette sikre Sted vendte han sig mod Høg og vinkede ham hen til sig.

Høg, som i lang Tid havde siddet hensunken i Betragtninger over den forunderlige Skæbne, der havde ladet ham havne i denne mærkelige Afkrog af en fremmed Verdensdel, skrævede forsigtig over *Mack* og hans Leje og nærmede sig vaklende og usikker — Vognen hældede snart til den ene, snart til den anden Side som i Søgang — sin Overordnede.

„Sæt Dem herhen og faa en Bid Mad med, Mr. Høg — for De har naturligvis ingenting bragt med Dem, kan jeg forstaa!" udbrød *Dick* kammeratlig. „I denne Tjeneste gør man jo Nat til Dag — arbejder, naar det er mørkt, og sover, naar det er lyst, alt som det kan falde. Men man vænner sig jo til alt!"

Han trak en Træstol frem til sin Gæst og tog selv Plads paa Bordet foran sine Brevhylder, hvor han nu paa en udslaaet Avis bredte Indholdet af den medbragte Madkurv. Der var baade Sandwicher, Franskbrødsskiver med Ost og Skinke, et solidt Stykke Pumpkin-pie og en halv Snes haardkogte Æg.

Efter at have opstillet disse Retter tilberedte han en uhyre Tinkande fuld af stærk Kaffe, som han skænkede op i et temmelig rustent Blikkrus, og indbød sin Kollega til at deltage i Maaltidet.

Denne maatte imidlertid give fuld Besked om sin Hjemstavn, hvor længe han havde opholdt sig i de Forenede Stater, hvorledes han havde opnaaet Pladsen uden at gennemgaa de lovlige Former, Lægeundersøgelse, Øjenprøve, Eksamen i hurtig Skriftlæsning o. s. v. og især, hvilken Kongresmand der havde anbefalet hans Udnævnelse uden at forvisse sig om, at han var amerikansk Borger, den første Betingelse for overhovedet at kunne være Embedsmand i Landet.

Betagen af saa megen Venlighed fortalte Høg alt, hvad han vidste, og undlod ikke særlig at understrege, hvad han tænkte sig kunde stille ham selv i et gunstigt Lys. Amerikaneren opmuntrede ham ved forbavsede Udbrud og beundrende Smil til at blive ved, og Høg følte sig vel ved den overordentlige Interesse, *Dick* viste ham og hans Affærer.

Efterhaanden forsvandt baade Sandwicher og Pie. *Dick* viskede omhyggeligt Krummerne af Bordet, skyllede sit Blikkrus og satte Kaffen til Varmen for *Mack,* hvorpaa han tændte sin Pibe og gav sig til at studere et Avisomslag.

Pludselig lød en stærk Raslen paa Vognens Zinktag og Ruder, som ramtes de af en Hagelbyge. Høg for op og saa en Regn af Sod og Gnister fra Lokomotivet fyge forbi Vinduerne. Samtidig hørtes en langtrukken Tuden fra Damp-

fløjten, og da denne øjeblikkelig gentoges af et fjernt Signal fra et modsat kommende Tog, vaagnede ogsaa *Mack* og gjorde sig rede til at modtage Posten fra Sabula.

Faa Minuter efter bremsedes der, og Vognrækken gled langsomt ud paa den lange Pælebro, som mellem Savannah og Sabula krydser Missisippi for paa Jowa-Siden at dele sig i to, en for nordgaaende og en for sydgaaende Tog.

Paa den anden Side af Floden standsede Toget, og Høg benyttede Lejligheden til at orientere sig.

Bag dem laa den lange Pælebro, mod hvis Piller Flodisen havde lejret sig i store Flager. Kun midt ude var der aabent Vande, og Floden strømmede sort og boblende som Blæk i det svage Maanelys. Begge Kyster var hvide af nyfalden Sne, ligesom Perronen, hvorover Passagererne bevægede sig søvndrukne og forfrosne.

Her var tyve Minuters Ophold, lige Tid nok til at vælte en halv Snes tunge Postsække ud af Vognen og slæbe dem ind i Transitkontoret, hvad *Mack* og Høg besørgede i Forening. De modtog nu et lignende Antal nye Sække, som kastedes ind i Vognen til *Dick*, der maatte blive tilbage og holde Vagt, medens de to andre fik sig en Bajer i Banerestaurationen. Saa skyndte de sig tilbage til Postvognen, hvor *Dick* allerede havde begyndt at fordele den nye Post.

Det var nu *Macks* Tur at arbejde og *Dicks* at sove, medens Høg blev sat til at passe paa, at Ilden ikke gik ud i Ovnen og Vandet ikke fordampede i Kedelen.

Han blev siddende i sin Stol og faldt efterhaanden hen i en Døs, anstrængt af de sidste 36 Timers skiftende Sindsbevægelser og nye Oplevelser. Undertiden smaanikkede han, og hans Hoved sank ned paa Brystet, saa tog han sig deri og ragede op i Kakkelovnen for at vise sin Paapasse-

lighed; men den lange Nattevaagen havde udmattet h
og han følte sig i høj Grad ugidelig.

En graa Lysning i Øst viste, at Dagen var ved at
og langsomt brød Vintersolen frem og kastede sine m
Straaler over den islagte Flod, langs hvilken de kørte, c
de øde, sneklædte Marker og de rimpudrede Træer.

Nu var Nattens Arbejde til Ende. Det var kun Smaa
tioner, Toget endnu skulde passere, og kun faa Ste
hvorfra en slunken Postsæk nu skødes ind ad Døren
Mack.

Klokken var 9, da Toget omsider standsede uden for
Gregors lille Station, hvor et videregaaende Tog alle
holdt og ventede paa, at Postsækkene, der skulde be
dres Nordpaa, kunde blive overførte i en anden Postv

CARL MUUSMANN

[f. 1863. Udgivet: Forfløjne Pile, Noveller (1887) — Med løst Krudt (1889) — Udstillingsportraittet i Visitkortformat (1888) — Paa Solsiden (1889) — Bondekunstneren (1894) — Lovens Arm (1896) — Tretten Trumfer (1899) — Snehvide, en Hverdagsfortælling (1901) — Fange 113 (1903) — Raadhuskælderen, Jule- og Nytaarsfortællinger (1904) — Artistblod (1905—06)].

KONGENS NAADE

(Af „Raadhuskælderen", Jule- og Nytaarsfortællinger, 1904)

Klokken gjaldede drønende under Hvælvingen, den store Laas drejede rundt med en tør, knagende Lyd; i en Sky af indfygende Sne skruttede en Mand sig gennem den snævre Aabning, og Tugthusets tunge Port faldt atter i med et Brag, der gav rullende Genlyd som et Tordenskrald.

— Puh! Sikken et Julevejr! sagde Manden og børstede Sneen af sig. Det var Fængselspostbudet. Han gik hastig over Gaarden, bankede paa Inspektørens Dør, traadte ind og lagde med en tjenstlig Hilsen en stor Lædertaske paa Skrivebordet. Inspektøren, der var gaaet frem og tilbage i Utaalmodighed, tog en lille Nøgle og aabnede hastigt Porteføljen. — Han kastede Breve og Aviser til Side og greb en stor forseglet Konvolut, som han rev op.

Hans Ansigt, der var vanemæssigt strengt med en dyb Fold mellem Øjenbrynene og et nedad bøjet Træk ved Munden, oplystes af et mildt, næsten venligt Udtryk, medens han gennemløb Skrivelsen.

Saa aabnede han et Jærnskab. Tog tre Pakker ud af det og lagde dem paa Bordet.

Derefter ringede han. En Opsynsmand traadte ind og slog militærisk Hælene sammen, idet han gjorde Honnør.

— Bed den unge Dame, der venter dernede, om at komme op.

— Hvilken af Damerne, Hr. Inspektør?

— Den yngste.

— Javel, Hr. Inspektør.

Der gik et Par Minutter. Saa traadte en ung, knap attenaarig Pige ind. Hendes Øjne vare fugtige, men lyste med en ejendommelig Glans; det bævede om hendes Mund, der ikke syntes at kunne faa Ordene frem. Da de begyndte at komme, afskar Inspektøren dem kort og sagde:

— Vær nu rolig. Gaa ind i Værelset her ved Siden af, og bliv der, til jeg kalder.

Der kom et anelsesfuldt Suk fra hendes Læber, og hun adlød ham, som var det en Ordre, og ikke en Anmodning.

Inspektøren ringede paany. Betjenten viste sig atter.

— Hent Fange Numer 127.

— Javel, Hr. Inspektør.

En ung Mand traadte ind. Hans Hoved var smukt med lyst, krøllet Haar. Hans Øjne var livlige, og Fængselsluften havde ikke helt faaet Bugt med hans friske Teint: den laa endnu som en rød Understrøm bag den let gullige Overflade.

— Træd nærmere!

Fangen adlød med en Skjælven, og hans Læber blev blege. Selv en ubetydelig, næsten ubevidst Forseelse kan

sætte en Fange saa frygtelig langt tilbage i et Tugthus, at Sisyfus næsten vilde have ynket ham, naar han begyndte at rulle sine Sten op paany.

— Du har været en letsindig ung Mand. Men man har stadig været overbevist om, at Du kun har handlet af Letsindighed. Mange har arbejdet for Dig, medens Du har været herinde. Ikke mindst — Inspektøren gjorde et Ophold — din Forlovede.

Taarerne begyndte i store Perler at trille ned over den unge Mands Kinder.

— Du har opført Dig godt. I Undervisningen har Du endog været overordentlig flink. Du kan endnu gaa ud til Livet og blive et nyttigt Medlem af Samfundet. Jeg har ikke villet undlade at anbefale din Families Ansøgning om Benaadning. Den er bevilliget. De er fri!

Den unge Mand lænede sig tungt mod Døren, som var han ved at falde om af Svimmelhed. Saa styrtede han frem, kastede sig ned paa Knæ, greb Inspektørens Haand og vilde kysse den, medens Graaden kæmpede i Halsen paa ham. Inspektøren afværgede det hurtigt, rejste ham op og sagde med Venlighed i Stemmen:

— Ikke saa voldsom, det er ikke mig, De skal takke, men Kongen, der har vist Dem Naade i Anledning af Højtiden. De yder bedst Deres Taknemmelighed ved for Fremtiden at opføre Dem som et hæderligt og retskaffent Menneske. Kvitter her og modtag Deres Arbejdspenge.

Den unge Mand adlød mekanisk og stod taus, stirrende hen for sig. Saa sagde Inspektøren:

— Og saa er der En til, som De skylder Tak.

Han aabnede Døren til Sideværelset; der var et Øjebliks højtidsfuld Stilhed. Saa laa de to unge Mennesker i hinandens Arme:

— Aa, Holger! Holger! Vi er slet ikke mere vrede paa Dig. Vi venter Dig alle til Jul.

Inspektøren gned sig haardt over Øjnene og sagde:

— Gaa nu, I har vel nok at tale om.

Han skubbede dem ud af Døren uden at tage mod de fremstrakte Hænder, og gav sig atter til at arbejde en kort Tid, medens han udenfor hørte en Vogn rulle bort.

Saa ringede han igjen.

— Lad den anden Dame komme.

En Kvinde traadte ind. Hun var næppe mere end midt i Trediverne, men hendes Ydre var ældet, og det mørke Haar graanede i Tindingerne. Hendes Udtryk var bekymret, hendes Øjne tomme, som gik hun i en Døs. Hun lod sig villigt lede ind i Værelset ved Siden af, og Døren lukkedes.

— Hent Fange Numer 38.

Fangen traadte ind. Hans Ansigt havde faaet det skumle Udtryk, der ikke er Forbrydelsens, men Straffens Præg. Nogle mørke Stubber og et vigende Blik forhærdede yderligere dets haarde Træk. Hans Væsen var kort og knapt.

— Dine Karakterer har været gode, men Opsynet har ikke altid været tilfreds med Dig. Efterat have fulgt Dig paa nært Hold, har jeg ikke villet lade dette være medbestemmende. Jeg har indstillet Dig til Benaadning.

Fangen svarede intet, det var næsten, som om der var Trods i Tausheden.

— Benaadningen er bevilliget. De er fri.

— Tak.

— Der er Intet at takke for. De har i de Aar, De har været her, ialt tjent 126 Kr. og 55 Øre. Her er Pengene.

— Tak, Hr. Inspektør, det er ikke Penge, jeg kommer til at mangle, naar jeg atter er paa fri Fod. Det er mine Medmenneskers Agtelse.

— Den kan jeg ikke skaffe Dem, den maa De selv generhverve. Men Pengene skal De efter Reglementet have, enten De vil eller ej.

— Vil Inspektøren ikke modtage dem til Fængselsselskabet.

— Naar De først har kvitteret for dem, kan De selv disponere over dem, som De vil. Herfra gaar Ingen uden de Penge, der er de surest erhvervede i hans Liv.

Inspektøren aabnede Døren til Sideværelset. Den Losladte gjorde et Skridt frem, som vilde han give sig hen i sin Stemning, og hans Mund aabnedes. Saa betvang han sig atter med Vold og sagde med tilkæmpet Fatning:

— Tak, Annie, fordi Du kom. Lad os ikke genere Inspektøren med vore Følelser.

Saa bukkede han og gik ud med sin Hustru under Armen.

Men Inspektøren lod sig ikke narre. Han blev staaende lyttende, efterat Døren var lukket. En Lyd af voldsom Graad trængte igjennem den, og han nikkede hen for sig som en Mand, der er tilfreds med, hvad han har gjort.

Der var et næsten jovialt Udtryk i hans Ansigt, da han for tredie Gang ringede paa Betjenten og sagde:

— Kom saa ned med Fange Nr. 1. Lad os faa fat i gamle Lars Bælgtræder.

Derefter tændte han en Cigar og satte sig tilrette i sin Stol.

Det bankede paa Døren. En bøjet Mand med hvidt Haar traadte ind, han saa affældig ud, skjøndt han næppe var mere end halvthundrede. Der var intet Forskrækket eller Usædvanligt i hans Udseende. Han lignede enhver anden Luge- eller Havemand, og han sagde i en spørgende Tone:

— Inspektøren har villet tale med mig.

— Javel har jeg det, Lars, og det er endda en meget alvorlig Samtale. Sæt Dig ned.

Lars saa sig betuttet om, saa satte han sig paa Kanten af en Stol med Fangehuen mellem Hænderne.

— Hvorlænge har Du saa egentlig været her, Lars?

— Ja, jeg tænker, det snart kan blive en tretten, fjorten Aar siden.

— Ved Du det ikke bestemt?

— Nej, jeg ved saamænd ikke, Hr. Inspektør. De sagde jo, at jeg skulde være her paa Livstid, saa det har jeg ikke tænkt videre over.

— Staar det Dig ikke klart, hvornaar det var, Du begik den gruelige Forbrydelse at myrde din Hustru?

— Ja, det er meget længe siden, Hr. Inspektør. Jeg synes, det er saa længe siden, at det næsten er, som om det var i en anden Verden, jeg havde gjort det.

— Har Du da ikke angret det?

— Jeg har jo ikke bestilt Andet end at angre det, i alle de Aar, jeg har været her. Jeg var hidsig og gal den Gang, og jeg gjorde det jo bare, netop fordi jeg holdt saa forfærdelig meget af hende. Tidt nok havde jeg varet hende ad, men hun kunde nu en Gang ikke holde sig fra andre Mandfolk. Hun er heller ikke mere vred paa mig for det.

— Er hun ikke, sagde Inspektøren forbavset.

— Nej, Kors nej! Hr. Inspektør. I de første Aar, vi snakkede sammen om det, var hun jo nok saa tosset og truende, men i de senere Aar, og navnlig siden jeg er kommen op at træde Bælgen hos Organisten i Kirken, taler vi saa roligt sammen om Tingene. Jeg ønsker Intet bedre end en Gang at træffe hende hinsides.

Der gled et umærkeligt Smil over Inspektørens Ansigt.

— Nu har Du ogsaa bødet tilstrækkeligt. Den strænge Retfærdighed er tilfreds. Der er givet Benaadning. De er fri.

— Men hvorfor siger Inspektøren De til mig, sagde gamle Lars uden iøvrigt at have forstaaet noget af, hvad der var blevet sagt.

— Fordi De nu er en fri Mand, og fordi jeg ikke har nogen Ret til at sige Du til Dem.

— Det maa Hr. Inspektøren rigtignok gøre mig den Villighed at blive ved med. Jeg er jo ikke mere fri end ellers.

— Ja, ja, da! Men forstaar Du ikke, Lars, at Du er bleven benaadet. Din Fangetid er udløben, Du kan gaa, hvorhen Du vil.

— Ja, hvor skal jeg gaa hen? De sagde jo, at jeg skulde blive her paa Livstid.

— Men nu er det bleven bestemt af Kongen, at Du er fri.

— Kan han bestemme det?

— Ja, han kan, Lars. Kongen giver Dig din Frihed i Julegave.

— Naar han endelig vilde give mig Noget, saa vilde jeg rigtignok hellere ha' havt noget Andet.

— Hvad skulde det være?

— Hvad véd jeg? For Penge kan man vel faa det Meste.

— Men Kongen giver Dig ogsaa Penge, Lars. Han betaler Dig for alt det, Du har arbejdet og slidt i de mange Aar.

— Men derfor har jeg jo faaet Føde og Klæder.

— Men Penge har Du ogsaa faaet. De er bleven skrevet op hver Dag i Protokollen.

— Ja, jeg ved nok, de andre faar Penge, naar de bliver lukket ud, men jeg troede aldrig, man fik dem, naar man sad paa Livstid.

— Vist saa! Du har tjent 645 Kr. og 10 Øre, og her er de.

— Det var da en svær Masse Penge. Jeg kan da ikke købe Skraatobak for alle dem.

— Forstaar Du da ikke, Lars, at nu faar Du ikke mere

Føde og Klæder her? Nu bliver Du lukket ud i Verden, og nu skal Du sørge for Dig selv, og derfor faar Du disse Penge, for at Du ikke strax skal lide Nød.

— Hvornaar skal jeg da lukkes ud?

— Med det samme.

— Det kunde da ikke vente til i Morgen, Hr. Inspektør? Nu havde jeg glædet mig saa meget til Juleaften, til Højtidskosten, til Kaffen og til at høre Sangen og til at se Lysene og Juletræerne, som jeg selv har været med til at stille op ovenover Alteret. Maa jeg ikke blive til iovermorgen? Jeg tror heller ikke, Organisten kan klare sig uden mig. Nu har vi spillet sammen i saa mange Aar, og det var da Synd for de Andre, om de ikke fik Orgelet at høre, saadan som de har glædet sig til det.

— Men nu har Du jo Penge, Lars, og kan gøre Dig Livet behageligt paa Juleaften.

— Ork, Hr. Inspektør, kan man faa Højtidelighed og Glæde og Tilfredshed for Penge, naar man staar ganske alene og ikke kender et Menneske i Verden.

— Ja, saa bliv da til i Morgen, Lars.

— Tusind Tak, Hr. Inspektør, og en glædelig Jul.

Inspektøren blev siddende længe i sit Kontor. Han læste Julebrevene igennem til Fangerne, og denne ensomme Mand, der selv hverken havde Hustru eller Børn, følte sig ofte greben af disse hjærterørende Udbrud, der sendtes ind i Fængslet som Solstraaler fra trofaste Slægtninge, mest fra de kvindelige iblandt dem.

Mørket faldt paa. Udenfor var Snevejret hørt op. Stjernerne tindrede med blaalig Staalglans paa den frostklare Nattehimmel. Inspektøren gik op i Kirken. Alle Fangerne var lukket ind, og Hovedslaaen var skudt for ved Enden af hver Stolerække, saa at ingen Fange kunde lukke op til sin Sidemands Stol. De sad nu samlede som en Menighed

og dog hver for sig, kun Ansigt til Ansigt med Præsten, der fra sin Plads paa Galleriet over Altertavlen kunde se hver enkelt af dem i disse smaa, lukkede Kasser, der var byggede i Trappeform ovenpaa hverandre.

Det var, som om alle i Aften var bleven bedre Mennesker. Selv de mest forhærdede viste Glæde ved at skulle i Kirke, og Barnet kom op i dem, medens de strænge Opsynsmænd uvilkaarlig fik en mildere Klang i Stemmen.

For største Delen sad Fangerne ganske stille, som drømte de med aabne Øjne. Der blev ikke talt, der blev kun læst op af Juleevangeliet og sunget gamle Julesalmer, som fik Hjærterne til at banke af Minder og Vemod.

Under det høje Bjælkeloft brændte de store Kroner; paa hver Side af Præsten, bag hvis Skikkelse man saa en Kristus paa Korset, stod Juletræer med tændte Lys.

For nogle af disse stakkels, forhutlede Fanger, der i lange Tider havde siddet i den mørke Celle og med forventningsfuld Bæven talt Dagene til denne Aften, var det, som saa de lige ind i selve Himmelen.

Inspektøren mærkede, at der var Øjne, der saa paa ham. Han vilde ikke forstyrre Nogens Andagt ved sin Tilstedeværelse og gik udenom Stolene op til den øverste Del af Tilhørerpladsen. Der stod den gamle Morder, Lars Bælgtræder, og hjalp Organisten, straalende over hele Ansigtet af Juleglæde og Frihedsfryd, der nu lidt efter lidt var vaagnet til Bevidsthed hos ham.

Men Inspektøren følte sig underlig beklemt om Hjærtet. Fanger gik, og Fanger kom; Ansigter, som han næsten havde faaet kære, forsvandt, og nye dukkede op, som det til Tider var svært at vænne sig til. Var han tilsidst ikke selv den eneste Fange paa Livstid, hvem ingen Naade kunde udfri af hans mørke Enecelle!

L. MYLIUS-ERICHSEN

[f. 1872. Udgivet: Tatere, Skuespil i 2 Akter (1898) — Vestjyder, smaa Fortællinger og Skitser (1900) — Strandingshistorier, Skildringer fra jydske Vestkyst og Skagen (1901) — Den jydske Hede før og nu, Studier og Skildringer, med Tegninger af Valdemar Neiiendam (1903) — Isblink, Digte fra den grønlandske Polarregion (1904) — Nye Strandingshistorier (1905) — Kap York, et Foredrag (1905).

L. Mylius-Erichsen og Harald Moltke: Grønland, illustreret Skildring af den danske literære Grønlands-Ekspedition 1902—1904 (1905)].

MOSEFOLK

(Af „Vestjyder", smaa Fortællinger og Skitser, 1900)

I gamle Tider havde en bred Aa dannet Skællet mellem de to Naboherreder. Det var i de Dage, da der var Munke her i Landet. I en Sænkning mellem nogle vældige Agerbanker paa Aaens nordlige Side havde der ligget et Kloster, som var begunstiget med Eneret til Fiskeri i Aaen. Kloster-Herredet havde fede Jorder, der skæppede godt af sig til de fede Munke. Og Aaen, som i dovne Slyngninger vandt frem til Fjorden nogle Mil vesterude, var rig paa trinde Aal og lækre Laksørreder.

Af de to Herreder var det nordlige en godt opdyrket Egn med store Herresæder og jævnt velstaaende Fæstebønder, det sydlige et sandet Hedestrøg, hvor kun Skøjere og an-

det lovløst Folk holdt til. Ind under høje Brinker, hvor Lyng og Egepur groede tættest, laa Skøjernes Rønner, dannede af opstablede Saaj med indklinet Lér. Det faldt ikke altid lige nemt for Folkene sønden for Aaen at bjærge Føden paa ærlig Vis. Især var Fæsternes Faar og en Ret af Munkenes Laks stærkt efterstræbte. Deraf opkom megen Tvist og et varigt Had mellem Folkene paa begge Aabredder.

Og medens Slægt døde efter Slægt, levede Hadet ...

Munkene havde forlængst rømmet Landet, og Fæstebønderne var blevne Selvejere, støtte, hovne Folk, som pugede Penge sammen og klarede Terminer og gjorde de aarlige Gilder ved Jul og efter Høst. Men Skøjerfolket havde stadigt kun Dagen og Vejen og stjal derfor som i gamle Dage. Deres Slægt var ved at dø ud, Lungesoten og Rasp- og Spindehuset tog hver sin Part af det jammerligt stillede Folk.

Under alt dette havde Aaens skjulte Kilder midt inde i Landet ophørt at springe. Aastrømmen fyldte ikke mér sit gamle Leje. Efterhaanden var den svunden ind til en snæver Bæk, der i Tidens Løb blev til en ganske almindelig Skælgrøft med Hundestejler. Vidt ud til begge Sider af Grøften var Bunden i mange Aar en vejløs Sump, der trak Skimmel og bar Giftgræs. Og alt som Sol og Vind tørrede Sumpen og gav den Skorpe, forvandledes den paa enkelte Steder til en favnedyb Mose.

— — —

For omtrent en Menneskealder siden kom en Mand og en Kvinde en Dag tidligt paa Foraaret gaaende ud fra Hedebrinkerne sønden for Aalejet. Manden var ung, slank og smidig, meget mørkladen og med et Par smaa stikkende Øjne tæt sammen om Roden af en vældig Ørnenæse. Kvin-

den var noget til Aars, høj og knoklet, bred over Lænderne og havde et kantet, strængt Ansigt. De fulgte Mosestien ud til Grøften, hvor et Gangbræt laa. Her hævede Bundet sig knoldet og tuet et godt Stykke Vej langs med Grøften, og her begyndte de at skridte Længde og Bredde af som til en Byggegrund. En Uge igennem kom Parret hver Dag til Grøften og bragte med sig Hedetørv, afrevne Revlingeris, gamle Fjæl og Bindingsstolper og store Spande fyldte med Lér. Før en Maaned var til Ende, havde de af dette Materiale rejst en Hytte. En Majaften kom de for sidste Gang gaaende sammen fra Hedebrinkerne. De bar da paa alskens Bohave og Husgeraad, simpelt Kram, skaarede Ting, som de varsomt anbragte i den lille, lave Vaaning. Samme Aften steg en tæt Røg op bag Hedebrinkerne. Manden og Kvinden stod sammen i Hyttedøren og saa' derover, tavse og eftertænksomme. Det var deres gamle Rønne, der brændte ned — for en Ild, de selv havde lagt. Det var deres gamle lovløse Levevis, som nu blev afsluttet. Saa tog de hinanden fast i Hænderne og gik ind i det ny Hjem, til det ny Liv ...

Manden hed Konrad og var henved tredive Aar. Han stammede fra Skøjerne og var et uægte Barn af en af Egnens sidste Skøjerkvinde, Mette Spjald, der engang i Hidsighed var kommen for Skade at slaa sin Kæreste ihjel og netop for nylig var død i Fængsel. Konrad havde brugt sin Tid vel, havde faret Landet rundt som Bissekræmmer og jævnlig været i det Slesvigske med en Drift Kvæg. Mange Penge havde han tjent — og sat dem overstyr igen. Alligevel var han ikke daarlig hjulpen, for han var svært fingernem, kunde file Rav, flette Uhrkæder af Hestehaar og „pakke" i Kortspil og gøre meget andet, som ikke er Hvermands Sag. Men saa var det gaaet ham galt en Gang med lidt Markeds-Rapseri, og han blev straffet som Tyv og mi-

stede sit Bissekræmmer-Pas. Han slog sig da ned hjemme i Herredet, i det Hedesogn ved Aalejet, hvor Ærlighed alle Dage havde været den mindst skattede Dyd. Her tyvtede man ingen, heller ikke ham — selv ikke, da han havde Uheld med et Faar, som en Mand norden for Aaen havde mistet, og hvis Skind Konrad blev overbevist om at have solgt i Købstaden. Det Skind skaffede Konrad det mest mulige Antal Dage „Vand og Brød", og glad var Skøjeren, at han slap for at komme et Aar i Viborghus.

Saa var det, at han havde slaaet sig sammen med en Kvinde — tilmed én, som var tyve Aar ældre end han. Else hed hun og var kommet af godt Folk, var Datter af en Selvejerbonde norden for Aaen, men havde haft en vrang Lod fra sin Ungdom af. Tidligt forført og straks forstødt havde hun flakket om østerpaa og slidt sig Føden til i strænge Tjenester. Endnu en Gang havde hun ladet sig lokke.

Dette og det første Barn faldt Sognet til Byrde, hvor hun hørte hjemme. Omsider blev hun ogsaa selv hjemsendt af Fattigvæsenet, men unddrog sig snart alle gammelkendte Folks sure Smil og al bidsk Haan ved at søge over Herredsgrænsen, bort fra det godt dyrkede Agerland, og tinge sig ind hos sin Hjemegns gamle Fjender ovre mellem de golde Hedebrinker. Her ernærede hun sig af at samle Krøsbær og karte og spinde og strikke Ulden af de Faar, der forsvandt fra det fede Herreds Marker, og som Ræven fik Skyld for at have taget. Og her traf hun Konrad, som drog rundt og klinkede Fade og kittede Glar.

Hun fik en sær Magt over ham — halvgammel som hun var og ud af en Slægt, der stod højt over hans. Han var hende nær, naar som helst han kunde. De to fandt da ogsaa en skønne Dag ud af, at de ikke var de daarligste Makkere for hinanden, og blev snart enige om at flytte sammen — uden at søge Præstevelsignelse og uden at kære

sig om Elses Børn, som de lod skøtte sig selv. De tog Hjem i en forladt Skøjerrønne, og en Tid lang stræbte de sammen til bedre Kaar, efter Stedets Skik og Brug med mere Flid end Ærlighed, indtil den ny Købstadsbetjent fik et godt Øje til dem og krydsede deres Planer. Da maatte de ikke alene søge Vielse, men ogsaa se sig om efter et reglementeret Erhverv. De grundede og gruede længe og havde tilsidst kun en eneste frelsende Udvej: Klyneskær i den gamle Aabund — midt imellem Pænhedens fede Agerland og den magre, lovløse Hede.

Og saa blev Mosehytten bygget ...

Der var stride Viljer i de to Legemer, som nu tog fat. Men Else var den, som skarpest skønnede over, hvad Slidet skulde føre til. Der blev slidt for mér end det daglige Brød. Det var andre Folks Misundelse og forbavsede eller maaske forargede Beundring, en egen Slags Agtelse, som de to nu vilde arbejde sig til og finde Trøst ved.

Moseskorpen blev afskrællet, Jorden klappet sammen, og i lange Furer tilskar Spaden den bløde, fugtige Muld, stak derpaa sideværts ind i Laget og løsnede de første smaa firkantede Klyne, som lagdes paa Rad for at tørres. Længere gravedes der frem og ud til Siderne, og dybere skares der ned, Lag efter Lag formedes, og snart silede Bundvandet frem og stod fodhøjt op i Graven, medens Skorpen langt bort dækkedes af Klyne, der var lagte fladt ned, stillede paa Højkant eller rejste i Stakke. Og Fragtmænd kom fra nærmeste By og fik stort Læs og betalte den gode Klynemasse med en stiv Pris. Men Lidkøb vankede der ikke.

Saadan gik den første Sommer og Høst og mange flér. Der blev anskaffet retsgyldige Papirer paa Mosen fra Grøften ud mod Hedebrinkerne. Mand og Hustru gjorde begge Dagen saa lang, de kunde, og trællede i Mosen som Dyr,

men undte sig ikke Dyrs Tid ved Madtrug eller til Hvile. Konrad stod mest i Graven og skar af og smed op, medens Else tog imod og lagde i Række eller stakkede op. Undertiden skiftede de Plads, og da gjorde Else Mands Gerning med Mands Kræfter.

Ved hver indtrædende Vinter stod der et nyt Mosehul som Vidne om Sommerens Stræb — og Fortjeneste. Netop Udsigten til *Fortjenesten* gjorde dem udholdende i det drøje Arbejde. Det var heller ingen lille Slump Penge, der hvert Aar sparedes sammen ved Bedriften, især da de var saa smaaligt nøjsomme, at ingen Mad var dem for daarlig at spise og ingen Lap for slidt eller smudsig til Klædsel. Det bedredes derfor saa meget for dem, at de efterhaanden købte sig lidt Eng og fik anskaffet sig en Ko og nogle Svin og senere et Par stærke Trækkestude, til hvilke de byggede et Halvtags-Skur. Vogn fik de ogsaa, og en ukonfirmeret Dreng tog de i fast Tjeneste. Saa kunde de spare Fragtmandspengene fra og til Købstaden.

Men alt som Heldet fulgte dem, blev de mere paaholdne og nærige og nænnede ikke engang at øde nogen Tid til at gøre rent og hygge i Hytten. Den var sodet og svinsk og stank af aargammelt Smuds. De spigrede Vinduer havde aldrig været lukkede op. Fremmede Folk, som uforvarende kom indenfor, havde ondt ved at drage Vejret derinde. Omegnens Bøndergaards-Folk gæstede ingensinde Mosehytten, kunde ikke lide Skøjer-Konrad og So-Else og vidste ikke nok af ondt, som de vilde sige de to paa. Bønderne var fornemt misundelige og fortrød, at de ikke selv i Tide havde tænkt paa at udnytte Mosen. Konrad og Elses gamle Kendinger fra Hedebrinkerne holdt sig ogsaa tilbage, fornærmede over, at Parret var brudte ud af deres Lag og nu slog sig saadan rent urimeligt op.

Konrad og Else vilde intet hellere end være for sig selv.

De havde en sær stille Glæde ved at se sig skyet af Naboerne, hvad de tydede som bitter Ærgrelse og mjøsk Respekt. Og de sled videre, alt det de orkede.

En Gang drøftede de, hvilken Fordel der kunde bringes ud af at antage nogle Daglejere Sommeren igennem. Det var ikke for at skaane sig selv, men for at Arbejdet skulde forte bedre og smide mér af sig. De fik da ogsaa fat paa to Mænd fra Heden og fik dem sat svært godt i Trit. Paa denne Maade lykkedes det dem efter et Par Aars Forløb at faa den sidste Pengeseddel lagt hen til den Sum, for hvilken deres Ønskers Maal skulde naas. En muret Salse med Kampestenssokkel og Spaantække vilde de lade rigtige Haandværksfolk bygge, saa alle kunde se Velstanden og regne Mosefolkene for Jævne med Agerlandsbønderne. *Dèrhen* bar fra nu af al Konrads og Elses Ærgerrighed, og, uden at de vidste af det, havde de i saa Henseende tilsammen en Slags social Mission at udrette. De vilde, at den Aarhundreder gamle Afgrund mellem Hedebrinkerne og Agerherredet ikke skulde være bredere og dybere, end at Hedefolk med stærke Viljer og Hænder kunde vinde helt over, eller i al Fald naa halvvejs og drage de gamle Standsfjender til sig i Respekt ...

Saa blev da Bunden fyldt op og solidt stampet, og en grundmuret Salse sat ved Siden af den gamle Hytte. Og Mosefolkene ejede det hele kvit og frit. Endda stilnede deres Arbejdsiver ikke af. Og det var Else, som æggede mest til at holde ud. Agerlandet — hendes gamle Hjemstavn — *drog* hende uophørligt.

Else var nu naaet nogle Aar op i Halvfjerdserne. Kroget og trangbrystet var hun, indskrumpet og ouselvind, men lige knokkelstærk og viljestiv. Hun flyttede lidt tungt paa sig og havde et svækket Syn. Øjenrandene var udkrængede, røde og rindende, og hele Ansigtet et Net af dybe,

smudsfyldte Rynker. Læberne var som af vindsprukken Læder og aabnede sig for blodløse Gummer med en enkelt Undertand. Fra Mundvigenes ligesom udvandede Kød drev Saglet ned i et Par skarpe Furer. Den tyve Aar yngre Konrad var ældet før Tiden. Ranglet og senet og benet var hele Figuren, og Ansigtet var blot fremspringende Hage, Kindben og Næse med Skind over — og saa et Par smaa, tætsiddende, stikkende Øjne, der ikke havde mistet ret meget af deres brune Skøjerild.

Det Efteraar, Else fyldte femoghalvfjerds, satte hun det Sind i Konrad, at han skulde tage ind til Købstadens Folkemarked og stæde en Hjælpepige fra St. Hansdag til Mikkelsdag. Hun havde længe ønsket sig saadan en; men langvejs fra maatte Pigen skaffes, for ingen af Omegnens Piger vilde lade sig fæste til Mosehuset, hvor der nu var lige saa skiddent, som der før havde været i Hytten.

Konrad rejste og kom hjem med den Besked, at han havde stædet en tyveaars Pige fra Klitten langt vesterude. Hun hed Sørine og havde ikke villet tage Konditionen for mindre end et Hundrede og ti Kroner i Sommerløn.

— „Ja-ja da, Sørine fra Klitten skulde nok komme til at gøre Nytte for hver Øre," mente Else.

Og dette Efteraar skete der endvidere det, at Konrad og Else efter lange Overvejelser begge tog ind til det store Kreaturmarked i Ringkøbing sidst i Oktober. De kørte trevent og tarveligt afsted med de to Stude for Klynelæsset, men de kom finfolkens hjem med to smaa lyse Russere for den tomme Vogn.

St. Hansdag mødte Sørine fra Klitten i Mosehuset. Hun var rød og rund og kraftig af sin Alder. Hjemme havde hun været Eespige og var vant til at tage godt fat. Men aldrig havde hun slidt som nu hos Mosefolkene. Og skønt hun var et Smaamandsbarn, havde hun dog aldrig før faaet saa

Hjemmets og alle Erindringers!
— drøfter gamle Hændelser,
kommer med sære Bekendelser,

trevler vort Livsvæv op,
de skøre, bristende Traade,
brænder dem uden Naade,

klæder os splitternøgne,
kender til Bunds hinanden
— dog bare til Afgrundsranden,

bygger jo, hver især,
et Ly for sit skjulteste Minde,
hvor man er *ene* inde,

ene — altid alene:
en vanskelig Jord at dyrke,
men Ensomhed giver Styrke ...

Saa er da Sommeren død,
og i det yderste Thule
gemmer vi os i en Hule,

er som et udflyttet Danmark
varmet af hjemlig Sol
her ved den kolde Pol,

drømmer saa meget gammelt,
higer mod nye Stier,
tænker, taler og tier ...

Luften er vinter-skarp.
Mod Himlens lydløse Blaanen
staar som et Genfærd Maanen.

Fantastisk dødninge-hvide
spejler sig fjerne Strande
dybt i de dunkle Vande.

En Gang i Tidernes Gry
boblede disse Kyster
af Moderjordens Bryster.

Stivnet alle Tinderne
gløder som Okker og Mønje
op gennem Bræens Brynje.

Om Milliarder af Aar
vil da mon Isbræen smælte,
Søjlerne sprænges og vælte?

Vil da den signede Jord
syde igen, før den daaner
hen mellem livløse Maaner?

— Ak, hvor usselig lidt
selv den Viseste aner
om vore Skæbnebaner.

— Hvad véd jeg vel om mig selv;
Er jeg et glødende Hjærte
eller en udbrændt Kærte?

ISTED MØLLER

[f. 1850. Udgivet: Hugo Stelling, Billeder fra Aarhundredets Slutning (1893. 4. Oplag 1906) — Tabte Tøjler, en Nutidsskildring (1896) — Ferie paa Skovkildegaard, en Bog om Drenge (1900) — Poul Fensmark, Tidsbilleder (1902) — Vera Rank, Tidsbilleder (1903) — Elselil, en Hovedstadsfortælling (1904) — Andegaarden, en Kunstners Ungdomshistorie (1905) — Caligula, Drama i 5 Akter (1906)].

HUGO STELLING

(4. Udg. Side 253—264)

En Formiddag i Begyndelsen af Marts kom Hugo fra sin Skole, hvor han for en Sum af 75 Øre havde bibragt en Snes Drenge de første, triste Forestillinger om al den Uregelmæssighed, der jo desværre hersker ikke alene i Franskmændenes Liv, men ogsaa i deres Verber. I de sidste Uger havde det været en bidende Kulde, og med Hænderne dybt begravede i Frakkelommerne, gik han nynnende ned ad Gaden, indaandende med Velbehag den friske, kolde Luft efter den lumre Skolestueatmosphære.

Det var imidlertid ikke Alle, der i dette Øieblik var lige saa tilfredse som han med disse tolv Graders Kulde. Den prikkede i Folks Næser med sine fine Isnaale, saa de bleve røde og svulne, den sved i Folks Øine, saa Taarerne randt ad Kinderne ned paa Frakkekraverne, hvor de frøs til

smaa, hvide Pletter, den lavede Is af Aanden i Damernes Slør og Herrernes Skjæg, den fik Droschekudskene til at banke sig i Siderne med Armene og det gamle Bybud paa Hjørnet til at trippe, som om han stod paa Gløder, hvad han var meget langt fra at gjøre. Den tvang Folk, der var tyndt klædt paa, til at trække deres Smule Tøi tæt omkring sig, den morede sig med at gjøre dem forknytte og ulykkelige og trængte ind gjennem Laser og Huller, som om disse af en sindrig Haand vare anbragte til det Samme, for at nappe og bide dem i Huden, saa Tænderne klapprede i Munden paa dem, og de kunde have grædt af Smerte.

„Middagsbladet, 2 Øre, go'e Herre," sagde en Fruentimmerstemme, og efter at have overveiet, om han kunde tillade sig denne Extravagance i det usikkre Haab om en af dette Organs sædvanlige mere opsigtvækkende end absolut paalidelige Nyheder, trak han sin Portemonnaie frem, hvorefter en rystende Haand rakte ham Avisen.

„Værsgo', Hr. Stelling."

Hugo saae forbauset paa Konen, som han ikke erindrede at kjende, medens han sørgeligt godt kjendte Typen: tyndt Sjal, tyndt Skjørt, hullet Skotøi, en gammel Kyse paa Hovedet og et gult, forkomment Ansigt, som Kulden holdt saa skarpt Øie med, at det Smil, hun forsøgte at sætte op, frøs bort, inden det var blevet født.

„De husker mig nok ikke — Madam Nielsen fra Landemærket."

„Herregud, er det Dem?" udbrød Hugo deltagende, „hvordan er det dog gaaet til, at De maa staa her og sælge Aviser?"

Hun bad ham gaa med ind i den nærmeste Port, idet hun sagde:

„Lad os staa her. Folk glo strax, fordi en fin Herre er saa skikkelig at tale med en fattig Kone."

Saa fortalte hun, at Manden var bleven syg i Efteraaret, „Influensen havde grebet ham"; han var dog vedbleven at arbeide, men kunde ikke taale den stærke Gjennemtræk paa den halvfærdige Bygning, havde faaet Brystbetændelse, og nu var det saa daarligt med ham, at hun ikke troede, han gjorde det længe. Imidlertid var Alt gaaet i Løbet for dem, Sønnen var han bleven Uvenner med og havde jaget bort, og Fattigvæsenet havde han strengt forbudt hende at henvende sig til, „da han saa mister sine Menneskerettigheder, siger han"; lidt Understøttelse fik de jo, men det forslog ingen Ting, saa sulte og fryse gjorde de derhjemme; selv var hun saa svag, at hun ikke længere kunde taale at staa i Vadskeballen, og derfor søgte hun nu en lille Indtægt ved at sælge „Middagsbladet". Det værste af det Hele var, at deres lille niaars Pige, Marie, som i Juletiden havde været sendt ud for at sælge smaa Papirsflag, de havde lavet hjemme, var kommen i det med en Bande andre Tøse, som stjal, og forleden havde Politiet nappet hende — „hvad skal det Altsammen ende med"? sluttede hun med et trist Udtryk i det saa tidligt ældede Ansigt, og dog maatte Hugo, der med dyb Bekymring havde hørt hendes Skildring, atter undre sig over den mærkeligt fattede Resignation, der hvilede over hende — hun havde talt, næsten som var det en Andens sørgelige Skjæbne, hun berettede. Han tog et Par Kroner frem og sagde:

„Desværre gaar det heller ikke mig videre godt for Tiden, men tag foreløbig disse, Madam Nielsen, saa skal jeg en af de første Dage komme med mere."

„Tusind Tak," svarede hun og betragtede Pengene i sin Haand med et Udtryk af ærbødig Glæde, der gjorde ham ondt. „de skal bruges til Kul, for vi faae nok lidt Brændselshjælp, men ingen Ting forslaaer i denne Helvedes

Kulde. — Hvis De virkelig vil være saa god at komme til os, saa siig for Guds Skyld ikke noget om Pigebarnet til min Mand; jeg har fortalt ham, at hun har faaet Plads."

Paa Hjemveien faldt det Hugo ind, at hun havde brugt Udtrykket: „Helvedes Kulde". Præsterne talte om Helvedes Hede — Hemmeligheden er nok, at Menneskene udstyre Helvede med de Egenskaber, Jordelivet byder, naar det er os fjendtligst. Intet Under derfor, at Kristendommen, der stammer fra den hede Orient, seer Straffen i Flammer, medens vore nordiske Forfædre tænkte sig Helheim som Tilholdssted for Kulden, den gysende, hvor Bordet hedder Hunger, Kniven Sult og Gudinden Hel selv er blaasort af Farve, som den Haand havde været, hvormed Madam Nielsen nyligt rakte ham Avisen. — —

Hugo var glad om Hjertet den Aften, han begav sig afsted til Landemærket, thi ved et Foreningsmøde havde han indsamlet næsten Hundrede Kroner til den ulykkelige Familie. Han gik afsted med lette Fjed, men maatte bøie sig forover, thi det blæste en Snestorm fra Nord, og det var vanskeligt at kjæmpe sig frem imod den. Der var næsten ingen Folk paa Gaderne; kun Droschehestene asede afsted gjennem den tunge Sne, dampende af Sved midt i Kulden, forat slæbe pyntede Mennesker i Selskab eller til Theatret.

Han famlede sig op ad den mørke Trappe, som gav sig ynkeligt under hans Trin; kun ved hveranden Etage var der anbragt en snavset Petroleumslampe, der, istedetfor at lyse, kun syntes at gjøre Mørket og Uhyggen endnu større. Ved Hjælp af en Tændstik fandt han Døren og gik ind, men han maatte overvinde sig selv, for ikke at træde tilbage igjen. Stuen var fuld af Røg og stinkende Dunster og blev kun tarveligt oplyst af en Lampe med hullet Kuppel og snavset Glas, der stod og gloede gjennem Taagen; den lille Kakkelovn var rød af Varme omkring Ildstedet,

og hvert Øjeblik, naar Vinden, som hylede udenfor, slog ned i Skorstenen, rakte den en lang Ildtunge ud af Spjeldet, ledsaget af en Kulos, der betog En Veiret; men samtidigt foer iskolde Pust gjennem Værelset, det gamle Gardin, der var hængt op foran Vinduet, bevægede sig langsomt frem og tilbage, og man kunde se den fine Fygesne, der trængte ind gjennem de utætte Rammer og Paneler, falde som et hvidt Støv og lægge sig paa Gulvet, hvor den efterhaanden smeltede. Fire af Børnene laa eller sade dorsk sammenkrøbne ved Kakkelovnen, medens den lille Fjollede stod og tvinede henne ved Bordet; fra en Kurv i Hjørnet af Stuen lød den Mindstes heftige Graad.

Ogsaa Moderen havde Taarer i Øinene, medens hun talte med en yngre Mand, som var ifærd med at gaa; Hugo gjenkjendte i ham en jævnaldrende Læge og fulgte ham ud paa Gangen, hvor han hviskede:

„Hvorledes staar det til med Patienten?"

„Kjære," svarede den Anden, „det er den mest udtalte Phthisis, man kan ønske sig, han har ikke langt tilbage. Vær De glad ved, at De ikke, som jeg, valgte Medicinen, da vi stode paa Skilleveien — det er et Hundeliv, man kan jo faae Svindsot alene af Luften derinde — naa, Farvel, jeg skal videre paa min behagelige Expedition."

Hugo gik atter ind og gav Konen Pengene „fra nogle Venner". Hun gjorde store Øine og blev ganske svimmel ved at se alle disse Sedler.

„Aa, Gud velsigne Dem," udbrød hun, „saamange Penge har jeg aldrig eiet — aa, Gud velsigne Dem — se Børn," tilføiede hun og løftede dem jublende i Veiret, „her er Brød og Kjød og Mælk og Brændsel — De holder nok Øie med Ungerne — de har ingen Mad faaet siden imorges — jeg skal blot ind til Spækhøkeren ved Siden af."

Med ivrige Hænder tog hun Kyse og Sjal paa og skyndte

sig ud af Døren — et rørende Billede, syntes Hugo, paa Moderkjærligheden, der, midt i alle Ulykker, ikke glemmer sin første Opgave: at sørge for de Smaa.

Han havde, strax da han kom, hørt en hul, stønnende Lyd inde fra den anden Stue, og pint ved Tanken om, at en Brystsygepatient skulde ligge i denne Atmosphære af ophedet Kulos, der stemte for Brystet, saa han knapt selv kunde aande, traadte han hen til Døren.

„Det er mig — Stelling — som vilde se til Dem, Nielsen," sagde Hugo, der netop kunde skimte en Seng i det svage Skjær fra Naboværelset. „Hvorledes gaaer det?"

„Jo Tak, rigtigt godt, jeg ligger her og døer som en Hund," svarede den Tiltalte med svag, rallende Stemme, der pludseligt blev afløst af en voldsom, sønderrivende Hoste, ledsaget af stærk Opspytning. Lidt efter fortsatte han:

„Der staaer et Lys i en Flaske henne i Vinduet. Tænd det, saa skal De faae Lov til at se, hvad Kapitalen har gjort ud af en af sine Arbeidere."

Hugo fulgte Opfordringen og stillede det tændte Lys hen paa Bordet ved Sengen, medens han selv tog Plads paa Stolen ved Siden af denne. Den Syge frembød et forfærdeligt Syn: den før saa kraftige Skikkelse var udmagret og afpillet, saa at næsten kun Skelettet var tilbage, Trækkene vare indfaldne, og Øinene laa dybt som paa Bunden af to Huler, men der luede i dem den samme Ild, Hugo tidligere havde iagttaget, og som viste, at Sjælen endnu var fuldt virksom i dette medtagne Legeme.

„Ja, De maa nok se paa mine Hænder, de have slæbt meget i deres Dage, og nu høste de Lønnen."

Hugo var angst bevæget. Han, der fordum saa ofte havde ønsket sig Døden og nu elskede Livet saa høit, stod iaften, saa kort efter Thomsens Selvmord, atter ligeoverfor den

frygtelige, ubarmhjertige Gjæst i dens mest afskræk
Skikkelse; det tyktes ham, som om Benraden med s
nende Ansigt var i Stuen, stod bag hans Stol og l
med sin Le, naar han hørte den Syges gispende A
dræt og saae ham gribe sig til Brystet med den sta
kjødløse Haand, medens han skar Tænder af Smert

Hugo forsøgte at fremstamme nogle trøstende Ord
den Anden svarede:

„Kjær Dem ikke om det, jeg har ikke noget
Døden, det er den største Demokrat af os Alle, forn
skjærer Alle over een Kam, men Livet, seer De, ha
kainaturen i sig, det kryber for de Store og spytter p
Smaa. Det eneste, der kreperer mig, er, som jeg
sidst, De var her, at jeg ikke kan være med, naar Ha
Time slaaer."

„Den Time kommer aldrig, vil jeg haabe. Jeg har
meget over disse Ting og troer, at det maa være mu
finde en Form for Forsoning mellem de modstriden
teresser. — Har De slet ingen Tro paa et høiere V
Nielsen?"

„Et høiere Væsen — hvad skulde det være for ét?
De ham, som har sparket mig ind i Livet og nu er
med at sparke mig ud af det igjen? Nei — kom bar
med den — det her med Vorherre er Noget, Storbo
har fundet paa til at smøre os om Munden med,
har jo ogsaa gaaet i lange Tider, men nu er vi bleve
for kloge. — — Naa, saa De troer ikke, at den socia
volution vil komme — jo, De kan bande paa det,
haaber, at De til den Tid vil være paa vort Parti —
en flink Fyr, og jeg vilde nødigt have, at De skuld
paa en Lygtepæl."

„Tanken om dette Brodermyrderi er min Natur g
imod," sagde Hugo.

„Fordi De er studeret? Det skal De slet ikke sige — jeg var til et Fakkeltog for nogen Tid siden — tag den Avis derhenne og læs op for mig — det er meget bedre end Biblen — ja, den er noget laset, for, seer De, saa tidt har jeg havt fat paa den — det var en af Deres egne studérte Folk, som holdt Talen — og god Fornuft var der i den — saa De forstaaer, at vi ogsaa har Kammerater blandt de Lærde."

Hugo oplæste Talen, der begyndte saaledes:

„Arbeidere, Kunstnere, Studenter hylde vi Aandens Høvding i Norden. („Læg Mærke til," indskjød den Syge, „at vi Arbeidere er de Første.") — — — Hvorledes skulde vi undgaa at finde hinanden paa en Tid, hvor Uretten anseet sidder paa Magtens Throne, hvor Friheden i stedse snevrere Kredse omspændes af Alliancen: Hundenes Kobbel og Hof-Jægernes byttegridske Flok. I Sandhed! Svigtede *vort* Sammenhold nu, da saae det sort ud herhjemme. Men det gjør det ikke, og det vil det ikke gjøre, saalænge Bornerthedens og Brutalitetens stærke Magter ikke ere styrtede i Gruset, hvorfra de, hastigt tilsandede, aldrig vil reise sig mere („Hør! Hører De?") — — —"

Da Hugo var færdig med Talen, sagde den Syge:

„Lad os nu faae Svaret."

Hugo læste:

„Tak for de Fakler. Tak for De tændte dem og bar dem. Lad dem flamme høit, lad dem lyse vidt! Vi trænge til Ild hertillands, Ild i Sindene, Ild i Villierne, blodrød Ildhu („Blodrød, pas paa det!"), som varer et Liv igjennem. — — — Jeg tager Varsel af al denne Ild. Det er smukt, det er godt, at Arbeidere, Kunstnere og Studenter i Forening bærer Fakler („Saae De, vi var igjen de Første!") Bliv i Vanen, saa faae vi Lys. Intet Element er saa renligt som Ild. Ild renser Luften. Maatte den rense den daarlige, daar-

lige Luft i denne By! — — — Tak for disse Fakler! Lad lyse, lad dem varme, lad dem sætte Ild paa Fordomn Løgne! Lad dem opbrænde alle Tankelig fra henfarn der! — — —"

Da Hugo havde sluttet Oplæsningen, udbrød Nielse

„Den er vel tydelig nok! Fordi De er Student, ka godt være med til at sætte Ild paa Byen, naar Signale gang lyder."

„Jamen, kjære Ven, De misforstaaer ganske Tal hans Ord skulle ikke forstaaes bogstaveligt, det er dens Ild, han tænker paa."

„Det var jo en rar én — nei Tak — det var jeg og Kammeraterne enige om, da vi bagefter drak hans S at det bare var mærkeligt, at Politiet gav ham Lo saadan uden videre at tale om Oprør — det skulde været En af os Andre!"

„Som sagt, De misforstaaer ham ganske."

„Nei, jeg gjør ikke," svarede den Syge heftigt, idet reiste sig i Sengen, „men det spiller heller ingen F hvad han mener: jeg veed, hvad v i mener, og jeg vee min Søn, hvad de mener i Udlandet. Naar Organisati er stærk nok, og Mængden af de menige Soldater er vor Side, sætter vi Faklerne til alle Kapitalisternes Sl Kirker, Bibliotheker, Samlinger og alt det andet Hum som vi ville bede os fri for i den socialistiske Republ og gjør Storborgerne Vrøvl, slaa vi dem ihjel, det er en Vei."

„Hvad har Kirkerne dog gjort Dem?"

„Dem hader jeg allermest og saa Præsterne, disse klædte, pengegridske Hyklere."

Under hele denne Samtale havde den Syge hyppigt v overfaldet af stærke Hosteanfald; han laa nu med kede Øine og Haanden presset mod Brystet, efterat K

havde været inde og givet ham Medicin. Hugo var sørgmodig stemt ved at se denne Mand, der om saa kort Tid skulde afsted paa de lange Reiser, være saa uforsonlig i sin Tankegang, men han maatte dybt beundre, hvor lidet egenkjærlig han var i dette alvorsfulde Øieblik, hvor ganske han gik op i Haabet om Seir for sine Kammerater uden at skjænke sin egen Skjæbne en Tanke. I den Tro, at den Syge var falden i Søvn, vilde Hugo just reise sig og liste sig bort, da han, der havde hørt hurtig Tale i Stuen ved Siden af, ved at vende sig om saae en Kvindeskikkelse staa i Døren — det var Therese.

Hun nikkede alvorligt til Hugo, gik hen til Sengen og tog forsigtigt den Syges nedhængende Haand i sin, medens Taarerne randt ned ad hendes Kinder.

„Det er den Fader, jeg talte til Dem om," hviskede hun sagte til Hugo, medens hun betragtede den Syge med et smertefuldt Blik. Bag hende stod Madam Nielsen med et ængsteligt Udtryk i det bleggule Ansigt.

Lidt efter slog han Øinene op, maaske paavirket af den stærke Parfume, som Therese, der forresten var iført en ganske tarvelig Waterproof, udbredte i Stuen, men næppe havde han seet hende, før han foer i Veiret, som stukket af en Hugorm, og med en Livskraft, man ikke skulde have tiltroet ham, raabte han:

„Herud med Dig, Du Skjøge — hvor vover Du dog at komme mig for Øie!"

Hun satte sig paa Stolen, som Hugo bød hende, og idet hun tog en Flig af Lagenet og førte den til sine Læber, sagde hun med bønlig Stemme:

„Lad mig faae Lov til at være her et Øieblik — jeg hørte af Frederik, at Du var slemt syg, og kunde ikke lade være at komme, Du maa ikke være vred — stakkels Fa'er, hvor Du dog seer ud!"

Han laa og stirrede paa hende med et mørkt Blik; saa vendte han sig til Konen og sagde:

„Gaa ud og luk Døren efter Dig — men ingen Luren ved Nøglehullet, forstaaer Du?"

Da Hugo gjorde Tegn til ogsaa at ville fjerne sig, gav den Syge ham et Tegn til at blive.

„Hør kun efter. De kan have godt af at lære at kjende, hvorledes en Arbeider hævner sig."

Han aandede dybt, som vilde han samle alle sine Kræfter, tænkte sig om et Øieblik og sagde derefter, henvendt til Hugo:

„Da hun dér var femten Aar gammel og konfirmeret, kom hun paa en Fabrik, fordi hun maatte se at tjene Noget; jeg gjorde det nødigt, fordi hun var min bedste Øiesten, men det var nødvendigt. Jeg advarede hende indstændigt om at være forsigtig, jeg vidste jo, at der var en hel Del daarligt Selskab blandt de mange Pigebørn, og jeg vidste ogsaa, at Fabrikherren benyttede sin Magt, naar han fik Lyst til en eller anden af dem — saadan er jo disse Rige, og jeg er ærekjær, saa jeg var bange for Følgerne, hvis der skete Noget. Hun holdt sig imidlertid ærligt og vel, voxede sig fin og kjøn, og uagtet jeg imedens havde giftet mig igjen, var det dog min bedste Glæde, naar jeg kom hjem fra Arbeide ved Fyraftenstid, at blive modtaget af hendes Kys — husker Du det, Therese?"

„Ja, Fa'er," svarede hun grædende.

„Jeg har aldrig været af dem, skal jeg sige os, som gaa paa Værtshus og drikke Fortjenesten op; der var kun to Ting, jeg brød mig om: Arbeidersagen og saa mit Hjem — og se saa (han pegede omkring sig), se saa, hvad det er blevet til — men da hun var naaet omkring de Tyve, begyndte hun at gjøre mig ængstlig; hun kom sent hjem, var underlig i sin Adfærd, hun pyntede sig og var snart

lystig, snart tudede hun — naa, jeg tænkte, at det var gaaet hende, som det gaaer alle Pigebørn i den Alder, at hun holdt af En og snart vilde komme trækkende hjem med en Kjæreste for saa at gifte sig, faae Børn, som hende derinde, og lære Livets Elendighed at kjende — men saa en Dag fandt jeg et kostbart Smykke i hendes Skuffe, — jeg blev rasende og vilde have at vide, hvor det kom fra — saa fortalte hun mig (her støttede han, stønnende af sjælelig- og legemlig Smerte, Hovedet i sine Hænder og sad, rokkende frem og tilbage), fortalte mig, at hun havde solgt sig til Fabrikantens Søn for en Diamantbroche. — Jeg tvang mig til at være rolig — i vores Stilling maa man jo døie meget af den Slags Ting — og forlangte blot, at hun strax skulde sende Smykket tilbage og aldrig se ham mere, men Tøsen vilde ikke, hun var trodsig imod mig og løb sin Vei fra os."

„Jeg holdt saa meget af Georg, Fa'er, han var saa god imod mig, lige til han døde."

„Stop lidt, nu kommer vi strax til det. Da Du var væk, Therese, mærkede jeg først rigtigt, hvormeget jeg havde holdt af Dig. Jeg savnede Dig til at tale med, Frederik var jo stukken af til Udlandet, Mutter havde nok at gjøre med Børnevrøvlet, og mangen Fritime har jeg spildt med at se op til dine Vinduer eller paa Afstand følge Dig; saadan fik jeg bidt Mærke i denne Georg, som havde stjaalet mit Bedste fra mig og kastet Snavs paa mit ærlige Navn — det er kun Nielsen, jeg hedder, Hr. Stelling, men vi Folk af fjerde Klasse har ogsaa vores Begreber om Ære og den Slags. Jeg gik og aad mig fast i et dødeligt Had til denne slyngelagtige Dreng, og hver Gang jeg havde seet Therese i sine fine Dragter seile afsted ned ad Gaden, kunde jeg ikke sove om Natten, hvor træt jeg saa var, forat ligge og gruble over, hvorledes jeg skulde faae Hævn — indtil jeg

endelig fik den — og godt var det, Du kom her idag, Therese, for det havde ligegodt været Synd, om jeg havde taget denne Hemmelighed med i Graven — da jeg sad arresteret i Sommer, tænkte jeg paa, om jeg skulde fortælle det, men jeg undte ikke Politiet den Fornøielse, det vilde have været dem yderligere at mishandle mig. Naa, kort at sige: Det er nu snart tre Aar siden; jeg havde dengang Arbeide langt ude paa Amager og maatte, for at møde i rette Tid, i de mørke Vinternætter afsted hjemmefra Nørrebro før fire — og det satte mig nu ikke i bedre Humør — saa, da jeg gik langs Kanalen ved Christiansborg Slot, mødte jeg ham. Jeg kjendte ham strax ved en Gaslygtes Skin, og jeg følte et Raseri stige i mig, som jeg aldrig har kjendt, hverken før eller siden; jeg havde ingen Hensigt, ingen Plan, men jeg maatte tale med ham, gjøre Noget. Han var alene og ikke saa lidt drukken; hans Overfrakke stod aaben, og jeg saae, at han var fint klædt paa, Spidskjole, hvid Klud om Halsen og det Hele. Jeg standsede ham og sagde — jeg kunde høre, at min Stemme rystede: „Jeg er Thereses Fader!" Han gloede dumt paa mig og svarede: „Ja, hvor Fanden blev hun af? Jeg faldt isøvn i Kabinettet ude paa Kasinomaskeraden, og bagefter kunde jeg ikke finde hende." — „Jeg er Thereses Fader," svarede jeg nok engang og mærkede, at jeg begyndte at blive vild. Jeg veed ikke, om jeg tænkte mig, at han skulde falde paa Knæ og tigge og bede mig om Forladelse, eller hvad det var; han maa kunne have hørt paa mig, at det var Alvor, for han prøvede paa at samle sig sammen og saae vist paa mig. Saa stak han Fingrene ned i Vestelommen og sagde: „Jeg forstaaer, De vil slaa Mønt af mig, fordi De er Fader til Pigebarnet; jeg har forresten sagt hende, at jeg intet Familietiggeri vil have — hun er mig s'gu dyr nok iforveien." — Det blev hans sidste Ord — hvad der skete, har jeg ikke

Begreb skabt om, jeg vaagnede først til Bevidsthed, da jeg gik ind ad Porten til mit Arbeidssted, men næste Dag læste jeg i Avisen, at han var druknet. Nu har I hørt det — og det skal Du vide, Therese, at naar jeg nu kan dø saa roligt og trøste mig, skjøndt jeg bliver lukket ude fra at være med i det store Opgjør, saa er det, fordi jeg paa egen Haand har bragt denne Hilsen fra en Proletar til Kapitalisterne — jeg vilde blot ønske, jeg havde gjort det samme ved alle de Andre, Du siden har solgt Dig til, Du Skjøge!"

„Dér staaer En af dem!" hvinede Therese, idet hun sprang op og pegede paa Hugo. Hun havde hørt paa Faderen under en Graad, der blev heftigere og heftigere; nu stod hun opreist, ligbleg og saa lidenskabeligt ophidset, at hun rystede — i dette Øieblik var hun ganske Fabrikspigen. Hun næsten kvaltes af en Hulken, der ikke kunde faa Luft, og først efter nogen Kamp lykkedes det hende at faae Ordene frem over sine Læber, idet hun med knyttet, truende Haand og skingrende Stemme skreg:

„Stakkels Georg, stakkels Georg, som altid var saa god og kjær imod mig, myrdet af Dig, gamle Afskum, istedetfor at Du skulde have været ham taknemmelig, fordi han tog sig af mig!"

„Taknemmelig!" svarede Faderen hæst. „Saa skulde jeg vel ogsaa være ham dér taknemmelig!" og han pegede med skjælvende Haand paa Hugo, der stod dybt alvorlig med sænket Hoved. „Tag min Forbandelse med Dem ud i Livet, De, der har hyklet Kjærlighed til os Arbeidere, men paa Storborgermanér ikke betænker Dem paa at krænke os gjennem vore Døttre! Tag min Forbandelse, og gid den maa forpeste hele Deres Fremtid."

Det var et frygteligt Syn at se den Syge med opspilede Øine og stivt udstrakt Arm, siddende opreist i Sengen, ud-

slynge disse Ord. Therese var ilet hen til Hugo og stillede sig foran ham, for ligesom at dække ham med sit Legeme.

„Tilgiv mig, Hugo!" udbrød hun heftigt. „Du har Intet forbrudt, det er Fa'er, som er afsindig, han som har jaget mig bort og nu ogsaa forbudt min Broder at komme her, blot fordi han vedkjendte sig sin Søster og besøgte mig. — Istedetfor at modtage vor Hjælp har han udsat sin Familie for den største Nød, og i dette Øieblik sidder hans Datter, den lille, stakkels Marie, arresteret for Tyveri."

„Hvad siger Du?" raabte Faderen med et hæst Brøl, idet han stirrede vildt paa hende.

„Det fortalte Frederik mig — vidste Du det ikke?" spurgte Therese forskrækket.

En Lyd, der ikke havde noget menneskeligt ved sig, hørtes fra den Syges sammensunkne Skikkelse, en Klage, som fra et saaret Dyr, der er stedt i Vaande, en Jammer saa dyb, en Kummer saa usigelig, som vare alle hans sørgelige Livs Ulykker samlede i dette Støn. — — Therese holdt sig for Ørene og løb ud af Stuen og bort derfra, medens Hugo brast i Graad, — det syntes ham, som havde han her under Eet seet hele den Sum af Lidelse, der er lagt paa Menneskeslægtens Skuldre, Ansigt til Ansigt.

Den Syges Hoved var faldet tilbage paa Puden, og han laa nu hen med lukkede Øine og sagte Aandedræt. Hugo listede sig hen til Haanden, der nylig havde været udstrakt i Forbandelse imod ham, og som nu hvilede paa Sengetæppet; han trykkede et sagte, angerfuldt Kys paa den og aflagde et dyrt, høitideligt Løfte hos sig selv. Saa gik han stille sin Vei.

Samme Nat døde Murerarbeidsmand Nielsen uden at være kommen til Bevidsthed. — —

Da Therese var kommen ned paa Gaden, ilede hun hurtigt om Hjørnet, hvor der holdt en Kareth; smidig som en

Maar, der besøger et Hønsehus, smuttede hun ind i Vognen og blev modtaget af Grev Falks aabne, forelskede Arme. Den gamle, hvidhaarede Kavalér var nu ganske hendes, og medens de kjørte afsted, kyssede han med ungdommelig Ild hendes Haand og talte om, hvorledes han havde truffet Forberedelser til at afstaa Lehnet Falkenholm til sin Successor, saaledes at der vilde blive ham udbetalt et meget betydeligt aarligt Beløb. Saasnart Alt var bragt i Orden, vilde han gjøre hende til sin lille Grevinde og reise til Paris med hende, bort fra denne afskyelige Ravnekrog, hvor hele den gemene Portion — han vilde slet ikke tale om sine Standsfæller — ja selv Smudspressen tog sig af hans Sager og ganske ugenért diskuterede „Skandalen", uagtet den hele Historie ikke i mindste Maade vedkom „La canaille".

HENRI NATHANSEN

[f. 1868. Udgivet: Sommernat, en Fortælling (1899) — Den forbudne Frugt, Fortællinger (1901) — Floden, Roman (1902) — Mor har Ret —, Komedie i 3 Akter (1904)].

TRE BREVE

(„Tilskueren", Januarheftet 1905)

I

Rindby Herredskontor i Nykøbing, den 3. Oktober 1903.

Kære Ven!

Saa — nu har jeg laaset Døren og stillet Pantebøgerne paa Plads. Herredsfogden har været herinde og set Dokumenterne igennem til Retsdagen i Morgen, og efter at have forvisset sig om, at jeg har skrevet de Domme, han skulde skrive, er han med rolig Samvittighed gaaet hjem til sin Kone og Middagsmaden. Jeg har imidlertid lovet mig selv, at i Dag skulde det være Alvor med det Brev, som jeg nu i over en Maaned har tænkt paa at skrive dig til. I den Anledning bad jeg i Morges Ellen vente med Middagen til Kl. 6. Og med en behagelig Fornemmelse af at gøre min Pligt sidder jeg da her, hvor der dufter hyggeligt af brændende Ved og gamle gulnede Registre, medens en sidste Stribe af Oktobersolen gløder i Købmand Mortensens berømte Spejlglasrude paa Torvet og trækker sig

længere og længere ind i Vestergade og Slagterstræde. Ja, du kan se, jeg kan ogsaa være lyrisk.

Her har jo været noget stille, siden du rejste. Dit friske Humør og dine vidtbekendte Paradokser lyder ikke mere hjemme i Store Torvegade. Naar jeg nu kommer hjem fra mine Auktioner i Rindby eller Vester Ellerød, hører jeg ikke mere din Stemme inde i Dagligstuen eller Ellens Sang om „der Wanderer" — ja, er den nu af Schubert eller Schumann, du véd, jeg kan aldrig kende Forskel paa de to. Kan du huske, naar jeg faldt ind, der hvor der staar: „wo bist du, wo bist du, mein geliebtes Land", eller saadant noget lignende — det kunde gøre Ellen saa rasende. Hun sagde, at jeg faldt ind som en Bjørn i et Spindelvæv, og jeg lo, fordi jeg syntes, at det klædte hende at se saadan rasende ud. Nu synger hun kun sjældent, hun siger, at der er saa koldt i Dagligstuen, og at der er saa meget andet at passe i Huset, hvilket der jo selvfølgelig ogsaa er. Som Bevis paa, hvor velkommen du var her, tjener, at mit Undertøj med Permission at sige ikke blev set efter i de to Maaneder, du var her. Nu begynder der saa smaat at komme Orden igen i mine Skuffer, og mine Kontorbenklæder, som I morede jer saa meget over, fordi de var stærkt slidte paa det Sted, hvor jeg har mit Dommersæde, er bleven prydede med den Lap, som jeg regelmæssig bad om, hver Gang jeg i Herredsfogdens Forfald havde plejet Retten og mærket Kulden fra de kolde Stole i Retssalen trække derigennem.

Alt er altsaa atter ved det gamle. Kl. 8½ gaar jeg min Tur over Broen, forbi det nye Forsamlingshus og ad Rindbyvejen tilbage til Byen, saa jeg er paa Herredskontoret præcis 5 Minutter før 9. Naar jeg træder ind, stikker Betjent Andersen sin Lommekniv til sig, han véd, jeg ikke kan taale at se ham skære sine Negle. Jeg véd ikke, men

tarvelige Folk kan nu engang ikke klippe deres Negle. Jeg ordner saa Sagerne til Herredsfogden, som du véd ikke har nogen udpræget Ordenssans, og giver mig saa i Lag med de daglige Forretninger. Synderlig Afveksling fører Livet her jo ikke med sig, og det underordnede Personale paa Kontoret giver ikke Anledning til megen Tankeudveksling. Du véd, at 2den Fuldmægtig Christensen er dansk Jurist, og de Mennesker er nu engang ligesom et Trin under os i aandelig Henseende, og det øvrige Personale er jo dels Betjente, dels Skrivere, som man selvfølgelig kun taler med om rent tjenstlige Anliggender. Som sædvanlig er her jo en Del Auktioner i Jurisdiktionen, og selv om de ogsaa medfører en Del til Tider ret ubehageligt Kammeratskab med Køberne og nogen Kroslabberas paa de særlig kolde og særlig varme Aarstider, saa holder dog det Udbytte, som flyder deraf, mig skadesløs for adskillige mindre behagelige Bekendtskaber. Som du maaske véd, udgør min Provision ved nævnte Auktioner (6 $^0/_0$ af Køber og 6 $^0/_0$ af Sælger) min væsentligste Indtægtskilde, og min Interesse samler sig som Følge deraf navnlig om disse Forretninger.

Naar saa Kontoret lukker, kommer Hvilen, men ofte er der jo Domme og andet, som maa gøres færdigt hjemme og som du véd, kan det jo ogsaa hænde, at man kommanderes ud for at foretage en Arrestation midt om Natten eller afholde et Forhør paa Gerningsstedet. Kan du huske den lille, ganske kønne Pige paa Lundbygaard, som havde ombragt sit Barn efter Fødslen? Jeg skrev hendes Dom i Gaar, det blev 5 Aar. Du ser, jeg kan ogsaa rime. Bemeldte Pige var for øvrigt mere forhærdet, end man ved første Øjesyn skulde antage. Hun benægtede ihærdigt, at Barnet havde levet efter Fødslen, men til sidst lykkedes det mig dog at faa hende til at tilstaa. For Resten oplystes

det under Forhørene, at hun havde haft flere Kærester, saa helt uskyldig var hun jo heller ikke i den Henseende. Hun afgaar i Morgen:

Vor gamle Omgangskreds, Toldforvalter Hintz, Stationsforstander Begtrup og Apoteker Høybyes har det godt. Du yndede jo ingen af dem, i øvrigt med Urette. Særlig Apotekeren og navnlig hans Hustru er overordentlig fornøjelige og dannede Mennesker. At han ikke holdt af dine Bøger, véd du, men sligt er jo en Smagssag. Jeg talte med Fruen forleden netop om dig og dine Bøger. Hun sagde, at hun ikke var ganske klar over, hvad du mente med dem, men at hun i øvrigt fandt dem meget interessante. Ja, kære Ven, jeg er jo endnu ikke naaet saa langt, at jeg har faaet andet læst af dig end din første Bog, hvori der efter mit Skøn var overordentlig smukke Ting. Men mine Forretninger tillader mig jo ikke saadan at følge med Litteraturen. Vi er ganske vist i Læseselskab — hvori jeg for øvrigt aldrig har truffet dine Bøger, nogle af dem skal jo ogsaa være ret vovede — men naar jeg kommer hjem og har spist og besørget, hvad der skal besørges, saa bliver der ikke Tid til andet og mere end Berlingske. Og Domssamlingerne maa man jo ogsaa følge med i. Naa, min Interesse for de saakaldte skønne Kunster har jo heller aldrig været særlig udpræget, du valgte allerede fra dine Skoleaar Litteraturen, jeg tog Sporten og Selskabeligheden paa min Samvittighed, du opgav Studeringerne, jeg tog mine Eksamina og blev Jurist, som vor Familie har været det fra Frederik VI's Tid. Og var jeg ikke bleven gift med Ellen Bang, som vi jo begge kendte fra vor Studentertid, hvem véd saa, om det Venskab, som jo i Grunden ophørte med Skoletiden, atter var blevet sluttet, da vi tre i Fjor Sommer mødtes inde i København uden for Wivels Kafé.

Naa, imidlertid, havde vi det jo morsomt under dit Besøg. Det glædede mig, at du befandt dig saa vel, at du kunde slaa dig til Ro saa længe. Nu havde Ellen og du jo lykkeligvis ogsaa fælles Interesser og i mangt og meget fælles Synsmaader, som jeg ganske vist ikke altid kunde dele. Men jeg tør i hvert Fald rose mig af, at hun for mig maa mene og tro, hvad hun selv ønsker, selvfølgelig med de Forbehold, som nu engang Omgangen med andre Mennesker og min Stilling paalægger os. Jeg tror ogsaa, at Ellen i mange Henseender havde godt af dit Besøg. Her er jo lidt trist, naar man ikke har sit daglige pligtmæssige Arbejde, og da vi ingen Børn har — jeg tilføjer udtrykkelig „endnu", da jeg har et Haab i saa Henseende, jfr. nedenfor — kan Tiden jo falde hende lidt lang, tilmed da vor gamle Pige hjemmefra ikke taaler nogen Indblanding i Husets Anliggender. Men Ellen er jo paa Bunden en jævn og rolig Natur. Hun var vel nok i Forlovelsestiden adskillig heftigere af Temperament og havde maaske ogsaa nogen Tilbøjelighed til mere Frihed i Væsen og Optræden end passende for en ung Pige i hendes Alder. Men Samværet og navnlig Samlivet med mig har sikkert øvet en stor Indflydelse — som jo iøvrigt altid en Mand indvirker stærkere paa den Kvinde, der elsker ham, end omvendt. Ja, som du ser er jeg ogsaa et Stykke af en Psykolog og det ikke en teoretisk skrivende som du, men en praktisk erfaren. Ægteskabet rummer jo i det daglige, jeg kunde godt sige intimere, Samliv saa megen Adgang til Kendskab til den kvindelige Naturs Ejendommeligheder, som du og dine i jeres — mulige — frie Forhold ikke tilnærmelsesvis kan danne jer Begreb om. Ja, jeg kunde fristes til at sige, at en Kvindes stadige Af- og Paaklædning i en Mands Overværelse giver flere Bidrag til Kvindens aandelige Af- og Paaklædning end dine Bøger tilsammen. Du husker maa-

ske, at jeg i Sommer gav dig adskillige Eksempler hentede fra mit og Ellens indbyrdes Samliv, som du sikkert maatte kunne finde Brug for i din Produktion. Du syntes imidlertid ikke at have synderlig Interesse for slige Undersøgelser. Kan du huske en Aften, du blev næsten fornærmet paa mine Vegne, fordi jeg fortalte dig et, som det syntes mig, meget karakteristisk Træk? Herregud, vi var jo dog begge Mandfolk og tilmed gode Venner. Men du har altid været en underlig Fyr i den Retning. Thi lige saa fri du har været saavel i dine Anskuelser som i dine — ja, undskyld mig — Forhold, lige saa indesluttet har du været, naar Talen var om vore intimere Rørelser og vore Forbindelsers personalia.

Som ovenfor antydet er der et om end svagt Haab om, at Ellen befinder sig i Omstændigheder, og du vil kunne forstaa, hvor spændt jeg er paa disses videre Udvikling. Siden du rejste, har der vist sig forskellige Symptomer paa denne min og Doktor Melbys Antagelse, og ihvorvel Ellen ikke direkte har bekræftet noget, saa kunde selv dette efter Doktorens Mening maaske mere tale pro end contra. Der er i den sidste Tid kommet noget rastløst, noget hvad skal jeg sige — ubehersket over hende. Hun taaler ikke Støj, ikke Ro, ikke Arbejde, ej heller Hvile. Hun gaar kun nødtvungen i Selskab, men gaar enten ubeskæftiget om i Stuerne hjemme eller sidder ved Gadespejlet, eller ogsaa gaar hun lange Ture, hvilket i dette kølige Efteraar i øvrigt ikke er heldigt for hendes eventuelle Tilstand. Imidlertid nytter det ikke, hvad man siger til hende. Og jeg nøjes da ogsaa med at klappe hende paa Kinden og hviske hende et lille Spørgsmaal i Øret, som hun modtager med nedslagne Øjne og rødmende Kind — Herregud! Om Natten er hun ofte vaagen og kan stønne dybt i Søvne, hvilket jeg maaske dog ikke har iagttaget tidligere af den Grund, at jeg

plejer at sove meget stærkt og efter andres Udsagn ikke er fri for en ret lydelig Snorken. Saa er der ogsaa i Omgangen med mig kommet en vis Skyhed for Berøring over hende, hvilket Tegn efter Doktor Melbys Mening skal være et af de sikreste. Blot jeg f. Eks. kysser hende paa Halsen, skælver hun, som om hun frøs. Det er meget interessant, men selvfølgelig ikke altid lige morsomt. En Mand er jo en Gang en Mand.

Naa, alles ist ein Übergang, som Tysken siger. Jeg har jo min gode Bevidsthed om, at jeg har skabt mig selv og Ellen et lykkeligt Hjem. Jeg er allerede saa smaat begyndt at søge, og jeg tænker, at jeg om et Par Aar staar for Tur til et godt 3dje Klasses Embede. Ganske vist bliver Indtægterne saa formentlig noget mindre, men jeg har jo ogsaa lagt lidt til Side i den Tid, jeg har været her. Baade paa Ellens og min Families Side er der ogsaa nogen Formue, saa jeg ser rolig Fremtiden i Møde. Og der er nu det gode ved en fast Stilling og da særlig en Dommers, at man stiger langsomt, men sikkert, og ikke kan afskediges, før man selv vil, og da kun med fuld Pension. Saa har man jo da ogsaa den trygge Bevidsthed om, at man er blandt dem, der styrer Land og Rige, inden for sit Omraade som en Overordnet, og at manges Ve og Vel ligger i Ens Haand. Sligt giver Tillid og Tilfredshed.

Nu er Klokken bleven saa mange, at Ellen venter med Middagsmaden. Jeg haaber, at dette Brev maa træffe dig frisk og vel paa din opgivne Adresse i Rue Jacob. Ellen skriver formentlig et Par Ord og vedlægger mit Brev. Fart nu ikke for meget omkring, som du plejer, men slaa dig ned et roligt Sted — helst i vort gamle Danmark. Der er dog godt at være, som skrevet staar. Ellen og jeg tilbragte jo i sin Tid fjorten Dage i Paris paa vor Bryllupsrejse. Men

dét, jeg længtes mest efter, da jeg var dernede, var dog mit lille „Lykkens Bo" her i Nykøbing.

Din Ven

Hjalmar Muus.

II

„Lykkens Bo", den 3. Oktober 1903.

Min kæreste Ven!

Hjalmar er gaaet i Seng, og jeg sidder alene. Alene — jeg ser mig om i Stuen, der ligger i Halvmørke, Skæret fra den gule Lampe naar kun til Foden af Lænestolen, hvor du ofte laa de Aftener, vi var alene. Hvor det Ord lyder forskelligt, naar du er med deri, og naar du ikke er det. Nu er Stuen ganske tom og fremmed. Jeg synes slet ikke mere, det er min Stue. Alle de pæne Møbler staar som paa et Magasin og stirrer paa mig, som om ogsaa jeg var dem fremmed og slet ikke hørte hjemme her, men kun sad og skrev fra et Sted, hvorhen jeg lige var kommet, til en Ven, som var langt, langt borte.

Jeg maa tage Haaret lidt væk fra Panden, det gør mig saa nervøs, kribler som smaa Insektben hen over min Pande. Kan du huske, du lo altid, naar jeg gjorde saadan, og sagde, at du kunde se alle Nerverne i mit Ansigt fare op af Søvne ved Forstyrrelsen. Kære, kære, jeg kan høre din Latter, jeg ser hen ved Foden af Lænestolen, Lyset faldt paa din Nakke, naar jeg bøjede mig over dig og kyssede dig der, hvor det skinnede ...

Det er første Gang jeg skriver til dig, maaske første Gang i mit Liv jeg skriver til et Menneske. Det trænger paa fra alle Kroge i mit Sind, jeg véd slet ikke, hvad det er og hvad det altsammen vil sige. Men det er, som om mit Blod kommer løbende fra fjerne Steder i mig, hvor jeg aldrig kommer, og strømmer ud mod det Sted paa Papiret, hvor

Pennen løber uden at vide hvorhen. Jeg skriver ikke, det strømmer kun, strømmer og strømmer imod dine Øjne, dit Ansigt, imod dig, Willy. Der er ingen Ro over mig mere, ingen Hvile. Jeg maa tænke for ikke at falde sammen, tænke paa hundrede ligegyldige Ting — om hvad jeg skal huske paa i Morgen — hvad Hjalmar har bedt mig besørge til L'hombreaftenen paa Fredag, jeg maa gaa, gaa for ikke at komme til at græde. Aa Gud, Willy, hvorfor kom du, og hvorfor rejste du?

Ja, jeg maa tage mig sammen, jeg véd det godt. Nu holder jeg ogsaa Haanden fastere om Penneskaftet, saa samler jeg bedre mig selv. Men jeg har længtes saa stærkt, og jeg véd slet ikke mere, hvordan det skal kunne gaa.

Willy — jeg føler slet ingen Anger for det, jeg har gjort. Jeg har elsket dig ... her i disse Stuer, hvor jeg nu sidder, og hvor Hjalmar sover ved Siden af, har jeg elsket dig. Jeg siger det, saa jeg synes alle kan høre det, ja jeg véd, du smiler, der er jo ingen, der kan høre det, men det er saadan, Willy, jeg siger det til mig selv, aabent ud i disse Stuer, jeg nyder det ... jeg elsker dig ... jeg elsker dig ...

Ja, nu er jeg hos dig igen, Pennen vil ikke andre Steder. Alt ligger aabent i mig, jeg stirrer forundret, men slet ikke forfærdet ned i alt det, der for første Gang i mit Liv har aabnet sig for mig, og jeg undrer mig over, at det er mig, dét jeg ser for første Gang. Jeg synes, at der før har været flade, vide Marker, hvor der nu er Dyb og Bølger, det er som om et Uvejr havde rejst sig og brudt igennem, flænget mig, jeg kan ikke finde Vej mere, kun et vildt Landskab, hvor alt ligger sammenstyrtet, og dybt inde hører jeg stadig fjerne Lyd fra det Uvejr, som drog hen derover. Hvor skal jeg vende mig, Willy? Falder det nogen Sinde atter til Ro?

Nej, nej — du elskede mig, Willy. Du viste mig, at Tro-

skab intet betyder uden for sig selv, tro ikke at jeg vil sige, du overtalte mig til at se saadan paa det, nej, jeg saa' det selv, det styrtede sammen i mig alt det, jeg før havde troet og tænkt, som ikke var mig selv, kun andres Tro og andres Tanker, og jeg stod frem af alt det, der styrtede, da din Haand rørte det, og jeg saa' ind i min Sjæl for første Gang, følte det Væld af Længsel og Ømhed, som jeg ikke véd, hvor det har været før, og det løftede mig som en Bølge imod dig.

Ja, saadan var det, Willy, jeg véd ikke, hvad det er, der kommer til at staa her paa Papiret, men jeg lader det strømme, som det strømme vil. Det naar dig nok, selv om det kun bliver med en ganske svag Dønning, saa langt du er fra mig. Tænke sig, at din Haand skal ligge dér, hvor min nu skriver, mit Brev rejser til dig, kører gennem alle de dejlige Lande derude, kommer til den By, hvor du er at finde, og en Mand, der læser dit Navn, ser det som noget, der er stavet fremmed og forkert, ringer paa din Dør midt inde i det store umaadelige Paris og rækker dig mit Brev ... dette Brev! Og han gaar videre op paa den næste Sal, du er glemt som Skyggen af et Ansigt, der gled forbi — glemt — og du staar med mit Brev i Haanden, og jeg sidder her og husker dig, husker dig, hvert Træk i dit Ansigt, den strenge Fure ved din Mund, der slappedes og blev til Smil, naar du saa' mig.

Husker du mig, Willy? Hver Gang jeg ser mig i Spejlet, smiler jeg for at se det Smilehul, som du kyssede. Er det dumt og barnligt? Hver Gang jeg kommer ind i dit Værelse ud mod Haven, gaar jeg hen til Vinduet, hvor vi stod, og jeg ser paa de Streger, du ridsede i Karmen, kan du huske? Kun jeg véd, hvad de betyder — hvad de betød, Willy, hvor det er længe siden. Ingen véd, hvad de Streger er, kun jeg, og kan du forstaa, Willy, hvad det

vil sige for mig — det er det eneste, jeg har af dig. Min elskede, min elskede, jeg skriver det endnu engang, min elskede — og naar saa engang de Ord møder dit Øje her fra Papiret, hvad siger de saa for dig? Du kan jo ikke føle, hvor alting græder i mig nu?

Saa, nu skal jeg være rolig. Alt det, jeg har skrevet, skal du slet ikke tænke paa. Jeg er dog lykkelig. Jeg kan smile midt i min dybeste Længsel efter dig. Der er en Lykke inde i mig, der smiler. Jeg sidder jo nok alene med mit Smil, og jeg kunde maaske ogsaa lige saa godt græde, men jeg føler det dog som Lykke. Jeg sidder og tænker, at dit Hoved nu ligger her ved min Kind, jeg kan mærke Duften af din Hud og dit Haar, og saa lukker jeg Øjnene og smiler ...

Nu skal du ligge rolig. Du siger, at min Hals er saa smuk, du skal ligge rolig, Willy. Jeg mærker dit Kys paa mit Bryst, jeg ryster mit Hoved og ler stille, Willy dog, Willy. Natten er saa lys. Ude over Haven staar Træerne og aander sagte, og Stilheden risler ind til os. Du løfter dig og ser mig i Øjnene. Natten der udefra lyser i dine Øjne, og Furen ved din Mund slappes som en Streng, der glider ... saa lukker du dine Øjne over Natten, over Stilheden, over mig ... Willy ...

Husker du ude paa Fjorden, du sad højt paa Rælingen som til Hest, og Baaden lagde sig, saa jeg rullede ned i Bunden. Du lo deroppe, højt over mig, og jeg syntes, at jeg gled langt ned, dybt ned og følte et Gys, der sank i mig ... dybere ... dybere ... Du lo deroppe, jeg følte den svimlende Fart ned og ned, dybt, dybt, og jeg lo med dig over Faren, over Dybet, over Gyset i mit Hjerte.

Hvor er det alt sammen, Willy? Det er, som om Baaden er kæntret, og jeg er kastet paa Land og ligger ene, forladt paa en Bred, hvor jeg intet ser og intet hører — kun

[redacted]

Havet, der kæntrede min Baad. Hvorfor har du aldrig skrevet? Har du glemt mig? Kommer du maaske aldrig mere til mig?

Saa, saa, jeg skal nok være rolig. Men jeg maa sige dig det, min elskede, min eneste Ven, jeg har grædt, grædt for dig, Willy. Hvad kan det hjælpe, jeg siger, at jeg smilte. Jeg har grædt, Willy, saa langt inde, at ingen kunde høre det, grædt for dig, for dit Haar, din Mund og dine Hænder ... dine Hænder. Jeg har siddet og ventet, at én skulde ringe paa Døren, og det var dig, jeg har følt mit Hjerte banke, naar jeg gik ned til Havnen de Dage, Dampskibet kommer fra København, saa stærkt, at det svimlede for mine Øjne, og mine Ben blev lamme — du kom ikke, du kom ikke, jeg vidste det jo — du var i Paris, men det kunde jo være — hvorfor skulde du komme — nej, nej — men du levede jo og kunde dog komme ...

Jeg har lænet mig lidt tilbage i Sofaen og lukket mine Øjne. Jeg hører Hjalmar sove derinde. Jeg sidder her, saa nær ved den, jeg har, og tusinde Mile fra den, jeg har kær, og saa synes jeg, at jeg kan føle dit Hjerte banke mod mit. Nej, jeg vil ikke skrive til dig om Hjalmar. Ikke om mig og ham. Ikke om, hvorfor jeg bliver her. Jeg véd, at du kan forstaa alt ... du véd, at en Kvinde kan leve som jeg ... jeg forstaar det ikke selv, men jeg gør det ... jeg væmmes over mig selv ... saa føler jeg Medlidenhed med Hjalmar ... føler mit Køns Fejghed og Ladhed — hvor skulde jeg gaa hen — og jeg bliver. Men det forstaar du altsammen, Willy, det er, som om der gik et Genfærd af mig selv herhjemme, et Genfærd, der bliver, fordi det ikke har andet Sted at spøge. Og saa er der en anden her inde i mig — et vildt Skrig — en Sorg — et Vrag, der tumler om, synker og stiger, kastes hid og did, kan ikke gaa under og ikke bjærges, men tumler sanseløs om, ligegyldig for sin

Skæbne, lad bære — lad synke, det fører dog ingensteds hen. Du forstaar mig, ikke sandt, Willy? Jeg behøver ikke at skjule min dybe Skam for dig, du véd den — jeg behøver ikke at sige dig, at Hjalmar er en fremmed Mand, der ligger ved min Side, aa Willy, Willy, forstaa mig — saadan er det — jeg er saadan — alle Kvinder er saadan — og jeg græder for dig i en andens Arme.

Nu *skal* jeg være rolig, jeg lovede mig selv ikke at skrive dig til, før jeg var det. Og nu i Aften syntes jeg, at jeg kunde skrive. Alt, hvad der staar her i dette Brev, er intet, Willy. Jeg har intet sagt dig. Jeg synes kun, jeg har siddet og stønnet paa denne Plet, mens jeg skriver dig til. Men jeg har intet skrevet om den Storm af Længsel, jeg har følt.

Lad mig blot have Lov til at sidde her en lille Stund endnu. Natten er saa stille, og jeg lader mit Ansigt hvile i det Udtryk, det har, naar ingen ser det. Jeg føler mig selv som en syg Fugl, der lader Vingerne hænge.

Min elskede Ven — er Livet saadan for de fleste? Sidder Menneskene, hver med sin Sorg, og ser ud i et tomt, tomt Rum, mens Efteraaret falder saa smertelig tungt over Verden? Ruller Skæbnen os alle, blinde og sanseløse som Kugler paa sit Spillebræt, og giver os den Plads, hvor Kuglen falder? Min elskede, min kæreste Ven — har jeg faaet den Lykke, Skæbnen havde bestemt for mig — er alt forbi — min Lykke, mit Liv — Spillet —

Jeg vil ikke bedrøve dig, du kære. Jeg føler, som holdt jeg min Haand fast om mit Hjerte for at holde det i Ro. Jeg vidste jo ikke, hvad Livet var, da jeg traf dig. Jeg troede, at Livet var Dag efter Dag, Aar efter Aar — den samme rolige Søndagsfred. Jeg troede, at mit Sind var som en hvid Dug, ren og kølig og festlig. Men jeg har set, at Livet er vildt og kort, og at mit Sind er en Klud, revet og

plettet af Vind og Vejr. Nej, nej — min kære, min eneste Ven — det er dog ikke saadan, det er saa dumt, det, der staar i Linierne ovenover, men jeg sletter det ikke ud, fordi du godt véd, at det intet betyder. Livet er en Sommernat, Willy, og ude over Haven staar Træerne og aander sagte. Og du kysser mit Bryst og hvisker ved mit Hjerte, at du elsker mig ...

Nu vil jeg sige dig farvel, Willy, for jeg kan ikke rigtig se at skrive mere. Glæd dig nu ved alt det skønne, der findes derude i den store Verden. Har jeg givet dig nogen Glæde, saa har jeg ikke levet forgæves. Jeg tænker paa dig af mit ganske Hjerte. Mit Hjerte ... aa, Willy! Farvel.

Din
Ellen.

III

Amsterdam, den 6. Oktober 1903.

Kære Ellen —

Klangen af dit Navn fører mig til Danmark. Til en stille Gade, hvor Solen skinner mellem Urtepotterne i Vinduet. Ude paa Gaden larmer en enlig Vogn op gennem det hvide Solskin, der staar stejlt og halsstarrigt Dagen igennem. Saa bliver det atter stille, og Temaskinen kurrer i Spisestuen. Ude i Hønsegaarden galer en storpralende Hane højt mod Solen. Danmark!

Ellen — et blondt Hoved bøjet over et hvidt Broderi i Lysthuset nede ved Aaen. Solpletterne, der falder mellem Løvet, danser som Sommerfugle om dit Hoved. Ude fra Solskinnet strømmer en sød Musik fra Luftens drivende Spind af syngende Sommer. Langt borte durer Livet i den lille By. Luften gynger saa blidelig ... Sommer ...

Ellen ... Sommer ... de to Ord gynger sammen i min Hjerne. Jeg sidder her i en skummel Restaurant i en af Amsterdams sammengnidrede Gader. Udenfor er Vejret

graat. Regnen er faldet draabevis hele Dagen igennem — nu hænger den ligesom mere sammen. Naar Døren gaar op, siver en fugtig Træk igennem mig.

Jeg rejste fra Paris tidligere end paatænkt, og har allerede været her i Amsterdam en 14 Dage. Jeg gik mig træt og modløs paa Paris' uendelige Boulevarder. Hvor stor en By end er — der findes dog altid kun én Østergade, som man havner i. Jeg følte mig jaget i Paris — dens Uro jagede mig. Sidst jeg var der, laa Byen i et Slør af Soldis, og Kastaniebladene krusede sig ud af alle Knopper. Luften var foraarssprød og gnitrende. Da sprang Solen en Dag med et Knald over Byen. Flager af Sol faldt over Tagene og drev i et stejlt Skyl langs Husenes Rækker — rislende ned og ned mellem Kastaniernes Løv. Og Floder af Lys brusede ud over de fortumlede Boulevarder.

Nu var alt anderledes. Kastaniebladene laa sammenkrøllede, jeg saa' af Paris kun Husenes graa og trøstesløse Masser. Jeg hørte kun Vognenes ustandselig glidende Lyd paa Boulevarderne. Sad jeg om Aftenen uden for min Kafé og saa' Strømmen glide som en Syndflod oppe fra Montmartre ned over Byen, sivende ind, hvor en Plads var ledig — den blege anspændte Strøm af grisk Lyst og kold Forhærdelse — saa' jeg Ansigterne lyse derude mod Mørket bagved — det elektriske Lys sprude i de forvredne Øjne og falde over Ansigter, hvis Hud var løs og død som Handskeskind, falde saa skaanselløst skarpt, at jeg syntes, jeg kunde se Sværten glinse mellem Øjenbrynenes Haar og ligge som ulden Sod paa Øjenvipperne — da følte jeg det kolde Lys over de hvide Ansigter krible over min Hud, som om selve Forfærdelsen krøb derover paa sine Tusindben. Og jeg rejste mig og flygtede gennem Gaderne, styrtede gennem Louvre, hvis skumle Kroge lurede paa mig — over den gyngende Bro — Hængedynd — — Hængedynd — —.

Dybt nede mumlede Seinen, ondt og forbryderisk, Skikkelser gled uldne og duvende ind i Mulmet, gled atter ud som Skygger af lumske og laadne Dyr, og Strømmen dernede gled forbi og forbi, blinkende i Skæret fra en Lygte som et vildt og smilende Øje. Fodtrinene bag mig jagede mig gennem de snævre, ensomme Gader ... jeg løb ... de listede bag mig som paa Filt, og Angsten for en Haand, der greb ud i Mørket efter mig, gled blød og luftig over min Nakke ...

Og kom jeg saa hjem til mit Logis og følte mig op ad Trapperne og gennem de skumle Gange, hvor Mørket laa i Baghold, og den sorte Stilhed kogte i mine Øren — og sad jeg endelig inde paa mit Værelse ud til den dybe Brønd af en Gaard, som lukkede mig inde mellem sine stumme Mure, og saa' Lysets viftende Skygger over Værelsets tynde Lærredsvæg, der løftede og sænkede sig som et sagte aandende Bryst — da følte jeg alle den store Bys listende Skygger krybe ind til mig, gennem det aabne Vindu, fra Panelernes hemmelige Suk og fra Alkoven, der stod som en aaben Kiste derhenne og ventede tyst og taalmodig — —

Nu er jeg her i denne satte og borgerlige Kræmmerby. Jeg ser paa dens Ansigter, og synes de minder mig om Danmark — Kræmmersjæle! Hvor længe bliver jeg her? Jeg har gaaet omkring langs de pyntelige Kanaler og set Pigerne skure Stentrapperne paa Fortovene. Ogsaa det har mindet mig om Danmark og Nykøbing og „Lykkens Bo". Tiden staar stille, Solen staar stille ... Sol, staa stille ...? Kan du huske ...?

Vi gaar gennem duvende Marker
dybere, dybere ind —
jeg ser dit Smil, der brister som gyldne
Bobler i Sol paa din Kind.

Det aander sagte af Honning,
fra Mark, fra Luft, fra din Hud.
Solen har glødet mit Hjerte til Guld
og aabnet din Favn som en Blomst, min Brud —
Sol, staa stille i Gibeon — —!

Jeg løfter mit Hoved i Maanelyset,
Natten er skælvende tyst.
Smiler du, kære — dit Smil er saa tungt
og dit Blik saa blegnende lyst.
Hørte du Natten sukke i Løvet —
sukker du ogsaa bedrøvet?
Elskede — Maanen staar hvid og sval
i Nattens duftende Blaa —
jeg kysser dens skælvende Blomst paa dit Bryst,
— — Maane i Ajalons Dal!

Jeg ventede Brev fra dig i Paris — ventede du maaske ogsaa fra mig? Hertil skal du ikke skrive, jeg véd ikke, naar og hvorhen jeg rejser. Jeg har saa ofte tænkt paa at skrive dig til, men hvad skulde jeg sige dig andet, end at jeg elskede dig som jeg elsker Sommeren i Danmark. Nu er det Efteraar, og Danmark ligger og svømmer i Taagen. Jeg véd ikke, naar jeg kommer tilbage. Naar Efteraaret falder over Danmark, synes man aldrig, det kan blive Sommer igen. Hvad skulde jeg skrive dig til? De Par Ord, jeg sendte Hjalmar fra Paris, sagde dig jo, at jeg var til, og at jeg var stoppet op ved en anden Station. Nu er jeg stoppet op ved en tredje. Jeg synes, mit Liv er en Kuffert, jeg stadig rejser rundt med. Jeg faar næppe Tid til at aabne den, før jeg smækker den til og rejser videre. Jeg faar aldrig pakket mit Liv ud til Bunds.

Jeg kan ikke gro fast. Følte du ikke, Ellen, nu paa det sidste, at jeg ikke rigtig hørte, ikke saa' dig — det hviskede sagte i mig: se dig ud, Sven Vonved! Naar du laa i mine Arme, *følte* jeg, at du laa der. Du forstaar mig.

Jeg *maatte* bort. Jeg var træt af Danmark, af Sommeren og Lykkens Bo. Har man levet tre Maaneder i Danmark, føler man sig som i Embede med Anciennetet, Familie og Ret til Pension. Man kan ikke staa udenfor i Danmark — der er simpelthen ikke Plads dertil. Og er man kommet indenfor, staar den duftende Fedekalv slagtet til Ens Ære, og man faar sin sikre Plads i Generationen med Alderstillæg og jævn fremadskridende Blødhed.

Jeg maatte bort — fra Danmark og Sommeren og dig. Jeg maatte bort, fordi jeg følte, at Hadet var begyndt at flimre for mine Øjne. Der er noget galt ved mit Syn. Jeg kan ikke taale for megen Varme.

Bort ...! Damperen ved Havnen kaldte paa mig, Toget, der løb over Markerne, trak mit Blik med i en stor, svimlende Kurve. Sad jeg ved Aaen og saa' Smaabølgerne trille af Sted ... de drog bort, kom aldrig igen. Det kaldte altsammen paa mig — Markerne, der bølgede som flygtende Røg — Flaget, der sled som en lænket Fugl ... bort ... bort! Og jeg rejste og aandede befriet.

Jeg véd, du vil ikke græde og med Ansigtet hærget og plettet af Taarer regne op for mig i Kroner og Ører, hvad du har kostet paa mig af Kærlighed, for slet ikke at tale om, hvad du har ofret mig af Ære. Vi mødtes en Sommernat — gled som et Strejf over Sommernattens unge smertelige Ansigt ... lev vel, I Stjerner ... lev vel, Maane ... lev vel, du Strejf, i den altfor korte Sommernat!

Ellen — du gav mig Ly, det er Ordet. Klangen af det Ord vil ikke faa dig til at skifte Farve som saa mange andre Kamæleoner. Du vil ikke stramme dit Ansigt i bitre Folder og hvisle, idet du dækker din Nøgenhed med friske Figenblade: det var altsaa dét, jeg var for ham! Du var ikke af dem, der byder mig Hjertet til Kys, naar jeg siger, at jeg elsker det, og vender mig en krænket Bag, naar jeg siger,

hvorfor jeg elskede. Du gav mig Ly. Og kom jeg til dig en anden Gang og bad dig atter om Ly, saa vilde du atter aabne din Favn for mig. Du véd, jeg regner ikke med Troskab og Lykke og Hjem og Land. Jeg er trofast og lykkelig, saa længe jeg ikke har Tid til at tænke paa, at der er noget, der hedder Troskab og Lykke. Jeg flygter i Rædsel, naar man maler mig dem som Fanden paa Væggen. Og jeg hader Hjem og Land, naar de regner med mig som en nyttig Soldat. Mit Liv er saa kort, og jeg har ikke Tid at ofre til andre Guder.

Jeg kom til dig, Ellen, jeg rejste igennem det Land, hvor du boede. Jeg hører nogle uvedkommende Navne — en Gade, en Skov, en Borger, din Mand. Du og jeg gled sammen, jeg saa' det straks i dine Øjne, du følte det. Livet er kort — vi følte det begge, og i vort Møde var der noget af det nære Farvel, der endnu engang strækker Hænderne ud og søger at holde fast —

Du gav mig Ly en Stund, jeg rejste gennem dit Land. Svandt ikke Tid og Rum ud af dine Tanker, Troskab, Lykke, Hjem og Land! Der var noget uden for dig ... havde det virkelig én Gang været dit Liv ... en daglig afmaalt Lykke, en Mand, hvis Navn du havde, og hvis Ansigt du aldrig havde set, før du saa' mig. Dit Liv var som en Gevinst, du ikke havde drømt om, og som nu laa i dit Skød. Dit Hjerte var som et Træ i din Stue, du havde vandet det, sløvt og regelmæssigt, Morgen efter Morgen og Aften efter Aften. Og saa en skønne Dag skød der Blomster fra dets Grene, tunge, røde, dybt duftende Blomster, og du glemte at vande dit Hjertes Træ, sugede kun Duften ind i din Sjæl, tankefuld, drømmende, den dybe, drivende Duft af Blomsternes berusende Dulmen. Nu er Blomsterne borte, men Duften driver endnu i din Sjæl.

Ellen — Livet er drivende Dufte. Tro ikke, at det lader

sig fange — kan du fange en Duft? Tro ikke, at det lader sig sanke i Lade. Du kan sanke og sanke, og en skønne Dag ser du, at det alt sammen er Avner, der glider tørre og golde imellem dine Fingre. Lad drive, lad drive — jeg lader Duftene drive, véd ikke, hvorfra de kommer, véd ikke, hvorhen de gaar. Jeg kom til dig, Ellen, og jeg drev atter bort, spørg ikke hvorhen, jeg kan ikke svare.

Nu er Regnen hørt op, og Solen begynder saa smaat at skinne. Naar jeg har sluttet mit Brev til dig, gaar jeg ned i Ghetto. Ghettoen ligner en fængslet By, dens Gader er dybe og skumle som Kældergange. Jeg gaar hver Dag der igennem henad Aften. Jeg ser paa disse Ansigter, som jeg synes, jeg skulde kende. Kanalerne staar stille derinde, jeg staar paa en af de smalle Broer og ser ned i Vandet, der er plettet af Fedt og Olie som Øjne paa Suppen i Ægyptens Kødgryder. Ser jeg ned gennem Gaderne, staar de i gullig Dis, som om Ghettoens fremmede Aande blev staaende og ikke vilde blande sig med den rensede Luft udenfor. Kommer jeg herind, føler jeg mig rolig. Jeg stirrer ind i et Ansigt, der ser ud som min egen Fornedrelse, og jeg bliver eftertænksom og stille. Er jeg født til at flakke om, urolig, hvileløs, netop fordi jeg ikke har noget Land, der tillige er mit Fængsel?

Nede paa en af Broerne har jeg hver Aften set en ung Pige, vel 15—16 Aar. Den første Aften, jeg saa' hende, stod hun i en Kreds af legende, ubekymrede Børn. Hendes Øjne faldt paa mig, og jeg saa' en pludselig Svirren derinde, som om noget fløj forbi, en Fugl fra fjerne Lande. Hendes Øjne er store, lyttende. Der er en Skælven ved hendes lange Næseflige, som vejrede hun drivende Dufte. Jeg véd ikke, hvad hun hedder, ikke, hvem hun er, men jeg har hørt det hviske i mig blødt og længselsfuldt ... Mirjam ...

Nu gaar jeg ned i Ghetto. Jeg synes, jeg hører en blød

og længselsfuld Stemme. Jeg gaar ned i Fængslet og føler mig som Befrier. Angsten fra Paris har forladt mig, jeg føler mig hjemme i de dybe, skumle Kældergange. Vi ser paa hinanden dernede, som bar vi alle paa en dyb, underjordisk Hemmelighed. Vandet i Kanalerne staar stille og ser paa mig med de tusinde Paafugleøjne. Og henne i den legende Børneskare staar en ung Pige med et Blik, som jeg kender og dog ikke kender ... et Blik, der kalder paa mig fra fjerne Slægters lovsyngende Tider ...

Lev vel!

Din

William.

Min Bog kommer i Begyndelsen af November. Jeg har bedt min Forlægger sende dig den. W.

MARTIN ANDERSEN NEXØ

[f. 1869. Udgivet: Skygger, Fortællinger (1898) — Det bødes der for —, Fortællinger (1899) — En Moder, Fortælling (1900) — Muldskud I, Fortællinger (1900) — Familien Frank, Fortælling (1901) — Dryss, Roman (1902) — Soldage (1903) -- Muldskud II (1905) — Pelle Erobreren (1906)].

FRÆNKE

(Af „Muldskud" I, Fortællinger, 1900)

En tyk, behaaret Arm kom frem over Dynen, greb i Sengebaandet og løftede det svære Legeme over Ende. Seng og Loft knagede under Vægten, og gennem Loftets Fjæle dryssede Smuld ned over hende; hun skød Underlæben bredt frem og pustede op over Ansigtet for at faa det bort.

Hun sad lidt over Ende i Sengen og stirrede tankeløst ud i Mørket, gabede et Par Gange langtrukkent og smaskede bagefter. Hun grundede paa, hvorfor hun vel egentlig var vaagnet. Lygten brændte udenfor paa Gaden endnu, saa det kunde ikke engang være Midnat. Eller kanske var det alligevel ved den Tid, hun plejede at staa op, for mer søvnig var hun da ikke. Lygtetænderen havde kanske været fuld den foregaaende Aften og glemt at slukke.

Hun ragede Tændstikker frem fra Halmen under Hovedgærdet og tændte for at se, hvad Klokken var. Halvtolv! Besynderligt, at hun var vaagnet saa tidlig, hun plejede

ellers aldrig at vaagne før fem, undtagen naar hun bestemt satte sig det for. Men kanske havde hun slet ikke sovet!

Mon den Logerende var kommet hjem? hun havde ikke hørt ham gaa igennem Stuen. Men saa havde hun alligevel sovet? Ja, vel hávde hun det, og *Maren* havde redet hende, skønt hendes Sko stod, som de skulde, foran Sengen. Hun havde drømt saa fælt: de hældte hende over med Petroleum og stak Ild i hende — —.

Hun frøs om Ryggen og krøb under Dynen igen for at sove videre, men atter dukkede Spørgsmaalet om den Logerende frem. Var han hjemme mon? Hun stod sagte op og listede i bar Særk hen til hans Dør og lyttede. Der var ingen Snorken og heller ikke Lys fra Nøglehullet. Dèr, nu huskede hun det, hun havde om Aftenen grundet paa, hvad Tid han vel egentlig kom. Hun listede Døren op og saa ind, han var der ikke — gudskelov! Rent mekanisk iførte hun sig sit Tøj: Skørter, Klokker og Kjole, strikkede Trøjer og store Tørklæder. Hun blev efterhaanden stiv og ubehjælpelig og pustede tungt under Paaklædningen; to lange hvide Emstriber drog fra hendes Næsebor ud i det klamme Rum. Endelig hyllede hun sit Hoved flere Gange ind, saa kun Øjnene var fri, stak et Bundt Svovlstikker til sig, slukkede Spidden og gik ud.

Det var Frost og Vindstille, Stjærnerne tindrede som glade Barneøjne mod et Baal, og over Søen til højre laa der et tyndt, syngende Dække — den første Is. Til den anden Side laa Havet og hvilede og strakte med Mellemrum en lang Dønning ind over Strandstenene. Det kunde lyde som et sovende Forsyns Aandedræt.

Frænke tog Vejen ud af Byen. Hun havde endnu Sengevarmen i sig og trak Vejret langsomt og hørligt som en

Sovende. Hun passede lige paa at holde sig i Mørket langs Husrækken, ellers sov alt i hende.

Ved Søbækken satte hun sig af gammel Vane, trak Støvler og Strømper af og knyttede dem ind i et Klæde. Og hun gik videre ad Landevejen paa de bare Fødder. Fodslaget var bredt og drøjt, hendes Skikkelse bevægede sig langsomt op og ned under Gangen, som et Stempel — et stort, tungt arbejdende Stempel, der vilde knuse paa sin Vej, før det bøjedes til Siden. Den frosne Jord sved i hendes Fodsaaler, men hun slog dem haardt i Jorden, og de blev snart varme.

Snart naaede hun den sorte Granskov. Der var en lang, lige Sti igennem den som en dyb Spalte med et Bændel mat Himmel foroven. Der var bælgmørkt og en endeløs Susen og Hvisken fra Trætoppene. Hun hørte det og vidste, hvad det betød, for hun var overtroisk. Men hun var ikke bange.

Derinde stod hun pludselig stille. Hun havde haft Tællepraasen helt inde under Sengen for at lede Støvlerne frem — hvis der nu var gaaet Ild i Sengehalmen! Hun satte sig ned paa Mosset for at tænke over det. Men hun tænkte alligevel ikke over det, tænkte overhovedet ikke paa noget som helst, men sad blot og stirrede tomt ud i det tomme Mørke, som ventede hun ude fra paa Afgørelsen om, hvor vidt der var gaaet Ild i Sengen eller ej. Men et Steds langt inde i hende, hinsides Fornuft og Reflektioner, arbejdede det, hendes Hænder havde faaet Svovlstikkerne frem, hældte dem ud i Skødet og talte dem befølende efter. Der var tretten, tretten var et daarligt Tal — bedst at stryge én! Den blussede op og kastede et hurtigt Lys ud; tæt ved stod de nøgne, ranke Granstammer Side om Side som Orgelpiberne i Kirken. Men da Svovlstikken gik ud, længtes hun efter at se Ild, rigtig Ild, og hun krøb om paa alle fire

under Granerne og samlede Naale og Kogler sammen til et Baal. Og da Baalet blussede og knitrede og kastede hendes Skygge op og ud til alle Sider, foldede den sammen og rullede den ud igen som et mægtigt sort Vingepar, saa sad hun urokkelig og stirrede ind i Ilden, uden Udtryk og uden Tanke, til den døde hen.

Og hun var paa Vandring igen, halvt sovende som før. Nu og da vaagnede hun op og blev forundret over, at hun havde passeret det og det uden at have mærket det. Og hun sank hen igen.

Der kom en Vogn strygende. Hestenes Hovslag sang i den frosne Landevej, og Lyden fo'r i lange Riller ud over Mosens tynde Is. Mosen fløjtede fra Ende til anden, gurglede i Rørene og gav lange, sitrende Hvin fra sig. Frænke gik ned i Grøften og smed sig bag nogle Slaanbuske, til Vognen var kommet godt forbi. „Doktoren eller Jordemoderen," tænkte hun, og hendes Ansigt lagde sig modvilligt til Rette for et svagt Grin ved den sidste Tanke.

Havet rykkede nærmere igen, denne Gang med hvid Sandstrand. Hun var kommet langt Syd over Landet nu, bort fra Klippen. Hun forlod Vejen og gik ned paa Sandet; der var fast og behageligt at gaa. Hist og her laa optrukne Baade med Bunden i Vejret. Under en af dem sov en Mand; hun kunde høre ham stønne. Han var vel fuld saa!

Et Sted løb en Aa ud; dèr var Sogneskællet. Hun vadede over det brede Flak og drejede ind mellem Klitterne. Men hendes Fødder var kolde og ømme efter Vadeturen, og Klithalmen skar i dem; hun maatte sætte sig og trække Strømper og Sko paa igen, saa daarlig hun end syntes, hun havde Raad til det.

Inden for Klitterne laa der Gaarde og Huse, overskyggede af høje, sorte Popler. Overalt var man gaaet til Ro.

Hun hørte Kvæget rasle med Lænken i Staldene, og et Sted stod Bagdøren aaben til en Fælade; man gik derinde og var i Færd med at forløse en Ko. To Mand stod med Fødderne stemte mod Floren og halede i et Tov, som var lagt om Kalvens Hoved og Forben, mens Koen strittede imod for ikke at blive trukket ned. Der maatte nok anvendes Hestekraft, før de fik den Ko forløst, tænkte Frænke. Det var fynsk Race, saavidt hun havde set i Forbigaaende! Den var naturligvis forkølet; disse fremmede Kreaturer kunde jo ikke taale Klimaet. Bønderne skulde hellere holde sig til Hjemmekvæget, skulde de; men de var nu saa tossede efter alt det Fremmede nu om Stunder!

Inde bag Bakkerne laa tre Gaarde i Række, skæve, forfaldne Bindingsværksgaarde med Mødding alle Vegne. Det var Maalet for hendes Vandring, og da havde hun gaaet i henved tre Timer.

De lange Vejes skødesløse Sjokken forsvandt fra hendes Gang nu; hun blev bevidst og gik forsigtigt frem, hendes store Legeme slingrede af Adræthed. Et Gærderis greb fat i hendes Kjole og rev en Sten med sig. Hun stansede og gav sig uvilkaarlig til at tysse. Et kort Bjæf inde fra Gaarden var den eneste Uro.

Hun lyttede lidt, saa gik hun frem, listede rundt om alle fire Længer og prøvede Uddørene. De var stængte indvendig fra. Det var temmelig mørkt nu, men hun kendte hver Enkelthed og gik roligt frem. Der plejede at ligge en Plov ved *det* Hjørne — rigtig, den laa der ogsaa i Aar. Bror Jens skulde dog tage sit Redskab ind om Vinteren; det laa og rustede op. Og dèr var Hestegangen — lige til at snuble over, om man ikke kendte den. Og lidt længere fremme var Sumpen, af Aile fra Staldene. Man slap næppe op ved egen Hjælp, om man kom derud. Lige under Tagskæget var der en Stenkant, dèr kunde man til Nød gaa. Men de brugte

den til Nødtørft, gjorde de. At de ikke ogsaa kunde faa et lille Hus anskaffet!

Hun stod uden for Porten og tog et lindt Tag i den for at prøve; men Lænkehunden gav sig til at gø for Alvor, og hun maatte opgive det. Monstro Hunden havde vækket dem?

Hun listede om i Haven og hen til Sovekammervinduet for at høre; hun lagde Øret til den lave Rude og lyttede — alt var Ro derinde. Hun kunde høre dem trække Vejret; langt ind og i Stød ud igen — de sov. Den langtrukne Rallen det var Gammelfar — han havde Slim for Brystet. Og den dér Snorken, som lignede angstfuld Stønnen, det var Jens; den havde han allerede som Dreng, da de laa sammen. Saa laa han paa Ryggen med aaben Mund og maatte helst vækkes, ellers satte *Maren* sig paa hans Bryst og vilde kvæle ham. Bare nu ikke Gjarta hørte det og vækkede ham; Frænke havde jo selv sat hende ind i Fremgangsmaaden, dengang de blev gift ... Nej, nu vendte han sig og sov videre paa Siden; hun hørte det knage, og hans Snorken blev rolig. — — Det peb i Gamlingen ligesom i en Lungepiber; om lidt fik han vel Hosten og vækkede hele Huset; man maatte skynde sig! Nu kunde han ellers ligge med Næsen i Vejret og snorke Landluft, Skroget — — —

Hun stod ved Hjørnet af Stuehuset og havde Svovlstikkerne i Haanden. Tagskæget naaede ned til hendes Ansigt; det var godt tørt. Det var bare ikke saa heldigt at tænde udvendig; det kunde opdages, før det endnu fik fat.

Hun var lige ved at tænde, men kom pludselig i Tanke om Svinestien. Der var jo en Falddør, som Svinene selv skubbede op, naar de vilde ud og ind.

Hun listede derom, arbejdede sig over det lave Staaltraadshegn til Svinegaarden, lagde sig paa alle fire og krøb ind ad Aabningen, idet hun stødte Falddøren op foran

sig med Panden. Den skurede hen ad hendes Ryg og faldt i bag hende, slog hende haardt paa Hælene og hang og svingede. Der var sølet derinde — det gik helt op over Haandleddene — og varm, hyggelig Duft af mange Svinekroppe. Hun stødte til et Svin; det gryntede velbehageligt og strakte Benene fra sig; ellers snorkede hele Flokken. Og hun gav sig til at grynte for at berolige den, idet hun krøb frem.

Saa rejste hun sig; Spindelvæv og Straa strøg hende i Ansigtet. Hun følte sig for — jo! Høstænget var der endnu ligesom i gamle Dage, da hun og Jens legede Tagfat og Skjul herude. Hurtig strøg hun en Svovlstik og holdt op til Høet. Ilden borede sig lidt ind i det tørre Foder, vendte tilbage og slikkede sig frem under Høstænget, til den naaede en lodret Kant; saa blussede den op. Hun kastede et inspicerende Blik rundt i Svinesien og saa ved det voksende Lysskær, at der var ti Grise af et Kuld, hvoraf den ene var en Vantrivning. De laa for sig selv, paa Rad op ad hinanden ligesom Pølser. Og hun krøb ud igen, den Vej hun var kommen.

Derude faldt pludselig Raadvildhed over hende; hun løb et Par Skridt til den ene Side, stansede og løb til den anden Side, stod lidt og satte saa rask hen over Ageren til Nabogaarden. Støttende sig til Staldlængen vadede hun paa Grønsværen langs Møddingen. Nu og da satte hendes Fødder sig fast i Ælten. Hun listede ikke længere, havde helt ophørt at være forsigtig, trampede lige op til Sovekammervinduet og bankede paa.

„Hvem er det?" spurgte en søvnig Stemme indenfor.

„Det brænder ovre hos Jenses," svarede hun og løb bort.

Siden sad hun paa Hug oppe paa Risby Bjærg og stirrede ned over Branden med Hagen støttet i Hænderne. Røde Flammer brød pludselig ud af Taget her og der, slik-

kede følende rundt i Luften som Tunger, forsvandt og kom igen med mange flere i Følge; store, brændende Høflager jog lige i Vejret, knitrede og spredtes som Ildregn. Men hun sad urokkelig og stirrede, ikke et Træk rørte sig i hendes Stenansigt. Kun da hun saa dem lede en gammel værkbruden Mand over til Nabogaarden, nikkede hun svagt.

Hun sad der og stirrede med Albuerne paa Knæerne og Hagen støttet i Hænderne, kold og klam og livløs at se til, som var hun dannet i graat fugtigt Ler; sad der og stirrede, til Branden omtrent var forbi. Saa knyttede hun atter Strømper og Støvler i Klædet og vandrede de to Mil hjem til Byen.

Og i Dagningen, da den Logerende gik gennem hendes Stue for at gaa til sit Arbejde, laa hun med Næsen i Vejret og snorkede trygt, stor og firskaaren og dum — som selve Skæbnen.

* * *

Af Brandforhøret fremgik foreløbig saa meget, at der ingen Grund vilde være til at sætte Ejeren, Jens Madvig, fast. Han havde tydelig nok ikke paasat Ilden, alt samstemmede deri. Hvordan den forøvrigt var kommet op, var en Gaade; Herredsfogden var nærmest tilbøjelig til at holde paa Selvantændelse af Høet.

Sammenholdet mellem de bornholmske Bønder viste sig straks. De mødte hurtigt paa Brandstedet med Folk og Heste og begyndte at rydde Tomten, Gaardens Folk og de faa Kreaturer, der undgik Flammerne, fordelte de imellem sig, og hver Dag kørte de Tømmer og Sten fra Byen til Genopførelsen. Bygninger og Inventar var assureret for 35,000 Kroner.

Imidlertid havde Rygtet travlt. Som en rastløs Fugl fløj

det fra Sted til Sted, dalede og lettede igen, til det omsider slog ned et Sted og blev siddende.

Det var en bekendt Sag, at der var et meget spændt Forhold mellem Jens Madvig og hans Søster Frænke — Karl Kofods Enke. Det var opstaaet i Anledning af Faderen. Jens kom nemlig hjem „borte fra" (han havde været paa Fyn og tjent) og overtog Faderens Gaard omtrent samtidig med, at Søsteren blev Enke og købte sig et lille Hus i Byen. Straks opstod der Strid mellem dem om, hvem der skulde have Faderen hos sig. Den Gamle betalte jo for sig, og Jens Madvig mente, han nok kunde fortjene den Lettelse i Afgifterne, det vilde medføre, naar den Gamle blev paa Gaarden.

Men Frænke havde heller ikke noget imod at faa de 400 Kroner om Aaret for Faderen. Hun havde ganske vist 40,000 efter sin Mand, men af dem stod omtrent Halvdelen i hendes gifte Datters Gaard og gav ikke mange Renter; Svigersønnen var vidtløftig, og Frænke maatte være glad til, at han blev hængende, selv om der stundom maatte spædes til. Hun havde jo nok sit jævne Udkomme endda, men de 400 Kroner vilde altid være gode at have — og ty til i paakommende Tilfælde. Saa følte hun sig ogsaa ensom efter sin Mands Død og Datterens Giftermaal — og holdt for Resten paa sin Vis meget af Faderen. Hun satte derfor alt ind paa Krigen, og den endte foreløbig med, at den Gamle flyttede med hende til Byen.

Men han kunde slet ikke finde sig til Rette i den lille By. Han faldt hurtig sammen efter at have givet Afkald paa Gaarden; han savnede et helt Livs tilvante Omgivelser og Beskæftigelser til at holde sig oprejst. Snart var han saa svag, at Benene ikke kunde bære ham mere; han sad i en Halmstol, hostede og talte smaat og klynkende om at komme tilbage til Gaarden igen.

Frænke stred fortvivlet imod, og hver Dag, naar Vejret var godt, bar hun ham i Stolen ud paa Udmarken, for at han kunde se Køerne og det Grønne. Men efter et Par Aars Forløb flyttede han alligevel ud til Sønnen igen. Siden var der gaaet et Par Aar til, og man vidste bestemt, at Frænke ikke havde sat sin Fod paa Skovgaarden i al den Tid, skønt hun længtes efter Faderen. Hun havde nok saa smaat gaaet og haabet paa, at han skulde komme tilbage — det forlød, at de ikke tog sig rigtig af ham derude, men lod ham gaa for Lud og koldt Vand. Men den Gamle tog ikke tilbage til hende.

Saa var der ogsaa det med den Stemme, Fætteren paa Nabogaarden havde hørt om Natten, og som havde sagt: „Det brænder hos Jenses!" Saa fortroligt kunde ingen Fremmed tale. Først troede man ligesom Fætteren, at det havde været et Varsel; men efterhaanden fik man Skrupler ved denne Tydning, for der fandtes Fodspor ved Muren langs Møddingen, og de kunde skimtes helt op til Sovekammervinduet. Det maatte være et rigtigt, levende Menneske, oven i Købet med Kvindestøvler paa.

Men dér mellem Muren og Møddingen kunde kun et Menneske gaa, som var rigtig godt stedkendt, for der var kun én Alen fra Muren til den bundløse Møddingpøl — og det havde oven i Købet været mørk Nat. Endelig kunde den Logerende række tre Fingre i Vejret og sværge ved Guds Ord, at Frænke ikke havde været hjemme, da han kom ved Midnat.

Alt dette bearbejdedes af Rygtet, til det blev en sammenhængende Historie om Had og Hævn, og Jens Madvig fik den forelagt til Godkendelse. Men han erklærede det hele for Vrøvl og Kællingesnak. — Naturligvis, han var jo hendes Broder trods alt; og hvordan det saa gik, fik han

ig jo nu en ny Gaard og tjente Penge oven i Købet, tak-
et være Bøndernes Hjælpsomhed.

Assuranceagenten hørte ogsaa Rygterne og tog Affære
aa sit Selskabs Vegne, og en Dag forlød det, at Frænke
ar arresteret.

Men hende kom de ikke langt med. Hun stod urokkelig
lvorlig under Forhørene, fortrak ikke en Mine og sva-
ede ikke paa et eneste Spørgsmaal. Hun blev konfron-
eret med Broderen, men det gjorde intet som helst Ind-
ryk paa hende; hendes Ansigt kunde ikke blive haardere,
nd det var.

Broderen paa sin Side erklærede stik imod Folkesnak-
en, at de intet som helst Udestaaende havde med hinan-
en: De var altid kommet særdeles godt ud af det, og det
unde aldrig falde ham ind at mistænke hende! Fætteren
naatte ogsaa møde, men han holdt med enfoldig Mine
ast ved sit Varsel; og paa Spørgsmaalet, om han kendte
en fortrolige Stemme, svarede han bestyrtet: „Nej, gud-
kelov, En har da ikke Omgang med Spøgelser og anden
Ukristelighed! Lad os sige det i en god Tid." Og han ban-
ede tre Gange under Skranken med Knoen og saa alvor-
igt paa Herredsfogden. Den Logerende blev ogsaa forhørt,
nen kunde jo kun sige, at hun ikke var hjemme; hvor hun
avde været, vidste han derimod intet om.

Om hun ikke paa en eller anden Maade havde ytret sig
il ham om sin Fraværelse?

Nej, hun var ikke af dem, der saadan plejede at ytre sig
m noget; Herredsfogden vidste nok selv, hvor faamælt
iun var. Den skikkelige Herredsfoged nikkede bekræf-
ende, mens Skriveren og Retsvidnerne blinkede lidt ond-
kabsfuldt til hinanden.

Man fik fat i en af hendes Støvler og prøvede den i de
lybe Aftryk langs Møddingen; den vedholdende Frost

havde bevaret dem. Støvlen passede ganske godt, men det var jo endelig ikke noget Bevis.

Dømmes paa Indicier kunde hun ikke, hun maatte bringes til at tilstaa.

I dette Øjemed og ogsaa paa Grund af andre Ildebrandsaffærer gik der Bud til Hovedstaden efter en skarpsindig Kommissionsdommer. Rygtet løb foran ham; han havde været paa Øen før, og Bønderne nærede en sand Afsky og Rædsel for ham. Nogle mente, han var den Lede selv. Han skyede nok hverken koghede Æg under Armhulerne, eller Tommelskruer, eller Strækkebænk, naar det galdt om at faa en til at tilstaa. Torturredskaberne stod nok endnu i et Aflukke i Raadhuskælderen, fra sidst han var her. Man vidste da ogsaa om helt uskyldige Mennesker, der gik op paa Loftet og hængte sig, saa snart de hørte, han var i Farvandet — blot fordi Lynet havde slaaet ned hos dem engang. Endsige de Skyldige da; de gjorde nok alt hellere end at falde i hans Klør!

Saa nu var Frænke da leveret!

Men hun holdt lige saa tappert Stand over for Kommissionsdommeren som over for den skikkelige Herredsfoged, og alle hans snedige Krydsspørgsmaal prellede af paa hendes urokkelige Stumhed. Kun én Gang, da han havde spurgt Slag i Slag i over en halv Time, aabnede hun Munden lidt og udbrød: „Spørg de andre, din Spørgekrage!"

Det virkede for saa vidt, som hun blev fri for de evindelige Forhør. Men Kommissionsdommeren var ikke til Sinds at slippe sit Bytte for det, han spejdede blot efter andre Midler til at komme hende til Livs. Lade Arrestforvareren prygle hende, kunde vist ikke nytte noget; en Kvinde som hun vilde næppe regne Prygl stort. Man kunde sætte et luset Fattiglem ind til hende som Selskab; det var et gam-

melt historisk Kneb — allerede anvendt paa Eleonora Ulfeldt; men Gud véd, om det virkede? — Hvad i Alverden kunde dog gøre saadan et Stykke Kød mørt? Kød! ja netop, hun var et Stykke Kød, saa stor og svær! hun maatte vist være glad ved Mad? Hvad om man prøvede at sulte hende lidt?

Og Frænke kom paa „Feberkost".

Der forløb fjorten Dage, inden hun kom i Forhør igen. Hun var bleven noget tyndere i den forløbne Tid, men hendes Tunge var ikke løsnet; hun var lige stum og forstenet.

Hendes Bo var let at gøre op nu; hvert Barn i Byen kunde gøre Regnestykket. Tilstod hun, saa tog Assurancen hendes Formue, og hendes Datter og Svigersøn maatte gaa ludfattige fra Gaarden; maaske endogsaa uden at kunne svare enhver sit, saa de vilde være brændemærkede for alle Tider.

Situationen var spændende — som et Væddeløb eller en Brydekamp. Gennem Stokkemændene naaede Tildragelserne fra Retssalen ud blandt Folk; man vidste, at hun gav den Stummes Rolle, og at hun blev sultet, og det staaende Spørgsmaal var: Mon hun klarer den? De fleste troede det ikke; men alle ønskede det, skønt ingen var i Tvivl om, at hun var skyldig.

Saa var hun i Forhør igen.

Nu var der gaaet en Maaned, siden de begyndte at sulte hende. Hun kunde ikke fylde ud i sine hjemmevirkede Klæder længer, Ansigtet var indfaldent og havde faaet Udtryk, et Udtryk af noget glubende, af Lyst til at sætte Tænderne i Kød, i hvad som helst, i selve Kommissionsdommeren. Hun stod ikke forstenet længer, hun skulede til sin Plageaand med et Blik fuldt af Had og Hævn; men hun var ubrydelig tavs. Retsvidnerne stirrede sig rædselsslagne

paa de to Konkurrenter: Dommer og Anklaget, Jagthund og Vildt, Blodhund og Forbryder.

Nu skulde den sidste Trumf spilles ud — man vidste det fra Arrestforvareren.

Om to Dage var det Juleaften. Saa skulde der dækkes Julebord til hende med Gaasesteg, Godtøl og Lækkerier. Hun skulde have det for Øje og vide, at hun maatte spise deraf, naar hun blot vilde tilstaa.

Saa nu var hun da endelig leveret!!

Men Frænke var ikke leveret. Hun vidste, at hun ikke kunde holde det ud ret meget længer. Sulten plagede hende værre end en Djævel, snart vilde den bringe hende rent fra Sans og Samling og faa hende til, hvad det skulde være. Men hun vilde ikke tilstaa og lade sin Datter gaa med Tiggerposen, mens alle hendes Tusinder gik over paa vildfremmede Hænder. Var Broderens Gaard maaske ikke assureret mod Ildebrand? Hvad havde de saa med hendes Penge at gøre? Og dem, hun engang skulde have efter Faderen, maaske de ogsaa vilde ligge paa Lur efter dem! — — —

Og Julemorgen, mens Arrestforvareren gik og lavede Lokkemaden til, spillede hun sin sidste Trumf ud. Hun bed sit Forklædebaand af og hængte sig i det ved Dørgrebet.

L. C. NIELSEN

[f. 1871. Udgivet: Tre Mænd (1897) — Mit Land, Digte (1898) — Drenge til Orlogs (1899) — En dansk Højskolemand (1900) — Vaardigte (1901) — De onde Aar, Roman (1902) — Rejsen til Rom, Rejserim (1904) — Vandringer, Digte (1905)].

MIN SJÆL STRØMMER OVER
(Af „Vaardigte", 1901)

Min Sjæl strømmer over, min Sjæl kan ikke rumme,
hvad Dagen skænker i den fra Morgen, til det kvælder,
den fyldes som en Kumme,
hvis Kilde frodigt vælder,
en dyb og ædel Kumme under saftdunkelt Løv —
der staar et Brus omkring den af Draabernes Støv.

Nu aftnes det i Parken. De trætte Fuglestruber
forstummer som Orkestre af Fløjter og af Giger.
Fra Løvets Skyggegruber
det blinde Tvelys stiger
med Mulmet, som en Moder med Barnet ved sit Bryst.
De sidste Vinde suse, saa bliver al Ting tyst.

En dyb og lønlig Stilhed sig over Parken lukker,
den bliver som et Aasyn, hvis milde Læber drømmer.
Kun Kildens Straale sukker,
ustandseligt den strømmer

fra Jordens dulgte Indre i Kummens fyldte Skaal;
den lyser bleg i Mørket som blinkende Staal.

Den strømmer over Randen, den regner over Gruset,
den græder og den hvisker, den synger og den mumler,
den er som en beruset,
der hovedkulds sig tumler
ud fra den mørke Grotte, hvor Vinen bliver gemt.
Han hører sine Strenge i Fryd og Smerte stemt.

Den klare Aftenhimmel sig over Parken hvælver,
de første Stjerner sitre, og fler og flere følger,
Vandliljer lig, der skælver
sig frem paa Søens Bølger
og folder deres Kroner ud af tindrende Sne.
Snart er paa Himmelhavet kun Liljer at se.

Nu tier hele Verden, de larmende forstumme,
mens Dagen dybt og styrket paa Mulmets Pude sover.
— Min Sjæl er som en Kumme,
der evigt strømmer over,
min Sjæl kan ikke rumme, hvad Livets Kildevæld
udgyder i dens Kumme fra Morgen og til Kvæld.

GENUA

(Af „Rejsen til Rom". Rejserim. 1904)

Hvor er det længe, siden
vi to har været hjemmefra!
Min Dreng, jeg tror, vi sprænges,
saa brusende vi længes!

I disse fire Stuer smaa,
bag Døre lukt med Laas og Slaa,
her gaar vi hele Tiden
som Børn, der passes paa!
Vi vil ej længer bøje os,
men dristigt byde Verden Trods
og rejse lige hjemmefra
til Genua, til Genua!

Til Genua!

Hvad tænker Mor,
naar hun nu ser os gaa om Bord?
Og lille Broder Ebbe?
Ak, lille Ebbe, bliv ej vred,
fordi vi tar saa langt af Sted,
du maatte gerne komme med,
men du formaar det næppe.
Og det var ogsaa altfor haardt
for Mor, hvis alle tre tog bort,
og hun blev ene hjemme;
det maa du ikke glemme!
Nu skynder Far og Jakob sig
til Genua og henter dig
saa meget, vi kan faa for vore Penge —

— Men du maa være god mod Mor saa længe!

Til Genua! Til Genua!
Dér er Kolumbus kommen fra;
dér vil vi ned og spørge
om Vej til *vort* Amerika.
For vi har maattet sørge,

af Fattigdom og smaalig Nød,
af daglig Angst for dagligt Brød,
af Nag og Nid
til hver en Tid,
saa vi vil heller finde Død
end leve mer i Fængsel
med vor Kolumbus-Længsel!
Nu sejler vi vor egen Sø;
den, der har Mod, kan ikke dø,
og der er ingen Ting, som skal os skræmme —

— Naar Mor og Ebbe har det godt derhjemme!

Til Genua! Til Genua!
Dér er Kolumbus kommen fra;
den Gang han var en Dreng som du,
da løb han der langs Vandet
og legede i Sandet.
Maaske vi ser hans Spor endnu
af Bølgerne bevaret?
I Genua, i Genua
dér vil vi søge Svaret!

Dér har vi Middelhavet,
det blide, blaa og vuggende,
hvis Bølger sagte sukkende,
som om de drømte Drømme,
mod Genua strømme!

Derude sejled Far en Gang.
Og Havet nynned paa en Sang
om Lykke,
og Livet laa foran ham uden Skygge!

Hvad nynner det for dig i Dag
med sine fine Bølgeslag?
Min lille Dreng, hvad spaaer det dig
af godt og ondt paa Livsens Vej?
Kom, lad os høre efter!

Det hvisker sagte om din Fod:
Kolumbusmod! Kolumbusmod!

Ja, om du blot en Gang forstod
de Kræfter,
der bruste i hans Blod.
For han var stærk, min Dreng, som faa
af alle, du skal agte paa,
og kan til Bunds du *ham* forstaa,
da ved du mer om Livet,
end det blev Hvermand givet!

I Genua, i Genua
de spørger os, hvor *vi* er fra,
og hvad vi har i Sinde?
— Det er det Land Amerika,
som vi vil se at finde!
Men ikke det, Kolumbus fandt,
den Gang han over Havet vandt
og viste dem, som tvivled,
han havde talet sandt.

Det er vor egen Lykkes Kyst,
som vi drog ud at søge:
maaske den stiger mørk og stejl
op over vrede Vandes Spejl;
maaske den glider mild og tyst
ind under grønne Bøge!

Maaske! Maaske!

Min lille Dreng,
du skal ej Lykken søge.
Den er en Bølge. Tag den!
— Ak, se, du griber bag den.
Den ruller fra dig, før du tror —

— Min Dreng, nu kalder Mor!

PARISISK MORGEN
(Af „Vandringer, Digte, 1905)

Den unge Morgen, som sov paa Puder
af Blomsteraande og Himmeldis,
har aabnet Øjet og staar og stirrer
nyfigen gennem mit Vindus Ruder
og kalder paa mig —. O, Gud! O, Guder,
som raader i dette Paradis!
Paa ny en Dag som en Kilde vælder
af Mulmets Skød, medens Fuglebjælder
vækker den klingende Tonebris —
Da kysser Gryet din Mund — Paris!

Og Livets Gartner, den store, milde,
hvis Øje aldrig har været lukket,
han kommer vandrende i sin Have
og ser, om Blomsterne Dugg har drukket,
om nogle trænger endnu at vædes,
om andre har deres Hoved dukket
og stille længes i Støv at trædes.

[redacted]

Og medens gyldent hans Aasyn glædes
for al den Frodighed, han har skabt,
han Lysets Vande, gavmild og vis,
udgyder over dit Bed — Paris!

Han luger ikke. Han kender ikke
til Skel blandt Blomster. Han vil kun ét:
Med Tak de skal af hans Gave drikke
og gro — ja, gro, saa at Livets Gaade
hver Aften løst for hans Fod kan ligge
og dog mod Morgen mangfoldiggjort —
i Mulden slynge de fine Traade,
indtil han atter sin gyldne Naade
berøver den, han gav Død til Pris.
Men ingen Ager hans Hænder saa'de
saa rigt og broget som din — Paris!

Den unge Morgen, som staar derude
— fra Søvnen kaldet af Sangens Sødme,
af Lyset badet i Roserødme —
har lokket mig fra mit Lejes Pude
og gjort mit Sind til en dugget Sø:
Den ligger dishvid og lytter stille
til Livets evige, tyste Kilde
og næres selv af den klare Strøm;
i Dybet rører sig Nattens Drøm
som tunge, dunkle Aakandeblade;
og langsomt letter dens hvide Dis.
Men i din skønne Kastaniegade
gaar Foraarsmorgenen frem — Paris!

---

en Dag af Ælde brast.

Hans Tale var som Jern,
der glødes først i Essens Ild
og siden, mens det svalnes,
paa Ambolt hamres til.

Haardhændet var han født.
Haardhændet tog han siden fat,
og aldrig blev hans Dagværk endt,
før det var nær ved Nat.

Med Solen stod han op,
naar Mørket faldt, gik han i Seng;
der var ej Tid til Latter —
Hans Mund var god og streng.

Naar Kirketiden kom,
da gik han fra sin lave Dør
med Farmor ved sin Side.
Han saa sig aldrig om.

Da strøg han Buen ømt
som over elsket Haar,
da mildnedes hver Fure,
som før var dyb og haard.

Det hulked og det lo,
det jubled og det skreg.
Da kunde Farmor blive
saa bange og saa bleg.

Det suste og det jog,
det stormed og det tav,
som vaktes alle Vinde,
som steg og faldt et Hav.

Det klagede saa tyst,
det vaandede sig stygt;
gik nogen forbi Huset,
blev han greben af Frygt.

Men næste Morgen stod
min Farfar ved sit Værk,
saa høj og rank og rolig,
saa skulderbred og stærk.

To Slægters Tid gik hen,
og Farfars Haar blev hvidt;
men endnu bar han Hovedet
ubøjeligt og frit.

En Middag blev han træt.
Saa tog han sin Fiol
og satte sig og klimpred
i sin store, brede Stol.

Opslaaet paa hans Knæ
den gamle Nodebog;
det lød, som bad han Bønner;
han mumled Buens Sprog.

Hans Haand var haard som Ben.
Nu blev den øm og blød,
som gav den milde Kærtegn. —
Og saa var Farfar død.

C. M. NORMAN-HANSEN

[f. 1861. Udgivet: Chicago-Noveller (1892) — Chicago-Noveller, Ny Samling (1893) — Doktor Pedersen Skals, Fortælling (1893) — Styrmand Brorsen, Fortælling (1894) — Doktor Tavsen, Fortælling (1895) — Nordost til Øst, Skitser fra Rusland og Finland. Med Titelbillede af Grev L. Sparre (1900) — Stærstikkeren, en Fortælling fra det attende Aarhundrede (1902) — Mands Ansvar, Dramatiske Skitser (1903) — Aïna, Skuespil (1904)].

DEN HVIDE NAT

(Af „Nordost til Øst", Skitser fra Rusland og Finland, 1900)

Polskaja Tschainaja — det polske Tehus — med forgyldte Bogstaver praler Skiltet over Indgangen, men det, Trappen leder op til, er kun en snæver og lavloftet Stue, med skuret Gulv og nøgne Vægge, med nogle Stole og smaa Borde i Hjørnerne og inderst inde en bred Disk, hvor Samovaren staar og koger. Bag Samovaren sidder den unge Pige, som skænker Teen, Gasblusset over hendes Hoved kaster et flakkende Lysskær ned over den tykke Haarfletning, hun efter polsk Skik bærer løst ned ad Nakken, hendes Ansigt er sygeligt blegt i det blege Skin fra den hvide Nat udenfor.

Gennem det aabne Vindue trænger Gadens trykkende Ruslæders Luft ind sammen med Nattens hvide Lys, og inde i Stuen er Luften tyk af sødlig Lugt af Kager og Brød.

Tataren, som varter op, kommer hen imod mig, hans firkantede, glinsende Ansigt er ét Smil ved at se en Gæst træde ind.

„Tatar, skænk mig Te i Glasset, stærk Te, Tatar, for jeg er træt og syg, træt af Dagens aldrig svindende Lys, ør af Nattens hvide Skin, svimmel af Nattens kvælende Hede!"

Men mens jeg taler, og idet jeg ser Tataren komme imod mig, synes jeg, det er, som han kommer langt borte fra, som om han havde en Uendelighed af Skridt at gaa for at naa til mig, ti den snævre Stue har videt sig ud til et Rum saa højt og vidt, at Tataren kun er et lille Kryb deri, til en Hal, i hvis Dyb gult Lys brydes med hvidt Lys over en ung Piges Haarfletning, og fra hendes blege Ansigt stirre hendes dybe, sorte Øjne imod mig.

„Tatar, hvorfor er din Herskerindes Ansigt saa blegt, hvidere end den hvide Nat derude?"

Og Tataren bøjer sig dybt og ydmygt for mig, og som i Drømme er det, jeg forstaar hans Tale:

„Herre," siger han, „det er fordi hendes Tanker er syge. De er blevne syge af at lede og søge og aldrig kunne finde Vej. Ham, de søge, finde de aldrig Vej til. Paa den Stol, hvor I sidder, Herre, har han siddet. Forkommen og forfrossen kom han ind. I Studenternes fattige graa Kittel var han klædt. Sky og forskræmt kom han ind, men min Herskerinde skænkede selv Teen for ham og gav ham det hvideste Brød dertil, og bagefter lagde hun selv de ti Kopek paa Disken. Ingen Tak vilde hun have derfor, blot hendes Øjne fik hvile i hans. Og ingen Dag var Dag for hende, naar hun ikke havde set ham.

Herre, har I set Kosakkerne komme ridende? Som en Sky jager hen over Himlen, saadan jage de dampende Heste over Sneen, og Sneen fyger som Støv fra Hestenes Hove,

og Nagajkaen, Kosaksvøben, suser hvinende gennem Luften!

Det var ved at mørknes den Aften, vi hørte ikke Hestenes Trav, for Sneen laa tykt og blødt, vi saa intet, for der føg en Snestorm mod Ruderne, idet de for forbi — men Øjeblikket efter gik Døren op, og han slæbte sig herind. Væltet i Sneen var han, og hvidere end Sneen paa hans Klæder var hans Ansigt, men over hans Pande og tværs over Kinden flammede to brede blodrøde Striber — Mærker af Nagajkaens Slag.

Hun vilde skjule ham, min Herskerinde, hvor som helst — ind i sit eget Kammer! Men han tøvede.

Den Stol, I sidder paa, Herre, over den slængte de hende, Gendarmerne, da de brød ind og tog ham .Og siden har ingen set ham.

Men siden den Dag er min Herskerinde ikke vegen fra sin Plads i denne Stue, og ingen Dag gaar til Ende, uden hun spørger: Tatar, hvor tror du han er?

Hvad ved jeg at svare — intet ved jeg. Kun det ved jeg, at i Peter Paulfæstningen er Fangehullerne dybe, og naar Vaarsolen skinner paa Taarnets Guldgriffel, og Isen bryder op, og Newa svulmer, da gælder det Livet for dem, som gemmes dernede.

Hvad ved jeg at svare — intet ved jeg. Men jeg har set Mænd vende hjem fra Minerne fjernt i Øst, gamle og hvide var de, tyve Aar ældre end deres Alder, og deres Tænder var faldne dem af Munden og deres Tunger lallede, naar de vilde tale, og de kunde ikke udtale deres egne Navne.

Hvad ved jeg at svare — intet ved jeg. Men der, hvor jeg har hjemme, der har jeg set dem trælle under Aag, naar de ti og ti sammen, tøjlede som Trækdyr, trak Barkerne op mod Volgas Strøm. Jeg har set dem segne under

den brændende Sol — men hvad ved jeg, om han er imellem dem? Rusland er saare stort, Herskerinde!

Men til hvert Svar, jeg kan finde, Herre, ryster min Herskerinde paa Hovedet, hendes Tanker vandre, som Newa flyder, mod det store Hav. Ti derhen vidste hun, hans Tanker vandrede, over det store Hav skulde deres Vej en Gang gaa, ud i den fri Verden — han og hun sammen — ad den Vej, Newa flyder, ad den Vej, Volga flyder — over det store Hav!"

Atter bøjer Tataren sig ydmygt, og det er, som han svinder bort for mit Blik, men dybest i Hallen, hvor Gasblusset skinner ned paa Samovaren, har den unge Pige rejst sig; der er en brændende Glans i hendes Øjne, og jeg forstaar hvert af hendes Ord:

„Fremmede," siger hun, „du, som kommer fra fjerne Lande, har du ikke derude set den, jeg tænker paa, eller fundet hans Spor? Derpaa kan du kende ham, at han bærer Nagajkamærket over Pande og Kind, og hans Øjne brænde som mine Øjne brænde!"

Og jeg drømmer, at jeg svarer hende:

„Herskerinde," siger jeg, „intet ved jeg om den, du tænker paa, men vel har jeg set Mænd mærkede af Piskeslag. I den første Havn, jeg naaede i dette Land, saa jeg dem. Hvor Dampspillene hvæsede, der gik de mellem Musjikerne, spændte for Skubkarrer Dagen igennem trællede de frem og tilbage gennem Kulstøvet — Dagen igennem var Gendarmernes Øjne over dem, men om Natten faldt der Skud — en ung Mand samlede de op og hev ham om Bord paa vor Damper — en Kugle havde han gennem Tindingen."

„Det var ikke ham, Fremmede — jeg ved det saa sikkert, han har frelst sig ud til fri Lande, hvor ingen Svøbe svinges."

„Vil du da vide, hvad jeg saa hinsides Havet, Herskerinde! Jeg ser en Gade, brolagt med Træ som Gaden uden for dit Vindue, Natten er kvælende hed, som denne Nat er, men knugende mørk, ikke lys og hvid som denne Nat. Langs Gadens Fortov sidde polske Piger som du, paa deres løse Flætninger kender jeg dem — men ned ad Gaden ser jeg Mænd komme, Fakler bære de foran en Baare, og paa Baaren ligger en ung Mand. Nagajkamærket kan jeg ikke mere se paa hans Pande, ti hans Hoved er flakt — Svinghjulet i Fabrikken har grebet ham. Han var jo ukyndig, uvant med Arbejdet, og Svøben var over ham, ogsaa her, i det fri Land. Og de, som bar den dræbte hjem, i deres Øjne var der ingen Medlidenhed."

„Det var ikke ham, Fremmede, fortæl mig ikke om dem, som er døde, ti jeg ved saa sikkert, han lever endnu — har du da ingen set, som levede?"

„Endnu en kan jeg fortælle om, Herskerinde! Jaget var han, ud til den yderste Strand, men der, hvor Landet slipper, og Stenmolen gaar ud i Havet, der var Maalet og Friheden — der laa Oceandamperen. Det knagede og hev, det klagede og sukkede i Fortøjningen, for Damperen duvede og skurede mod Bolværket, og ude hylede Stormen i den mørke Nat. Men under Lanternen paa Dækket sad en ung Pige, tæt hyllet ind i et Sjal — da han steg om Bord over Landgangen og saa sig sky tilbage for sidste Gang, da løftede hun sit Hoved og lod Sjalet glide ned over sin Skulder, saa hendes løse Fletning blev fri, og hendes sorte Øjne brændte imod ham. Da saa jeg, hvor det tændte i den forjagedes Øjne, alle Minder greb ham, og Fred og Glemsel fandt han den Nat i hendes Arme, og hun kyssede Piskeslagene bort af hans Pande.

Men hvor din Kind er bleg, Herskerinde, hvidere end den hvide Nat derude —

Tatar!
Tatar, skænk mig endnu et Glas Te, straagul og stærk,
for den hvide Nat har gjort mig svimmel og syg!"

St. Petersborg, Juli 1899.

FREDERIK POULSEN

[f. 1876. Udgivet: Mors Dreng, Fortælling (1900) — Race, Roman (1901) — Fra Latinerkvarteret, Fortællinger (1903) — Den græske Kunst fra Perserkrigene til Romertiden, en populær Fremstilling (1905)].

SYNDERE

(Af „Jydsk Stævne", et Aarsskrift, red. af Jeppe Aakjær, 1902)

„Av! Av da!" vrælede lille Søster.

„Naa, hvad er det nu igen med dig, Bror?" spurgte Fruen.

„Han niver min Arm," sladrede Søster.

„Det er ikke sandt. Jeg viste bare, hvordan at Aberne fanger Lopper paa hinanden i Menasseriet."

„Menageriet. Ja, men det maa Bror ikke. Bror skal altid være god mod den eneste lille Søster, som Vorherre har givet ham."

„Gud, hvor det lyder," snerrede Grossereren bag sin Avis. Men Katrine, der stod med Tebakken fuld af Kopper, var lige ved at smide det hele og folde Hænderne til Lov og Pris.

„Ved du, hvad jeg drømte i Nat, Mor? Jeg drømte, at jeg var i Himlen."

„Og hvad saa lille Bror saa der?"

„Aa, der var saa dejligt. Der stod en hel Række grønne

Borde paa en Eng, og ved de Borde sad Far og Mor med en Masse, Masse Aviser foran sig ..."

Katrine havde lyttet andægtigt til. Men de sidste Ord syntes at berede hende en Skuffelse.

„Det var da no'ed særeste no'ed. Nej, saa var'ed da mejed kønnere, den Gang Bror so Englen. Fortæl Fruen det."

„Hvad var d e t, Bror?" spurgte Fruen.

„Jo ... det var den anden Da', saa laa der paa Buffeten et Stykke Sukker ... saadan et dejligt Stykke ... og jeg stod lige ved'et."

„Naa, og saa?"

„Saa var der en Engel ... helt hvid ... og hun sa'e ..."

„Han sa'e ..."

„Hun sa'e, det var Synd, og jeg m a a t t e ikke. For det var en Hun ... i lang hvid Kjole."

„Sludder, Dreng. Der er s'gu ingen Hunengle til."

„Ti stille, Johannes, og lad ikke Drengen blive smittet af din Ugudelighed."

„Aa, det er noget fordrukkent Sludder, det hele."

„Næj, no har jæ da aldrig i mine levensskaftige Da'e ..."

„Hold Mund, Katrine, skrup ud, Katrine. Det er dig, der har forpestet Luften i dette Hjem med Synd og Naade, Katrine."

„Det er skrækkeligt at høre, hvor du er bleven raa, Johannes. Du skulde blot vide, hvor stor en Synder du er ..."

„Synder? Sludder! Et normalt Menneske er s'gu ingen Synder ..."

„Vi er Syndere allesammen," sukkede Fruen.

„I er skrupgale allesammen, det er noget helt andet. Nu havde jeg ellers tænkt mig at tilbringe en hyggelig Aften hjemme. Men du bliver værre og værre, Elisa ... Jeg ... jeg gaar ... jeg gaar i Klubben, gør jeg."

„Og spiller L'hombre og drikker Toddyer og ler af sjofle

Historier. Ja, gør du det. Dér hører du hjemme, ikke her, hvor du kun forgifter dine smaa Børns Sind ..."

Grossereren var allerede tumlet ud. Man hørte ham rase og sparke til alt ude i Entréen, mens han tog Overtøjet paa.

Fru Elisa sad stille med Haand under Kind.

„Aa, hvor det er strængt," sukkede hun. „Nu havde jeg tænkt at gøre det hyggeligt for min Mand i Aften, jeg havde bedt dig, Katrine, om at ha' varmt Vand til Toddyer ... og nu gaar han sin Vej paa den Maade, og jeg havde endda inviteret Svendsen til at komme i Aften. Hvad skal jeg nu gøre?"

„Aa, ham ka' Fruen saamænd godt ta' imod ilieveller."

„Næh, Katrine, ikke naar jeg er ene hjemme. Saa vil de si' i Byen, at jeg sidder og kukkelurer med min Mands Bogholder."

„Saamænd vil de ej, for de ved godt allesammen, at Svendsen er saadant et ny'eligt stille Menneske."

„Kan jeg gøre det, tror du, Katrine?"

„Ja, vist ka' Fruen saa. Jæ ska' nok lukk' Svendsen ind a' Bagdøren."

„Faa saa Børnene i Seng, Katrine. Rigtig glad ved'et er jeg nu alligevel ikke. Det er saa sært ... saadan ene med et Mandfolk. Og det kunde jo nemt komme ud."

„Jamen Fruen har da kendt Svendsen i mange Aar som det ny'eligt stille Menneske han er ... og saa frygtsom. Og paa mig ka' Fruen lide. Jæ si'er'et aldrig i mine levenskaftige Da'e. Nej, det ska' Fruen saamænd ikke vær' ked a'."

Bror og Søster var komne i Seng; hver i sin lille Tremmeseng i Sovekamret. Det var mørkt, Katrine var gaaet for at lukke Svendsen ind, og lille Bror havde foldet Hæn-

derne til sin Aftenbøn, som han bad med høj og klangfuld Røst:

„Begge mine Øjne de blive saa smaa,
nu vil til min lille Seng jeg gaa ..."

„Men i Maaren tommer Mor aa vætter mig," afbrød Søster. Hun var for lille til at bede Aftenbøn, men det morede hende alligevel at give sit Besyv med bare for at ærgre Bror.

„Hold Mund, Tøs!" raabte Bror. Saa laa han lidt og sundede sig.

„Begge mine Øjne de blive saa smaa,
nu vil til min lille Seng jeg gaa ..."

„Men i Maaren sta jæ laje mæ min Dutte," drillede Søster.

„Hold da Mund, Tøs!" snerrede Bror. „Du faar Klø ellers."

Lille Søster grinede ondt med Hovedet puttet i Puden.

„Begge mine Øjne de blive saa smaa ..."

„Jatobine, Jatobine, vil du danse me' mig?
Nej, je' vil it, nej, je' vil it, for saa tøsser du mig," sang Søster.

Bror var allerede ude af Sengen. Afsted paa bare Fødder over Gulvet! Og saa et drabeligt Klask med flad Haand ned i Puderne! Han traf Søster lige i Planeten, og Søster vrælede.

Tilfreds og stolt gik Bror tilbage til sin lille Seng, bad hele sin Aftenbøn, mens Søster stadigt vrælede, og vendte sig saa for at sove.

Men det var ikke til at sove for det Skraal. Søster blev

ved og blev ved, havde Bror haft klassisk Dannelse, vilde han have sammenlignet hende med Kokytos, Klagehylets Strøm i Underverdenen.

Bror rejste sig paa Albuen og stirrede ud i Mørket. Han vilde ingen Ting sige, for han havde jo bedt sin Aftenbøn. For Katrine havde sagt, at naar man havde bedt sin Aftenbøn, saa maatte man ikke tale mer, ellers gjaldt Aftenbønnen ikke. Og Bror vilde ikke ret gerne bede den om igen.

Han stirrede og stirrede, hvislede mellem Tænderne, for det kunde jo da ikke kaldes at tale, sagde: Tys, for det var jo heller ikke rigtig at tale, men tilsidst kunde han ikke holde sig længere.

„Hold Mund, Tøs! Fy, Søster, du har syndet. Du kan rigtignok tro, Vorherre er vred paa dig, saadan som du bærer dig ad. Kan du se derhenne ved Vinduet, dér staar Djævelen fæl og sort og griner, og han kommer og ta'er dig, hvis du ikke lige straks holder op. Vil du være stille, Tøs? Stille!"

Lille Søster holdt skrækslagen inde. Lidt snøftede hun jo endnu, men hun gjorde da alt for at kvæle det, saa tydeligt som hun kunde se Djævelen, og saa bange hun var for ham.

Saa var der da endelig Ro til at sove. Men nu havde Bror jo talt. Saa gjaldt Aftenbønnen altsaa ikke, og han maatte bede det hele om igen. Det hele om igen! Bror søgte at sno sig fra det, kneb Øjnene i og søgte at falde i Søvn, for saa havde han jo glemt det, og saa var det jo ingen Synd. Men det var ikke muligt. Han saa Vorherres vrede Ansigt med det lange, lange Skæg for sig, og han hørte ham sige: Du har syndet! ligesom han sagde til Adam og Eva i Edens Have.

Der var ikke andet for. Med et Suk foldede Bror sine

Hænder og bad højt og lydeligt hele sin Aftenbøn om igen fra Ende til anden.

Klokken var over et, da Fru Elisa traadte ind i Soveværelset. Hun havde røde Kinder, skønt der ingen Grund var til at være rød, for der var ingen Ting sket, absolut ikke det ringeste. Svendsen var virkelig et nydeligt stille Menneske, altfor stille næsten, for han havde ikke sagt ret meget, bare nippet til sin Toddy og set paa hende. Og han var ogsaa frygtsom, virkelig næsten for frygtsom, for hans Øjne saá saa bedende paa hende hele Aftenen, men han gjorde ellers ikke andet end at nippe til Toddyen. Det var maaske godt nok alligevel, for nu havde hun en ren Samvittighed. Men hun havde alligevel ventet, at der skulde ske lidt.

Hun havde lige taget Livet af, da hun hørte tunge Skridt inde i Spisestuen, hørte en Stol falde og nogen famle klodset efter Dørgrebet. Det var Grossereren, der kom hjem, endelig.

Han rev Døren op, blev staaende lidt paa Dørtrinet, missede med Øjnene. Næsen var stærk rød, Kinderne røde og oppustede.

„Hva' ... hva' ... hvorfor er du ikke i Seng endnu, Elisa?"

„Naturligvis fordi jeg sad oppe og ventede efter dig, Johannes."

„Gjorde du det, Elisa? Gjorde du virkelig! Det ... det havde jeg ikke fortjent."

Fruen svarede ikke. Grossereren stod og hikkede af Rørelse og kunde næsten ikke faa Ordene frem.

„Saadan som jeg var imod dig ... imod dig og Børnene og jer allesammen! Jeg var ond, var jeg. Du har Ret, Elisa, jeg er raa, jeg er en Synder ... en stor Synder, Gud forlade mig."

Han sad paa en Stol, helt sønderknust.

„Og du sad alligevel og ventede. Aa, Elisa, hvor du er god ved mig. Kan du nogensinde tilgive mig, Elisa? Maa jeg kysse dig, Elisa, maa jeg kysse din Barm?"

Hun værgede for sig.

„Tys! Tys! Børnene! Du vækker Børnene!"

Grossereren faldt straks i Søvn, da han lagde Hovedet paa Puden. Han var ikke fri for at snorke lidt. Men Fruen laa vaagen med aabne, tænksomme Øjne.

Aa, det Skind, han var alligevel saa rar. Hun havde været for haard ved ham i den sidste Tid, og det var heller ikke rigtigt af hende i Aften at lyve, som om hun havde siddet og ventet paa ham. Hun, der havde siddet hele Aftenen alene med Svendsen! Paa én Gang blev hun grebet af Rædsel for sig selv. Var det da kommet saa vidt med hende, at hun baade løj og bedrog sin Mand? Store Gud! Tænk om Svendsen ikke havde været saa frygtsom! Hvad kunde der da være sket? Utro? Det var ikke hendes Skyld, at hun ikke var bleven sin Mand utro. Og hvilken gennemført Nedrighed af hende at lyve, som hun havde gjort. Det kunde Johannes aldrig have gjort. Han var i Grunden det samme ærlige og rare Menneske, som da hun lærte ham at kende. Naar han ikke altid viste sine gode Sider, saa var det vist hendes Skyld. Det var hende, der havde ødelagt ham, ødelagt hans Humør, fordrevet ham fra hans Hjem, og nu i Aften løjet for ham og bedraget ham. Og han havde bedt om Tilgivelse. Han!

„Aa Gud, Gud, Johannes, vaagn, hører du, vaagn! Jeg er saa skrækkelig ulykkelig."

„Sludder, Eriksen! Fem Matadorer sjette! De har s'gu ingen Grund til at være ulykkelig."

„Nej, det er mig, Johannes. Jeg har bedraget dig, jeg har syndet ..."

„Fik jeg en Høne af Dem, Lauridsen?"

„Johannes! Jeg holder det ikke ud. Det er mig, din Hustru! Det er mig, der skal bede *dig* om Tilgivelse. Kan du tilgi' mig, Johannes?"

„Ja! Aa Gud ja! La' mig bare sove i Fred."

„Aa Tak! Tak! Du er saa god, Johannes! Jeg skal aldrig gøre det mere."

„Nej, lad mig se det, lille Elisa! Lad mig se det."

Saa fandt hun Fred. Men inde i Pigekammeret laa Katrine paa sine bareste Knæ foran Sengen og bad. Paa Bordet laa to Kroner, den ene havde Fruen givet hende, den anden stak Svendsen hende i Haanden, da han gik.

Mon der var sket noget, siden de saadan gav hende Penge? Svendsen plejede saamænd ikke at være saa spendabel.

„Hvis der *er*, saa ka' jæ aldrig i mine levensskaftige Da'e forsvare, at jæ har faaet Fruen til'et. Aa Gud, aa Gud, tilgiv mig arme Synder!"

Hun havde besluttet som Bod at ofre den ene Krone til Missionsbøssen. Egentlig burde hun vist give de to, for de Penge kunde der da aldrig være Velsignelse ved.

Saa tog hun 25 Øre og derefter andre 25. Kunde det ikke være nok? Vorherre saa vist ikke saa nøje paa Gavens Størrelse, mer paa Hjærtelaget. En glad Giver! Var hun ikke en glad Giver, naar hun gav 75? Det var midt imellem. Det kunde da være nok. Saa slap hun endnu en 25 Øre i Bøssen, slukkede Lyset og lagde sig tilsengs.

„Ok ja!" sukkede hun. „Hvor Fruen dog har Ret i, at vi er allesammen Syndere."

EMIL RASMUSSEN

[f. 1873. Udgivet: Æsthetiske Studier (1899) — Giacomo Leopardi som Menneske, Digter og Tænker (1900) -- Anita, Roman, Virkelighedsbillede fra det moderne Italien (1900) -- Frants, Historien om en Præst (1902) — Skorpionen, Roman (1902) -- En Kristus fra vore Dage, italiensk Kulturbillede (1904) — Jesus, en sammenlignende Studie (1905) -- Mafia, Roman fra det moderne Sicilien (1906)].

MIN VEN ANARKISTEN

(Virkelighedsstudie fra de picenske Marker, „Tilskueren", Decbr.-Heftet, 1898)

Han hed Communardo Braccialarghe, og aldrig er to intetsigende Daabsnavne kommet til at passe paa nogen Mand som paa ham. De sagde i Grunden alt. Han var født til Barrikaderne — hans Fader var Anarkist — men han var ikke den blinde Stormløber og Omvælter, som saa mange af hans Partifæller — han var Mennesket med det store Hjerte, der bredte Favnen ud mod alt, hvad der led eller blev forurettet. Han rakte Vennehaanden til dem alle, han kæmpede for dem, han led for dem.

Han skal have været den gladeste, raskeste Dreng, man kunde se. De kaldte ham *„il folletto"*. Alle Mennesker i hans Fødeby — det var Macerata i Markerne — holdt af ham.

Fra sit tolvte Aar færdedes han mellem Anarkisterne og talte i deres hemmelige Forsamlinger. Han kendte deres Teorier paa Fingrene hjemme fra.

Da han var 14 Aar, var han voksen. Han fortalte mig, at han den Gang blev forført af en meget ældre Tjenestepige. Hun holdt ham i sine Garn i næsten et halvt Aar. Ved den Tid døde hans Moder, og fra nu af blev Communardo en anden. Man kendte ham ikke mere. Den kaade, livsglade Dreng var blevet en stille Grubler.

Seksten Aar gammel blev han forelsket i Marianna, en velstaaende Haandværkers Datter. Hun mødtes med ham hver Aften udenfor Murene. Herude i de henrivende Omgivelser, med Udsigt til de nære og fjerne Smaabyer rundt om paa Højderne og ud over den frugtbare Campagne, saa rig som intet andet Sted i Italien, i denne rene, balsamiske Luft, mættet af Gaggiablomsternes Duft, med de utallige Stjerner for oven og utallige Ildfluers Glimten for neden mellem Vinrankerne eller langs Akaciehækkene, midt i Nattergalesangen, der steg op til dem nede fra Olivenlundene paa Højens Sider — her i dette Paradis følte han sig lykkelig ved sin Mariannas Side. Her udviklede han sine Yndlingstanker, sine Fremtidsdrømme og ideale Forhaabninger for hende. Og hun troede paa ham; hun vidste, hvor god han var; hun saa op til ham som til et højere Væsen.

Da han en Nat, mange Aar efter denne Tid, betroede mig denne sin Ungdomskærlighed, sagde han med Taarer i Øjnene: jeg har aldrig kysset hende — aldrig!

Aaret efter blev han arresteret. Han havde under en officiel Fest deltaget i en anarkistisk Demonstration og raabt: *Evviva l'anarchia!* De andre prøvede paa at lyve sig fra det, men da Turen kom til den unge Communardo, og Forhørsdommeren spurgte ham, om saadan en Hvalp ogsaa var Anarkist, fik han til Svar: *„Io non sono mica un*

vigliacco! Sono anarchico, e me ne vanto!" (Jeg er ingen Stymper — jeg er Anarkist, og det er jeg stolt af.)

Dommen lød paa fire Aars Tugthus. Det lammede et Øjeblik Modet hos den syttenaars Knægt. Han vidste nok, hvad det vilde sige at sidde fire Aar i et italiensk Tugthus. Da Karabiniererne førte ham i Arresten, sagde en af dem til ham: „Før var du saa grum en Ulv; nu bliver du snart et ganske almindeligt lille Lam. Du kan forlade dig paa, at vi, vi skal nok tæmme dig!"

Da Fængselslægen om Eftermiddagen visiterede ham, var hans Sko fulde af Blod; saadan havde Slynglerne sparket og mishandlet Drengen. Lægen var oprørt og indberettede det. Prætoren kom og spurgte ham, om de havde pint ham. „Nej," svarede han stolt, „ingen har mishandlet mig." Det var ikke Communardos Sag at udlevere Folk til Afstraffelse, end ikke dem, der havde brutaliseret ham selv.

Prætoren vidste, at han løj. Han tog Karabiniererne for sig og skældte dem ud for det usleste, han vidste. Bagefter fortalte han dem, at den Mand, de havde mishandlet, havde nægtet at angive dem.

Han blev ført til Brescia for at udstaa sin Straf. Det første halve Aar sad han i Cellefængsel. Som politisk Fange havde han Lov til at læse, og det gjorde han. Han læste fra Morgen til Aften; og fra Aften til Morgen laa han og tænkte. Denne for andre den værste Tid var hans bedste Tid i Fængslet, sagde han senere.

Værre blev det, da han kom paa Arbejdsstuerne mellem alskens Rak. Han var Metalarbejder, allerede noget af en Kunstner, en Ciceløt. Herinde blev han Skomager.

Han led Sult. Rationen i et italiensk Tugthus er et Pund Brød, to Liter Vand og til Middag en Tallerken Suppe af Maccaroni kogt i Vand og tilsat med 15 Gram Flæsk i smaa Terninger, samt en Smule Tomatkonserves. Denne fedtede,

modbydelige Vælling er for almindelige Mennesker uspiselig, og han maatte som oftest lade den staa. Han saa dem komme ind, disse høje, føre Karle fra Egnene om Udine og Verona og efter et Aars Tids Forløb sygne hen og dø. De døde af Sult.

Hans glødende Had til alt, hvad der hed Regering og Tyranni, næredes ved, hvad han saa her. En Dag kom han til Lægen sammen med en gammel dødssyg Stakkel. „Hr. Doktor," sagde den gamle, „hjælp mig, jeg dør!" — „Verden vil ikke lide noget større Tab ved det." — „Vi er da endelig ikke Hunde," fòr det ud af Communardo. — „Nej, det ønsker jeg Hundene til Lykke med!" lød Svaret.

Da han endelig kom ud, havde de en tung Efterretning til ham hjemme i Macerata: Marianna havde været ham utro; hun havde indladt sig i en Kærlighedsforbindelse med en juridisk Student, tilmed en af disse lurvede Apuliere, som drager til det lille Macerata-Universitet, blot fordi der ingen Afgift betales, en af disse lumske Fyre, der laver Camorra til Skade for Provinsens egne Studenter. Han havde for Resten forladt baade hende og Universitetet — naturligvis. Det jog gennem Communardo, da han første Gang traf hende, men han hilste ikke paa hende, saa ikke til hende. Hun løb grædende efter ham, tvang ham til at høre hende. „Nej," sagde han, „da jeg sad i Fængsel og led i de lange Aar, da havde du Hjerte til at løbe med en Student. Du er ikke skikket til at være en Fanges Brud — og jeg bliver altid Fange." Saa gik han hjem og lukkede sig inde med sin Sorg. Hendes Breve sendte han uaabnede tilbage. Han talte aldrig siden et Ord til hende. Og dog havde de to aldrig været hinanden saa tro som fra den Dag. Jeg vovede en Gang at tale til ham om Forsoning, for det var kendeligt, hvor de begge to led. Han var ubønhorlig, han vilde ikke slaa af paa et eneste af sine Idealer.

Efter Fængselsstraffen havde han endnu to Aars *sorveglianza*. Han skulde være hjemme i Seng Kl. 10, maatte ikke deltage i nogen som helst offentlig Demonstration, ikke forlade Byen, selv for en Dag, uden Øvrighedens Tilladelse. Enhver Overtrædelse medførte øjeblikkelig Arrestation.

Imidlertid var Krigen mellem Tyrkiet og Grækenland lige udbrudt. Communardo meldte sig uden Betænkning som frivillig. Den sidste Nat, inden han rejste, tilbragte han i Arresten. Han havde villet sige Farvel, maaske det sidste, til Slægt og Venner og var blevet forsinket nogle Minuter over ti.

Han var i Ilden Gang paa Gang. Han kom hjem med en Kugle i Skulderen; men han var blevet udnævnt til Garibaldinerløjtnant paa Valpladsen ved Domokos. Da han kom til Brindisi, blev han og hans anarkistiske Kammerater øjeblikkelig arresterede, men atter frigivne. Det var Fædrelandets Hilsen til sine heltemodige Sønner. Men Macerata var ellevild af Glæde over sit Bysbarn.

I September ifjor [1897] tog han til Recanati for at studere sin Kunst under Ledelse af sin Onkel, den gamle udmærkede Ciselør Giacomo Braccialarghe, for hvis snart enestaaende Kunstværker Fødebyen nu har oprettet et lille Museum. Ved samme Tid havde mine Studier for anden Gang ført mig til Recanatis Biblioteker, og saaledes traf jeg første Gang Communardo.

Nede i en ussel, smal Gyde laa der et jammerligt Trattori. Det var det bedste i Byen. Her boede Communardo, og her spiste jeg til Middag sammen med alle Byens studerede Ungkarle: Læger, Jurister og Adjunkter. Værten selv var aflægs; han var pensioneret pavelig Soldat og havde i sin Ungdom været Carbonaro. Sønnen, en 40-aarig Mand, var den ledende Aand. Han havde været Republikaner, men saa havde han en Dag, som han sagde, sat sig

til at tænke over, hvorfor han egenlig var Republikaner; der var dog saa mange andre, som var Socialister. Og saa var han blevet Socialist. Jeg tror dog heller ikke, at dette Parti kan holde paa Artemio. Tanken om en otte Timers Arbejdsdag vil i Længden virke for afskrækkende paa ham. Men han var en gæstfri Mand. Alle, som var en Smule paa Kant med Loven, kunde samles hos ham i den lille Stue ovenover Trattoriet, hvor Karabiniererne skulde have ondt ved at overrumple dem.

Communardo gjorde fra første Dag, jeg saa ham, et udmærket Indtryk paa mig. Jeg forelskede mig i hans smukke, aabne Ansigt med de intelligente, tindrende sorte Øjne, hans høje kraftige Jasonskikkelse, hans belevne Væsen og hans frimodige Maade at udtale sig paa overfor alle. Om Aftenen, naar ikke en af mine Venner med ægte italiensk Elskværdighed kom for at gøre mig Selskab, spiste jeg alene sammen med ham, og saa trak det altid længe ud. Han havde et grundigt Kendskab til italiensk Litteratur, men hans Yndlingsforfatter var Victor Hugo. Han havde læst alt af Rousseau og kendte alt, hvad der var oversat paa Italiensk af Herbert Spencer. Han vidste — *mirabile dictu* — Besked om Danmark, ja kendte endog en dansk Berømthed, som var undgaaet min Opmærksomhed: den ansete anarkistiske Skribent Kristen Larsen, hvis Ledere jeg siden ofte har set i anarkistiske Blade.

Jeg husker en Aften blandt mange. Jeg kom sent efter en Udflugt til Slagmarken ved Castelfidardo; drivvaad var jeg og ilde tilpas efter en Bærme af Vin, som en Landsbypræst havde tvunget os til at drikke. Stuen var fuld af Anarkister. Der var foruden mig kun et eneste Menneske i hele Forsamlingen, som ikke havde været straffet. Det var en neapolitansk Malersvend, som stod i Positur ved et Hjørne af Bordet og med sin dejlige Tenor foredrog Trubadurens

Arie „Non ti scordar di me, Leonora", fortrinlig akkompagneret af en Harmonikaspiller. Jeg saa, at Communardo havde faaet noget i Hovedet; i Pauserne sad han og sang anarkistiske Viser i Kor med de andre. Ellers hverken sang eller drak han. Sangeren trak sig tilbage, Artemio faldt som sædvanlig i Søvn; jeg blev ene med Anarkisterne, mens jeg spiste. En lille fanatisk Student, Søn af en Apoteker i Byen, et af disse usympatetiske Mennesker, som alle ansaa for at være i Stand til alt, udæskede mig, for at jeg skulde udtale mig om Anarkismen. „Ja, lad mig først høre jeres Teori, giv mig f. Eks. en Skildring af Recanati under Anarkismen." Jeg vilde have noget fast at holde mig til. Communardo tog Ordet og fremsatte de kendte Anskuelser om Produktion og Fordeling. Alle skulde efter eget Kald og Valg deltage i Produktionen, som var i alles velforstaaede Interesse. Alt, hvad der hed Penge, skulde afskaffes. Fordelingen skete efter enhvers Behov og Kommunens Velstand — det sidste angik Smykker, Luksusartikler o. s. v. — fra Byens Magasiner. De Ting, Kommunen savnede, erhvervede man sig ved Tuskhandel med en anden Kommune. Kvinderne skulde man være fælles om.

Jeg anførte mod dem, hvad der i Øjeblikket faldt mig ind. Jeg kunde ikke skjule min Mistillid til Virkningerne af den antidiluvianske Tuskhandel. Jeg ytrede min Skepsis i Retning af alles Arbejdslyst. „Han dér," spurgte jeg, „tror I ogsaa, at han vil arbejde?" Communardo saa foragtelig paa den sovende Artemio.

„Ogsaa i ham vil der vaagne noget menneskeligt."

Mest af alt tvivlede jeg om Afskaffelsen af Herskere og Regeringer og Autoriteter: „Der er Mennesker, som er fødte til at være Herskere, og de bliver Herskere, for Sagen er, at alle de andre, de vil beherskes, eftersom det er det sikreste, og det er det mageligste. Du vil sige, at sligt

gør kun de svage, eller at man gør det kun i de svage Øjeblikke, men det er nu engang de fleste, og inden de stærke Øjeblikke kommer, ligger man og spræller i det Net, man selv har ladet Magten omspinde sig med."

„Saa vilde Menneskene jo være de ulykkeligste Skabninger under Solen."

„Hvem har lovet dig andet?"

Jeg spurgte dem, hvad de vilde gøre ved Forbryderne.

„Der bliver ingen Forbrydere; alle faar jo, hvad de har Brug for; de har ingen Interesse af at begaa Forbrydelser."

Jeg gjorde opmærksom paa, at de færreste Forbrydelser blev begaaet for at faa, hvad man havde Brug for, og paaviste en hel Række Anledninger til Forbrydelse i en anarkistisk Stat.

„Eders Teorier kræver som sidste Forudsætning, at vi alle er Engle."

„Det e r vi ikke, men det vil vi blive under den nye anarkistiske Samfundsordning."

„Det er en anden Sag; men jeg synes, det staar i en beklagelig Modstrid med de atavistiske Degenerationsteorier, du ellers vedkender dig."

„Ingenlunde! Baade Lombroso og Ferri indrømmer, at en „født Forbryder" kan leve et helt Liv uden at begaa en eneste Forbrydelse, nemlig naar han savner Incitament i det Milieu, som omgiver ham."

„Ganske vist, jeg har selv hørt Ferri sige det, men min Paavisning gik jo ogsaa netop ud paa, at denne Betingelse mangler."

Jeg gik videre i Programmet. Samtalen førtes stadig kun mellem Communardo og mig; de andre sad i en tæt Kres om os og indflettede kun af og til korte heftige Bemærkninger mod mig. Jeg søgte at faa ham til at se, hvor raat

Kvindefællesskabet, denne Betragtning af Kvinden som en Ejendom, der ikke naaede højere end Pauli Betragtning af hende som en Rendesten for Mandens Drifter, var i Samenligning med den høje, noble Opfattelse, jeg vidste, han selv havde af Kvinden. Jeg husker ikke, hvad han svarede. Jeg husker kun, at det ikke overbeviste mig.

Mit sidste Spørgsmaal gjaldt, hvorledes de kunde gøre sig Haab om at faa deres Idealer gennemførte, da de dog vel turde gaa ud fra, at det store Flertal af Menneskeheden aldrig vilde indlade sig paa den Art Forsøg.

„Gennem Propagandaen vil de blive oplyste, gennem det Mod og den Glæde, hvormed vi lider og dør for vore Idealer, vil de blive overbeviste."

„Kære Ven, mange Mennesker, maaske Guder med, er gaaede i Døden for forrykte Ideer. Hvad om de stod imod endda?"

„Saa overbeviser vi dem med Kniven!"

Jeg var blevet hed af Vinen og Diskussionen. Jeg havde rejst mig og talt i Hidsighed.

„Endelig! Der har vi Tyranniet! Tror du da, at en Tyran hører op med at være en Tyran, fordi han er en Stodder i Stedet for en Konge? Saa er I jo endelig alle til Hobe ikke andet end en Bande af Forbrydere og fortjener, at man straffer jer som Forbrydere eller rettere spærrer jer inde som gale og degenererede."

„*Ecco!*" sagde Artemio. Han var vaagnet.

I det samme kom hans Søster farende. „*Communardo! I carabinieri!*" Som et Lyn var han inde paa sit Værelse og laa under Tæpperne, fuldt paaklædt. Carabiniererne gik dog ikke op; de nøjedes med at forhøre nede i Trattoriet, om han var i Seng.

Et Øjeblik efter hørte vi deres Sporer klirre taktfast nede i Gyden, og Communardo kom atter tilbage.

Han var bleg, men rolig.

„Hvis du vidste," sagde han med Taarer i Øjnene, „hvi du vidste, hvor mange af Landets bedste Mænd der lide i vore Rækker, saa vilde du aldrig mere tale om Forbry dere." Jeg trykkede hans Haand og bad ham undskyld mine heftige Ord. „Du kender mine Meninger om dig o mange andre; men selv de bedste kan fordærves."

Saa gik jeg hjem. Han rakte mig Haanden, de andr hilste mig høfligt. —

Vi sad en anden Aften og talte om Klerikalismens stor Fremgang.

„Du skal se," sagde jeg spøgende, „en skønne Dag hæn ger de igen Pavens Vaaben op over Recanatis Byport!"

„Aldrig," sagde han alvorlig; „den Dag, det sker, d glemmer vi alle Partier, da møder ogsaa jeg under Konge af Italiens Fane, om saa selve Fanden sidder paa Tronen For skal vi atter ind under Kleresiet, under dem, som ha Sjælemagten, saa Gud naade os alle."

Jeg æskede samme Gang hans Mening om anarkistisk Regentmordere.

„De har ingenting at gøre med os andre," sagde han „De er Taaber, de er gale. Jeg føler mig ikke ved noge som helst Baand knyttet til nogen eneste af dem. Kun de Mand, som myrdede Canovas de Castillo, ham tager je min Hat af for."

En Morgen blev det mig fortalt, at Communardo havd været ved at dø om Natten. Jeg gik hen for at se til ham Jeg mødte ham paa Vejen. Han kom langsomt som en gam mel Mand. Han støttede sig til en tyk Stok; den venstr Haand laa omme paa Lænden; hans Ryg var bøjet som en Oldings.

„En Erindringsgave fra Tugthuset," sagde han. „Ner verne er spolerede, det er galt med Rygraden, og det e

vist galt med meget andet; de har faaet mig forsvarlig stækket. Det kommer omtrent en Gang hver tredje Uge, saa kan jeg næsten ikke være til for Smerte." Og Stakkelen var kun to-treogtyve Aar.

Han var ogsaa uforsigtig. Der var Nætter, hvor han ikke gik i Seng. Han kunde staa hele Natten ved sit Vindu, stirre op mod Himlen og gruble.

Saa kom i Oktober de forfærdelige Skybrud. Hvor man kom hen, stod der Baljer i Stuerne for at opsamle Vandet, som drev ned gennem Loftet. Paa Trattoriet maatte vi sidde med opslaaede Paraplyer og spise. Den første Nat faldt der to Huse, hvis Beboere næppe nok naaede at redde sig. Den næste Nat faldt en Teglovn og hele Muren om Kapuccinerklostrets Have, saa den halve Have skyllede ned og spærrede Landevejen nedenunder. Mange Familier maatte flytte ud, da deres Huse truede med at styrte sammen, idet Jorden skyllede bort under Fundamentet. Kirkeklokkerne ringede uafladeligt, men lige meget hjalp det.

Nede i Kampagnen var det tifold værre. Recanati, som ligger c. 1000 Fod til Vejrs paa Toppen af en Høj, laa som midt i en Sø. Paa den ene Side gik Musone over sine Bredder, paa den anden Potenza. Milevide Strækninger saa man staa under Vand, og det var altsammen dyrkede Marker, frugtbare Vinhaver, som var ødelagte for lange Tider; Kornet, som lige var saaet, var skyllet bort, og over det frugtbare Land laa der et ofte alentykt Lag af goldt Sand, som var skyllet ned oppe fra Bjergene og Højderne. Adskillige Mennesker og en Mængde Dyr druknede. Huse væltede og Husgeraadet fandtes siden i Marker langt derfra. Nøden og Fortvivlelsen var ubeskrivelig. Saa greb Præsterne endelig til at udstille en undergørende Madonna. Dagen efter var Vejret forandret som ved et Trylleslag, Himlen saa ren som Krystal. Staklerne prisede Madonna, købte Vokslys

for de sidste Skillinger og fattede Mod. Men det varede k tre Dage; saa brød det atter løs, og denne Gang hja hverken Lysene eller Madonna. De samme Rædsler gent sig, kun værre. Bønderne troede, det var Verdens Ende.

Under alt dette gik man oppe i Recanati og ynkede stakkels Bønder. Man diskuterede og man snakkede. M der var én, som gik ned i Kampagnen en hel Dag i Sto og Øsregn og undersøgte, hvordan det egentlig stod t Det var Communardo! Da han kom hjem sent om Aften satte han sig hen og skrev et Opraab om Hjælp; de træng til det nødvendigste, de sad og sultede. Det skar de adeli Damer i Hjertet, at de ikke selv havde kunnet finde p det. De dannede en Komité og tog for Skams Skyld Co munardo til Sekretær. Han tog denne Fornærmelse me naar blot Udfaldet maatte blive godt. Han gjorde ikke b alt Arbejdet, men den fattige Stymper gav selv et Bidr paa 10 Lire, medens mangen rig Signora kun gav c halve.

Ved denne Tid havde han anmodet om at blive optage Byens Læseklub. Det blev afslaaet. Han, Anarkisten, Tu husfangen kunde selvfølgelig ikke færdes blandt Bye bedste Borgere. Han svarede dem paa Tryk i et stolt, f agteligt, aabent Brev, hvor han drog Paralleler melle sig og dem, et rent Mesterværk i stilistisk Henseende. (det maa siges, at hele den studerede og intelligente Un dom stod paa hans Side og glædede sig over de Snæ han havde givet Bestyrelsen, nogle adelige Døgenigte.

Sidste Vinter fik jeg i Rom et Brev fra Recanati, hv man meddelte mig, at der var forsøgt Snigmord paa Co munardo i Macerata. Han skulde i Tjenesten. Aftenen f var han sammen med sine Venner, og som han, lige før skiltes, var gaaet et Øjeblik afsides, mærkede han et St i Ryggen. „Lad være med de Narrestreger," sagde ha

han forstod ikke, hvad det drejede sig om. Han gik nogle Skridt, saa segnede han om i sit Blod. Han vidste, hvem Morderen var, men var ikke at formaa til at sige det. Han skrev til sin Onkel: „Jeg forstaar kun ikke, hvad der kan have bevæget denne stakkels ulykkelige til en saadan Gerning." Da jeg i Foraaret atter var i Recanati, hørte jeg, at man ansaa den ovenomtalte Student enten for Gerningsmanden eller Anstifteren. Denne lille modbydelige Fyr — som siden blev arresteret under Oprørene — der lod sig leje og betale for at drive Propaganda, havde nemlig i Macerata udspredt det Rygte, at Communardo havde svigtet Fanen. Communardo svigte Fanen!!

Han kom sig igen. Aldrig saa snart meldte han sig til Tjeneste, før han blev forsat til et Strafferegiment. Han var jo Anarkist. Nu skulde de se at opdrage lidt paa ham. Dér er Soldaterne undergivet strenge Bestemmelser, og den mindste Forseelse medfører Straf. Kort sagt, det er Tugthuset om igen.

Da jeg i Marts var paa Capri mellem unge smukke Kvinder, klavrede op til de herlige Udsigter og sejlede ind i de dybe Grotter med de sælsomme Farvevirkninger, saa paa Tarantel og drak rød Capri — da anede jeg ikke, at samme lille Ø var en Djævleø for min stakkels Ven Communardo.

Men det vidste jeg, at en Sværm af unge begejstrede Viljer i Beundring saa op til den trofaste, uforfærdede Communardo som til en Heros, der led for andre og aldrig søgte sit eget. Og jeg følte det paa mig, at han, det stakkels Offer, vil drives videre og videre, yderligere og yderligere, til han en Dag i vanvittigt Had gør det sidste fortvivlede Skridt til Ære for sit fortvivlede Ideal.

Mens Retfærdigheden vadsker sine Hænder.

[redacted]

HELGE RODE

[f. 1870. Udgivet: Styrke, Fortælling (1891) — Hvide Blomster, Digte (1892) — Kongesønner, Skuespil i 4 Akter (1896) — Digte (1896) — Sommeræventyr, Skuespil i 3 Akter (1897) — Dansen gaar, Drama i 5 Akter — (1898) — Den Rejsende, Skitser (1900) — Kampene i Stefan Borgs Hjem, Drama (1901) — Lamia, et dramatisk Digt (1901) — Solsagn, Skuespil (1904) — Komedier I—II (1905)].

„SMILET"

(Af „Den Rejsende", Skitser, 1900)

Smilet er et Under! At der paa engang bryder Lys frem af et Ansigt, at Øjnene begynder at tindre, at Læberne kruses og Glans udstrømmer omkring dem, at Panden bliver lutter Klarhed, saa vi maa tænke, at der inden i Mennesket er noget hemmelighedsfuldt, som pludselig straaler — det er et Under.

Hvem elsker ikke Smilet? Barnet, som rører sig, lever og føler Kræfterne komme under Moderens kærlige Smil, ligesom en Plante vokser i Solen, bliver angst og urolig, naar hun ikke smiler. Naar hendes Ansigt er bekymret eller blot alvorligt, synes Barnet, at noget væsentligt og livsafgørende mangler, en stor Tristhed falder over det, og det bliver ved at klage og at plage: Smil, Mor! Hvorfor smiler du ikke! Og hvis Moderen har Smilehuller, trygler

Barnet: Aa, Mor! Lad mig se dine Smilehuller! Og Barnet vænner sig ikke fra Smilet. De gamle, som dog har Erfaring og skrøbelige Lemmer, der let bliver trætte og let gør ondt, lægger sig ned paa Jorden og kryber paa alle fire og siger: Vovvov! Blot for at Børnene skal smile til dem, saa at der falder Lys over deres Dag.

Smilet er Solen i Menneskets arme, skyfulde Sind. Solen burde vide det. Se, hvor alle lysner op indvendig fra, naar den kommer, og de møder dens Straaler med Straaler, ligesom Smil mødes med Smil og forlanger at mødes med Smil og dør hen i Skygge, hvis intet Smil svarer.

Alle Venner smiler til hinanden, alle Elskende! Alle Værter og Opvartere smiler til Gæsterne, alle Skrædere, Købmænd og Skomagere smiler tidlig og sent til Kunderne, af Glæde og fordi det forlanges som Tak og Tilgift for god Handel. Hvis de ikke smiler, da betyder det slemme Ting, og Dagen formørkes.

Kan det da undre, at der er Drankere i Smil, som i Vin, at der er Mennesker, som smiler bestandig og vil, at andre bestandig skal smile til dem, fordi de er afhængige af Allemandssolskin og haaber, at de skal faa det ved at skinne paa alle selv. Kan det da undre, at der er Forfalskninger i Smil, som i Vin, hvor prangende Etiketter dækker daarlig Saft. Thi som Menneskene kæmper for Tilværelsen, kæmper de for Smilet. Med al Lidenskab, med ærlige og uærlige Vaaben, strides de om Smilets Lykke, som baade er Venskab, Elskovsgunst, Ære og Ry, det dyrebareste i Livet, det muntre Lysstrejf mellem Skovenes Blade, den gyldneste Rose, Solen har modnet. Nogle vinder sig en saadan Rigdom, at de vandrer i en Luft, som altid er gylden, og dog hænder det, at de forlanger mere -- altid mere uden Grændser — den hele Menneskehed skal være lutter Lys, som straaler paa deres Vej, og de ender maa-

ske i Lede og uden Tro paa noget Smil i Verden. Og der er andre, som er fattige og gemmer et enkelt Smil i deres Erindring som en Juvel, der ikke maa mistes. Og der er mange, som selv i sin Velstand eller sin Rigdom vælger et eneste Smil, som synes dem at straale over alle andre, og de drømmer om det om Natten. Og der er nogle, som gaar for sig selv og i Ensomheden søger at finde et Smil, som ikke er Menneskenes, som ikke kommer og forsvinder; men som er bestandigt og evigt.

*

Paa den Plads i Firenze, som kaldes Mercato nuovo, hvor der sælges Baand, Klæde og alskens andre Varer i en stor, aaben Søjlehal, er der et lille Trattori, hvor en Dag nogle Fremmede sidder ved Vinduet og spiser deres Frokost og drikker deres Vin. Paa Søjlehallens Trappetrin ligeoverfor de Fremmede sidder en lille, gammel Stakkel og fortærer sit Stykke Brød. Hans Klæder er bare Lapper, og disse Lapper hænger i Pjalter om hans lille, afmagrede, gamle Krop. Hans Hat er af dem, som er ubestemmelige i Form og Farve, saadan en, som Tiggerne finder paa Gaden eller paa en Mødding, og som de sætter paa Hovedet, fordi de finder den god og ny i Forhold til den, de ejer, og saa bærer de den maaske saalænge, at den bliver endnu ældre og værre. Saadan en Hat er jo ikke smuk; men den har mere Historie end de nye og fine Hatte — altfor megen Historie. Den har vel nok dækket mere end et Hoved fra den Dag, dens første Ejermand glad spejlede sig med den i store Spejle, og til den blev kastet. Saa har Vinden maaske blæst den afsted, og Regnen slaaet den til Jorden, og Solen har tørret den og bleget den, og Gadedrenge har sparket den foran sig, og den har ligget paa Møddingen, og

en Hane har staaet paa den og galet, og en Tidselblomst er maaske skudt op gennem en af dens Revner, Grisene har snuset til den og bidt i dens Skygge for at smage, Fuglene har tabt noget paa den, idet de fløj hen over den højt oppe. Og saa endelig kommer der En, som synes, at det er en rigtig god Hat, og han tørrer den af med sin Albu og sætter den paa Hovedet og bærer den, til han dør og ikke længer har Brug for nogen Hat. Det er en smudsig Hat, det maa indrømmes; men der klæber dog ikke andet Smuds ved den end det, som Sol og Jord og Væde og den levende Vrimmel frembringer, saaledes som den gode Gud har anordnet det. Djævelen har ikke griset den til. Det Ansigt, som er under denne Hat, er et trist og gammelt Ansigt. Huden er gul og barket som tykt Læder med dybe Furer og Revner paa kryds og tværs. Øjnene har rødlige Rande og ser vel ikke mere meget af Livets solblinkende Farver. Maaske har den Gamles Historie lignet Hatten ikke saa lidt. Et Liv i Storm og Sol og Regn, maaske har han stundom syntes, at Menneskene sparkede ham foran sig fra den ene Side af Gaden til den anden for Løjers Skyld. Ja, kan ogsaa hænde, at nogen virkelig har gjort det.

Nu sidder han altsaa paa Trappetrinet og spiser sit Brød, og en af de Fremmede sender Opvarteren ud med et Glas Vin til ham. Han tager rolig imod det — Opvarteren forklarer, hvor Giveren sidder; men den Gamle nikker kun og ser ikke i den Retning, han sætter Glasset ved Siden af sig, beder Opvarteren at takke, og uden at drikke tygger han videre paa sit Brød, saa man ser hans Kæber gaar op og ned, og Øjenlaagene holder han sænket. Der er en ejendommelig Ro over ham, ingen Nysgerrighed efter at se de Fremmede, ingen Forhippethed paa at vise sig som deres ærbødige Tjener. — Først bag efter gaar det op for

mig, hvilken fin Værdighed der ligger i dette. Skulde han takke, saa vilde han rejse sig op, og det er Besvær; men han vil ikke støde an mod den gode Tone ved at se paa de Fremmede uden at takke paa værdig Maade.

Da han har spist alt sit Brød, bøjer han sig forover for at samle Smulerne op, og da han ikke kan naa dem saadan som han sidder, flytter han Benene fra hinanden og samler saa hver eneste lille Krumme op og spiser dem; han har ikke Raad til at lade noget ligge til de smaa Hunde. Og nu tager han endelig Glasset og tømmer det i to store Slurke. Der kommer vel lidt Varme med Vinen i hans gamle Krop, for han rejser sig nogenlunde let og gaar hen foran Vinduet og tager sin gamle Hat af og bøjer sit gamle Hoved til Tak. De Fremmede nikker til ham og smiler og vinker endogsaa til ham med Hænderne og smiler igen, thi uden at de maaske gør sig Rede for det, føler de den ædle Beskedenhed og Ro, som den Gamles Væsen ejer. Og han smiler til dem igen maaske lidt overrasket, fordi de er saa venlige. Han bukker igen med blottet Hoved og giver sit bedste Smil baade for at vise, at han er et Menneske, som har Taknemmelighed i sit Sind, og som ved, hvad der kræves, og fordi han virkelig er en af dem, som kan give Lys for Lys. Det var en dyb Mildhed, en vemodig Aftenglæde, som straalede frem af det gamle Ansigt; maaske følte han i det Øjeblik, at der dog var noget ved at være et Menneske, at ogsaa han hørte med i den store Ring af Menneskebørn, som bindes til hinanden og prøver at holde hinanden fast ved det lette Guldspind, som kaldes Smilet.

Og dermed traskede han stille bort, [hans stakkels Ryg saa vemodig ud] og tog sin lille Haandkærre, som det var hans Arbejde og Hæder at trille gennem Livet. Og hvis nogen har kastet Sten paa ham nu, vilde der maaske stige

et lyst Billede op i hans Erindring, og hvis nogen kaldte ham en Hund, vilde han maaske tænke: Er der da noget galt i at være en Hund, naar man ikke gør nogen Fortræd; men trækker sin Kærre troligt gennem Livet.

Man kan undse sig for at tale rørt om en fattig Stakkel, fordi det er saa billigt; men der var noget i den Gamles Smil, som man ikke glemmer og som hævede ham over Medlidenhed.

Det lyste underlig op i det gamle Ansigt, dette Smil, og man tænkte: Saa gammelt og skrøbeligt og udslidt et Legeme, saa blegnede Øjne, saa tandløs en Mund kan rumme noget skønt og klart, som ikke kender til Ælde! Det var, ligesom om man saa en faldefærdig Hytte, hvor gyldent Lys pludselig trængte frem gennem brustne, spindelvævdækkede Ruder og gennem alle Sprækker og Revner.

Han kom aldrig mere igen, naar de Rejsende sad paa Pladsen Mercato nuovo. Maaske er han død ikke længe efter, og det er ikke noget at sørge over. Jeg kan ikke tænke mig, at det gamle Legeme gjorde stor Modstand mod Opløsningen, saa den voldte megen Smerte, og jeg vilde gerne tro, at han har smilet, før han drog sit sidste Suk. Jeg kunde tænke mig, at Smilet et Nu er flammet op og er bleven saa lyst og varmt, at den gamle faldefærdige Hytte brændte til Aske og faldt sammen i Ingenting. Og maaske var det et dybt Smil, som rummede mangt og meget af Tanker, der ikke havde været ham synderlig klare før: At Livet er sørgeligt, og at Livet er løjerligt, at Kejsere og Konger og alle Verdens Store er løjerlige og ingenting at bryde sig videre om, fordi de ikke er større, end at de pludselig bliver til Ingenting — og at der dog er noget, som er skønt fra først til sidst: Lysets Klarhed. — Det er det dybe Smil; maaske er det det Eviges eget gaadefulde,

overmodige Smil, som gennemstraaler Alverdens Dunkelhed med sin Skønhed og sin Spot.

MODERENS SANG

(Af „Kongesønner", Skuespil i fire Akter, 1896)

Luk nu dine Øjelaag,
sød er alle Trættes Blund,
Livets store Billedbog
gemmer vi en Stund.
Vi har seet og leet og grædt,
du kan sagtens være træt.
Sød er alle Trættes Blund,
den gør stærk og sund.

Naar imorgen Sol staar op,
kysser den dit Øjelaag,
i det samme den slaar op
Dagens Billedbog.
Du kan sagtens være glad,
blade om til næste Blad.
Læs det rige Farvesprog,
det gør god og klog.

OVE RODE

[f. 1867. Udgivet: Opdigtede Kendsgerninger af Tys (1894) — Den lille Pige med Svovlstikkerne, Operatekst (1897) — Harlekins Omvendelse, en Maskekomedie i 5 Akter (1899) — Teatret, aforistisk Rimbrev til en Kritiker fra en gammel Skuespiller (1901. 2. Oplag 1901) — Nationalgaven eller den berømte Olding, Komedie i 3 Akter (1902)].

HARLEKIN OG COLUMBINE

(Af „Harlekins Omvendelse", en Maskekomedie, 1899)

Nat. Et Torv i Byen svagt oplyst af Lygter. Gader munder ud paa Torvet fra højre og venstre. Til Højre ligger Raadmand Cassanders Hus. I Gavlen Dør og udenfor den Trappeafsats og Trappe ned til Gaden. Op til et af Vinduerne i Façadens øverste Stokværk er stillet en høj Stige. Paa venstre Side af Torvet en Beværtning.

Cassander, der er usikker paa Benene og i Mælet, kommer fra en af Gaderne i Samtale med Pandolfe, en anden af Byens ansete Mænd Foran dem Tjeneren Trivellino bærende en Lygte.

Cassander

(til Trivellino)

Gaa lige Knægt! Jeg tror, du har drukket!

(til Pandolfe)

Han slingrer min Tro som et Skib, der bli'r dukket

(til Trivellino)

Bedre Takt og saa Lygten i Vejret,
ellers ender vi alle i Gadekæret!

(til Pandolfe)

Javist har du Ret, det gaar ej længer.

Pandolfe

Til en rigtig alvorlig Lære de trænger.
Hvilken syndig Aand har vor Ungdom besat,
Svir og Spektakler Dag og Nat.
Sandelig, der maa rejses en Dæmning
mod denne ligefrem oprørske Stemning.
Der gaar ej en Dag, hvor man ikke hører
om det umoralske Leben, de fører;
de spotter alle Hensyn og Pligter,
om Byens Stormænd de Nidvers digter —

Cassander

(snubler, i en vranten Tone til Trivellino)

Pas sine Ben! Er han ved sine Fem,
han skal hente og møder saa saadan frem,
evig og altid gaar han og fugter.
Vend sig, saa jeg kan se, om han lugter.

(Trivellino vender sig. Lygtens Skin falder lige i Ansigtet paa Cassander. Han snuser)

Føj for den lede!

(ræber)

Man faar Opstød dera'!

faar et til. Munter)

Der var nok flere, hvor den kom fra.

(til Pandolfe)

Hvor var det, vi slap! — Ja, sikken Skandale,
men hvad skal vi gøre.

Pandolfe

Stoppe de Ka'le.
Konstater et Exempel! Lad Pjerrot —

Cassander

det Fæ!
Kan han sige andet end Buh og Bæh!

Pandolfe

Desværre er Pjerrot sikkert ikke
sin Opgave voksen.

Cassander

(hikker og bemærker parantetisk)

Den rædsomme Hikke!

(fortsætter)

Han er umulig. Kan nogen forstaa,
at vi netop ham til Borgmester sku' faa.
Der var jo andre! Hva' kan han? Lyve
og skvalre og prale saa godt som tyve.
Men ellers! — Hør, har du læst deres Digt?
Uforskammet, — men ganske kvikt!

Pandolfe

Nej — nej!

Cassander

Ja vilde de Pokkers Fyre
nøjes med Pjerrots Bag at baldyre,
saa værsaago!

Pandolfe

Men det gør de nok ej,
de smæder jo baade dig og mig!

Cassander

Ja, skandaløst. Kan nogen med Rette
den mindste Plamage paa os to sætte?

Pandolfe

Nej vist! — Men hør, der er nogen, der siger,
at Pjerrot gaar i dit Hus som Frier.

Cassander

Saa, siger man det. Det sku' man la' vær'!
— Men hvis Columbine nu havde ham kær? —
Hvilken Fader modstaar sin Datters Bøn?
Kan jeg afslaa saa anset en Svigersøn?

(til Trivellino, der stanser foran Gavlen af Cassanders Hus)
March, Kammerat, hvorfor staar du og raver,
jeg tror, du er pludselig falden i Staver.
Du er tosset idag! Naa, hvor er vi saa henne?
Jeg synes ikke, jeg rigtig kan kende --

Trivellino
I gik dog herfra Klokken syv igaar
og har boet her i otte og tredive Aar!

Cassander
(til Pandolfe)
Det er heldigt, han kender sin Herres Hus.
(fortsætter en tidligere Tankegang)
Det kommer af al den Sus og Dus!
De kan ikke skælne Ret fra Vrang,
og saa faar vi alle en Smædesang.

Pandolfe
Det haardeste Stød, jeg har maattet erfare,
er dog, at værst af den hele Skare
er Harlekin —

Cassander
Kender ham ej. Er han slem?

Pandolfe
— — En Slægtning, jeg meget gerne hjalp frem:
en talentfuld Fyr, der tryg kunde være
paa en hurtig og smuk Karriere.

Cassander
Ja, det er slemt, naar én af Ens Slægt
er godt paa Vej til at blive suspect.

Pandolfe
Paa Veje ... Ak nej, han er ganske forloren;
der gi's ej saa lastefuld Dreng paa Jorden!

Jeg var selv en Gang en letsindig Krop,
men forstod at sige i Tide stop,
derfor sidder jeg nu saa godt som jeg gør 'et
(med et Suk)
Han skulde ha' arvet mig.

Cassander
(med opspilede Øjne)
Hele Smørret —
Det vrager han!

Pandolfe
Ja, han har mere gjort.
Forleden Dag slog han op paa min Port
et Nidvers, og for mig at ærgre tilgavns
var Underskriften hans fulde Navns.
Vil du høre?

Cassander
(ler)
Haha ... Ja det kunde mo —
(afbryder)
det kunde maaske — —

Pandolfe
Er du skadefro!
Det skal du ikke! Var Turen igaar
til Pandolfe, imorgen Cassander den naar.
Vil du høre hans smagfulde Stambogsblad!
(med et Suk)
Jeg kan det desværre udenad:
(stanser og siger støttende sig til sin Stok)

„Dengang Pandolfe blev gammel og stram,
Skiftede hele Verden Ham!
Den Drik, der smagte for vor Filur,
Den blev nu pludselig eddikesur.
Den Drik, han vraged for med Foragt,
Den har til Gengæld ham kostelig smagt."

„Dengang da Verden skiftede Ham,
Blev vor Pandolfe saa sur og stram,
Den Drik han selv ikke mer tør nyde,
Den vil han alle os andre forbyde,
Da Staklen selv bliver Afholdsmand,
Skal alle vi andre begejstres for Vand."

Moral:

„O husk, at efter den søde Pige,
Følger stundom den sure Svie,
Og naar det surt til den ene svier,
Skal vi andre forsage de søde Piger."

Det er rart at se sig saa venlig bedømt
af én, man virkelig elskede ømt.
Naa, jeg skal vid're ... du er ved din Dør.

Cassander

Godnat.

Pandolfe

Til din Kone skyldig Honnør!
(han fortsætter sin Vej)

Cassander
(stiger op ad Trappen)

Farvel! Ja— Frækheden er skam stor!
(søger efter sin Nøgle)
Hvor er Nøglen ble't a'
(til Trivellino)
Hvorfor staar du og glor?
(smaalér)
Det var ikke saa ilde! Det ramte nok.
Han er blevet saa tør som en Fyrreblok.
(leder atter efter Nøglen)
Jeg kan ikke finde den. Skynd dig at lede.
Jeg synes, du fik den. Har du tabt den dernede?

Skal jeg staa som en Nar, baade sulten og træt,
fordi et Fæ har drukket for tæt?
Kom herop og bank paa. De er begge to hjemme.

(raaber hæst)

Luk op! —

(til Trivellino)

Raab med. Jeg er ikke ved Stemme.

Trivellino

(raaber)

Madam Cassander!

(til Cassander)

Tror I, det batter?
Halløj. Luk op. Her er vi med Fatter.

Cassander

Hvad er det for Udtryk, den Slyngel bruger.
En Gang til! Hun ligger og snuer.

Trivellino

Luk op, Madam. Hej! Døren er lukket!

Cassander

(vakler og griber fat i Rækværket)

Pas paa Ballancen. Hun ser, du har drukket.

Trivellino

(dundrer paa Døren)

Hallo, Madam! Hallo! Hallo!

Mad. Cassander

(indefra)

Ja, ja. Nu kommer jeg. Tag det med Ro.
Du skriger, saa mindst man maa tro, du er gal.

(aabner Døren)

Nej men, hvad ser jeg. Min Hr. Gemal.
Velkommen! Trods al den Støj foran Huset.

Cassander

Bare rolig. Det var ham. Han er ganske beruset.

(skubber Mad. Cassander til Side og gaar ind. Trivellino følger efter. Døren lukkes)

(Vinduet i øverste Stokværk aabnes, og Harlekin træder ud paa Stigen. Columbine i Vinduet)

Harlekin

Min søde Veninde, min yndige Due, min lille Veninde, min Skat.
Tak for alt — for i Gaar, for i Dag, men allermest for i Nat.
Tak for alle de gode smaa Kys, for din Haands det kærlige Strøg,
Tak for hvert Smil, der om Øje og Mund sig rynked i Alvor og Spøg.
Tak for din Haand og din Mund, for dit Haar, for dit varme Legemes Pragt.
Tak for hvert eneste, eneste Ord, du i Nat har mig hviskende sagt.
Min Columbine, min søde Veninde, min lille Hustru, min Skat,
din Harlekin gaar, bedrøvet og træt, men med tusinde Tak for i Nat.

Columbine

Vogt dig, min Ven. — Hvor Stigen er smal, og se, hvor den skrøbelig vakler.
Faldt den med dig, sprang jeg efter dig straks.

Harlekin

Nuvel, jeg tror paa Mirakler.

[redacted]

Vist skal du se — du bares herned. I min Arm kunde trygt jeg dig lægge.
Saa kyssed jeg Angsten bort i et Kys, der slog Flammer op om os begge.

Columbine

Kys mig, min kæreste Ven, kys mig straks, kys mig hurtig saadan, som du siger.

Harlekin

Min Sjæl i et Kys

(kysser hende)

Saa bytter jeg ej med Alverdens tusinde Riger.

Columbine

(slaar Armene om ham)

Om Halsen jeg lægger dig Hænder smaa. Men stærke de er, maa du vide,
den Lænke skal ingen Verdens Magt os nogen Gang sønderslide.

Harlekin

Jeg ser mig i dine Øjnes Blaa. Jeg ser mig fortabt forsvinde.
Saa dybt jeg synker, jeg drages ned; ak kan jeg tilsidst mig finde?
Jeg ser dig dybt i dit Øjes Hav. Ej Tanke jeg mere tænker.
To Øjne saa blaa holdt aldrig Vagt over Mand, der lagdes i Lænker.

Columbine

(tager hans Hoved ind til sig)

Dit krøllede Hoved hviler saa tæt — din Kind den brænder min Hud.
Du er saa hed, min egen Elsker, som var jeg just nu din Brud.

Harlekin

End holder jeg tæt dit Legeme slynget. Aa Gud, hvor du er mig nær. —
Jeg føler dit Hjærtes velsignede Banken fortælle, du har mig kær.

Columbine

Harlekin, lille Harlekin god, min Dreng, min Sommerglæde,
min Jubel, min Trøst, min eneste Ven, jeg kunde af Lykke græde.

Harlekin

Græd, min Veninde, den stille Graad, med min Haand over Kinden til Hvile.
Dit Hoved lægge du tæt til mit Bryst. Græd mens jeg glad vil smile —
Smile til dig, mit Sommerbarn — min Lykkes eneste Skaber.
Tusindfold Skam, om jeg nogen Gang ved egen Skyld dig fortaber.

Columbine

Hvor kan du tænke —

(pludselig)

Harlekin, tys! Der er en, som ved Døren rører.
Skynd dig afsted. — Et Kys endnu — men hurtig, at ingen os hører.
Farvel, min Ven.

(kysser ham)

Farvel, min Ven. Det er Far. Jeg kan høre, han brummer.

(hun gaar fra Vinduet)

Harlekin

Tak, min Veninde, — og Tak, lille Stue, for al den Elskov, du rummer.

(Han gaar et Par Trin ned ad Stigen)

(Borg- og Politimester Pjerrot kommer fra en Sidegade. Han standser under Columbines Vindue og ser med et tilfreds Smil i Vejret. I det samme opdager han Harlekin paa Stigen)

Pjerrot

Hvad er det? Hvem er det? Hvad er det, jeg ser.

(bekymret)

Hvad Pokker er det for en Kavaller —

(i en venlig Tone)

Hallo, hvad gør I der, lille Ven?
Hvor kommer I fra, og hvor skal I hen?

Harlekin

Jeg kommer fra det Trin og skal til det næste.

Pjerrot

(hidsig)

Er du gal, har du Byens Borgmester til Bedste?
Kom straks herned.

Harlekin

Kom heller herop.

Pjerrot

Du er min Tro en liderlig Krop.

Harlekin

Det Faktum paa ingen Maade jeg nægter,
jeg er en Ven af Sandhed, Hr. Vægter.

Pjerrot

Jeg er ikke Vægter! Hold op med det Fjas;
den bliver dig dyr, din letsindige Spas.

Harlekin

I Letsind jeg helt paa min Fader slægter,
han leved og døde deraf, Hr. Vægter.

Pjerrot

(mistænksomt)

Du har sagtens besøgt en smuk lille Pige.

Harlekin

Hva'beha'r er det saadan en Himmelstige?

Pjerrot

Jeg mener, — man kan jo aldrig vide. —

Harlekin

Det skulde jeg bare ha' tænkt mig i Tide.
Saa der er en køn lille Pige deroppe.
lad os se!

(begynder at gaa tilvejrs)

Pjerrot

Nej, nej! Vil du stoppe.
Du er gal. Men lad gaa med din Fjas og Tant,
hvis det blot er sikkert, du taler sandt: —
Du kender slet ikke Columbine.

Harlekin

Kender ikke! Jo Død og Pine,
det er en rigtig brillant lille én
Med lynende Øjne og rappe Ben,
en Pige rigtig efter mit Sind.
„Kender ikke." Jo ud og ind!

Pjerrot
(rasende)

Der ser du. — Ja det var nok det, jeg vidste.
Din elendige Slyngel. Hvor tør du dig driste
til at besudle Cassanders Datter.
Jeg har længe tro't det.

(Harlekin ler)

Spar din Latter.

Harlekin
(leende)

Cassanders Datter! Hvad er det for Vaas,
det er vel en lille dydsiret Gaas.
Jeg taler — hvis det kan Vægteren glæde —
om Columbine fra Rævestræde.

Pjerrot
(sukker lettet)
Naa, Gudskelov! Men det skal blive straffet,
at du saadan en Ærgrelse har mig skaffet.
Kom straks herned, du har mine Ordrer.
Du skal arresteres, Loven det fordrer.

Harlekin
Ak nej, hvor smukt, at I den forfægter.
Staa altid fast paa vor Lov, Hr. Vægter.

Pjerrot
Du er en Canaille, jeg gider ej vente,
kommer du ej, saa maa jeg dig hente.

Harlekin
Det tror jeg virkelig ikke, I mægter.
Hold Jer beskedent til Jorden, Hr. Vægter.

Cassander
(viser sig i Columbines Vindue)
Hvilken Helvedes Larm. Er der Brand i Gaden?

Pjerrot
Det var godt, du kom. Nu fanger vi Raden.

Cassander
(meget højrøstet)
Jeg tror minsæl, der er en dernede.

Pjerrot
Han har gjort sig fortjent til min højeste Vrede.

Cassander
(opdager, at det er Pjerrot)
Er det dig! Du kom nok i rette Tid,
hvad Pokker har ellers ført dig herhid?

Pjerrot
Der var i Klubben saa voldsomt hedt,
inden Sengetid vilde jeg svale mig lidt.

Harlekin

Har de Herrer meget mere at sige,
det er saa trist at staa her og tie.

Pjerrot

(stiger et Trin op)

Her er vi, min Ven,

(til Cassander)

pas paa, —

Cassander

Ja nok!

Pjerrot

Saa skal jeg prikke ham lidt med min Stok.

(stikker til Harlekin)

Harlekin

Av, lad vær. — Det er Vold. Jeg skriger.

Cassander

Ja, lad os først faa hørt, hvad han siger.
Hvad gør I paa Stigen?

Harlekin

Jeg staar og svaler mig.

Cassander

Svar anstændig og straks! Det befaler jeg.

(lille Pavse)

Har du ikke mere at skulle ha' sagt,
Saa rykker vi frem med den lovlige Magt.
Hej, Pjerrot, gaa paa! Grib ham an i Teten!
Min Stilling er sikker. Jeg spærrer Retræten.

(raaber ind)

Trivellino — herud! —

Pjerrot

(raaber ligeledes)

Vi har fanget en Tyv.

Harlekin

Vil I ikke ogsaa ha' mit Besyv?
Jeg er muligvis nok en Tyveknægt,
men *fanget*, nej, det er lidt for frækt.

Pjerrot

Hoho, jeg tror skam, at Fyren praler.
Værs'go'. Det er dig, der i Morgen betaler.

Cassander

Trivellin!

Harlekin
(efterabende)

Trivellin!

Cassander

Nej, nej, jeg lover,
jeg maa nok vaage, mens Huset sover.

Harlekin

Hvor *kan* De dog paa en Tjener tro.

Pjerrot
(stiger forsigtig et Par Trin op)

Gør ingenting. Jeg er god for to.
Se saa, min Ven, nu er du i Klemme.

Harlekin
(springer ud over Hovedet paa Pjerrot)

Pokker tro det
(raaber til Cassander)
og hils derhjemme.

(Han giver Pjerrot et Slag med Brixen og løber hurtig om Hushjørnet og ud)

Pjerrot

Hvor blev han a' ...
(vender sig)
Jeg tror, han flygter.

Cassander

Hvordan Pokker er det, Jer Post I røgter?
Efter ham!

Pjerrot

(klatrer ned)

Efter ham! Jeg skal nok nappe dig.

(ud)

Cassander

(ser fornøjet efter ham)

Det er første Gang, jeg ser Pjerrot rappe sig.

(han lukker atter Vinduet)

Fra Værtshuset paa den anden Side af Gaden lyder Spektakel, idet Døren smækkes op, og en Flok af Harlekins Venner, hvoriblandt Cinthio, Scaramuz, Polichinel, Brighella, Flavio og Fabrizio, tumler ud. Larm, Snakken og Latter.

Brighella

Sneppen var raadden.

Cinthio

Vinen var god.

Scaramuz

Ild og Blod,
Jeg er rent fra Forstanden.

Fabrizio

(bekymret)

Jeg sveder paa Panden.

Scaramuz

Sveder du, armeste Broder i Fest?
Du er og ved Gud saa sort som en Præst.
Stik Fingren i Halsen, giv los, hvad du har,
saa bli'r du nok klar.

Brighella

Jeg siger, hvor meget I andre saa knyr:
Sneppen *var* min Salighed raadden.

Fabrizio

(meget bekymret)

Du har Ret. — Jeg gaar. — Det forbandede Dyr.
Jeg er indvendig ligesom ganske lodden.

(han forsvinder)

Scaramuz

Gud fri og bevare mig, sikken en Fyr.
Han har gaaet i flere Timer og svedt,
og stønnet og sukket.
Og saa har han tilmed ingenting drukket.
At nogen kan dø af saa grumme lidt.

Flavio

(stærkt beruset)

Nej, *vi* kan bedre, vi er anderledes raske.
Jeg staar gerne paa ét Ben og tømmer en Flaske.
Jeg er ganske u—be—skrivelig klar.
Det er trist, at ingenting paa mig ta'r.

Flere

(paa en Gang)

Hvor Pokker faar vi noget mere at drikke?

Scaramuz

Champ —

(hikker)

fy — føj — den forbandede Hikke.

(Latter)

Brighella

Lad vær' med at larme. I vækker jo Folk.
Lad os hellere se at faa noget at spise.

Scaramuz

Spise — spise — din Ædedolk.
Hvad vil du ha'?

Cinthio

Han skal ha' sig en Vise.

Brighella

Nej, vist skal han ej. Jeg skal bare ha' Fred.
Det gaar galt til sidst, hvis I saadan bli'r ved.

Polichinel

Hva'be'ha'r, er du bange. —

Scaramuz

Er den lille stor?

Polichinel

Vær bare forsigtig, han si'r det til Mo'r.

Flavio

Herregud, det uskyldige Frø.

Scaramuz

Maa vi ikke synge, saa kan vi jo gø.
(han begynder at gø og tude, flere og flere stemmer i. Til sidst gøer hele Flokken rasende omkring Brighella, der fortvivlet holder sig for Ørerne)

Værten kommer ud fra Beværtningen. Man hører ikke alt, hvad han siger, idet enkelte Sætninger forsvinder i Larmen.

Værten

De Herrer maa tilgi'. — Lidt mere roligt!
Det gaar ikke an! — Det er ganske utroligt! —
De kan dog forstaa! — Kan umuligt tillade,
Denne Gøen og Tuden paa aaben Gade. —
De maa sandelig høre! — Tænk Dem dog om! —
Min Forretning spoleres! — Hvis Vægteren kom!

Scaramuz
(hvem Brighella og en til holder paa)

Væk med den Vært, ta' ham væk, jeg bli'r gal
jeg kan ikke taale at se den Ka'l.
Hvad vil De her. Vi er ikke hos Dem.
(med Tordenrøst)
Gaa hjem!

Værten

Det er ikke smukt, at De saadan mig lønner.

(idet han trækker sig tilbage)

Hvem skulde tro, det var bedre Folks Sønner.

Brighella

Der kan I se. En net Skandale!

Flavio

Gør ikke det mindste. Jeg kan betale.

Brighella

Aa, du med din Mønt.

Fabrizio

(der huldsaligt smilende vender tilbage)

Stadige Trætter.

(gør en betegnende Gestus)

Hvor er I henne, store og smaa,
Alle mine Retter,
Gud hvor det letter!

Brighella

Ikke sandt, jeg har Ret.

Polichinel

Det har du neppe.
I alt Fald vil vi nu være fri for din Sneppe.

Fabrizio

(med Dødsforagt)

Jeg synes, min Hals er saa underlig tør.

Polichinel

Haha, du er mere modig end før.

Flavio

Ja, mere Vin! Det Forslag er godt.

Fabrizio

Meget mere. En sekspæles Pot.

Scaramuz

Nej, vi vil ha' en Vise, og en med tusind Vers.
Hej dudelidum gomaaren en Vise med Kommers.

Jeg er saa fuld i Dag, min Ven, jeg er saa dejlig fuld,

(synger)

Og Rusen har jeg ærlig købt for mit eget røde Guld.

(flere stemmer i)

Brighella

I er gale. Jeg gaar, jeg vil ikke være med.
Jeg vil ha' Spejlæg, jeg kender et Sted.

Cinthio

Der er Harlekin.

Flere

Bravo, Bravo, Hurra!

Harlekin

(kommer forpustet ind fra en af Sidegaderne)

I skulde vide, hvor jeg kommer fra.

Polichinel

Hm, Hm, Bror Harlekin. Bedst at tie stille.
Jeg kender den lille.

Cinthio

(der har staaet stille halvt for sig selv, og med et Smil betragter hele Scenen)

En Vise, et Vers, jeg er syg efter Sang,
kort eller lang.

Harlekin

En Vise er her. Jeg er ogsaa glad.

Brighella

Farvel saa længe, jeg *maa* ha' Mad.
Jeg har ikke smagt en anstændig Bid.

(han lister af)

Harlekin

(griber en Lut, som Scaramuz bærer)

Hys, her er Visen om mine hvide Kid.

(synger)

Jeg kender to Kid, to hvide smaa,
Og Engen, hvor vel de gange.
Didhen det lyster mig tit at gaa
For Kiddene smaa at fange.

Og er de Kid vel under min Haand,
De lægger sig trygt til Hvile.
Der trænges slets intet snærende Baand,
De ville ej derfra ile.

Men dog jeg vogter de hvide smaa
Saa varsomt, saa snildt og saa bange.
Aldrig de frit ved Dagen gaa,
Men kun i Nætterne lange.

Ti Kiddene er min Elskedes Bryst,
Og Hjertet derunder banker;
Saa fatter I vel min stadige Lyst,
At helsten jeg didhen vanker.

Saa fatter I vel den Dag saa lang,
De listelig maa sig fjæle,
At ingen saa ful en Roversmand
Mig Kiddene smaa skal stjæle.

Almindelig Bifald, Klappen og Raab, hvoriblandt høres

Enkelte Udraab

Det er en Sang! Du er dejlig, min Ven.
Om igen!

Polichinel

Ja, om igen, men giv bare Tid.
Først vil vi vække Cassander derhenne.
Han har godt — jeg skal ellers daarligt ham kende —
Af at høre Visen om Harlekins Kid.

Flere Udraab

Det er godt! Han skal op. Vi vil Raadmanden se.
Han skal selv synge med. Sikken dejlig Ide.

Fabrizio

(raaber under Cassanders Vinduer)

Min Herre, vi ønsker at se Dem lidt.

Scaramuz

Flæskebov — vi vil muntre dit Fedt.
Du skal faa dig en Dans, et Glas og en Sang.

Fabrizio

Og Lov at betale et flot Traktement.

Polichinel
(skjult ind i Flokken)

Gerrige Svin! Lad os se din Tryne!

Flavio

Hop ud af din Søvn og din osende Dyne.
Gør intet, om du er i Negligé. —

Scaramuz

Dine Stilkeben vil vi netop se.

Fabrizio

Dine Stilkeben og din opblæste Vom.
Det Syn, skal du se, synes rigtig vi om.

Polichinel
(hidsende de andre)

Hvad! Kommer han ikke?

Flavio

Tror han, vi spøger?
Skynd dig, Cassander. Ellers skal du se Løjer.

Polichinel
(stikkende til Scaramuz)

Jeg tror saa sandt, at han spiller den frække.

Scaramuz

Maaske denne her kan vor Æresgæst vække.

(Han river Luten fra Harlekin og kaster den mod Huset. Den rammer en Rude, der splintres med et Brag. Almindelig Latter. Et Øjeblik efter viser Cassander sig afklædt i Vinduet.)

Cassander

Hvad er der paa Færde?

Scaramuz
(i en særdeles høflig Tone)
Aldeles intet.
Vi vilde blot se, om Svinet var tintet.

Harlekin
(skubber Scaramuz til Side, træder frem, bukker, drager sin Brix og sænker den under forskellige parodiske Gebærder)
Gode Hr. Raadmand, højstærede Ridder.
Her staar en Forsamling af unge Mænd,
Som for Eders Skyld er vandret herhen.
Vil I være vor Gæst? Vi haaber I gider.
Træk bare i Buksen. Tag Frakken paa Armen.
En, to, tre, og saa op i Karmen.
Spring ud. I bli'r hilset med fuld Honnør.
Man *maa* dog ha' levet, forinden man dør.

Cassander
Jeg vil se Jer hængt. Jeg paa Vægt'ren skal kalde.
Naa, Gudskelov kender jeg næsten Jer alle.
(peger i Flokken)
Der staar for Eksempel Ministerens Søn.

Harlekin
Er det virkelig sandt, at I afslaar vor Bøn?
Og vi, som jert Værd saa uendelig skatter
Og haabed at se Jer med Frue og Datter.
Jer Datter, for hvem vi alle knæle. —
(kommanderer)
Paa Knæ!
(alle, undtagen Cinthio og Polichinel, falder paa Knæ)
— med hedt beundrende Sjæle.

Cassander
Jeg tror, I er gale. Jer Frækhed stiger.

Harlekin
(der efterhaanden beruses af sine Ord)
Jer Datter er skøn ved Himmelens Riger!

Saa fin og fager, saa hvid af Lød,
blussende varm, af en højbarmet Vilje.
Saa kysk tillige, en snehvid Lilje,
den skønneste Blomst af Jordens Skød.
Og hvordan — o Gaade — der staar han ved Gud,
den Gartner, der avled det friske Skud.
Har I set ham rigtig — mæsket og fed,
aset ud af Drik og Liderlighed,
skallet og bleg, en Krop uden Tanke,
der aldrig følte et Hjerte banke.

(idet han ser sig om blandt de knælende og leende Venner)

Ja, stir kun paa ham, I Hjertevenner —
saa ved I til Hobe, hvordan I ender.
I, der vrider Jer dumt af Latter,
men ikke et Muk af det hele fatter.
Drukkenbolte og dumme Slæng,
der vælter hver Nat i en lejet Seng.
Om to eller ti Aar — hvad gør vel Tallet —
saa er I saadan! I er alt kaldet.
Men *ikke* jeg, der hver Nat maa vamles
over al den Usselhed — unges og gamles.
Jeg, der af Nattens skønne Minder
en frisk Buket til mit Dagværk binder.
Godnat, Hr. Cassander. Jer Datter er dejlig.
Hvad angaar det mig, hvordan I hende fik.

(Under Slutningen af Harlekins Tale har Cassander trukket sig tilbage. Vennerne har først hørt rolige til, siden rejser de sig, nogle af dem efterhaanden meget vrede)

Flavio

Stop lidt, min Ven. Hvis det er dig belejligt.

Fabrizio

Ja, nu er det nok.

Polichinel

I bør lære ham Skik.

Cinthio
(ler)
Haha. Det var ellers et ordentligt Vandfald:
Naa, heldigvis kender vi Harlekins Anfald.
Flavio
Hans Hovenhed faar dog en sørgelig Ende.
Scaramuz
Giv ham en Lussing og lad ham saa rende.
Harlekin
(trækker paa Skuldrene)
Naturligvis, Spøg kan vel ikke taales.
En Gang imellem maa I skam aales.
Cinthio
Hør nu, Kammerater. Slut af i Tide.
Lad os holde Fred.
Polichinel
Ja, det kunde du lide.
Saasnart her begynder lidt lystigt at være,
saa er Hr. Cinthio straks paafærde.
Cinthio
Unægtelig ja! Hvis jeg skal raade,
kan vi tilbringe Tiden paa bedre Maade.
Harlekin
Javist, find paa noget rigtig guddommeligt,
dette her er efterhaanden kedsommeligt.
Cinthio
(tager Harlekin lidt til Side)
Hør lidt —
Harlekin
Hvad vil du?
Cinthio
Gaa med mig hjem.
Vi henter en gammel Falerner frem.

Jeg lover dig: en *guddommelig* Vare!
Jeg trænger haardt til at passiare,
jeg tror, jeg kan tale den hele Nat.
(hemmelighedsfuldt)
Saa skal du faa se en kostelig Skat. —

Harlekin

Vi to alene!

Cinthio

(trækker paa Skuldrene)

De er saa sprælske!

(i den hemmelighedsfulde Tone)

— En Bog, du ligesom jeg maa elske,
en gammel Bog, aa saa skøn og vis,
dens Skønhed er al en forglemt Poesi's,
dyk i dens Væld og dit Sind du forfrisker.

Polichinel

(nærmer sig)

Hvad er det, Cinthio staar og hvisker?

Cinthio

Jeg taler med Harlekin, ser du vel,
Og har ikke haft Bud efter Polichinel.

Polichinel

Naa, bid mig ej, Broder Uberørt!
(i en ligegyldig Tone)
Hør, Harlekin, har du forresten hørt,
at vor store Borgmester gør Haneben
i den sidste Tid til en vis lille én.
— Til en vis lille én, som nok flere kunde
ha' Lyst en vis anden Person at misunde.

Harlekin

Gør Pjerrot?

Fabrizio

Javist.

Polichinel

Hele Byen fortæller,
at han snart hos Cassander som Frier sig melder.

Harlekin

Saa, gør han det! Ja, lad ham derom.

Cinthio

Nu gaar jeg, min Ven. Vil du med, saa kom.

Harlekin

En anden Gang. Iaften behøver
jeg andet end gamle poetiske Prøver.
(da han ser, at det berører Cinthio ilde, i en blødere Tone)
Jeg mener det ikke det mindste ondt,
men at læse om Natten er ikke sundt.
Jeg trænger Selskab, jeg trænger Venner,
Liv og Hallo, som aldrig ender.
De, der vil som jeg, følger med!
Kom an.

Mange Stemmer

Hurra!

Harlekin

Lad os finde et Sted.
Hvor der er usigelig godt at være,
hvor Vin og Musik kan til Himlen os bære.

Flavio

Bravo! Bravo! Noget at drikke.

Polichinel
(drilsk til Harlekin)

Og smukke Piger!

Harlekin

Ja, hvorfor ikke.
Kom med os, Cinthio.

Cinthio

Kom *du* med mig.
Jeg længes efter en stille Vej!

Harlekin

En anden Gang, men ikke nu.
Jeg har en mer dirrende Livslyst end du!
Denne Vej!

Under store Spektakler drager Harlekins Venner ud ad Gaden forbi Beværtningen, mens Cinthio gaar alene tilbage og ud den modsatte Vej. Harlekin tager Polichinels Arm og holder ham lidt tilbage

Hør lidt, lad dem kun gaa forbi.
Hvad ved du om Pjerrots Frieri? — —

(de følger samtalende efter de andre)

Stilhed. Lidt efter aabner Columbine Vinduet og ser ud. Hun staar lidt og aander dybt; siger saa:

Columbine

Hvor trygt jeg har sovet, og hvor jeg har drømt. Over alle Tage det graaner.
Det gryer ad Dag, den grimme Dag, der alle mine Længsler haaner.
Mer vil jeg sove og mer vil jeg drømme, hvis blot jeg mit Hjærte kan tvinge.
Med fjerne Klokkers forvirrede Klang jeg hører det festligt ringe.
Harlekin, lille Harlekin god, min Dreng, min Sommerglæde,
min eneste Ven i den vide Verden, jeg kunde af Lykke græde.

PALLE ROSENKRANTZ

[f. 1867. Udgivet: Fruen paa Havreholm, Herregaardsroman (1899) — Oversættelse af G. Verga: Landsbyhistorier fra Sicilien (1899) — Bjørnø, Roman (1900) — En Tilstaaelse, Skuespil i 4 Akter (1900) — Oversættelse af D'Annuncio's Roman „Den Uskyldige" (1900) — Retsbetjente, Roman (1901) — Mordet i Vestermarie, Kriminalhistorie (1902) — Anne Kirstine, Skuespil i 3 Akter (1903) — Den danske Regering og Rigsdag. Landstingets Biografier (1903) — Hvad Skovsøen gemte, Roman (1903) — Fromme Løgne, Skuespil i 3 Akter (1903) — Det tredie Skud, Roman (1904) — Kongelig Elskov, Historisk Roman (1904. 2. Oplag 1905) — Nattens Dronning, Skuespil i 4 Akter (1905) — Anna Boleyn, Historisk Roman (1905) — Markisen af Carabas, en munter Roman (1905) — Privatdetektiven og flere Kriminalnoveller (1905) — Amtsdommer Sterner, Kriminalroman (1906)].

KARDINALENS HJEMKOMST

(Af „Kongelig Elskov", Fjerde Bogs fjerde Kapitel)

Now fykkell Fortune torned hathe hir whele,
Or I it wyst, all sodenly, and down she did me cast;
Down was my hed, and upward went my hele.
My hold faylled me, that I thought suer and fast.
(Cavendish: Metrical Visions Cardinalis Eboracensis).

Hvad der sker ved Hove, bringes af det tusindtungede Rygte ud over Landet med Sandt og Løgn uløseligt for-

bundet. Rygtet svæver over Landegrænsen, tager Fasthed og Form, men vinder sjældent i Kærne. Hvad der var sket paa Windsor hin Dag erfarede ingen rigtig; men mellem Kongens Yndlinge og deres Damer gik Talen højt, naar de var ene, lavt og hviskende, naar Anna var i Hallen. Og Annas Navn nævnedes nu af alle; det trængte til Kimbolton, hvor Dronning Katharina sad i Sorg med sin Datter, det trængte til den spanske Gesandt Don Inigo Mendoza, der lejede Spioner til at følge hendes Færd. Og uden at hun mærkede det, fulgte sortsmudsede Karle hende, hvor hun gik, søgte at bestikke hendes Tjenere og spørge Nyt, om hvor hun dvælede, og hvad hun tog sig til.

Sidst i September brød Hoffet op og drog til Richmond. Kongen vilde være ene med Anna og de faa, der stod hende nær. Han havde genvundet Troen paa hende, men hun bar i sit Hjerte det dybe Nag, der følger Skam.

Kongen var tilbageholdende og frygtsom, som i deres Bekendtskabs første Dage. Den 30te September vendte Kardinalen hjem fra Frankrig og ilede til Richmond for at tale med Kongen. Han havde hørt løse Rygter om, hvad der var sket. Paa sin Vej gennem Kent havde han gæstet Sir Henry Wyatt og truffet Thomas Wyatt der.

Sir Henry havde rystet alvorligt paa sit Hoved, Thomas havde været tavs. De talte om Anna, men Kardinalen erfarede intet om det, der virkelig var sket. Han anede dog, at hans Færd til Frankrig havde været uklog, han begyndte at forstaa meget, som han ikke hidtil forstod. Men mere skulde han forstaa og erfare.

Cavendish red forud og bragte Kongen Kardinalens Bud, at hans Herre stod for Richmond og bad om at tale med Kongen.

Anna og hendes Frænder sad om Kongen ved Vin og

Musik, og Cavendish laa knælende for Kongens Fod og ventede hans Svar.

Kongen ænsede ham ikke.

Saa spurgte han ærbødig: „Hvor skal Hs. Eminence søge Kongens Majestæt?"

Anna rejste sig da, og af kaad Lyst til at ydmyge den mægtige Mand sagde hun kort og haanligt:

„Hvor skal vel Kongens Tjenere søge Kongen andetsteds, end hvor han er. Sig Eders Herre, han kan komme her."

Cavendish studsede og vendte sit Hoved spørgende mod Kongen.

Kongen lo, og Hoffolkene lo. Anna gentog: „Er I døv, Mand; sig Kongens Tjener, at han kan søge sin Herre her i Hallen. Han tror vel ikke, Kongen skal gaa til ham?"

Aldrig mindedes nogen at have levet den Stund, da Kongen bød Wolsey dette; saa snart Kardinalen meldtes, var det Kongens Skik at rejse sig og modtage ham i Lønkammeret for at høre hans vigtige Tidender. Og nu vendte Wolsey hjem fra Frankrig, fra en fyrstelig Sendefærd med vigtigt Nyt for Staten og Kongen paa en Tid, hvor Paven var Fange i Rom, og Wolsey havde tilegnet sig Magt som enemægtig Legat i England, fordi hans Hellighed ikke var fri, ja hvor Rygtet endog talte om, at Kong Frans vilde oprette en ny Pavestol i Avignon og Vesteuropas Kardinaler kaare Wolsey til Pave.

Anna Boleyn, en simpel Adelmands Datter fra Kent, bød denne Mand at knæle for Kongen i Hallen, hvor han fjasede med hende og hendes Frænder og i hendes Nærværelse aflægge Beretning om sin Sendefærd. Cavendish meldte Kardinalen, hvad der var sket. Wolsey bed i sine Læber, saa Blodet sprang, men gik rank og stolt til Hallen med Haanden hævet til Velsignelse over dem, han mødte. Han knælede for Kongen, og ikke en Mine i hans

Ansigt forraadte Krænkelsen. Kongen bød ham rejse sig og spurgte Nyt.

Wolsey svarede.

Anna spurgte. Wolsey svarede venligt og tydeligt paa hendes Spørgsmaal.

Hoffolkene rakte Hals af Nyfigenhed, og dæmpet Hvisken lød fra Hallen til Borgestue, fra Borgestue over Borgegaard med Flagermuseflugt viden om Land.

Audiensen blev lang, og meget blev der talt, men Wolsey dækkede sin Tavshed om det vigtige ved megen Tale om uvæsentligt. Han følte, at meget var anderledes, at andre havde taget hans Plads, og at det gjaldt meget.

Men ikke en Mine forraadte, hvad han følte.

Mod Aften forlod han Richmond. Suffolk fulgte ham til Dørs. Hertugen skyldte Kardinalen alt; det var Wolsey, der havde reddet hans Hals, da han mod Kongens Villie havde ægtet hans Søster, Enkedronningen af Frankrig; Wolsey støttede ham med Guld, forgældet som han var. Men Suffolk mærkede, at Vinden blæste fra en anden Kant, og han led ikke Kardinalen.

Da han stod paa Trappen, og Kardinalens Muldyr førtes frem, sagde Suffolk med et Smil: „God Rejse, Eders Eminence! Havde I anet, hvor skøn en Modtagelse I vilde faa, saa havde I vel næppe jaget Livet af Eders Muldyr. Det stakkels Kreatur hænger helt betænkeligt med Ørene."

Kardinalen saa skarpt paa Hertugen og svarede: „Spar Eders Omsorg for mine Æsler, my Lord, og vær forvisset om, at for de firbenede Æsler skal jeg nok sørge lige saa vel i Fremtiden, som jeg i Fortiden har sørget for de tobenede."

Saa drog han tankefuld til London; men over al England fløj Rygtet paa stærke Vinger: Kardinalen er falden i Unaade.

OTTO RUNG

[f. 1874. Udgivet: Det Uafvendelige, Roman (1902) — Sidste Kamp, Roman (1904)].

INTERNATIONALE
(En Historie om Tyve)

Peter Kopf stod ud af sin tredje Klasses Kupé ved den sidste Station, før Toget naaede Berlin. Der var imidlertid alligevel en Gendarm paa Perronen. Han stod med Pikkelhuen spændt fast til sit store alvorlige Læder-Ansigt. Og hans Øjne klippede Billetmærke i dem, der slap gennem Ventesalsdørene. Kopf trak Hatten fastere ned over sit tætklippede Hoved. Skidt for Resten, om de kendte ham! Han havde sit Tvangspas i Orden; det kunde de faa at se. Han skulde melde sig med det paa Politikammeret i Berlin; det var en lovlig Sag. Han var ikke eftersøgt; det var blevet godtgjort inden Løsladelsen. Man havde opmærksomt fulgt ham til Grænsen. „Adieu, Hr. Kopf!" „Adieu, snälle Hr. Polismand!", og saa ind mellem de sorthvide Grænsepæle.

Gendarmen kom nærmere, satte ret Mærke i ham; men det var, ligesom Klippetangen blev hængende et Minut. Naada! Han huggede Hovedet bagover og tog et Tag efter Overskægget, men det havde de nok raget af ham. Han var

et mærket Faar. Nu skulde han altsaa klare sig med Mundtøjet. Tysk talte han med en Tilsætning af Russisk. I Danmark havde han klaret sig med en Blanding af Svensk og Norsk. Det gik rigtig flinkt. Gendarmen løftede Haanden, og der blev en Standsning i Strømmen. „Naa," sagde Kopf, „kan man ikke komme forbi; jeg har Venner, der staar og kigger efter mig."

Gendarmen saa' paa ham. „Passér!" sagde han, og lagde i det samme Haanden fast paa Skulderen af en ældre, jovialt udseende, stærkt rødmosset Herre i Pels, der var ledsaget af en Drager med mange Ruslædertasker. Klap! sad der et Par blanke Staalmanchetter om de to middagsfede Haandled. Den pelsklædte fik en skæv, apoplektisk Mund. „Lad os faa en Droske," sagde han.

Kopf trak Vejret lettere. Han kom ud i en lang Lindeallé, der førte ind under buede Viadukter; der var faa Huse, men Landskabet var kvadreret til Byggegrunde. Der stod store, hvide Plakater midt i Marken paa to Ben med Paaskriften: Terræn! Kopf sprang paa en Sporvogn, og nu susede de ind mod Berlin N.

Kopf tænkte paa, hvor rart det var at føle, at det gled af Sted med én. I Toget havde han ikke tænkt paa det; dèr havde han sovet. Og nu havde han udstaaet Enkeltcelle i et Aar for at faa tre Maaneders Rabat paa Straffetiden i den graa Slaveanstalt der ovre paa Sjælland, hvor en ren Bagatel, der var ganske uværdig hans Talent, havde skaffet ham Logis. Han havde faktisk været meget reduceret, da han kom til at hæfte sig ved den Sømandsjakke, der hang som et Skilt foran en Havnebod. Han havde været i daarligt Selskab, spillet Billard og var bleven plyndret af et Par Fyre, der var ude at „fange en Torsk", for over otte Hundrede Reichsmark i Sedler. Der var en rødhaaret Pige med i Spillet. Han var „Torsken", og hun

fiskede ham. Saa var det, han lavede den Kunst med Frakken, og det var et Aar og to Søndage i Tilgift akkurat. Det var paa Tide, at han fik Foden i en ordentlig Stigbøjle og svang sig op. Naa, der blev nok en af de gamle, rigtig gode Forretninger inden længe. Desuden „stod han ikke højt" i Tyskland — havde kun en lille Bedrageridom og vilde næste Gang ikke komme op over en Maaneds Fængsel. Godt! Nu gik den igen frem i den fygende Luft. Det pustede dejligt her paa Forperronen, lige ned i Svælget. Han stod mellem en Bunke Arbejdere i deres Værkstedstøj, de røg simpel Tobak, de var sodede og lugtede ikke godt. Men det var rart at være med alligevel, føle, at det flyttede sig med én! Puf! Af Sted! Det skurede og klang fra Luftledningerne af disse morsomme Græshoppeben, som Vognen rakte fra sig. Nu dukkede de ned i Fabrikstaden. Han behagedes ikke af disse graa Fængselsmure og den evige Skorstensskov. — I Arresten havde han haft Udsigt til en graa Dampskorsten og paa Anstalten til en præcis Mage til.

Disse Arbejdsmænd gik ind til et ganske lignende Fængselsliv; han følte sig som fri Mand mod dem. „Rentier" — han levede af sine Midler; — og han saa' paa sine to Mellem-Fingre, som en dygtig Specialist havde erklæret for ypperlig egnede til at danne „Gaffel", ved Opfiskning af Portemonnæer fra Damelommer i Trængsel. Forøvrigt ansaa han Lommetyveri for ugentlemanlike. Flere Skorstene! En Kammerat i Arresten havde ved Bankesystemet fortalt ham, hvorledes han var klatret op ad Fængslets Dampskorsten ved Lynaflederen, havde vredet den løs og med den som Svingtov var sprunget i fyrretyve Fods Højde et Dødsspring over et Dyb af Gadens Brede ned paa et skraat slibrigt Skifertag, var balanceret paa Tagryggen og sluppet gennem et Kvistvindue — ned. Saa var der en

Kamp med fem Mand af Styrken, et Jærnsengeben gjorde Underværker, men hvad er én Mand mod fem!

I Berlin, Norden, nær ved Stadtbahnstationen stod Kopf af sin Sporvogn. Og nu galdt det, om Piper var paa fri Fod.

Piper var paa fri Fod. Han havde mærkelig nok holdt sig skudfri alle de fire Aar, han havde ført Forretning i Berlin. Han havde et Par store Værkstedslokaler med Udsalg af brugte Cykler i Usedomstrasse. Efter at Cykling var gaaet af Mode i Berlin, gik Forretningen for ringe Omsætning. De professionelle Cyklerøvere søgte udenlandske Markeder, og Pipers Værksted blev efterhaanden en Transitplads, hvor blandt andre franske og skandinaviske Koster hensendes til Forandring og Ukendeliggørelse. Piper var i Butiken lige indenfor Ruden, og efter at have hilst paa Peter Kopf med et Nik fandt han Anledning til at tage sin Hat og gaa ud ad Gaarddøren. Dèr ventede Kopf ham.

„Naa, er du ude igen?" sagde han, „det var udmærket. Jeg vil raade dig til strax at gaa over til Moritz Mann. Kom, jeg skal gaa med. Han er flyttet."

Moritz Mann var en fed edderkoppegraa Guldsmed, der sad i et ugenert lille Baggaardsværksted og arbejdede over en Blæselampe, som han traadte med Foden. Han blev ved at banke med den spidse Hammer paa et krumt Stykke Metal.

„Jeg har en Mand," sagde Piper, „som jeg garanterer for er brugelig. Vi har arbejdet sammen ovre i Staterne."

Moritz Mann lagde sine Sager fra sig. De saa' et Par hurtige Krystalblink fra en Æske, han lagde ind i et Jærnskab. Han smed det krumme Stykke Metal, det var et Brystsmykkes Indfatning af Guld, hen i Vindueskarmen, hvor der stod en Tallerken med afspiste Pølseskind. Han

tog Skærmen af Ansigtet, han stod nu op, var kæmpestor med en svær hængende Bug.

„All right," sagde han. „Vel, Hr. Kopf. De er nok, hvad vi i Amerika kalder en „handy" Mand med et Centrumsbor."

„Jeg har lavet den Kunst før," sagde Kopf.

„Der er et Selskab i Byen," begyndte Mann. „Der er kommet et engelsk Selskab her til Byen. ... Har De hørt om Mr. Weeny?"

„Weeny! Ikke under det Navn."

„Navnet er ogsaa ligegyldigt. *Weeny limited,* kan vi kalde det, er kommet hertil i Forretningsanliggende. De behøver som sagt en Mand, der er kendt med Sagerne." Mann var i Færd med at klæde sig om og præsenterede sig nu i Silkehat, Bonjour og en stjærnebesaaet Plydses-Vest. „Ser De, Hr. Kopf. Jeg kom fra Frankfurt i Gaar Nat. Der sad i Kupeen en ældre engelsk Herre og læste en Avis. Vi var alene. „Taler De Engelsk?" spørger han med ét. „Yes, sir." Vel. Vi kommer i Snak, han er fremmed, jeg er kendt. Jeg fortæller, at jeg er Næringsdrivende her i Staden med Guldsager og Juveler paa Avktionsopkøb og lignende. Strax tager han et Etui op og tilbyder mig en Brillantring til Salg. „Er De en af os?" spurgte jeg. Han nikkede og gjorde det sædvanlige Zinke med to Fingre og venstre Øje. Godt. „Jeg saa' strax, at De var af Lavet," sagde han.

Saa gjorde vi Forretningen med Brillanterne. De er fra den store Affære i Edinburgh. Har De ikke læst om den? Naa. Han havde en Citytaske halvt fuld af Smykker. Nu gaar Stenene til Markedet i Hamburg. Her er de ikke i Pris. Indfatningen er min Andel. Han spurgte mig, om jeg ikke havde en modig Mand til en Affære, de har for her i Berlin. Han skulde møde sit Selskab her.

„Hvornaar?" spurgte Kopf.

„I Aften. Der er udeblevet en Mand for dem. Han blev taget i Frankfurt, og det gælder at handle hurtig, inden han faar sladret; han er ikke paalidelig nemlig — under Arrest. Altsaa i Aften. Det er Mr. Weenys Selskab. Mr. Millar venter mig Kl. 9."

„I Aften!" sagde Kopf. „Aldrig. Jeg er for det første her med Tvangspas. Jeg skal melde mig paa Kamret inden 24 Timer. Desuden gør jeg bedst i at „ligge lavt", som de siger i Staterne, i nogen Tid og holde mig ude af Haandteringen, til mit Maalesignalement, som gik til det tyske Politi ved min Udvisning, er mindre frisk i Politiets Arkiv. Farvel. Jeg gaar altsaa op paa Kamret. Skal jeg hilse?"

„Pyh!" sagde Hr. Mann.

„Og desuden," sagde Kopf videre. „Se paa mig. Jeg ligner fuldstændig en løsladt Røver. Jeg har rejst en Nat paa Jærnbane, er fuld af Kulrøg, snavset og gennemsvedt. Jeg ser ud i Tøjet som en Antikvitetsgenstand. De véd, jeg er af god Familie og meget øm over min Person. Min Overfrakke var moderne for to Aar siden, og mine Buxer ser ud, som om de havde ligget i Bløde, medens jeg stak i den graa Uniform. Penge har jeg fra Overarbejde. Nej. Jeg vil ekvipere mig, tage ind paa et Hotel, faa mig et delikat Dampbad — jeg har nok af Anstaltens Søndagsskrubber — og saa smække mig i Nat i en førsteklasses Patentfjederseng. Det er, hvad jeg har glædet mig til, og det er, hvad jeg vil."

„Vel, Adieu, Hr. Kopf," sagde Mann. „Det gør mig ondt. De kunde have indlagt Dem Fortjeneste. Det er meget fremragende Folk, de Englændere. Af „De store", „*the high mob*", som de hedder i London. Det er en exceptionel Udmærkelse at faa tilbudt Arbejde for dem. Men som De vil."

„I Morgen er jeg villig." Kopf betragtede med Modbydelighed et Par Handsker og et Lommetørklæde, han fandt i sin Lomme, indskrumpede til en Valnøds Størrelse, tørre og stive. „Det er Desinfektionsovnen," brummede han, „de Svinebæster!" Og da Hr. Mann ranglede med sine Nøgler for at faa dem ud af Døren, betænkte han sig og sagde, at han kunde paatage sig Arbejdet.

Mann sagde: „Godt. De skal stille Klokken halv tolv paa Friedrichstrassestationen." Og han opgav ham nærmere Kendetegnene. „Indtil da maa De blive ovre hos Piper, ikke vise Dem paa Gaden, overhovedet ligge musestille inde i Lageret. Blev De anholdt, sad vi net i det."

Kopf bandede. „Naa, snavset er jeg. Og i Nat er alle Katte graa." Han redte sig et Leje mellem Dyngerne af gamle Gummislanger og Cykledæk og sov øjeblikkelig.

Hr. Mann førte med megen Elegance sin svære Mave foran sig ned gennem Chausseestrasse. Han gyngede, let i Gangen, og svingede sin sølvduppede Stok. Han var imponeret af Englænderne og kopierede deres sejge Globetrottertrit. Han købte sig et Par gule Støvler og lod hos en Frisør Overskægget klippe kortstubbet efter engelsk Officersmønster paa Bekostning af aarelange Skægbinds-Resultater.

Alligevel imponerede han ikke Mr. Millar, da han traf ham inde i Hauser-Passagen. Millar strøg rask forbi ham og hviskede: „Hurtig. Auto! Gaa op efter mig." Han gik ud i Friedrichstrasse. „Auto!" raabte han, og der kom en ledig Motordroske farende. Han sprang ind under Kaleschen, og Mann var ikke sen til at komme efter.

„Jeg vil nødig ses sammen med Dem, véd De," sagde Millar paa Engelsk. „Vi staar ikke rigtig godt til hinanden, saadan i Garderoben, ser De!" Millar var nemlig i flot Rejsekostume, med en lille Krickethue paa sit smukke

Hoved og Jockeygamascher op om Læggene. „Har De Manden?"

„Friedrichstrasse-Stationen Klokken 10. Parat. Vil De ryge?"

„Nej Tak. Ryger ikke, naar jeg er i Træning. Holdt, Kusk!" Han betalte ham. „Hr. Mann! Klokken fem i Morgen tidlig maa De være parat i Deres Værksted. Der bliver en Del Stene at pille ud af en Smule Guldblik. I Morgen Klokken otte er Deltagerne spredte for alle Vinde med de første Tog. Hurtig i Vendingen, véd De. God Aften, Hr. Mann."

Millar gik fra Brandenburger Thor, hvor han var staaet ud, tilbage i den tætte Menneskevrimmel. Der kom en ung Dame med Fingeren inde mellem Bladene paa en Turisthaandbog langsomt vandrende. Rejsesløret indrammede hendes meget blege Ansigt. En mørk Herre ledsagede hende. „Aa, undskyld min Herre," sagde den mørke. „Vær saa venlig at vise mig Vej til Zoo." — „Med Fornøjelse." „Jeg er forøvrigt selv fremmed her," sagde Millar og tilføjede: „De er en præcis Mand, Morris. Vi har fundet en Mand, og Wilson har meddelt mig, at Farvandet er frit. Klokken ti begynder vore Vagtposter deres Ruter."

„Tak for Oplysningen," sagde den anden. „Kom saa, Jessie."

Morris gik videre med Jessie. Hendes lidenskabelige mørke Øjne og de svære Guldringe, der hang fra hendes Øren under en Bunke pelstykt Haar, vakte ikke ringe Opsigt. Morris blev ængstelig. „Lad os ikke gaa herinde i Strømmen."

Han fortalte om Millar, hvorledes han oppe i Stockholm en Gang paa Gennemrejse var blevet taget, fordi han gik for meget inde i Menneskestrømmen, — sigtet for Lommetyveri. I tre Maaneder sad han. Saa blev han ked af den

Ting, bad sig fremstillet for Dommeren og sagde følgende: „De har haft den Frækhed at sigte mig for Lommetyveri. Er De rigtig vel forvaret? Véd De, hvem jeg er? Jeg er den meget bekendte Jack Ferguson Millar! Jeg er Medlem af et stort internationalt Selskab, John Weeny limited. Vores Driftskapital er paa to Hundrede Tusende. Vi gør Forretninger i Bankhvælvinger og i førsterangs Juvelérbutiker i London, Paris og Wien. Tror De, jeg putter mine Fingre i jeres lumpne svenske Overfrakkelommer? Nej, min Herre. Vær saa venlig at lade mig faa min Bagage, at jeg kan komme bort fra saa tarveligt et Land. Lommetyveri! Aldrig har jeg kendt Magen!" Millar var ikke eftersøgt og fik følgelig Lov til at rejse.

Jessie lo. „Jeg saa' en Gang en Lommetyv arbejde. Han gik stille med Hænderne i Lommen, men der var ingen Bund i de Lommer, og Hænderne kom ganske stille frem neden under Slidsen. Hvor pudsigt. Ikke!"

Jessie skiltes fra ham udenfor Central-Hotellet, hvor hendes Fader, Mr. Weeny, var taget ind under Navnet „Mr. Clackwood Esq.".

Hun fandt ham nede i Restavranten i Selskab med en mager skægløs Herre i lang gul Overfrakke. Det var Selskabets Londonersagfører Mr. Dear. „God Dag, Jessie." Mr. Dear rejste sig med Haanden fuld af Papirer. Weeny havde meget at ordne. Han ejede en Privatformue paa en halv Million Pund Sterling, saa' for Resten meget distingveret ud, hvidvestet og elegant i Manchetlinned og Fodtøj. Men Ansigtet inde i den sølvgraa Skægindfatning spidsede sig ud mod en Næse af tydelig Jordbærkulør. Han var imidlertid kun normal og arbejdsdygtig, naar han var beruset, og begyndte derfor altid paa Portvinen strax før Lunch.

„Naa, min Pige! Hvor vil du saa hen i Aften?"

De blev enige om Wintergarten. Mr. W. Dear, *Attorney & Solicitor, London*, skulde af Sted med Aftentoget. Beklagede ikke at kunne være med til den lille natlige Forretning.

„Saa gaar vi i Wintergarten. Paa Hjemvejen kan vi gøre en lille Tur ned og se, om Drengene har alt i Orden." Nu bragte en Kellner ham „Times", der var bleven ledig, og han lod sig ikke mere forstyrre. —

Klokken halv tolv gik Jessie med Millar ud ad Wintergartens Bagudgang over paa den nærliggende Friedrichstrasse-Station. Jessie havde faaet Lyst til at se den nye Mand. Og hun saa' en meget snavset, noget skummel Person, der stank af frisk Guttaperka. Hun gik nærmere. „Hvad hedder De?"

„Pietro Kaput," sagde han. Hun lo, kunde godt se, at han var baade kraftig og køn, men holdt sig i fornem Afstand paa Grund af hans Lurvethed.

Peter Kopf var rasende. Han fandt Jessie bedaarende. Det var den Type, som han saa godt forstod at gøre sig hengiven, sort og blank var hun i Øjnene, munter og festlig, en udmærket Kammerat ved Udførelsen af lystige Indfald. Men hvad hjalp hans hvide friske Tænder, hans kokette Blink med venstre Øjenlaag ham, nu da han var i disse Slaveklæder.

Jessie stod med et silkeforet Slag løst over en pragtfuld Knipblingsbluse og maalte ham. Han skulede til Millar, der behandlede ham meget nedladende. Af Fødsel og Opdragelse var han saa god Gentleman som denne hovne Jockey! Men en afdanket tredjerangs Tjener lignede han i Tøjet, spist havde han ikke, drukket endnu mindre. Godt! Arbejdet skulde vise, at han var Gentleman endda.

Villaen laa et godt Stykke ude i Thiergartenkvarteret, temmelig isoleret midt i en Have. Som de fleste omliggende

Villaer stod den ubeboet om Sommeren udenfor Kontortiden. Den ejedes nemlig af en meget rig Diamanthandler, der havde sit Kontor i Villaens Stueetage. Selskabet kunde skimte den høje Gavlkrone over Buskadset. Situationskortet, som de allerede i London havde sat sig ind i, passede paa en Prik. Necks, der havde været i Berlin for at rekognoscere to Maaneder i Forvejen, havde gjort sine Sager godt. Skammeligt, at han nu sad fast.

Et Par af de yngre og mindst erfarne blev udstillede som Vagtposter helt oppe fra Siegesallee, en Kæde med fire Hundrede Alens Afstand mellem hver. De havde Anvisning paa at fingere berusede, hænge paa en Bænk og opholde — og om fornødent fornærme — enhver Betjent, der nærmede sig. Millars Halvsøster, en tolvaars Tøs i fantastisk Tiggerkostume, skulde drive i nærmeste Nærhed inde paa Fortovet. Hun havde en særlig Evne til at opholde navnlig ældre Herrer, som ubelejlig kom forbi. Hun sad stille paa en Stentrappe og klynkede og var smidt paa Gaden af sin onde fordrukne Stedfader, og hun var parat til at vise Mærkerne efter Slagene, om Herren ikke vilde tro hende.

Vagtposterne skulde skifte Plads hver Time, om Afløsning var der ikke Tale. Klokken halv tre skulde Hovedstyrken rykke frem.

Banden foretog altid meget faste Bevægelser, direkte voldsomme Fremstød paa forud valgte Stillinger. Det var sjældent, at nogen Operation under dette opsparede Højtryk af fælles Energi slog fejl.

Mr. Weeny kom kørende i en Droske ude fra Charlottenburg, hvortil han var taget med Toget lige i Forvejen. Han kunde uden at bemærkes saaledes gennemløbe hele Rækken af Vagtposter. Alt var i Orden.

Klokken halv tre kom Morris, Millar, en meget stærk,

forhenværende Nævefægter, Wilson, og Peter Kopf ned i Villaalleen. Millars Halvsøster sneg sig klynkende forbi dem. Alt var i Orden. Politiafløsningen var netop foregaaet, og Betjenten var oppe i Sidealleen.

Hurtig stak Morris en Jærnkrog ind i Laasen paa den store Gitterport og vred om. Op kom Laagen, og de gik rask ned over Grusgangen. Da Villaens Façade berørte Sidealleen, var Bagsiden med Haven den rette Operationsbasis.

Som de havde ventet, var alle Vinduer spærrede med Jærnpersienner.

Wilson, der var gaaet op ad Trappens tre Stentrin, hviskede ned til de andre, at den Stump Tændstik, han Klokken 6, da Forretningen lige var blevet lukket, havde anbragt i Nøglehullet paa Entrédøren, sad der endnu. Dette godtgjorde, at Huset nu var tomt. For en Sikkerheds Skyld ringede Wilson længe og voldsomt paa Dørklokken. Blev den lukket op, skulde han sige, at han vilde tale med Lægen — og saa opdage, at han var gaaet galt. Men der blev ikke lukket op.

Saa hentede Morris og Millar Ejendommens Brandstige for at naa første Sals Vinduer, der syntes lettest at angribe. Imidlertid viste det første Vindue sig at være blindt og malet paa Muren. Det nedslog dem. Tyve holder ikke af at maatte forandre Plan. „Vel," sagde Morris og studerede Grundridset ved Lyset af en Cigar. „Kontoret er de to Vinduer dèr i Stuen. Lad os gaa gennem Skoddet lige durk til Maalet."

Wilson ordnede nu Instrumenterne, nogle Løvsave, et Par engelske Tandfile og en Del fortræffelige Mejsler.

„Vær saa god, Hr. Kopf," sagde Morris og traadte tilbage.

Kopf lod Fingeren glide langs den bølgede Jærnskodde,

der ganske dækkede Vinduet. Han valgte et Punkt, hvor Rammen, som Persiennen gled i, sluttede mindre tæt til Muren. Der førte han sin Mejsel ind, og paa to Minuter var han færdig. Wilson havde allerede ved sit Besøg om Formiddagen bemærket en stor Træbuk ude i Gaarden; den blev hentet, og en Jærnstang blev stukket ind bag Persiennerammen, Wilson lagde sig med hele sin Vægt over Stangen, der støttede paa Træbukken, og med et svagt Knæk blev Persienne og Ramme løftet ud af sit Leje i Muren og hang slingrende ned i den klatrende Vedbend. Saa begyndte Kopf at bore i Vinduessprossen, det tog næsten et Kvarter, før han med en Staaltraad gennem Borehullerne kunde løfte Lukkehagerne af. Efter at have undersøgt, om der mulig henstod Genstande i Vindueskarmen, der kunde falde ned og gøre Støj, lukkede han Vinduet op, og de gik alle fire den Vej ind i Kontoret.

De hængte strax et tykt Tæppe, de havde medbragt, for Ruden og aabnede for det elektriske Lys.

Det var det, sagde Morris og tændte en Cigar, han fandt i en aaben Kasse paa Skrivebordet. „Ja vær saa god, Kopf, og vis, hvad De duer til." Han tog Plads i Sofaen. Kopf var i Færd med lidt Haartoilette foran et Spejl. Saa gik han omkring i Stuen og kiggede paa Væggene. „Ja det er Pengeskabet, De kigger efter," sagde Morris. „Det skal være nede i Kælderen. Naar De fløjter paa det, kommer det nok op."

Millar og Wilson, der havde gjort en Ronde i de andre Stuer, kom tilbage og nikkede. Alt var i Orden.

Der var et Træskab, der ganske fyldte den ene Væg. Og Kopf, der var Specialist i saadanne Indretninger, gik øjeblikkelig i Lag med en sort Jærnhætte midt paa Døren. Der var et Nøglehul, men en Kniv forslog bedre. Og Hætten gav Plads for en Elfenbensknap. Saa snart han havde

trykket paa denne, kunde de høre den svage Brummen af Jærnskabet, der steg op fra Kælderen.

„Bravo, Kopf!" sagde Millar. „*Well done, my boy!*" Det var ikke muligt at komme til dette indmurede Skabs Bagside, og Laasene var skjulte af Klapper. Man havde forberedt sig paa at kunne aabne dem ved at sende en kraftig Straale af en lille Sprøjte ned i Nøglehullerne, men det var ikke til at tænke paa nu.

„Her er Bomberne," sagde Morris, „og et godt Staalbor. Kil paa, Hr. Kopf!" Han strakte sig magelig paa Sofaen. Wilson stod Vagt ved Døren. Hans mægtige Arme syntes at hænge som Hamre dirrende i spændt Fjederkraft.

Kopf borede fem Huller omkring de fem Laase og satte Dynamitpatronerne ind i deres Leje. „Vær saa god," sagde han. „Nu er min Del af Forretningen forbi. Nu kan I andre brænde løs. Nu vil jeg se mig lidt om."

Millar kom med en Del Puder og Tæpper, som han svøbte om Skabet for at dæmpe Larmen, og Morris, der var ingeniøruddannet, anbragte en Traadledning i en af Belysningskontakterne. „Hvorfor ikke benytte Kommunens Strøm til at tænde Minen," sagde han. Der gik en Del Tid med denne Ordning.

Imidlertid gik Kopf ind i de tilstødende Værelser og tændte Lys. I et Spejl saa' han sit eget Ansigt, frygtelig medtaget, med lange Sodstriber under Øjnene og over Kinderne. Og da gik det ham, som det ofte gaar Tyve: at de paavirkes og beruses af de Stuer, hvor de er gaaede ind for at stjæle. Han befandt sig under voldsom Betagelse af den overdaadige Salon, hvis Damaskesportièrer blødt strøg hans snavsede Kind. Han gled med et halvt Blik forbi de store lyse Malerier af Kvinder, Kvinder, der stod med løftede Tamburiner paa en Marmortrappe, Kvinder, der laa strakt paa et Pantherskind. Han lod Fingrene glide

hen over de mavriske Taburetters riflede Ornamenter. Og han følte sig pludselig under en brændende Tørst efter igen at faa Del i denne rige Komfort og Elegance. Hans Haar, der hang ham ned i Panden, klæbede svedigt. Han fik en tyk Hoste, som havde han spist Støv. Han flængede Frakken af sig, saa Ærmegabene sprang og den raadne Vest skiltes i Ryggen. Han løste sit røde Slips, der snærede som en Strikke om hans Hals. Det lettede. Han gik med voldsomme Gebærder omkring i Salen, ind i Spisestuen, hvor Lyset brødes i Væggenes Kobberkar, hvor der paa Bordet endnu laa en hvid Dug med to slanke Sølvstager og en gylden og blaa Porcellænsopsats med røde Æbler. Han flængede Skjorten fra sit Bryst, gik og nynnede, gned sig i sine lange Tyvehænder. Det gjorde godt. Han drak et Glas Vin, kom buldrende ud i en Korridor, en Korridor med bløde Løbere; — noget andet end Fængselsgangenes klaprende Gulve af Jærnrister. Han smækkede en Dør aaben og kom ind i et hvælvet Rum af Marmor, der sænkede sig til et Bassin, omgivet af blanke Messingrør og snirklede Haner. Og nu flængede han de sidste Klude af sin Krop, prøvede Hanerne; saadan! Nu sivede fine Dampstraaler frem af Gulvet, lagde sig ømt og vaadt og varmt om hans Hud. Han gav sig ganske hen. Han lod det regne iskoldt og pludselig glødende varmt fra Loftets skinnende gule Brusekander. Han lagde sig ned i en Seng af lunt blødt Vand. Det buldrede og kogte inde i Rørene. Han dansede omkring paa de bløde Filtmaatter, gjorde Gymnastik og var inde og nippe til et nyt Glas af den søde Sherry i Krystalkaraffen. Han lagde sig paa ny i det lune duftende Bad.

Morris kom farende. „Hvad Pokker gør De, Menneske? Vil De ødelægge Forretningen for os?"

Kopf dansede for ham, fløjtede ham ind i Næsen. Den

store marineblaa Tatovering, der viste et Klownansigt midt paa hans Bryst, trak op til et overstadigt Grin, medens han vred sig af Fornøjelse. Han var Husets Herre nu. Han sprang ind i Sovekamret. Smuttede ned under det bløde Edderdunstæppe og rullede sig bekvemt tilrette.

Paa én Gang var det, som om Døre og Vægge lukkede sig sammen dumpt og kvælende. Det blev samtidig bælgmørkt. Han var absolut døvet og vidste, at han havde hørt en usædvanlig, en frygtelig bragende Larm. Han sprang op, og Morris faldt bagover imod ham. Millar tændte samtidig et Lys. „Satan!" raabte han. „Hvorfor forstyrrede De os med Deres Kunster!" Minen var sprængt for tidlig, og Explosionen havde gjort frygtelig Skade. I Kontoret var det meste Bohave splintret, en tyk Taage slørede forøvrigt alt; men Wilson var allerede i Gang med Staalskabet. En tre fire Slag med en Hammer, og Skabet var aabent.

„Hurtig!" hviskede Morris. „Explosionen maa være hørt." Han greb en Citytaske fra en Knage og rakte den til Wilson. Wilson bed Æskerne aabne med sine stærke Tænder og smed Juvelerne ned i Tasken saa ugenert, som bælgede han Ærter.

Kopf gik tilbage til sin Salon. Han var søvnig og vilde gøre sig det bekvemt. Han fandt en Sovefrakke foret med grøn Silke. Den var man i saa behagelig som i et Saffiansetui! Han puslede henne ved Klædeskabet. Dèr hang paa Rad mindst tredive Sæt Spaseredress i Staaltraadsrammer, Frakker og Benklæder for sig sammenlagte i stive Folder.

Wilson og Morris kom ind paa ham. „Er De gal, Mand? Hvad har De for?" „Hys," sagde Wilson. „Der er Folk inde i Haven. Af Sted!" Og i det samme rammede han med

knyttet Næve Kopf et Hug op under Hagen, der fældede ham som en Stud.

Politiet var imidlertid allerede ved Bagdøren. En Politibetjent viste sig under den opbrudte Jærnskodde.

„Hoveddøren," skreg Morris og trak en Revolver frem. En efter en skrævede de over Kopf og kom ud i Entreen. —

Betjenten løftede Kopf op og hældte lidt Vin ind mellem hans Tænder, førte ham hen til Sengen. „Nej, jeg vil klæde mig paa," sagde Kopf.

„Jeg haaber, min Kollega kan fange dem," sagde Betjenten. „Jeg hørte, at han fløjtede paa Assistance. De har faaet en slem Næsestyver, min Herre, og det synes, at Tyvene har taget det meste af Deres Værdisager med sig. Sprængt Skabet med Dynamit synes det. Er De lidt bedre? Godt, at vi hørte Knaldet!"

„Ja," sagde Kopf. „Vil De være saa venlig at tage den mørkeblaa Dress dèr til højre i Klædeskabet." Og han valgte sig omhyggelig en Manchetskjorte ud. Omsider var han paaklædt og tog i Entreen en elegant Silkehat.

„Vær saa venlig at hente en Droske," sagde han til Politimanden, der allerede var i Gang med at tage et Rids over Lejligheden. Den anden svarede noget stødt, at der var Holdeplads omme paa Hjørnet.

„Tak," sagde Kopf og han saa' sig om. „Jeg havde en lille Citytaske til Toilettesager, da jeg kom herind med Toget i Aftes."

„Er det maaske den?" sagde Betjenten og bukkede sig under en Stol.

„Jo, mange Tak." Han tændte en Cigar. „Jeg kører nu op til Politikamret," sagde han. „Vil De være saa god at ledsage mig." Men Betjenten turde ikke forlade Gerningsstedet.

Kopf hilste i Haven paa Kvarterets Politiassistent, der

betragtede ham noget mistænksomt, men lod ham passere, da han saa' Betjenten paa sin Post i Døren.

Klokken ti traf Kopf Jessie Weeny ved sin The i Centralkafeens Restavrant. „Er Deres Fader visibel?" sagde han. „Gud, Mr. Kopf!" sagde Jessie. „Er det Dem. Véd De, at baade Morris og Millar er satte fast. Og Fader er taget med Exprestoget til Hamburg for at holde sig klar til at forsvinde fra Fastlandet. Mig vilde han for ingen Pris lade følge med. Og jeg er ganske alene her, til jeg faar Telegram fra ham."

„Saa meget des bedre," sagde Kopf og satte Citytasken tungt paa Marmorbordet. „Saa meget des bedre."

Hun saa' paa Tasken, smilede og spidsede sine flammerøde Læber. *Well, my dear boy!*", og hun lagde sin Arm i hans og hviskede: „Nord-Syd-Exprestoget gaar om en Time. Jeg har altid drømt om en Tur til det skønne Italien, hvor jeg endnu aldrig har været."

VALDEMAR RØRDAM

[f. 1872. Udgivet: Sol og Sky, Digtsamling (1895) — Tre Strænge, Digtsamling (1897) — På Højskole, Fortælling (1898) — Bjovulv, et Digt (1899) — Karen Kjeldsen, Fortælling (1900) — Dansk Tunge, Digtsamling (1901, 2. Oplag 1904) — Gudrun Dyre, Nutidsfortælling på Vers (1902, 3. Oplag 1904) — Kærlighedsdigte (1903) — Karneval, et Digt (1903) — Ved Midsommertid, Digte (1904) — Den gamle Kaptajn, Fortællinger fra vor sidste Krig (1906)].

DET VAR EN AFTENSTUND

(Af „Gudrun Dyre", Nutidsfortælling paa Vers, 1902)

Det var en Aftenstund.
Men jeg, som ellers altid mindes
hvorledes Luften gennemskinnes
og Skyer farves og forbindes,
jeg mindes dette kun:

Det var en Aftenstund.

Du gik mig ganske nær.
Men jeg, som ellers aldrig glemmer
hvad Øret og hvad Øjet nemmer,
af Blikke, Tonefald og Stemmer,
mindes kun een Ting her:

Du gik mig ganske nær.

Tæt var min Hånd ved din —
din lille venstre, som ved Siden
i let Fremogtilbagegliden
mødte min højre hele Tiden,
din frem, tilbage min:

Tæt var min Hånd ved din.

Alt som vi to nu gik,
steg der af vore Hænders Svingning
i rytmisk Bort- og Sammentvingning
noget som dæmpet Klokkeringning,
en frygtsom spæd Musik — —

alt som vi to nu gik.

Det sker, som Elskov vil.
Endskønt en tredje var i Følge,
næppe vor Fryd vi kunde dølge,
så sød var denne Tonebølge —
Dog tav vi, skjalv dertil:

Det sker, som Elskov vil.

Så let var denne Rytme,
al Længsels Melodi:
Hånd imod Hånd til Møde
og — — uberørt forbi.
Selv den fik vore Hjærter til at gløde.

Da skete det, jeg strejfed
din Hånd med min engang:
Symfonisk i det samme
tusende Strænge klang.
Hver Nerve i min Krop var Sang og Flamme.

Fryd skjalv i mine Knokler,
Fryd sitred i min Hud,
af Jubel blev hver Celle,
hvert Blodkar videt ud.
Hvert Livets Væld tog mægtigt til at vælde.

Så luende en Vellyst,
at Hjærtet gjorde ondt,
begærede dog bønligt
hint lynende Sekund.
Gang efter Gang berørte jeg dig lønligt.

Og hver Gang var der nye
små Nervenæt, der skjalv,
og nye Baner sprængtes
i Hjærnens Himmelhvalv,
hvor Stjærnetåger tindrende henslængtes.

Jeg følte mig som selve
det grænseløse Alt,
opfyldt af Verdenskraften,
hvis Bølger steg og faldt:
Evig, uendelig — hin ene Aften.

———

STEMNINGER

Af „Ved Midsommertid", en Samling Digte, 1904)

I

VINTERAFTEN

De gik der sammen en Aftenstund,
en lun, lille Sti de vidste,
hvor Granerne stod i den hvide Lund
med Sne over grønne Kviste.

Tungt buldred en gammel Fasanhan op
og fløj med svajende Hale
og sad i den knudrede Egetop
og goel over Bakker og Dale.

Så snefaldshvidt og solfaldsrødt
mellem sorte Stammer og Grene;
ikke et Menneske havde de mødt,
ejede Skoven alene.

Der sprang kun tyst i den lette Sne
en enkelt Rå eller Hare.
Den såe de efter. Kønt at se.
Og hvor de Spor stod klare.

„Syng!" „Nej". Hun vendte sig.
„Hvis jeg kan."
Tre svaneskinnende Toner
fløj ud over Himlens gyldne Strand
bag Hegnets sorte Kroner.

Langt ensomt bort. De fløj og fløj
og sank i de fjærne Vande.
„Nej", sa hun, „Mennesker gør kun Støj".
Han kyssede hendes Pande.

Hvid Skumring vidskede Sporene ud,
og Granerne stod helt dunkle.
De såe over Toppenes Kors og Spjud
en mægtig Stjærne funkle.

II

HJEMVENDT

Floder og Have, Heder og Bjærge,
mange hundrede Mil.
Så går jeg langs ad en Grøftekant
ved et Hegn med stynede Pil.

Alt, hvad jeg leved og led derude,
er ligesom vejret hen.
De gamle Tanker, jeg tænkte før,
kommer flyvende til mig igen.

Falder fra Træerne, stiger af Markerne,
flyver mig tæt forbi.
Det gamle lystige Kvidder og Fløjt —
men jeg savner en Tone deri.

Jeg stanser og løfter mit Hoved og lytter.
Der flokker sig fler og fler —
men i Skoven fløjter en sørgende Fugl:
Jeg kender dig ikke mer.

III

MØRKNING

I Mørkningen blev det stille,
da foer de urolige Vinde hjem,
Stjærnerne stod i Himlens Dør
og vinkede efter dem.

På Marken står der et Poppeltræ,
det hvisler gennem Løvet.
Der sidder skjult en hjemløs Blæst
og fryser og er bedrøvet.

IV

STROFE

Hvad stiger og svulmer brat
for en Larm i den sorte Nat,
for en Sang i den susende Vind?
Det er tusende Klokketunger,
som ringer, råber og runger
Århundredets Højtid ind.
Et Hundredår ud, et Hundredår ind,
mens Ånderne fødes
og dyster og dødes
i Angst og i Håb.
Det gjalder, de kalder, de mødes:
Hør! Hør deres vældige Råb!

V

MANDELBLOMSTEN

Den første Mandelblomst var sprunget ud,
blegrød, sødt duftende. Jeg stod og såe,
hvor Lyset gled og glimred i de små
saftfyldte Årer i dens Blomsterhud;
men det var dig, det var din Blomsterhud,
det var vor Elskov, som jeg tænkte på.

Ung Duft af Græs, og Luften sød af Sol.
Da fløj en Sfinx tungt summende forbi,
tungt slog den ned på Mandelblomsten.
På Sfinxens Krop såe jeg et Dødninghoved.

Endnu imens jeg stod dær tankefuld,
fløj tungt den op. Et Blad af Blomsten løsnedes
og faldt på Stien for min Fod.

VI

EFTERÅRSVIND

Efterårsvind, det blæser ind,
Gardinet bugner i Måneskin,
blåt glimter den åbne Rude.
I Haven svajer de sorte Træer,
det rasler derude — og se, se dær:
Et Blad på min Pude!

Tys, mit Sind! Jeg veed den Vind,
som blæste det visne Blad herind:
Talt, talt og vejet!
Der rasler Løv på den grønne Vold.
Varm inat — Hvornår mon kold?
Højt løfter Månen sit gyldne Skjold,
det skinner ind over Lejet.

INGEBORG MARIA SICK

[Udgivet: Udi Løndom, Billeder og Skitser (1900) — Højfjældspræst (1902. 10. Oplag 1905) — Helligt Ægteskab (1903. 6. Oplag 1904) — Bølgeslag. Digte (1904) — Jomfru Else (1905. 4. Oplag 1906)].

LANGVEJSFÆRD

(Indledningskapitlet af „Højfjældspræst", 1902)

Højt oppe mellem Norges Fjælde ligger Liernes fjærne, ensomme Præstegaard.

Jeg vilde ønske, jeg kunde sige: Følg med derop paa snare Vinger — med Rypeflugt. Et stigende Sus — saa er vi der!

Thi muligt vil Du ellers vende om, før Halvvejen er naaet.

Først maa vi til Trondhjem. Og derfra gaar det „aarle om Morgen" ud og ind over Fjorden i adskillige Timer. Op og ned tillige! Thi den spinkle Damper vakler som en beruset over fraadende Bølger, indtil den stanser ved Stenkjær.

Den lille trange By i de store skønne Omgivelser springer vi over og kører mod Nord med Skyds, til Snaasenvandet skærer sig ind mellem Granerne ved vore Fødder under Eftermiddagens langlige Skygger. Saa ombord i en endnu

mindre Damper end om Morgenen og frem over Fjældvandets mere stilfærdige Bølger, indtil det er silde Aften ...

Under Farten stimler pludselig de faa Passagerer sammen paa Dækket: „En Elg, en Elg!" Midt ude i Vandet svømmer et stort Elsdyr, som løfter sin kæmpemæssige graa Mule med de vidt udspilede, prustende Næsebor højt over Bølgerne.

Ved Solnedgang dukker Vegset Gaarden frem, hvid og rolig for Enden af Vandet.

Vi gaar i Land. Og medens den lille Damper fjærner sig, førende det sidste Brus af „Verdens Larm" langt, langt bort, er der et stort, underlig stille Natur-Rige, der lukker sig om os ...

— Vi overnatter paa Gaarden og drager videre den næste Dag med Skyds.

Gennem Granskov, langs stejle Fjældsider, hvor rankende Linnea og St. Olafs Lysestage — voxbleg og fager — dufter under glitrende Dugg ...

Morgen højner sig til varm og straalende Middag — og stadig ruller vor Kariol gennem al den tavse, ligesom drømmebundne Dejlighed, hvor ikke et Menneske møder os. Kun hvide „Bjergfruer" vinker til os fra hver Klippespalte, hvor de har kunnet fæste Rod. — —

Hver fjerde Time højst dukker en enlig Gaard frem mellem Granerne. En menneskelig Oase midt i Ensomhedens Ørken, hvor der venter os — ikke Daddelpalmer og Kildevand, men Spegekød, Fladbrød og Tættemælk, hvis endeløse Traade man aldrig bliver færdig med, før man skal paa Kariol igen.

De siger Du til os allesammen — jeg mener Gaardens Beboere og vor egen Skydsgut, andre ser vi ikke — men bruger endnu ikke at sige „T a k f o r s i d s t" som ind-

ledende Hilsen. Det gør de hinsides Fjældet oppe i Lierne.

Er det en ganske selvfølgelig Forudsætning om en Fortilværelse, hvor vi stod hinanden nærmere end bag Legemets Mur, som har kaldt denne Hilsen frem paa enfoldige Læber? Den lyder bestandig som et Pust lidt højere oppe fra, skøndt der nu tænkes lige saa lidt ved den, som ved vort mere jordfødte Goddag.

— Henad Eftermiddagen bliver vor Skydsgut snaksom. Hele Morgenstunden har han været ordknap. Men nu synes det, som om en vis lurende Mistillid til vore Spørgsmaal er vegen, og vi faar en Del ud af ham, som vi efterhaanden lærer os til at forstaa.

Ola hedder han — Ola Kløvgaarden.

Vi spørger, om der ikke er Trolde eller Huldrefolk paa disse Kanter? Vi synes, her ser ud til alle Slags ...

Det vil han først ikke vide noget af. Saa pludselig peger han mod en stor Klippeblok, der luder ud over en enlig Gaard lidt i Højden og siger, at derinde har Huldrefolket et Slot. Staar man oppe over Klippen, ser man ned i et sort Hul. Det er Porten. Og kaster man noget derned — sit Tørklæde, eller hvad man vil — faar man det lige op imod sig igen. Ingen skal faa bildt ham ind, at det er Trækken. Hvor skulde den Træk komme fra? Og hvem skulde det være, som lo dernede med det samme?

Og hans Farmor, som blev gift til den Gaard, var en Dag ene hjemme som ung Kone. Da stod der pludselig En i Døren til Stabburet, hvor hun var ved at hente Mel, og sagde, at Huldren laa i Barnsnød inde i Fjældet. Hun fik komme og hjælpe.

Hun var ræd for at sige nej. Og svært ræd for at gaa med. Da husked hun, at det er Kristenpligt at hjælpe. Og gik da med. Ned gennem det sorte Hul i Fjældet. Derinde

laa Stakkelen — og hun hjalp hende ud af svær Nød. — Men da hun kom op igen paa „Fjældknausen", stod en broget Ko ved Siden af hende, som fulgte med til Gaarden. Det var Tak fra Huldrefolket. — Og endnu den Dag idag er der brogede Kør paa den Gaard. Enhver kan gaa op og se dem ...

Vi spørger, om han ikke ved mere. Nej, det gør han nok ikke.

Lidt efter siger han, at det var da dengang, da hans Fader var Barn og oppe i Fjældet at „gjæte". Da saa han „ret som det var" en liden graa Mand staa midt imellem Gederne, og da han gik hen til ham og spurgte, hvor han var fra — „da var han borte med engang". Men Gederne var ikke til at komme nær hele den Dag. Saa rædde var de blevne. — — —

— Det lider mod Kvæld. Og vi stanser ved Nynæs Gaarden.

Den ligger op ad Fjæld tæt ved Vejen. Og hinsides Vejen gaar Elven sin syngende Gang. Saa rejser sig atter Fjæld — lige op af Strømmens Brus. Thi Dalen er trang. Og skummel af begge Fjældsiders ludende Graner.

De fleste af Gaardens Folk er borte. Til Sæters med Køerne, som Ola forklarer. Kun Konen og en Unggut er nede — ved et Tilfælde — og kan anvise os Sovested.

Gæstesengene, fire i Tal, staar i et Rum ved Siden af den store Spindestue, der om Sommeren er øde og forladt.

Brugte Lagener, og Elsdyrskind istedetfor Tæpper, og Døre, som ikke er til at lukke — hverken den fra Stuen ud til Trappen, eller fra Trappen ud til Vejen — truer i første Øjeblik med at skræmme Søvnen bort. Men Trætheden efter de mange Timers Skumplen over alle Vejens Sten faar Overhaand.

Ved Midnat vender Bevidstheden pludselig tilbage gennem den Fornemmelse, at alle Rokkene inde i Spindestuen er begyndte at snurre — — — snurre — — —

Og man synes, at hvis man kigede derind, vilde man se dem sidde bag svirrende Hjul, alle Gaardens henfarne Piger og Koner og nikke til En — — — indtil man opdager, at det blot er Elven, som bruser saa nær, saa utrolig nær, at det er, som drog den sit Løb igennem Ens Hoved.

Og man synes, at der kan ikke være Tale om Søvn, uden hvis man kunde slippe bort fra denne Lyd — — indtil Lyden dog faar dysset En til Hvile igen. — —

Den næste Dag er den mest anstrængende paa Farten. Først Kariol i tre—fire Timer — i jævn Stigen langs Fjældvæggen med Elven dybt under os. Saa drager den sin Vej og vi vor. Indtil vor Vej strax efter stanser ved „bratte Fjældet", og vi stiger ned af Vognen med „Tak for Skyds" og Farvel til Ola.

Saa begynder Vandringen til Fods. Føreren gaar foran med vor Kuffert paa Nakken. Op og op. — —

Der er Sti over Fjældet nu — for det meste ret tydelig — men Varderne staar der endnu fra de Dage, hvor de var eneste Vejmærke i disse Højder. —

Efter et Par Timers Vandring stanser Føreren med et og ser skarpt mod Grunden for sin Fod.

„Bjørn!" siger han og retter Hovedet med et Sæt, som er ved at blive skæbnesvangert for vor Kuffert.

Der er traadt friske Bjørnespor tværs over Stien ...

Med Lynets Fart gaar vore Øjne rundt til alle Sider. Granen er her ganske lav og voxer kun spredt — Sten, Dværgbirk og Enebærbuske dækker afvexlende Fjældsiden — saa vi kan se langt om. Men Bamsen er ikke til at øjne. Føreren mener, den har søgt ned mod det fjærne Grandyb tilvenstre, bag hvilket Elven skjuler sig.

Alligevel — ganske trygge er vi ikke. Og da det pludselig rasler i det lave Enebærkrat tilhøjre, stanser vi aandeløse og med blege Ansigter — medens en Skare Ryper i brun Sommerdragt stryger tæt hen over Stien ...

Da den første halve Time er gaaet, kan vi dog lade Ængsteligheden fare og ganske tilegne os det opløftende i Situationen.

Ved en Omdrejning støder vi paa en indhegnet Grønning med en lav, langstrakt Sæterhytte.

„Budeien" staar i Døren og hos hende drikker vi nymalket, skummende Mælk med en egen krydret Friskhed i Smagen.

Vi spørger, om de intet har mærket til Bjørnen der?

Jo da. Der har været Mænd ude om den næsten ganske Natten ... Igaar tog den en liden sort Kalv ...

— Paa det højeste Punkt, midt paa den øde, stenede Fjældvidde, stanser Føreren og siger: „Der er de tre Vand i Li".

Og ud fra det Fjærne ser vi noget lyse gennem bølgende Taage ... Noget, der ligner Dugperler i et Slør — synes vi ...

Det er de tre Vand, som vi ved, at vi skal over, før vi kommer til Præstegaarden.

Vi spørger Føreren, om han tror, vi naar frem inden Nat. Det tror han ikke. Vi er to Timer over Middag nu.

Nedstigningen begynder. Paa sine Steder ganske brat. Det gaar med god, undertiden for god Fart ...

Fyrretræerne viser sig igen. Og nogle frygtsomme, spredte Forsøg paa Løvtræer.

Stien bliver jævnere og lidt bredere. Men Fødderne er ømme nu og Tankerne trætte. Vi mærker ingen Lindring, medens vi gaar og gaar.

Saa overskærer en Fos vor Vej med en brat og brusende Protest ...

Et Par Fyrrestammer er kastede over den som en ikke ganske sikker Bro, ad hvilken vi vakler over Dybet.

Mellem Brinkens stejle, fugtige Stene gror Ungbirke, ganske lyse og slørlette.

En af dem luder knækket ud over Dybets gnistrende Skum ...

Den har sin Historie, den Birk.

Medens Du gaar videre, og dine Tanker gaar i Takt med dine trætte Fødder, toner dens Historie efter Dig — — vil ikke slippe Dig — — former sig i Rytmer — — som Du maa fange ind — ligesom Skridt for Skridt ...

Hvor Strømmens Vande fossende gaar,
stod Birken med udslagne lyse Haar.

Den stirred sig svimmel i Fossens Brus —
og nejed Kronen med bævende Sus.

Det jagende Under den droges imod ...
Af Længsel den skjalv i sin inderste Rod.

Den lysted at favnes som Hjærtenskær,
af Strømmens gnistrende hvide Skær.

Aa, kunde den slide sig Foden fri!
De vildene Vinde fik staa den bi.

Og Birken droges, mens Vinden tog fat ...
Og — Stammen brødes en Længselens Nat ...

— En Dag jeg drog over Fjældvidden op.
Mod Stenen laa Birken med falmet Top.

Men, skøndt den var kløvet tæt ved sin Rod,
den mægted ej naa den styrtende Flod.

Som døde Arme dens Grene hang.
Fik aldrig sig gemt i det skummende Fang! — —

— Endda var Birken maaske dog glad,
endda saa hvisked maaske dens Blad:

„Og kom jeg et Fuglefjed mere nær
det jagende Unders blændende Skær,

og køler mig blot i min sidste Stund
en perlende Aande fra Fossens Mund,

— saa bytted jeg ikke min visne Død
mod fejreste Liv og Sundhed rød!

Saa ynker jeg Dig, saa rank Du gaar.
— Velsigner mit gabende Hjærtesaar!" —

— Gud naade den faldne ved Fjældets Sti!
Og — den, der maa vandre saa rank forbi! — —

— Føreren gaar med helt til det første Vand. Vi kommer til det henimod Aften.

Det første Vand er blaat og kruset. Med smaa, toppede Bølger, der dukker op og ned i Leg med hinanden — som Barnehoveder i Solblink.

De koger Kaffe og bager Pandekager til os i den store røde Gaard ej langt fra Vandet.

Vi spørger, om vi kan blive sat over Søen.

Ja, hvis der er en Mand med Baad.

— Vi gaar ned til Vandet. Der er en Mand med Baad. Og vi har en ubestemt Følelse af, at Søen er den blaa Tanganika, at han er Livingstone, og at vi er Stanley, som ved et Under fandt netop den, vi søgte ...

Han skal hjemad, Manden. Bare over det første Vand. Men han gaar ind paa, at sætte os over det andet med.

Saa kommer vi over, medens Vandet ustanseligt pludrer om vor Baad, og alle de blinkende, blaa Bølger vil med hen til den som en kærkommen Afbrydelse i Tilværelsens Ensformighed. — —

Vi spørger Manden, hvor lang Vinteren er paa disse Kanter? – Han svarer, at syttende Maj gik han endnu hjem over Søen ...

At tænke sig alle de smaa levelystne Bølger helt op til Frihedsdagen stængte bag Isens knugende Fængselsdør!

Manden spørger, hvor vi agter os hen?

„Til Nordli. Til Præstegaarden."

Han nikker. „Ja saa – til ham, Præsten," siger han og har ikke Lyst til at spørge videre. Heller ikke til at blive spurgt, saa vi lader det være.

Vi naar Bredden og haler Baaden med stort Besvær over en smal Landstrækning ned til det andet Vand.

Det andet Vand er sort og lukket.

Som om det havde suget alle Granbreddernes Tungsind og al Ensomhedens dybe Tavshed i sig! Det hviler tungt og dødt om vor Baad ... Kan næppe vækkes af Aareslaget til mindste Lyd ... Sidder ligesom bøjet over sig selv, stir-

rende ned i sit eget bundløse Dyb. I endeløs Betragtning af en Hemmelighed, som Ingen kan dele ...

Vi kommer over det i underlig trykket Stilhed.

— „Saa da," siger Manden. „Nu bare bent frem over Myren. Til Du ser det tredie Vand. Hvor Myren ender, begynder det."

Saa glider han bort i sin Baad.

Bent over Myren ... Ja, det lader sig nok gøre. Det vil sige — til Nød. Og ikke snorlige.

Ud og ind — med svuppende Lyd over gyngende Grund! Saa paa lidt fastere Jord, med Gran og lave Birke — som smaa Øpletter.

Saa ud igen over vigende Mos, hvor det klare Vand siver stille i dine Fodspor ...

Men Myren — hvor ender den?

Ja, i dine trætte Tanker gaar Spørgsmaalet rundt og rundt — — til den første Time er svunden ...

Og da — — medens Du ser, hvordan det breder sig foran Dig lige umaaleligt — — da ved Du det:

Myren — den gaar lige til Verdens Ende! Og hvor den hører op — — — der er det yderste Hav ...

Og Du gaar mod Verdens Ende, medens det siver under dine Fødder — — medens der bølger et Hav af hvide Multeblomster omkring Dig ...

Du gaar og gaar — medens Solen, træt af sin næsten døgnlange Dag, endelig slukkes som et rødt Blus bag Højderne i Nord ...

Og nu synes det Dig, at Du slipper op, at Du bliver færdig længe, længe før Myren ...

Og der er et vist træt Behag ved at tænke paa, at den har hvide Blomster nok, Myren, til at skjule Dig med, der, hvor Du maa synke ned imod den — — at den har hvide Blomster — — — bestandig flere hvide Blomster til at

skjule baade den — — og den med — — og Alle med, som Du kender og ved om — — Alle, der er paa Vej som Du — mod Verdens Ende ...

Saa er der en Bakke, Du næppe kan slæbe Dig op ad. En Bakke, som er mørk af susende Fyrretræer ...

De ranke Stammer viger med et som efter Aftale ... Og Du træder ned til det yderste Hav ...

Nej — det tredie Vand glider hen til Dig og lægger sin lysende, sølvblanke Flade om dit trætte Billed som et dulmende Favntag ...

Og i samme Nu er der intet, der svider mere — hverken i dine Tanker eller i dine Fødder ...

Der er en Baad — men ingen Mand ... Og Du ved ikke, hvorfra den kom. Eller hvordan Du kom ned i den ...

Men Du glider — — Du glider over den blanke, sølvglatte Flade ... Og paa en Gang ved Du det: Her er det den fødes — den lyse Nat ...

Den lyse Midnat, som dirrer hvidligt over alle de rundede Fjældkamme — herfra stiger den op ...

Det er denne slebne, skinnende Spejlflade, som Højfjældet løfter op imod Himlen, der suger Dagen ind og sender al Solens Afglans tilbage — naar den glødende Kugle er dalet, — for at opklare hele den vide Hvælving, der omspænder Jorden ...

Du ved ikke, hvordan Du kommer over alt det glidende Sølv, der med en egen glasklar Lyd sagte viger for din Baad ...

Du ved ikke, hvordan det gaar til, at Du er tæt ved en grøn Birk, der stiger brat op mod et lavt Hus — med mørke Fyrretræer til Baggrund og noget hvidt og slankt ved Siden — som et Kirketaarn — der tillidsfuldt støtter sig mod Fjældvæggen ...

Du hører de Andre sige, at fra Præstegaardens Vinduer

maa En have set, at der var Baad paa Vandet i Midnatstimen og have vækket Forpagterens og gjort rede til Modtagelsen -- thi der er Flere, som kommer ned ad Brinken — — — Men Du fatter ikke Ordene.

Du synes, at den bløde Kystlinje, som skyder sig ud imod Dig, har kun et Navn: hinsides. Hinsides — hvor al jordisk Fremgangsmaade maa ophøre ...

Men da Baaden med et sidste Skvulp glider mod Land, ser Du paa Breddens Sand en Skikkelse — rank og høj, mørk som et Bud fra den mørke Nats Alvor midt i al Lysningen ...

Og da forstaar Du, at Du er ved Maalet for Din møjsomme Langvejsfærd: den ensomme Præst deroppe mellem de fjærne Højder ...

AASE GAASEPIGE

(Af „Bølgeslag", Digte, 1904)

Og Aase Gaasepige sad
og sang ved Markens Sti.
Der kom en Skare højt til Hest
med Brask og Bram forbi.

Og Aase Gaasepige sad
paa Gærdets Stene graa.
„Hej, liden Pige, rød om Kind,
hvem venter du vel paa?"

— „Paa Kongens Søn af Engelland
Dag ind, Dag ind og ud!
For det er sagt, før jeg blev fød,
jeg bliver Konge-Brud."

Da lo den Herre højt til Hest:
„Den Kongesøn er jeg.
Men liden Pige, rød om Kind,
min Brud du bliver ej!

Dig giver jeg et flygtigt Kys —
gaar saa i Leding ud.
Og fører hjem til Gyldenslot
en fager Fyrstebrud."

— „Gud signe dig, du Kongesøn,
og al din Ledingsfærd!
Men vil det Gud, jeg bliver dog
en Gang din Hjærtenskær!"

Og Aase Gaasepige sad
paa Gærdet ung og varm.
Der kom et Brudetog forbi
med gylden Hængekarm.

Der sad en fager Herre-Brud
i Fyrste-Kaabe blaa.
„Du liden Pige barefod,
hvem venter du vel paa?"

— „Paa Kongens Søn af Engelland;
jeg blive skal hans Brud.
Det blev mig sagt i Hjærtets Dyb —
jeg ved, det kom fra Gud."

Da lo Fyrstinden højt i Karm:
„Den Herres Brud er jeg.
Til liden Mø paa Gærdets Sten
gaar aldrig Kongevej!

Du sover under natlig Sky
ved Stenens haarde Barm —
jeg sover under Purpur-Ly
i Kongesønnens Arm" ...

— „Gud signe dig, du Kongebrud —
din Herres Glæde med!
Men — vil det Gud, jeg naar en Gang
det bedste Løndoms-Sted."

Og Aase Gaasepige sad
paa Gærdet, smal om Kind.
Henvejret var hvert Blomsterblad
med Høstens vilde Vind.

Og Aase Gaasepige sad
paa Gærdet bleg og mod.
Der kom en bøjet Vandringsmand,
hvis Kappe randt med Blod.

„Du liden Mø ved Vejens Kant,
min Fod er mat og saar.
For trætte Pande Markens Sten
som Pude falder haard.

Min Fjende tog mit Gyldenslot
og drev mig langt af Led.
Jeg er en fredløs Tigger blot,
som ingen kendes ved.

Men har du Vand af Kildespring
min mødig Fod at to?
Og har du Bolster — hvidt og blødt —
at unde mig til Ro?"

— „Aa, Kongesøn af Engelland,
velkommen her til Ro!
Thi har jeg Taarers blanke Flod
din mødig Fod at to.

Aa, Kongesøn af Engelland,
en Pude har jeg vel:
mit hvide Bryst skal vugge dig
til Hvile dyb i Kvæld.

For nu — nu er jeg Konge-Brud,
tør bøde alt dit Savn.
Nu er jeg bleven dronningrig,
fik al din Sorg i Favn.

Nu sidder jeg, dit Hjærte næst,
paa Tronen, blodig rød ...
Du gav mig Livets bedste Part,
at dele glad din Død —

at følge dig til Livets Strand
bag Dødens tavse Gru ...
Aa, Kongesøn af Engelland —
velsignet være du!"

JOHAN SKJOLDBORG

[f. 1861. Udgivet: I Skyggen, Noveller (1893. 2. Oplag 1903) — En Stridsmand, Fortælling (1896. 3. Oplag 1900) — Kragehuset, Fortælling (1899. 2. Oplag 1900) — Almue, Billeder afsides fra (1900. 2. Oplag 1900) — Wolle Krogh, Jydsk Folkelivsbillede (1901) — Gyldholm, Arbejderroman (1902. 2. Oplag 1902) — Bjærregaarden, Fortælling (1904. 3. Oplag 1905)].

DØVE-ANDREAS

(Af „I Skyggen, Fortællinger, 1893)

I

Som Herregaardssmed paa Ravnstrup havde Døve-Andreas lagt Mærke til en Grusbanke, som laa ud for Smedie-Døren. Tværs forbi Døren førte den brede, optraadte Vej, ad hvilken Stude-Drifterne kom ind fra Udmarkerne, og lige paa den anden Side af den var Grusbanken.

Den var saa høj, at den fra Smediens Synspunkt rakte op mod Skyen. Ind i den var skaaret en halvrund, vældig vid Grav, hvis skraa Sider stod rødbrune af Grus med smaa Rullesten og Kager af sortebrun Al imellem.

I denne Grube og op over Banken havde Herremanden plantet Fur det Aar, Andreas fik Pladsen.

Mens Arbejdet stod paa, var Smedens Overkrop ofte kommen til Syne over Halvdøren, paa hvilken han hvilede sine nøgne, haarede, muskeltykke Arme. Hans store,

godmodige Øjne smilede ad hele Foretagendet, og i det sodede Ansigt lyste en Rad hvide Tænder. Naar han havde staaet her lidt, lo han, saa hans Bluse rystede, og saa klang Ambolten igen.

Men saa var det at Furrerne virkelig tog til at gro. Det var det underligste, Andreas havde kendt.

Saa ikke alene lagde han Mærke til Grusgraven, saa studerede han den, til han kendte hver Naal paa de smaa Træer. Hver Aften fra April til Oktober, naar han havde slukket Ilden paa Essen og tændt sin Pibe, sad han nemlig udenfor og saa paa de grønne Smaaduske i det røde Grus. Og han havde Pladsen her i ti Aar.

Naar hans Blik ikke var bundet til Hændernes Gerning, strejfede det gerne over Studevejen, som sad der et lille, lokkende Væsen i Toppen af hver Fur og vinkede til ham med sin lille Alfehat.

Hidtil havde intet saaledes draget hans Øjne til sig. De unge Piger havde han aldrig set efter. Hans Øre kunde jo ikke skelne Gant og Tant fra Alvorstale. Han boede i denne Henseende som en ensom Mand paa en stille Borg, og han turde ikke nedlade Vindebroen for den Verden, der var udenfor, thi han vidste ikke, om den var befolket af Venner eller Fjender.

Var han sammen med en eller anden Person, saa denne paa ham, som vilde han sige: „Det kan jo ikke hjælpe at tale til dig, for du kan jo ikke høre, Andreas!" Var han sammen med flere, saa var der altid nogle, som lo, og intet pinte ham mere end Latteren, han ikke forstod.

Derfor var Andreas altid hjemme ved Smedien, og derfor foretrak han Furrenes Selskab fremfor Menneskenes.

Den Hovedvej, der ellers fører Livets mange Røster ind til et Menneskes Bevidsthed, var jo lukket for Døve-Andreas's Vedkommende. Kun Furrene talte til ham i det

tavse Sprog, som sænker sig gennem Øjet. „Du ser forundret paa os, Andreas, med dine gode, enfoldige Øjne!" sagde de. „Men der er Næring alle Vegne, naar man vender Rødderne ret. Vi er langt lykkeligere, end om vi var Prydplanter i Herremandens Park. Her dækker vi den haarde Al og den stride Grus, og saa vokser vi til Gavntømmer. Det skulde du ogsaa, Andreas!" — De løftede paa deres Kronskud hans Tanker op med sig, saa naar hans Forestillinger hævede sig over Hverdagslivets Huggen i Stykker og Svejsen sammen, saa stod det i Forbindelse med det, han daglig havde for Øje tværs overfor Smedien. — Naar Rimen ind mod Jul pyntede Naale og Grene, og Morgensolen spejlede sine Straaler i de mangfoldige Krystaller, saa var det, som hundrede Julelys tændtes her for ham alene. Og naar Vinteren med sine Dynger havde dænget alt, hvad der var smaat og stod lavt, og man saa kom hen i Marts—April, stak de grønne Spidser ovenud af Sneen, ligesom nikkede til ham og hviskede: „Nu har vi jo Foraar, Andreas!"

Saaledes banede de smaa Fur sig et Spor ind til et festligt Rum i den døve Mands Indre, hvor Tankerne samledes, naar de kom puslende fra det daglige Smaaliv. Furrene blev hans Venner og hans Tankers Selskab.

Aar øgedes til Aar under denne Omgang. Og saa kom der en Tid, da Andreas fik Lyst til en Gang at *vove* noget. At smede Søm og Beslag kunde han udenad ligesom en Ramse i Balles Lærebog. Men han fik Lyst til at sætte en Prøve, som for Alvor kunde lykkes eller mislykkes. En Livsprøve skulde det være.

Fra de voksende Fur suste Livets Pust ind til ham, og dette Sus sænkede sig som Drømme i Herregaardssmedens Sind.

II

I Ravnstrup Bakker laa en Lod paa en halv Snes Tønder Land. Øst efter gik den ned til Aslev Bæk, og her i Lavningen kunde nemt blive et Par Agre med Foder til en Ko. Mod Vest gik Lodden op over en Stenrevle, der engang havde været Strand, og bugtede sig videre op efter i meget ujævne Banker. Paa det højeste Sted laa en af Oldtidens mægtige Gravhøje, hvorfra man kunde se vidt ud over Fjorden og Nordjyllands bakkede Egne.

I denne Lod forelskede Døve-Andreas sig. Og saa giftede han sig med Glarmandens Bolette.

Ved en Høstfest paa Ravnstrup havde der været Dans paa Loen. Men Andreas havde siddet i Udskuret for sig selv. Ungdomskredsens Fyrværkeri af lette Ord og munter Latter, som fløj omkring og gnistrede, gik forbi hans Øre. Uden for Skæmten og de susende Skørter havde han siddet og set det hele, siddet som i en Klokke af tykt Glas, hvorigennem ingen Lyd kunde trænge; kun de dumpe Dansetramp kunde han mærke.

Ud paa Aftenen var Bolette kommen hen til ham og havde stillet sig tæt op imod ham. Han havde flyttet sig. Men da det svulmende Kvindelegeme, der pustede efter Dansen, gentagende nærmede sig ham inde i det halvmørke Rum, var han bleven underlig til Mode. Det havde kriblet ham i Kødet, som skulde han gribe dette Stykke fra Livets Gilde, Skæbnen ligesom havde skubbet hen til ham. Men Andreas var fremmed for Livets Praksis i denne Henseende, og den ukendte Ængstelse holdt hans Arm tilbage. Foreløbig kom der ikke andet ud deraf for ham end nogle vaagne Nattetimer.

Men da han havde købt Lodden i Ravnstrup Bakker, havde bygget en Bolig der for sine sammensparede Penge og gravet sig en Smedie ind i den gamle Strandkant, saa

skulde han jo have en Kvinde ind i Huset. Og da kunde det ikke falde ham ind at tale til andre end Bolette.

Da Andreas den første Morgen som gift Mand aabnede Hyttedøren, stak han sit uvadskede Smedehoved ind under et frisk Styrt af sval, strømmende Morgenluft. Han aabnede sine Øjne og saa den grønne Engstrimmel, Stenrevlens hvide, solblegede Muslingskaller og de brune Lyngbanker, kronet af Kæmpehøjens Kuppel, dette Stykke Urland, der altid havde hvilet som i en evig Stilhed og Fred. Og han saa det alt i en ny Belysning, thi det var Morgen i hans Sind. Han følte sig staaende Ansigt til Ansigt med sit Livs Dagværk.

Her var det jo, at Livsprøven skulde staa.

Saa tog han en Mundfuld Kardus, satte sig paa en mosgroet Kampesten og lod Blikket løbe op og ned ad Terrænet ...

Indtil Bolette med et lyksaligt Smil over sin husmoderlige Værdighed meldte, at Kaffen var færdig.

— — Saa kom de søgne Dage, den vanskelige Tid, da Drømmene skal indfries.

Andreas planerede, plantede, pløjede og kulgravede sit Jordstykke mange Gange — i Fantasien. I Virkeligheden kom han ingen Vegne.

I Løbet af femten Aar bragte Bolette nemlig en Vrimmel af Børn til Verden. I de femten Aar var han lænket til Ambolten og maatte være glad til.

Og Livsplanen vedblev at være lige langt fra sin Udførelse.

Men der var Granit i Andreas.

Ligesom der nemlig i ældre Jorddannelser findes varige Bjærgarter, der afgiver de solideste Grundsten for Civilisationens stolte Bygninger, saaledes gives der ogsaa Arter af Mennesker, der har saa megen oprindelig og ufor-

gængelig Natur i sig, at ethvert Samfund gør vel i at bygge derpaa. Af den Slags var Døve-Andreas.

Vel saa han nu mere tungsindig ud gennem Smediens Halvdør i de korte Pusterum, han tog sig; vel blev han mere duknakket i de femten Aar, han stod her og hamrede, men med hvert Slag slog han dog mere fast for sig selv, at det, han havde tænkt sig, dog nok en Gang skulde komme til at sæde.

Han havde aldrig talt mange Ord; i de femten Aar blev han end mere faamælt. Det var heller ikke mange Tanker, han havde tænkt, og i de femten Aar blev det ikke til flere; tværtimod samledes hans Sind end mere ensidig om den ene Grundtanke. Men denne holdt den selvgroede Skikkelse ogsaa fast med et Urmenneskes Styrke. Holdt den fast som et Rov, ingen kunde fravriste ham, og om hvilket han var rede til at kæmpe med selve Skæbnen, om det skulde være.

Ikke saaledes, at han tænkte paa nogen Slags formastelig Opsætsighed.

Nej, Andreas vidste saa godt, at Skæbnen gik sin uanfægtede Gang over Menneskenes Hoveder, at den gav Giftermaal og Børnetal og alskens Tilskikkelser efter det, som forud var bestemt og afgjort.

Men saaledes at ingen alligevel skulde kunne afgøre Striden, før han ikke mere var til.

Han vilde ikke for alt i Verden paa Trods kæmpe mod Verdensordenen, men paa Bunden af hans Sjæl laa det dog fastgroet, at hvis Livet ellers blev langt nok, saa skulde dog Prøven baade sættes og holdes. —

Saaledes gik den tavse, ensomme, døve Mand sin rolige Gang som en Klode i sin Kreds — med ét Midtpunkt i sit Liv og én Livsplan over sin Bane.

Naar han hentede Vand ved Bækken, faldt han stundom

i Tanker, blev staaende og saa neden fra paa de nøgne Banker. Og stundom sad han paa Kæmpehøjen og saa det samme ovenfra. Men han ventede.

I femten Aar ventede han, uden at der var nogen Fremgang at øjne. —

III

Der kom jo imidlertid de Dage, da Bolette ikke længere kunde føde Børn. Da var Andreas over halvtreds. Han tænkte dog ikke paa, at fra den Alder plejer Menneskets Kraft at dale, men han fandt, at nu var Tiden inde, han havde ventet paa.

Fra den Stund var de to aldrende Mennesker tidlig og sildig at se i Bankerne med Skovl og Hakke og Trillebør.

Kæmpehøjen voldte Andreas Hovedbrud. Ved Foden af den var et stort Hul, som den nemt og passende kunde fylde. Paa den anden Side var det en egen Sag at røre ved saadanne gamle Ting, syntes han. Dernede, hvor Bækken nu løb, var Fjorden gaaet ind i sin Tid, kunde han nok tænke; hvor Smedien stod, var jo den gamle Strand. Her havde altsaa Fortidens Folk haft deres Færd, og her i Højen havde de jordet deres døde. De havde nu hvilet i Fred, Gud ved, hvorlænge, og saa skulde han give sig til at kaste med de dødes Ben. Nej, deraf kom ingen Velsignelse, troede han.

Alligevel, Højen var dog kun Jord, og den var hans, saa han havde lovlig Ret til at handle dermed, som han vilde. Og en Morgen gik han da derop med sin Spade for at gøre Begyndelsen.

Men da han satte Foden paa det gamle Mindesmærke, kom han til at tænke paa, hvor mange Tusinde Spadefulde dog saadan en Gravhøj indeholdt, og hvilken Møje det dog havde voldt i sin Tid at tue dette mægtige Hvilested. Da

sænkede han Spaden, hvilede sine Arme paa Skaftet og grundede paa, hvad Eftertiden mon vilde gøre ved hans Arbejde.

Da han derefter løftede sine Øjne og saa, hvor blødt og smukt Højen rundede sig, og hvor hel og uberørt dens Overflade var, saa kunde han ikke øde den. Det vilde for ham være som at skære i levende Kød, syntes han næsten.

Saaledes fik Gravhøjen Lov at staa.

Senere blev den fredlyst til evindelige Tider med Underskrift og Thinglæsning, og endelig blev der en Dag anbragt en Sten paa den med dette indhuggede Mærke: „FM" med Krone oven over. Da saa Andreas derop, gumlede paa Skraaen og sagde til sin Kone: „Det er ligegodt Kongens Krone, Bolette!" Han var øjensynlig glad over, at han havde ladet dette gamle Minde staa i Fred.

— — Da fem, seks Aar var gaaet, saa det ud til, at Træerne, han havde plantet, vilde komme frem. Nu lagde han ogsaa sit meste Arbejde her fremfor i Smedien.

Efter femten Aars Forløb var her en hel Plantage, hvor Kapellanen holdt det første offentlige Møde. Snart blev der flere Sammenkomster af Omegnens Folk paa denne hyggelige og lune Plads. Den gamle, hvidhaarede Pastor Petersen tog undertiden herud med alle Præstefrøkenerne og drak Kaffe. Og selve Klavs Kaas til Ravnstrup havde ogsaa værdiget Plantningen et Besøg.

Ligesom Oldtidens Folk hver for sig troede, at de boede i Jordens Navle, saaledes mente Andreas egentlig, at hans Lod i Ravnstrup Bakker nu var Verdens Midtpunkt.

Ved det første Møde havde Kapellanen brugt Plantningen her som en Lignelse. Det havde Andreas faaet fat, og siden var han tilbøjelig til at tro, at alle Taler, der blev holdt her, drejede sig om det samme, som hans egen Tankegang kredsede om. Og høre, hvad der blev talt, kunde

han jo ikke. Han stillede sig altid andægtig op forved den, der førte Ordet, og enten det gjaldt den kristelige Omvendelse, den politiske Stilling eller Andelstankens Fortrinlighed, saa tog Andreas det som en Hyldest til sine Hænders Værk. Og ud fra dette Synspunkt takkede han regelmæssig Talerne for Ordene.

Forvalteren paa Ravnstrup skaffede ham Præmie og lovede ham en Husmandsrejse til næste Aar.

En Husmandsrejse! Det var ved at løbe rundt for Andreas. Han havde en Gang været i Løgstør, men ellers kendte han ikke noget til den Verden, der laa uden for Ravnstrup Sogneskel. Han var i den Henseende som Negeren, der aldrig har været paa den anden Side Floden.

„Hvor tror du egentlig, jeg skal hen, naar jeg nu skal ud at rejse?" spurgte han Bolette.

„Ja, det kender En jo ikke, Andreas!" svarede hun.

„Hva- a!"

Hun bøjede sin Mund til hans Øre og raabte paa ny: „Jeg siger, det kender En jo ikke, bitte Fa'r!"

Han nikkede med de højtideligste og mest forventningsfulde Miner: „Nej, — det kender En ikke!" gentog han for sig selv.

Ofte sad det gamle Par oppe ved Mærkestenen paa den lyngklædte Gravhøj inde mellem Granerne, naar Aftenskæret strøede sit milde Guld over Heden. Det var jo Glædens Dage for dem. Ikke den Glæde, der bruser ved Tanken om, hvad Fremtiden lover, ikke Morgenens, men Aftenens, den stille, alvorsfulde Glæde, der stiger fra den Gerning, som er gjort.

Men naar de sad her, mens den store Stilhed spændte sine Kæmpevinger over fra den ene Synsrand til den anden, saa blev Andreas stundom angest. Angest for, at Lyk-

ken maatte være for stor. Og som Mørket faldt paa, syntes han, at Kæmpevingerne svævede truende over dem.

IV

En Dag kom saa Forvalteren for at faa Andragendet om Husmandsrejsen skrevet under.

Men da havde Andreas alt længe gaaet med højre Arm i Bind.

Sidst paa Vinteren var nemlig Slagter Jespersen kommen kørende som en gal Mand ned ad Ravnstrup Vejen. Hestene foer i vildt Løb, mens Slagteren dinglede fra den ene Side af Agestolen til den anden og brølede: „O, Susanne, o, Susanne!" Andreas kunde jo ikke høre, og han gik i sine egne Tanker forved Køretøjet, til det var lige i Hælene paa ham. Stind og stiv var han jo efter et helt Livs Slid, saa da han sprang til Side, tumlede han og knækkede højre Arm og Kravebenet.

Siden havde Maren Spliid behandlet ham med Trolderi og Smørelse, men Armen var og blev ubrugelig.

Nu stod Forvalteren her altsaa med Andragendet. Andreas' Helligdagstrøje havde Bolette for længe siden pudset op; den hang inde i Skabet ved Siden af et Par ny Bukser af Aalborg-Klæde, der var anskaffede med Turen for Øje, og Andreas havde øjensynlig ogsaa Mod paa den. Alligevel saa han betænkelig ud. Konen og han var nemlig flere Gange blevne enige om, at det under de foreliggende Omstændigheder af flere Grunde var bedst at opgive den.

Bolettes bekymrede Udtryk tydede imidlertid paa, at hun frygtede, at Andreas ikke kunde modstaa, nu han saa Papiret.

„Du kan jo dog ikke høre, hvad de siger til dig, Andreas!" raabte hun.

Med et svagt Nik syntes han at indrømme denne Kends-

gerning. Men lokket af alt det herlige, som hans Indbildningsevne havde forbundet med denne Rejse, indvendte han: „Men jeg kan da nok se, Bolette!"

Dette kunde hun jo ikke nægte.

„Men Jærnbanerne og saa meget andet derude ... du kan saamænd ikke retirere dig selv!"

Imidlertid spurgte Forvalteren Andreas ud, vedrørende Skemaet.

„Han kan saamænd ikke modstaa," tænkte hun. Endnu en Gang gjorde hun dog et afværgende Forsøg, idet hun raabte ham ind i Øret: „Ja, men du kan jo ikke knappe dine Bowser æ bag, bitte Fa'r!"

Han blev alvorlig betænkelig. Den venstre Arm var næsten ubøjelig, og den højre kunde han jo nu ikke faa bag om og knappe Selerne. Han vidste godt, og han forstod ogsaa, at denne lille praktiske Vanskelighed saa godt som umuliggjorde Rejsen. Han stod en Tid og grundede og klemte Skraaen.

Saa sluknedes efterhaanden Haabet i hans Blik, det svandt i Skyggen, som lagde sig over hans rolige Ansigt, hvis Udtryk blev vemodigt, som sagde han Farvel til et smukt Syn.

„Nej, vi faar vel lade det være!" ytrede han omsider afsluttende, men med en næsten blød Stemme.

— — Men der kom værre Følger af Faldet end det, at Andreas maatte blive hjemme fra Husmandsrejsen. Lange Tider efter var der endnu ingen Magt i Armen, saa han ikke kunde fortjene en rød Øre, især da det var den højre, og Sygdommen trak stadig løs Gæld til den faste, som var i Forvejen.

Nu forstod Andreas, at herefter vilde det dale. Han gik tavs omkring og saa paa sine Fur, der groede op om Kæmpehøjen. Kun en Gang imellem sagde han med den

ensformige Tone, tunghøriges Tale ofte faar: „Det er lige godt et Minde, det ene med det andet, Bolette!" Stadig den samme Sætning sagde han med visse Mellemrum i disse Tider. „Det er ligegodt et Minde, Bolette."

Først efter et Par Aars Forløb kunde han begynde at smaasysle ved Skruebænken. Men det blev ikke til andet end Smaahuggen og Smaahamren; aldrig mere i sit Liv kom han til at slaa et ærligt Slag, der rigtig kunde synge i Ambolten.

Og saa blev det jo ogsaa kun Smaaskillinger, han tjente. Alting blev herefter saa smaat. Dagens Kost blev kun til Smaabidlinger -- Smaasulten det meste af Aaret og Smaafrysen hele Vinteren. Smaasnakken. Og de gamle Ben flyttede sig mere og mere smaatrinet som hos dem, der nærmer sig Graven og dog gruer for det aabne Hul.

Og de store Tanker, de blev ogsaa smaa, og det var maaske alene derfor, at Vendingen var kommen, tænkte Andreas, thi det er ikke godt, naar Menneskenes Tanker bliver altfor store.

Saaledes var det kun alene Skyggerne, der blev længere og længere. — —

Da den første Karse nede ved Aslev Bæk udfoldede sin lila Krone, døde Andreas. Seks stærke Sønner bar ham til det sidste Hvilested. Men Bolette overlevede ham kun i fjorten Dage -- saa nær kunde de fulgtes ad i Døden.

Og det burde de i Grunden have gjort. Og saa burde de have været jordfæstede inde mellem Furrene, de havde plantet.

Og mange, mange Aar efter burde der endnu suse Fur over deres Gravtue, og den Slægt, der da vil leve, burde forstaa som Andreas, at den unge Daad gror godt af Ærbødighed for de gamle Minder.

EDVARD SØDERBERG

[f. 1870, † 5. Januar 1906. Udgivet: Ægtemandens Dagbog (1897) — De Umyndige (1899) — Gadens Digte (1900) — Det daglige Brød (1901) — Oprøret (1902) — Den evige Higen (1902) — Rønnerne (1903) — Hans Rige komme (1903) — En klog lille Pige (1904) — Kærlighedens Frugter (1905) — Hypatia, det nye Samfund i Regnegade (1905)].

DEN EVIGE HIGEN

(Andet Kapitel)

Mens jeg endnu var Barn, laa vort Hus midt i en stor Have, skilt fra Vejen udenfor ved en Hæk. Ved denne Vej, der var beplantet med Kastanier, hvis tætte Løv om Sommeren dannede en Hvælving, hvorigennem Sollyset sjældent naaede, laa hist og her en Villa eller et lille Hus med en Blomsterhave, hvor Stokroser og Gyldenlakker skinnede og fyldte Luften i Alleen med sagtmodige Dufte.

I vor egen Have voksede ingen saadanne Blomster; *der* groede alt vildt som i en Tykning. Fader led det bedst saaledes. Fra Lysthuset længst tilbage i Haven saa man ud over Markerne til den anden Side; lige foran var Terrænet meget ujævnt, med bratte Sænkninger og stejle Skrænter, og længst ude var Strand, Hav med fjærne Sejlere, og en stor, aaben Himmel, som blændede og svulmede. Allernærmest løb en Landevej, der vist kom langt borte fra,

og som forsvandt histhenne, hvor de fjærne Omrids af Byens Tage og Kupler blaanede frem. Denne Landevej, husker jeg, var noget af det første, der beskæftigede mine Tanker; enhver Forbigaaende fremkaldte hos mig Forestillingen om det Ukendte, Besynderlige, som foregik derude, hvor alt vistnok maatte være saa meget anderledes end her.

Vort Hus var en gammeldags, lav Bygning med knækket Tegltag, Kviste og smaa Ruder i de smalle Vinduer. Overalt i Huset var der paa den Tid Korridorer, lange, skumle Gange, som krydsede hinanden, drejede om og løb videre, til en Trappe, en Dør, eller blot til et Vindu i Muren. I Stueetagen laa *Salen*, der var et stort, dunkelt Rum med Bjælkeloft, Vægpanel og fremspringende Murpiller mellem Dørene.

Det var altid med en Følelse af Frygt, at jeg betraadte Salen. Den var Faders Værelse, og jeg var bange for ham, sky og usikker, naar jeg kom der. Det store Rum, i hvilket Dagslyset aldrig ret trængte ind, slog mig med en angstfuld Uhygge og vakte Forestillinger og Anelser, der sysselsatte min Fantasi og foruroligede mine Drømme; selv Møblerne, som stod der, syntes mig gaadefulde og tunge af Hemmeligheder.

— Naar jeg sidder saadan for mig selv og mindes, myldrer det frem med Stemninger og Billeder, som trænger paa og forvirrer mine Tanker. Indtrykkene fra min Barndom er saaledes blandede i min Erindring, at jeg kun med Famlen formaar at skælne mellem Væsentligt og Uvæsentligt, mellem det betydende og det betydningsløse. Men over det altsammen ser jeg tydeligt for mig et Ansigt, der dukker frem af et stort Mørke.

Dette Ansigt er blegt, fuldt af sørgmodige Rynker, evigt

uroligt; Øjnene, der er graa, men skifter Farve efter Udtrykket, betragter et eller andet med et opmærksomt, forskende Blik. Læberne er smalle og fast lukkede, uden Hvile; det ser ud, som om de just vil til at aabne sig og spørge om noget, ingen ved Svar paa. Jeg har set disse Læber smile, men jeg holdt ikke af deres Smil.

Dette Ansigt er min Faders. —

Naar jeg vil mindes Moder, er det kun med Vanskelighed, at jeg formaar at fremkalde Forestillingen om hende. Der staar paa mit Bord et Billede, som gengiver hendes Træk vistnok fra en Tid, før hun endnu har kendt Fader: Munden smiler blidt, og de mørke Øjne synes sværmerisk at se ud i det fjærne, som om de der søgte Genstanden for lykkelige Drømme og rosenrøde Længsler. Saaledes, som dette Billede fremstiller min Moder, saa' jeg hende aldrig i de faa Aar, hun levede her. Helst ser jeg hende ved Vinduet i det lille Værelse, hvor hun elskede at opholde sig (det samme, i hvilket jeg sidder nu), hun staar der og ser frem, lyttende efter en eller anden Uro i Stuerne neden under; hendes Hænder er løftet lidt, Hovedet vendt til Siden. Jeg ser ikke rigtig Udtrykket i hendes Ansigt, men jeg er vis paa, at det taler om Sorg og Græmmelse.

Allerede dengang tænkte jeg tit paa, hvad det vel var, der gjorde hende saa sørgmodig. Jeg iagttog hende og Fader, og jeg lagde Mærke til, at de omgikkes hinanden som Fremmede.

Ved Bordet vekslede de kun faa og korte Ord, og naar Fader havde spist, rejste han sig gerne straks og gik; ofte var han sletikke til Stede, men spiste alene inde i Salen. *Der* samledes undertiden hos ham nogle faa, som han havde valgt til sine Fortrolige, besynderlige Skikkelser, som tilbragte Nætterne med at ryge, drikke og anstille

Spekulationer og Betragtninger over alt med Himmel og Jord.

— Jeg husker en Eftermiddag, en Vinter, henad Aften; Solskæret sluknede bort udenfor i Alleen. Fader havde netop rejst sig fra Bordet og var ved at gaa, da der i det samme hændte noget forunderligt, noget, som i Øjeblikket fyldte mig med en uendelig Forfærdelse.

Moder, som endnu sad paa sin Plads ved Bordet, bøjede sig nemlig pludselig forover, skjulte Ansigtet i sine Hænder og blev siddende saaledes uden at røre sig.

Fader blev staaende lidt og ventede. Han var ganske fattet, syntes slet ikke overrasket. Som han stod der i Halvmørket, tavs og ubevægelig, var der noget sælsomt uhyggeligt over ham; det var, som om der i denne øde Stilhed, i Luften om os, rørte sig noget hemmelighedsfuldt, frygteligt, der udgik fra *ham*. Omsider, da Moder vedblivende ikke rørte sig, gjorde han Tegn til mig, at jeg skulde gaa, og jeg skyndte mig ud.

Dette var den første Gang, mens jeg var Barn, at jeg følte Rædsel og anede, at der var Smærte til, som Mennesker ikke kunde faa bort.

Da jeg blev ældre og mere tilbøjelig til at ræsonnere, følte jeg stærkere Uhyggen i Hjemmet. Forholdet mellem mine Forældre vedblev at være det samme, men Moder blev med hver Dag svagere, skrøbeligere. Det var, som om hun fortæredes af en trøstesløs Kummer, af en hemmelig Bekymring.

Denne bestandige Uhygge herhjemme maa rimeligvis meget tidlig have indvirket paa mit Sind. Allerede som Barn var jeg stille, forsagt, sky for at give mig hen. Naar jeg saaledes mærkede, at noget i et Øjeblik opfyldte mig med Glæde, begyndte jeg straks mistænksom at undersøge Aarsagen og var da i Almindelighed ikke længe om at

opdage, at der ingen som helst Aarsag var til at være glad. Det var især, naar jeg om Morgenen tidlig kom ned i vor Have, hvor Duggen endnu funklede i Græsset, naar jeg saa' Taagerne flygte, og Solskinnet vælde mellem Stammerne, at jeg undertiden kunde føle mig greben af en saadan lykkelig Ubekymrethed, en saadan stor og anelsesfuld Forventning, at jeg kunde have jublet højt. Men naar jeg saa blev opmærksom paa dette og begyndte at tænke efter, indsaa jeg meget snart, at det kun var en Stemning, som hidrørte fra den smukke Morgenstund, Solen, Lyset omkring mig.

En Morgen, da jeg stod dernede i Haven, kom Fader gaaende, uden at jeg iforvejen havde bemærket ham. Jeg stod og læste i en Bog, som jeg havde lagt frem paa Hækken foran mig. Det var en underlig, gammel Bog, hvori stod fortalt om mange mærkelige Mænd og Kvinder, der havde været Gud velbehagelige. Den Bog havde jeg fundet oppe paa Moders Værelse.

Fader tog Bogen, og der kom noget i hans Ansigt, som jeg ikke syntes om. Da han en Stund havde bladet i den, rev han den midt over og kastede den ud paa Vejen.

Den Morgenstund blev min Fader længe i Haven og talte med mig om saameget.

„Jeg ser," sagde han, „at du lægger Mærke til, hvad der foregaar omkring dig. Ikkesandt, der er et og andet, som du synes er underligt, og som du gærne vilde vide noget om. Men du er kun et Barn, og jeg vil ikke tale til dig om dette. Hvis jeg begyndte derpaa, vilde det desuden vare meget længe, før jeg blev færdig."

Der var i hans Ord, trods den rolige Tone, hvori han talte, noget, som indjog mig Frygt. Og som om han bemærkede dette og ønskede at gøre mig tillidsfuld, begyndte han nu at tale med mig om meget andet — om Fuglene,

der fløj forbi, om de store, guldbrune Larver, der krøb paa Bladene, om Blomsterne og om Træerne ...

Der var noget i mig, som visnede og gik ud i dette Hjem. Men jeg blev til Gengæld allerede som Barn mere lydhør overfor Omgivelserne, mere forstaaende overfor mig selv og andre.

FAR LAZARUS —

(Af „Gadens Digte", 1900)

Far Lazarus vandrer fra Gaard til Gaard
i Træsko og hullet Hose;
han rager med Kæppen i alskens Skarn
og gemmer det dybt i sin Pose.

Far Lazarus' Pande er rynket og graa,
og Skægget er stridt som Parykken;
med rindende Øjne og mimrende Mund
han stavrer stilfærdig i Skyggen.

Far Lazarus' Hustru er arrig og ond
og skælder med gnældende Stemme;
hun vender hans Lommer, hun tømmer hans Krus
og prygler ham, naar han er hjemme.

Far Lazarus' Sønner gaar langt forbi,
naar de møder den Gamle paa Gaden;
to Lømler, der driver og drikker og slaas
og er Dus med hver Tøjte i Staden.

Far Lazarus' Døtre er Fanden i Vold;
to Tøse med spillende Øjne —
En Dag, han var borte, stod Døren paa Klem,
og vips! saa var Fuglene fløjne.

Far Lazarus bor paa det høje Slot,
et Loftsrum med Taget til Rude;
der reder han Sengen med toalens Fjer
og dækker sit Leje med Klude.

Far Lazarus mumler sin Aftenbøn
og folder de krogede Hænder
og drømmer, han vandrer med Posen paa Bag
deroppe, hvor Stjærnerne brænder.

DER LIGGER ET HUS VED VEJEN —

(Af „Gadens Digte", 1900)

Der ligger et Hus ved Vejen
med Kviste og smaabitte Ruder —
Nu er der lukket og slukket,
og Blæsten om Gavlen tuder.

Ved Huset ligger en Have
i Skær af en Lygte bag Laagen,
et Lysthus med røde Konkylier
og en grønmalet Bænk i Krogen.

— Husker du endnu de svundne
duftende Solskinnets Dage;
de strittende, susende Popler
over de teglrøde Tage?

Husker du endnu, du bad mig
hin Aften med skælvende Stemme
— du Stakkel! — om aldrig, nej aldrig
i Livet dig at forglemme?

— De susende, svajende Popler
og Solskærets Blink over Taget ...
Ak, hvor du skammelig, Lille,
dog har din Ridder bedraget.

Svigtet de dyreste Løfter,
de helligste Ord og Kontrakter —
og giftet dig ganske prosaisk
med en afskyelig Slagter.

Der ligger et Hus med en Have,
en Bænk, hvor jeg sad med min Flamme,
— Ja, du var en god, lille Pige,
og nu er du Slagtermadamme!

INDHOLD

Rettelse.

S. 350. 5 Lin. f. o. Elselil, læs: *Ilsebil*.

